Kaiser Library Manuscript Collection Project
Kaiser Library, Kaiser Mahal, Kathmandu, Nepal

KL Acc. No.: 211 KLD No.: 0287

(Corresponds to NGMPP Reel No.: C 22/6)

Short Title: Vārāhītantra

Subject: Tantra

No. of leaves: 138 Size in cm: 31.9 x 15.3

Date of photographing: 27 Dec. 2011 Script: D. Nagari

Material: Nepali-paper State: –

Remarks:

Kaiser Library Manuscript Collection Project
Kaiser Library, Kaiser Mahal, Kathmandu, Nepal

KL Acc. No.: 211 KLD No.: 0287

(Corresponds to NGMPP Reel No.: C 22/6)

Short Title: Vārāhītantra

Subject: Tantra

No. of leaves: 138 Size in cm: 31.9 x 15.3

Date of photographing: 27 Dec. 2011 Script: D. Nagari

Material: Nepali-paper State: –

Remarks: -

वाराहीतन्त्र·
अक्षर नागरी
पत्र पाको·
नं· २९९

वाराहितंत्र — १३८

॥वा॰तं॰॥
॥१॥

श्रीगणेशायनमः ॥ ॥कामरूपेमहापीठे रुण्डमुण्डे परिस्थिते ॥नानागणसमाकीर्णे विचित्रयोगिनीगणा ॥यस्यायो
गपसमादायवाहनंच पृथक्पृथक् ॥तन्मध्येसंस्थितावीरः प्रचण्डस्तुकरासनः ॥भावयुक्तनमस्कृत्य पप्रच्छगुह्य
कालिका ॥युक्त्वामृतकथंनाथसर्वत्रश्रेष्ठ किंभवेत् ॥कौतुकंत्वमयाश्चर्यमपवित्रपवित्रकं ॥वाराही संज्ञया
तंत्रंध्यानागमकथंप्रभो ॥किंचित्स्मरणमात्रेण चतुर्वर्गप्रकीर्तिता ॥नमस्कृत्यपुनः प्राह विस्मयोफुल्ललो
चनं ॥ ॥श्रीचण्डभैरवउवाच ॥शृणुकालिप्रवक्ष्यामि विघ्नमारायगोपितं ॥पुराकृतयुगेस्यान्देविख्याता भु
वनत्रयं ॥विडालराक्षसः प्रोक्तं गजभूलासुधाकरं ॥उपद्रुताजगत्सर्वं युद्धाजयमहावलं ॥तस्याउपासिता देवी
वाराही सुमुखी सती ॥तस्यावरूपयदा दासी आज्ञाकालीव तत्परः ॥करांचिन्तामममात्रेण वेष्टिता देवनाश्रय ॥कंपि
तांगेतिभीतिश्वनिःश्वासस्तुत्रसंस्थिते ॥ ॥श्रीदेव्युवाच ॥कुत्रस्यागृहसंस्थाने दिग्द्वारमार्गपालका ॥एवं
वीरकथंहत्वामर्दिकेनभैरव ॥स्तत्ववृहिमहावाहो कोलध्वजमहावलः ॥कास्विचालभतोदेव विडालस्यव
धार्थकं ॥ ॥प्रचण्डउवाच ॥शृणुदेवीवरारोहे हेतुयुक्तवदाम्यहं ॥वनवासगतेपूर्वे रामलक्ष्मणजानकी ॥
रावणास्यवधार्थाय देवतानरसंभवः ॥किंचित्कालांतरेतत्र वनैकांतरजानकी ॥दानवेहरिताशीताछ्रेतेलं
कापुरीगता ॥वेदेहींवनहृष्टायं राममलक्ष्मणरोदितं ॥भ्रमतावनसर्वस्या वनशैलंवजंगमः ॥तेषांलभ्य

॥प्रस॰॥
॥१॥

॥वा॰तं॰॥
॥२॥

मारायहंनितापतितायथा ॥काष्ठपाषाणशैलस्याय थापतितराक्षस ॥इतिदृष्टाविडालोयंस्मरेज्ज्योतिपरायत्ते ॥वा
राहीमातमातंहीसंकस्तोहन्तरेतिच ॥ ॥विडालउवाच ॥आगतोसिमहादेवीशूलखर्परधारिणी ॥संकष्टतारिणीदे
वीवाराहीभयहारिणी ॥इतिश्रुत्वाजगद्धात्रीमाताविभुवनेश्वरी ॥कर्तिशूलधराप्यैव धाराग्रेणीघुलभ्यते ॥ऊं
ऊंकारनादायघस्मरंतिससैन्यच ॥यासितापतितासर्वे हनुमतरामवर्जयेत् ॥इदंदृष्टारामवंद्रमुर्छितोयंति
पतिता ॥दृष्ट्वातावलिमुख्याभिविस्मृतोयंमहावल ॥रोदितारावनंकृत्वादुर्वासामुनिमोक्तिका ॥नाथनाथादि
शीघ्रात्वंसत्वरागमनतत्परं ॥मंत्रवाणाश्चरस्थापकोघाग्नितेजमालय ॥श्रीरामवंद्ररक्षार्थआगतोसिजगद्गुरु ॥ध्याना
र्थीमुनिशार्दूलसंकेतशाब्दश्रूयते ॥वायुवेगमहामंत्रस्मरेद्गमनसत्वरं ॥धावंतिलंकाग्रेतत्रलभतेकपिसत्तम्
स्व ॥कपिंदृष्ट्वाद्विजंपृच्छसंसैन्यकुत्रगामिना ॥मर्कटउवाच ॥शृणुविप्रमहानाथमिदंभगवतिस्वयं ॥घस्म
रेग्रासितासर्वेसुग्रीवलक्ष्मणादिना ॥मयाभैभीतितास्थितावातस्मात्स्मरणसत्वर ॥किंकरोमिमहाविप्रयुक्त
श्चात्रिससैन्यका ॥दुर्वासाउवाच ॥सामृतोदकसिंचोयंचेतितारा घवंदृष्ट्वात ॥मुनिपादसमादायप्रणम्यरोदितं
स्थितं ॥दृष्टेतिमुनिकारुण्यपद्विकरेवाऊपृष्टता ॥उत्थायतुश्चितावक्त्रानरुदतिमहानृप ॥वामौरौरामसस्था
प्यरक्षरोस्थाप्यतेकपि ॥जापितामुनिविप्रेन्द्रवाराहीमंत्रनायिका ॥मंत्रवाणश्चतुश्चंडवाणमंत्रस्तुसिद्धिदा
तस्यासौत्यकतांगत्वादेव्याग्रेमुनिसत्वर ॥स्तोत्रंकृत्वामुनिंद्रोयंमंत्रंचजपमाचरेत ॥अस्यश्री मंत्रवाणस्याङ्

॥प्रस॰॥
॥२॥

मय्यदेवीदेवसंयोगसंयुतं ॥ शैलकाक्षमुखस्थानेकपिंडगणासन्मुख ॥ लभंतेरामचंद्राग्रेविस्मतंकपिपूरुतं ॥ काले
मनुष्यरोदायंकिंदुःखंवसमागमः ॥ वक्त्राशीघ्रंतुतत्सर्वंवस्त्वविहूरदानिव ॥ पेवरुपोवाच ॥ अहंतभाषितादेवीरामायण
विचित्रता ॥ मुक्तमालिकासौवर्णग्रंथितालविता यथा ॥ वशिष्ठउवाच ॥ वशिष्ठलविताग्रंथकोब्रूवंतिपृथकपृथक ॥
रामवाणप्रयोगेनवालीप्राणहृतागता ॥ मित्रसंभाषणश्चैतिरामसुग्रीवमर्कटः ॥ परस्परौपकारेणप्रीतिमन्त्वो
न्यवर्द्धनं ॥ तेषांसुग्रीवमुत्थायनामाग्रेवनिवेदयेत ॥ श्रुणुवालिस्तुतादीनिसहंतीसोगनाधिप ॥ सर्वेस्थानेचतु
र्दिक्षुकुत्रस्थाजानकीसती ॥ इत्थसंभाषणंकृत्वाशीघ्रंद्रष्टामिहागता ॥ इतिश्रुत्वावालिमुखवलवीर्यपराक्रम
रामचंद्रादिसर्वेषांयोगपमार्गेनमस्कृता ॥ रामलंकृतमादायउदितातीक्षणादिता ॥ लंकांगत्वाचतुर्दिक्षुदृष्ट
ताकपिवह्नभः ॥ तेषामशोकवनिकावैदेहीदृष्टताकपि ॥ नमस्कृत्वातिगुप्तेनयथासुकेनलंकृत ॥ पूर्णांकेभे
पत्तनीवमयिनीमध्यग्रंथित ॥ युक्तसंभाषनश्चैवजानकीलंकृतालयौ ॥ नमस्कृत्वाप्रणामंचपुनोदितामहा
कपिः ॥ प्राप्तिताशीघ्ररामाग्रेनमस्कृत्यप्रणाम्यति ॥ वाक्यालंकृतदास्यायरामचंद्राग्रविसरात ॥ एवंश्रुत्वारा
घवानांसुग्रीवादिगणोस्तह ॥ चतुरंगानेकशैन्यवलवीर्यप्रतापवान ॥ सर्वेगत्वाचसंग्रामद्वारलंकानदाश्रयः ॥
लभंतेसहसैन्यषांघोरविग्रहनादिता ॥ ततराक्षस्कृतिलाभायससैन्यसंयुतागताः ॥ विडालतीक्षणादंष्ट्राचगजभ
लायुधध्वय ॥ अनेकगणासंकीर्णाप्योद्धुतासन्मुखस्वयं ॥ तेषांक्रोधसमादाय हनुमनोदितायवै ॥ लोहमुद्गर

कार्यंगुरुभ्योज्ञायनेसदा ॥ किंभूतागुरवःस्वामिन्प्रसादंकर्तुमर्हसि ॥ येकेचिद्विचरंत्यस्मिंनाचार्य्याःपृथिवीतले ॥ तेषान्तुलक्षणं
॥ वा·तं ॥ नूनं·श्रोतुमिच्छामितत्वतः ॥ शिष्याणामपियंब्रूहिलक्षणंदीक्षणात्तथा ॥ समयाचारणंचैवनिर्वाणंचसदाशिव ॥ ॥ ईश्व
॥ ३ ॥ रौवाच ॥ साधुसाधुत्वयाभद्रेपृष्टंतत्वजिघृक्षया ॥ सर्वेयथाक्रमेणैवब्रवीतिनिशामयतामिदं ॥ येवेशदम्भकालोवाराचार्य्यालि
पुर्वीधकाः ॥ यएवपुनराचार्य्याःस्वनेवेशदम्भकाः ॥ अष्टतंविषयाशक्तिश्चापत्यंवेशदम्भकाः ॥ पैशुन्यंक्रूरतासाध्यंषुड्कु
म्मपरिग्रहः ॥ अनीवाहमतीभागाःकौटिल्पवोधनन्तथा ॥ अनिक्रोधमदोन्मादोमायाचपरनिन्दनं ॥ डव्यतःलाचमोहंचधर्मत्रैव
कौतुकन्तथा ॥ परोपघातीदोशीलंपकर्मनिनव्यवहारिकः ॥ एतैरिवगतैर्युक्तागर्हितानामधारकाः ॥ दम्भकालेनचावाम्यानचष्ट
नामहीतले ॥ गुरुद्वयाभिलाशीवयोगिनीधनभक्षकाः ॥ वीरभार्य्याभिकांक्षीचस्वप्रजास्थानवंचकाः ॥ प्रायश्चितीनसंदेहो
भ्रमतेयोनिजेध्वया ॥ गुरुवात्तालंघेकायंनरकंनन्निवर्त्तते ॥ भयेनद्रव्यलोभेनमोहाद्विषयकांक्षया ॥ कश्चिदन्यापनस्येवमाहमा
र्थप्रसिद्धये ॥ दीक्षाविधिविहीनत्रगुणोऽद्भवविवर्ज्जितः ॥ स्वयमेवोददत्वान्तुश्रीक्रमंयप्रयच्छति ॥ तादृशश्च गुरोर्त्रित्यंश्रीमानाज्ञा
यजीविनः ॥ ददतोपृच्छतोवापिरौरवंनरकंव्रजेत ॥ निर्गुणाचार्य्यशिष्यस्तुसंसारादिनेचोत्तरे ॥ भिन्ननावांयथाराज्ञातथापरंन
गच्छति ॥ एवंदुस्तरतोपेतारावार्य्यकुलदम्भकाः ॥ वर्ज्जयेत्सद्गुनान्वस्त्वपेक्षयताकमलाननं ॥ नीवातानावेषसंपन्नागर्वीज्ञाप्रति ॥ राम: ॥
पालकाः ॥ ज्ञानविज्ञानसम्पन्नात्तन्त्रागमविसारदाः ॥ समाधिगुणसपन्नानित्यश्रीक्रमपूजकाः ॥ निर्मोहोनिष्प्रपंचनिर्म्मदो ॥ ३ ॥
निष्प्रनिग्रहः ॥ निस्साध्योनिरहंकारीनिस्तृष्णोनिर्विकल्पकः ॥ क्षमोधानित्यसंतुष्टसत्यवादीजितेन्द्रियः ॥ स्वहितस्तत्परःस्वच्छ:

वीसा क्रयपस्तथा ॥ छंदोनुष्टुप्महादेवी वाराही देवतास्मृता ॥ सर्वदुष्टारिभंगाय विनियोगः प्रकीर्त्तितः ॥ वाग्भवं पूर्वमु
च्चार्य मायाबीजं ततो वदेत् ॥ लक्ष्मीबीजं ततः पश्चात् स्त्रैं बीजं समुद्धरेत् ॥ वाराही वनत्वे ॐ नां वह्निजायांतको म
नुः ॥ चौहारपीठनिलयां वरशूकरास्यां घोराणविहारनपरां महिषासनस्थां ॥ ॐकारपीठनिलयां गणवेष्ठमा
नां वाराहिकां भवभयकरणीं नमामि ॥ चण्डासुरारिहरणी मृगराजसस्था शंखं डुकुं दधवलां कमलायताक्षी
पाशांकुशाक्षदधती मुनिदेववंद्या पायात्सदा वरुणदग्ध लत्रोभितासा ॥ ॐ क्रीं ग्लुं ठ्रीं स्वाहा ॥ इति ते कथितं
कालि वाराहीमंत्रमुत्तमं ॥ उत्पत्ति कथितं सर्वं किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥ ॥ इति श्रीवाराहीतंत्रे दक्षिणाम्नाय
निर्वाणपदे महातिरहस्य तंत्रावतारे प्रथमः पटलः ॥ १ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ चतुष्पीठसमायुक्तं षट्प्रकारसमन्वि
तं ॥ वालक्रमसमोपेतं श्रीक्रमं प्रणमाम्यहं ॥ योगिनीपीठमारूढं श्रीक्रमं प्रतिवादिनीं ॥ नित्यानंदकरीं देवां श्री
देवीं प्रणमाम्यहं ॥ संसारपारनिस्तारं पारायणमनुत्तमं ॥ परापरविभेदज्ञं श्रीगुरुं प्रणमाम्यहं ॥ आणवं सांभ
वं चैव शाक्तमिति च त्रिधा ॥ वेधभक्तस्य कर्त्तारं श्रीगुरुं प्रणमाम्यहं ॥ प्रत्यक्षे च परोक्षे च मुनीनां ज्ञाप्रभावतः
सामर्थ्यवेधदीक्षायां श्रीगुरुं प्रणमाम्यहं ॥ अनादिजन्मसंप्राप्तः कर्मबंधविदारकः ॥ ज्ञानानलप्रभावेन श्री
गुरुं प्रणमाम्यहं ॥ अज्ञानरश्मिभिराहत्य तमो हत्य प्रबोधकः ॥ सर्वलोकदयानित्यं श्रीगुरुं प्रणमाम्यहं ॥ ज्ञा
नविज्ञानसम्पन्न अनिमाद्यष्टसिद्धिदं ॥ रागद्वेषविनिर्मुक्तं श्रीगुरुं प्रणमाम्यहं ॥ देव्युवाच ॥ एहि कंसु प्रियं कं

॥ वा.त ॥ कामन्त्राः माला मन्त्राः प्रकीर्त्तिताः ॥ नपुंसकस्य मन्त्रस्य सिद्धादीन्नैव शोधयेत् ॥ एकाक्षरस्य मन्त्रस्य मालामन्त्रस्य पार्वति ॥ वैदिक
॥ ४ ॥ स्य च मन्त्रस्य सिद्धादीन्नैव शोधयेत् ॥ नारशुद्धिर्वैष्णवानां कोष्ठशुद्धिः शिवस्य च ॥ राशिशुद्धिस्त्रिपुरे च गोपाले कथ्यः स्म
तः ॥ वर्गीचक्रं प्रवक्ष्यामि ज्योतिरीगमसम्मतं ॥ मंडलग्राम रिशोधार्थं नामाद्यक्षरपूर्वकः ॥ अष्टकोष्ठान्समापाद्य वर्गा
नष्टौ लिखेत्ततः ॥ पक्षिमार्जारपंचास्यगुरुसर्पाखुदंतिनः ॥ मेषक्रमात्कारादिवस्तुवर्गाश्रिता इमे ॥ साध्यसाधक
योः प्रीतिर्ज्ञातव्या जानितः सदा ॥ पक्षिमार्जारयोर्वैरं वैरं कुक्कुरपक्षिणो ॥ वैरं पक्षिभुजंगानां शत्रुत्वं गजसिंहयोः ॥ मेष
कुक्कुरयोर्वैरं प्रीतिं स्पृक्ता विचारयेत् ॥ एवं चक्रवरं ज्ञात्वा गृह्णीयान्मन्त्रमुत्तमम् ॥ मार्जारकुक्कुरकालैः पक्षिणां वैरिता भवे
त् ॥ मार्जारस्य भुराखुभ्यां सिंहस्य दंतिना सदा ॥ कुक्कुरस्य खगाभ्यां मुख खाखुभ्यां च भागिनः ॥ उन्दूरस्योतुं सर्पाभ्यां हरिणास ह
दंतिनः ॥ भुजंगसिंहयोर्मैत्री गजमेषकयोस्तथा ॥ लोकादन्यत्र विज्ञेयं व्यवहारप्रयोगतः ॥ मन्त्रारम्भस्तु चैत्रस्यात्समस्त पुरु
षार्थदः ॥ वैशाखे रत्नलाभः स्याज्ज्येष्ठे तु मरणं भवेत् ॥ आषाढे बंधुनाशः स्यात् पूर्णायुः श्रावणे भवेत् ॥ प्रज्ञानाशो भवेद्भा
द्रे आश्विने रत्नसंचयः ॥ कार्त्तिके मन्त्रसिद्धिः स्यान्मार्गशीर्षे तथा भवेत् ॥ पौषे तु शत्रुपीडा स्यान्माघे मेधाविवर्द्धनं ॥ फाल्गु ॥ गम ॥
ने सर्वकामाः स्युर्मलमासं विवर्जयेत् ॥ रविवारे भवेद्वित्तं सोमे शान्तिर्भवेत्किल ॥ आयुरंगारके हन्ति तत्र दीक्षादि वर्जये ॥ ४ ॥
त् ॥ बुधे सौन्दर्यमाप्नोति ज्ञानं स्याद्बृहस्पतौ ॥ शुक्रे सौभाग्यमाप्नोति यशोहानिः शनैश्चरे ॥ प्रतिपदि कृता दीक्षा ज्ञाननाशक
री मता ॥ द्वितीयायां भवेज्ज्ञानं तृतीयायां शुचिर्भवेत् ॥ चतुर्थ्यां विघ्ननाशः स्यात् पंचमी बुद्धिवर्द्धनं ॥ षष्ठ्यां ज्ञानक्षयः सौख्यं ल

सर्वजीवदयापरः। सान्त्विकस्सदाचारी दक्षत्यागी दृढव्रतः। न स्त्रीलोलो न च क्रूरः क्षुद्रकर्म्मविवर्ज्जितः। दम्भमायाविनिर्मुक्तः क्रो-
धलोभविवर्ज्जितः। दिव्यज्ञानस्संतन्त्रज्ञसाधुसुबोधकः। आचार्य्यमीदृशः प्रोक्तस्त दृष्ट्वा त्रिप्रदक्षिणं। कृत्वा दाण्डवत्का-
रं कुर्य्याद्विषयैः प्रयत्नतः। भक्तियुक्तस्सदाकालं क्लेशं दत्त्वानुसारकम्। कृत्वानुग्रहलाभेन गतिसिद्धिं समश्नुते॥ ॥देव्युवाच॥
श्रीनाथ त्वत्प्रसादेन ज्ञातमाचार्य्यलक्षणं। शिष्यस्य लक्षणं त्वामिप्रसादं कुरु शङ्कर॥ ॥श्रीभैरव उवाच॥ साधु पृष्टं त्वया भद्रे
शिष्यलक्षणमुत्तमं। कथयामि समासेन शृणु यत्नात् कमलानने। धातुरत्नविलासेत्र मन्त्रतन्त्ररसायनं। विषग्रहसोदो ववादे-
योनाऽभिकोविदः। अन्यत्र निरपेक्षश्च गतिस्थिरपेक्षकः। संसारभयभीतात्मा मुक्तिमार्ग्गाभिलाषकः। अक्रूरो मतिमांश्शा-
न्तसाध्यकोऽपकवर्ज्जितः। अस्यं च देवताभक्ताश्रितसनाथी प्रियम्वदः। क्रोधव्यसनपैशून्यमिथ्याविनयवर्ज्जितः। औदार्यं च परिछि-
द्रीभावमुपक्षमापरः। शरीरप्राणमर्थं च सद्गुरुभ्यो निवेदयेत्। कर्म्मणा मनसा वाचा गुरुणाभक्तिवत्सले। मात्सर्यानन्ति-
मुक्तो नाम्ना त्वरपरीक्षकः। शिवतत्वाभिकांक्षी च शिष्ययं कुलदीपकः। एवम्भूतगुणं शिष्यं सपरीक्ष्य प्रयत्नतः। आचार्य्यो
दीक्षयेन्नित्यं मन्त्री ब्रह्मावलोकनः। अन्यथा निर्गुणोपेतं शिष्यं यो दीक्षयेद्गुरुः। दत्ततो एकेनो वापि कुलश्चापी भवेत्सदा॥
देव्युवाच॥ स्वामिन्त्वं च प्रसादेन विज्ञातं शिष्यलक्षणं। तस्य दीक्षाविधानन्तु ब्रूहि मे परमेश्वर॥ ॥श्रीभैरव उवाच॥ साधु देवि व-
या पृष्टं यो दीक्षाविधिनस्तथा। ताराचक्रं राशिचक्रं नामचक्रं तथैव च। अत्र चेत्सगुणो मन्त्रो नाम्य चक्रं विचारयेत्। विंशायस्मैधि

वा.त.
५

नामिमन्त्राणाम्॥ दीक्षां कृत्वा यदा मन्त्री उपवासं समाचरेत्। तस्य देवः सदा दुष्टा शापं पतति मूर्द्धनि। तदा गृहीत्वा तोयेष्वेऽ उप-
वासश्रियं हरेत्। तस्माद्दत्त्वा समम्प्रीत्या हविष्यान्नं तथाकरि॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि मन्त्रोद्धारमनुत्तमम् प्रिये। तारो नमो भगवते वराहाङ्गरूपमुच्च-
रेत्। भूपतित्वं मे देहि ततो दापय ततोऽग्नि गेहिनी। त्रयस्त्रिंशद्वर्णको यं वाराहः कथितो मनुः। ॐ पार्थिविच पृथिवी तत्वारिशिणि वायुमा। ततो लि-
निचत्वारूपं कुरुस्व गन्धं च धच धं। स्वाहिको नत्रिंशद्वर्णः पार्थिवाया मनुस्मृतं। ॐ ह्रीं नमश्च वाराहि घोरे स्वप्नं विसर्गयुक्। ठ द्वयं वह्नि-
जायान्तो मन्त्रः पंचदशाक्षरः। ततो ध्यायेद्घनश्यामां त्रिनेत्रां मुक्तकेशिनीं। कीलास्यां च कपालां च दंष्ट्रोत्कटनवसुन्धरां। खड्गं कुक्कुटं दक्षिणा-
योर्वा तयोश्चर्म्म पाशकौ। अश्वारूढां चक्रोलास्यां नानालंकारभूषितां। रक्ताब्जकर्णिकायां तु शवासनसमास्थितां। गाढमालालस-
त्कण्ठां नीलाभां दधतीं करैः। अभयं मूशलं वापि फलं चापि वरं तथा। वराहास्यां गजकुम्भां त्रिनेत्रां मन्त्राणां वरां। इति ध्यात्वा महेशानि-
शिष्यशिरसि सिंचयेत्। पुष्पसंवाभिषेकं च नलाप्रत्ययमेव च। रजमण्डलवेधाख्य दीक्षापञ्चविधः स्मृता। शिष्यहस्ते शने पुष्पं स्वय-
मेव शिरस्थले। आरुह्य ज्ञानसामर्थ्याद्दीक्षा पुष्पाभिषेचनं। हस्तस्पर्शं स्वपानीयस्वयमारुह्य मस्तकं। कुर्यात्र दामभिषेकं च तथा शंखा-
भिषेचनं। कलया समितं शिष्यं दीक्षयेत्तदनन्तरं। लतात्वेकर्म्मविच्छेदान्सकलप्रत्ययस्मृतं। लिखित्वा षट्दलं पद्मं वाह्यत्री वज्रमण्डलं॥
तन्मध्ये स्थापयच्छिष्यं योगिणीद्वयसंयुतं। संपूज्य योगिनीवृन्दं गणक्षेत्रपालश्रगादिभिः। आचार्य्यमभिषेकं तु रजो मण्डलमुच्यते। ए- राम:
वं दीक्षा चतुष्कं तु मया तत्रैः प्रदर्शितं। मूलाधारात्तु मोदीजं ब्रह्ममार्गाणादेशिकः। हंसेन पुष्परस्थाने परमात्मानि योजयेत्। वे- ५
धदीक्षा वरारोहे कथयामि समासतः। आणवं प्रथमं प्रोक्तं शाक्तेयन्तु द्वितीयकं। त्रितीयं साम्भवं देवि त्रिधा भेदं प्ररक्ष्यते। येन के-

भनेसप्तमीदिने॥ अष्टम्यां बुद्धिनाशः स्यान्नवम्यां पुरुषःक्षयः॥ दशम्यां राजसौभाग्यमेकादश्यां शुचिर्भवेत्॥ द्वादश्यां सर्वसिद्धिः स्यात्
त्रयोदश्यां दरिद्रता॥ निर्यापोनिश्च तुर्द्दश्यां कृतिर्मासावसानके॥ पक्षान्ते धर्म्मवृद्धिः स्यादस्वाध्यायं विवर्जयेत्॥ संध्यागर्जितनिर्घो
षभूकंपोल्कानिपातनं॥ एतानन्यांश्च दिवसान् श्रुत्युक्तान् परिवर्ज्जयेत्॥ अश्विन्यां सुखमाप्नोति भरण्यां मरणं ध्रुवं॥ कृत्तिकायां भवे
द्दुःखी रोहिण्यां पानकी भवेत्॥ मृगशीर्षे सुखावाप्तिरार्द्रायां मरणं ध्रुवं॥ पुनर्वसौ धनाढ्यः स्यात्पुष्ये शत्रुविनाशनं॥ अश्लेषायां भवे
न्मृत्युः मघायां दुःखमोचनं॥ सौन्दर्य्यं पूर्वफाल्गुण्यां प्राप्नोति न च संशयः॥ ज्ञानं चोत्तरफाल्गुन्यां हस्तायां च धनं भवेत्॥ चित्रायां ज्ञानवृ
द्धिः स्यात्स्वात्यां शत्रुविनाशनं॥ विशाखायां सुखं चानुराधायां बन्धुवर्द्धनं॥ ज्येष्ठायां शत्रुहानिः स्यान्मूलायां कीर्त्तिवर्द्धनं॥ पूर्वाषाढो
त्तराषाढे भवतो कीर्त्तिदायिके॥ श्रवणायां भवेद्दुःखी धनिष्ठायां दरिद्रता॥ बुद्धिः शतभिषायां स्यात् पूर्वभाद्रे सुखी भवेत्॥ सौख्यं चो
त्तरभाद्रे च रेवत्यां कीर्त्तिवर्द्धनं॥ शुभश्च सिद्धिश्चायुष्मान् ध्रुवयोगस्ततः परं॥ प्रीतिः सौभाग्ययोगश्च वृद्धियोगस्ततः परं॥ हर्षणाख्य
स्तथा योगाः सर्वतन्त्रे सुखावहाः॥ अन्ययोगं प्रदुष्टं च क्रियाविपरीतफलप्रदं॥ ववबालवतैतिलश्च वणिजस्तदनन्तरं॥ करणानेतिसाध्रो
क्तां सर्वतन्त्रेषु भाविनि॥ दीक्षालग्नं प्रवक्ष्यामि वाराही तन्त्रसंस्थितं॥ वृषे सिंहे च कुम्भायां धनुर्मीनात्मलग्नके॥ चंद्रतारानुकूले च
दद्याद्दीक्षां सदा गुरुः॥ स्थिरलग्ने विष्णुमन्त्रं शिवमन्त्रं च शुभं॥ द्विस्वभावगते लग्ने शक्तिमन्त्रेषु शस्यते॥ दीक्षास्थानं प्रवक्ष्यामि भै
रवोक्तप्रकाशयत्॥ गोशालायां गुरोर्गेहे देवागारे च कानने॥ पुण्यतीर्थे तथोद्याने नदीतीरे च स्वाश्रमे॥ धात्रीविल्वसमीपे च पर्वता
ग्रे गुहासु च॥ गंगायां तत्क्षणे सर्वं कोटिकोटिगुणं भवेत्॥ भक्ष्यं हविष्यं शाकादि विहितं च फलं पयः॥ मूलं सक्तुर्यवान्नं च भक्षेत

॥वा॰रा॰॥
॥६॥

गुणासंप्राप्ते दद्याच्च श्रीक मन्त्रतः॥ ॥इति श्रीवाराहीतन्त्रे दक्षिणाम्नाये निर्वाणपदे महातिरहस्ये द्वितीयपटलः॥ २ ॥ देव्युवाच॥
भगवन् त्वत्प्रसादेन ज्ञाता दीक्षाविधिक्रमम्॥ शिष्यस्याचारणं सत्यं ब्रूहि मे परमेश्वर॥ ॥श्रीभैरव उवाच॥ सम्यग्गेवत्त्वया पृ
ष्टं शिष्यस्याचारलक्षणं॥ अनुक्रमेण देवेशि तत्सर्वं श्रृणु साम्प्रतं॥ बहुजन्मान्तरैः पूर्वं स्वकर्म्मक्षयकारिणः॥ दीक्षामात्रेण शि
ष्यस्य भवेत्सिद्धिरनुत्तमा॥ यस्य जन्मान्तरायस्तु कर्म्मबन्धस्तु विद्यते॥ न तस्य गुरुकारुण्यं यावत्कर्म्मक्षयं भवेत्॥ यं तस्यां गुरुका
रुण्यं शुद्धाचारो न विद्यते॥ यदि सिद्धिर्न दातेन तस्माद्वा वारवाश्रमवेत्॥ प्रातः श्रीमत् गुरुलं अन्यदिन्धपुष्पोकृतादिभिः॥ अर्घ्यणद्दाउनम
स्कारं गुरादेशपूर्वकं॥ एकान्ते निर्ज्जरस्थाने पूर्वसम्प्रदायपुस्तकं॥ तच्चोपदेशसंयुक्तं श्रृणुयाच्छ्रीकुलागमं॥ कुलागमोपदेशा
र्थमवधाय प्रयत्नतः॥ यस्त्वेवं यत्नितः सर्वक्लेशकुर्वीन्द्राशवत्॥ श्रीमानन्यतयोवेशी शास्त्रक्रमेणायोपि वा॥ क्लेशदाउनमस्का
रं न लङ्घयेद्गुरुसन्निधौ॥ अनिहास्यमवश्यं लीला मत्प्रसारणं॥ विरादोज्वलवेशं च विकारं दन्तधावनं॥ पादप्रक्षालनं चैव छत्रभूष
णां वादनं तथा॥ न कुर्याद्गुरुसोद्रस्य यदि सिद्धिमपेक्षकः॥ तरुणा पासनं कन्या योगदण्डं च पादुको॥ अक्षमाला वशयनं कौपीनं व
स्त्रमेव च॥ पात्रस्नानजलं चैव वस्त्राण्योपकरणानि च॥ भक्तिमान्न च पादाभ्यां न स्पृशन्न च लंघयेत्॥ गन्धपुष्पञ्च ताम्बूलं भक्ष्यभोज्यास
नादिभिः॥ निवेद्य गुरवे पश्चाद्गृहीतादेशपूर्वकं॥ एवं कृत्वा गुरुः क्लेशं शिष्यो निश्चलभक्तिमान्॥ लभते गुरुकारुण्यमभिषेकं च हृष्यं॥
आज्ञाप्रवर्तनं शिष्येशदासकुर्वन्तया॥ स्वेच्छया विचरेल्लोके सततं सिद्धिकांक्षितः॥ भिक्षान्नं देहरक्षार्थं कन्थाशीतान्मठ्यां॥ रव
प्पराभोजनार्थं तु गृहीतान्यपरिग्रहः॥ वृक्षमूले श्मशाने च पर्वताग्रे गुहान्तरे॥ शून्यदेवालये वापि वसेद्योगीश्वरस्सदा॥ भिक्षामित्रंस

॥राम॰॥
॥६॥

णापि मन्त्रेण स्पर्शेनाभिविधानतः । कालान्तरेण योगत्वमित्रिराणवंशमुदाहृतं । कुण्डलाद्यादिशक्तीनां शिष्याङ्गे सक्रमेण तु । तत्स्पर्शेन तु योगत्वमि-
त्याक्रेयं संप्रकीर्तितं । दर्शनात्स्पर्शनाश्चैव वाचिको मानसस्तथा । एवं चतुःप्रकारेण सा भवः समुदाहृतं । कारुण्यं पदृष्टिमात्रेण शिष्यस-
द्भक्तिवत्सले । सद्य एव गुणोत्पत्तिर्वेधो दार्शनिको भवेत् । दण्डकं स्थासमं पात्रं इत्यादि स्पर्शनेन तु । स्वप्नसंस्पर्शनाद्धापि स्पर्शनावेधमु-
च्यते । समचित्तं गुरोः शिष्ययदाविज्ञायते सदा । यत्किञ्चिद्देहे वाक्यं वेधा भवति वाचिकं । योजनानां शतैर्वापि दिविस्थितिपञ्चशतेपि वा
दूराद्दाराधसद्भक्त्यातिभुञ्जावकरोतिप्रियः । तस्य भक्तिं गुरुं ज्ञात्वा कारुणीमयदास्मरेत् । तदेव गुणसंप्राप्तिर्वेधो मानस उच्यते । एवं
दीक्षाविधानेनं शिष्यदीक्षाभिलासकः । दीक्षोपकरणं सर्वं आनीयं गुरुसन्निधौ । सुगन्धमहतं पुष्पं धूपदीपचरुस्तथा । भक्ष्यभोज्य
समायुक्तं वस्त्राणि सहिरण्यकं । कर्पूरपुष्पताम्बूलभूषणाम्बादरादिकं । यत्सम्भवति तत्सर्वं निवेद्य गुरवे तदा । पूजयेद्योगिनीवृन्दमेक
चित्तसमाहितः । ततः पश्चात्स्वशरीरे णाशी गुरुभ्यो विनिवेदयेत् । अन्यथा वित्तदीनापि गुरुं क्लेशपरायणं । कृत्वा दण्डनमस्कारं शरीरं
निवेदयेत् । धनाढ्यं धनदीनाद्यापि भुञ्जाभक्तिवत्सलः । विनीतं शिष्यमावार्य कारुण्यमवलोकयेत् । कारुण्यं पदृष्टिमात्रेण शिष्य
:पतति भूतले । अकथ्यज्ञानसंयुक्तं वलशीघ्रमुदीर्यते । आनन्दस्वोद्भवकम्पो निद्राघूर्णिश्च पञ्चमः । तत्वविदस्पदे वेशि पश्चाव-
स्था प्रकीर्तितः । भ्रमित्याग तथा वेशं मूर्च्छावं वधमनेकधा । दूराश्रवनविज्ञानं सर्वभाषा प्रगल्भता । योगाभ्यासरसोन्मादो गीवद्धहसि-
तं तथा । गीतश्च वाद्यमात्रा ये स्वेच्छाक्रीडाप्रवर्तते । पूर्वमेव गुणोत्पादो गुणानां शान्तमुद्भवेत् । तद्विश्रम सहत्वेन तत्वीनिलसप्तद्वे-
न् । तस्मिन्नेव लयो गीतेनीयाज्ञायाप्रभावतः । प्राप्यते परमं स्थानं जरामरणवर्जितं । एवं दीक्षाविधानेनं कृत्वा कर्मक्षयो गुरुः । सुमल-

---

॥वा॰रा॥ स्ते यत्र तत्रैव तत्र तत्रैव गम्यते । मनरोधनकर्तव्यं निर्विघ्नं सिद्धिमिच्छता । इत्याचारेण मार्गेण सततं यः समाचरेत् । सद्गुरुनित्यमभ्य-
॥ ८ ॥ र्च्यमनेकविधिसिद्धिभाक् ॥ देव्युवाच ॥ स्वामिन्त्वदीयकारुण्याज्ज्ञातमाचारणं परं । निर्वाणं तत्त्विच्छामि वक्तव्यमपराप-
रं ॥ ईश्वर उवाच ॥ साधुपृष्टं वरारोहे निर्वाणं पदमव्ययं । वक्ष्यपरापरं तत्वं शृणु यत्नामनुजानने । समाचारणमार्गेण सम्प-
गाचारणमस्तदा । उद्भवन्ति गुणाः सर्वे नीतान्यावप्रवर्तते । नाभिहृत्कण्ठवक्त्रेषु नासाग्रमध्ये लोचने । कर्णे ह्रीगगनत्रत्वं
सदोदयमखण्डितं । समुद्रघोषं वीणाद्यं सपुं किङ्किणीघण्टिकासमं । मेघध्वनिनिर्हतं तत्वं सर्वकारमुदीरयेत् । गच्छतस्तिष्ठतो वा-
पि जाग्रतो स्वपतोपि वा । उन्मेषन्वति मिषिच भुञ्जावापपिभुञ्जावधि । श्मशाने वेक्षणागेहे वासदा लमनवर्जितः । यथोदयं तथाव
स्थितं तेवनिरन्तरं । सदानन्दोद्भवेदेहे तनिडानत्वमाभधा । न मोहो न च वै द्वेषा न रागो नैव विन्नता । नाप्यसीनरतिश्चैवन-
शीतं चोष्णवेदना । गीतञ्च हसितं नृत्यं वाद्यमानेयमेव च । धावनं लङ्घनं चैव स्वेच्छालापप्रवर्तते । एवमादिविकाराणि सम्प्रय-
न्ते यथा तथा । तथा तथा न भेतव्यं क्रीडते वसुधातले । इत्येवं परमानन्दमुन्मत्ताकारचेष्टितं । दृष्ट्वा न ज्ञानिनः सर्वे हसन्ते पुत्र
घातकाः । शास्त्रमार्गे यथा मूर्खो कुमारी ह्रीगुल्व्यं यथा । तथाच खलु पापिष्ठो योगमार्गी हसन्ति च । ज्ञानिनो लोकचारित्रं भवस- ॥राघः॥
न्मत्तचेष्टितं । लौकिकैरपि तं ज्ञानं उन्मत्तेरिव दृश्यते । लोकेनित्यप्रसंसन्ति न जानं क्रीडनं सदा । परानन्दस्वरूपेण शिवेना- ॥ ८ ॥
भेकरूपकैः । आत्मेति वशरीरस्थस्वात्मनयरमंपदं । इतीगमार्गमं सर्वं ज्ञानी याधोगतत्परः । आत्मतत्वमिदं ज्ञात्वा परत-
त्वेनि मेलयेत् । तत्र तत्तोक्षये नित्यं लभते सिद्धिमक्षयं । न तपं न जपो होमो न ध्यानं न च धारणा । न मुद्रा नासनं चैव न पुष्पमन्त्रा

रवेडुःखरूपाणि दुःखभाग्भवं ॥ एवमानायमानञ्च तथा निन्दा प्रसन्नते ॥ स्वर्ण्यं रत्नं हिरण्यञ्च कान्तलोहादनं तथा ॥ समानि विचिन्तये
द्योगी गतिसिद्धिपदीच्छति ॥ क्वचिद्दुष्टः क्वचिद्दुःखः क्वचित् प्रबुद्धजितो नरः ॥ स्वच्छारूपधरो योगी पर्यटेत् महीतले ॥ एतस्यच भवती
मान्यस्तथा मायं कुलागमं ॥ मद्यञ्च मदिरा हेतु भक्ष्यात्स पूजयेत्सदा ॥ अप्रियं क्षोभमालस्यं त्यक्त्वा भक्ष्यं प्रतिग्रहं ॥ परस्त्री
लोलसमालस्यं न कुर्यान्मुक्तिकांक्षिणः ॥ मद्यं मुद्राक्षसूत्राणि योगिनीसङ्गमं तथा ॥ योगवीर्य्यवरं पीठं सिद्धद्रव्याणि गोप
येत् ॥ रागद्वेषमहंकारं पैशुन्यं परवेशादम्भकं ॥ क्रोधं लोभञ्च मोहञ्च हत्वा स्वेनानिदापयेत् ॥ अन्येषां समयाचारं कुमारीयोगि
नीगणं ॥ सिद्धद्रव्यञ्च तत्पीठ परे वेष्टानि निन्दयेत् ॥ योगिनीसिद्धचारित्रं पारंपर्य्यक्रमागतं ॥ अदृष्टाश्रुतपूर्वञ्च शास्त्रगुरव
देनतः ॥ मद्यकुञ्जेदुग्धमद्यञ्च अन्यस्त्रीपरतस्तनं ॥ सर्वेषां स्वरतिक्रीडासमयग्राहकस्तथा ॥ ज्योतनञ्च मेघजालानि मृगव्याघ्री रवि
ग्रहं ॥ कन्यायोनिं तथा गृहं नेक्षयेत्कुलयोगिनः ॥ वृद्धकुष्ठान्नहीनञ्च कीलाख्यव्याधितं शव ॥ मानवविद्मूत्रउगींच न जुगुप्सयेत्स
राज्ञथा ॥ वृक्षमूलालमावद्धीत ताग्रादिस्थावरं सदा ॥ विन्मूलयेत्तत्र संभिधात्तच्छिद्यान्नचपीडयेत् ॥ गन्धपुष्पादिकं किञ्चित् योगिणी
द्रव्यमेव च ॥ यद्यत्तत्प्रार्थितं लब्धं तेन समर्प्य तेक्षयं ॥ नासामसंभवे योगी भावशुद्धिपरायणाः ॥ सदास्मरणपुष्पेणापूजयेद्गुरुपादुकं
कोटीलंघवादगोपीश्च मानसर्थपभुसंगमं ॥ पाशानकाष्ठमृत्सज्ञानकुर्यात्सिद्धिकारणां ॥ एकान्तेशयनं कुर्यात्न कुर्याद्देहपीडनं ॥ अ
स्याहारसनादानं क्षुद्रकर्म्माणि वर्जयेत् ॥ नानागमममभीप्सेन नानीनविषयं स्मरेत् ॥ प्रायं परिहरेत्तस्मात्यस्मात्कुर्यात्जितेन्द्रियं ॥ रोच

॥ वारा ॥ नक्षत्रशुची देशे गृहशुक्रदये शुभे ॥ लग्नेचोपचयस्थापि विहीने पापपतिश्चरोगे ॥ मलमासेप्पदिवसोभभरक्षादिवर्ज्जिते ॥ शुभग्रह
॥ ८ ॥ दिसंयुक्ते पुरश्चरणमालभेत् ॥ कार्त्तिकाश्विनदैशारवमाघेथमार्गशीर्षके ॥ फाल्गुणेश्रावणे दीक्षा पुरश्चरणाशस्यते ॥ रवौ
गुरौ शशिने मासे कर्त्तव्यं बुधवासरे ॥ चन्द्रतारानुकूले च पुरश्चरणकर्म्मतत् ॥ रोहिणीश्रवणाद्राचधनिष्ठाद्योत्तरात्रयं ॥ पुष्य
शतभिषाहस्ता पुरश्चरणाकर्म्मणि ॥ पूर्णिमा पंचमी चैव द्वितीयासप्तमीतथा ॥ त्रयोदशी च दशमी प्रशस्तासर्वकर्म्मसु ॥ म
न्त्रीर्थकविधुग्रामे तत्र हय नपर्वतो ॥ परश्चर्याप्रकुर्वीत्शो मासक्षादीत्रशोधयेत् ॥ मन्त्राधारं भवं मेषधनधान्यप्रदं भवेत् ॥ वृ
षमरणं संप्राप्तिं मिथुने त्स्यनाशिनी ॥ कर्क्कटे सर्वसिद्धिस्यात् सिंहे मेधाविनाशकः ॥ कन्यालक्ष्मीनदानि स्यात्तुलायां सर्वसि
द्धयः ॥ वृश्चिके स्वर्णलाभः स्यात् धनुर्ज्ञानविनाशकः ॥ मकरः पुत्रदः प्रोक्तं कुंभोधनसमृद्धितः ॥ मीने दुःखप्रदो नित्यं मे तं राहिफ
लं भवेत् ॥ चन्द्रतारानुकूले च शुक्लपक्षे शुभे हरि ॥ आरभेत्पुरश्चर्याहरौ सुप्तेन वाचरेत् ॥ पापक्षेत्रादिकं गत्वा कुर्याद्भूमिप
रिग्रहं ॥ तथा चामुकमन्त्रस्य पुरश्चरणसिद्धये ॥ मयैव द्रष्टस्येत भूमिमन्त्रायं सिद्ध्यनामिति ॥ नगरादावपि क्रोशक्रोशात्युगमनथा
पिवा ॥ आहारादिविहारार्थं तावतीं भूमिमाक्रमेत् ॥ क्षीरवृक्षोद्भवान्कीलान् अस्त्रमंत्राहि मन्त्रितान् ॥ निखनेद्दशभिर्भागे ते घदं ॥ राम ॥
वप्रपूजयेत् ॥ लोकपालान् पुरस्तेषु गांधाद्यैः पूजयेत्सुधी ॥ क्षेत्रपालादिकं तत्र पूजियेद्विधिवत्ततः ॥ क्षेत्रेशं वालि नामानं विप्र ॥ ८ ॥
जं समर्च्चयेत् ॥ दिक्पतिभ्यो वलिं दद्यात्ततः क्षेत्रं समाविशेत् ॥ येरौद्रारौद्रकर्म्माणो शौंडस्थानानिवासिनः ॥ मातरो प्येगरुपाश्च ग
णाधिपतयेश्च ये ॥ विघ्नभूतास्थ ये चान्ये दिग्विदिक्षु समाश्रिता ॥ सर्वे ते प्रीतिमनसः प्रतिगृह्णंत्विमं वलिं ॥ प्रातः स्नात्वानुगायत्र्याः

न्त्व पिङ्गला ॥ कृष्णकारे वकेनैव ध्रुरकस्य विशेषितं च ॥ न तिथिं न च नक्षत्रं नोपवासव्रतादिकं ॥ तत्सर्वं भवव्यर्थं न कर्मक्षयकारणं ॥ स प्रप
ञ्चविनिर्मुक्तस्य निष्प्रपञ्चं समाचरेत् ॥ मुक्तावस्थं जपत्सर्वं व्यामोहेनैव वाध्यते ॥ इच्छाव्यामोहनिर्मुक्तो मुक्तिः स्वाभाविका भवेत् ॥ न बुद्धि
र्न मनश्चित्तं न च पञ्चेन्द्रियाणि च ॥ न भूमिर्न स्थलं नाग्निर्न च वायुर्न चाम्बरं ॥ न तमो न रजः सत्वो न प्रेष्यप्रेरकं तथा ॥ न च दूरं न चासन्नं न
कार्य्यकारणं तव ॥ नक्षयं वृद्धिमायातं न वर्णा वर्णभेदकं ॥ एवमादीविविधिर्मुक्तं अक्षयं परमं पदं ॥ तिलमध्ये यथा तैलं काष्ठमध्ये
यथानलं ॥ पाषाणे च यथा हेमं क्षीरमध्ये यथा घृतं ॥ तथा सर्वगतं तत्वं देहे देहे व्यवस्थितं ॥ मूढचित्ता न जानन्ति परं सूक्ष्मं निरञ्जनं ॥
अन्यथा तत्कृषि कृच्छ्रशास्त्रं तास्य यमन्यथा ॥ अन्यथा वेदमार्गार्थं अन्यथागमशासनं ॥ अन्यथा लौकिकं मार्गं अन्यथा पारमार्थिकं
तस्मात् क्रियां परित्यज्य योगी निर्विकल्पं समाचरेत् ॥ षट्त्रिंशत्तत्वनिर्मुक्तं पञ्च पञ्चकवर्जितं ॥ चन्द्रनष्टकलातीतं षोडशान्तविवर्जितं
नवाद्यातीतमध्यन्तं द्वादशान्तान्तरं परं ॥ सर्वात्मा सर्वगत्वं च सर्वज्ञं सर्वतोमुखं ॥ अखण्डितं रविन्दित्वम प्रमेयमनाहतं ॥ निष्क
लं निर्मलं शान्तं निराधारपदे स्थितं ॥ अनन्तमक्षयं सूक्ष्मं रूपातीतं परापरं ॥ एवं शिवश्च रूपेण सिद्धित्यष्टानि मोदयः ॥ दूराश्र
वणं विज्ञानं दूरादर्शनमेव च ॥ छाया विरहितत्वं च परकायप्रवेशनः ॥ इच्छारूपं भवेन्नित्यमष्टौ सिद्धिप्रवर्त्तते ॥ स्वयं गुरुः स्वयं शि
ष्यः स्वयं शक्तिः स्वयं शिवः ॥ स्वयं सूक्ष्म स्वयं स्थूलः स्वयमेव परापरं ॥ आराधानन्तु सर्वेषां माण्डले लक्षणे सति ॥ नारिकं माण्डलं कु
र्य्याद्यदि छेत्सिद्धिरुत्तमां ॥ यदि लोभं करोत्येष्ट्र(?) रिक्तं मण्डलकं गुरोः ॥ मच्च सा पापे भविक्तस्य योगिनीजननिन्दकाः ॥ इत्यादीनामलाभेन
स्वदेहन्त्व निवेदयेत् ॥ इति श्रीवामहितन्त्रे दक्षिणाम्नाय निर्वाणपदे महाशिरहस्यन्त्वतियपटलः ॥ ३ ॥ भैरव उवाच ॥ दीक्षि

॥ वा·रा· ॥
॥ ९ ॥

पर्वते ॥ वटुले च मतङ्गे च तथा कन्याश्रमेषु च ॥ नगरे ग्रीयान्तरे दीक्षां तीर्थे वने तु पार्वति ॥ शुक्लाप्ये यदि वा कृष्णे गुर्वादिभ्यो
भवेद्यदि ॥ मेषवृश्चिक सिंहे च कुलदादोषो न विद्यते ॥ कलमालां प्रवक्ष्यामि वाराहीतन्त्र उक्तं च ॥ तर्जनी मध्यमानामाकनि
ष्ठा चेति ताः क्रमात् ॥ तिस्रोऽङ्गुल्यस्त्रिपर्वाणि मध्यमा चैकपर्विका ॥ पर्वद्वयं मध्यमाया मेरुत्वेनोपकल्पयेत् ॥ अनामा
मध्यमारभ्य कनिष्ठादित एव च ॥ तर्जनीमूलपर्यन्तं दशपर्वसु संजपेत् ॥ अनामामूलमारभ्य कनिष्ठादित एव च ॥ त
र्जनीमध्यपर्य्यन्तं मुष्टपर्वसु संजपेत् ॥ अनामित्रयं पर्व कनिष्ठादित्रिपर्विका ॥ मध्यमायाश्च त्रितयं तर्जनीमूलपर्वणि
तर्ज्जन्यग्रे तथा मध्ये यो जपेत्स तु पापकृत् ॥ अनामामध्यमारभ्य कनिष्ठादित एव च ॥ तर्जनीमूलपर्यन्तं दशपर्वसु संज
पेत् ॥ पर्वद्वयं मनामायाः परिवर्त्तेन वै क्रमात् ॥ पर्वत्रयं मध्यमाया तर्जन्येकं समाहरेत् ॥ शक्तिमाला समाख्याता सर्वतन्त्रप्र
दीपिका ॥ अनामामूलमारभ्य प्रदक्षिण्येन चैव च ॥ मध्यमामूलपर्यन्तं जपेदष्टसु पर्वसु ॥ अनामिकाद्वयं पर्व कनिष्ठादि
क्रमेण तु ॥ तर्जनीमूलपर्यन्तं कलमाला प्रकीर्त्तिता ॥ अङ्गुलीनं वियुञ्जीत किञ्चिदाकुञ्चितेन नवे(?) ॥ अङ्गुलीनां वियोगाच्च छिद्रे
च स्रवते जपः ॥ अङ्गुल्यग्रे च पर्यन्तं यत्नं मेरुलंघने ॥ पर्वसन्धिषु यज्जप्तं तत्सर्वं निःफलं भवेत् ॥ गणनाविधिमुल्लंघ्य यज्ज पे ॥ राम ॥
त्तज्जपं नतः ॥ गृह्णन्ति राक्षसास्तेन गणयेत्सर्वदा बुधः ॥ हृदये हस्तमारोप्य तिर्यक्कृत्वाकराङ्गुलैः ॥ आच्छाद्य वाससा हस्तौ द ॥ ९ ॥
क्षिणेन सदा जपः ॥ क्रमाक्रमगतैर्मालामातृकार्णैः सुमेरुकैः ॥ सविन्दुकैः साष्टवर्गैः रक्षो वर्णी प्रकीर्त्तिता ॥ पञ्चवीजादि
भिर्मालाः वहियोगभरणघना ॥ रुद्राक्षपद्मसंख्याख्यापुत्रजीवकमौक्तिकैः ॥ स्फाटिकैर्मणिरत्नैश्च सौवर्णैर्विद्रुमैस्तथा ॥ रा

सहस्रं प्रयतो जपेत् ॥ नानानानास्वपापस्यक्षमार्थं प्रथमं ततः ॥ ह्रीं ब्रह्माय त्रिविद्महे चतुर्द्दलायै धीमहि ॥ तन्नो देवी प्रचोदयात् ॥ माहेश्वर्यै
विद्महे गौरीप्रियायै धीमहि ॥ तन्नो श्वाणी प्रचोदयात् ॥ कौमारी च विद्महे विंदुसहितायै धीमहि ॥ तन्नो देवी प्रचोदयात् ॥ विष्णुश
क्ति विद्महे रौद्रायै धीमहि ॥ तन्नो काली प्रचोदयात् ॥ वाराहि च विद्महे घोररूपायै धीमहि तन्नो काली प्रचोदयात् ॥ इन्द्रायणी
विद्महे वज्रशक्ति धीमहि ॥ तन्नो शक्र प्रचोदयात् ॥ गुह्यकाली विद्महे उग्रशक्ति धीमहि तन्नो काली प्रचोदयात् ॥ महालक्ष्मी विद्महे म
हाशक्ति धीमहि ॥ तन्नो श्री प्रचोदयात् ॥ जया च विजया चैव जयन्ती चापराजिता ॥ नन्दा भद्रा जया भीमा काली वैतालकालथा
दिव्ययोगिनि महायोगिनि सिद्धियोगिनि गणेश्वरी ॥ साकिणी कालरात्री च ऊर्द्ध्वकेशी निशाचरी ॥ गम्भीरा घोषवनीस्थूला पवनाशी उलानिना॰
भीरवनाच महानन्दा ज्वालामुखी तथैव च ॥ पिशाचि हस्तिनी चैव यक्षिणी धूम्रनीलतथा ॥ विश्वभक्षा सर्वसिद्धि ललिनि इच्छा तथैव च ॥ हुंकाली
भाम्बरी दीर्घा धूम्राक्षि करहप्रिये ॥ मातङ्गी काकदृष्टिश्च तथा त्रिपुरवाहकी ॥ राक्षसी घोरनादा च भैरवी विश्वरूपिणी ॥ भयंकरी
रौद्रवी भद्रा शुष्का अन्नभोजनी ॥ वीरभद्र महाकाली कंकाली विकृताननरा ॥ कौमारी भीमभद्रा च वायुवेगा भयानरा ॥ ब्रह्माणी चैव सर्वी
नेन्द्री चर्चिका ईश्वरी तथा ॥ वाराही नारसिंही च वैष्णवी वहनी च लम्बिका ॥ इदं देव्या महायोगिनि वलिं गृह्ण तु सर्वदा ॥ न कुर्याच्छान्ति की दीक्षा
सोडी चर्चिका ईश्वरी तथा ॥ वाराही नारसिंही च वैष्णवी च लम्बिका ॥ अश्लेषु प्राप्य योगेषु ग्रहणे चन्द्रसूर्ययोः ॥ सूर्यग्रहणकाले तु नान्य
प्रपरिक्षे विभावसौ ॥ न कुर्याद्वै लवी शीतयदि चन्द्रमसो ग्रहे ॥ अश्लेषु प्राप्य योगेषु ग्रहणे चन्द्र सूर्ययोः ॥ सूर्यग्रहणकाले तु नान्य
दन्वेषितं भवे ॥ शिष्यनाकृत्य गुरुणा कृपयायदि दीयते ॥ तदा लग्नादिकं किंचि नविचार्यं कथं चन ॥ सर्वे वाराः ग्रहाः सर्वे नक्षत्राणि
न संशयः ॥ यस्मिन्च हनि संतुष्टो गुरुः शुक्रमहावहाः ॥ ग्रहणो च महातीर्थे नास्ति कालस्य निर्णयः ॥ गयायां भास्करक्षेत्रे विरजे चन्द्र

॥ वा॰रा॰॥ भिचालके ॥ पंचाशद्भिः कार्यसिद्धिः स्यात्तथा चतुस्त्रयैः ॥ अष्टोत्तरशतेः सर्वैः सिद्धिरुक्तो मनीषिभिः ॥ काम्यार्थकं वलं चैव स्वे
॥ १० ॥ श्वरक्तकं वलं ॥ कृष्णाजिने तानसिद्धिः मोक्षश्रीव्याघ्रचर्मणि ॥ कुशासने मन्त्रसिद्धिर्नात्र कार्या विचारणा ॥ धरण्यां डुः
खसंभूतिर्दौर्भाग्यं दारुजासने ॥ वंशासने दरिद्र स्यात् पाषाणे व्याधिपीडनं ॥ तृणासने यशोहानिः पल्लवे चित्तविभ्रमः ॥
जपहानिस्तपोहानिर्वस्त्रासनं करोतिहि ॥ नरचर्मासने देवि वाराह्या मन्त्रसिद्धये ॥ माहामालामाहापात्रं मालामन्त्रानुपार्व
ति ॥ वज्रवाराहिका देवि दुर्लभं त्रिदशैरपि ॥ दशसंस्कारमन्त्राणां माहामालानु सोधनं ॥ अधुना कथयिष्यामि भक्त्या वै कु
मलानने ॥ छिन्नादिदोषदुष्टो ये मन्त्राः सप्तकोटिकाः ॥ सततं सेव्यमाना ते न वसन्ति फलप्रदा ॥ अत स्तद्दोषनाशाय संस्का
रान् दशावक्ष्यहं ॥ प्रकोणास तथा मध्ये विभज्यास्तसमभागतः ॥ ईशकोणात्तथा कुर्यात्तथा पावककोणतः ॥ ऊनपंचाशदेव स्यु
र्यान्तयत्न तु सर्वतः ॥ ईशानादि लिखेत् मन्त्री वारुणान्त्र लिपिक्रमात् ॥ अत्र देवीं समभ्यर्च्य मन्त्रान्सर्वसमुद्धरेत् ॥ एतज्जननमित्या
हुः रथो दीपनमुच्यते ॥ पूटितं हंसमन्त्रेण सहस्रं संजपेत्मनुं ॥ इदं दीपनमाख्यातं वोधनं तन्निगद्यते ॥ वर्म्मणा हे फयुक्तेन पु
टितं संजपेत्मनुं ॥ सहस्रैः पंचभिर्मन्त्री वोधनं संस्मृतं विदं ॥ अस्त्र संपुटितं मन्त्रं सहस्रं प्रजपेत्सुधीः ॥ एतत्ताडनमाख्यातं ॥ राम॰ ॥
मभिषेक उदीर्यते ॥ वा कुहंसप्रणवैर्मन्त्री सहस्रं संजपेज्जलं ॥ इमं मन्त्रं पठेत्मन्त्रमभिषिंचाज्जलेः शुभैः ॥ तावान्मन्त्रोः पिनिम ॥ १० ॥
त्रेण वषडन्तेन संपुटं ॥ सहस्रं संजपेन्मन्त्री विमलं किरणं विदं ॥ स्वधाशिखा पुटं मन्त्रं सहस्रं संजपेत्सुधीः ॥ एतज्जीवनमा
ख्यातं दुग्धाज्यमिलितैर्जलैः ॥ तर्पणात्तर्पणाख्यातं मायया संपुटो मनु ॥ सहस्रैः पंचभिर्मन्त्री गोपनं तत्समुच्यते ॥ मधु

न्नैः॥ कुशमूलैश्च ग्रन्थस्याक्षमालिका॥ अंगुलीगणनादेकं पुर्वयोष्टगुणंभवेत्॥ पुत्रजीवैर्दशगुणं शतं शंखैः सहस्रकैः॥
प्रवालैर्मणिरत्नैश्च दशसहस्त्रिकं स्मृतं॥ तदेव स्फटिकैः प्रोक्तं मौक्तिकैर्लक्षमुच्यते॥ पद्माक्षैर्दशलक्षं स्यात् सौवर्णैः॥ को
टिरुच्यते॥ कुशग्रंथ्या कोटिशतं रुद्राक्षैः स्यादनन्तकं॥ सर्वविरचिता माला नृणां मुक्तिफलप्रदा॥ पद्माक्षैर्विरचिता माला·
शत्रूणां नाशिनी मता॥ कुशग्रंथिमयी माला सर्वपापप्रणाशिनी॥ पुत्रजीवफलैः कृप्ता कुरुते पुत्रसंपदं॥ निर्मिता रूप्यमाला
भिः जपमालेप्सितप्रदा॥ प्रवालैर्विहिता माला प्रयच्छेद्विपुलं धनं॥ सुवर्णमणिभिर्माला स्फटिकीशंखनिर्मितं॥ प्रवालैरेव वा
कुर्यात् पुत्रजीवं च वर्जयेत्॥ पद्माक्षं चैव रुद्राक्षं भद्राक्षं च विशेषतः॥ महाशंखमयी माला हे या नील सरस्वते॥ नृललाटा
स्थिरखरेडनलविमाजपमालिना॥ महाशंखमयी माला नाराज्ये षाजपेप्रिया॥ कर्णनेत्रान्तरे देवि महाशंख प्रकीर्तिता॥ रक्तचन्द
नमालानु भोगमोक्षप्रदा भवेत्॥ वैष्णवे तुलसीमाला गजदन्ते गणेश्वरे॥ त्रैपुरा याजपेशस्ता रुद्राक्षैरक्तचन्दनैः॥ स्वसोमस
मरूपाणि नातिस्थूलं कृशानि च॥ कीटादिभिरदुष्टानि तीर्णानि नवानि वै॥ पंचाशन्मणिभिर्माला विहिता सर्वकर्मसु॥ अका
रादिक्षकारान्ता वर्णमाला प्रकीर्तिता॥ क्षार्णं मेरुमुखं तत्र कल्पयेन्मुनिसत्तम॥ अनया सर्वविद्यानां जपः सर्वसमृद्धिदः॥ अप
शान्ते धुत्तूरैर्माला ज्ञेया क्षुभवनीविधौ॥ नरांगुल्यस्थिभिर्माला ग्रथिता सर्वकामदा॥ नाडूसंग्रथनेकार्य्यं रक्तेन वा समास्त्रपि
सदा गोप्या प्रयत्नेन जननस्याजारवत् प्रिये॥ नित्यं जपं करे कुर्यात् न तु काम्यं कदाचन॥ काम्यमपि करे कुर्यात् मालाभावे नतु
न्दरि॥ समासेनाक्षसूत्रस्य विधानमिह कथ्यते॥ पंचविंशतिभिर्मोक्षं त्रिंशद्भिर्धनसिद्धये॥ सर्वैश्वर्यैः सप्तविंशत्या पंचदशा

॥ता.रा॥ न्नमो बीजं ब्रह्ममार्गेणादेशिकः॥ हंसेन पुष्पस्थाने परमात्मनि योजयेत्॥ ॥ इति श्री तारारहस्ये दक्षिणाम्नायनिर्वा
॥ ११॥ णपदे महानिरहस्ये चतुर्थ पटलः॥ ४॥ भैरव उवाच॥ गुरोराज्ञां समादाय शुद्धान्तःकरणोनरः॥ ततः पुरश्क्रियां कुर्याम
न्त्रसिद्धिसमीहया॥ जीवहीनो यथा देही सर्वकर्मसु रक्षमः॥ पुरश्चरणहीनोपि तथा मन्त्रः प्रकीर्तितः॥ तस्मादादौ स्व
यं कुर्यात् कृत्वा कारयेद् बुधः॥ गुरोरभावे विप्रेण सर्वप्राणिहितेरतं॥ स्निग्धं मन्त्रविदं मित्रं नानागुणसमन्वितं॥ आदौ
पुरश्क्रियां कर्त्तुं स्थाननियम उच्यते॥ पुण्यक्षेत्रं नदीतीरं गुहा पर्वतमस्तकं॥ तीर्थप्रदेशाः सिंधूनां संगमः पावनं वनं॥
उद्यानानि विविक्तानि बिल्वमूलं तटं गिरे॥ तुलसीकाननं गोष्ठं वृषशून्यं शिवालयं॥ अश्वत्थमलकीमूलं गोशाला जल
मध्यतः॥ देवतायतनं कूलं समुद्रस्य निजं गृहं॥ गृहे शतगुणं विद्यात् गोष्ठे लक्षगुणं भवेत्॥ कोटि देवालये प्राप्य मनन्तं शि
वसंनिधौ॥ म्लेच्छदुष्टमृगव्याघ्रशंकातंकविवर्जिते॥ एकान्ते पावने निंदारहिते भक्तिसंयुते॥ स्वदेशे धार्मिके देशे सुभि
क्षे निरुपद्रवे॥ रम्ये भक्तजनस्थाने निवसेत् तपसप्रिये॥ गुरूणां सन्निधाने च चित्तैकाग्रस्थले तथा॥ एतासामन्यतमस्थाने
मास्थित्य जपमारभेत्॥ यत्र ग्रामे जपेत्तंत्री न तत्र कूर्मं निचित्त्रयेत्॥ पर्वते सिंधुतीरे वा पुण्यारण्येपन दीतटे॥ यदि कुर्यात्तु ॥ रामः ॥
रश्चर्यां तत्र कूर्मं न चिन्तयेत्॥ ग्रामे वा यदि वाराष्ट्रे गृहं नैव विचिंतयेत्॥ पुरश्चरणकृन्मन्त्री भक्ष्याभक्ष्यं विचारयेत्॥ भ ॥ ११ ॥
क्ष्याभोजनादोषात् सिद्धिहानिः प्रजायते॥ दधिक्षीरघृतं गव्यमैक्षवं गुडवर्जितं॥ तिलाश्चैव वसिताः मुद्गाः कन्दः केमूलव
र्जितं॥ नारिकेलफलं चैव कदलीलवलीतथा॥ आम्रमामलकं चैव पनसं च हरीतकी॥ प्रकारान्तरे हविष्यं च प्रशस्तमन्यथा

नाशाङ्किमन्त्रेणवैसवेवेतुमग्रलैः॥ घतेनमर्पतांशैवैमन्त्रीभिः सम्यग्गीरितं॥ श्वेनवस्त्रानुग्रहेतुसंपुटं प्रजपेन्मनुं॥ एमदाप्रा
पूर्णंशाङ्कमन्त्रशास्त्रविशारदैः॥ संशोक्रादशसंस्कारामन्त्राणांतन्त्रवेदितः॥ मालेमालेमहामालेसर्वतत्वास्वरूपिनि॥ चतु
र्वर्ग्गस्त्वयिन्यस्तस्तस्मात्मेसिद्धिदाभवे॥ मालांवीजादिकंकृत्वारक्तपुष्पैःसमर्च्चयेत॥ तान्भतंत्तनथालक्ष्मीमक्षादिमा
लिकांततः॥ ॐ त्रांहृदयवर्णान्तांमन्त्रेनानेनपूजयेत्॥ ॐ ह्रीं श्रीं ह्रीं क्लीं हूं फट् स्वाहा इतिमन्त्रेणसप्तधाऽभिमन्त्र्यचकर्षेनि
ःक्षिपेत॥ ततआवाहनादिमन्त्रादिभिर्भगवतीमावाह्यसपरिवारांषोडशोपचारैरभ्यर्च्यमूलमावर्त्तनात्रीयंवीजमनुस्म
रन्॥ धेनुमुद्रयाऽमृतीकृत्यकवचेनावगुण्ठ्यमहामुद्रयातदाच्छादयन्देवीरूपीतांमालांआयन्तविन्दुप्रक्षेपंकुर्यात॥ तत्र
मन्त्र॥ ॐ ह्रीं स्वाहा ॐ हूं स्वाहा ॐ फट् स्वाहा ॐ ह्रीं स्वाहा ॐ ह्रीं हूं स्वाहा ॐ ह्रीं फट् स्वाहा॥ अनेनदशनथाविन्दुप्रक्षेपंकुर्यात॥
कस्तूरिकागुरुसुधाकरैर्धूपादिकंदत्वोचकषाद्यनाधेरभिर्मन्त्रयेत॥ ॐ ह्रीं श्रीं महावज्रिणिमहाघोररूपेकङ्कशमहास्थि
मालेप्रविशसर्वसिद्धिप्रयच्छ ॐ हूं ह्रीं स्वाहा महाकपालिनिमहाघोररूपेस्वाहा॥ ॐ ह्रीं ह्रीं हूं फट् स्वाहा हर्षाक्षमेरुभ्यर्च्य
कंदर्पवीजेनाद्दीपनंकृत्वाषोडशोपचारेनभ्यर्च्यमात्रकामन्त्रेशासंदीप्यहूंकारेणावगुण्ठयित्वावालिंदद्यात्तद्यथा॥ ॐ ह्रीं हूं
हूं हूं ॐ फट् हूं ॐ ॐ हूं स्वाहा ॐ हूं महायोगिनित्रिभुवनतारिणिमहाशंखास्थिमालामध्येनिवासंकुरुरु सर्वसिद्धिंदे
हि देहि सुरामांसोपहारान्गृह्ण गृह्णापयहूं ह्रीं ह्रीं फट् स्वाहा॥ अनेनस्वधोदितड्वेगावलिंदत्वादेवीविसर्ज्यनिभतस्या
नेमालांधारयेदिति॥ अष्टोत्तरसहस्रंतुकृत्वातत्र्यागमादरात॥ जपेन्नित्यदिनंयत्नान्नित्यएषजपःस्मृतः॥ मूलाधारा

नाधिकंकुर्यात्तुतंभ्रष्टोभवेन्नरः॥ यत्संख्ययासमारब्धंतज्जप्तव्यंदिनेदिने॥ न्यूनाधिकंनकर्त्तव्यंआसमाप्तंसदाजपेत॥ न्यूनातिरि
क्तकर्म्माणिनफलंतिकदाचन॥ यथाविधिकृतान्येवतत्कर्म्माणिफलन्तिहि॥ भूशय्याब्रह्मचारित्वंमौनंचाचार्य्यसेवनं॥ नित्यपू
जानित्यदानंदेवतास्तुतिकीर्त्तनं॥ नैमित्तिकार्च्चनंचैवविश्वासोगुरुदेवयोः॥ जपनिष्ठाद्वादशितिधर्म्माःस्युमन्त्रसिद्धिदः॥ स्त्रीशू
द्रपतितव्रात्यनास्तिकोच्छिष्टभाषणं॥ असत्यभाषणंजिह्वाभाषणंपरिवर्जयेत॥ सत्यनापिनभाषेतजपहोमार्च्चनादिषु॥ अय
थांनुष्ठितंसर्वंभवत्येवनिरर्थकं॥ शयानकुशशय्यायांशुचिवस्त्रधरःसदा॥ प्रत्यहंजालयेशय्यामेकाकीनिर्भयःस्वपेत॥ असत्
यभाषणंवाचंकुटिलांपरिवर्ज्जयेत॥ वर्जयेद्गीतवाद्यादिश्रवणंनृत्यदर्शनं॥ अभ्यंगंगंधलेपंचपुष्पाधारणमेवच॥ त्यजेदु
ष्णोदकस्नानंअन्यदेवप्रपूजनं॥ नैकवासाजपेत्मंत्रंवहुवासाकुलोपिवा॥ पतितानामंत्यजानांदर्शनेभाषणेश्रुते॥ क्षुतेऽधोग
मनेजृंभनेजपमुत्सृजेत॥ तथानस्यचनत्प्राप्तौप्राणायामषडंगकं॥ कृत्वासम्यक्जपाच्छेषंयद्वासूर्यादिदर्शनं॥ मनःसंहर
णंशौचंमौनंमन्त्रार्थचिन्तनं॥ अव्यग्रत्वमनिर्वेदोजपसंपत्तिहेतवः॥ उष्णीषीकंचुकीनग्नोमुक्तकेशोगणावृतः॥ अपवित्रकरोऽ
शुद्धःप्रलपन्नजपेत्क्वचित॥ आसनःशयानोवागच्छन्भुंजानश्चवा॥ अपदत्तौकरौकृत्वाशिरसाप्रावृतोपिवा॥ चिन्ताव्याकुल ॥राम॥
चित्तोवाक्रुद्धोभ्रान्तःक्षुधान्वितः॥ नोथ्यायामशिरस्थानेनजपन्निमिरान्तरे॥ उपानद्गूढपादोवायानशय्यागतस्तथा॥ प्रसार्य्यनज ॥१२॥
पेत्पादौकुक्कुटासनएवच॥ मार्ज्जारंकुक्कुटंक्रौंचंश्वानंभद्रकपिंखरं॥ दृष्ट्वाचम्यजपेत्सम्यक्स्पृष्ट्वास्नानंविधायतं॥ अस्पृश्यवि
भीचविर्ष्ठापिगछन्तिष्ठन्स्वपन्नपि॥ मन्त्रैकशरणोविद्वान्मनसैवसदाचरेत॥ नदोषोमानसेजप्येसर्वदेशेपिसर्वदा॥ जप

बुधैः ॥ भुञ्जीत वा हविष्यान्नं शाकयावकमेव वा ॥ पयोमूलफलं वापि यत्र यत्रोपलभ्यते ॥ वीचोचं नालिकाशाकं कलायं चन
कं तथा ॥ कदम्बं नालिकेलं च बुधैः कूष्माण्डकं त्यजेत् ॥ विवर्ज्जयेन्मधु क्षारं लवणं तैलमेव च ॥ भास्करं कांस्यपात्रं च दिवा भोज
नमेव च ॥ तथा द्राक्षां च लवणं मांसं गृञ्जनभोजनं ॥ माषाढकीमसूरांश्च कोद्रवांश्चनकानपि ॥ कौटिल्यं क्षारमभ्यंगं त्वभिवेदि
तभोजनं ॥ असंकल्पितकृत्यं च वर्ज्जयेन्मर्द्दनादिकं ॥ स्नायाच्च पंचगव्येन केवलामलकेन वा ॥ मन्त्रस्नानात्रपानीयैः स्नानाचमन
भोजनं ॥ कुर्य्याद्यथोक्तविधिना त्रिसंध्यं देवतार्च्चनं ॥ अपवित्रकरो नग्नः शिरसि प्रावृतोपि वा ॥ प्रलपन् प्रजपेद्यावत्तावन्निःफलमु
च्यते ॥ यस्यान्नेयानुपुष्टाङ्गः कुरुते धर्म्मसंचयं ॥ अन्नदातुः फलस्यार्द्धं कर्त्तुश्चार्द्धं न संशयः ॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेन परान्नं वर्ज्जये
त्सुधीः ॥ पुरश्चरणकाले तु सर्वकर्म्मसु शास्त्रवित् ॥ जिह्वा दग्धा परान्नेन करौ दग्धौ प्रतिग्रहात् ॥ मनो दग्धं परस्त्रीभिः कथं सिद्धिर्वरानने ॥
वैदिकाचारयुक्तानां शुचीनां श्रीमतां सतां ॥ सत्कुलस्थानजातानां भिक्षाशी चाग्रजन्मनां ॥ सहकृच्छ्रडरितेशब्दे प्रमाव सप्तदीयते ॥
प्रान्ते पार्श्वे हरेशब्द प्राणायामं समाचरेत् ॥ बहुप्रलापी वाचम्मन्यस्यांगानि न भोजयेत् ॥ श्रुत्वेप्येवं तथाऽस्पृश्यस्यानां तां स्पर्शनेपि
च ॥ एवमादीश्च नियमान् पुरश्चरणकृच्चरेत् ॥ विण्मूत्रोत्सर्गसंकाद्दिक्कं कर्म्म करोति यः ॥ जपार्च्चनादिकं सर्वमपवित्रं भवेत्प्रिये ॥
मलिनाम्बरकेशादि मुखदो गन्धसंयुतः ॥ यो जपेत्तं तहत्याशु देवता गुप्तिसंस्थिता ॥ आलस्यं जृम्भणं निद्रां क्षुतं निष्ठीवनं भयं ॥ नी
चांगस्पर्शनं कोपं जपकाले विवर्ज्जयेत् ॥ एवम्भक्त विधानेन विलम्बं वारितं विना ॥ उक्तसंख्यं जपं कुर्य्यात्पुरश्चरणसिद्धये ॥ देवता
गुरुमन्त्राणामैक्यं संभावयेन् धिया ॥ जपेदेकमनाः प्रातःकालं मध्यं दिनावधि ॥ यासंख्यायासमालब्धं तत्कर्तव्य महर्न्निशं ॥ यदि स्या

॥ वारा ॥ मन्त्राक्षराणि चिच्छक्तौ प्रोक्तानि परिभावयेत् ॥ तामेव परमव्योम्नि परमामृतबृंहिते ॥ दर्शयेदात्मसद्भावं पूजाहोमादिभिर्व्विन
॥ १३ ॥ मनोन्यत्र शिवोन्यत्र शक्तिरन्यत्र मारुतः ॥ न सिद्ध्यन्ति वरारोहे कल्पकोटिशतैरपि ॥ जातसूतकमादौ स्यादन्ते च मृतसूतकं ॥ सू
तकद्वयसंयुक्तो यो मन्त्रः स न सिध्यति ॥ गुरोलब्धहितं कृत्वा मन्त्रं यावद्यथोद्दिया ॥ सूतकद्वयसंयुक्तः समन्त्रः सर्वसिद्धिदः ॥ ब्रह्म
बीजं मनोर्दत्वा वाद्यन्तपरमेश्वरि ॥ सप्तवारं जपेन्मन्त्रं सूतकद्वयमुक्तये ॥ मन्त्रार्थं मन्त्रचैतन्यं योनिमुद्रां न वेत्ति यः ॥ शतकोटिज
पेनापि तस्य सिद्धिर्न जायते ॥ जप्त्वा बीजाश्रयेमन्त्राः न दास्यन्ति फलं प्रिये ॥ मन्त्रार्थचैतन्यसहिताः सर्वसिद्धिकराः स्मृताः ॥
चैतन्यरहिता मन्त्राः प्रोक्ता वर्णास्तु केवलाः ॥ फलं नैव प्रयच्छन्ति लक्षकोटिजपैरपि ॥ मन्त्रोच्चारे कृते याद्दक् स्वरूपं प्रथमं
भवेत् ॥ शतसहस्रलक्षे वा कोटिजापेन तत्फलं ॥ हृदये ग्रन्थिभेदश्च सर्वावयववर्द्धनं ॥ आनन्दाश्रूणि पुलको देहावेशः कुले
श्वरि ॥ गद्गदोक्तिश्च सहसा जायते नात्र संशयः ॥ सकृदुच्चरितेप्येवं मन्त्रे चैतन्यसंयुते ॥ दृश्यन्ते प्रत्ययास्तत्र पारम्पर्य्यं तदुच्यते ॥
मासमात्रं जपेत्येवं भूतलिप्या तु संपुटं ॥ क्रमोत्क्रमात्सहस्रं तु तस्य सिद्धो भवेन्मनुः ॥ पंचकस्वाः सन्धिवर्णाः व्योमरोग्निर्येलं
धराः ॥ अन्त्यमाघे द्वितीयं च चतुर्थं मध्यमं क्रमात् ॥ पंचवर्गाक्षराणि स्युर्वान्तं स्वेतन्दुभिः सह ॥ एता भूतलिपिः प्रोक्ता द्वि ॥ रापः ॥
चत्वारिंशदक्षरैः ॥ एवं जपं पुरा कृत्वा तेजोरूपं समर्पयेत् ॥ देवस्य दक्षिणे हस्ते कुशपुष्पार्घ्य वारिभिः ॥ सफलं तद्विभाव्यैव प्रा ॥ १३ ॥
णायामं समाचरेत् ॥ जपस्यादौ जपान्ते च त्रितयं त्रितयं चरेत् ॥ एवं जपं पुरा कृत्वा गन्धाक्षतकुशोदकैः ॥ जपं समर्पयेद्देवा
वामहस्ते विचक्षणाः ॥ जपान्ते प्रत्यहं मन्त्री होमयेत्तद्दशांशतः ॥ तर्प्पणं चापि षेकं च तद्दशांशं जपेत् प्रिये ॥ प्रत्यहं भोजयेद्विप्रान्

निशाद्विजः श्रेष्ठः खिलयज्ञफलं जपेत्॥ सर्वेषामेव यज्ञानां जायते ऽसौ महाफलः॥ जपेन देवता नित्यं स्तूयमाना प्रसीदति
प्रसन्ना विपुलान् कामान् दद्यान्मुक्तिं च शाश्वतीं॥ यक्षरक्षःपिशाचाश्च ग्रहाः सर्प्पाश्च भीषणाः॥ जापिनं नाय सर्प्पन्ति भयभी
तास्समंततः॥ यावन्तः कर्मयज्ञाः स्युः प्रतिष्ठानि तपांसि च॥ सर्वे ते जपयज्ञस्य कलां नार्हन्ति षोडशीं॥ माहात्म्यं वाचिकस्यैतन् जप
यज्ञस्य कीर्तितं॥ तस्माच्छतगुणोपांशुः सहस्रो मानसः स्मृतः॥ मानसः सिद्धिकामे न पुष्टिकामे रुपांशुकः॥ वाचिको मारणे वै
व प्रशस्तो जप ईरितः॥ शाक्ताशैषवनेस्थाने त्वन्यथा देसहृच्च वा॥ त्रिसंध्यं प्रजपेन्मन्त्रं पूजनं तत्समं भवेत्॥ एकदा वा भवे
त्स्नानं जपेत्स्नानं विना॥ जपान्ते वा भवेत्स्नानं पूजान्ते वा जपेत्ततः॥ प्रातःकालं समारभ्य जपेन्मध्यंदिनावधि॥ मनः संहृत्य विष
यात्मंत्रार्थगतमानसः॥ न द्रुतं न विलंबं च जपेन्मौक्तिकहारवत्॥ जपः स्याद् अक्षरावृत्तिर्म्मानसोपांशुवाचिकैः॥ धियाक्षराणिस्पं
क्तिं वर्णास्वरपदात्मिकां॥ उच्चरेदर्थमुद्दिश्य मानसः स जपः स्मृतः॥ जिह्वोष्ठौ चालयेत् किंचिद्देवतागतमानसः॥ किंचिच्छ्रवणा
योग्यः स्यादुपांशुः स जपः स्मृतः॥ मंत्रमुच्चारयेद्वाचा वाचिकः स जपः स्मृतः॥ निजकर्णागोचरो यः मानसः स जपः स्मृतः॥ उपांशुनि
जकर्णस्य गोचरः परिकीर्त्तितः॥ निगदल्लजनैर्वेद्यस्त्रिविधो जप ईरितः॥ उच्चैर्जपाद्विशिष्टः स्यादुपांशुर्दशभिर्गुणैः॥ जि
ह्वाजपाच्छतगुणः सहस्रो मानसः स्मृतः॥ उच्चैर्जपोऽधमः प्रोक्त उपांशुर्मध्यमः स्मृतः॥ उत्तमो मानसो देवि त्रिविधः कथितो जपः॥
अतिह्रस्वो व्याधिहेतुरतिदीर्घो वपुःक्षयः॥ अक्षराक्षरसंयुक्तं जपेन्मौक्तिकहारवत्॥ मनसा यः स्मरेत्स्तोत्रं वचसा वा मनुं जपेत्॥
उभयं निःफलं याति भिन्नभाण्डोदकं यथा॥ पशुभावे स्थिता मन्त्राः केवला वर्णरूपिणः॥ सौषुम्नध्वनिसञ्चरिताः प्रभुत्वं प्राप्नुवन्ति ते॥

॥वारा॥ ॥१४॥ स्नात्वा सुसंकल्प्यो विमोक्षान्तं जपं चरेत्॥ जपाद्दशांशतो होमः तथा होमस्य तर्प्पणं॥ एवं कृत्वा तु मन्त्रस्य जायते सिद्धिरुत्तमा॥
नावश्यतादिकं कुर्य्यात् गृहणान्ते शुचिः पुमान्॥ इति जपान्मन्त्रसिद्धिर्भवत्येव न संशयः॥ शान्त्यादेरगुरोर्येन दिनाप्यंतस्यजेत्तरः
स भवेद्देवताद्रोही पितॄन् समन्नयन्त्यधः॥ कल्पोक्तविधिना मंत्री कुर्य्याद्धोमं समाहितः॥ अथवा तद्दशांशेन होमादींश्च समा
चरेत्॥ अनन्तरं दशांशेन क्रमाद्धोमादिकं चरेत्॥ तदन्ते महतीं पूजां कुर्य्याद्ब्राह्मणभोजनं॥ ततो मन्त्रप्रसिद्ध्यर्थं गुरुं संपूज्य तो
षयेत्॥ एवं च मन्त्रसिद्धिः स्याद्देवता च प्रसीदति॥ जपो होमस्तर्पणं च अभिषेको विप्रभोजनं॥ पंचांगोपासनं लोके पुरश्चरणमुच्य
ते॥ इति श्रीवाराहितन्त्रे दक्षिणाम्नायनिर्वाणपदे महानिरहस्ये पंचमपटलः॥ ५॥ भैरव उवाच॥ पूर्णाभिषेकं वक्ष्यामि सा
धकानां शुभावहं॥ विनायेनाभिषेकेन साधकः पूर्णगो ध्रुवं॥ आचार्य्यत्वं न वाप्नोति सङ्गतिं च समीहितं॥ तस्माद्गुरुः
प्रियं शिष्यं बोधयित्वाभिषेचयेत्॥ विरेश्वविपुलं चक्रं मण्डपे ऽतिमनोहरे॥ रचारोतोयम्मं तं कुम्भस्थापयेच्चक्रमध्यतः
अन्येषु कलसास्तत्र वस्त्रहेमसमन्वितान्॥ देलेषु विधिवत्स्थाप्य तत्रावाह्य इष्टदेवतां॥ अभ्यर्च्य मध्ये चान्येषु यागावर
णदेवता॥ शिष्यस्य जन्मनक्षत्रे प्रत्यन्तैरभिषेचयेत्॥ नानोपचारैः संपूज्य सहस्वजनुयात्कुचो॥ अभिषिंचेद्गुरुः शिष्य
रामास्ये प्रतिशेत्त्वयं॥ पूर्णाभिषेकः रचातोयमाचार्य्यत्वप्रदायकः॥ अयमपूर्णाभिषेकः स्यात्तु साधकाभिष्टसिद्धि ॥रामः॥ ॥१४॥
दः॥ पलद्वयं तु प्रस्तानिकुडवं द्विगुणाम्मतं॥ चतुर्भिः कुडवैः प्रस्थश्चाढकेश्चतुर्गुणो॥ चतुर्गुणो भवेद्द्रोणः कुम्भस्त
द्वयतः स्मृतः॥ पूर्णाभिषेकहीनस्तु कौलिको म्रियते यदि॥ पिशाचत्वमवाप्नोति यावदाभूतसंप्लवं॥ तीर्थासनं च संस्था

न्यूनाधिकप्रशान्त्यै ॥ अन्यथा सर्वशौचहोमादिकमथाचरेत् ॥ यद्यगं दंभवेद्दंगं नत्संख्याद्विगुणो जपः ॥ होमाभावे जपः कार्य्यो
होमसंख्याचतुर्गुणः ॥ विप्राणां क्षत्रियाणां च रससंख्यागुणैः स्मृतः ॥ वैश्यानां वसुसंख्याकमेषां स्त्रीणामयं विधिः ॥ यः वर्णा
माश्रितः शूद्रः सच तस्य विधिं चरेत् ॥ शूद्रस्य विप्र स्वस्य तस्यत्वाः सहस्राजपः ॥ होमकर्म्मण्यशक्तानां विप्राणां द्विगुणो जपः ॥
इतरेषामनुवर्णानां त्रिगुणादि समन्वितः ॥ प्रणवोच्चारणाद्धोमान् शारग्रामशिलार्च्चनात् ॥ ब्राह्मणीगमनाच्चैव शूद्रश्चाण्डालतां
व्रजेत् ॥ अष्टाक्षरो महामन्त्रः सप्तार्णास्त्रिपुरद्वयोः ॥ प्रणवादिश्च यो मन्त्रः न स्त्रीशूद्रे प्रशस्यते ॥ यद्यदंगविहीयेत तत्संख्याद्विगुणो
जपः ॥ कर्त्तव्यं श्वांगासिद्ध्यर्थं तदंशके न भक्तितः ॥ न चेदंगविहीनेन न सिद्धिश्छमवाप्नुयात् ॥ यदि होमे न शक्तः स्यात् मूलजायातर्प्पणे
पिवा ॥ तावत्संख्यजपेन्नैव पुरश्चरणमाचरेत् ॥ गुरवे दक्षिणां दद्यात् भोजनाच्छादनादिभिः ॥ गुरुसंतोषमात्रेण मन्त्रसिद्धिर्भवेद्ध्रुवं ॥ स
म्यक् सिद्धैकमन्त्रस्य पंचांगोपासनेन च ॥ सर्वे मन्त्राश्च सिध्यन्ति तत्प्रसादात् कुलेश्वरि ॥ गुरुमूलमिदं सर्वमित्याहुस्तंत्रवेदिनः ॥
एकग्रामस्थितो नित्यं गत्वा वन्देत वै गुरुं ॥ गुरुरेव परं ब्रह्म तस्मादादौ तमर्च्चयेत् ॥ तदन्ते महतीं पूजां कुर्यात्साधकसत्तमः ॥ सुवासि
नीं कुमारींश्च भूषणैरपि भूषयेत् ॥ मिष्टान्नैर्वहुभक्ष्यैश्च कार्य्यं भुंजीत सह बंधुभिः ॥ एवं सिद्धमनुर्मन्त्री साधयेत् सकलेप्सितान् ॥ अथवा
न्यप्रकारेण पुरश्चरणमिष्यते ॥ ग्रहणे कस्यचेद्वापि शुचिः पूर्वमुपोषितः ॥ नद्यां समुद्रगामिन्यां नाभिमात्रोदकस्थितः ॥ स्पर्शा
द्विमुक्तिपर्य्यन्तं जपेन्मन्त्रमनन्यधीः ॥ यद्वा पुण्योदके स्नात्वा शुचिः पूर्वमुपोषितः ॥ ग्रहणादिविमोक्षान्तं जपेन्मन्त्रं समाहितः ॥ अथ
वान्यप्रकारोयं पुरश्चरणको विधिः ॥ चन्द्रसूर्योपरागेन स्नात्वा प्रयतमानसः ॥ स्पर्शादिमोक्षपर्य्यन्तं जपेन्मन्त्रमनन्यधीः ॥ दद्या

॥ वारा ॥ प्रेतः स्थितं देवं त्रिशूलं डमरुस्तथा ॥ खड्गं च खर्परं चैव वामदक्षिणयोगतः ॥ विभ्रतं सुन्दरं देवं श्मशानभस्मभूषितं ॥ नाना
॥ १५ ॥ शवैर्मुण्डमालं कालिकाहृदयस्थितं ॥ लालयंतं रतासक्तं घोरचुम्बनतत्परं ॥ गृध्रगोमायुसंयुक्तं रवीगणसंयुतं ॥ नर
पलेशोभाढ्यं श्मशानालयवेष्टितं ॥ सर्वभयं भराडभूतं प्रसन्नवदनं शिवं ॥ त्रैलोक्यनाथजगदीशमहेश्वरात्व कृपयाड
कोटिठराडूनशान्त्यविश्व ॥ यत्त्वं मयात्वमतिनाद्विभुजादिदेही ध्यातोपराधशतकं मम तत्क्षमस्व ॥ त्वं सूर्य्यचन्द्रदहनेश
गणेशविष्णुब्रह्मेन्द्रशक्तिपरयोगगतस्वरूपः ॥ ध्यातोसि वाल्मविषयेपरिपूजितोसि तन्मेपराधशतकं मम तत्क्षमस्व ॥ वेदो
पनिषत्पुन यानवभारजीवाजानातिमन्दमतिमाल्यकरूरीत्या ध्यानं त्वमेवमपराधकृतं मयेदं दुःखं प्रलब्ध मधुनाशरणा
गताय ॥ ध्यानं करोमि मनसा नन्वनेहयन्त्र मन्त्राक्षरात्मकमिदं परिभावयामि ॥ रूपं त्वदीयमिति निपत्यवदन्ति वेदाः ॥ सि
द्धिर्न्नपात्रञ्च वहिः कृतपश्च नाथे ॥ मणिवं पादधः पादांगुलपादधः शिवं ॥ पुरश्च प्रक्षालयेद्देवि वीनस्नानमिदं भवेत् ॥ तथा स्ना
नं न मे देहो न च पापं ममास्ति वै ॥ किं स्नानं कस्य वि स्नानं मम स्नातः कृतभोजनः ॥ सदा देवोदकैः स्नायान्न दभावेयथोदकं ॥
हकारः शिवरूपत्वाउकारः पापनाशकः ॥ ईकारः कामरूपत्वात्मायायां तेन प्रकीर्त्तिना ॥ वज्रसत्त्वभवेविन्दुः अर्द्धेन्दुरोवनेल
था ॥ नेषारत्वाधिपत्यैवहरूराश्वाम्लजंयुतः ॥ ॐकारं मे घसिद्धिस्यात्तुलात्वापंचजिनमण्डकं ॥ स्मशानभैरवा देवी भद्रनारान्न ॥ रामः ॥
यैवच ॥ उद्दिष्टभैरवीवामोनारात्रिपुरसुंदरी ॥ कन्ध्रवाहगहिफादेवी वेतालवाहनस्मृतः ॥ यंवनर्थोपिवीजेन षष्ठस्वराविभूषि ॥ १५ ॥
तः ॥ अग्निवेतालवीजोयं सर्वत्रभयनाशकः ॥ मन्त्रजयेत्तस्य मन्त्रभूतादिक्षोभयंनहि ॥ द्विभुजः पीनवदनो रक्तनेत्रभयंकरः ।

संब्रूनधारणमेव च ॥ उपवासं मुंडनं च सर्वथा परिवर्जयेत् ॥ पूर्णाभिषिक्ते शिरसि नैनत्र न मुंडनं ॥ कामरूपाश्चवंपाकाने
पालोत्थाश्च सिन्धवाः ॥ वाशणां धारणे लिंगाः सर्वे ते साधुमाधमाः ॥ वीरारणां कौलिकानां नु भर्त्तो दीक्षासमान्वरेत् ॥ भर्तु
दीक्षाप्रदानेन न दोषः कालिकागमे ॥ शिवेन दीक्षा पूर्वं तु गोप्यं दत्ताभिभावहा ॥ साच रुद्रथवा भार्य्या तद्दत्तोपि पार्वति
नपुत्री गादि मासा नु वीरभार्या प्रकीर्त्तिता ॥ अदीक्षितकृतं श्राद्धं श्राद्धं चादीक्षितस्य वा ॥ गृहीत्वापि नरस्तेषां नरके च गुरुर
रुगो ॥ पतत्यव न संदेहो यावदिंद्राश्चतुर्दश ॥ बहुप्रतिग्रहाशक्तश्चाचार्य्यशिष्ययावह ॥ स्वनामानं गुरुकार्य्ये भार्य्या च मात्
नामिका ॥ देवी देव विशेषानी कर्म्मकृत्वा सुमंत्रिणा ॥ महाबलिप्रदानेन प्रसन्ने देशमण्डले ॥ वाममार्गे चतुर्दिक्षु मंडलस्य व
लिं चरेत ॥ ब्रह्मस्थानेन वेतालो मेषमस्य बलिं क्षुरा ॥ विघ्नस्थाने भैरवीस्यद्जलस्याबलिर्मतः ॥ भैरवस्तु शिवस्थाने माहिषं व
लिमिच्छति ॥ गौडी माध्वी च पैष्टी च सुरास्तत्र कमात्स्मृता ॥ मत्स्य मांसं मद्ययुक्तं भूतेभ्यो बलिलिष्यते ॥ पितृभ्यः सासवं पलं यक्षेभ्यः
कुर्कुरो मधु ॥ भोक्ताऽनुबलिर्नागे वाममार्गे बलिस्त्वयं ॥ नरापद्गवकाष्ठानि पाषाणाम्मशामयन्न् तथा ॥ वशासनं च वस्त्रं व
केवलं क्षितिमासनं ॥ एकादशानां चैनेनोक्ताकपालाचीनत्नीयका ॥ मायाद्वीहूं स्वर्गकपालाय सर्वापदं वदेत् ॥ देवीकपाला
यनमश्च नु यो मन्त्रईरितः ॥ षट्पंचाशत्कवर्णीयं कपालस्य नु पूजने ॥ ततः मस्मिं कपालेन पूजयेदर्कमाण्डले ॥ सूर्य्यमण्डला
येन मोक्षेयं गवाक्षरः ॥ सूर्य्यमाण्डलपूजायां नृकपालेमनुर्मतः ॥ ऊं खें अगम्म महाकालं प्रसीद निपद द्वयं ॥ लक्ष्मीयुग्मं वह्नि
जाया संयुक्तः षोडशार्णकः ॥ कोटिकालानलाभासां चतुर्भुजं त्रिलोचनं ॥ श्मशानाष्टकमध्यस्थं मुण्डाष्टक विभूषितं ॥ पंच

॥ वा.रा. ॥
॥ १६ ॥

कोदीयनेपदं ॥ प्रकाशेशमसानेवाजलमध्यवनान्तरे ॥ कालकूटदीलस्य तथा मृत्युभयंकरं ॥ भोजपत्रे लिखेभक्त्या दाहिनाबाहुमू
लके ॥ सर्वशास्त्रकवीशानां जिह्वाग्रवीरआगते ॥ वीरञ्चाकर्म्मसामर्थ्यं निश्चयं दीयते सुधी ॥ ऊं हूं फट् महावीरवेतालाय विभ
हिभैरवासनाय धीमहि तन्नो वीर प्रचोदयात् ॥ पताकाध्वजदण्डादौ सुन्तवस्त्रं प्रपूजयेत् ॥ अन्यत्राचरणादौ च तद्विशाशेषु
तोपिच ॥ रक्तं कौशेयवस्त्रं च महादेव्यै प्रपूजयेत ॥ पीतं नीलं च वैदर्घ्यान् कौशेयं केशवाय च ॥ रक्तं च कंबलं दद्यात् छिवाय परमात्म
ने ॥ विचित्रं सर्वदेवेभ्यो देवाम्बुकं निवेदयेत् ॥ चूर्णीकृत्वा वा घृष्टे वा दाहाकर्षितम् एव वा ॥ नेससंसर्गीयो वापि ग्राणगोभव मेव वा
गन्धः पंचविधः प्रोक्तः देवानां प्रीतिदायकः ॥ गन्धचूर्णं गन्धपत्रं चूर्णं सुमनसं तथा ॥ प्रशस्तगन्धचूर्णानां यत्र चूर्णीनि पानि तु
तानि गन्धान्यन्यानि स्युः स गन्धः प्रथमः स्मृतः ॥ घृष्टमलयजो गन्धः शरलश्चन्दनं मेरुणा ॥ अगुरुप्रभृती वापि यस्य पंकः प्रदीयते
पङ्कोथ पृष्टगंधोयं द्वितीयः परिकीर्त्तितः ॥ देवदारुगुरुर्बुलदानसारानुचन्दना ॥ प्रियोदीनां च यो दग्धा स्तूयते दाहजो रस ॥ सदाह
कर्षितो गंधं तृतीये परिकीर्त्तितं ॥ सुगन्ध करवीरा सुगन्धिनि निलस्त्रं ॥ प्रभृतीनां रसो यो स्मे निःपीड्य परिगृह्यते ॥ समस्पं मुञ्ज वोग
न्धः सर्वगन्ध इतीष्यते ॥ मृगनाभिसमुद्भूतस्तगाधो द्रव एव च ॥ गन्धः प्राग्ध्यंगजः प्रोक्तामोददः स्वर्गवासिनां ॥ कर्पूरगन्धसाराद्याः
पङ्कघृष्टश्च संस्थितः ॥ चन्द्रभागादयश्चापि रसे पङ्कारसरूनाः ॥ गन्धरासस्तु सर्वत्र सम्मर्दादौ प्रयुज्यते ॥ मृगनाभिभवे घृष्ट चूर्णो यस्मै
वयोगतः ॥ एवं सर्वं तु सर्वत्र गन्धो भवति पंचधा ॥ स्नाद्यादिभावादेन्यास्य गन्धः प्रीतिकरः परः ॥ गन्धस्याविस्तरोभेदः प्रोक्तकालीपका
दया ॥ सर्वः पंचविधैरेव प्रतिष्ठो भवतिक्षणात् ॥ गन्धामलयजीयल देव प्रियेवसुर्म्मता ॥ नत्वेकोवा रमो वापि चूर्णोना विहितल

॥ राम ॥
॥ १६ ॥

दुं विकारन्दक्षिणे पाणौ वामे रुधिरपात्रकं ॥ दंष्ट्राकरालवदनः कृशो धमनिशं ततः ॥ जटां दीर्घां परिक्षिप्य घोरवपुस्तथा ॥
मोहिन्युवाच ॥ ॥ साधनां वीलकवचं न ज्ञानामि महेश्वर ॥ कथं मन्त्रविधिं कृत्वा ईश्वरत्वं मयाप्यभु ॥ ॥ श्रीआनन्ददेवोवा
च ॥ कवचं शृणु पार्वत्या महाकालस्वरूपिणि ॥ अस्य श्रीवेतालकवचस्य श्रीविरवेताल ऋषिः ॥ स्तुष्टुप् छन्दः भूतनाथो देव
ता डाकिनीसाकिनी शक्तिः सर्वार्थमन्त्रसिद्ध्ये विनियोगः ॥ वीरध्वजवामहस्ते दाहिनीपात्रहस्तेगा ॥ ननु देवाभेजयोनिसंस्थु
रामासारनप्रिये ॥ महाकालस्वरूपा च कालरूपाय धीमता ॥ अनेन कवचं कृत्वा य पठेत्साधकोत्तम ॥ ॐ ह्रौं पातु मल्लकानां पर
दुःखप्रकाशक ॥ ललाटे भैरवी पातु प्रकाक्षं रंतु नासिके ॥ कंठे पातु विशालाक्षी हृदय कालपातु मां ॥ फ्रें पातु द्विभुजे वै वहुं पातु ना
भिमध्यके ॥ महावीर पातु ङ ड रं लिङ्गे रक्षां महानिधि ॥ मूलाधारं विप्रराजो पादमध्यनु मालिक ॥ रक्ष रक्ष महावीर पातु पादांगुली पदः
ॐ ह्रौं महावीर २ वेताल सर्वकार्येषु संपद ॥ नाम मन्त्रेषु तं लोके सर्वशत्रु विदाहय ॥ हं हं हं भीमरूपं ज्वलति लिलिपि लिषावीरनाथं नमा
मि सं सं सं सं शत्रुघात फनि फनि विभूषपातु मां वीलनाथ ॥ श्रीं श्रीं श्रीं कालरूपं विघ्निनी विनाशकालरूपं नमामि ॥ वं वं वं वेतालनना
मं सषट षट भैरवो वाहनानां ॥ ॐ ॐ ॐ वीलनादे वि वि विश्वविनाशं भ्रमि कंपायमानं ॥ क्रीं क्रीं क्रीं वायुवेगं गतगगनगदितं नादहुंकाल
नेत्रं ॥ कं कं कं कालकूटध्वनितफनिफणिभूविनं सर्वरुद्रं ॥ तं तं तं नाडनादं पट पट पनितं हं हं स्पते हं स्पपापं ॥ घं घं घं गीतवाद्य घुघुरु
घुघुरशब्दहास्यं ने वीलनाथं ॥ पं पं पं पात्रहस्तं नररुधिलभोगं रक्ष मां वीरनाथं ॥ इति कवचमन्त्रात्वायो भजेन्वीरसाधनं ॥ भरु पूजा
विधिं कृत्वा कालोपचारप्रध्वने ॥ संत्र ह्रो वीरवीरो हं पीनरूपं भयंकरं ॥ मारनं मारनं देवी उच्चाटं मोहनं तथा ॥ चतुर्विद्याभवेत् शक्तीसाध

॥वा॰रा॥ रं महारणं तथा च मरकंटकं ॥ कालंजलं तथा विंध्यं यत्र वासो गुहस्य च ॥ ब्रह्मणा निर्मितं देशं ब्रह्मावर्त्तं प्रचक्षते ॥ यस्मिन्देशे यदाचारः
॥७॥ पारंपर्यक्रमागतः ॥ वर्णानां सांतरालानां स सदाचार उच्यते ॥ कुरुक्षेत्रं च मत्स्याश्च पांचालाः शूरसेनिका ॥ एष ब्रह्मर्षिदेशो वै ब्रह्माव
र्त्तादनंतरं ॥ मत्स्याविराटः पांचालाः कान्यकुब्जाः शूरसेनिका ॥ हिमवद्विंध्ययोर्मध्ये यत्प्राग्विनशनादपि ॥ प्रत्यगेव प्रयागाच्च म
ध्यदेशः उदाहृतः ॥ आसमुद्रान्तु वै पूर्वादासमुद्रात्तु पश्चिमात् ॥ तयोरेवांतरं गिर्योरार्यावर्त्तं विदुर्बुधाः ॥ कृष्णसारस्तु चरति मृगो यत्र स्व
भावतः ॥ स ज्ञेयो यज्ञियो देशो म्लेच्छदेशस्त्वतः ॥ ब्राह्मणाः क्षत्रियो वैश्याः शूद्राश्चैव द्विजोत्तमा ॥ अर्चयंति महादेवं यस्तदा समाधिभिः ॥ व्र
तोपवासनियमैर्होमस्वाध्यायतत्परो ॥ ते यांवै देविसायुज्यं सामीप्यं वा निरुत्तमं ॥ सलोकतां वसारूप्यं जायते मत्प्रसादतः ॥ ताते
प्रभृति ते हि हैवा ब्राह्मणोः क्षत्रियैर्नृपैः ॥ वैश्यैः शूद्रैर्भक्तियुक्तैर्म्लेच्छैरन्यैश्च मानवैः ॥ स्त्रीभिश्च शूद्रवर्णपात्रं वारि पूर्णां मुदस्त्रुख ॥ उपवासं तु
स्त्रीया यद्वापं कल्पयेद्बुधः ॥ अभुक्त्वा प्रातराहारं स्नात्वाचम्य समाहितः ॥ सूर्याय देवताभ्यश्च निवेद्य व्रतमाचरेत ॥ क्षमा सत्यं दया दानं
शौचमिंद्रियनिग्रहः ॥ देवपूजाग्निहवनं संतोषस्तेयवर्जनं ॥ सर्वव्रतेष्वयं धर्म्मः सामान्यो दशधा स्थितः ॥ क्रोधात्प्रमादाल्लोभाद्वा व्रतभं
गो भवेद्यदि ॥ दिनत्रयं न भुंजीत मुंडनं शिरसोथवा ॥ असकृज्जलपानाच्च सकृत्तांबूलचर्वणात् ॥ उपवासः प्रणश्येत दिवास्वापाच्च मैथु ॥राम॥
नात् ॥ अंत्यपये चांबुपानेन नोपवासः प्रणश्यति ॥ इक्षुचाप पयोमूलं ताम्बूलं च महौषधं ॥ भुक्त्वा चैव तु कर्त्तव्यं स्नानदानादिकक्रिया ॥७॥
रजस्वलां च चंडालं महापातकिनं तथा ॥ सूतिकां पतितं चैव उच्छिष्टरजकादिकं ॥ व्रतानि मध्ये स्पृष्ट्या यद्येषां धनिमज्जनं ॥
अष्टोत्तरसहस्रं तु जपेद्वै वेदमातरं ॥ संध्याहीनो शुचिर्नित्यमनर्हः सर्वकर्मसु ॥ यदन्यत्कुरुते किंचिन्न तस्य फलमश्नुते ॥ अथो वायु

छिद्रः ॥ सर्वेषु गन्धजातेषु प्रसस्तमयोऽङ्वा ॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेन देवामलयजः सदा ॥ पूर्णागुरुस कर्पूरहितो मलयजोऽङ्वे
वैस्नवी प्रीतिदो गन्धकामाख्या याश्च भैरव ॥ कुंकुमागुरुकस्तूरीचन्द्रभागैः समीकृतः ॥ त्रिपुराप्रीतिदो गंधस्तथा चण्डि
वसंभ्रुना ॥ देवतादेवताः प्रोक्तागन्धास्सपूज्यसाधक ॥ देवायष्टाय विभवे सर्वसिद्धिप्रदं सदा ॥ गन्धं न लभते कामान् गन्धोध
र्मप्रदः सदा ॥ अर्थानां साधको गन्धो गन्धा मोक्षः प्रतिष्ठितः ॥ अयं तो कथितो गन्धः पुत्रो वेताल भैरवो ॥ शारम्बा वादनं
वस्त्रं जीर्णं मलिनमेव वा ॥ उपभुक्तं च नादद्यात् त्रिकार्थं च साधक ॥ उपदद्यात्सूलमे वसनं नं श्री विद्धये ॥ कौशजं रामजं
वस्त्रं वर्त्रिकार्थं न वा व्वरेत् ॥ दीपवृक्षाश्च कर्तव्या तैजसाद्यस्थ भैरव ॥ वृक्षात्प्रदीपो दातव्या न तु भौमो कदाचन ॥ सर्वसहा
वसुमती सहते न त्विदं द्वयं ॥ स्वकाच्चपादघातं च दीपतापन्तथैव च ॥ नादत्तेत्वञ्च नं देवी वेस्नवी विधवाहुतं ॥ नमस्तात्रेयो
जयेत्साधको नेत्रलञ्जनं ॥ नपूजाफलमाप्नोति मन्यात्रे विहिनां जने ॥ चतुर्वर्गप्रदो धूपः कामदं नेत्रलञ्जनं ॥ तस्याद्धारमि
दं दद्यात् देव्यो भक्तिमोनरः ॥ आमिक्षा परमानं च दधिवापि भगापूर्क्तरं ॥ महादेव्यै निवेद्यै व वाजिमेधलसंभवेत् ॥ मूलकै
रेणामांसेन लोहपात्रसुसंस्कृतं ॥ व्यंजनं गन्धसंयुक्तं देवीलोकमवाप्नुयात् ॥ इति श्रीवाराहितन्त्रे दक्षिणाम्नायनि
र्वाणपदे महानिरहस्ये षष्ठः पटलः ॥ ६ ॥ भैरव उवाच ॥ वेतालादि महासिद्धिः कथं भवति चाण्डिके ॥ तन्मे कथय देवेशि य
दि स्नेहो स्ति मां प्रति ॥ ॥ श्रीभैरव्युवाच ॥ मम हृत्स्थितो नाथ ममाज्ञां परिपालय ॥ एवमञ्जल वेताले यत्र यत्र प्रमुच्यते ॥
देशो नदी गया शैलगंगा नर्मदपुष्करं ॥ वाराणासी कुरुक्षेत्रं प्रयागं जम्बुकेश्वरं ॥ केदारं वामपादं च पुत्रवंपुष्करारण्यं ॥ सोमेश्व

॥वारा॥ पुक्रानि महारत्नानि वे न व ॥ अश्वत्थोऽडुंबरप्लक्ष चूतन्यग्रोधपल्लवाः ॥ पंचभंगा इति प्रोक्ता सर्वकर्मसु शोभनाः ॥ गोमूत्रं गोमयं क्षीरं
॥१८॥ दधि सर्पिः कुशोदकं ॥ निर्दिष्टं पंचगव्यं च पवित्रं कायशोधनं ॥ गायत्र्यादाय गोमूत्रं गंधद्वारेति गोमयं ॥ आप्यायस्वेति च क्षी
रं दधिक्राव्णेति वै दधि ॥ तेजोसि शुक्रमित्याज्यं देवस्य त्वा कुशोदकं ॥ एभिस्तु पंचभिर्युक्तं पंचगव्यं प्रचक्षते ॥ पंचामृतं दधि
क्षीरं सिता मधु घृतं तथा ॥ मधुराम्लं च लवणा कषायतिक्त एव च ॥ कटुकश्चेति हे देवि रसषट्कमुदाहृतं ॥ कस्तूरिका या
द्वौ भागौ चत्वारः श्चन्दनस्य च ॥ कुंकुमस्य त्रयश्चैकं शशिनः स्याच्चतुः समं ॥ कुष्टं मांसं हरिद्रे द्वे मूरा शैलेय चंदनं ॥ वचा चंपक मुस्तं
च सर्वौषध्यो दश स्मृताः ॥ इक्षवस्तुगाराजं च निष्पावा जातिधान्यकं ॥ विकारवच्च गोक्षीरं कुसुंभं कुंकुमं तथा ॥ लवणं चाष्टमं
तत्र सौभाग्याष्टकमुच्यते ॥ आपः क्षीरं कुशाग्राणि दध्यक्षततिलास्तथा ॥ यवाः सिद्धार्थकाश्चैव ह्यर्घोऽष्टांगः प्रकीर्तितः ॥ रजां
सि पंचवर्णानि मंडलार्थं हि कारयेत् ॥ शालितंडुलचूर्णोत्थं शुक्लं वायवसंभवं ॥ रक्तं कुसुमसिंदूरं गैरिकादिसमुद्भवं ॥ हरिता
लोद्भवं पीतं रजनीसंभवं तथा ॥ दूर्वायकस्थैव पालकं चूत पल्लवाः ॥ हरिद्राद्य यस्सिद्धार्थः शिल्विपत्रोरगात्वचः ॥ कंकतोषध
यश्चैता कौतुकाख्या न वस्मृताः ॥ गजाश्वरथ्यावल्मीकसंगमाद्धृदगोकुलात् ॥ मृद आनीय कुंभेषु प्रक्षिपेच्च त्वरान्तथा ॥ सु
वर्णं रजतं ताम्रं मारकूटं तथैव च ॥ लौहं त्रपु तथा सीसं धातवः सप्त कीर्तिताः ॥ यम गोधूम धान्यानि तिलाः कंगुस्तथैव च ॥ ॥राम॥
श्यामाकं वनकं चैव सप्त धान्यमुदाहृतं ॥ व्रीहयश्च यवाश्चैव गोधूमाः कंगु कासिला ॥ प्रियंगवः कोविदराः कोरदूषाः सता ॥१८॥
नकाः ॥ माषा मुद्गा मसूराश्च निष्पावाः सकुलत्थकाः ॥ आढकाश्चणकाश्चैव गणाः सप्तदश स्मृताः ॥ यव गोधूम धान्यानि तिलाः

सभुक्तसर्गे प्रहसितं च भाषणे । मार्जारमूषकस्पर्शे आक्रुष्टे क्रोधसंभवे । निमित्तेष्वेषु सर्वत्र कर्म कुर्वन्न पतः स्पृशेत् । स्नानं संध्यां तर्पणं
दिजपूजा मामराचनं । उपवासव्रती कार्यं सायं संकाहुनी विना । गर्भिणी सूतिकादिश्च कुमारी चाथ रोगिणी । यदा शुद्धा तदा
न्येन कारयेयतास्वयं । भर्त्या पत्युर्व्रतं कुर्यात् भार्यायाश्च पतिर्व्रतं । असामर्थ्ये पतिस्ताभ्यां व्रतभंगो न जायते । उपवासे स्वशक्त्या
नु आहिताग्निरथापि वा । पुत्रान्वा कारयेदन्यान् ब्राह्मणान्वापि कारयेत् । उपवासं प्रकुर्वीत पुराणश्रवणं तथा लभेत् । नारी चानि मुद्धि
श्यदेवि भक्त्या पोषिता । पुराणं श्रवणं तथा यादित्याद्भे रवो दितः । काम्ये प्रतिनिधिर्नास्ति नित्ये नैमित्तिकेपि च । काम्येष्वपि उपक्रमा
दूर्ध्वं केचित् प्रतिनिधिं विदुः । न स्यात् प्रतिनिधिर्मंत्र स्वामि देवाग्निकर्मसु । सदेश कालयोर्नास्ति नारशीर ग्निरेव सा । हविष्ये धुय
वा मुद्गा सुद तु व्रीहयस्तथा । माषकोद्रवगौरादी सर्वाभावेपि वर्जयेत् । व्रीहि षष्टिकमुद्गाश्च कलायाः सलिलं पयः । श्यामा
काश्चैव नीवारा गोधूमाद्या व्रते हिताः । कूष्मांडालाबु कावार्त्ता पालक्यं ज्योतिका स्त्यजेत् । चरुभक्ष्यं सक्तु वाराणः शोकं दधि घृतं
मधु । श्यामाकाश्शालिनीवाराः पावकं मूलतंडुलं । हविष्य व्रत नक्ताहावग्नि कार्यादि के हितं । मधुमांसं विहायान्यद् व्रते च हितमी
रितं । षष्ठिका कालशाकं च मूलकं केमूकेतरत् । कंदः सैंधव सामुद्रे गव्ये च दधि सर्पिषी । पयो नुद्धृत सारं च पनसाम्र हरीतकी
पिप्पली जीरकं चैव नागरंग कर्तिंतिर्णी । कदली लवली धात्री फलान्य गुडमैक्षवं । सुवर्णं रजतं मुक्ता राजवर्त्त प्रवालकं । रत्नपंच
कमाख्यातं शेषं वलुव्रवीम्यहं । कनकं कुलिसं नीलं पद्मरागं च मौक्तिकं । एतानि पंच रत्नानि रत्नशास्त्रविशारदैः । अभावे सर्व
रत्नानां हेम सर्वत्र योजयेत् । मुक्ताफलं हिरण्यं च वैडूर्यं पद्मरागकं । पुष्परागं च गोमेदं नीलं गारुत्मतं तथा । प्रवालयुक्ता

॥ वा॰रा॰ ॥ पुष्पं चन तथाकूपादिकल्पयेत् । मातुलिंगं च जंबू खंडं पनसं दशधा स्मृतं । अष्टधा नालिकेरं च चतुर्धा कदलीफलं । त्रिधाकृतं फलं वै
॥ १९ ॥ लंकपित्थं खंडितं द्विधा । व्रीहयो मुष्टिमानाः स्युर्मुद्गा माषा यवास्तथा । तं— लास्तुल्लदधांशो को द्रवामुष्टिसंमिताः । लवरा
भुक्तिमात्रं स्यात्मरीचा स्पेक विंशतिः । घृतस्य कर्षिको होमः क्षीरस्य मधुरस्तथा । भुक्तिमात्राहुतिर्दध्नः प्रसृतिः पायसस्य
तु । स्वदेशयंतु मूलानां फलानां स्वगुणाशतः । ग्राममात्रं गुडहोतव्या इतरे प्रोक्त तंडुलाः । अक्षतास्तु यवाः प्रोक्ता अभावे
व्रीहयः स्मृताः । न दभावेतु गोधूमान त्वखंडितिलाज वः । येषां केषां विदन्ये षां द्रव्याणामथ संभवे । सर्वत्राद्यमुपादेयं भरद्वाजमु
नेर्मतात् । सर्वप्रमाणमाहुत्या सूक्ष्माणि पंचपंच च । इक्षूणां पर्वकं मानं लतानामंगुलद्वयं । चंदनं चंदनकाश्मीरकस्तूरी यक्षक
र्दमात् । कलायं संतिलानेता नयुगुग्गुलं बदरास्थिवत् । द्रव्यं स्रुवेण होतव्यं पाणिना कठिनं हविः । स्रुवपूर्णाः द्रवाः प्रोक्ताः कथि
नायास मात्रकाः । व्रीहयो यव गोधूम प्रियंगु तिलशालयः । स्वरूपेणैव होतव्या इतरे षां तु तंडुलाः । वालाग्निहोत्रिणां विप्रं सुरू
पं च गुणान्वितं । सपत्नीकं च संपूज्य भूषयित्वा विभूषणैः । पुरोहितं मुख्यातमं ऋत्विग्भ्यांश्च तथा द्विजः । चतुर्विंशद्गुणोपेतान्स
पत्नीकान्निमंत्रितान् । अहतांबर संछन्नान् सुविशाः भूविभूषितान् । वस्त्रयुग्मं यथो सीषं कुंडलं कंठभूषणं । अंगुलीभूषणं ॥ राम॰ ॥
चैव मणिबंध सभूषणं । स्नानान्निवेशयेत् धर्मकर्मणि । पुरोहिताय दत्वाथ ऋत्विग्भ्यः संप्रदापयेत् । पूर्वोक्त भूषणां सर्वं ॥ १९ ॥
सोष्णीषं वस्त्र संयुतं । दद्यादेतस्यो स्पन्नाछादनपदं तथा । संपूज्य मधुपर्केण ऋत्विजः कर्म कारयेत् । अभ्यर्च्या कारयेत्कर्म
किल्विषे नैव पूज्यते । हे मासं कारिणः कार्याः पंचविंशति ऋत्विजः । दक्षयेत्तु समं सर्वान्नाचार्ये द्विगुणं भवेत् । प्राग्दीर्घा गना रे

कंगुकुलत्थकाः ॥ माषामुद्गा मसूरा निनिष्पावाः श्याम सर्षपाः ॥ गवेधुकाश्च नीवारा आढक्योथ गतीनकाः ॥ चक्षकाश्चीनकाश्चैव धान्या
ष्टादश शैव तु ॥ स्थूलपत्र करीरोग्र फलकोन्नाधिरूढकाः ॥ त्वक्पुष्पकं वकं चेति शाकं दश विधं स्मृतं ॥ हैमराजत ताम्राश्च मृन्मया लक्षणा
न्विताः ॥ यात्रोद्वाह प्रतिष्ठादौ कुंभाः स्युरभिसेचने ॥ पंचाशांगुलवैपुल्या उत्सेधे षोडशांगुलाः ॥ द्वादशांगुलमूलास्तु मुखमष्टांगु
लं भवेत् ॥ अनुक्तद्रव्यनत्संख्यादेवताप्रतिमाप्रिये ॥ सौवर्णी राजती ताम्री वृक्षजा मार्त्तिका तथा ॥ चित्रजापि न लेपोत्था निजहृ
न्नानुरूपतः ॥ आमाषात्पलपर्यंता कर्त्तव्याः शाठ्यवर्जितैः ॥ अंगुष्ठपर्वादारभ्य वितस्त्येवधिका स्मृता ॥ अंगुष्ठपर्वादारभ्य·
पादारभ्याविदेवतु ॥ गृहे तु प्रतिमा कार्या नाधिका शस्यते बुधैः ॥ होमे ग्रहादिपूजायां शान्तमष्टोत्तरं भवेत् ॥ अष्टाविंशतिकोवा
पि यथाशक्ति विधायते ॥ यथोक्तवस्तु संपत्त्यौ ग्राह्यं तदनुकारियत् ॥ यवानामिव गोधूमाः व्रीहीणामिव शालयः ॥ आज्यं प्रत्य
मनादेशे जुहोतिषु विधीयते ॥ मंत्रस्य देवतायाश्च प्रजापतिरिति स्थितिः ॥ प्रणावादि नमोन्ते वचतुर्थ्यान्तं च सत्त्रम ॥ देवतायाश्च
कं नाम मूलमंत्रः प्रकीर्त्तितः ॥ दध्यलाभे पयः कार्यं मध्वलाभे तथा गुडः ॥ घृतप्रतिनिधिं कुर्यात्पयो वा दधि वा प्रिये ॥ आज्यहोमे
षु सर्वेषु गव्यमेव भवेद्धृतं ॥ तदलाभे माहिष्यामुत्थं आजमाविकमेव तु ॥ तदलाभे तु तैलं स्यात्तदलाभे तु जातिले ॥ महाश्चिषोमयार्वि
चदरि प्रश्नैव जायते ॥ तस्मात्तस्मिद्भिर्होतव्यं नासमिद्धे कथंचन ॥ कर्षमात्रं भवेद्दहोमे शुक्तिमात्रं पयः स्मृतं ॥ उक्तानि पंचगव्यानि शु
क्तिमात्राणि साधुभिः ॥ तत्सम मधु दुग्धे त्र ग्रास मात्रं प्रदाहृतं ॥ दधि प्रसृति मात्रं स्यात् लाजाः स्युर्मुष्टि संमिताः ॥ पृथुकास्त्वथमा
रापस्युः सक्तवोपि तथाविधाः ॥ पलार्द्धं गुड मानं च शर्करापि तथाविधा ॥ ग्रासार्द्धमात्रं मन्नानामिक्षुः पर्वप्रमाणकः ॥ एकं स्यात्पत्र

॥ वारा ॥ न मष्टादशैः स्मृतं ॥ लिंगत्रयस्य पंक्तौ तु शोभा कोष्ठाश्चतुर्दश ॥ तेषामुपरि पंक्तौ ष्ठाः सप्तदशैव तु ॥ पूजापंक्तिस्तु विज्ञेया परितः प
॥ २० ॥ रिकल्पिताः ॥ पूजापंक्त्यंतरा पंक्तौ कोष्ठद्वाशीति संख्यया ॥ परिधिसत्त्व विज्ञेयो मंडलस्यंतराद्धयोः ॥ परिधंतरकोष्ठेषु सर्वतो भद्रमा
लिखेत् ॥ विशेषश्चात्र विज्ञेयः शंखलाष्टपदा भवेत् ॥ त्रयोदशपदा वल्ली भद्रं तु नवभिः पदैः ॥ पंचविंशत्पदा वापी रिपुभिः षो
डशात्मकः ॥ मध्ये नवैव पदं पत्रे कर्णिका केसरान्वितं ॥ सत्त्वं रजस्तमो वर्णाः पतितो मंडलस्य तु ॥ त्रयः परिधयः कार्याः स्वत्रघा
राणि कारयेत् ॥ सितेतु शंखला रक्ता वल्ली नीला प्रकीर्त्तिता ॥ भद्रं वै वारुणं ज्ञेयं वापी स्यात्कृष्णवर्णिका ॥ लिंगानि कृष्णवर्णा
नि पार्श्वे तो द्वादशैव तु ॥ परिधिः पीतवर्णः स्यात्कमलं पंचवर्णकं ॥ इति श्रीवाराहीतंत्रे शिवारापदे सप्तमपटलः ॥ ७ ॥ श्रीदे
व्युवाच ॥ देवदेव जगन्नाथ भक्तानुग्रहकारक ॥ सर्वार्थपत्य समाप्नोति पवित्रानं कथं नरः ॥ १ ॥ ईश्वर उवाच ॥ शृणु देवि प्रवक्ष्याभि
गुह्याद्गुह्यतरं परं ॥ आपदुद्धारणं नाम कवचं परमाद्भुतं ॥ सतमष्टोत्तरं स्चैव जप्त्वा ध्यात्वा च कालिकां ॥ इन्द्रजिद्वधनाभुक्तप
रा देवि सर्वविपत्तिः ॥ भैरवोस्य ऋषिः छन्दो गायत्री देवता प्रभुः ॥ कालिका विनियोगोस्य सर्वापद्विनिवारणे ॥ ॐ शिरो मे कालिका
पातु क्रीमाद्यां ङेपुता नयिः ॥ ललाटे चण्डिका पातु कण्ठं पातु परांबिका ॥ वामुण्डा हृदयं पातु नाभिं मंगलचण्डिका ॥ उदयवाग्वो ॥ रामः ॥
शिरः पातु प्रचण्डा पातु पश्चुगं ॥ भैरवी त्वरिता दुर्गा चामुण्डा वाराहु नासिका ॥ जयदुर्गा विसालाक्षी भद्रकालि कपालिनि ॥ शिवदू ॥ २० ॥
ती नित्या पातु दशदिक्षु च मां सदा ॥ हाराकालि शिवा स्वाहा जयन्ती मंक्तास्वधा ॥ योगिनि योगनिद्रा च छिन्नमस्ता च डाकिनि ॥ राज
सुरिजले दुरापसयोगे संकटे ग्रह राज्ञः खड्ग निपाते च कारागारादिभीषणे ॥ इति सर्वत्र रक्षु सदामी परमेश्वरैः ॥ इदं च कथितं दे

खाकुर्यादेको नविंशतिः। रवन्देडस्त्रिपदः कोणाः भंखला पंचभिः पदैः। चतुर्विंशत्यदावापी पलिधिर्विंशतिः पदैः। मध्ये षोडशभिः को
ष्ठैः पद्म मष्टदलं स्मृतं। श्वेतेन ऽःभंखलारूपा वह्नी नालेन पूरयेत्। भद्रारूणा सिता वापी परिधिः पीतवर्णकः। वाह्यं तु लदलं श्वे
ता कर्णिका पीत कर्णिका। परिधा वेष्टितं पद्मं वास्तेन रसरजं तमः। तन्मध्ये स्थापयेद्देवं ब्रह्मा धान्यसुरासुरान्। चतुर्विंशतिरां ते
रवारे रवा प्राग्दक्षिणायतः। कोणेषु भंखला पंच पदा वल्लसुपार्श्वतः। पदैर्नवभिरालेख्यश्च तुर्भिलघु भंखलाः। लघुकृष्ण पदैः षड्भि
र्लतो ष्टावशभिः पदैः। कृत्वा लिंगानि वाप्यः स्युस्त्रयोदशभिरंतरा। ततो गंधा क्षयने वपीठं कुर्याद्विचक्षणः। तस्या पादस्य च पदा द्वार
गणिन थैव च। एकाशीति पदं मध्ये पद्मं स्वस्ति कमुच्यते। भंखलाः कृष्णवर्णा न वह्नी नीलेन पूरयेत्। लक्षेन भंखला लघी वह्नीः पी
तेन पूरयेत्। लिंगानि कृष्णवर्णानि श्वेते नैवापि च वापिकाः। पीठं सपार्श्वे तेनैव पीतेन तु प्रपूरणं। मध्ये सु भंखला रक्ताः वह्नीं नीले
न पूरयेत्। भद्राणि पीत पर्वाणि पीतपंकज कर्णिका। दलानि श्वेतवर्णानि यथा चित्राणि कल्पयेत्। निस्त्रो रेखा वहिः कार्या सितर
क्तासिताः क्रमात्। रेखादष्टादश प्रोक्ताश्चतुर्लिंगमसुद्भवेत्। कोणोऽडस्त्रिपदः श्वेतत्रिपदैः कृष्णभंखलाः। वह्नी संघ पदानीमा
भद्रं रक्तं चतुष्पदं। भद्र पार्श्वे महारुद्रे कृष्णमष्टादशैः पदैः। शिवस्य पार्श्वतो वा तादक्षिणो रक्तवर्णकाः। पदमेकं तथा पीतं भद्रं
वाप्य सुमध्यतः। शिरसि भंखलायाश्च कुर्यात्तानेपदत्रयं। लिंगानां स्कंधतः कोष्ठा विंशती रक्तवर्णकाः। परिधीः पीतवर्णोष्ठ
पदैः षोडशभिः स्मृताः। पद्मसुनवभिः श्चाष्टकं पंच सकर्णिकं। प्रागुदीच्यायथारेखाः षड्विंशद्विप्रकल्पयेत्। पदाभिदाः दशश
तं पंचविंशतिरेव च। खंडेन्दु त्रिपदः कोणोभंखलाष्टपदैः स्मृताः। त्रयोदशपदा वह्नी भद्रं तुरयभिः पदैः। त्रयोदशपदा वापीलिं

वा.रा. नार्थी नाभिमंडले राज्यकामस्तु गुह्ये वैराग्यकामस्तु पादयोः। आवाहनी स्थापनी च संनिधी करणी तथा। सुसंनिरोधनी मुद्राः
२१ संमुखीकरणी तथा। संकली करणी चैव महामुद्रा तथैव च। शंखचक्र गदा पद्मधनुकौस्तुभ गारुडाः। श्रीवत्स वनमाले च योनि
मुद्रां प्रदर्शयेत्। एताभिः सप्रदशभिर्मुद्राभिः सुविचक्षणः। आवाहनीयं मुद्रा स्याद्देवार्चनविधौ प्रिये। एषैवाधो मुखी मुद्रा
स्थापने शस्यते पुनः। उन्नतांगुष्ठ योगेन मुष्टी हृदय काद्वयं। सन्निधी करणी मुद्रा देवार्चनविधौ प्रिये। अंगुष्ठ गर्भिणी च एव मु
द्रा स्यात् संनिरोधिनी। उन्नानमुष्टि युगला संमुखीकरणी मता। अंगैरेवांग विन्यासः सकलाकरणी भवेत्। अन्योन्यांगुष्ठ सल
ग्नाविस्तारितकरद्वयी। महामुद्रेयमाख्याता नासुनाधिकस्य मा पनी। कनिष्ठानामिका मध्यां तस्यांगुष्ठ तदग्रतः। गोपतांगुष्ठ
मूलेन संस्स्वाम अंगुली कृता। करद्वयेन मुद्रा स्याच्छंखाख्येयं सुरार्चने। अन्योन्याभिमुखस्पर्शव्यस्यं तत्तु वेष्टयेत्। अंगुलिभिः पुय
त्नेन मंडली करणं प्रिये। चक्रमुद्रेयमाख्याता गदामुद्रा ततः परं। अन्योन्याभिमुखाश्लिष्टा ततः कौस्तुभसंज्ञका। कनिष्ठे न्योन्य
संलग्ने भिमुखे हि परस्परं। वामस्य तर्जनी मध्ये मध्या नामिकयोरपि। वामानामिकसंश्लिष्टा तर्जनी मध्य शोभिता। पर्यायेण
न तांगुष्ठद्वयी कौस्तुभ लक्षणा। कनिष्ठानामिका मध्या तर्जन्य गुकरद्वयी। मुने श्री वत्स मुद्रेयं वनमाला भवेत्ततः। कनिष्ठानामिका रामः
मध्या मुष्टिकृत्तत्र तर्जनी। परिश्रांता गिरसा श्वेलतर्जनीभ्यां दिवौकसः। योनिमुद्रा समाख्याता योनतकारद्वयाश्रिता। तर्जन्या कुष्ठ मध्या २१
ने स्थिता नामिक युग्मिका। मध्यस्य लस्थितांगुष्ठे यं शालामर्चनश्चेति। अष्टत्रिंशत्षोडशवादशपंचोपचारका। नाभिभज्य प्रवक्ष्या
मि ते ते नैश्च कृते च कि। अर्घ्यं पाद्या घाचमने मधुपर्कमुपस्पृशं। स्नानं नीराजनं वस्त्र मान्च म्यचोपवीतकं। पुनराचमने भूषः द

विकवचंब्रलरूपिनं ॥ आपदुद्धारणं नाम सर्वापद्विनिवारकं ॥ अस्याविधारणाद्देवि सर्वापन्नाशियत्क्षणात् ॥ देव्येप्रषाङ्कलिंदत्वा कवचं
प्रपठेत्सकृत् ॥ सर्वा यत्राशयेत्तस्यं तत्क्षणात्त्र निसंशयः ॥ त्रिवार पठनात्तस्यं नाशयित्वाऽखिलापदं ॥ सर्वप्रियतरो भूत्वा सर्वैश्वर्य
मवाप्नुयात् ॥ लोहपंजलमध्यस्थो गलपद्दंधनेदृपं ॥ देवीं हृदिसमाराध्य पठित्वाष्टाधिकं शतं ॥ खड्गादिभिः रवधस्या द्धंधनान्मुच्य
ते ध्रुवं ॥ एतत्कवचमाहात्म्यं समासाधेलक्षंयः प्रपठेच्छुचिः ॥ परितुष्टा तदा काली तस्य प्रत्यक्षतां व्रजेत् ॥ ॥ देव्युवाच ॥ देवदेव महादेव सर्वा
गमविसारद ॥ इदानीं श्रोतुमिच्छामि मुद्राश्चैव तु लक्षणं ॥ ॥ भैरव उवाच ॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि मुद्रायाश्चैव लक्षणं ॥ संमुखी कृत्य
हस्तौ द्वौ द्वौ हस्तौ किंचिनांगुली ॥ मुकुली तु समाख्याता पंकजं प्रसृतैव सा ॥ पूर्वोक्तां मुकुलीयाञ्च प्रदेशे निःसृतांगुलिः ॥ वोकेश
मुद्रा मृकुलाप प्र मुद्रां प्रदर्शयेत् ॥ अंगुष्ठे वरिनी जौ तु स्वकीयां तलिवेष्टितो ॥ उर्ध्वेन्वाभिमुखौ हस्तौ योजयित्वा तु निष्ठुरा ॥ तर्जं
न्यो कुचिते कृत्वा तथैव च कनीष्ठयो ॥ अधोमुखी दृष्ट न खा स्थिता मध्ये करस्य तु ॥ चत प्रष्ठो स्थिताः पृष्ठे अंगुष्ठावेकतः कुरु ॥ नालं
व्य व स्थितौ द्वौ तु व्यो म मुद्राप्रकीर्तिता ॥ देवतानेन संतुष्टा सर्वदा सन्मुखी भवेत् ॥ अंगुष्ठो निक्षिपेत्सेयं मुद्रा त्वावाहनी मता ॥ सं
यथ्य निक्षिपेत्सेयं मुद्रा चावाहनी स्मृता ॥ अधोमुखी त्वियं चेत्स्यात् स्थापनी मुद्रिका स्मृता ॥ उच्छिता वृद्धिनौ कुर्यात् सन्मुखीकरणी भ
वेत् ॥ प्रसृतांगुलिकौ हस्तौ मिथः श्लिष्टौ तु सन्मुखे ॥ कुर्यात्स्वहृदये सेयं मुद्रा प्रार्थनसंज्ञिका ॥ इत्येव सर्वदेवानां पूजने षट्प्रद
र्शयेत् ॥ उच्छितं दक्षिणांगुष्ठं वामांगुष्ठेन वेधयेत् ॥ वामांगुलाद्दक्षिणाभिरंगुलीभिश्च वेष्टयेत् ॥ लिंगमुद्रेयमाख्याता शिवसान्नि
ध्यकारिणी ॥ श्रीकामः शीर्षे कुर्वीत रजस्कामस्तु नेत्रयोः ॥ मुखे स्वर्णकामस्तु ग्रीवायां रोगशांतिकृत् ॥ हृदये सर्वकामी च हा

॥ गारा ॥
॥ २२ ॥

व मध्ये पुत्रकामस्तु त्रिसन्ध्या दुःख मोचनं ॥ डोणां मोक्ष मवाप्नोति सेवन्ती सर्वसिद्धिदा ॥ सेफालिका जयकरी कर्णिका वृद्धिदायिका ॥ कु
मुदे प्रीतिदं चैव सुदर्शनेधनप्रदं ॥ करुणा ठसिद्धि सौभाग्यं नीलद्रव्यं तु हारिकं ॥ दमनः सर्ववश्यं पत्रं बिल्वपत्रं पराप्रियं ॥ निर्गुण्डी कूट
गन्धश्च वर्ज्ययेच्चत्र पूजने ॥ रूद्राक्षापराजिता मृत्यु सुतमालीतथैव च ॥ मल्लिका नाम संज्ञाया दुःखदाम् सुदा सदा ॥ आदिव्याधि प्रदश्चै
व केशयुक्तश्च हानिकं ॥ कृमिमिश्रमहाभीतिराजवन्द महद्भयं ॥ जवापुष्पैर्महेशानि पूर्ववत्पूजयेच्छिवां ॥ मासमात्रेण हत्येव पा
तकं शतजन्मकं ॥ सौभाग्यं वाग्भवे मन्त्री त्रिपुराया प्रसादतः ॥ श्वेत पुष्पैर्महेशानि महद्भिः पूजयन्नरः ॥ नाशयेत्पातकं सर्वं मासमात्रं
च पूजयेत् ॥ त्रिलोकं वशगं तस्य सर्वपापं दहेद्बुधः ॥ बिल्वपत्रैश्च जलजैः सम्यक्च परिपूजयेत् ॥ पूर्ववत्परमेशानि मासमात्रं प्रस
न्नधीः ॥ समृद्धिवान्भवेत्स त्रीं सर्वपापं हरेत्सदा ॥ मल्लिमालतिजातीच कुन्दैश्च शतपत्रकैः ॥ श्वेतोत्पलसुशीतैश्च पूजयेन्मासमात्र
कं ॥ कलाचालक मेरौ च पातकं शतजन्मकं ॥ ब्रह्महत्यादि जनितं नाशयत्यत्र संशयः ॥ मुक्तिस्तस्य करे देवी गाणापती व समो भवेत् ॥ च
अगस्त्यपाणा बन्धूकजवारक्तोत्पलैः प्रिये ॥ पूर्वक्रमेण संपूज्य मासमेकं प्रसन्नधीः ॥ पातकं नाशयेन्मन्त्री साक्षात्कामेसमो भवेत् ॥ च
म्पकैः पाटलैर्देवी वकुलैन्नागकेशरैः ॥ वकुलैः सिन्दुवारैश्च पूजयेत्पूर्ववत्प्रिये ॥ सौभाग्यमातुलं तस्य मासमात्रेण जायते ॥ पापं वि ॥ राम: ॥
नाशयेद्देवी यदि जन्म सहस्रकं ॥ पुष्पैः पर्युषितैर्देवी नार्च्चयेत्स्वर्णकैरपि ॥ निर्माल्यभूतैः कुसुमैः रुच्छिष्टैः परमेश्वरी ॥ पलाश काश ॥ २२ ॥
कुसुमैर्नार्च्चयेद्दूरतस्त्यजेत् ॥ धात्रीतमालजैः पत्रैः तुलशीछिन्नयेत्तथा ॥ पूजनात्यानकीर्तितस्यादिदृष्टापिहरेच्छियं ॥ त्रिपुरा पूजने व
र्ज्या तुलसी सर्वदा बुधैः ॥ तुलसी घ्राणमात्रेण क्रुद्धा भवति सुन्दरी ॥ भैरवी सुन्दरी तारा ब्रह्मविष्णुशिवत्रयं ॥ तुलसी वर्जिता पूज्या सा पूज्या

पेशालोकनेन तु ॥ गंधपुष्पैश्च धूपदीपैर्नैवेद्यैर्वन्दनैः क्रमात् ॥ पानीयं तोयमाचारं हस्तवासस्तनः परं ॥ तांबूलमनुलेपं च पुष्पदानं पु
नःपुनः ॥ गीतं वाद्यं तथा नृत्यं स्तुतिं चैव प्रदक्षिणां ॥ पुष्पांजलिं नमस्कारांश्च षट्त्रिंशत्समीरिता ॥ आसनं स्वागतं चार्घ्यं पाद्यमाचमनी
यकं ॥ मधुपर्कासन स्नानवसनाभरणानि च ॥ सुगंधः सुमनो धूपो दीपस्तेन तर्पणं ॥ माल्यानुलेपनेनैव नमस्कारविसर्जने ॥ अ
र्घ्यं पाद्याचमनीयं च मधुपर्काचमान्यपि ॥ गंधादयो निवेद्यांता उपचारा दशक्रमात् ॥ गंधपुष्पे धूपदीपौ नैवेद्यं पंचमं स्मृतं ॥ गंध
तैलमथोद्धाद्देवस्य प्रतिमां ततः ॥ पूर्वं च विघ्नकांताच स्थापाकं प्रथमेव च ॥ याधांगानि चत्वारि कथितानि समासतः ॥ कर्पू
रमगरं पुष्पं ड्वाप्याचमनीयके ॥ सिद्धार्थमक्षतं चैव दूर्वां तिलकमेव च ॥ पंच गंधं फलं पुष्पमष्टांगं त्वर्घ्यमुच्यते ॥ स्नाने च स्नेतथाभ
श्वे दद्यादाचमनीयकं ॥ रजनीसहदेवी च शिरीषलक्ष्मणापि च ॥ सहाभद्राकुशाग्राणि उवीरमिहोच्यते ॥ अश्वगंधपुष्पाणि
स्नानपात्रे तथा त्रयं ॥ द्वयामेव प्रदातव्याः शालितालंदुलाः शुभाः ॥ तथा च मनपात्रेपि दद्याज्जातीफलं प्रिये ॥ लवंगमपि कंको
लं शालमाचमनीयकं ॥ तंडूलास्तुक्षिपेत्रेषु द्वयाभावे तु तत्स्मरन् ॥ प्रतिमायं च्यं त्राणां निम्नस्नानं न कारयेत् ॥ कारयेत्सर्वदिवसे
यदा वा मलधारणं ॥ नाक्षतैरर्चयेद्विष्णुं न तुलस्या गणाधिपं ॥ न दूर्वया जयेद्देवीं बिल्वपत्रैर्दिवाकरं ॥ महाभिषेकं सर्वत्र शंखेनैव
प्रकल्पयेत् ॥ सर्वत्रैव प्रशस्तोक्तः शिवसूर्यार्चनं विना ॥ मन्दारपारिजातानंद्यस्त्रप सौभाग्यप्रदायकं ॥ पीतजातं सर्वकालं विशेषमनम्यने
हितं ॥ वज्रं पुष्पं जाती च कुन्दश्री वृद्धिदायकं ॥ बन्धुकं मोक्ष सौभाग्यं डावाच त्रिपुराप्रिये ॥ उत्पलं धन वृद्धिश्च प्रपंपोष्टिकमेव च
पुन्नागं सर्वसंपत्ति वक्रकं धनहानिकं ॥ कल्हारोल्हायसिद्धिश्च केतकीश्च विवर्जयेत् ॥ प्रज्ञानिः फलं ज्ञेयं मल्लिकाऽः सदायिका॰

॥ वारा ॥ द्धिः स्यात्तैर्वा शक्तिः प्रसीदति ॥ नस्याच्छक्त्या विनिःशक्तैः पूजां कुर्याद्विचक्षनः ॥ अर्चयन्विविधैः पुष्पैस्तु क्षरागाति अयो भवेत् ॥ अहिंसा पर
॥ २३ ॥ मं पुष्पं पुष्पमिन्द्रियनिग्रहं ॥ दयापुष्पं धर्मपुष्पं ज्ञानपुष्पं च पंचमं ॥ कस्तूरी कुंकुमं श्रैवकर्पूरं कमलं कुलं ॥ ककारकौलिकं चैव
देवताप्रीतिकारकं ॥ ॥ श्रीपार्वत्युवाच ॥ केषु केषु च पुष्पेषु प्रभो कुर्यात्सदा हातव ॥ पद्धिकानि च पुष्पाणि शुभानि कथयाश्च मे ॥
ईश्वर उवाच ॥ पृष्टोहं यत्त्वया देवि मम कौतूहलेहितं ॥ कथयामि प्रयत्नेन लोकानां हितकाम्यया ॥ आषाढस्य तु मासस्य स्नात्वा
कृष्णचतुर्दशीं ॥ अर्चयेद्गुग्गुलं पश्चाद्दत्वा पुष्पासनं तथा ॥ उद्धृत्वा ब्रह्मलोके तु तेपि यान्ति परां गतिं ॥ श्रावणस्य तु मासस्य काहा
रेणायो नरः ॥ अर्चयेत्करवीरेण गोसहस्रफलं लभेत् ॥ भाद्रपदस्य मासस्य प्रपामागैरणायोर्चयेत् ॥ हंसध्वजेन युक्तेन विमानेन स
गच्छति ॥ आश्विनस्यायस्य मासस्य अर्कपुष्पैः तु योर्चयेत् ॥ मयूरध्वजयुक्तेन विमानेन स गच्छति ॥ कार्तिकस्य तु मासस्य समक्षीरेणा
स्नापयेत् ॥ अर्चयेज्जातिपुष्पैस्तु शिवं पशुपतिं रज्जनं ॥ मार्गशीर्षस्य मासस्य वकेनार्चयते पुनः ॥ सत्रैलोक्यमतिक्रम्य शाश्वतोऽहं
तत्र गच्छति ॥ पौषमासे तु मासस्य कुंकुमेनायोर्चयेत् ॥ नष्टेनष्टो मया देवि लभते परमः पदं ॥ माघचैव तु मासादेविफलं बिल्वै
रपूजयेत् ॥ वार्ताध्याकृ शशियुक्तेन विमानेन स गच्छति ॥ फाल्गुनस्य तु मासस्य गान्धतोयेन स्नापयेत् ॥ अर्चयेडाणपुष्पैस्तु इंद्रास्यार्ध
सनं लभेत् ॥ चैत्रे चैव तु तेमासि तु तस्य गीतेन शंकरं ॥ योर्चयेद्द्रोणपुष्पाणां लाभं बहुसुवर्णकं ॥ वैशाखस्य तु मासस्य वनेन स्नाप ॥ रामः ॥
येत्सदा ॥ अर्चयेच्छुक्लमंदारैरश्वमेधफलं लभेत् ॥ ज्येष्ठेमासि तु तोऽश्वधास्नापयेत्सततं नरः ॥ अर्चयेत्पद्मपुष्पस्तु सोपि गच्छति ॥ २३ ॥
परां गतिं ॥ नतः शीलगुणोपेत पात्रे वेदस्य पारगे ॥ दत्वा दशसुवर्णानि हरे कुसुमदानदः ॥ मालतीमल्लिकाश्चैव यूथिका वा

साधकानाविफलाभवेत् ॥ अतः पुष्पस्य माहात्म्यं लेशमात्रं वदाम्यहं । यज्ज्ञात्वा साधकः सिद्धिं लभेन्नूनं न संशयः ॥ चम्पकस्य प्रदानेन स्व
र्णादिकं विन्दं लभे ॥ नागकेशरदानेन रूपवान् सुभगा भवेत् । सूत्रागपुष्पदानेन ज्वरशान्तिर्भवेत्सदा । केशरस्य प्रदानेन शत्रुनाशय
ते ध्रुवं ॥ पारिजातपालिभद्रदानेनायुः प्रवर्द्धते । कुन्दपुष्पप्रदानेन करमायाति वै ध्रुवं ॥ जातिमालतिकुब्जैश्च शीघ्रं पुष्पन्ति मानरः ॥ को
किलाक्षप्रदेयेन अकालमरणं हरेत् । डोणपुष्पप्रदानेन तुष्यते परमेश्वरी ॥ यथाछागादि वलिना तथा तुष्यति निश्चितं । करवी
रेण पुष्पेन पूजयेज्जगदीश्वरीं ॥ प्रतिपुष्पेषु मन्त्रेण योजयित्वा निशासुरैः ॥ लभते वाञ्छितान्कामानाज्ञासिद्धिं च लभ्यते ॥ लोहिते
चापरक्तो वा करवीरसुसिद्धिदः ॥ वन्धुकस्य प्रदानेन दहवस्त्रं च लभ्यते ॥ अपराजितामाहात्म्यं नैव वक्तुं च प्रवीम्यहं ॥ अपराजिता
यास्त्रया प्रियो देव्या न विद्यते ॥ अपराजितया पर्णी सिद्धिना पूर्वं शान्तं समा ॥ योनिरूपन्तु साक्षिस्थित्वा ततो निर्गच्छतो शिवा ॥ कनवी
रे लिङ्गरूपः शिवो वसति वै सदा ॥ शिवशक्त्याश्च संयोग कनवीरापराजिता ॥ रक्तचन्दनमिश्रेण तान यस्तु योगे न पूजयेत् ॥ पुष्पेनेपर
मेत्राणि साधकानां फलाश्च ना ॥ पुष्पेन रापसंभूतैः पत्रैर्वा गिरिसम्भवैः ॥ स्वरामोडवपुष्पैर्वा त्रिसन्ध्यं श्वेतलोहितैः ॥ श्वेतपत्रैक
त्रकैर्वा पूजयेद्वाञ्छितप्रदं ॥ अपर्युषितनिश्छिद्रैः प्रोक्षितैर्जन्तुवर्जितैः ॥ आत्मारामोद्भवैर्वापि पुष्पैः संपूजयेच्छिवां ॥ कमलैः शत
शो देवि वाजपेयफलं लभेत् ॥ विल्वपत्रेण संपूज्य मराडलेश्वरतां लभेत् ॥ नीलोत्पलैः सर्वकामान् कुन्दैः कामदो भवेत् ॥ सर्वेषु पित
पुष्पेषु पलाशं श्रेष्ठमुच्यते ॥ अशोकः शोकहरणो देव्याः प्रीतिकरः परः ॥ नमस्कृत्य जपेन्मन्त्रं जक्षणान्सिद्धिदायकं ॥ येकलो सिद्धि
दावत्सला तं वक्ष्यभ्याम्यनत्वतः ॥ वहुना वहुनोक्तेन सर्वशक्तिपुष्पयक्षुभं ॥ तन्वक्ष्येन समासेन विश्वलोके सुदुर्लभं ॥ विमाशक्तिं नाम

॥वारा॥ जातीनां यत्फलं विधिदेशिकं ॥ तत्फलस्यानुसारेण विष्णुलोके महीयते ॥ विधिवद्दितपुष्पोक्तलक्षणायुक्तकादिति ॥ पत्राण्यपि च पुष्पा
॥२४॥ णि हरिप्रीतिकलानि च ॥ प्रवक्ष्यामि भद्रे देवि नवाग्रेगदतो मम ॥ अपामार्गपत्र पुनापतस्याङ्गारजस्य च ॥ तस्माच्चैवादिरंश्रेष्ठ तस्माच्चेश
मिपत्रकं ॥ विल्वपत्रादपि हरेः तुलशीपत्रमुत्तमं ॥ एतेषां तु यथालब्धैः प्रत्येकैर्वार्चयेद्धरिं ॥ सर्वपापविनिर्मुक्तो विष्णुलोके महीयते ॥ कम
लेकृतावीरेऽतुलस्याजातीकेटकी ॥ नागकेशरयावन्तीकरूारं चंपकोत्पलं ॥ नद्यावर्त्तं च यूथी च मल्लिका नवमल्लिका ॥ कुन्दमन्दारकं चैव
सौगंधिकं च सकेशरं ॥ कलराठाशोक लभ्यानि विल्वं च मुनिपुष्पकैः ॥ पत्रनामलकं चैव कर्णिकारं पलाशकं ॥ एतान्यन्यानि पुष्पानि यथा
लाभं निवेदयेत् ॥ सुरभीनि च सर्वाणि स्थलजान्यम्बुजानि च ॥ तान्येव च प्रशस्तानि कुसुमानि महाप्रिये ॥ यानि सुवर्णायुक्तानि रसगंधयु
तानि च ॥ वाणं च चंपकाशोकं करं च यूथिका तथा ॥ पालिभद्रपाटलाश्च वकुलं गिरियोलिनी ॥ कनकं जम्बुवनजं प्रीतकं नगरेत्यपि ॥ एतानि
हि प्रशस्तानि कुसुमान्यच्युतार्चने ॥ मालतीतुलशीपद्मं केटकी मुनिपुष्पकं ॥ योर्चयन्ति जगन्नाथं ते गच्छन्ति हरेः पदं ॥ विंशद्वर्षसहस्राणि
त्रेशद्वर्षशतानि च ॥ प्रीतो भवति देवानि: कदम्बकुसुमार्च्चयेत् ॥ यथाप्यपालयं प्राप्य प्रीतो भवति माधवः ॥ कदंवकुसुमं दृष्ट्वा तथा प्रीतिश्च वके
शवः ॥ मल्लिकाकदम्बपुष्पाणाहेलया हरिरर्च्चितः ॥ सप्तजन्मानि देवेशि वर्षेनस्पर्शदुरगाः ॥ कदम्बपुष्पाणि करं यः करोति शिरोपति ॥ केशवस्य ॥राम:॥
महाप्राहो गोसहस्रफलं लभेत् ॥ मालतीमालया विष्णुः पूजितो येन कार्त्तिके ॥ कपिलाशतदानस्य लभेत्फलमुत्तमं ॥ मल्लिकाकुसुमैर्दे ॥२४॥
व सन्ते गरुडध्वजः ॥ योर्च्चयेत्वरया भक्त्या दहत्यापं त्रिधार्जितं ॥ दमनेनापि देवेशं संप्राप्ते मधुमाधवे ॥ कपिलाशतदानस्य अर्च्चनात् लभेत्फ
लं ॥ केटकीपत्रनैकेन पूजितो गरुडध्वजः ॥ समासहस्रं सुप्रीतो भवन्ते मधुसूदनः ॥ मुनिपुष्पकृतं मालां येऽर्च्चयन्ति जनार्दनः ॥ देवेशापि पु

त्रिपुष्कमः ॥ पातलाकरवीरं वज्रयापावक्निरेव च ॥ कृष्णकनगरश्चैव केटकीलोधचम्पकैः ॥ पुन्नागनागवकुलैः पद्मैरुत्पलजातिभिः ॥
एतैरन्यैश्च कुसुमैः प्रशस्तैरच्युतं नरः ॥ अर्चयेद्दशसौवर्णस्य प्रत्येकं फलमाप्नुयात् ॥ स्वेतेन करवीरेण सितेनाप्यसितेन च ॥ हरि
वाहरमभ्यर्च्य न पुनस्तेन पोभवेत् ॥ मालतीमल्लिकाजातियुथिकाचेतिसुकुमः ॥ पातलाकरवीरश्च जयापावकिरेव च ॥ कन्नकमम
स्तश्चैव कर्णिकारं कुरुण्ठकः ॥ चम्पकोवातनकाः कुन्दोवाणोवर्वरमल्लिका ॥ अशोकस्तिलकश्चम्पस्तथा वै वानन्तूषकः ॥ शमीपु
ष्पः प्रकारान् शुभाकेशव पूजने ॥ पद्मान्यंबुसमुत्थानि रक्तनीलेनथोत्पले ॥ सितोत्पलश्च कुसुमस्य दयितानि सदाप्रिये ॥ तानि पु
ष्पाणि देयानि विष्णवे प्रभविष्णवे ॥ डोणपुष्पस्तथैकस्मिन्माधवाय निवेदिते ॥ दत्वा दशसुवर्णानां य स्फलं तदवाप्नुयात् ॥ ए
वं पुष्पविशेषेण फलं तद्धिकं प्रिये ॥ ज्ञेयं पुरान्तरस्यापि यथोस्यान्तं निवेधने ॥ डोणपुष्पसहस्रेभ्यः खादिरं तु विशिष्यते ॥ खदि
र पुष्पसहस्रेभ्यः समीपुष्पं विशिष्यते ॥ शमीपुष्पसहस्रेभ्यो विल्वपत्रं विशिष्यते ॥ विल्वपत्रसहस्रेभ्यो वकपुष्पं विशिष्यते ॥ व
कपुष्पसहस्राद्धि नंद्यावर्तं विशिष्यते ॥ नंद्यावर्त्तसहस्राद्धि करवीरं विशिष्यति ॥ करवीरसहस्राद्धि चंपकं तु विशिष्यते ॥ चंपपुष्पस
हस्रेनादशोकं पुष्पमुत्तमं ॥ सेवन्तीपुष्पसहस्राणि कुब्जकं पुष्पमुत्तमं ॥ कुब्जकस्य सहस्राणि त्रिसंध्या पुष्पमुत्तमं ॥ त्रिसंध्याश्चैतनम
हस्राणि कुन्दपुष्पं विशिष्यते ॥ कुन्दपुष्पसहस्राणि शतपत्रं विशिष्यते ॥ शतपत्रसहस्राणि मल्लिकापुष्पमुत्तमं ॥ मल्लिकापुष्पसह
स्राणि जातिपुष्पं विशिष्यते ॥ सर्वेषां पुष्पजातीनां जातीपुष्पमिदोत्तमं ॥ जातीपुष्पसहस्रेणायच्छेन्मालां शुशोभनां ॥ विष्णवे विधिभ
क्त्यानस्य शृंणु फलं भवेत् ॥ कल्पकोटिसहस्राणि कल्पकोटिशतानि च ॥ वसेहित्वपुरे धीमान् विष्णुतुल्यपराक्रमः ॥ शेषाणां पुष्प

भा: पुष्पमूले वसेद्ब्रह्मा पुष्पमध्ये च केशव ॥ पुष्पाग्रे च महादेवः सर्वदेवाः स्थिता दले ॥ देवानां पुष्पमूलं च दुर्गाध्वंद्नवास्तथा ॥ कर्कश
२५ लोहितं चैव राक्षसानां प्रकीर्तितं ॥ उद्धृतं वाप्यपलेलायां पुष्पलम्येन पुष्पितं ॥ तत्पुष्पं तु पितृणां स्यात्सत्यं देवी ब्रवीम्यहं ॥ दशसौव
र्णिकं पुष्पं निर्गन्धोयदि भामिनि ॥ शतसाहस्रकामालामहादेव प्रसिदति ॥ निर्गन्धिकुसुमस्यापि विधिः ख्यातो द्विजोत्तमाः ॥ शो
भनैर्द्विद्धगन्धाद्यैश्च तत्र तु तत्फलं ॥ एकपुष्पप्रदानेन लिंगेषु प्रतिमासु वा ॥ अशीतिकल्पकोटीनां दुर्गान्तिर्नरो व्रजेत् ॥ य
स्त्ववृक्षस्य पुष्पाणि पत्राणि च फलानि च ॥ महादेवाय युक्तानि सोपि गच्छेत्परां गतिं ॥ स्वयमुपाद्य पुष्पाणि यः स्वयं पूजयेत्स्थेन
तानि साक्षात्त्वगृह्णाति भक्तितः शंकरः शिवः ॥ प्रत्येकं कुंकुमपुष्पाणां दशसौवर्णिकं फलं ॥ सर्वं च वर्द्धते पुष्पे द्विगुणा फलमीप्सिते
पंच कृष्णमलकोमाषः सुवर्णस्तेन षोडशी ॥ पुष्पैः पञ्चभिरप्यत्र पूजयित्वा महेश्वरं ॥ दशनामश्वमेधानां फलं प्राप्नोति पुरुषः ॥ अ
पूर्विबा शिवपुष्पैरम्यैर्विविधैर्वनरा ॥ सपाति शंकरंधाम कि पुष्पैः सहस्रशः ॥ निमदेवार्चने पुष्पं नदीषं क्रयचौर्ययोः ॥ प्रार्थि
तेन प्रयुतेन सर्वत्रानिः फलं भवेत् ॥ वन्यपुष्पाद्धशीघ्रीतिर्विवर्त्तेने परमेशिनः उत्तमप्यपिनास्त्येवनाद्दशीग्राम्यजेष्वपि ॥ ॥ श्रीउमावा
च ॥ यस्त्वयाकथितं सर्वमर्चनं पूजनं तथा ॥ पुष्पानां च विधानं तु एतदाख्यातुमर्हसि ॥ ॥ श्रीईश्वर उवाच ॥ हिमवत्सुते संपुष्पा राम:
णां च यशस्विनी ॥ यानि मेनाविरोचकश्चैकथयामि विशेषतः ॥ करवीरेद्धकंश्चैव अर्कं उन्मत्तकं तथा ॥ अपामार्गं तथापद्मं जातिपुष्प २५
म कोकनं ॥ चंपकोशीतलपत्रं तथा चैव नागकेशरं ॥ पुन्नागं किंकरोतस्त्व द्रोणपुष्पं तथा शुभं ॥ शिंशपा उच्चैव उद्यामव्हीनथैव च
पुष्पानि यत्नतृक्षस्य विल्वपत्रं तथा शुभं ॥ कुसुमस्य च पुष्पाणि तथा वैकुक्षपस्य च ॥ नीलं च कुंकुमं चैव तथा रक्तोत्पलानि च ॥ शुन

निःशेषं कुलैनिकसंपुटं ॥ यः पुनः पाठनाशुद्धैर्वर्षसहस्रं गरुडध्वजं ॥ अर्चयेत्परया भक्त्या पुष्करयोगिभवेद्धिसः ॥ बकुलाशोककुसुमै-
र्ब्बैः अर्चयन्ति जगत्पतिं ॥ विशोकास्ते भविष्यन्ति यावच्चन्द्रदिवाकरौ ॥ येऽर्चयन्ति जलाधस्थं कनवीरैः सितासितैः ॥ चतुर्युगानि विप्रेन्द्र
क्रीडां भवन्ति मानवः ॥ मंजर्यासह कालस्य केशवपरिसर्वदा ॥ येऽर्चयन्ति महाभागाः गोकोटिफलभागिनः ॥ दूर्वांकुरैर्हरेर्यस्तु पूजाका
ले प्रयच्छति ॥ पूजाकाले शतगुणं सम्प्राप्नोति मानवः ॥ समीपत्रैस्तु यो देवं पूजयेत्प्रमुराधिपं ॥ अपमार्गो महाघोरा निस्तीर्णास्तेन त
स्त्रियै ॥ वर्षाकारैस्तु देवेशं कुसुमैश्चम्पकोद्भवैः ॥ येऽर्चयन्ति नते मन्त्रा संसारे पुनर्भवाः ॥ कुम्भीपुष्पैस्तु देवर्षे येऽर्चयन्ति जनार्दनं
सुवर्णापरमात्रस्य लभते तत्फलं प्रिये ॥ सुवर्णकेटकी पुष्पैर्येऽर्चयन्ति जनार्दनं ॥ कोटिजन्मार्जितं पापं दहते गरुडध्वजः ॥ कुंकु
मारुणपद्माभ्यां गंधाभ्यां शतपत्रिका ॥ यो ददाति जगन्नाथस्य नदीपे वसेच्चिरं ॥ यत्फलं सर्वपुष्पेषु पुष्पपत्रे च तं प्रिये ॥ तुलसीदल
मात्रेण प्राप्यते केशवार्च्चनात् ॥ दृष्टा स्पृष्टा तथा ध्याता कीर्तिता नमिता स्तुता ॥ रोपिता सिंचिता नित्यं पूजिता तुलसी शुभा ॥ रोपि
ता तुलसी यावत् कुरुते मूलविस्तरं ॥ तावद्युगसहस्राणि तनोति सुकृतं प्रिये ॥ रोपिता तुलसी यभिः वर्द्धते वसुधातले ॥ कुले ते सान्वय
भाता ये भविष्यन्ति ये गताः ॥ कल्पायुः शतसाहस्रं नेवसन्ति हरेर्गृहं ॥ नरस्कुचन्दनं यानुष्टं हीयाकुरुपुष्पकं ॥ विल्वपत्रैर्लक्षमुखैस्त्रैर्याई
येवकमेसुमं ॥ शुष्कैर्भग्नाश्चये विल्वपुष्पैपत्रैःफलैरपि ॥ मन्त्रावानीतैष्पर्युषितैर्याचितैः कुसुमवर्णकैः ॥ सुरधीतितथामानि वर्ज्जयित्वा
तु केटकी ॥ मन्दारमर्कपुष्पं त्वलशालमलीका च पुष्पकं ॥ निषिद्धं विष्णुपूजायां पुष्पवै भीमकं तथा ॥ पुष्पैर्देवाः प्रसीदन्ति पुष्पे देवाश्च संस्थि
ता ॥ किंचात्रिवहुनोक्तेन पुष्पस्योक्तिमतान्द्रिकां ॥ परंज्योतिः पुष्पगतं पुष्पैर्नैव प्रसीदति ॥ त्रिवर्गसाधनं पुष्पं पुष्पत्री स्वर्गमोक्षदं ॥

वा.श. द्धिमाप्नोति योगसिद्धिं च पंचभिः ॥ षण्मासेन नरो याति रुद्रलोकं न संशयः ॥ रुद्राक्षनिधरो भूत्वा च द्वादशकृत सेश्वरः ॥ प्रतियाति प्रयाने न द्धि
२६ तीयश्चवम्भूलक्षणं ॥ विल्वपत्रं समीपत्रं भृंगराजस्य पत्रकं ॥ अगस्त्यवृक्षस्य पत्रं च पत्रं शिंशपकं विल्वकं ॥ तमालस्य च पत्रं च देवं पवित्रसं
भवं ॥ उन्मत्तकस्य तु मनसा पत्रं च केशरस्य च ॥ गंगापार्त्रिकपत्रं च पत्रं कल्हारपत्रकं ॥ जलकल्हारिकापत्रं पत्रं यत्र मरूवकं ॥ शतप
त्रसदाप्रोक्तं गन्धाघ्राणकपत्रकं ॥ पत्रं डुम्बरिकायाश्च ग्रामशिरीषाश्चपत्रकं ॥ द्रोणापामार्गपत्रं च पत्रं वा खदिरस्य च ॥ येषां पत्रैः शिवश्चा
तेषां पुष्पैश्च सर्वदा ॥ रशालेकिंतु काशोके दूर्वायाश्च पुराशकैः ॥ साधकैश्च सदा पूज्या शुभावेन सदाशिवं ॥ पत्रे वा यदि वा पुष्पे फलं ने
ष्टमधोमुखं ॥ दुःखदं तत्समाख्यातं यथोम्यन्त्रं निवेदयेत् ॥ अधोमुखाप्यसौ नष्टं पुष्पांजलिविधानतः ॥ कनकानि कस्वाभि रात्रौ देयानि
शंकरे ॥ दिवाशेषाणि पुष्पाणि अर्धरात्रौ च मल्लिका ॥ प्रहरं तिष्ठते जाती करवीरमहर्निशं ॥ रात्रौ देयानि पुष्पाणि तोटनाद्योदसागरः
अपामार्गैर्विलिंगं मे तद्भक्त फलं मया ॥ कामना सर्वमानस्तु भुक्त्यस्यापि तत्फलं ॥ अर्के नवरहादेवः कनवीरे धनप्रद ॥ अर्के प्राप्ति
यमाप्नोति लोक्षं धत्तूरके नतु ॥ नीलोत्पलेन देवश्गणो योऽर्चयेल्लिंगमुत्तमं ॥ रक्ताभैः शत्रुपराजयं पुण्डरीकैश्च चक्रितं ॥ चम्पकैः सर्व
कामान्निष्क्रामगोऽत्रागकेशरैः ॥ इसिवात्लभते कामान्तथ केशरदामकैः ॥ सवासिद्धिमवाप्नोति योऽर्चयेल्लिंगपुष्पकैः ॥ योऽर्चयेत्स राम:
रमेशानि शितार्कैः पातयेच्च ॥ सर्वान्कामानवाप्नोति योऽर्चयेद्भवपुष्पकैः ॥ कुञ्जकैर्विपुलोलाभः सौभाग्यस्य वाप्तोति ॥ कन्या २६
काम्यजातीभिः योऽर्चयेत्परमेश्वरं ॥ लभते चोत्तमां कन्यां मासे नसंशयः ॥ मल्लिकाद्यानकामस्तु योऽर्चयन्तो महेश्वरं ॥ लभ
ते पंचम्यानं संसारभयनाशनं ॥ पुत्रकामाय कुन्देन लक्ष्मीर्दीपीनश्चित्ररः ॥ लभते बहुपुत्रत्वं धनमन्त्रविरायुषं ॥ आरोग्यकुशपुष्पैस्तु अ

भीतिं च सर्वाणि स्थलजानाम्बुजानि च दृष्ट्वा मिहिर सा देवी यो मे भक्त्या प्रयच्छति ॥ ॥ इति श्रीवाराहीतन्त्रे दक्षिणाम्नाय निर्वाणपदे सप्तम
पटलः ॥ ८ ॥ भैरव उवाच ॥ नास्ति पापसमं लोके न च धर्म दयापरं । नैव रुद्रात्परो देव न पुष्पं कुन्दकादपि ॥ मालाभिर्वा सुगन्धाभिर्यो लिं
गं पूजयेत्तरः ॥ सवोदकं विशेषेण मनन्त फलमश्नुते ॥ विल्वपत्रेन रवाणि भक्त्या सकृल्लिंगं प्रपूजयेत् ॥ सर्वपापविनिर्मुक्तः शिवलोके महीय
ते ॥ धत्तूरकैश्च यो लिंगं सकृत्सम्पूजयेन्नरः ॥ स गोलक्षफलं प्राप्य लभते परमं पदं ॥ बृहतीकुसुमैर्भक्त्या यो लिंगं सकृदर्चयेत् ॥ गवाम
युतदानस्य फलं प्राप्नोति शिवं ब्रुजेत ॥ मल्लिकान्यलपद्मानि जातीपुन्नागचम्पकं ॥ अशोकञ्चैव मन्दारं कर्णिकारं बकानि च ॥ करवीरार्क
मन्दारं शमीनगरकेशराः ॥ कुशाया मार्गीकुसुम कदम्ब डोणाजैरपि ॥ पुष्परेतैर्यथालाभं यो नरः पूजयेच्छिवं ॥ सूर्यानलप्रतापमा प्नो
ति तदेकाग्रमना श्रणुः ॥ सूर्यकोटिप्रकीकाशैर्विमानैः सर्वकामकैः ॥ पुष्पमालापरिहितैर्गीतवादित्रनिःस्वनैः नर्त्तैर्मधुरवादैश्च त्व
छत्रं गगनान्तरे ॥ रक्तकन्या सपाकीर्णै दैवमानवदुत्तमैः ॥ उरू यं मानश्चामरैः स्तूयमानः सुरासुरैः ॥ स गच्छेत्रिपुरं दिव्यं यत्र वा सचिनं भ
वेत ॥ येल्लैर्धपीलह कुसुमैर्ज्जलस्य तत्तु हैः शिवं ॥ संपूज्य प्रेक्षितभक्त्या शिवलोके महीयते ॥ शिवस्योपरि यः कुर्य्यात्सुघनं पुष्पमण्डपं ।
शोभितं पुष्पमन्दारैः पीठमन्त्र प्रलंबिभिः ॥ आश्चर्यैर्महायानैर्दिव्यपुष्पोपशोभितैः ॥ सर्वपुष्पविचित्रैश्च नानाशिवपुरे सुखी ॥ अनेफकार
सङ्कुलकं यः शिवं कुम्भदंष्ट्रह ज्वीटपर्व कालेषु विचित्रकुसुमोज्वलं ॥ स पुष्पकविमानेन सहस्रपरिवारितः ॥ दिव्यस्त्रीसुखसंभोगिक्रीडार
तिसमन्वितः ॥ अक्षयं मोदते कालं मतिरहस्यशासनः ॥ शिवादि सर्वलोकेषु यत्र यत्र न तत्र यातिसः ॥ बहुदन्तेन देवेशि गोसहस्रफलं लभे
त ॥ पक्षमात्रे योगी भवति मासे तु दिवसं ब्रुजेत ॥ मासद्वयं न बाप्नोति किञ्चिन्न पफलमुत्तमं ॥ त्रिमासेः प्रपद्यन्ते ब्रह्मलोकमनुत्तमं ॥ बकुलैस्ति

वारा. २१ थाप्रिये ॥ प्रयत्नं सम्यवेद्यानं नासेडुर्गात्रिमाप्नुयात् ॥ केतकीचानिभक्तं च कुन्दयूथीपदन्त्रिका ॥ शिरीषसर्ज्जं च कुसुमानि विव
र्ज्जयेत् ॥ वाकूचीपत्रकुसुमं करजेन्द्रसमुद्भवं ॥ वैभीतिकानि पुष्पाणि पत्राणि परिवर्ज्जयेत् ॥ जगाकुन्दशिरीषञ्च यूथिका मालती
तथा ॥ केतकीभवपुष्पञ्च नैवार्च्चये शङ्करः सदा ॥ सर्ज्ज वकुलपुष्पाणि कुन्दं यूथी मदन्त्रिका ॥ केतकी जातिपुष्पञ्च वर्ज्जेत चैव पराम
ता ॥ विनायुरकम्बेणा तथा भातकपुष्पैः ॥ स्वर्णानुगर्भवाप्यक्षैर्वैभीतिकुसुमैर्वच ॥ पूजयित्वा तथा पुष्पैरेभिश्चैव नरः सदा ॥ अवीचि
नरके पापः पच्यते नसंशयः ॥ कपित्थं केतकीपुष्पं मन्दिनी काष्ठपटला ॥ निम्बपुष्पं करञ्जं च धातकीपुष्पमेव च ॥ शिरीषगृञ्जला
पुष्पमति पुक्तं च वर्ज्जयेत् ॥ किंतु परमया भक्त्या निषिद्धं पुष्पकप्रिये ॥ शुभं वाप्यशुभं वापि फलपुष्पसमन्वितं ॥ भक्त्या निवेदयेत्सर्वं नाथ
भक्तिविदापुयात् ॥ स वैः पुष्पैः सदा पूजाविहिता विदितैरपि ॥ कर्त्तव्या सर्वदेवानां भक्तियोगोत्रकारणं ॥ यानि कंटककीर्णानि यानि वा
पहतानि च ॥ रात्रिपर्युषितानीह दूरतः परिवर्ज्जयेत् ॥ अन्यन्नलक्षाणि तमासनघंस्वप्नेविशीर्णानि मलिनानि ॥ एतानि पुष्पाणि
समस्तदेवपूजाविधावाफरकर्मकाणि ॥ साचानं तुहुत्वा के विल्वपुष्पं चिन्नानि वैद्विज ॥ देवतालन्त्र गृह्णाति भस्मीभवति काष्ठवत् -
उग्रगन्धामगन्धञ्च कृयः कीर्णिश्च निस्फलं ॥ देवापरिध्वस्तं स्नानेनार्पयेत् कदाचन ॥ मलिनं भूमिसंस्पृष्टं हन्ति केशादिदूषितं ॥ रुप:
पर्युषितानि पुष्पाणि वर्ज्जयेद्देवतार्चने ॥ मुकुलैरर्चयेद्देवं तथाच्छिन्नैः स्मृतं डितैः ॥ स्वयं विकासितैः पुष्पैः स्वयमेव पतितैर्भुवि- ३७
वासेभिः संवृतैर्नित्यं भंगपष्ठनथैव च ॥ त्रिपदासुरकुसुमैर्नार्चयेत् कदाचन ॥ भूगतं वर्ज्जयेत्पुष्पं शेफालिवकुलं विना
कालिकाभिस्तथात्यासाविजीवम्पकपत्रकैः ॥ बिल्वस्य खदिरस्यैव तथाधात्री दरस्य च ॥ तमारस्य च पत्रस्य छिन्नभिन्नन्त्र ह

शोकैः प्रियसंगमं। कर्णिकारैर्धनं विद्यात् वश्यार्थं द्रोणपुष्पिकाः। कदम्बेनार्चयेल्लिंगं सततं म्रियते ध्रुवम्॥ शत्रूणां वश्यकामाय नित्यमेव
प्रदापयेत्। नश्यन्ति व्याधिनस्तस्य योऽर्चयेद् दत्तिभक्तकैः॥ सिन्दुवारस्य पुष्पेण वंशो मुच्यते बंधनात्। श्वेतकरासितन द्रोणानि गृध्रकुसुम
मानिनाः॥ तानि शत्रुविनाशाय देवदेवाय कल्पयेत्। पीतकानि तु पुष्पार्थे पुष्पाणि विजयाय च। नित्यमेव तु यो दद्यात् सततं कामभवा
प्नुयात्। जलजानि तु पुष्पाणि वश्यार्थे तु प्रकल्पयेत्॥ नीलरक्तानि यान्येव तानि वश्यकराणि तु। सर्वकामप्रदं विल्वं दारिद्र्यविमोच
नं॥ विल्वपत्रात्परं नास्ति येन तुष्यन्ति शंकरः॥ विजयार्थे दमनकं योजयेन्नियमे स्थितः॥ विजिताः शत्रवस्तेन योऽर्चयेद् वृषभध्वजं।
सुरवमरुवकैर्नैव जंतुडः सर्वकामदः॥ तिरकोधनकामाय गोकामायश्च वकुली॥ सौख्यदश्चापि तं गराकिंकराश्च कामदः॥ आ
रोग्यं वंधनेनैव फलिनी कादहाः स्मृताः। शालः प्रियकरश्चैव किंशुकादयुराज्ञयात्। हस्पश्चपञ्चकामाय कुञ्जेनार्च्चयेच्छिवं। कर्पूरदम
नश्चाशत्रूणां च विनाशनं। नश्यन्ति शत्रुवक्षी पुं देवदेवस्य पूजनात्॥ यापामार्गारोग्यदानित्यं जवापुष्पं तथैव च। कुरुन्टपस्य च श्यार्थे नित्यं
लिंगप्रपूजनात्। द्विषिकायूथिकायोज्या देवदेवमहेश्वरः॥ केतकी शत्रुनाशाय कुङ्कुमं लिंगानुया अर्च्चयेत्। सर्वकामप्रदे हृष्टा या प्रीदेवि
प्रकीर्त्तिता॥ ज्योत्स्नाकी तथैव हि नित्यमेव तु कामदा। वासकेनार्च्चयेद् देवं वलपाण्डुश्च वर्द्धते॥ फिणिकापुष्पदानेन तथा पापक्षयं
परं। त्रिभकं व्याधिनाशार्थं मश्च वर्णानि तथैव च। जयन्ती जयकामाय येश्वेनाच्च गालिकर्णिका॥ विद्वेषाच्चाटनार्थाय नित्यं पुष्पेण
योऽर्च्चयेत्॥ भेराडीचाक षण्णो योऽस्मा दमनीवजयो भवेत्॥ ऋषिपुष्पोरुड जटी हन्ति सर्वोपद्रवान्। सनपुष्पं वयस्त्राकं कोकि
लाक्षस्तथैव च॥ सर्वभक्तेऽशान्त्यर्थं सर्वपीनल्लोत्पलिकं। कुसुम्भैवाभिचारे च देवदेवाय कल्पयेत्॥ पत्रपुष्पं फलं तोयं त्वन्यैव त

वा·रा कं विल्वमर्द्धनं जनिपुष्पकं। अन्यान्यपि सुगन्धानि पुष्पाणि तानि पार्वति। अनुद्भवानि पुष्पाणि पूजयेत् कालिकां सदा॥ उपदिष्टानि पूजा
२८ यामाहृदीत विचक्षणाः॥ पुष्पैरशोकवन्धुकपारिभद्रजमाधवैः॥ पलाशपाटलापद्मकिंशुकैः करवीरजैः॥ जातीकेतकल्हारनागकेश
रचम्पकैः। अपरैश्चारुणो पुष्पैर्गिराणीयैश्च गन्धिभिः॥ सुगन्धिकुसुमस्वलि पत्रिकाभिश्च पूजयेत्। वकुलं शरं वर्गमार्घ्यकुन्दश्च शाल्म
लं। करीरं चार्कपुष्पश्च वन्धूककमलेन तथा॥ मालती मल्लिकाजाती यूथिका माधवी तथा। नगरं कर्णिकारश्च डोराश्चोत्पलं चम्पको
ऽशोकः कुमुदश्चैव शेफालिकाकदम्बकौ॥ केतकी वनमाला च अस्मभिकिंशुकौ तथा॥ कल्हारवकुलेचैव लवङ्गनागकेशरौ॥ सर्वरु
पुष्पमालासु कालिकायास्य देवहि। स्तान्यपि प्रियाणि सुन्दरपत्रैर्वयेच्छिवं॥ सर्वेषां पुष्पजातीनां रक्तं श्रेष्ठं तजवा॥ देवी प्रीतिकरं प्राप्त
सर्वकामफलप्रदं। रक्तपुष्पश्च देवेशि तथा स्वर्णादिनिर्मितं॥ माघादि सर्वमासेषु प्रशस्तपुष्पाणि द्वादश। कुंदं कर्हं केतकेश्च वकं फिराठी
न्तवंतथा॥ नीलश्चविकटंशी पंकजं भृङ्गरजस्तथा॥ वकुलवकुलश्चैव नाम्ना सासेयजेत् कचित्। पुष्पाणपपि तथा दद्यादकक्रत्कल्लासितानिव
श्वेतं रक्तं जवापुष्पं करवीरं तथा प्रिये॥ नगरं मालती जाती सेवन्ती यूथिका तथा। कल्हाराशोकवकुलश्च तरुणा पाजिता॥ वकपुष्पं विल्व
पत्रं च चम्पकं नागकेशरं। मल्लिका झिंटिका काञ्ची रक्तयुक्तकीर्त्तितं॥ रक्तेन्च रक्तशेवन्ती पीतेन पीतमालती॥ अर्कपुष्पं जवापुष्पं वर्वरश्च प्रि राम:
यम्वदा। अष्टम्याञ्च विशेषेण तुष्टा भवति पार्वती॥ पद्मपुष्पेण रक्तेन सन्तुष्टा सर्वदेवता॥ देवीनां मर्क्कमन्दारावादिस्तनगरस्तथा॥ गणेश २८
स्य च सूर्यस्य रक्तपुष्पमतिप्रियं॥ आमलक्यास्तुपुष्पेण तुष्टा पत्रेण कालिका। पुष्पं कोकनदं पद्मं जवा वन्धुकमेव च॥ सर्वेषां पुष्पजाती
नां रक्तपुष्पं विशिष्यते॥ सर्वपुष्पाणि चैकत्र जवाप्रपारिजातकैः॥ नसमानि पूजायन्ते लक्षकोटिशतैरपि॥ जवाद्यभावे गन्धाद्यस्तं क्षकैः

ष्पतिः॥ तुरस्य गन्धविल्वानां नास्ति पर्युषितं न्यता। वर्ज्यं पर्युषितं पुष्पं वर्ज्यं यन्निन्द्यजनं॥ अवद्यं जान्हवीतोयं मवर्ज्यं तुलसीदलं॥ तुल
सी सर्वदा सृष्टा तथा विल्वदलानि च। जलजानां च पुष्पाणां विल्वपत्रस्य चैव हि। एकी पर्युषिता संका कार्य्या पञ्चदिनाक्षहृत॥ स
प्तरात्रं निवेद्य स्तु कोरुजाय धीमता॥ दिने दिने तु दानं च शेषयित्वा पुनः पुनः॥ सप्तरात्रमतिक्रम्य निर्माल्यत्वं प्रपद्यते॥ तिष्ठेदिनत्रयं
शुष्कपद्ममासलकं तथा॥ दिनैकं करवीराणि प्योग्यानि भुतपोधने। पद्मतेविष्यमाकारस्थे हेस्थितेषु न दोष॥ अर्चकं सितपद्मश्च
रक्तपद्मं महोत्पलं॥ पाण्डरमरविन्दञ्च नीलोत्पलञ्च कैरवं॥ नगरं किंकिलातञ्च वकुलं हृतीशमीं॥ करवीरार्कलोध्राणि शिंशपा
मपराजितां॥ अग्निमुक्तं वकं चैव वन्धकं मदनं तथा॥ सुरभीं शल्लकी कोरंटं यूथिकां नवमल्लिकां॥ मालतीं माधवीं वज्रं पुन्नागं नागकेश
रं॥ किंतिठिसेरयकञ्चैव कुरुवकं कुरुण्टकं॥ मार्कण्डमञ्जरमल्लीञ्च कदम्बं शतपत्रिकां॥ विल्वकिलकुसुमञ्च मरुपत्रं जवाकुकं॥ कनेरं कदली
पुष्पं भ्रष्ट्रं सुवकुपुष्पकं॥ कंधुकं परिभद्रञ्च शेफालिकाञ्च शाल्मलं॥ वर्द्धरं नवबीलञ्च सेवन्तीं वकुलं तथा॥ सर्जिकं टशीर्षञ्च मदन्तीं त
लशीं तथा॥ झिल्ली षंदाडिमीपुष्पं वनमालां मनूवक॥ लवङ्गः श्वेतमन्दारं मन्दारं लोहितं पुनः॥ क्षुरकं गोकुकं चैव जयन्तीं हेमपुष्पिकां॥ कूष्मा
रीभृजकेशीञ्च म्लानां वनमालिका। मधुरिकां कुञ्जिकाञ्च गिरिकर्णिपराजिते॥ भृङ्गराजमतिच्छत्रं त्रिसिंध्वालां तथैव च॥ नागवल्लीदल
ञ्चैव सुभद्रां पत्रवन्तथा॥ सिन्दुवारं पलाशस्य पत्रं दूर्वाङ्कुरं तथा॥ जलजैः स्थलजैरेतैः पुष्पैश्चान्यैर्विशेषकैः॥ पञ्चवर्णैश्च कुसुमैः पूजयेज्ज
गदम्बिकां॥ स्वयम्भुकुसुमैः पुष्पैः कण्डगोलोद्भवैरपि॥ तुलसीकुसुमैः पत्रैर्मर्चयेत्स्वविवर्द्धये॥ जाती द्वयं केतकीद्वे कल्हारं चम्पकोत्पले॥ कु
न्दमन्दारपुन्नागपाटलानागचम्पकं॥ आवर्त्त(?) कर्णिकारं पावन्नीनपमालिका॥ सौगन्धिकं सकोरण्टं पलाशं शोकमल्लिका॥ धुस्तूरं सर्जी

वा.रा. इहत्याश्च कुसुमं तुल्यमुच्यते॥ करवीरसमा ज्ञेया जाती विजयपाटला॥ श्वेतमन्दारकुसुमं सितपद्मेन वत्समं॥ नागचम्पकपुन्नागधुस्तू
२९ रकसमाः प्रिये॥ यो नरः प्रेमसंयुक्तो देवीं मरुवकैर्यजेत्॥ स सौभाग्यं परं लब्ध्वा पार्वतीलोकमाप्नुयात्॥ कनकादीन्यदश्वानि रात्रौ
देयानि सर्वदा॥ दिवा शेषाणि पुष्पाणि स्वर्द्धरात्रौ च मल्लिका॥ अहर्निशं तु तेजाती करवीरं महर्निशं॥ विल्वपत्रैरखण्डैश्च सहस्रैर्देवीं प्र
पूजयेत्॥ सर्वपापविनिर्मुक्तः शिवलोके महीयते॥ धस्तूरैः कैश्चयो देवीं सहस्रं पूजयेन्नरः॥ सगोलक्षफलं प्राप्य लभते परमं पदं।
वृहतीकुसुमैः कश्चायो देवीं समभ्यर्चयेत्॥ गवामयुतफलं प्राप्य शिवलोकं परं व्रजेत्॥ मल्लिकोत्पलपद्मानि जातीपुन्नागचम्पके।
अशोकश्वेतमन्दारकर्णिकारवकानि च॥ करवीरार्कमन्दारशमीतगरकेशरा॥ कुशापामार्गकुमुदकदम्बद्रोणजैरपि॥ पुष्पैरेतैर्य
था लाभं यो नरः पूजयेच्छिवां॥ स यत्तु ग्राणमवाप्नोति न देकाग्रमना भवेत्॥ सूर्यकोटिप्रतीकाशैर्विमानैः सार्वकामिकैः॥ पुष्पमालाप
रिक्षिप्तैः गीतवादित्रनिस्वनैः॥ नदी मधुरवादैश्च स्वच्छन्दं गगनालये॥ रुद्रकन्यासमाकीर्णैर्देवदानवदुर्लभैः॥ उह्यमानश्च मनैः स्तू
यमानः सुरासुरैः॥ स गच्छति परं दिव्यं यत्र वास्वचितम्भवेत्॥ ये तेवीपीह कुसुमैर्जलस्थलरुहैः शिवां॥ सम्पूज्य प्रोक्षितैर्ईच्याशिवा
त्माकं स गच्छति॥ यो नरः परया प्रीत्या मालतीकुसुमैर्यजेत्॥ जायते सर्वसिद्धिः स कुवेर इव साम्प्रतं॥ मालतीकुसुमैर्यस्तु कालिकां
यो जते शुभैः॥ प्रतापमतुलं साक्षात्स लभेत्तात्र संशयः॥ यो नरः परया प्रीत्या मालती कुसुमैः शुभैः॥ पूजयेत्सुन्दरीं कालीं सिद्धयना रामः
त्र संशयः॥ यो नरः पूजयेद्देवीं मरुत्तोः करवीरकैः॥ सर्वसिद्धीः सलभते सच्चितान्नात्र संशयः॥ अरुणोः करवीरैस्तु सुन्दरीं यो हि पू २९
जयेत॥ स नरः सिद्धिमाप्नोति वत्सरान्नात्र संशयः॥ स्वर्णदानं गोदानमश्वदानं तथैव च॥ करवीरस्य पुष्पाणां कलां नार्हन्ति षो

दुर्वा माश्री फलं प्रदं ॥ विनानेह्यवेया देवि पूजा नाग्नीहकर्हिचित् । तस्माद्दूर्वाग्रहीतव्या सर्वपुष्पमयी हिसा । देवेभ्यः सर्वगन्धाढ्य म
भावे तुलसीदले ॥ तुलस्या पूजयेद्देवान्नात्र कार्या विचारणा । विना तुलस्या नासाङ्गं श्राद्धयज्ञादिचं प्रियं ॥ दूर्वा वा तुलसी तस्माद्गृही
तव्या च साधकैः ॥ तुलसी वर्जिता पूजा नञ्जा तु फलदा भवेत् ॥ सुन्दरी भैरवी काली बुद्धा विष्णु शिवस्वयं ॥ विना तुलस्या या पूजा नंसंपू
र्णा कदाचन ॥ नानोपहारबलिभिर्नानापुष्पैर्मनोहरैः ॥ अपामार्गदलैर्भक्त्या तुलसी वर्जितैः शुभैः ॥ पूजनीया सदा भक्त्या नृणां श्री
प्रफलाप्तये ॥ तुलस्या गन्धमाघ्राय नक्रुद्धा भवति सुन्दरी । अर्द्धं यत्सुन्दरी देवीं तुलस्या कदाचन ॥ पूजनात्यान की भूयान्नयश्चापि
श्रियं हरे ॥ रक्तपद्मसहस्राणि मनसा यः प्रयच्छति ॥ कल्पकोटिसहस्राणि कल्पकोटिशतानि च । स्थित्वा देवीपुरे श्रीमान् नतो राजाधि
नौ भवेत् ॥ पत्रेषु बिल्वपत्रं तु देव्याः प्रीतिकरं परं ॥ चम्पकैर्यो नरो देवीं यजये कालिकामिह । तस्य पुण्यं समाख्यातुं ब्रह्मणापि न शक्य
ते ॥ तस्मात्सदा पूजनीया चम्पकैः कालिका बुधैः ॥ कालिकां यो नरः प्रीत्या पूजयेद्गाजचंपकैः ॥ न तस्य पुनरावृत्तिः संसारे सारहृ पितिः
मल्लिकामुत्पलं पद्मं शमीपुन्नागचम्पकं ॥ अशोकं कर्णिकारं च द्रोणपुष्पं विशेषतः ॥ करवीरं शमीपुष्पं कुमुदं नागकेशरं ॥ यः
प्रयच्छति पुण्यार्थं पुष्पाण्येतानि साधकः ॥ कालिकायै नरश्रेष्ठो भक्त्या परमया युतः ॥ स कामान् विविधान् प्राप्य दुर्गाया अनुचरो भवेत् ॥ अ
र्कस्य पुष्पमेकं च यः शिवायै निवेदयेत् ॥ पश्चादन्यासु वर्णानि यत्फलं तदवाप्नुयात् ॥ पुन्नागश्चम्पकः कुन्दो यूथिका नवमल्लिका ॥ त
गरागुरु नमल्ली च बृहती शतपत्रिका ॥ तथा कुमुदकल्हारं बिल्वपाटलमालती ॥ जवाबिल्वकलाशोकरक्तनीलोत्पलानि च ॥ द
मनो मरुपत्रं च वरुणाष्पप्रहृद्ये ॥ केतकी चातिमुक्तं च बन्धुकं कुमुदानि च ॥ कदम्बः कर्णिकारश्च सिद्धवीरसमच्छये ॥ शमीपुष्पा

तारा. तुलसी श्रेष्ठा बिल्वमामलकं शुभं ॥ मरुको देवकल्हारी विष्णुक्रान्ता तथैव च ॥ अपामार्गोऽथ गम्भारी पत्री युवतिसंज्ञका ॥ नागव
१० ल्लीदलं दूर्वा कुशपत्रं तथा मतं ॥ पत्रं चागस्त्यवृक्षस्य पुण्यं धात्रीदलं तथा ॥ फलेष्वामलकं श्रेष्ठं वा दले तिन्तिनीभवं ॥ दाडिमं
मातुलुंगं च जम्बीरं पनसोद्भवं ॥ कदलीचूतसंभूतं श्रेष्ठं जम्बुफलं तथा ॥ यजेद्दलैः सदा देवीं पत्रैः पुष्पैः फलैस्तथा ॥ हिवसेभिय
सोत्पन्नैः पुष्पैः पूजा तथा निशि ॥ पुष्पाभावे प्रवालैर्वा पूजयेच्च नकोरकैः ॥ अस्मार्थमाहृतं दुष्टं तथैवाम्यो पभुक्तकं ॥ पत्रेषु बिल्व
पत्रे च दूर्वाङ्कुरशुकोमलं ॥ एषामलाभे तु सदा तत्फलेनापि पूजयेत् ॥ अक्षतैर्वा जलैर्वापि तदभावेऽपि सर्वपैः ॥ सिद्धैस्तस्याप्य
लाभे तु मानसीं भक्तिमाचरेत् ॥ पुष्कलैश्चार्चयेद्देवीमपक्वं नानि वेदयेत् ॥ फलं शाखाविच्छिन्नं च वालपक्वमपि त्यजेत् ॥ छन्नपत्रमर्क
पुष्पं च विशेषोवर्ज्यं सदा बुधैः ॥ शिवे कुन्दं मदन्तीं च यूथिं वन्धुकं केतकैः ॥ नरकं च चन्दनं जातु दूहीयाड्कपुष्पकं ॥ बिल्वपत्रैस्तथा सुम
नैर्नार्चयेद्देवकीसुतं ॥ धुस्तैश्च नार्चयेद्विष्णुं पुष्पैः पत्रैः फलैरपि ॥ स्नात्वा नीलैः पर्युषितैर्यावितैः कम्पवर्णकैः ॥ स्वयं विकासितैः पु
ष्पैः स्वयं च पतितैर्न तु वि ॥ वर्जयेद्बृहतीपुष्पं निर्गन्धं च विशेषतः ॥ त्रिपत्रं स्फुटकुसुमैर्नार्चयेत् कदाचन ॥ कुमुदं पाटलिश्चैव शिरी राम.
षं परिवर्जयेत् ॥ भूमौ तं वर्जयेत्पुष्पं सेफालीं वकुलं विना ॥ वासोभिः संवृतैर्नीतं मतिमाचार्यपुत्रिके ॥ कलिकाभिस्तथा त्याज्या वि ३०
ना चम्पकपद्मके ॥ जवा रक्ता त्रिसंध्ये हि मालतीं केतकीं तथा ॥ कुसुम्भं कुमुदं रक्तं हयारिं च हरेत्त्यजेत् ॥ रक्ता पराजितोन्मत्तं वराह
क्रान्तया सह ॥ आम्रातकमिदं पुष्पं निषिद्धं सर्वपूजने ॥ निषिद्धं विहितं सूर्ये नगरेकाठकालिका ॥ मन्दार मर्क धुस्तूरं शाल्मलीक

ष्ठी॥ यो नरः प्रीतिसंयुक्तः करवीरैः सितैर्यजेत्॥ पार्वती तस्य वरदा जायते नात्र संशयः॥ यो नरः पूजयेत्कालीं सुन्दरीं सिद्धिदाय
नीं॥ बन्धुककुसुमैस्तस्य गृहे श्रीरनपायिनी॥ बन्धुककुसुमैर्देवीं यो नरो यजते मुदा॥ लक्ष्मीस्तस्य गृहे साक्षान्निवासमधिगच्छति॥
यो नरः पूजयेद्देवीं जवापुष्पैरनन्यधीः॥ गृहे तस्य निवासः स्यात्सलक्ष्म्याः श्रीशंकराज्ञया॥ जवापुष्पैर्नरो यस्तु भवानीमधिकं यजेत्
वाक्सिद्धिरतुला तस्य जायते वत्सरात्तले॥ यो नरः परया प्रीत्या दाडिमाकुसुमैर्यजेत्॥ श्रीभवानीं प ता तस्य जायते सिद्धिरुत्तमा॥
यो नरः पूजयेत्कालीं जातीपुष्पैः सुशोभनैः॥ सिद्धयो वशगास्तस्य जायन्ते नात्र संशयः॥ यूथिकाकुसुमैर्यस्तु यजेद्देवीं विशालधीः॥
अश्वमेधसहस्रस्य फलमाप्नोति मानवः॥ यो नरः कमलैर्देवीं मरुत्तोः सुन्दरीं यजेत्॥ सिद्धये तस्य जायन्ते भुक्तिमुक्तिप्रदायकाः॥
श्वेतैश्च कमलैर्देवीं यजते प्रीतिसंयुतः॥ स वाक्सिद्धिं परां याति वत्सरान्नात्र संशयः॥ यो नरः श्वेतकमलैर्यजेद्देवीमनन्यधीः॥
श्रीकालीप्रीतिसंयुक्ता वरदा तस्य जायते॥ यो नरो नीलकमलैः श्रीकालीं पूजयेन्मुदा॥ राजानस्तस्य वशगा जायन्ते नात्र संशयः॥ म
वैषां मेव पुष्पाणां प्रवरं नीलमुत्पलं॥ नीलोत्पलसहस्राणि यो मालां संप्रयच्छति॥ शिवायै विधिवद्भक्त्या तस्य पुण्यफलं शृणु॥ क
ल्पकोटिसहस्राणि कल्पकोटिशतानि च॥ वसेच्छिवपुरे नित्यं शिववत्तुल्यपराक्रमः॥ अन्यान्यपि च पुष्पाणि सुरभीणि महामता॥ श्री
कालै ये पूजयेद्देव्यै भुक्तिमुक्तिफलाप्रये॥ यस्मिन्पत्रे फले पुष्पे साध्यं तस्य भवेद्ध्रुवं॥ न देवदेवेशमनसा समर्पयेच्छंकराज्ञया॥ शेषा
णां पुष्पजातीनां यत्फलं परिकीर्तितं॥ तत्फलानुसारेण शिवलोके महीयते॥ गन्धहीनामपि ग्राह्यां पवित्रं यत्कुशोदकं॥ पूजये
त्परमेशानीं पुष्पाभावात्तु पत्रकैः॥ पत्राणामप्यलाभे तु मण्डलादिफलादिभिः॥ तत्फलानामलाभे तु तत्फलेन प्रपूजयेत्॥ पत्रेषु

वा.त. मुसर्वां पुष्पमेकैकमर्पयेत्॥ सम्प्रदायेन वै म्लज्ञा लक्षपुष्पार्चनं नरः॥ आम्राम्रातकरागमायस्तु प्यंदशाङ्कीमरण्डलेस्तुधीः॥ भूमौ पतितिय
३१ त्किञ्चिन्नदा दोषो न विद्यते॥ ज्ञानमुद्रासमायुक्तं पुष्पाणि क्षेपयेच्चरेत्॥ ॥ इति श्रीवाराहीतन्त्रे दक्षिणाम्नायनिर्णये पदेन वमपट
लः॥ ८॥ श्रीदेव्युवाच॥ श्रुतं तत्सर्वं त्वन्तन्त्राचारगणाम्बिके॥ श्रुतं सर्वमशेषेण विधानं रसनायके॥ इदं गानाश्रुतं त्वाथं तसिद्धं
निकदाचन॥ अथ सौभाग्ये हेत्वर्थं नराणां हितकाम्यया॥ तस्यान्तु सङ्गता यासां महात्रिपुरसुन्दरी॥ तस्याः सेवाविनं किञ्चिन्मन्त्रं यथा
नादिकं त्वया॥ पृथागाराय ये तेषां तु यथाभाग्यार्थिभिन्नरैः॥ तथा कथय मे देव कृपया प्राणिनां प्रभो॥ यथा चक्रं तथा पूजा श्रुत्रूपं
जाय थास्थिता॥ मूलविद्या यथा देवी परिवारसमन्विता॥ तथा सर्वं त्वया देवशाम्भवैः परमेश्वरः॥ सर्वमेव समाख्याताकिं तु जन्म
कटं नकि॥ अनन्तस्त्वकृतीकृत्तीकृथ्यं तां परमाद्भुतं॥ एवमाकर्ण्य देवेशः पार्वत्या कथितं वचः॥ प्रसन्नवाच महावाक्यं सर्वसन्देह
नाश्रय॥ ॥ श्रीभैरवोवाच॥ शृणु देवि परं गुह्यं योगिनीहृदयं परं॥ कर्णात्कर्णोपदेशेन संचरं सवसीनले॥ एतज्ज्ञात्वा वरारो
हे सर्वविघ्नैर्न बाध्यते॥ चक्रसंकेतको मन्त्रो मुद्रासंकेतकस्तथा॥ त्रिविधास्त्रिपुरादेव्याः संकेताः परमेश्वरि॥ यावदेव ज्ञानाति
संकेतत्रयमुत्तमं॥ तावत्त्रिपुराचक्रे परमाज्ञाधरो भवेत्॥ शृणु व्याख्याक्रमं गुह्यं पारम्पर्यक्रमागतं॥ येन ज्ञातेन गुरवीरेव गृह्य राम:
निरुत्तरचित्॥ भावार्थः सम्प्रदायार्थो निगर्भार्थश्च कौलिकः॥ तथा सर्वरहस्यार्थो महातत्त्वार्थ एव च॥ एवमेतन्महादेवी षड्विधाम्यारमे ३१
श्वरी॥ व्याख्यानं सर्वतन्त्रेनाम्पारं पश्यागलम्यते॥ एकस्य विहि भावार्थो वाह्यसास्त्रोपु लभ्यते॥ शब्दारूढा रसोरोक्ति सत्कार रचनात्मकः॥
भावार्थः सम्प्रदायार्थो दिक्रमाद्विपथो च्यते॥ भावार्थो सम्प्रदायार्थो निगर्भार्थसमन्वितः॥ व्याख्यानं त्रिकेनत्त्वेषु त्रिविधं गोरिलभेने

च नार्जुने॥ केतकी चातिमुक्तश्च कुन्दा यूथी मदन्तिका॥ शिरीषमर्कवन्धूककुसुमानि विवर्ज्जयेत्॥ अंकोलपत्रकुसुमं करेञ्जनरूच
वं॥ विभीतकानि धन्वानि कुसुमानि विवर्ज्जयेत्॥ निषिद्धं विहितं विष्णोः शिरीषं बन्धूकपुष्पकं॥ नरसिंहस्य पूजायां निषिद्धं केतकी
द्वयं॥ शिरीषवन्धूकविभीतकानां मदन्तिकाकेतकिपुष्पकानां॥ करञ्जसर्ज्जेन्द्रमहीरुहाणां कुन्दस्य पुष्पं न शिवे प्रशस्तं॥ यत्रज्ञेल
क्षालितमाननकेस्वयं विशीर्णानि भुवि संविलीनं॥ म्लानानि पुष्पाणि समदेवपूजाविधावाहुरकर्म्मकाणि॥ दुर्गायाश्च देवीपूजायां मन्दा
रार्कौ च शस्यते॥ महालक्ष्म्यास्तु तुलसी झिंटिका काञ्चनं तथा॥ कांडेन नार्च्चयेत् सूर्य्यं न च तुलस्या विनायकं॥ कमलैः कमला त्रे वनश
मुं शंखवारिणा॥ याचितं निस्फलं पुष्पं क्रयक्रीतञ्च निःफलं॥ आघ्राणं भूमिसंस्पृष्टं कृमिकीटादिदूषितं॥ त्यजेत् पर्य्युषितं स्वेष्टं वि
ल्वाङ्गतुलसीं विना॥ न पर्य्युषितदोषोऽस्ति जलजोत्पलचम्पके॥ तुलस्यागस्त्यवकुले विल्वे गङ्गाजले तथा॥ सद्यः पर्य्युषिता वापि
निर्म्माल्या नैव दुष्यति॥ तथान्यैश्च हरेः प्रोक्षितं तुलस्या न दुष्यते यथा॥ कृमिभक्ष्याणि भग्नानि वर्ज्यानि पतितं भुवि॥ मलिनं भूमिसंस्पृष्टं कु
मिनेशादिदूषितं॥ आघ्राणस्पृष्टं समापातनत्यजेत् पर्य्युषितं प्रिये॥ पुष्पे पर्य्युषिते देवि नार्च्चयेत्सर्वगाजैरपि॥ निर्म्माल्यभूते स्वशिष्टैः कुसु
मैः परमेश्वरि॥ सर्वं पर्य्युषितं वर्ज्यमवर्ज्यन्तु तुलसीदलं॥ परकीयत्र घ्राणांस्तेयाहृतञ्च मार्द्दितं॥ पुष्पञ्च पत्रञ्च गन्धञ्च उपचारांस्तथा
परान्॥ प्राणान्निवेद्य देवेशि नरो नरकमाप्नुयात्॥ नैव पर्य्युषितैः पुष्पैः पत्रैश्चापि महेश्वरि॥ पूजयेत् परमेशानि महाकालीञ्च सुन्दरीं॥
वर्ज्यं पर्य्युषितं पुष्पं वर्ज्यं पर्य्युषितं जलं॥ अवर्ज्यं जाह्नवीतोयमवर्ज्यं तुलशीदलं॥ सर्वैः पुष्पैः सदा पूज्या विहिताविहितैरपि॥ कर्त्त
व्या सर्वदेवानां भक्तियोगोत्र कारणं॥ देवीपूजा सदा शस्ता जलजैः स्थलजैरपि॥ विहितैर्वा निषिद्धैर्वा भक्तियुक्तेन वै नरैः॥ लक्षे पूजा

वारा· योमसंगतः॥ एवं चतुर्थरूः मेकारस्थार्णाच्य पंचमं॥ इति संसिध्यते चक्रं कर्णिकान्तर्गतं समं॥ तच्छक्तिपञ्चकंभ्ष्टोलयनात्रि
३२ चतुष्टयं॥ पञ्चशक्तिचतुर्वह्निसंयोगाच्चक्रसंभवः॥ तत्रैव कष्टकर्म्मान्श्चद्विदशान्ते चतुर्द्दश॥ चतुर्द्दशादशच्छन्दमष्टाचक्र
म्महेश्वरि॥ सृष्टिसंहारयोगेन शक्तिस्थानान्यनुक्रमात्॥ स्थितानि त्रिपुराचक्रे चक्राधारमनो भवेत्॥ वहिःपद्मद्वयं कु
र्य्यादशषोडशकच्छदं॥ चतुरस्रं ततो दत्वा कुर्य्याद्द्वारचतुष्टयं॥ चतुष्कोणसमायुक्तमेतन्मातृकोत्तमं॥ एतन्नरजसपुण्य
न्यमेतच्छुक्लेच्चरेच्चक्रं॥ अस्यदर्शनमात्रेण सौभाग्यं दे विजायते॥ नस्यान्ति सर्वविद्यानि प्राप्यते नघ्रदिप्सितं॥ अथ तु नाचै
व चक्राणां नामानि भण्यसूत्रते॥ त्रैलोक्यमोहनं चक्रं सर्वाशापूरणं तथा॥ सर्वसंक्षोभकं देवि सर्वसौभाग्यकारकं॥
सर्वार्थसाधकं चक्रं सर्वरक्षाकरं परं॥ सर्वरोगहरं चैव सर्वसिद्धिमयं तथा॥ सर्वानन्दमयञ्चापि नवमं सुरसुन्दरी॥ परि
पूर्णं महाचक्रमजरामरकारकं॥ एवमेष महाचक्रमजरामरकारकं॥ एवमेष महाचक्रे सन्ततः परमेश्वर॥ कथितं
त्रिपुरादेव्या जीवन्मुक्तिप्रवर्त्तकः॥ मन्त्रसंकेतकं चैव मत्तुना कथयामि ते॥ यद्ध्यावादमरावीरवीरचक्रेश्वरो भवेत्॥ चतुर राम:
स्रपुराकृत्वा चतुर्विंशाङ्गुलं शुभं॥ ईशानं पश्चिमं सूत्रं मन्त्रिः पश्चिमगान्तरा॥ पूर्वसूत्रन्तु संस्थाप्य शेषाणि त्रीणि लोपयेत्॥ ३२
त्रिदाडेनुसमात्रयोनित्रियोमाशात्रिदेवता॥ एकैकः दाउकप्राज्ञः षट्षष्टत्राणि पातयेत्॥ यौनयोयोनजायन्ते समस्ता
ः समसंधयः॥ कोष्ठकाष्टनपञ्चाशाङ्गरूपाणि तानि तु॥ ऐशादकारमारभ्य वारुणान्तु विनायकं॥ विन्यसेन्मातृकाः स

शिववाक्यार्थसम्वादी महागुरुमुखेस्थितः॥ भावार्थः सम्प्रदायार्थे निगर्भार्थश्च कौलिकः॥ महाचक्रक्रमतन्त्रेषु व्याख्यातं स्याच्चतुर्विधं॥ भावार्थः सं
प्रदायार्थो निगर्भार्थश्च कौलिकः॥ तथा सर्वरहस्यार्थस्तत्रैव पञ्चरूपिणि॥ महाज्ञानार्णवे दृष्टं षट्कतन्त्रेषु पार्वति॥ अक्षरार्थो हि भावार्थ
: केवलः परमेश्वरी॥ सम्प्रदायो महाबोधरूपो गुरुमुखे स्थितः॥ निगर्भो हि महादेवि रूपेणार्थावभासकः। निस्तरंगो निराभासः सक
लस्थितिपूर्वकः॥ रहस्यार्थो महागुह्यो दिव्यार्थस्थितिपूर्वकः रहस्यार्थो महागुह्यो दिव्यार्थस्थितिपूर्वकः॥ रहस्यार्थो महागुह्यो दि
व्यार्थस्थितिपूर्वकः॥ विद्यापीठनिबंधेषु संस्थितः पिण्डसिद्धिदः॥ एवमेतं परं ब्रह्म विज्ञानागमगोचरं॥ देवि विक्षिप्तमीशेन व्याख्या
तं चतुर्विधा॥ एवमेषमहादेवा महासंकटकाम्बिके। कथितोयं प्रबोधेन वीरचक्रेश्वरो भवेत्॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि चक्र
संकेतमुत्तमं॥ तदर्थं देवि कुर्वित त्रिहस्तं पाण्डुलोत्तमं॥ तस्य कुर्यात्त्रिभागेन कर्णिकं चक्रचिह्नितं॥ पद्मद्वयं तदेद्वेन द्वारक्षत्रचिह्न
तमं॥ ब्रह्मसूत्रं पुरादत्वा कर्णिकाग्रे व मध्यतः॥ याम्यासौम्यायतं दद्यात्तत्रस्थं सूत्रसत्तमं॥ तुल्यसूत्रं ततो मुक्त्वा मध्यांशस्याविभावि
तं॥ तृतीयपञ्चमसोगोकृत्वांशं विवर्ज्जितो॥ नेमार्गेणाब पुनर्मध्येतावगाभिर वर्द्धयेत्॥ तृतीयस्यात् द्वितीयस्य चाधसूत्रस्य चान्त
योः॥ प्रसारयेदधोर्द्ध्वं धः दृष्टं तत्र सुहृद्द्वयं॥ अमेसप्तमे केसूत्रे ब्रह्मस्थाने च संगतं॥ आपञ्चमादधः स्थानात्रयानाज्ञ ततो नयेत्॥ अप
मे प्रथमके सूत्रे विशान्निञ्च तृतीयकं॥ सूत्रद्वयं द्वयं वापि मन्त्राश्चैव निष्ठषट्॥ चतुर्द्दशारमारभ्य वन्दशारञ्च सिध्यति॥ सूत्राद्वितीयका
विष्टो ब्रह्मसूत्रस्य पार्श्वयोः॥ सूत्रद्वयन्द्वयं देये मधकूर्द्ध प्रसारितं॥ नन्कोटिसर्गान्तं पश्चात्सूत्रयुग्मप्रसारितं॥ दशारमेवं कथितं मेत
च्चक्रं तृतीयकं॥ सूत्रात्पञ्चतमा हृत्वा मूसूत्रद्वयन्नयेत्॥ ऊर्द्ध्वाधो मरवः मध्यस्थं तात्रमर्म्मद्वयावधि॥ दद्यात्तृतीयसूत्रन्तु तयोर

वा.रा.
३३
णमात्रेणाजगत्सोभः प्रजायते॥ तृतीयं संप्रवक्ष्यामि शक्तिवीजं महाद्भुतं॥ षष्ठो लाधः समायुक्तं गाद्येहाधो हरात्मकं॥ अः ऊर्ध्वे एष
संयुक्तं शक्तिवीजसमुद्धरेत॥ अनेन तत्र नमात्रेणाकुर्यात्सर्वविषक्षयः॥ एषा विद्यासमाख्याता सर्वैश्वर्यकरी परा॥ अनेनत्रा
तयासम्यक् नास्ति तद्यन्न सिध्यति॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि पाशांकुशाधनुशरान्॥ येषां तु योगमात्रेण देवदेवी प्रसीदति॥ यस्तू
र्द्ध्ववर्णयुगलं आद्यन्तञ्चिरश्चाहुतं॥ पाशद्वयं समाख्यातं सांक्रमादनमेवच॥ जंभादि परमंयुक्तं मेकमंकुशमुत्तमं॥ द्वितीय
काद्ययोरन्यत्रमक्कारान्तलयान्तगं॥ एतान्तस्यांशसकाराद्यन्त्रा पञ्चपमुदाहृतं॥ सर्वे जेनानि योक्तव्याः सम्प्रदायसमन्विता॥
पाद्यौ नाद्यौ लयान्तञ्च हाद्यौ लान्त समन्वितं॥ औन्त्रः मध्यगर्वीजेन सर्वशिरसि आहतौ॥ पिताद्ये ततियोक्तव्याः संप्रदायसम
न्विताः॥ क्रामदेवस्य कथितं शरपञ्चकमुत्तमं॥ अधमध्योर्द्धिषोढ़स्य वपमध्ये न लाञ्छितं॥ औन्त्रः पृष्ठसमायेन हूः सर्वेशा
शिरोयुतं॥ गायम्बानाञ्च सोहं स्थो आई अन्तसमन्वितौ॥ कपयुक्तौ वषान्तञ्च स्वाधन्तदेवताः शराः॥ सर्वजालेनियोक्तव्याः स
म्प्रदायसमन्विताः॥ प्राग्गहृतानि वीजानि वडिश्याघाष्टकस्य च॥ मायालक्ष्मीमये वीजे आदिचक्रस्य पूजने॥ तत्सयुक्तं द्विती रा.ष.
यस्य स्वरषोडशकं पृथक्॥ मन्त्रसंकेतकः प्रोक्तः सर्वकामफलप्रदः॥ पूजासंकेतकं चापि कथयामि त्वमेश्वरी॥ प्रथमे त्रिपुरा ३३
चक्रे द्वितीये त्रिपुरेश्वरी॥ तृतीये त्रिपुरादेव्या चतुर्थे त्रिपुरवासिनी॥ पञ्चमे त्रिपुराश्रीश्च षष्ठे त्रिपुरमालिनी॥ सप्तमे त्रि
पुरासिद्धिरष्टमे त्रिपुराम्बिका॥ नवमे तु महेशानि महात्रिपुरसुन्दरी॥ मूलविद्या समाख्याता त्रैलोक्यवशकारिणी॥ एवं नव

वीविह्वादि शिवपश्चिमाः। एकचक्रं लिखेत्सेव द्वदे दारुमये शुभे। त्रिकोणे च त्रिपादे च वर्णान्कीलितलक्षणी। षण्मासाञ्ज्ञा
यते सिद्धिः प्रजाजयपरायणो। अतो मन्त्रः समुद्धार्यो यथा देवि तथा शृणु। ओजमध्यगतस्वर्णांमूर्द्ध्नि शशिरसोरहं। अङ्गमध्य
गतं वीजस्वरमध्यसनस्थितं। द्वितीयमेतत्कथितामजमध्यं सविंदुकं। वहमध्यं आश्रधः स्यसं कमध्येन लाछितं। प्र
थमत्र्यक्षरीविद्याकरशुद्धिकरी स्मृता। द्वयोः कृत्वा विपर्य्यासम्पूर्ववीजेन वैविना। आत्मन्या सविधीर्विद्यान्द्वितीये यं कृ
शोदरि। घोधायड ऊर्द्ध गास्मिाउंमायाविन्दुविभूषितं। आद्याया वाग्भवस्थाने त्पस्येत्मासनरूपिणी। गृहीत्वा वर्णमेकैकं
कमाद्यमाद्यत्तृतीययोः। मध्यान्तमूहसाधेनः विद्याचक्रासनस्थिता। साध्येन्द्राम्बुना पूर्वासैया मन्त्रासनस्थिता। विपरित
स्थितौ वान्तौ सोऽहं जपूर्वलाञ्छितौ। दत्वान्तृतीयविद्यायाः कामवीजान्तदेशतः। साध्यसिद्धासनगता षष्ठि विद्या प्रकाशिता।
दत्वावीजत्रयश्चौ ई वररूपाई तन्त्रगो। यान्त्रस्था घाद्यविद्येव सावाहनविधौ परा। एवमेता महाविद्याः पूर्वोक्ता सुरसुन्दरि। म
हात्रिपुरसुन्दर्याः सांगोपाङ्गास्तु देवताः। अथातः संप्रवक्ष्यामि मूलविद्यां वरानने। ययाविज्ञातया सम्यक् सर्वमेव प्रसिध्य
ति। अः स्वमध्यगं संस्थस्यं मध्यमध्यमः कृहः। तस्यमध्यमसेन्दुर्णामकारोर्द्धव्यवस्थितः। तान्तषाधोपकारान्तस्मायाविन्दु
निरोधयुक्। वाग्भवीयं समाख्यातः समारम्भयकारकः। त्रयान्तषाधो वर्णानामेकैकस्यापमेन्यसेत्। गाद्यं सोऽन्त्यकारा
न्तमेकम्पागाद्यलाछितं। आदमध्यन्त्वाक्रान्तेडी अः मध्यशिरोयुतः। कामराजे महेशानि सरहस्यप्रकाशितं। त्रस्योद्धार

वारा· ३४ सर्वाश्चतस्त्रः पीठदेवताः। सर्वानन्दमये चक्रे पूर्णा सर्वमयी स्थिता। परापररहस्याद्या महात्रिपुरसुन्दरी। लोका
तीतस्वभावा तु श्वान्तकमसमन्विता। पराद्वयीतभावस्था सर्वप्रवरगोचरा। सर्वभावपरित्यक्ता सर्वद्वन्द्वविवर्जि
ता। परमानिर्विकल्पस्था पूजापापक्षयंकरी। सभैरवचतुःषष्ठियोगिनीचक्रमण्डले। संस्थितेयम्महाय
पद्दोषाद मनरोभवेत्। देवताराधनाकाममेकमाश्रित्य पूजयेत्। सर्वकामपरित्यक्तः सर्वकामानवाप्नुयात्।
सर्वेप्सितफलावाप्तिः सर्वकामसमाश्रयात्। यथोक्तरूपतो देवि कस्यश्चित्केन विन्द्कचित्। मुद्राबन्धं समासेन
भण्यवक्षेहमीश्वरि। उभौ तौ तान्त्रिरुद्धौ तु प्राणापानौ व्यवस्थितौ। तत्र मध्यपरं तत्त्वं भावाभावपदोद्भवं-
तन्त्रमध्यविदं कुर्यात्मुद्रेषा खेचरी मता। अन्योन्यकरवद्धेन सर्वशास्त्रेषु संस्थिताः। वावामगो वरुन्देव्याः सर्वा
नन्दमयं वपुः। एकवक्त्र महारक्तरक्तपद्मासनस्थितं। चतुर्भिरायुधैर्युक्तं पाशांकुशधनुश्शरैः। देवीक्री
ड़ारूपासु शुद्धशक्तिगणां स्मरेत्। ध्यानं तद्विद्यते तस्मात्सरूर्द्धवरवर्णिनि। एवं पूजाविधानेन सर्वती राम: ३४
र्थफलं लभेत्। सर्वजन्मफलं चापि सर्वयोगफलं तथा। एतद्रहस्यमाख्यातं तत्त्वे यापरिपृच्छितं।
नैव देयमभक्तानां नास्तिकेभ्यस्त्वं कथयामि ते। एकैवानेकरूपा सा विद्या श्रीत्रिपुराभिधा यस्याः सकृ
द्बोधेन जीवन्मुक्तः प्रवर्त्तते। इति श्रीवाराहीतन्त्रे दक्षिणाम्नाये निर्वाणपदे दशमपटलः। १० ।

प्रकारायोपूज्ञा मात्रेण पार्वति ॥ एकाकारा न्वादिशक्तिरजला मस्कारिणी ॥ मन्त्रसंकेतकं तस्मा नानाकारो व्यवस्थिताः ॥ नानामन्त्रक्र
मेणैव पारम्पर्य्यण लभ्यते ॥ प्रकटादौ ततो गुप्ता गुप्तात्तु प्रतरा परा ॥ सम्प्रदायक्रमायाता तथान्यो कुलकौलिनी ॥ महानिगर्भयोगिने
रहस्यस्थापरापरा ॥ परमाद्रिरहस्यस्था पूज्यात्रिभुवनेश्वरी ॥ मन्त्रपीठोपपीठेषु योगिनीचक्रसम्भवे ॥ कर्णात्कर्णोपदेशेन सम्प्र
प्तमवनीतले ॥ ततः प्रकटयोगिन्यश्चक्रे त्रैलोक्यमोहने ॥ तथैव गुप्तयोगिन्यः सर्वाशापरिपूरणे ॥ गुप्ताद्गुप्ततरा देवि सर्वसंक्षोभ
कारके ॥ संप्रदायक्रमायाताः सर्वसौभाग्यकारके ॥ कुलकौलिकयोगिन्यश्चक्रे सर्वार्थसाधके ॥ निगर्भदेवताश्चक्रे सर्वरक्षाक
रे तरे ॥ रहस्यदेवताश्चान्याः सर्वरोगहरप्रभो ॥ सर्वसिद्धिमये चक्रे परमातिरहस्यगा ॥ तिष्ठन्ति देवताः सर्वाः सर्वसिद्धिफलप्रदाः
परापरातिरहस्याद्या सर्वानन्दमये परे ॥ तत्र प्रकटयोगिन्यश्चक्रे त्रैलोक्यमोहने ॥ अणिमाद्या महादेवि सिद्धयोऽष्टौ व्यवस्थि
ताः ॥ तथैव गुप्तयोगिन्यः सर्वासापरिपूरणे ॥ कामाकर्षणरूपाद्याः कलानित्या प्रकीर्तिताः ॥ गुप्ताद्गुप्ततरा देवि सर्वसंक्षोभका
रके ॥ अनंगकुसुमाद्यस्तु चक्रे सर्वा वै व्यवस्थिताः ॥ संप्रदायक्रमायाताश्चक्रे सौभाग्यकारके ॥ सर्वसंक्षोभणीपूर्वाः संस्थि
ता सुरसुन्दरी ॥ कुलकौलिकयोगिन्यः सर्वसिद्धिप्रदायकाः ॥ सर्वसिद्धिप्रदाद्याश्च चक्रे सर्वार्थसाधके ॥ निगर्भ
देवताश्चक्रे सर्वरक्षाकरे परे ॥ सर्वज्ञाद्या महादेवि संस्थिता वीरवन्दिते ॥ रहस्यदेवताश्चास्य सर्वरोगह
रंप्रिये ॥ वशिन्याद्या महादेव्यः संस्थिता परमार्थत ॥ सर्वसिद्धिमये चक्रे परमातिरहस्यगा ॥ स्थिता कामेश्वरी

तेजोत्रिपंचनयनोज्वलं ॥ दशबाहुमहाभीमं नानास्त्रगामभासितं ॥ नानारत्नसमायुक्तं हारकेयूरमंडितं ॥ जटाजूटधरादि
व्यंचन्द्रार्द्धकृतशेखरं ॥ गोक्षीरधवलं दिव्यं फनाभूलवर्चस ॥ पूर्ववक्त्रे संध्यायेन्महादीप्रिवरप्रिये ॥ दाडिमीकुसुमाकार
३५ वंधुकपुष्पसंनिभं ॥ नहराग्रादित्यसंकाशं वामवक्त्रं विचिन्तयेत् ॥ पीताभमपीनहृत्यासंकुमाभंत्रिलोचनं ॥ महादीप्तिक
रदिव्यं पश्चिमं दक्षुसुन्दरि ॥ दंष्ट्राकरालरौद्रं च किंचिदक्षायत्तेक्षणं ॥ नीलोत्पलनिभं श्यामं नीलांजनसमप्रभं ॥ मणिसर्प
कृतादोपम्पिकृकेशं सुभीषणं ॥ अघोरमिति विख्यातं ध्यानं सर्वार्थसिद्धिदं ॥ ईश्वरमूर्द्धवक्त्रं च सम्यक्स्फटिकरूपं पराम्परं ॥ हिम
कुन्देन्दुसंकाशं संभुस्फटिकनिर्मलं ॥ आप्ययमं जगत्सर्वं चंडांशुकिरणोत्कटं ॥ वर्षयन्तमहोद्यतधाराभिः पीयूषसन्निभं ॥ ईशान
मूर्द्धवक्त्रं तु अणिमादिगुणान्वितं ॥ त्रिशूलकर्तृखट्वाङ्गनागराजपक्षसूत्रकं ॥ दक्षिणे तु वरं शिरो विराजत्साधुयानि मे ॥ कपा
लडमरुंशक्तिपाशांकुशधरस्थिये ॥ वामेन सोभयादि वांछीप्यमानं शोभना ॥ आभीतिम् करं भुजं हृन्मवरं वीजपू
राक्षके ॥ कमेना सलिमागुध्यरिन्दुमाणिक्यमालाविभूषितं ॥ स्यांस्थितपारिजातलतिकाकर्नं करेदासिरोमुषा का
नलवचः मृगमदेवाचर्चितं साधकं ॥ पंचशास्त्रशायामिपरस्त्र वक्षसरः कर्पूरहारोपमे दालचक्र राजलघट्गराडफलकं नागो पापः
पवीतिनिशिवं ॥ देवपक्षदक्षिणोहृन्तं कुलवधूलोपविविष्टः ॥ ध्यायेक्षीप्सितयाविज्ञानाधिपं सर्वेतरूपं सुरवी ॥ नीलांजन ३५
निभाकारा द्विभुजा क्षलसायिका ॥ एकवक्त्रा महादेवी त्रिनेत्रा चन्द्रशेखरा ॥ स्वयंरूपा स्थितं प्रोत्रासर्वाञ्चयवरूपिणी
स्वप्नरूपं महेशानि कथयामि तवाधुना ॥ वद्धापद्मासनो योगी स्थिरकाय शुचिर्हृतः ॥ कृत्वा षोडसन्यासं चमरनाशी

भैरव उवाच ॥ अथ नाथान वक्ष्यामि भैरण कमललोचने ॥ प्रलयानलसंकाशा सिन्दूरारुणविग्रहां ॥ दाडिमीकुसुमप्रख्या बंधूककका
लिकोपमां ॥ अस्थिचर्मावनद्धांगी भुजंगाकरराजिता ॥ सुन्दराक्षी त्रिनेत्रा च सर्वालंकारसंयुता ॥ सवज्ञानसमारूढा षड्भु
जा परमेश्वरी ॥ जटामुकुटधरा रौद्री चन्द्रार्द्धकृतशेखरा ॥ कपालकर्तृकयुक्ता खड्गखेटकधारिणी ॥ वराभयधरा देवी सर्वसि
द्धिफलप्रदा ॥ लम्बमाना महाघोरा दंष्ट्राली विकटाननां ॥ नरचर्मपरीधाना नानाभरणभूषितां ॥ दिव्याम्बरधरा ध्येया सर्वै
श्वर्यप्रदायिनी ॥ त्रैलोक्यविजया देवी सर्वाकालकुलेश्वरी ॥ यदा त्र छम जाध्येया या ज्ञानं कुशायराभवेत ॥ पूर्वोक्तं कायुधसंयुक्ता
देवदेवी महेश्वरी ॥ भावयेद्यत्नसा देवी त्रिनेत्रा वज्रेशेश्वरी ॥ यमेव दक्षिणे पाणौ जपमाला च वामके ॥ मन्त्रस्यास्य प्रसा
दे नरं भामे चिंतनो वशी ॥ कालानलाग्रनिभां ब्रह्माण्डकमलाश्रिता ॥ नाक्षं च क्षंरचितां महादि कृतशेखरं ॥ क्षयती
रत्निर्घोर घोरतां हृतशदां ॥ चतुर्भुजं प्रेतसंस्था गोमोमावरगौत्नतो ॥ नरास्त्रं परित्रछत्री त्रलिनकीछाय्जे प्रभां ॥ सिंह
भूकर वक्त्रानि सूच म्यां चित्रयेत्स वं ॥ स्वस्य फ्कों कोटराक्षीं नाभ याचित भयानकां ॥ फाकलाकिलकालाति हरकाएत्रि
भोपमां ॥ दीर्घकेशा स्याघंदष्टोदीर्घात्रसु कलम्बिनी ॥ त्रछादशभजो द्यमांपंच वक्त्रां महारवां ॥ सर्वायुधधरां दीप्तां विश्व
रूपा चिचित्रयेत ॥ कपालखट्वांगधरां नरशराग्रे पशोभितां ॥ हृदयं वज्रधरां रौद्री दष्टांदीर्घात्र कलम्बिनी ॥ त्रछादशभजो
द्यमां पंचवक्त्रां महारवां ॥ सर्वायुधधरां दीप्तां विश्वरूपा विचित्रयेत ॥ कपालखट्वांगधरां नरशराग्रे पशोभितां ॥
हृदयं च जधरां रौद्री खड्गपहारिकोद्यतां ॥ त्र गुरी रामम्वाघर नोगनचर्मकरोद्यतां ॥ भूलदक्षारस भीमां ध्यात्वा ह्कमा
रोनाशयेत ॥ एवं ध्यात्वा न्यसेत्मध्ये देवदेवी कृतोदरी ॥ सर्ववीजोपचारेण पश्चात्तां परिपूजयेत ॥ पंचवक्त्रम्य हा

।।वा·तं·।। मनिभाहिंसा ॥ नाध्यायेत्विश्वविभवग्रासोऽहलयानतं ॥ भीमा भांकार हूंकार सत्काराव विराविनी ॥ गर्जोवप्रलयमे घोघवन्नो
।।३६।। द्यतत्रिंशुमा ॥ वसन्तकल्पहृत्तासोग्रगतचण्डाट्टहासकां ॥ पापायमानभासस्यालाभरितभैरवेस्वरां ॥ उत्क्रामसहस्रविशेषय
क्षरीश्री नटावदादशशोणितैः पिवोष्टे सुतकल्पान्तपावकां ॥ ब्रह्माण्डकुण्डाकारकूपनेत्राग्र भैरवां ॥ कल्पक्षयहुतासोग्रवा
रसंकेकरक्षरां सिरोरुहांररणास्फारस्फुरल्लामराड्यां ॥ लोकेश्वरशिरोपपरचितानरमुण्डलां ॥ नाक्षपक्षमहायाग कपा
लहुतशेखरं शतरुण्डाहिरस्त्रीनमुकुटावलिराजितां ॥ बुलकन्दलकंकालकापालकाल धारिणी ॥ करछिणीकाररास्व
हमेकावलिभासुरां ॥ विश्वत्रिपीडनोद्दामरक्ताचर्चितविग्रहां ॥ वज्रासनि सम स्फाररवलारवस्तु भैरवां ॥ विशालनयांदसंघात
भग्नब्रह्माण्डमराड्यां ॥ वल्लराड्डाकिन्यारब्धालाररिङ्गितोरुतताण्डवां ॥ सदाशिवमहाघोरकंकालकटिमेखलं ॥ वज्रसूचीस
मस्पर्शनखरावलिभासुरां ॥ लक्षवृक्षसमाकीर्णांदष्ट्रारावनिवासिनी ॥ वज्रशक्तिशालोग्रखरसञ्झिरोरुहां ॥ महा
भोगेकुलापीतघोरयहोपवीतिरीं ॥ सर्वसंहाररसवीताद्धि क्षितिंभैरवाननं ॥ करत्रिष्पपवन्योद्यप्रज्वलितदिगम्बरी ।।राम:।।
वर्तघपादिस्थलोग्रखट्वांगकरसंहिता ॥ टंकचापशवर्षं कृत्शक्तिनोमलधारिणी ॥ महाडमरुकोद्दामध्वनित्रासि ।।३६।।
नाखिलां ॥ सरक्षत्रकपलाग्रमराड्भूषितपाशिनी ॥ घोरवीराग्रभिन्दिपालकाठाखंवमहायुधां ॥ समयविश्वसंहार
कालचावविनोदिनी ॥ कालाग्निरुद्रकोद्योग्रपादमूलेदतलार्च्चिता ॥ सर्वाभ्युन्नतलोचनकितनान्यतदायां ॥ भीम
भैरवटंकारभगमत्रवीधुसंततां ॥ नासिंहभैरवापीष्टकृन्तकरागिरंतस्सतां ॥ मार्त्तराडलक्षमुरागोद्यविराजितसिरोरुहा ॥

गरूपोदुकां ॥ वाद्धं वा क्रोडली शक्ति तिसूक्ष्मस्वरूपिणी ॥ खड्गांगवेदिनी विघ्नं प्रभुभ्रमजगोपमां ॥ ध्यानीयमूलमन्त्रेण कुम्भकेनसमाधिना
कदम्बवनमध्यस्था शिवेन सह संगतां ॥ तम्पला पटलाख्या प्रदेवी शरीरचिन्तयेत ॥ प्रसन्नमनसा देवि न च किंचि द्विभवियेत ॥ भैरवास
नरूपो तं स्मृत्वा कारं भुवस्मरेत ॥ एकाक्षरी महादेवि कुरुकुल्ली परिभावयेत ॥ सर्वरूपधरा देवी विश्वरूपा महोज्वला ॥ पंचप्रेतासना दीप्ता
वरदाभयसोभिता ॥ नारीरूपधरा देवी नानानासस्तु कसोभिता ॥ वज्रवक्त्रा वदुग्रआवहहत्पाम्हारदा ॥ विश्वरूपा महेशानि नीलं कुचि
नमूर्द्धता ॥ यथा विभवरूपाराम मलालक्ष्मी त्रिभा स्मरेत ॥ शिवाहरिक्र शादशी पंचवक्त्रा त्रिलोचना ॥ दशदार्दराग्रसहिता नानाताण्डवक
रोद्यता ॥ रक्तानरणक्षदेवी मां स्मरेनस वैभवप्रदा ॥ पञ्चप्रेतामेरुहास्यं रिकमतिनिभपञ्चवक्त्रत्रिनेत्रा त्रैलोक्यमोदयन्तां भजदशक
वक्षा दिव्यवस्त्रावृतांगी ॥ वामे कापालभूलोधनतवरमहापाशभूराङ्कहली यत्पा खड्गखड्गालयमसोति महिमासि द्विलक्ष्मीपुता
उ ॥ सर्वकर्मेषु सामान्या त्रिवक्त्रा त्रलोचना ॥ भ्रमि गुह्या महाकाली अष्टवा ह्ली नवाक्षरी ॥ दक्षपोतमपं देव्यासपर्भ न्नामक
स्मरेत ॥ रक्तवस्त्रोत्तरीया च सर्वाभरणासंयुता ॥ त्रिशूलांकुश वज्रं च अभयं दक्षवाहुभिः ॥ कपालपाशखड्गा च वामेन्न
वालमल्लकं ॥ विघ्ननीक्रमराजेशी सहस्ररविसन्निभा ॥ ह्रह्रदिकं च मध्यस्या एकाशीति पदोद्गता ॥ चित्रकलाञ्
न मध्यसंज्ञ्योनिततपश्चभैरवं ॥ काद्यविन्दुकहसेवभावयेनतगोऽवेन ॥ नदास्थलनरा देवी सहस्राक्षरमालिका ॥ द
शप्रेतयदाहदावीराद्योचकरंकिणि ॥ सहस्रवक्त्रनयना सहस्रभुजभासुरा ॥ सहस्रदशाग्री वाग्रासहस्रचरणान्विता
सहस्रायुधसव्यया महापानकमोचनी ॥ सहस्रकालचरिनासहस्रयमभक्षिणी ॥ काकोलीमुद्ध्रपंगालीसरद्यो॰

॥ वा तं ॥ वरी शवानां करणां घानैः कृतकाञ्चासन्मुखी ॥ सक्कद्वयगलद्रक्तधाराविस्फुरिताननां ॥ घोरारावां महारौद्रीं श्मशानालय
॥ ३२ ॥ वासिनीं ॥ वालार्कमण्डलाभासु राविनयनां स्वस्थिनीशशुखीरा त्रिचंडकलाधरांसुकलता पुष्पालिवृन्दाकुलीकृत
शीतिलकां घनलतनभ गांपाशांकुशश्रेक्षुजं कोदण्डं कुसुमेषुमेवदधतीं हस्ता मुजैसाभजे ॥ वंधूकाभत्रिनयनां चंडा
ई कृतशेखरां ॥ रत्नपात्रं वामहस्ते दक्षपणस्त्व्रानतं ॥ रक्तावृकर्णिकायां नशवासनसमास्थितां ॥ प्रत्यमालास
कंठमीलाभां दधतीकरैः ॥ अभयं मुद्दालं घापि फलं चापि वरं तथा ॥ वाराहास्यां चतुर्भुजां त्रिनेत्रां महाराणां वरां ॥ ततोऽश्रा
येद्घेलदृष्टामां त्रिनेत्रां मुक्तनस्तनीं ॥ कोलास्यां चतुर्भालांच दंष्ट्रोद्धतवसुधरां ॥ खड्गकशो दक्षिणायो चामयोश्च मर्म
पाशकौ ॥ अश्वारूढां वकोलास्यां नानालंकारभूषितां ॥ प्रज्वलं केशवदनाभीमं दंष्ट्रा भयापहां ॥ देवनाइन्द्रियोत्प
त्रा तु दृष्टिहृदि ईतोरिताः ॥ देवतामूनपादोन्या ज्ञिर्यं ग्वक्त्रः प्रकीर्तिताः ॥ ध्यानमस्याः प्रवक्ष्यामिनानारत्नवयस्थि
तां ॥ सुवर्णाजेंकल्पतरूंमरशिकुट्टिमभूमिगं तस्याधस्तादन्त्रमयस्थितस्य सिंहासनोपरि ॥ ध्येन्यत्प्रेसमासीनां मरा।
कतालंभूषितां ॥ वैदूर्यहारमुकुटरसनानूपुरराचितां ॥ पद्मद्वयं पाशवरौ चांकुशोक्षुशरासने अभीतिमुख्यवाराण ॥ राम ॥
च्व दधानां करपल्लवैः ॥ हिमांशुसहृद्भीभिस्तनराभाममाहृतीं ॥ वामरादर्शीकरकनाम्चलकलशोदिभिः ॥ मुक्तत्र ॥ ३२ ॥
दृष्ट्याचदृष्यन्ती साधकं चिन्तिचिन्तयेत ॥ शावाक्षस्वराभीतिकरांवंधूकसन्निभां ॥ मयूरद्वजिनीरक्तावस्त्रामोऽम्बरस्थितां
हरिन्केसूकिकांरस्यांनानालंकारभूषितां ॥ पंचवक्त्रां महारौद्रीं प्रतिवक्त्रं त्रिलोचनं ॥ शक्तिशूलधनुर्वीराखेटव॰

महामन्त्रं तस्य महाराज विग्रहं । मुण्डमालाशव निर्मांसा घोरदंष्ट्रा भयानकां ॥ आसनेन तु सं घोरपटनो ह तनेजसा ॥ नुदन्तप
टामालापूर पूरितदिङ्मुख ॥ सिंहसूकरगोनास सर्पव्याघ्रनरच्छवी ॥ अक्षगामायुसिंहस्था अश्वमू करवृकां ॥ विलोक्य
कमलाग्रभ्रमा श्रीरत्नरजाभरा ॥ वक्रकुरोडकज्वालाकरालाखिलमन्त्रपा ॥ उदग्रामेरु नक्षत्रा ललिपतनहन्ति वारणाकुला ॥ वि
श्वरूपां विश्वमयां सिद्धिलक्ष्मी विविन्नयेन ॥ यथाभिमनश्चरूपां यथाभिमनवाहनां ॥ विनयेन्सरमां लालीं सर्वकामप
लप्रदा ॥ एकवीरो महादंष्ट्रो रम्यमानाशिनामने ॥ अष्टाननां महादेवं रुक्वर्णा सुभैरवं ॥ देव्यालिङ्गितदेहां च यथा देवी तथा
शिवं ॥ एवं ध्यानवरं प्रोक्तं स्थूलं सूक्ष्मविभागतः ॥ सर्वकामसमवाप्नोति ध्यानादस्यान्नमोऽमम ॥ एतत्सर्वं समाख्यातं किम
न्यपरिपृच्छसि ॥ नीलजीमूतसङ्काशां निर्मांसा भ्राववर्द्धनी ॥ ऊर्द्ध्वकेशोत्कटां भीमां व्याघ्रफेटकधारिणी ॥ खड्गं फडमरु
चैव अभयावरशोभितं ॥ पाशांकुशवरं देवी त्रिशूलघण्टमुसलं ॥ कर्णकपालहस्तं च गदाचक्रसुशोभितं ॥ वज्रहस्तां महा
देवीं मुण्डहस्ता सुशोभितं ॥ इक्षुचापधरं देवी नागाभरणसोभितं ॥ नरचर्मवरीधानां व्याघ्रचर्मकटिस्थिता ॥ मुण्डमा
लाधराशेडी सर्वाभरणसोभितं ॥ दंष्ट्राकरालवदना जिह्वाललनभीषणा ॥ ध्यानमस्याः प्रवक्ष्यामि स्मरणाच्छिवनां
भुजेन ॥ करालवदनां घोरां मुक्तकेशी चतुर्भुजां ॥ कालिकां दक्षिणां दिव्यां मुण्डमालाविभूषितां ॥ सद्यछिन्नशिरः
खड्ग वामाद्धोर्ध्वः करांबुजां ॥ अभयं वरदं चैव दक्षिणाधोर्द्ध्वपाणिकां ॥ महामेघप्रभां श्यामां तथा चैव दिगम्बरां ॥ कण्ठा
वसिक्तमुण्डाली गलद्रुधिरचर्च्चितां ॥ कर्णावतंसतानीतशववुग्मभयानकां ॥ घोरदंष्ट्रां करालास्यां पीनोन्नतपयो

॥ का॰ तं ॥ कसमयराज्ञे नवामेकं राभूषितं ॥ अनेनन्ता गराजेन कृमादक्षिणा कंकरां ॥ नागेनरसनाभारकल्पितेन रत्नपूरां ॥ द्विभुजां चिन्तयेद्देवीं
॥ ३८ ॥ नागयज्ञोपवीतिनीं ॥ नरदेहसमालब्धं कुण्डलक्रतिमण्डितं ॥ प्रसन्नवदनां सौम्यां नववरत्नविभूषितां ॥ नारदाद्यैर्मुनिग
णैः सेवितां शिवगेहिनीं ॥ अट्टहासां महाभीमां साधकाभीष्टदायिनी ॥ करालवदनां घोरां मुक्तकेशी चतुर्भुजां ॥ कालिकां द
क्षिणां दिव्यां मुण्डमालाविभूषितां ॥ सद्यछिन्नशिरः खड्गं वामोर्द्ध्वाधः कराम्बुजां ॥ अभयं वरदं चैव दक्षिणाधोर्द्ध्वपाणिकां ॥
महामेघप्रभां श्यामां तथा चैव दिगम्बरां ॥ कण्ठावसक्तमुण्डालीगलद्भूषितचर्च्चितां ॥ कर्णावतंसतानीतशववुग्मभयानकं
घोरदंष्ट्राकरालास्यां पीनोन्नतपयोधरां ॥ शवानां करसंघातैः कृतकाञ्चीहसन्मुखीं ॥ सृक्कद्वन्द्वगलद्रक्तधाराविस्फु
रिताननं ॥ दजरां दक्षिणाव्यापिमुक्तालम्बिकचोच्चयं ॥ शवरूपमहादेवहृदयोपरिसंस्थितां ॥ शिवाभिर्घोररावाभिश्च
तुर्दिक्षु समन्वितां ॥ मुखप्रसन्नवदनां स्मेराननसरोरुहां ॥ एवं संचिन्तयेद्देवीं श्मशानालयवासिनीं ॥ अम्भोदःश्याम
लां श्रीमतिविकटदन्तीलोलजिह्वाजटालीवामे मुण्डं दधानां करकमलतले दक्षिणे चण्डहासी ॥ सृक्कद्वन्द्वास्रधाराध
यवरवदने चैत्र मस्तोर्ध्वचित्रिकां श्मिमाक्षीकोम्यान्नेत्री शवहृदयगतानां तोपिकालीकराली ॥ अस्यमन्त्रादिकं न्यासः विधि
मंत्रस्य विद्यते ॥ कृष्णोनोयनसपूर्वो घटेवाहोमं कालिकां ॥ त्राश्यादिमिश्रहृन्नीभिर्मुक्तांसेपूज्यमन्त्रितं ॥ अष्ट ॥ राम ॥
मीचन्द्ररिडिकाल्लोत्रे देवीध्यायेत्कृहेपुन ॥ पंचवक्त्रां महारौद्रीं प्रतिवक्त्रं त्रिलोचनां ॥ शक्तिशूलधनुर्बाणखेटखड्गवरा ॥ ३८ ॥
भयान् ॥ दक्षदक्षभुजे देवी बिभ्राणां भोगिभूषणां ॥ वरांभूलक्षं जपेन्मन्त्रं वामांकरेण साधकः ॥ पितृमर्दस्य स

वराभयान् ॥ दक्षादक्षभुजैर्देवी विभ्राणां भोगिभूषणां ॥ शवासनां सर्पभूषां कर्त्रीकापिकपालकं ॥ वषकं च त्रिशूलं च दधतीं
वचनुःकरैः ॥ घराइमालाधरां त्र्यक्षां नीलवाराहिकां भजेत् ॥ पञ्चासेनस्था महराग महराग म्वरधारिणी ॥ अंकुशक्षेदति
प्रांगीग्रोस्फुल्लकमलेक्षणा ॥ मरुस्मितमुखीं जेष्ठां सुधापूर्णां नवं घटं ॥ धनपूर्णं स्वर्णपात्रं दधती भुजपल्लवैः ॥ बालार्कसं
राउलाभासां त्रिनेत्रां च वरभुजां ॥ पाशांकुशधनुश्चापं सुंदरीकालिकां भजेत् ॥ इयं देवी मयापूर्व ललितानावरूपकाम्यया
डयासिमानदाजप्राललिता ललितावशा ॥ त्रयत्रिंशत्कोटिदेवनायिकाललितानुया ॥ खगेडित्रेदुष्टिं वसुवेदमजरसा
ह्रागविंचांगोत्रिनेत्रासव्यपाणौ कपालेगलदसृजमथोमुक्तकेशापि वत्री वद्धकाश्चमशिममयमुकुटो येछ जातेमजि
ह्वापापात्रीलो त्वलाभारशिशिशिविरसन्कुण्डलालीढपादा ॥ चतुर्भुजा हस्तवरां मुण्डमालाविभूषितां ॥ खड्गरुश्चद
क्षिपासगो विभ्रती डावरहृदयं ॥ कर्णेक्षकर्पूरंस्वैवक्त्रमावामेनविभ्रती ॥ मो निरख भेनवामेकी विभ्रतीं शिरसा हृदयं ॥ मुंड
मालापरांशी र्धेग्रीवायां मपि चापवरं ॥ वक्षसा नागहारश्च विभ्रनिरक्तलोचनां ॥ कृष्णवस्त्रधीकपालप्राणि वसमन्वि
तं ॥ वामायां दक्षवहृदि संस्थाप्य दक्षिणापदं विलाप्य सिंहपृष्ठे ललेलिहानी शववक्षयं ॥ साट्टहासमहाघोररावरुक्त
भीषरां ॥ महामेघप्रभा देवी कृष्णवस्त्रविधायिनी ॥ ललजिह्वां घोरदंष्ट्रां कोटराक्षी हसन्मुखी ॥ नागहारनेत्रोपेती चडा
ईकृतशेखरां ॥ घालिख्व भीजटामेकां लेलिहानां शववत्स्वयं ॥ नागयज्ञोपवीतांशोभनागशय्यात्रिकेडजी ॥ पञ्चमुंड
संयुक्तं नरमाला महोदरी ॥ सहस्रफनसंयुक्तमनंतं शिरसोपरि ॥ चतुर्दिक्षु नागफणावेष्टितांगत्वकालिकां ॥ नक्ष

॥ वा॰ तं॰ ॥ खेन ॥ त्रिशूलं च चतुर्दिक्षु चतुर्द्वारिसुसोभनं ॥ सुंदरीकालिकायन्त्रं वाराहीचक्रकीर्तिता ॥ तारमुत्साव नन खदंष्ट्रायेवमता
॥ ३२ ॥ ननः ॥ सिंहाय हूं फट् हूं ह्रौं मंत्रः सप्तदशाक्षरः ॥ तारं स्विहिहृदयं पश्चात् चराडालिनि दने नरं ॥ महत्स्वाहाशोमोक्त्रयादमकं
मे पदं ननः ॥ वशमानयठद्वंद्वं चतुर्विंशाक्षरो मनुः ॥ तारो रमोभगवते वराहरूपाय वरेन ॥ ऊँ नमो हृदयन्त्रयछोना
यमयपदमुच्चरेत् ॥ भूपतित्वं मे देहि त्रिदायपाके स्त्रिगेहिनी ॥ त्रयत्रिंशद्वर्णको यं वाराहः कथितो मनुः ॥ ऊँ पा
र्थिवच पृथिवीनत वारिणि वाभुमा ॥ नमो लिखिव ना नरगां क्रमशुग्मं चधंचधं ॥ स्वहि को नत्रिंशद्वर्णः पार्थिवा
यामनुः स्मृतः ॥ ऐके काली महाकाली केलिकताभ्य मुच्चरेत् ॥ स्वाहान्तनिधिवर्णोयं लक्ष्मस्य जपो मतः ॥ भु
क्तां वरां शिवो यस्मा रक्ष केचु कधारिणी ॥ चित्रकंठी चित्रनादं स्वरं देहि त्रुं नं तथा ॥ भीरीस्वाहाति मन्त्रो यं म
न्त्रार्णुः परिकीर्तितः ॥ ऊँ ह्रीं नमश्च वाराहि घोरस्वप्नं विलसंयुक् ॥ ठद्वयं वह्निजायान्तो मंत्रः पंचदशाक्षरः ॥ ततो
र्वयेत्र कपाले तेजोपेस्त्र न्नुचनयं ॥ कालिकपालाय नमो ह्रीं पूर्वं कं वदन ॥ एकापचाक्षरो मंत्रः नैन कृष्णाद्धिका
कामना ॥ ह्रीं श्रीं महेनारिरास्त्रे क्रां कपालाय नमो निकः ॥ द्वादशार्णो तेन भवेत् कपालादि द्वितीयका ॥ हां ह्रीं हूं ॥ राप॰ ॥
ह्रों अनीलाकाककपालाय स्मरेत्स्वयं ॥ एकादशार्णो नेनो क्रांकपालाद्व ननीयका ॥ मायांस्त्री हूं स्वर्णकपाला ॥ ३२ ॥
य सर्वापदं वदेत् ॥ नमोस्त्रय सर्वाचनथासजौडवायस्व ॥ सर्वभुक्तमायेति सर्वामतनधी निवा ॥ सन्हारकाय
भ्रमायहराभाजनायेति च ॥ देवीकपालायनमस्त्र नथीमन्त्र इरितः ॥ षट्पेवाराक्त वर्णायं कपालस्यतप

मिघोघ नाम्ना गुरुपान्त्तनः ॥ यद्वा प्रज्वलिते वह्नौ तर्पणादि गन्धेन पुरेण ॥ एवं सिद्धिमनुमं त्री मारये दरि राडि पुन ॥ विनीतचिति
का हृणगो त्रु छोन्नर सहस्रकं ॥ संध्यायां होमयेन्मंत्र मद्य सप्रदिनावधि ॥ अवश्यं जायते मृत्यु रवे वक्षायुधो पि च ॥ एषशा
नकीकसंग्रे हेषूस्त्रं भूःथं विवंनथा ॥ विभीतकरात्रिकां च ला जा स्याड्ड्यमप्रकं ॥ दक्षिणास्यां दिशि स्थित्वा होमयेद्द
क्षिणामुखः ॥ ॥ इति श्री वाराही तन्त्रे दक्षिणाम्नाय निर्वाणपटे द्वादश पटल ॥ १२ ॥ भैरवः ३० ॥ अथातः संप्रव
क्ष्यामि मन्त्रयन्त्रस्य निर्णयं ॥ यस्य विज्ञानमात्रेण वाराही सुप्रसीदति ॥ वक्ष्यामि सिद्धिमेतस्या सर्वतंत्रेषु गोपि
तं ॥ शुभंकराय गुह्याय देयं नान्यत्र कुत्रचित ॥ तारा मायार माकामबीजपूर्वेनुनामकं ॥ विप्रघ्नेश्च चतुर्थ्यं
त्तंनमो त्रं प्रजपेदिति ॥ वृद्धादि ग्रा हूंमेन देकदानं वशो भवेत ॥ सिद्धोयं मन्त्र आदिष्टो गोप्यामातृ जारवत ॥
नग्नं तादि मंत्रानं तमध्यं पीठभेदिकं ॥ केवलं यदि लभ्येत तदा द्येनुसुराधिपे ॥ हीं वाक्षरं तथा वालं तिथिनक्षत्र
संयुतं ॥ साधकाद्यक्षरैर्युक्तं मन्त्रमेतत सुदुर्लभं ॥ वाला श्च घटिकाश्चैव दिनमिन्यात्ततः परं ॥ वर्षमासयुगाश्च
पिपरि वृद्धिरितिक्रमात ॥ न्यायच नय इति सत्रेण घटिकापरिगण्यते ॥ प्रकासश्च विमर्सश्च मानंदो ज्ञानर
क्व ॥ सम्यदूर्णा स्वभावश्च पपति त सुभगास्तथा ॥ न व वारातिकथ्यं तेपारायणपरायणा ॥ तत्वादि दिवसश्चै
व दिवसापरिगण्यते ॥ विज्ञापिका मेश्वर्या दिश्चिवृत्ता ॥ अनेन म विरोमाभ्यां दिवसामिति कथ्यते ॥ त्रिकोणं चै
व षट्कोणं नवयोनिपुतं त्रिवृत्तं ॥ वृत्तं वाष्टदलं चैव द्वादशादलमेव च ॥ षोडशालं लिखेत्पश्चाभूपुरं चतुर्गलि

तेकामेश्वर्या

॥ वा तं॰ ॥ त्रमेतन्मध्येरेत ॥ केवलं मातृनोक्तान्त्वा मातृकोनार संयुतं ॥ मातृकामुदितेनारं न्यसेत्साधकसत्तमः ॥ श्रीवीजं मुदि
॥ ४० ॥ नान्यनु मात्रकां मुदितेनुयन ॥ कामेनमुदितां देवी शक्तिं चनसुमीन्यसेत ॥ ह्रीं हहयतन्यस्त्वा अक्षमालं च पू
र्व वन ॥ मूलेन मुदितां देवीं त्रमुक्रमेण मेगच अत्र लोमविलोमेन न्यस्त्वा मन्त्रं यथाविधि ॥ मूलेन पृष्ठशते कुर्या
त्व्यापकनदं ततरं ॥ इति गुह्ये नङ्गाय अंगं बोढाद्रकीर्तिता ॥ तारा या कान्ति कायाश्च उ मुख्ये च तथा परा ए
नाभिज्ञासमात्रेण सर्वपापं प्रणश्यति ॥ मूलविद्येति मन्त्रेण प्राणायामं यथाविधि ॥ आत्मविद्या शिववैवम
न्वेस्याः सम्मा चरेत ॥ ब्रह्मरन्ध्रे मुखे योर्मध्ये ललाटे नाभिदेशके ॥ गुह्ये वक्रे च सर्वांगेषु प्रवीजेक मातृन्यसेत
आदौ यन्त्रं प्रवक्ष्यामि यज्ज्ञात्वा मरणं व्रजेत ॥ आदौ त्रिकोणं विन्यस्य त्रिकोणं न वहिन्यसेत ॥ ततो वै विलि
खेन्मन्त्री त्रिकोणत्रय मुत्तमं ॥ वृत्तं विलिख्य विधिवल्लिखे स्वप्रपुलक्षणां ॥ पीठपूजां ततः पश्चाद्दोधारशक्ति पूर्व
कं ॥ प्रकृति कमठं श्चैव शेषं पृथ्वीं तथैव च ॥ सुधाम्बुधिमणि— —चिन्तामणि गृहं तथा ॥ श्मशानं पारिजातं च तन्मू
लेरत्नवेदिका ॥ तस्योपरि मतोपीठं न्यसेत्साधकसत्तम ॥ चतुर्दिक्षु —नीन्देवान् शिवाश्च शवमण्डिकां ॥ देवेशि ॥ ताप॰ ॥
भक्तिपुरभैपरिवारसमन्विते ॥ भगवत्यां पूजयित्वा पितावसुस्थितां भव ॥ गत पद्मषट्कमंत्रेण उपचारेण पूजये ॥ ४० ॥
त ॥ ॐ जयध्वनि मंत्रमातः स्वहा घंगवादेन पूजयेत ॥ देवाश्च दक्षिणे भागे महाकामं प्रपूजयेत ॥ हृक्षमें यां गे लां क्रां
क्रौं महाकालभैरव सविघ्नान्नाशयेः हुं फ्रीं फट् स्वाहा ॥ महाकालं यजेद्यत्रं पश्चादेवी प्रपूजयेत ॥ विमज्य परयाभक्त्या

तनं ॥ ननन्त्रश्मिन्कपालेन पूजयेदर्द्ध मण्डले ॥ ॐ स्वर्ध्वमण्डलाये ति नमो न्तोयं नवाक्षरं ॥ स्वर्यमण्डलपूजायां नकपालेम
न्त्र मेत ॥ मूलमन्त्रपठं लक्ष्मि नन्दधावुद्दाक्षरं क्षिपेत ॥ गंधपुष्पाक्षतान्क्षिप्वा त्रिखण्डाख्यां प्रदर्शयेत ॥ अथातः संप्रवक्ष्या
मि नारकस्य वशयन्त्र ॥ ब्रह्मरोगपापिनां नाशं द्वादशार्णां सुडलभां ॥ वाचं लज्जां रमां कामं हंसराजेप्रत्ययकारिणां ॥ अ
थातः संप्रवक्ष्यामि महाकालीमहामन्त्रं ॥ ॐ क्षे क्षें के भंतः क्रें वषधं गृह्णाणवाक्षरेत ॥ ॐ फट्स्वाहा ह्रशक्रवर्णां सिद्धमन्त्र उदा
हृतः ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि सप्तवर्णं महामन्त्रं ॥ सें ह्रां श्रीं राज्यलं त्रिपदस्फास्यपभव ॥ ह्रीं ज्येष्ठायै नमः प्रोक्तामन्त्र सप्त
दशाक्षरः ॥ अथ वक्ष्ये महाविद्याः कालिकायाः सुडलभः ॥ यासां विज्ञानमात्रेणाञ्जी व मुक्तो भवेन्नरः ॥ नात्र चित्राविशु
द्धिस्या नारिमित्रादिलक्षणां ॥ नव प्रयासबाहुल्यं समयासनयादिकं ॥ न विघ्नं स्यं यवाहुल्यं कायक्लेशाकरं सदा ॥ यह
वेचित्रयमन्त्रं सर्वकार्यसमृद्धिदो ॥ अस्य हस्ते पदयालिसर्व सिद्धिन्त्र संशयः ॥ गद्यपद्यमयी वाणी सभायां तस्याजाय
ते ॥ तस्य दर्शनमात्रेण वादिनो निःप्रभं गताः ॥ राजानापि चरास्तस्य भजन्तो किंपरेजना ॥ दिवारात्रि स्वयश्चैव वशीक
र्तस्य पोभवेत ॥ अनेन भजते देव्या गणान्धुडलं भं नरः ॥ कामत्रयं वह्निसंस्थो रतिविन्दुसमन्वितं ॥ कूर्चयुग्मं तथा ल
ज्जायुगलं तदनन्तरे ॥ दक्षिणे कालिके चेति पूर्वे वीजानिवोद्धरेत ॥ अन्ते वह्निवधू दद्याद्विद्याराज्ञी प्रकीर्तिता ॥ अथात
ः संप्रवक्ष्यामि दक्षिणाकालिकाध्मं ॥ कामाक्षरं वह्निसंस्थं वामनेत्रविभूषितं ॥ विन्दुमेन तस्य माप्रकूर्चवीजमेतत्र
त्रयंप्रतिलेन ॥ कूर्चद्वयं तथा देवि लज्जायोगेमतन्तरं ॥ दक्षिणे कां — लिके वीजत्रयं तथा स्थिते सप्तवीजं पुनश्चाहत्यान्त

॥ वा·तं ॥ नियोगः प्रकीर्तिता ॥ जपेद्विंशतिसाहस्रं सहस्रैकनसंयुतं ॥ होमयेद्दशांशेन नमगन्धस्वेनमन्त्रचिन्त ॥ मूलवीजं ततो मायां
॥ ४१ ॥ लज्जां वीजं ततः परं ॥ मायाविद्या महाकाल्या महाकालेन भाषितः ॥ वर्गाद्यं वह्निसंयुक्तं रतिविन्दुसमन्वितं ॥ एतत्त्रयं वाहिजा
यामूलत्रयं च वह्निया ॥ निजवीजं पूर्ववीजं लज्जां च वह्निवल्लभा ॥ वाग्भवं च ततो मूलं कालिका वह्निवल्लभा ॥ अस्य म
न्त्रस्य वा देवि दक्षिणामूर्त्तिः कीर्त्तितः ॥ पंक्तिश्छन्दः समाख्याता कालिकादेवतास्मृता ॥ लक्ष्मी द्वयं कूर्चं तज्ज्ञा दक्षिणे का
लिके च फट ॥ मूलवीजं द्वयं लज्जां पूर्ववत्वह्निवल्लभा ॥ निजवीजं कूर्चं लज्जा दक्षिणे कालिकद्वयं ॥ मूलवीजं कूर्चवी
जं निजवीजं वह्निवल्लभा ॥ निजवीजं द्वयं कूर्चं लज्जा या वह्निवल्लभा ॥ मूलवीजं कूर्चं लज्जां वह्निजाया च सुन्दरी ॥ मूलवीजं
दक्षिणा च कालिके वह्निवल्लभा ॥ हृदयं वाग्भवं मूलं कालिकायै ठठद्वयं ॥ वह्निजायान्तको मन्त्र कालिकाया प्रकीर्त्तिताः
अथ वक्ष्याक्षरी विद्याः शृणु देवि कमलानने ॥ प्रजापतिं समुद्धृत्य वर्गारूढं ततः प्रिये ॥ चतुर्थस्वरसंयुक्तो सर्वतन्त्रसमन्वितं
वीजत्रयं क्रमेणैव तदन्ते वह्निसुन्दरी ॥ षडक्षरो महाविद्या कथिता परयोगिना ॥ षडक्षरो महाकाली वक्ष्यामि शृणु पार्व ॥ राम ॥
ति ॥ वीजत्रयं क्रमेणैव पुनर्वीजत्रयं सुधीः ॥ स्वाहान्ता कथिता विद्या वर्गीकलपुदा ॥ एकादशाक्षरी विद्याकथ्यतः शृणु ॥ ४१ ॥
पार्वति ॥ वाग्भवं हृदयं पश्चात्प्रजापत्यूर्ध्वपति ॥ चतुर्थस्वरसंयुक्तं नादविन्दुविभूषितं ॥ दिगशाश्च ततः कृत्वा देवेश्य
कालिकापदं ॥ स्वाहान्ता कथिता विद्या प्रिये एकादशाक्षरी ॥ ऋषिः स्याद्दक्षिणामूर्त्तिश्छन्दः पंक्तिस्तथा हृतं ॥ परात्परतरा
शक्तिः कालिकादेवता स्मृता ॥ एकादशाक्षरी विद्या कालिकायाः सुडलभाः ॥ लक्षद्वयं जपेद्विद्या पुरश्चरणकर्मणि ॥

मन्त्रिधायिनमुड्ड्या॥ हृदयं देवी गुह्यास्तु तन्मयो भवति ध्रुवं॥ सर्वसिद्धीश्वरी भूमौ भैरवावत्सरा द्भवेत्॥ लक्षमेकं जपेद्विद्या
हविष्याशादि वाभुवि॥ रात्रौ ताम्बूलपूगास्य शय्यो पालक्षमानवः॥ क्रमेन तस्य जंतु मासान दशांशेन मन्त्रवित्॥ भ..पुनं
होमयेद्देवि दिवारात्रि विभेदतः॥ दिवा लक्षं भुवि भूत्वा हविष्याशो जपेद्वरः॥ ननमुनर्द्दशांशेन होमयेद्भिविसा प्रियं
लक्षं चैकं जपेन्मन्त्रं हविष्याशी दिवा भुवि॥ स्वभुवि शुद्ध तथा रात्रौ लक्षमेकं तथैव च॥ दशांशं होमयेन्मन्त्री तर्पयेत्
भिषिंचयेत्॥ लक्षमेकं जपेद्विद्यो भविष्याशी पिवा भुवि॥ रात्रौ ताम्बूलपूरास्यश्च यो तस्य माडूच॥ एवं लक्ष
द्वयं जप्त्वा तद्दशांशेन मन्त्रवित्॥ स्वच्छं हामयं देवि दिवारात्रि विभेदतः॥ स्वगते शुथमपामेव तर्पयेत्
नीनपहरवविद्याया चपुजप्रवयं रात्रि शेषं जपेन्नरः॥ वर्गाद्यं वह्निमध्यस्थं रतिविंदु समन्वितं॥ एकाक्षरी महा
मन्त्रः सर्वकामफलप्रदः॥ त्रिगुणां तु विशेषेण सर्वशास्त्रप्रबोधिता॥ खदीर्घषट्युनाद्येन प्रणवाद्य नका
त्वयेन॥ षडंगानि मनोरस्य या नियुक्तो न देशिकः॥ माया द्वयं कूर्चयुगं एतन्मादनत्रयं॥ माया द्वयं च
युते दक्षिणे कालिके पदं॥ संहारक्रमयोगेन वीजं समुद्धरेत्॥ एकविंशत्वरो मन्त्रः सारात्कालिकामनुः
त्वातात्रयं यो विंशत्पदो यं मन्त्रराजकः॥ विंशत्स्वरा महाविद्या वालाद्य प्रवर्जिता॥ ध्यानपूजादिकं सर्वं
दक्षिणावत्समाचरेत्॥ प्रणवं पूर्वमुद्धृत्य कूर्च कावीजमुद्धरेत्॥ रतिवीजमथ ... मंचं समन्वितं॥ ६६
येन स्यात् क्रोधी विघोराणी पुकीर्तिता॥ मन्त्रस्य भैरव ऋषिस्त्रिष्टुप् छन्दः प्रकीर्तिता॥ सिद्धिकाली ...

॥वा. तं.॥ युक्तं ततो कूर्चं द्वयं ततः॥ पुनः क्रमेन वीजत्रयं वह्निजायावधिर्मनुः॥ षोडशीय समाख्याता विद्या कल्पद्रुमोपमा॥ हृदये वा
॥ ४२ ॥ ग्भवं देवि निजवीजयुगं ततः॥ कालिकायै पदं प्रोक्तान्तं दत्त्वा वह्निवधू तथा॥ नमः पाशांकुशो देवा फट् स्वाहा कालिकालिके॥ दीर्घतन्
द्वयं काली मन्त्र ये च दशाक्षरः॥ एनामापूजनं चैव दक्षिणावत् सुरेश्वरि॥ अथ वक्ष्ये महेशानि विद्यां सर्वफलप्रदां॥ चतुर्वर्गप्र
दं साक्षात् महापातकनाशिनी॥ सर्वसिद्धिप्रदा नित्यं भुक्तिमुक्तिप्रदायिनी॥ गुह्यकाली महाविद्या त्रैलोक्ये चापि दुर्लभा॥ का
लि च दक्षिणा चैव गुह्यकालि तथैव च॥ त्रिशिर्नाममपि विद्यानां साध्येव नामतः स्मृता॥ इडादि रूढं च वर्गाद्यं रतिविंदु समन्वितं
त्रिगुणाश्च ततः कूर्चं द्वाइकारं च समुद्धरेत्॥ षष्ठस्वरसमायुक्तं विंदुनादकलात्मकं॥ द्विगुणां श्च ततः कृत्वा ईशाद्वयं समुद्धरेत्॥
वामाक्षि वह्निसंयुक्तं नादविंदुविभूषितं॥ गुह्यकालिकाप्रोक्ता चाथवा दक्षिणे वदेत्॥ सप्तवीजं ततः पूर्वक्रमेणायोजयेत
तः॥ वह्निजायावधि प्रोक्ता विद्या त्रैलोक्यमोहनी॥ कामवीजं तथा कूर्चं तत्त्वं भुवनेश्वरी॥ गुह्ये च कालिके चापि तथा वीज
द्वयं भवेत्॥ स्वाहान्ता कथिता विद्या सर्वतन्त्रे सुगोपिता॥ एषा तु षोडशी प्रोक्ता चतुर्वर्गफलप्रदा॥ सप्तवीजे पुनः प्रोक्तं गुह्य
च कालिके पतः॥ स्वाहान्ता कथिता विद्या सर्वतन्त्रे सुगोपिता॥ अस्याना मादि कं त्यक्त्वा न दायेच्च दशाक्षरी॥ कामवीजं प ॥ राम: ॥
रित्यज्य अथवा षोडशाक्षरी॥ कामवीजं समुद्धृत्य स भुक्ष्मं त्वं वद द्वयो॥ पुनः कामं तदन्ते च दद्याद्धृल्लेख सुन्दरी॥ एषा नवाक्षरी ॥ ४२ ॥
विद्या गुह्यकाल्याः समन्विता॥ दक्षिणे वदमाभाष्य भवेद्विद्या दशाक्षरी॥ पूर्ववत् स्यात् सवर्गं तु पूर्ववन्मन्त्रं जपे द्विनां॥
पूर्ववत् जपेद्विद्यां सर्वं पूर्वं च देवहि॥ वह्निस्तनं तथा मन्त्री पूर्ववत् परिकल्पयेत्॥ भद्रकाल्यादयो मन्त्रकथनान्ते भ

स्तन्यासां वर्णा लक्ष्मनुकथिताप्रयोगिना ॥ मूलवीजं ततो माया लज्जा बीजं ततः परं ॥ दक्षिणे कालिके चेति तदन्ते वह्निसुंदरी ॥ ए
कादशाक्षरी काली चतुर्वर्गफलप्रदा ॥ कवचे मूलविद्यान्ते तदन्ते भुवनेश्वरी ॥ दक्षिणे कालिके चेति भ्रूणाज्ञा समुदाहृता ॥ अथा
परं प्रवक्ष्यामि विद्याविंशतिवर्णिकां ॥ यस्याप्रसादमात्रेण भवेद्भूमिपुरंदरः ॥ मूलवीजं द्वयं कृत्वा ततः कूर्चद्वयं वदेत् ॥ लज्जाद्व
यं समुद्धृत्य मायावो अन्तपदद्वयं ॥ पूर्ववन्मुखतथा बीजं यत्नेन वह्निसुन्दरि ॥ ऋषिस्याद्दक्षिणामूर्त्तेः पंक्तिछन्दस्तदाहृतं ॥ देवता
कथिता साङ्गैः कालि दक्षिणपूर्विका ॥ अथापरं प्रवक्ष्यामि विद्यां त्रिभुवनेश्वरी ॥ निजवीजं समुद्धृत्य तदन्ते वह्निसुन्दरी ॥ ऋषि
स्याद्दक्षिणामूर्त्तेः पंक्तिःछन्दस्समन्वितं ॥ अष्टाक्षरी महाप्रोक्ता सर्वतन्त्रेषु गोपिता ॥ निजवीजं द्वयं कूर्चद्वयं लज्जाद्वयं नमः
स्वाहान्ता कथिता काली सर्वकर्मफलप्रदा ॥ निजवीजं तथा लज्जा तदन्ते नवसुन्दरी ॥ पञ्चाक्षरी महाविद्या पञ्चवक्त्राऋषिः
स्मृतः ॥ नवाक्षरी महाविद्या भग्नचक्रमलानने ॥ निजवीजत्रयं कूर्चयुग्मं लज्जायुग्मं ततः ॥ स्वाहान्ता कथिता विद्या सर्वस
म्पत्करी मता ॥ अथापरी प्रवक्ष्यामि विद्यां तां अश्वनवाक्षरीं ॥ मूलवीजं समुद्धृत्य समुद्धृत्य पदद्वयं ॥ स्वाहान्ता कथिता विद्या
सर्वशत्रुक्षयंकरी ॥ अथवाष्टाक्षरी विद्याः भग्नचक्रमलानने ॥ निजवीजं ततः कूर्चं ततो मायां समुद्धरेत् ॥ पुनर्लज्जानिमग्नची
यं स्वाहान्ता मोक्षदायिनी ॥ अथापरं प्रवक्ष्यामि दशान्त्व समन्वितां ॥ मूलद्वयं कूर्चयुग्मं तथा लज्जाद्वयं ततः ॥ पुनर्लज्जानि
(ल्)समुद्धार्य स्वाहान्ता मोक्षदायिनी ॥ ओं वबीजानि तदन्ते वह्निसुन्दरी ॥ चतुर्दशाक्षरी विद्या चतुर्वर्गफलप्रदा ॥ प्रसादत्रयं समु
द्धृत्य रमिवह्निसमन्वितं ॥ नादविन्दुसमायुक्तं लज्जाकूर्चद्वयं ततः ॥ पुनः क्रमेण चोद्धृत्य वह्निजायावधिर्मनु ॥ षोडशीयं समा

वातं॰ ऽवान्त ॥ चण्डीपाठफलं देवी भग्नचक्रगदनो मम ॥ एकावृत्त्यादिपाठानां यथावत्कथयामि ते ॥ संवत्सरपूर्वसं ... त्यामां चे
४३ षु मनुष्सकृत्परं वलिप्रदानं वा फलं प्राप्नोति मानवः ॥ उपसर्गोदशावृत्त्या त्रिरावृत्त्यं पठेत् बुधः ॥ ग्रहदोषप्रकतत्रेय प
थ्याहृत्यं वरानने ॥ महाभयसमुत्पन्न प्राहृत्यं पठेन्सुधी ॥ नवावृत्त्या पठेन्नृष्टा त्रिवाजपेयफललभेत् ॥ राजवश्याय भूतये
चरुद्रावृत्त्युदीरितं ॥ अर्कवृत्त्या काममिद्धिर्वैरनाशिश्च जायते ॥ मनोवृत्त्यादि पूर्वरूपा तथा स्त्रीवशनाभवे त् ॥ मोक्षं पञ्च
दशावृत्त्या श्रिय प्राप्नोति मानव ॥ कलावृत्त्या पुत्रपौत्रधनधान्यागमं विदुः ॥ राज्ञो भीतिविमोक्षाय वैरस्योच्चाटनाय च ॥
कुर्यात्सप्तदशावृत्त्या यथाष्टादशके प्रिये ॥ महाव्रणविमोक्षाय त्रिंशावृत्त्या पठेत्सुधीः ॥ पञ्चविंशावर्त्तनान्तु भवबंधविमो
क्षणं ॥ संकटे समनुप्राप्ते दुश्चिकित्सामये तथा ॥ जातिध्वंसे कुलोच्छेदे आयुर्नाशे नागमे ॥ चौरवृद्धौ व्याधिवृद्धौ धन
नाशे प्रजाक्षय ॥ तथैव त्रिविधोत्पाते पापे नि पानके तथा ॥ कुर्याद्यत्नाच्छतावृत्त्यं ततः संपद्यते शुभं ॥ नश्यन्ति विप
दत्सर्वा भजेयानि परां गतिं ॥ श्रियो वृद्धिः शतावृत्त्या राज्यवृद्धिस्तथापरा ॥ मनसा चिन्तितं देवि सिद्ध्येदष्टोत्तरं
शता ॥ शतानामश्वमेधयज्ञानां फलं प्राप्नोति सुव्रते ॥ सहस्रावर्त्तकं लक्ष्मीरावृशोति स्वयं स्थिरा ॥ भुक्तिःकाममनोरथा राप॰
न्कामान् भोगमोक्षमवाप्नुयात् ॥ यथाश्वमेधक्रतुराट् देवानां च यथा हरि ॥ स्तवानामपि सर्वेषां तथास ४३
प्तशतीस्तव ॥ अथवा बहुनोक्तेन किमेतेन वरानने ॥ चण्ड्याः शतावृत्तिपाठात्सर्वे सिध्यन्ति निश्चितं प्रिये ॥ आधारे स्था
पयित्वा तु पुस्तकं प्रजपेत्सुधीः ॥ हस्तसंस्थापनाद्देवी रत्यर्द्ध फलसंयुते ॥ यावत्र दृश्यते ध्यायनावत्र विरमेत्पठन्

गुह्येश्वरी ॥ कामबीजादिकं बीजं सर्वं पूर्वापरे येनेत ॥ भद्रकाली तथा कूर्चबीजमध्ये नियोजयेत ॥ स्वाहान्ता कथिता विद्या विंश
त्यर्णात्मिका परे ॥ चतुर्वर्गप्रदा विद्या भद्रकाली शुभानने ॥ सप्तबीजं स कूर्चद्वयं श्मशानकालिका तथा ॥ पुनर्बीजं क्रमेणैव
स्वाहान्ता सर्वसिद्धिदा ॥ विंशत्येकाधिका विद्या श्मशानकालिका मता ॥ बीजानि चोद्धरेत्पूर्वं महाकालीपदं ततः ॥ तद
न्ते सप्त बीजानि स्वाहान्ता सर्वसिद्धिदा ॥ विंशत्यर्णा महाविद्या महाकाल्याः प्रकीर्त्तिता ॥ भूपुरे लोकपालानां स्वस्वदिक्षा
ग्निवत बहिः ॥ भूपुरे तु चतुर्दिक्षु पूजयेत् क्रमतः सुधीः ॥ विष्णुं शिवं तथा सूर्यं गणेशं पूजयेत्ततः ॥ त्रिकोणं चैव षट्कोणं
नवकोणं मनोहरं ॥ त्रिवृत्तं साष्टपत्रं च सकिञ्जल्कसमन्वितं ॥ भूपुरत्रितयाक्रान्तं योनिमण्डलमण्डितं ॥ त्रिपञ्चारमिदं पी
ठं सर्वतन्त्रसमन्वितं ॥ वलिमन्त्रं प्रवक्ष्यामि सर्वतन्त्रेषु गोपितं ॥ एह्येहि जगन्मातजगन्माता जगन्मोजननि गृह्न २ मम वलि
सिद्धिं देहि देहि शत्रुक्षयं कुरु २ हुं २ ह्रीं २ हूं फट् २ ३ कालिकायै नमः फट् स्वाहा ॥ एहि २ गुह्यकाल्येश्वर २ मम शत्रून् नाशय २
खादय २ हन २ स्फुर २ सिद्धिं देहि हूं हुं फट् स्वाहा ॐ हूंस दाशिव महाप्रेताय गुह्यकाल्यो य नमः गुह्यकाल्यै नमः मालाम
न्त्रं प्रवक्ष्यामि तारायाः सर्वसिद्धये ॥ ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं हूं नमो भगवति वार्त्तालि २ वाराहमुखि २ अंधे अंधिनी नमः रुंधे रुंधिनी
नमः जंभे जंभिनी नमः ॥ मोहे मोहिनी नमः स्तंभे स्तंभिनी नमः सर्वदुष्टप्रदुष्टानां सर्वेषां सर्ववाक् चित्त चक्षुर्मुख गति
जिह्वां स्तंभं कुरु २ ठः ठः ठः ठः हुं फट् स्वाहा वाराही रात्रेश्वरी स्वाहा ॥ इति ते कथितो देवि मालामन्त्र प्रकाशकं ॥ यस्य वि
ज्ञानमात्रेण वाराही सुप्रसीदति ॥ ॥ इति श्रीवाराहीतन्त्रे दक्षिणाम्नाय निर्वाणपदे त्रयोदशपटलः ॥ २ भैरव

वा.तं.
४४

बुद्धिश्च वर्द्धते पाठका धमा ॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि चामुण्डाया महामनुः ॥ नवदुर्गात्मकं यस्य स्मरणात् भुक्तिमुक्तयः
सुरथाय प्रसादेन राज्यं प्राप्य भवत्मनुः ॥ संसारबंधनासाशिलान प्राप्त समाधिना मार्कण्डेय पुराणोक्तं चरित्रं
त्रितयं नव ॥ जपाद्यस्य फलं दद्यान्मन्त्रं वक्षि सांप्रतं ॥ वाग्लज्जा कामबीजानि चामुण्डायै पदं वदेत ॥ विच्चेन वार्णो म
न्त्रोयं शक्तिमेत्रा त्रमीत्रम ॥ ब्रह्मा विष्णु महेशानस्त्र न यास्य ऋषीर्त्तिताः ॥ गायत्र्युष्णिगनुष्टुप् छंदस्त्रयम् इतीरितं ॥ देवो
स्य महाकाली महालक्ष्मी सरस्वती ॥ नंदा शाकंभरी भीमा शक्तित्रयमुदाहृतं ॥ त्रिस्रोतस्य शक्तयो दुर्गा भ्रामरी रक्तदन्ति
का ॥ अग्निर्वायुर्भगास्तत्वं प्राग्वद्ध्यादिकं न्यसेत ॥ कृतेनयेन देवस्य सारुष्यं जातिमानव ॥ अथ हिनीयं कुर्वीत
न्यासं संसारनाशनं ॥ बीजत्रयं तु मन्त्राद्यं नारादि हृदयात्मकं ॥ षडक्षरी भवेन्मन्त्रो नवस्थानेषु विन्यसेत ॥ कनिष्ठा
नामिका मध्यातर्जन्यंगुष्ठयुग्मके ॥ करमध्ये हृत्पृष्ठे मणिवंधे च कुर्यरे ॥ हृदयादि षडंगेषु जातियुक्तं प्रविन्यसे
त ॥ अक्षिमित्सारस्वनन्यासं हृत्ते जायेत निश्चयः ॥ न्यासः कार्यः सप्रसन्नः पाठकामविशेषतः ॥ ततस्तृतीयं
कुर्वीत न्यासं मातृगणादिकं ॥ मायाबीजादिका ब्राह्मी पूर्वतः पातु मां सदा ॥ माहेश्वरी तथाग्नेय्यां कौमारी राप: ४४
दक्षिणोवतु ॥ वैष्णवी पातु काष्ठायां वाराही पश्चिमेवतु ॥ इंद्राणी पातु नैऋते चामुण्डा चोत्तरेवतु ॥ ऐशाने तु
महालक्ष्म्यात् ऊर्द्ध्वा माहेश्वरी तथा ॥ सप्रदीपेश्वरी भूमौ रक्षेत्कामेश्वरी तले ॥ ततीयस्मिन्कृते न्यासे त्रैलोक्य
विजयी भवेत ॥ न्यासं चतुर्थं कुर्वीत तदजादिसमन्वितं ॥ नन्दजा पातु पूर्वांगं कमलांकुशमेखिता ॥ खड्गपा

अथ क्रमेण पठेद्देवि शिरःकंपादिकं त्यजेत् ॥ पत्रि प्रमाददाधाय विनाशो भवति प्रिय ॥ पुनरध्यायसमारभ्य पुनः सर्वे
नमो विधीनागः परनरे स्तोत्रकिंचिद्दलिवराननो ॥ भुक्तिमुक्तिप्रदं पुण्यं पापनाशं च पावनं ॥ न डव्यं गुह्यप्रथमद
ष्टदेवान् पुराण्यथ ॥ पुराणं च यतनो दृष्टा स्तोत्रं वा संहितां न जपेत् ॥ अन्ये च पुराणं वेदयान्हित्वा चादि पर्वकं ॥ भुक्तेना
चलचित्तेन पठितव्यं प्रयत्नतः ॥ न मानसे पठेत्स्तोत्रं वाचिकं तत्प्रसस्यते ॥ पुस्तकं वाचने शंत्रु सत्तस्या द्वादिकं यदि ॥ अतो
स्तनं भवेद्येत्र वाचिकं पुस्तकं विना ॥ आधारेस्थापयित्वा तु पुस्तकं प्रजपेत्सुधा ॥ हस्तसंस्थापयन्मद्दिवियस्मादल्पफलं
भवेत् ॥ न स्वयं लिखितं तच्च कृतिना लिखितेन भवेत् ॥ ब्राह्मणो न लिखितं तंतस्य वै विफलं भवेत् ॥ न स्वयं वकृतं स्तो
त्र मनस्यपि कृतेन च ॥ यस्मात्कलौ न प्रस्ता प्रं ऋषिभिः लिखितं पठेत् ॥ ऋषि छन्दादिकं न्यस्य पठे स्तोत्रं विचक्ष
णः ॥ स्तोत्रे राद्दश्यने यत्र यत्र भवेत्तु समाचरेत् ॥ भीष्मपर्वणि योगीनी सूप्रसत्वाकृतो मता ॥ विष्णोः सहस्रना
माख्यं स्तोत्र पापप्रणाशनं ॥ गजेन्द्रमोक्षणं चैव कातराष्टकमेव च ॥ नरसिंहसहस्राख्यं श्रीरामसमस्ते तकं
दिव्याः सप्रसन्ति स्तोत्रं तथा नामसहस्रकं ॥ त्रिपुरायाप्रसादाख्यं सूर्यस्य स्तवराजकं ॥ पौत्रो त विलनोप
श्च इंद्राक्षी स्तोत्रमेव च ॥ वैदप्रवं च महालक्ष्मीस्तोत्रमिद्रेत भाषितं ॥ भगवाख्य नरामेरास्य प्रसन्नानि कारणा
ह्युक्ता पार्वति नाथ सप्रसन्यामहाफलं ॥ तस्य श्रवरामात्रेण सर्वरोगप्रसांतयः ॥ माक्षर्यमक्षरं व्यक्त पद
च्छेदस्तुमु स्वरः ॥ धैर्य्यं रघुगुरुश्चैव षडेते पाठका गुणाः ॥ शीघ्री शीघ्रशिरःकंठ यथा लिखितपाठका ॥ अनर्थ तत्त्व

पा·न· ४५ मंत्रेण ग्निमुक्ते हृदयादि प्रयिन्यसेत् ॥ कनोस्मि स्तशमे मासेत्रेनोक्तं वशमानयेत् ॥ गं शितपाठेपि कर्तव्यान्यासास्ते ह्वंप्रद
यकाः ॥ दद्या प्रासो कफलदं कुर्यादिकादशान्तनः ॥ खङ्गिनी शूलिनी त्यादिप ठित्वाश्लोक पंचकं ॥ न्याय हृदमनरवींज्ञया
न्यासनवी गकं न्यसेत् ॥ शूलेनपाहिनोदेवी त्यादिश्लोक चतुष्टयं ॥ पठित्वा सूर्यसहस्रांशहितीयं दृष्टनो यसेत् ॥ ततः ष
डंगकवीनविभक्तैः स्तलवर्णकेः ॥ एकैकेन मवैकेनचतुर्भिर्युग्मकेन च ॥ समस्तेनैवमन्त्रेणकुर्यादेगानि षट्क्रमात् ॥ शि
रवायां नेत्रयो ॥ अभ्यो नासोव कर्ण दे न्यसेत् ॥ मंत्रवर्णो समस्तेन व्यापकं श्रीं ह्रं कं ध्यरेत् ॥ ततो देवीं तत्त ध्याये कालि
का ध्यानमुच्यते ॥ दशास्यां दशपादां दश हस्तां विधिनुतां ॥ इंद्रनीलद्युतिं खङ्गं चक्रं शंखं शिरःशरान् ॥ दक्षहस्ते प्र
दधतीं गदां शूलं तनुगतिड्का ॥ परिघं चाप वर्णाग्रां दधतीं ब्रह्मसंस्तुतां ॥ मधुकैटभनाशार्थ सालकारां त्रिवीभजां ॥ त
तो ध्याये महालक्ष्मीं महिषासुरमर्दिनी ॥ समस्तदेवता तेजातीपप्रासनस्थितां ॥ अष्टादशभुजामक्षमालांपद्मं
च सायकं ॥ खङ्गं वज्रं गदां चक्रं दक्षहस्ते कमंडलुं ॥ शंख वदधतीं वामे शक्तिं च परशुं धनुः ॥ चर्मदण्डौ सुरापात्रं घ
टां पाशं त्रिशूलकं ॥ सरस्वतीं ततो ध्यायेच्छरच्चन्द्रसमप्रभां ॥ शंखचक्रमुशलं चक्रे वाणो दक्षे प्रविभ्रतीं ॥ घंटां शूलं
हलंचापं वामहस्ते प्रविभ्रती ॥ गौरीदेहसमुद्भूतां रूपामातन्द्रदायिनीं ॥ आधारभूतां जगतः शुंभादिकविमर्दिनीं राम· ४५
अधिष्ठात्री तृतीयस्य त्रि चरित्रस्यरित्त दा ॥ एवं ध्यात्वा जपेद्देवस्य चतुष्कं तदशांशतः ॥ पायसान्नेन जुहुयात्सुत्रि
तेह मरत्नापि ॥ तपादिश क्रिभिर्युक्तं पाठे देवीसमर्चयेत् ॥ एतन्मंत्राति हुतस्य त्वङ्को रागाह्दत्ताचित ॥ श्रियाच ते

त्र करा पातु दक्षिणोरुस्कंदनिका ॥ पृष्ठेशं केभरी पातु पृष्ठे पल्लव सेवुते ॥ धनुर्वीरा कराऽडगी वामे पातु सदैव मां
शिरः पातु करा भीमा मस्तकाच्चरणा तु धि ॥ पादादि मस्तकं या~ वज्रांगमं कोतिकाभ्रत ॥ तथैन्यासं नरः कुर्वन्
न लाम मुञ्चपो हति ॥ ब्राह्माद्यमथ कुर्वीत न्यासे पंचक मुत्तमं ॥ पादादि नाभि पर्यन्तं ब्रह्मा पातु सनातनः ॥ नाभे
विशुद्धि पर्यन्तं पातु नित्यं जनार्दनः ॥ विशुद्धेब्रह्मरंध्रान्तं पातु रुद्रस्त्रिलोचनः ॥ हंसः पातु पदद्वंद्वं दृश्यैनयेये करद्व
यं ॥ चक्षुषी वृषभः पातु सर्वांगानि गजाननः ॥ परापरौ देहभागौ पायाचानन्दमयो हरिः ॥ कृतन्यस्मिन्पंचमे न्या
से सर्वान्कामानवाप्नुयात ॥ षडंगन्यासं ततः कुर्यान्महालक्ष्म्यादि संयुतं ॥ मध्यं पातु महालक्ष्मीरष्टादशभुजा
न्विता ॥ ऊर्द्ध्वं सरस्वती पातु भुजैरष्टाभिरन्विता ॥ अधः पातु महाकाली दशबाहुसमन्विता ॥ सिंहो हस्तद्वयं पा
तु परं हंसो क्षितिद्वयकं ॥ महिषारूढो यमः पातु पदद्वयं ॥ महिषघ्नी चंडिका युक्ता सर्वांगानि महेश्वरी
षडुक्तिर्विहिते न्यासे सर्व सिद्धिमवाप्नुयात ॥ मूलाक्षरन्यासमतः परं ततः कुर्वीत सप्तमं ॥ ब्रह्मरंध्रे नेत्रयुगे श्रु
त्योर्नासिकयोर्मुखे ॥ पायौ मूलमनोर्वर्णान्न्यसेदाद्यात्क्रमयोयुजा ॥ विन्यसेत्सप्तमे न्यासे कृत्वा तेना
मयो भवेत ॥ पादयोर्ब्रह्मरंध्रान्तं पुनर्मध्ये नेव विन्यसेत ॥ येनास्मिन्सप्तमे दिव्या : सर्वदुःखविनाशिनी कुर्वी
त नवमं न्यासं मंत्रव्याप्तिस्वरूपकं ॥ मस्तकाच्चरणं यावच्चरणान्मस्तकावधि ॥ पुरोदक्षे पृष्ठदेशे वाम
भागे ष्टदिशा न्यसेत ॥ मूलमंत्रकृते न्यासे तन्मयो देवता प्रिइकृत ॥ ततः कुर्वीत दशमं षडंगन्यासमुत्तमं मूल

वा॰ तं॰ ४६ ठेत ॥ विधानतः सम्माराध्य वांछितं लभते ध्रुवं ॥ सप्तशत्याश्चरित्रे प्रथमे पद्मभूर्मुनि ॥ छंदो गायत्रमुदितं महाका
ली तु देवता ॥ वाग्बीजं पावकस्तत्वं धर्मार्थे विनियोजनं ॥ प्रयोगा नात्र नैवेति मारणा मोहनेन तु ॥ मध्यमस्य चरित्रस्य
मुनिर्विष्णुरुदाहृतः ॥ उष्णिक्छंदो महालक्ष्मीर्देवता बीजमद्रिजा ॥ वायुस्तत्वं धनप्राप्त्यै विनियोग उदाहृतः ॥ उच्चाट
स्तंभने चात्र प्रयोगा नाशनं तथा ॥ उत्तरस्य चरित्रस्य मुनिः शंकर उच्यते महासरस्वती देवी त्रिष्टुप्छंद उदाहृतं ॥ काम
बीजं रविस्तत्वं कामाप्त्यै विनियोजनं ॥ विद्वेषवश्ययोगश्च प्रयोगादिकृते मिता ॥ एवं सप्तशतीचात्र प्रयोगाः परि
कीर्तिता ॥ तस्मात्सप्तशती स्तोत्रं प्रोक्तं व्यासेन धीमता ॥ महाविद्यादि सप्तसत्वः कल्पे तथादिमे ॥ ब्रह्मेन्द्रगुरु भृ
क्वाराणां विष्णुरुद्रसुरद्विषां ॥ उपास्यदेवता ज्ञाना लोकश्चात्र त्रयरागलता ॥ तस्मात्सप्तशती स्तोत्रं व्यासेन परिकीर्ति
ता ॥ सो प्यातिया त्रिरूपा राधीयत्रापि परिकीर्तिता ॥ उपास्या दक्षिणो मार्गे लक्ष्म्याद्याः सप्तशत्कयः ॥ लक्ष्मीवन
ति नाकालि दुर्गायश्च संधनी ॥ सरस्वती चेतिसप्त उपास्या वाममार्गतः ॥ काली तारा छिन्नमस्ता सुमुखी भुवने
श्वरी ॥ बाला कुब्जेति नवमः सुविनात्रप्रकीर्तिता ॥ नाम्ना सप्तशती चेति मध्यमे चरिते द्विधा ॥ तत्र मंत्रोक्तसंके
ते मंत्रव्यक्ति प्रजायते ॥ एवं सर्वाभि प्रकारा मिस्याः भ्यत्नीयके ॥ चरितं सप्तसत्यस्य चामुण्डा नाः प्रकीर्तिता राम: ४६
हंसयुक्ता विमानाग्रे इत्यारभ्य प्रकीर्तिता ॥ ब्रह्माणाद्याः सप्तशत्योर्वर्णमानानि तत्र च ॥ वेदवत्वे नेत्ररेखा प्रेइत्या
रभ्य च सप्तत्र ॥ सत्य प्रोक्ताः स्वयं देव्या तस्मात्सप्तशती मता ॥ सप्तशत्याल्लसत्कलं तत्त्वं ब्रह्मा हमेव हि ॥ बाद्येव

मते विष्णुं तायचैव भूमयाशिवं ॥ वित्रारयन्नेमाहिय प्राह्णोरोम गापयेज्जेत ॥ वह्नोरोगुप्त पूर्वीदोनस्यारक्तदंतिकां ॥ शाकंभ
रीं तथा दुर्गां भीमां च भ्रामरीं यजेत ॥ नारसंवीजपूर्वाराद्दिन्ना हृदयसंयुताः ॥ सर्वासामेव शक्तीनां नामानि मम ज्ञा जपेमना ॥
नतः श्वाहृदलेब्राह्मीमहेश्वरीं च कुमारिकां ॥ वैष्णवीं चैव वाराहीं नारसिंहीं सुरेन्द्रजां ॥ चामुण्डां मथ तत्वाद्यं च वविंश दले
जयेत ॥ विष्णुमायां चेतनां च बुद्धिं निद्रां क्षुधां तथा ॥ छायां शक्तिं परां तृष्णां क्षान्तिं जातिं च लज्जां ॥ तथा शान्तिं
तथा श्रद्धां कीर्तिं लक्ष्मीं धृतिं तथा ॥ वृत्तिं श्रुतिं स्मृतिं चापि दयां तुष्टिं ततः परं ॥ पुष्टिं च मातरं भ्रान्तिं मर्वयेद्गुरुरेख
चा ॥ चतुःकोरो पुरगराजं वंस्त्रेत्रशंवडकं तथा ॥ योगिनीश्च सुरेशांद्यांस्त्वद्वासवायुधानि च ॥ मार्कण्डेय पुराणोक्तं नित्यं
चण्डीस्तवं पठेत् ॥ पुटितं मूलमन्त्रेण जपेन्नाप्नोति वांछितं ॥ कलौ न चण्डी सदृशी सिद्धिदा भवभेतये ॥ क्रमदक्षि
णामार्गाभ्यामधिकारि फलप्रदा ॥ तत्रादिमं चरित्रं च रोगनाशाय योजयेत् ॥ उपसर्गविनाशाय मध्यमं योजयेद्बु
धः ॥ त्र्यस्य विषयकामस्तु चरित्रं परः शी लयेत ॥ चरित्रत्रयशीलस्य न त्वंशः क्विचित्कवित ॥ पठेद्यात्रि चरित्रं तु वि
पत्तेस्य न स्यति ॥ अनाद्य पठते यस्तु मारयेदचिराद्रिपूर ॥ सार्थं तस्या रिपद्यो च सप्तत्या स्थापोत येत ॥ यस्तम्मन्त्रैः
ः पुटितं प्रसाकं हय च संख्यया ॥ पठेच्चण्डीं तथा यत्नेस्स कामस्य सिद्ध्यति ॥ स्वशत्रु देत्यभावेन स्वामित्रा देत
नाधिया ॥ भावयन्योत्तये शान्ति त्रिसंध्यं नाम मात्रकं ॥ मन्त्रा वा मन्त्र कल्पो वा श्लाड्वे वेःस्तुतं संशयः ॥ लिंतपक्षा
ति मार म्या वा श्लाच्य सिद्ध मिपस्याव ॥ जयेत्स्वस्थं मन्त्रहोमं खाद्ये त्रिमधुर मुत्ते ॥ प्रसहे पूजयेद्देवीं चण्डीमाद्यंत येव

वा॰ नं॰ वीस्पार्दुर्गां नवरात्रयना ॥ षड्भडा दशवर्षी कन्या नाम मन्त्रैः परिपूजयेत् ॥ एकाब्दायाः प्रीत्य भावो रुजा कान्ति विवर्जिता ॥ नासामा
४१ वारल्नम चूर्णः श्लोकतूर्पेनिगद्यते ॥ मंत्राक्षरमयीं लक्ष्मीं मातरां रूपधारिणीं ॥ नवदुर्गात्मिकां साक्षात्कन्यामावाहयाम्य
हं ॥ कुमारिकादिकन्यानां पूजामन्त्रान्ब्रुवे शृणु ॥ जगत्पूज्य जगद्वंद्ये सर्वशक्तिस्वरूपिणी ॥ पूजां गृहाण कौमारि जगन्मात्रे
नमोस्तुते ॥ त्रिपुरां त्रिपुराधारां त्रिवर्गज्ञानरूपिणीं ॥ त्रैलोक्यवंदितां देवीं त्रिमूर्तिं पूजयाम्यहं ॥ कालात्मिकां कलातीतां
कारुण्यहृदयां शिवां ॥ कल्याणजननीं नित्यां कल्याणीं पूजयाम्यहं ॥ कामचारीं शुभां कान्तां कालचक्रस्वरूपिणीं
कामदां करुणोदारां कालिकां पूजयाम्यहं ॥ चण्डवीरां चण्डमायां चण्डमुण्डप्रभंजनीं ॥ पूजयामि सदा देवीं चण्डि
कां चण्डविक्रमां ॥ सदानन्दकरीं शान्तां सर्वदेवनमस्कृतां ॥ सर्वभूतात्मिकां लक्ष्मीं शांभवीं पूजयाम्यहं ॥ दुर्गमे
दुस्तरे कार्ये भवदुःखविनाशिनीं ॥ पूजयामि सदा भक्त्या दुर्गां दुर्गतिनाशिनीं ॥ सुंदरीं स्वर्णवर्णाभां सुखसौभाग्य
दायिनीं ॥ सुभद्राजननीं देवीं सुभद्रां पूजयाम्यहं ॥ एतैर्मन्त्रैः लक्षणाद्यां नाम्ना कन्यां समर्चयेत् ॥ मातृमायां धियेविश्र
हे चंडिकायै धीमहि तन्नो देवी प्रचोदयात् ॥ गंधैः पुष्पैः भक्ष्यभोज्यैः वस्त्रैराभरणैरपि ॥ वेशाविरचितैरन्यैः सर्वतोभाड
मराष्ये ॥ घटं संस्थाप्य विधिवत्तत्राशादार्यै ये छिद्रां ॥ तदग्रे कन्यकां भाविभोजयेत्सुश्लवागानवि ॥ उपचारैश्च विवि
धैः ॥ पूर्वोक्तावस्त्रामपि ॥ एवं चतुर्दिने कुर्यात्पंचमे होममाचरेत् ॥ पायासान्नैस्त्रिमधुरैः दक्षारं भाफलैरपि ॥ पात्र रापु ४१
नुगोरिक्षुखरसैर्नारिकेलैः पूरैस्तिलैः ॥ जातीफलैराम्रफलैरन्यैर्मधुरवस्तुभिः ॥ सप्तसत्या दशावृत्या प्रतिश्लोकं तु अंथ

श्री हरिहर्षि कोद्यं श्रमिकननां वक्ष्याम्यलुप्रपंचितं ॥ शादशाब्जविनुद्धोयः पाठस्येऽभुभकर्मणि ॥ शक्षशाब्जविनदुल पाःशा
न्निकयो हिं के सार्थे सनु पठेच्चुराडी लवं स्वे हृपदानुरं ॥ सभामौनु महालक्ष्मी ध्यान्वा कृत्वा षडंगकं ॥ जपे दष्टशतं मूलं देव
नायै निवेदयेत् ॥ एवं यः कुरुते नैसैग्नाठसीदन्निजानुविन ॥ शान्तराडी विधानं तु प्रवक्ष्यामि प्रियेन तां ॥ न्हयोपद्रव आ
पत्र दुर्भिक्ष भूमिकंपरे ॥ अनि वृष्ट्यामनी वृष्टौ परचक्रभयेक्षये ॥ सर्वे विद्यादिनः इपनिशान्चराडी विधो कमे रोगाराग
वैरिनाशाय धन पुत्र समृद्धये ॥ ॐ करस्यभवास्या वा प्रासाद निकटे शुभं ॥ मराडपद्वारवैशाखे कुर्यात्तस्य ह्यजनोरस्यां ॥ ने
त्रकुराडे प्रकुर्वीत श्रीनाम्नां मध्यनापिवं ॥ स्नात्वा वनिकृतिं कृत्वा योजयि देशवाडवानः ॥ नि नेभिपासदागारदक्ष
ल्लिनां हसन्यवादितं ॥ कुम्भत्रांश्च शिउका पाठे रनां तल्लज्ञां स्यावतं ॥ मधुपर्क विधानेनैव नवस्वस्वराणि दिशानतः
नपार्थवास नं माल्यादद्यादिन्यो विभाजनं ॥ हतं विषयं त्र मइपन्तो प्रश्नार्थ गजमानसा ॥ भूमौ शयनाः प्रत्येकं न
कंतयेसश्च तिथि कालं वं ॥ मार्कराडेय पुराणोक्ते देशकृत्यः सवेनसः ॥ नवनौ वेदिकानन्त्रे जपेत्पश्च श्यायुतं पृथक् ॥
यजमानं प्रजयेच्च वं न्यानं दक्ष कंभुभं ॥ द्विवर्षाघोदशाकान्ताः कुमारीः परिपूजयेत् ॥ नाधिकाणी न हीनांश्रीकुष्ठि
नीं चत्रराणांकितां ॥ अंधकानो केकलान्च कुरूपां रोगसंयुतां ॥ दासीनांभोग संज्ञोचडहीनकन्यां न पूजयेत् ॥ विप्रास
वें सर्व सिद्धेयश मे क्षेत्रयोहरी ॥ वैश्यपाजा धनलाभाय पुत्रार्थे शूद्रजायते ॥ द्विवर्षासा कुमारी स्यात्त्रिमूर्त्ति त्राय
नत्रिका ॥ चतुर्भिस्तु कल्याणी पंचवर्षा तु रोहिणी ॥ षडब्दाकालिका प्रोक्ता चंडिका सप्त हायना ॥ अष्टवर्षा-शांभ

वाराहि ५८

पिराडमन्त्रं समस्त्वृं सान्नाम्नमादितः कृत्वाथ बिंदुं नस समुद्धरेत ॥ मधोर्द्ध वह्निसंयुक्तं मूर्द्धि गृह्य नियोजितं ॥ षष्ठ वर्गान्त संभिन्नं दे
वो एकाक्षरा स्मृता — ॐ क्रीं कं कालि देवी उष्ठमारिणी मम कार्य साधिनी देवी हुं हुं स्वाहा ॥ ककारान्त सर्व मन्त्र तत्र तेनस
ष्टि स्वरूपिणी ॥ रेफः कारान्निरुडयुत्तेन संहाररूपिणी ॥ ईकारेत्व महालक्ष्मी लोकत्रय विभाविनी ॥ तेनेयं पालिका शक्तिः
सोमरस्यश्च विन्दुना ॥ एवं वदेन्त पेशाद्यं हि स्थितिलया त्विका ॥ एवं समाष्टिका न्यपे तुरीय ब्रह्मरूपिणी ॥ चिदानंदमयी
साक्षात्तविद्या शक्ति स्वरूपिणी ॥ शक्ब्रह्म स्वरूपा च नित्यानंद स्वरूपिणी ॥ सर्ववेदमयी साक्षान्नित्यानन्दप्रदायिनी ॥
नयसाध्या परा शक्तिः त्रीदमार्ग नियोजिता ॥ वाग्भलिरयदाहृदो भैरवी रूपधृक् रूपदा ॥ तदा स्मरेन्नताविद्यामिलि सि
द्धफलप्रदा ॥ सप्तविंशति लक्षाणि जप्ता चैव तु सिद्धति ॥ योनिरुष्पा न तथा न कांब कं क्रोशो कुराडली कुलं ॥ मायानां
रायणां हंससंयुक्ता वाग्भव स्मृतं ॥ वाग्भवाद्य कमध्यस्थं एतत् दुर्गं विभेदनः ॥ एवं बकं सिद्धिलक्ष्मी दक्षिणाद्य
कालिका ॥ कालसंकर्षनावक्रं मन्त्ररंसमुदाहृतं ॥ पश्चिमं तु कुब्जा वक्रं उर्द्धं पूर्णगिरा भिधं ॥ ध्यान यन्मूर्त्तिभिर्दिव्यं संसा
रमं तारं तां ॥ भुक्तिमुक्तिप्रदातारं सर्वसौभाग्यवर्द्धनं ॥ श्मशाना ठे महा घोर क्षत्रभ्यादयने थवा ॥ तथा शोध्यानसं ॥ तपः ५८
युक्तो कृष्णाम्बर विभूषितः ॥ ध्याये दुधोरं महाभीमां कृष्णरक्तभयानकां ॥ कृशां शोत्रेनसंरूढ दिग्वाससां विकृतानना
पुत्रेतप्रेतस्थासंरूढां शिशुकर्णावलं विनीं ॥ कपाल कृत्यां विकृतां रक्तपूर्णा सिवोधनां ॥ सर्पाभरण संयुक्तं ज्वालय
तापवी निनी ॥ अट्टहासदशाभ्यं नारौद्रा यथैवचक्र निलोचनं ॥ सर्वोपधवरारौदी भुक्तिमुक्तिफलप्रदा ॥ देवी प्रसन्नगिरनां

रे॥ अथुनं वन वारोनस्यापिनेयो विघा नतः॥ कृत्वा चररा देवानो होमं नत्त्रा म मेत्रनः॥ कृत्वा पूर्णां हुतिं सम्यग्देव मर्चिंविसृज्यच॥ अभि
षिंचय स्थारेद्विप्रो घः कलशादकैः॥ निष्कं सुवर्णमथ वाग्नेये केदक्षिणां दिशेत्॥ भोजयेच्चाथ वाविप्रा न भक्षे भोज्यैः॥ एवं स्थितेः
नेभ्यो पिदक्षिणां दत्वा गृहीयाद्द्विषलतः॥ एवं कृते जगत्‌कृत्स्नं सर्वे नश्यन्त्युपद्रवाः॥ तस्य धनेय शाप्रणा गृहं मन्त्रं लभेनव
एनं दक्षिणां कुर्यां चतुःसत्वजं विधिः॥ विद्यावेनः सदाचारा न्त्रास्त्राण्यभ्युया क्षेत्रं॥ पुष्पं चोलिकापात्रं रवि प्रभुदेदशा
मिनारं॥ अथुनं प्रजपेत्युक्षेभ्यं केन वर्णकं॥ पूर्वोक्तः कस्यकाः मेत्र पूर्वमंत्रेः शनै भुभोः॥ एवं दशांहं संपाद्य होमं कुर्यः
त्रयत्नतः॥ सम्प्रशस्या शताहुत्या प्रति श्लोकं विधानतः॥ लक्षसंख्यं नवारोगं च पूर्वोक्तेऽक्ष्यसंचयेन॥ होतव्यो दक्षिणां
दत्वा पूर्वोक्तान्‌ भोजयेद्विजान्‌॥ सहस्रं संमितासाधु देव्याराधनतत्परान्॥ एवं सहस्रसंख्यानेकृते वरांगविधानतः॥
सिध्यन्त्युहीप्सितं सर्वं दुःखं घण्व्विनश्यति॥ मारीऽमंगरोगाया नश्यंति व्यसनोच्चया॥ नेमं विधिं वदे दुष्टेः खलेवैरेणनज
हि॥ साधो ज्ञिनेंऽ्रिये दान्ते वदेद्विधिमिमं परं॥ एवं सा चंडिका तुष्टा यच्छ ्रशो नत्रा रक्षति॥ ॥ इति श्री वाराही तंत्रे दक्षि
णाम्नायतिवीरशिव देवचतुर्दशपटलः॥ १४ ॥ भैरव उवाच॥ विप्रक्षेत्रियविट्‌ शूद्रा चाराद्यालादिनभेदच॥ कौलिकेषु च क
र्मेषु सिद्धिमंत्रो गरीयसि॥ महाभूतं जगत्सर्वं वाहं त्रिशक्तिपरिमंडितं॥ नमोविदुनतः चंद्रनतो योन्यष्ट मेघुनः॥ नदधो
मोनयेद्विप्रायो निकुरायारमहेश्वरि॥ भूष्टाविंशति मंभडे नादान्तप्रमसंस्थितं॥ नदेहस्य शिरसा भित्वनतिष्ठावर्जि
त॥ पिशउ मे नमहाभागेसर्वमन्त्रायतोपरं॥ सर्वे शास्त्रि न्यकरणी सर्वसिद्धिभयावहं॥ भोग्य मोक्षप्रदं सारं देवा

वा·नं ४९ प्रवार्त्तिनी॥ इदानीं श्रोतुमिच्छामि गुरुपंक्तिमतत्रमे॥ श्रीदेव्युवाच॥ गुरुक्रमश्च वसुधामत्रविमरगौरवानं॥ कालनाम
ष्पा नादिन्त्वं कथं नतकथयामि ते॥ अन्नानाकुल वर्गास्तु नष्टमार्गो भविष्यति॥ नष्टमार्गे मन्त्रविद्या न नाशगच्छति गो
चरे॥ गुरु सन्तांशिष्य भूतानां नामानि वेदसन्त्रतिक्रम॥ यत्र नमुष्ठ विद्याया विफलाना न्नलेशयः॥ विंशतिगुरुबाद्या
सिद्धिनवसम्प्रस्तु यो पिच॥ अन्नात्वाग्र नवेशानांशिष्यं मानसूत्रसम्मति॥ स्ववंशादधिकंते ये गुरवं शम ताडनं॥ जनकाद
विकोज्ञेया मन्त्रदश्च महेश्वर॥ तस्मात्सर्वं त्रदेवेशसंक्षेपात्‌ भणनातगुरु॥ आकैस वेत्र देवेशमंबदःपृथ मोगुरु
परापर गुरुस्त्वंहि परमेष्ठी त्वहं नतः॥ सर्व मन्त्रेषु विद्यासु त्वयं प्रकृतिरूपिणी॥ ततः पृथव रूपश्च नतः स्वगुरुसनति
नेवैव हि मंदशाश्च मडक्रमाश्च विशेषतः॥ सर्वेमन्त्रेषु गुरुरनो सर्वतः सिद्धिदायकाः॥ दिव्योघा गुरवो देव सिद्धौघा गु
रव स्तथा॥ मानवौघा स्तमासेन कथयामि न वागुरु॥ तत्रासौ कालिका देवीनस्याः शिष्यगुरुक्रमं महादेवीमतादेव
त्रिपुरा भैरवमेरवः॥ दिव्योघा गुरवः प्रोक्ता सिद्धौघान्‌ कथयामि ते॥ कृष्णानन्दश्च एषोत्तमश्च रनन्दश्च सतौच्चनं कृ मा
रकौ च नन्दौ च वरदस्य रदीपनः॥ मायामायावतीश्चैव मानवौघान्‌ प्रभुप्रिये॥ विमलः कुशलश्चैव भीमसेनः सुधा गु ४९
कारः॥ मानोगोरक्षकौ श्चैव भोजदेवः प्रजापतिः॥ मूलदेवो वत्रिदेवौ विघ्नेशो वैन्नाशनः॥ समयान्‌ रसंतो बाका
लिकागुरवः स्मृता॥ भूतस्य भूत्वभावेन नादरूपकलात्मिनी॥ तत्र ध्याय परमारौडाधर्मभूपिलसाविअ॥ रावना
रावणा राध्यारात्रस्थाराव दासदा॥ रवलेयाइदं निष्ठमंत्रभूपिलस्वाविऽ॥ उच्चवराणरवार्या वारेवारविद

गया॥ देवनाभिः कृता या मुमूर्त्तय स्वस्थला वला॥ जगन्नाथो वैकदेशपाराडुरंगाद्यस्तने॥ सप्तीवत्रा सरागा गावोनिमो
वापिप्पलः स्थतः॥ मंत्र न्यासं गुराकुर्यान्त्स्व देहे देवनामुच॥ गायोऽप्यो कारस्यस्तोगः पूजयेद्दिग्गुरवयं॥ सर्व सिद्धि
प्रदा देवि का श्यं पूजा कृते सति॥ नमो पि दिग्गुरां पुत्रां विश्वपर्व नमूर्द्ध नि॥ गं गागया कुरुक्षेत्रे प्रभास भास्करे
यथा॥ नैमिषारण्य काद्दौ व विध्यपर्वनय स्थले॥ नमोऽपि दिग्गुरां पुरापं पुरु षो न्मम स्तत्रिधौ॥ नमश्च गुरोरां पु
रापं करमो यानक्षीजले॥ नमो पिदिग्गुरां पुत्वं लोहितानं दपाथसि॥ नन ज्ञानगुरां पुरापं कामाख्यायो निमराउलं
नमोपि दिग्गुरां पुरापं नीलक राख्य मूर्द्ध नि॥ नमो कोटिगुरां पुरापने पाले गृह्यमराउले॥ पुष्पमात्र पुदाने नद
मे तमहद्दशं फलं मलविनुप्रदानेन सप्तसागरयत्फलं॥ गहोन्धरी सम्मोदी शेना लि प्रलाराउ मराउलं॥ शेमम
डात्र यंडोऽन्मगोहंसा वमूकरी भूकरी करसं कावीमगीमुंडाकनिष्ठिका॥ हंसीत्यान्त्र श्रे नीसन्ना त्रिधामुडाय
कीर्त्तिता॥ शान्तिके पौष्टिके वै श्मा रराो द्वयने तथा॥ विद्वेषे स्तंभने वे ववश्ये च परमेः परि॥ शान्तिके वमन्नाहे
या हंसी पौष्टिक कर्मणि॥ स्तंहि पारभूकरीम्याद्विद्वेषोचाटना द्विषु॥ नदेवाः प्रतिदहनि मुडाही ना मथारु
तिं॥ मुडाहीभं नुयोमो हाडोनु पिद्धं निमं दधी॥ वशालो श्रोः स्वर्णपात्रं मत्पात्रं स्तंभने मतं॥ विद्वेषे रवादिरपात्रं
मुचाटेलोहरि स्मितं॥ मारणे कुक्कुरारीतुस्था न्यात्रा राशी मा नितर्परो॥ भैरवउवाच॥ मानदेवी महामायेषमातु

शा·तं ५०

परभाव मन्त्र पीता मन्त्रभूमि लुप्ता विड॥ अन्त्र भूक्ष्यवहिः भूक्ष्यावरने याच राचरे॥ भद्रपा सर्व वीरूपा मंत्र भूमिलुसा
विड॥ योवाक्रमेराा नीशायाप राह पिखरे श्वरि॥ सर्वमन्त्र राशी यावें मन्त्रभू मिलुप्ता विड॥ अन क्षरो मन्त्र्यो निमताम
न्त्रे कुल त्रय॥ सर्व मंत्रार्थ जनको महाविनु रनक्षर॥ पश्चाक्षरो मताभूत्यो विद्भूत्यः ज्ञानाक्षर॥ सर्वकारो भिराकारः
षोडशार्द्ध विनुश्रक॥ अकलंककलातीत श्चनर्थध्यानकोटिश्चक॥ सर्वध्यान कला भिन्ना समाधिकुल गोत्र
वित॥ समाधिकाय दशात्यास र्वे सभोगकारनात॥ करवीरश्मशान स्थां कालसंकर्षणी परा॥ चराजे प्रत्यांगिरी
काली सिद्धिलक्ष्मी नमाम्यहं॥ आनन्द मप्यनं कुयोद्ध नाहात्र मनत्रमान॥ बहुं चापि मताधी यं पारं पर्यक्रमाग
गतं॥ विना त्रिके नसंसिद्धिः कल्पकोटिशतैरपि॥ मत्सपात्रे धान्यपूज मद्यपूर्णोघटे ध्रुवं॥ अक्षयं तडवत्स्य
नित्यं पूजारनस्य च॥ मत्स्ये नैलप्रदीप्तं वा मन्स्यने लेन वा प्रिये॥ तत्र देवी विधाने नय ष्टावाधि कनंशतं॥ शान्तिके
पुष्टि रोगादि नाश ने श्वेतवर्त्तिका॥ उच्चाटेधुम्रवर्णा च वश्या कुसुमचलोहिता॥ मारणो कुसवर्णा च रोगार्थ कृष्ण
वर्त्तिका॥ विद्वेषे वपे चवर्णा स्तंभने पीतवर्त्तिका॥ नयार्थे रक्तश्वेता च मे त्वामे किररणा प मा॥ सर्वकामान वाप्नो ए५
ति साधको भक्तिसंयुतः॥ देविका मकला कोलि देहनु ज्ञांप हेश्वरि॥ प्रयानिश्चे त्रिदेशान्त्रे पूग क्षेपार्थ सिद्धये ५०
शक्तानाम थशे वानोतिलक द्वियं प्रिये॥ भस्म नादौ त्रिपुण्ड्र स्यावन्दनना परं भवेत्॥ सर्वाननाश्रिरोश्रीव सर्वकू
नगहाश्रय॥ सर्वव्यापी च भगवाल्लेस्मान्सर्वगतः शिव॥ देवि मोक्षाकृते त्रिन्तेपापात्रान्त्र मभून्त्रदाः॥ त

१६

ह्रींमा॥ वरने सर्वनाम्नेषां मन्त्रभूमिलु सा विड॥ कादारे च त्रदशोदशाग्न हृदयदशगा॥ वर्णोत्तम नाभि त्रा मन्त्रभूमिलु साविडः
कली मा कादागा हल्ला काला कालक्षयाकुला॥ कलानि सर्व मन्त्राणि मन्त्रभूमिलु सा विड॥ व्यापिरूपा स्वरूपस्या रूपातीता
तामिरिन्द्रिया॥ रूपकेलु शाने भिन्ना मन्त्रभूमिलु सा विड॥ प्रथमप्रतिभा त्यासा द्ववन्ती तच्चला वले॥ निःस्वभाव पदांव
स्थामन्त्रभूमिलु साविड॥ स्फुरन्तेया मदे दिक्का अक्षराक्षर मध्यगा॥ महाव्याने शाभाविनाम मन्त्रभूमिलु साविड॥ अमना
मारभे भावे ह्री ना मानोन्मना सदा॥ मनने त्राणधर्मित्वा मन्त्रभूमिलु सा विडः॥ ककला कमला रूपा काकवक्त्र प्रतिशि
नाया कला कालजननी मन्त्रभूमिलु सा विडः॥ अरिष्यन्नः प्राविष्ट याअह रवराग्रभूत्वगा व्याप्तिका नन्त्वरूपान्नाम
न्त्रभूमिलु साविड॥ रोषा नामसर्वदावानांग्रा सन्नेलाल सा सदा॥ सर्वभावे मंत्ली नाम मंत्रभूमिलु सा विड॥ व्यापिभावलु
सर्वस्व रूठालु हरगो घना॥ अशंवे परमानन्दं मन्त्रभूमिलु साविड॥ अन्न पानियका कविदृष्पा दृष्पवर्जिता॥ स्फुरति
परमे व्योम्नि मन्त्रभूमिलु सा विड॥ स्वधा मन्ना नरूपा स्वरूशान्ना परमा व्यया॥ त्रिस्त्रोतस्य नाशाम्नाम मन्त्रभूमिलु सा
विडः॥ पक्षद्वय विनिर्मुक्ता मध्यमादा अमध्यगा॥ कलनै नेत्रं संस्थाया मन्त्रभूमिलु साविडः॥ अघोमुखनिराकाराकाः
ना कालस्वपक्षवी॥ मन्त्राणीना क्रमन्त्रत्ता मे मन्त्रभूमिलु सा विडः॥ अमानाछिद्र शानाना पोडशान्तागतः सदा॥ पाचाली
नोत्रयासं धि मंत्रभूमिलु सा विडः॥ तत्वात्मातत्वगहनी तत्वातत्वविवर्जिता॥ त्रितत्वभावनीयात्र मंत्रभूमिलु सा वि
डः॥ यत्र नालिप दंशातयत्र ग्राघं दत्तावरे॥ यत्र गर्भात्रयो द्वाम मन्त्रभूमिलु साविडः॥ राका कारा कुण्डरूपाकुण्डा काशम

वा.नं. ५१
दिभि॥ सकलंनीश्चतेह्या त्वामोक्षभावेन पूजयेत्॥ षडाम्नाय अमीष्टो क्रमत्रैमा नायिकाः क्रमात्॥ एकैको मन्त्र एकैकोन्यासो
ध्यानमर्थेककं॥ जपश्चाहोमतर्पणं तत्त्वदर्शनाथ पादिकं॥ पश्चिमाम्नाय मध्येतु कुब्जिकामता॥ मूलाधारं तत्क्रमस्याः
स्थित्यर्थं निनयाकृति॥ मूलाधारे महाचक्रे कुब्जिकां परिचिन्तयेत्॥ मूलित्रिकुण्डत्रिनीव्र त्वष्टाकृति राधारं पंकजे॥ आब्रह्मरन्ध्रा
नियं नीने यमस्तत्वुदा॥ कुण्डलिन्याः समत्यत्र जगदेतच्चराचरं॥ द्वितीय जगदाकारं भोगिके देहमेव च॥ सांख्ययोगः
समाच हे प्रकृतिं पूरुषंतथा॥ जगत्कारणं ते तत्त्व देव मोक्षयोः॥ तत्रापि प्रकृति स्याते पुरुषस्तदनंतरं॥ प्रकृतिः
शक्तिरूपाहि पुरुषः शिवउच्यते॥ छायो शक्तिः कुण्डलिनि चिन्मयी प्रकृतिः॥ कला॥ इत्याद्या वाच काः शक्तावरतःशा
स्तुगोचराः॥ परमात्मेश्वरः साक्षी मायेशः पुरुषः शिवः॥ पर्याय शब्दास्तेपि [illegible] यासः परमे शितुः॥ तस्याः कन्यापदं प्रो
क्तं मूलास्याधारदेहतः॥ मूलाधारपि निरस्या तं ब्रह्मग्रन्थि नयातथा॥ साध्य हृवलयो तत्र प्रसुप्त भुजगाकृति॥ वे
ष्टयन्ती तंतुस वीनि हृत्स्वयमेतत्स्वपिति॥ सदाशिव स्वभवनं ब्रह्मरन्ध्रमितिस्मृतं॥ सहस्रदल मध्यांतु रिष्ट मध्ये
गतं वे॥ ब्रह्मकारेश्च पुष्पं रन्ध्रे कुण्डलिन्य हिरूपिणी॥ प्रविश्य निष्ठत्यि यतेब्रह्मरंध्रं तनो मतं॥ ब्रह्मरंध्र गिरस्थैव ब्रह्मग्रथि
ते दोपरि॥ ग्रन्थौ पि मोचे मोक्षा ब्रह्मग्राविशित्तः स्यन्न॥ मूलाधारश्च कस्य ब्रह्मग्रन्थिः सनातनः॥ ब्रह्माण्ड ब्रह्म रम
शर्या च शब्दाः पर्या च वाचका॥ कुण्डलिन्येव हि सदा गच्छन्त्र्यर्द्धं शिवान्तिकं॥ न शिवो ध्यः समाया तिकदापि हि तद ५१
न्तिकं॥ यत्र यत्र च विश्वस्या गच्छ स्यमन्तलिंङ्गया॥ क्रमेरोर्द्धे संस्थाना चक्रमित्यभिधीयते॥ देवि कामकलाका

११

त्रिः सारयवित्रान्वपापंफट् वनेतम॥ सामान्यार्घविधानञ्च द्विविधं शोधनं मतं॥ सामान्यमल्पं कथितं विशेषो
बहुविस्तरः॥ कुलद्रव्यादि स्वाहा तत्र चक्रं षट्कं विशोधयेत॥ तच्छोधने नसकलं शुद्धिमतिकले वरं॥ तद्विशुद्धो
विशुद्धाः स्युर्मासए तानजपादयः॥ महाफलप्रदश्च पेशमहारजेन मात्रकं॥ मतानि तेनहो पादिदीपयेत्सर्वथा
निशि॥ सप्तादशाक्षरा विद्या विद्याविद्येश्वरेश्वरी॥ सिद्धिकाली निविख्याता सिद्धिलक्ष्मी परेश्वरी॥ वरुडतमम
क्षं च वालप्रपञ्चप्रयन्त्रत॥ वाह्वितन्त्रम मध्यस्थं च तत्प्रपञ्च गृहे सदा॥ श्रीलिंगतन्त्रे समाख्याता सिद्धिलक्ष्मी नवड
थ गुह्यकाली रात्नलक्ष्मी शिवा प्रत्यंगिरेति च॥ नारयास हशी विद्या सर्वकर्मकरीः शुभा॥ एषा विद्या महाविद्या
मालामंत्रगणास्तता॥ तवैषांदीयते युक्तास्वभावे तत्कीर्तिता॥ यथा देवि तथा देहे मम तन्त्रेषु भविष्यति॥ समका
यशिरोग्रीवाक्षरयं दत्वलस्थितं॥ समक्ष त्रापि कागे नादिशास्त्र नाव लोकयेत॥ मर्त्यो मदावसा अराद्धमांसं दधि
रायेव च॥ नेदद्याद्योगिनीमत्सांनाशयेत्सकला वितं॥ गुरुदेवाग्निभक्तानां मंत्रध्यानपरायणः॥ तत्र तन्मध्यस्तानवा
मिः स्याज्ञायारमेश्वरी॥ आताया च त्रिपुरादेवी मूलाधारस्य कुब्जिका॥ वराहेश्वरी स्वाधिष्ठाने नाहेते गुह्यकालिका॥
मणिपूरकचक्रे न छिन्नमस्ता प्रकीर्तिता॥ विशुद्धे राजमातङ्गीचक्राणां नायिकाई मा॥ ऊर्द्धपश्चिमदक्षोंतराः
घोदक्षिणा संज्ञका॥ यथा मालेश्वरी पूर्वा तथा पूर्वोश्वलीतिसा॥ यथा तिसेश्वरी कुब्जान तथा कुब्जेश्वगुह्यकाश्री
मत्स्या महाविद्या महात्रिपुरसुन्दरी॥ प्रसादस्य महामंत्रे सकले निष्कलामयं॥ स्वदेहं सकलं प्रोक्तं निष्कलं परमा

वा॰तं॰
५२
यैशाप्तोनेत्रयती मुखं॥ प्रत्येकं नतिस्तं धानं विज्ञेयेत्साधकोत्तमः॥ वर्मसंस्थो हिनेत्रं रिपोराधारदेशतः॥ उत्थाप्य वह्निनं दे
हं प्रदेहस्समं तं स्मरेत॥ एवं वर्णं स्मरेन्मन्त्रे तेन पंचवर्णं सह मंत्रकं॥ मण्डलं त्रितयादवा स्मरयत्नेव विधिवं॥ एवं यः कुरुते
कर्म प्राणायाम जपादिभिः॥ स शोधयित्वा स्वात्मानं स्वरक्षार्थं हरिं स्मरेत॥ मूलाग्नौ हृदये सूर्ये स्थापितो प्रतिमा
मुच॥ षट्स्वेते गुहरेः सम्यग्वर्तं तयो गण्मो वचते॥ आपो हृायते नस्यात स्मान्नाप्रस दाहरेः॥ मूलाग्नौ कियाव तत्रावि भूयो
गिनां हृदयेहरि॥ प्रतिमास्वल्पबुद्धीनां च द्वारकाशुतनाः स्मृता॥ अ
कृत्रिमाः कृत्रिमाश्च चला अचलाश्च चलाचला॥ निर्जीवाश्च सजीवाश्च नासां च स्थापितस्वरा॥ अकृत्रिमा च द्विवि
धासा तत्प्रमो नि पावनः॥ नदभावेव्हारका यांश्च के नद च पावनं॥ कृत्रिमा दशधा प्रोक्ताः शैलाः पूर्वपर्व
ताः॥ स्याडन्त्र चिनात्वाद्या स्वर्णादीनां तू प्यत्तापिव॥ ताम्रताद्विन्नलीजाता स्फाटिकी स्फटिकी वजाः॥ कांत्तु जाम्र
त्रिकाना चित्रतद्येषि च क्रमात॥ अचलाः क्षत्र रूपाश्च हरिद्वार यथा गया॥ देवताभिः कृतायास्तु मूर्त्तयस्ता
अचलाश्चलाः॥ जगन्नाथो चैकदेशपाण्डुरंगादयस्तते सजीवत्राह्मणा गावो निर्जीवा अपि पालः स्मृताः॥ मंत्रं
न्यासं पुरा कुर्यात्स्वदेहे देवतासु च॥ गायोत्रा कारन्यासं गः प्रजयेद्विपुरस्थयं॥ सर्वसिद्धिप्रदा देविका
रूपां पूजा कृते सति॥ तत्रोपि द्विपूरां प्रस्थं विध्यापर्वतमच्छति॥ गंगागया कुरुक्षेत्रे प्रभासे भास्करे यथा॥ राम॰
५२

१८

मर्व्वापन्निविघातिनी ॥ ॐ अं कं चं तथा टं तं पं ह्लूं भों ह्रीं संपुटं वरं ॥ हूं स उच्चारं तथा लं स्वाहान्त षोडशाक्षरः ॥ पुनर्विधानाच्छ
न्ने छिद्रं वना ग्वद्रप्रकीर्त्तिता ॥ महावायु महापद्मी महाकालस्तथैव च ॥ महासमुद्र आमान्च महापर्व्वत एव च ॥ महाछि
द्रे विद्धं वीजं ह्रौं आक्रिः परिकीर्त्तिता ॥ लज्जा यातु खडगाति वश्ये धीचिन्तयाचरेत ॥ मन्त्र देवोस्तनो मंत्री ध्याये मुष्टिर
मानसः ॥ नानारत्नशिराक्रान्तं वृक्षांभः श्रवरोमितं ॥ व्याघ्रादिपशुभिव्याप्तं मानयुक्तं गिरिं स्मरेत ॥ मत्स्यकूर्मादिवीजा
ढ्यं नवरत्न समन्वितं ॥ घनछयं स कल्लोलं मकुपारं विचिन्तयेत ॥ ज्वालावलीसमाक्रान्तं जगत्त्रितयमद्भुतं ॥ पीतवर्णं
महावह्निं संस्मरेद्धत्र शांतये ॥ स्वरासमुत्थरेका दैमलिनं रुद्रभूदिवे ॥ पवनं संस्मरेद्विश्वं जीवनं प्राणरूपतः ॥ नदी
पर्वत वृक्षादि कलिताग्राम संकुला ॥ आधारभूता जगतो ध्येया पृथ्वी हमन्त्रिणा ॥ सूर्य्यादि ग्रह नक्षत्र कालचक्र
समन्विते ॥ निर्मलं गगने ध्याये प्राणिनामाश्रयप्रदं ॥ एवमेव शिवो भ्रान्त्वा सहस्राणि तु षोडश ॥ जपेन्मंत्रं दशांशे
न षड्द्रव्ये होममाचरेत ॥ बीहयस्तल तुला आज्यं सर्षपाश्च जवालिता ॥ एतैर्हुत्वा यथाभागं पीठपूर्वोदितेयजे
त ॥ अंगादिलेकपावलाच्छेरेवं सिद्धोभवेन्मनुः ॥ शत्रु पडवमायन्त्रो पूज्यात्रत्र त्रयेमतः ॥ अकारं पर्वताकारं ध्याय
त्र शत्रुसंमुखं ॥ पतरोन्मुखम मन्त्रेषुप्राच्यां दिशि विचिन्तयेत ॥ ककारं क्षुब्ध कल्लोलं ग्राविना त्रिलभूतलं ॥ सम
ुद्ररूपिताम्भोमं प्रतिच्यां दिशि संस्मरेत ॥ ईशीयपं च पायुछालोप्य भ्रागगगता रूपिणो ॥ शत्रुवर्गं वेधनो छिंद्ये त्रियजेत
नात्मन ॥ तदग्नि मेवर्णा युगदग्धो निष्ठोस यहुतिं ॥ निराधारं स्मरेन्मंत्रं विदधत्ति तिपुमाकुले ॥ मम्पादि वर्णान्वित

वा·तं·
५३
कमालिखेन्महावराहमनालिखेत ॥ योगेश्वरी पदं दत्वा विद्येयं सानवाक्षरी ॥ मन्त्रमाते निविख्याता त्रैलोक्यैश्वर्यदायकं
सम मलमन्त्रजननी सर्वमन्त्रप्रवाहिनी ॥ वरुधावर्तिनं मन्त्रमाना सर्वप्रवाहिनी ॥ प्रत्यंगिरा महाकाली मोक्षसौख्यप्र
दायिनी ॥ षोडशाक्षपियाविद्या प्रभापूता अश्वमार्गस्यु ॥ यस्योपदेशमात्रेण ब्रह्मभूयाय कल्पते ॥ त्रिपदं सम्पुटमत
रावं ततो लिखेत ॥ नशामाधवसंयुक्तं त्रैयं त्रिदशावन्दिते ॥ सत्यारूढे साध्वतश्च ततिनाकवलीकृतं ॥ सत्यसत्यासमारूढा
–स्येश केवलीकृता ॥ ततश्चक्रीजाठरश्चनारायनसमन्वितं ॥ माधवेनसमायुक्ता वल्लाउजपुनलिखेत ॥ मायाचतुर्
र्थं चैरस्या महारावपुनर्लिखेत ॥ रतिनियोजयेद्देवी शिरमंत्रसम्पुर्चरेत ॥ वर्णा षोडशमाख्याता मंत्रराजमुदाहृतं ॥
एको द्वारराणादेवेशि वाजपेयस्य कोटयः ॥ अश्वमेधसहस्राणि प्रादक्षिणपमुवलस्था ॥ प्रयागे स्नानजन्यत्पंस कल
स्थिदिवाकरे ॥ तस्य हातगुणां प्रोक्तं कालिकाविधिनार्चनं ॥ वानराश्रमयत्पुण्यं क्रमेण परिसेवितं ॥ यत्पुण्यं वरोधर्म
स्यतत्पुण्यं कालिकार्चनात ॥ काश्यपदितीर्थयात्राश्वसार्द्धकोटित्रयाचितं ॥ तुलादानानि देवेशि सत्यं सत्यं न संशयः
लक्षजापेन देवेशि किंपुनः सिद्धिभाग्भवेत ॥ यस्याः सामर्थतो देव्या भुवनानिचतुर्दश ॥ सौम्यसिद्धिकृतानेन देवी राम:
प्रत्यंगिराभिधा ॥ नारदानुमनेनैव सत्ता देव्या विधा कृता ॥ शोणितास्थिपुरदेवि हरिश्चंकरविग्रहे ॥ नारदेन मुनीन्द्रेण ५३
कृपायसप्रदत्ता वा ॥ हरिणा द्वांभनाडेउ प्रयोज्य हरमोहिना ॥ वासुदेव प्रियार्थाय रक्षार्थं प्रददौ पुरा ॥ भक्तेः पुष्प
कृपुष्पं तु शिवयोग्यं यथा भवेत ॥ न च त्रिरक्षरं वसुन्मृक्षैरपि संयुता ॥ नोद्धारं लेखयेद्देवि साक्षात्कार्त्तोप्यवीपरा

१८

मद्दिक्षिस्थित्यन्तकारिणि ॥ अत्राधिष्ठानमाश्रित्य परिवारगणोस्स ॥ यथाशक्तिय्यथालाभं त्वदर्थं प्रकल्पिते ॥ दक्षिणे निवेशये शान्ति
पूजापकरणोः स्थिले ॥ तन्नैः तुलेपनेपुष्पैर्धूपदीपैर्वलौ तथा ॥ नैवेद्यैः पिचुनामत्तैराज्ञापकरणे तथा ॥ अधिष्ठितायां त्वय्य
त्र विप्रान्तरस्य त्रिसर्वेश ॥ भूतानि विडविष्णुत्रिमेमरक्षाभविष्यति ॥ मनोरथाश्च मे सर्वे सेत्स्यन्ति त्वत्प्रसादतः ॥ पूजाव
सरलादे विभक्तिनी तेकृपावशात् ॥ न च मेमासनं कृत्वा नरपात्रे प्रपूजयेत् ॥ यथागमप्रयुक्तोदिदृष्टिविंकल्पेन सोधयेत्
लाक्षारसनिभेनैव देहेनापरिपूरितं ॥ फलं दत्वा नवमध्ये पात्रे देवप्रपरिते ॥ अष्टम्यां मावनुर्दश्यां नवम्यां वा विशेष
तः ॥ शिवरात्र्यां तथा पूजां निशायां परिपूजयेत् ॥ यथाभ्रीचक्रपूजा वै तथा सर्वं समाचरेत् ॥ विन्दुचक्रे त्रिकोणे नमस्त
पानं प्रस्थापयेत् ॥ पश्चिकाम्यां न पथ्यारि वतकं पश्चे वैक्रमात् ॥ नातः परतरं भद्रे कालिकाक्रमपूजने ॥ भोगे स्वर्गे भु
वे मोक्षं आज्ञासिद्धिं भवे ध्रुवं ॥ सत्यं सत्यं महादेवि सत्यमेव ब्रवीम्यहं ॥ अन्यथा कुरुते यस्तु देवपादं कृतं कृतं ॥ परि
श्रमं केवलं तु न स सिद्धिमवाप्नुयात् ॥ मंगला च महामाया चण्डकापालिनी शिवा ॥ चामुण्डा चर्चिका चण्डास्थि
स्थित्यन्तकारिणी ॥ अनाख्या च महाभागा गुह्ये कालि जयापरा ॥ सिद्धिलक्ष्मी विश्वलक्ष्मी महाप्रत्यङ्गिरा स्मृता ॥ सु
न्दरी त्रिपुरा चारुगुह्यकाली प्रकाशिनी ॥ विहिताव बहुधा नानानामभेदसमाश्रिता ॥ एकासा बहुरूपा च ज्ञातानी या दिव्य
चक्षुषा ॥ स एव साधकाश्रेष्ठः सिद्धिज्ञानस्य भाजनं ॥ अर्वरं पवनं वह्निमापश्च धरणी तथा ॥ रावरी नाम सा विद्या मो
क्षदा भुक्तिदा प्रिये ॥ एकाक्षरी परा विद्या भोगमोक्षप्रदा स्मृता ॥ क्षिति वीजं मधुराज्ञा कालीप्रारम्भ ह्रहं ते ॥ खँ नाम

वातं त्यातनैष्ठम ॥ सुबुद्ध्या पूजयेत्तस्याः भं गंगं रजसो हितं ॥ न्यासं कृत्वा स्वदेहे पुष्पाञ्जलिभिः कामः पूजितं ॥ विशेषैः पूजितापीति
५६ पुष्पसंख्यानदीयते ॥ महायन्त्रेन देवेशो पुष्पवर्गी सुलक्षणः ॥ पूज्यते देवता प्रथा पिपिलिता स्रिक्स प्रभां ॥ जपपानतुवि
धिवत्तत्त्वयं भक्त्या पथैव्या ॥ पिवेदिव्यं सुरं योति जायता भवहरेकं ध्रुवं ॥ प्रलभूत तत्त्व यं भक्त्या निवजाप्य सुतेभवे ॥ विसर्जे
नेपुनः पूजाः पुनः पात्रं पिवे सुभं ॥ एवं कृते तु कारेणाशि वतुल्यो भवेध्रुवं ॥ मन्त्रं यत्नगोपयेद्देवि स्वयोनिमपनेयथा ॥
तत्प्रकाशयं कुपूजायगोप्यात गोप्यकृतं शुभं ॥ प्रमादाच प्रकाशात्तिसत्यं सत्यं न संशयः ॥ तल्लोके दुर्लभं देवि गो
प्यपूजाफलं महत् ॥ भक्त्या च पश्यते वीरः पूजां नाम वकुत्रमं ॥ रतिकाले विशेषेन शिवतुल्यो भवेन्नरः ॥ इतिवाद
द्रुमिः क्षोकैः स्तवनं परमाद्भुतं ॥ रजस्वलासमं पितृपथ्यते सर्वसिद्धिकृत ॥ सत्यं सत्यं पुनः सत्यं सत्यं न संशय
सपुष्पभगपूजा च व्रतलोकापि दुर्लभ ॥ अस्य स्तोत्रस्य महात्म्यं मया वक्तुं न सक्यते ॥ विहिग्निमघवाविष्णुपट
नेचनिरंतलं ॥ स्तोत्रपाठप्रभावेन सृष्टिस्थिति भवेध्रुवं ॥ तस्मात्सर्वे प्रयत्नेन देवी गोप्यकरं शुभं ॥ स्वरे प्रथम राम:
पृथ्वीनीतधिलविनुतिलाम्बराः रहितमधुपानं प्रांमदंविपूर्णा नेत्राचरां घनतनभतानना गलिततनिविका ५६
श्यामलांकलस्फुरितवर्णांविंशद्दलंघना दंकिनि ॥ देव्युवाच ॥ श्रुतं देव मया सर्वं कृशेषकक्रमपुत्तमं ॥ पारम्प
र्यविभागेन सर्वज्ञाप्रभुनोदितं ॥ तन्त्रसारं क्रियासारं कुलसारं प्रविस्तरं ॥ त्रिकसारं तथा नाथ योगिनीहृ

शापभवन्ति वै नूनं मन्त्रहानिः प्रजायते॥ विकुरवाभवेन्नेकाली पायाना माश्रमो भवेत्॥ करौकर्मे त्वदेवेशि हृदिस्थं कुलस
वेद॥ गुरुवक्त्राद्विनिष्क्रान्तमाश्रोतमार्गे हृदिस्थिता॥ ८८ केचिदवितं तत्र सम्भोग्राह्यं तथा भवेत्॥ भोगमोक्षप्रदा विद्या ७ स्म
के नैव लेखयेत्॥ ॥ इति श्री वातुलीतन्त्रे दक्षिणाम्नायनिर्वाणपदे पञ्चदशमः पटलः॥ १५ ॥ भैरव उवाच॥ दि
व्यार्कबोधकमलस्य दरगर्भसंस्थं विश्वात्मकं परमनिर्मलसिद्धनाथं येनावृतारिनमहार्णवमध्यचक्रं दीपान्तरे परमवि
श्वविविक्तकाशं॥ तन्मध्यनिर्गतमहाकुलवेधयन्त्रिदिव्यान्तरिक्षगगनां नरभूनरेषु॥ पातालचक्रविवरान्तरगोप्य
न्तीं नमामि पश्चिमक्रमान्वयश्रीकुकारी॥ कालाकालविलूप्रकन्दरघरतिस्थनरक्तं ब्रतं हेम हेम विभेदभिन्नसदतं
स्यन्दमाश्चलाभोदयं॥ तं तं भावरसं परामृतघनं पीत्वा च घूर्णोदयं क्रीडन्तीं रतिचक्रचर्चितपदां सम्यङ्शीलक्ष्मीनमः
चोशाशक्तिर्भगाख्यं त्रिकटिम्तनिलयेदक्षिणे चैव कोणे रामेश्वीपूर्णपीठं पवभुजनभयहृत्कामरूपं त्वदग्रं॥ एवं व्या
न्तं समस्तं स्थितिलयजननी रुद्रशक्तिस्त्रिभेदैः तन्मध्ये देवदेवः स कुलमयं तन्सदा यस्य तं च॥ यस्या ज्ञानं त्रिभूतापव
भयहरणी सिद्धिदा वोधरूपा नित्यक्लिन्नास्वरूपा भवभयदिनसदानन्ददात्री स्वतन्त्रा॥ तन्मध्ये दिव्यलिङ्गं परमसुखदं कु
रं विन्दुरूपं स्वरूपं नित्यानन्दस्वरूपं तदुभयमथनेष घकारे विभिन्नं कर्वन्ती तन्त्रमांसुहितवरतन्त्रे श्रीकुब्जिकाख्ये नमामि
न्मोनिरागी मनाम्नाय भगचक्रभगायिने॥ नमो ज्ञानंददे कैम्ब्र भगरूपेन मोक्षने॥ रजस्वलामुखं दृष्ट्वा सर्वपापैर्विमु
च्यते॥ संभावनं च कुरुते राजसूयादिकं फलं॥ तस्याः स्पर्शनमात्रेण लभेन्मुक्तिं चतुर्विधा॥ तस्याः संगममात्रेण त्रैलो

वा॰तं॰ दिव्यौघपरमानन्दं पितृवक्त्रकौलिकं॥ तन्मध्ये दिव्यसिद्धक्षामूलसास्वासुविस्तरं॥ अष्टाविंशद्धारूढं सिद्धौघलतमन्त्रमं
५५ स्यानान्तिदेहं विन्यासं महापीठसमुद्भवं॥ वर्णराशिपरं दिव्यं सर्वत्रादिनभैरवं॥ रुद्राचीरान्त्रथा सिद्धं क्षेत्रपालान् स्वक्षेत्र
ज्ञान॥ योगिनीयोगिवामान्नासर्वशास्त्रकुलागमं॥ पीठोड्वापीठसिद्धं पीठावाराप्पपीठज्ञान॥ सर्वोत्कृष्टं वरं दिव्यंगुरु
वासमगतस्तं॥ स्वचरे खेचरान्त स्थानस्वस्वरूपं सभक्षकं॥ एकैककोटिधाभिन्नं कुलशास्त्रासुविस्तरं॥ अस्ताम्नावर्णनाम
नु वाग्भवं खेरोस्तृं॥ अकारादि क्षकारान्तामातृसूत्रं तदविग्रहं॥ विद्यामति समग्रख्यं विस्तरं कुलभैरवं॥ स्थानं स्थानान्तरं दि
व्यस्वस्थानं च विनिर्गतं॥ अदृष्टविग्रहानन्दमतीतं विमलान्वयं॥ एवं तु कथितं देवि दिव्यौघक्रमनिर्णयं॥ भुक्तिमुक्तिप्रद
तारं सृजा सिद्धिफलप्रदं॥ देव्युवाच॥ अन्वयं कीदृशं नाथ त्वयोक्तं ब्रूहि पूर्वकं॥ कथयस्व प्रसादेन यदि तुष्टोसि मे प्रभो
भैरव उवाच॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि अन्वयस्यैव लक्षणं॥ मनं मन तरेग्र ग्रंथी स्विन्धिती मनतु मनमां॥ सारोसारं परं दिव्यं
कथयामि वरानने॥ रवीन्दु सन्ध्यान्तपदं विदव्यिन्कमलोदलं॥ शिवशक्तिसमं विन्नं॥ उभयानन्दसरोहं पानन्यथ्यं विजृम्भि
तं॥ कुलाकुलाम्न यं देवि कुलाकौले विनिर्गतं॥ कौलं तु षड्विधं स्वाम्नायं दूयरिनेश्रुवं॥ बद्धं सं ज्ञान्यः समन्दूनं पुर रास्त्रि राम॰
मान्वयं॥ देव्युवाच॥ कथं वै पश्चिमे संज्ञा अन्वयं गुरु कीदृशं॥ लक्षणं प्रत्ययं तस्य कौलाचारं तु कीदृशं॥ साधकं साध ५५
नं चैव दीक्षासमयमेव च॥ चरश्चारं कथं चायौ ज्ञानश्चैव तु कीदृशं॥ द्वैतश्चैव तथा द्वैतं द्वैताद्वैतं तथैव च॥ पादुका द
र्शनं साकारं किं निराकारं कीदृशं पश्चिमक्रमे॥ शाम्भवं सम्भवं किं वा ज्ञानमानवमेव च॥ मन्त्रवीर्यविमर्शश्च स्वरूपं श्च
तन्नाथं कीदृशं वदतत्त्वतः॥ श्रणालंकिं निरालंवं निःस्तत्त्वं किं सतत्त्वकं॥ सानन्दं किं निरानंदं त्रिलक्षं किं सलक्षकं॥

२३

दयान्तरं ॥ कालचक्रोदयन्त्राथ तेजोराशि समुद्भवं ॥ यामलन्त्र मासिद्धान्ते भैरवाष्ट समुद्भवं ॥ गारुडे भूतनन्त्रं च विद्यासार
मुविस्तरं ॥ अष्टाष्टक सदंषु लारं विलासारं च श्रुनं तन्त्रपा ॥ पंच श्रोत विभेदेन शैवं भक्त्या मुनिश्चयं ॥ मन्त्र तन्त्रात्म भेदं च चक्रभे
दं हृदान्तरं ॥ सारभेदं कलाभेदं नित्याभेदं श्रुतं मया ॥ तद्दशक्तिपरा शक्ति स्वरा शक्ति श्च निश्चये ॥ स्वच्छन्द परमं भेदं च तन्तोन्त
रनिर्णयं ॥ सौरवैष्णवबौध श्च सारन्त कं विभावितं ॥ सात्वं वं च ज्ञानवं शाक्तं भेदं श्रुतं त्वामया प्रभो ॥ कष्टकष्टतरं क्लेशं बुधा साध्य
योगचिन्तकैः ॥ ध्यानयोगरता केचित् केचित् ज्ञानपरायणाः ॥ प्राणायाममयाः केचित् तत्त्वं ओंचकलाक्रमं ॥ बिन्दुभेदरताः के
चिच्छं रवरताः नरस्थिताः परः ॥ परकर्मरताः केचित् चक्रध्मी लितसंस्थिताः ॥ अग्निकर्मरताः केचिपागादिजज्जने रताः ॥ स
र्वेक्षिप्या स्थिते नाथे न किंञ्चित्स्वस्यपो भवेत् ॥ विनाच्चयपुभेदेन श्रुत्रा हृगसिद्धिप्रकाशितं ॥ सर्वशास्त्रार्थ हृदयं सतानाथ उत्त
मोत्तमं ॥ श्रीविज्ञिनीमतसारस्य समुच्चये वदस्व मे ॥ भैरवउवाच ॥ अनिरुह्य नरं प्रमन्त्र योगिनी हृदयान्तरं ॥ दुःसाध्यं सर्वदेवा
नां गोपनीयं प्रयत्नतः ॥ विञ्चिनीमतसारोयं दिव्यौघ परमं पदं ॥ कथयामि न संदेहात्वत्वभक्त्या ह्विरानने ॥ भणु देवि प्रवक्ष्या
मि सारसंग्रहमुत्तमं ॥ सिद्धान्त्वयपरं कौलं भुक्तिमुक्तिफलप्रदं ॥ कुलाकुलमतंलीनं व्योमव्योमान्त भैरवं ॥ दिव्यौमितिति
गीतं सूत्रं शाक्तं विश्रान्तमण्डलं ॥ ततोऽस्य नाथ यत्रा देवे कामिनी कामरूपिणी ॥ कुमारीकालपीठस्था महादिव्यौघव
र्धिनी ॥ देव्युवाच ॥ दिव्यौघस्तु कथं नाथ यत्त्वया वोदितो मम ॥ कथयत्त्व प्रसादेन सौभाग्यजननं परं ॥ भैरवउ० ॥
भणु देवि परं गुह्यं सर्वशास्त्रसमुद्भवं ॥ पारं पर्यक्रमं सूक्ष्मं दिव्यकौलालयगारकं ॥ कथयामि न संदेहतव स्नेहाद्वरानने ।

वा.तं.
५६
सर्वशास्त्रा समुद्धृतं प्रस्त्र क्रमेण सुविस्तरं ॥ येन निर्भीतत्वसुक्ति च भयामि त्वदत्त ग्रहं ॥ निष्क्रम्य कौलिके मार्गे सञ्चारा निसदोदितं ॥ नि
त्यं शाश्वत्थं निर्द्वन्द्वं विनरस प्रवक्षारयो ॥ जरापलितहीनं च श्रुतिसानुनस्य भयाम्यहं ॥ भैरवउ० ॥ भणु देवि प्रवक्ष्यामि प्रस्त्र क्रमं सु
विस्तरं ॥ आज्ञासिद्धिकरं दिव्यं भुक्तिमुक्तिप्रदायकं ॥ सर्वसौभाग्यजननं सर्वकामफलप्रदं ॥ वक्ष्यामि तव देवेशि पुष्टिमस्थैव ल
क्षतां ॥ लक्षान्तरं लक्षे भेदं लक्ष्यपक्षविवर्जितं सपक्षं विमलं भक्षमण्डक्ष्य स्थलक्षणां ॥ पश्चिमन्न हि दुर्देवि श्राद्धवयं आद्यया च
यं ॥ मातसेय परिस्रोतानिलरक्रमहोदधि ॥ गाधगम्भीरगहन न्न दान स्वहस्यतः ॥ स्वस्वभावपरः कश्चित् सर्वत्र कादये स्थित
दक्षिणोत्तरतं भेदं नित्याकालिक्रमोदयं ॥ सर्वस्फटा स्वभावेन तत्त्वयं पश्चिमे स्तं ॥ वक्रवक्रीलसलोलोलोली कवि कविः कुब्ज
कुलं ॥ चक्रचक्रीक्रमा कामी गृहा गृही हृदादिकं ॥ कुलक्रमार्थ कंता त्वाय जे द्विमलभैरवं ॥ पश्चिमसुदयानन्दं उत्सर्गक्रम
निश्चयं ॥ सिद्धाम्नाय रहस्यं तु कथितं तव सुव्रते ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि अन्वयी च महाप्रिये ॥ त्रिकुलं त्रिकुलानीतं डिभवंति
भवान्तरं ॥ त्रिगर्भगर्भरहितं यो जानाति सवाच्चयी ॥ कामकामीनये दुपन्तु पकुलमालिनी ॥ विदधि सिद्धिनीगर्भस्थ मातं
सिद्धिनिर्गतं ॥ आज्ञाधारं गतं देवि तिग्रहानुग्रहेरमं ॥ नीग्रानी व्रतरं ह्येयो योजानाति स वाच्चयी ॥ मदं स्वदान्तरं मद्यं मदानीनं
मदोद्भवं ॥ मदं भुक्त्वा मददिव्यं यो जानाति स वाच्चयी ॥ एतद्देवि मयाख्यातं मन्त्रयो लक्षणं परं ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि गुरु
लक्षणमुत्तमं ॥ येन संबोधये द्यापं सर्वशास्त्र समुद्भवं ॥ अशोरनीयपद्मुलकारणानाञ्चकारणं ॥ तत्त्वं गत अनादिश्च
स्पोऽर्द्धमपरन्त्र हि ॥ सर्वोदयं सर्वगतिं सर्वभोगविवर्जितं ॥ सर्वाध्वापरिबोधाचयुत्सुसाध्य दलम्पदं ॥ नग्रहोयस्वति बो
राम:
५६
२२

तयोदृशं॥ वद नाथ महामुद्रापाशजालश्च पूर्ववत्‌॥ कथं मूलश्च सन्तारं पारं पञ्चानुकी
दृशं॥ कथं शास्त्रश्च
बीजं पूर्ववियाविदशिकमेव च॥ के पीठाः के च पीठासा के सिद्धाकाश्च योगिनी॥ चक्रं पञ्चकं षट्कं त्रिकं चैव च कीदृशं विधा॥ आधा
रश्च शरविस्यान्तं मन्त्रिपूरमनाहतं॥ विशुद्धाचन्तथा तावेव पुकारकथं स्थितं॥ व्याप्तिश्च कीदृशी नाथ भेदश्चैव निरीयन्तथा
दिव्य भौमान्तरिक्षश्च त्रिविधं कीदृशं क्रमं॥ वृक्षं पुष्पं गुणगोत्रं संकेतश्च यहेतथा॥ स्थितिश्च जन्म कीर्ति श्रुति सिद्धिश्चैव तु की
दृशी॥ अधिकारत्रयं नाथ व्यवस्थितिं न यन्तथा॥ षट्श्रोत्रेषु च को भेदः पादुकादर्शनं प्रभो॥ मण्डलोत्तार शब्दश्चैव मण्डलं
मण्डलक्रमं॥ मण्डलान्तरन्तथा नाथ सप्तविंशति मण्डलं॥ तेषां पूजा कथं नाथ व्याप्तिश्चैव तु कीदृशी॥ कथं दीपश्च भक्षान्ते
पूज्यन्ते केन कारणे॥ विधिश्चैवार्घ्यपात्रस्य केषु द्रव्येषु कारयेत॥ गुरु हे तिगुहे नाथं कथं व्याप्ती परापते॥ किं वीजं भयवक्
त्रस्य कस्यानं पूजनेन तु॥ किञ्चतुरश्च कमाषु डादृष्टि पात्र कीदृशं तिस्य मैमिर्लिके नाथ का पूजा या डकारके मे॥ दीक्षा ज्य
ष्ठस्यानन्ते षट्आज्ञा स्वेच्छ त्रिनीयकं॥ क्रमज्येष्ठ च तथैवहि अधिकं कोत्र पूज्यते॥ दीपश्च तश्च पुष्पश्च अर्घपात्रक्रमन्तथा
कीदृशं गुरु देयेत पादुका दर्शनं परं॥ क्रमे ज्ञान क्रम तयक्रम लक्षक्रमोदयं॥ क्रमभेदं क्रमोघश्च कमातीतन्तु कीदृशं
क्रमसिद्धि क्रमाभ्यासं क्रमकुलन्तथा॥ नव संज्ञा त्रिसन्ताव षड्पश्च मेव च॥ त्रिसंज्ञा मेकसंज्ञा च सिद्धदेवी च पालि
ता॥ द्विपश्च विश संज्ञा च तेषां भेदं वदस्व मे॥ कथं पर्वदिना नाथ के सिद्धास्तत्र पूज्यते॥ कीदृशो गक्रमे रौद्र क्रमाहादि
व्यस्य दीयते॥ षड्सादेहसं स्थाव पञ्चशरज्ञानि की दृशं॥ वीर्य्यमाहरणं नाथ प्रत्ययं व्याप्तिमेव च॥ भागाकुमाश्चये
मेलापं सवासाभ्यन्तरं तथा॥ कीदृशस्य प्रकास्य न कौलाचारं सुदुर्लभं॥ एतन्मे छाम्य हे नाथ वदस्व मे मत्तत्त्वतः॥

वा॰तं॰ ५१

स्व॥ भेदेये ज्ञानमार्गेषु सर्वयेद्विकलामतं॥ मोक्षद्वारमिदं भडे निरंजन वदाम्यहं॥ शिवमण्डलमक्षय्यं महाकालिक्रमोदयं॥ त
त्रौघोगामभावनुचचित्तश्च विरोपकं॥ महासंहारसंहारं गाढिक्षुगकुलार्णवं॥ निरंजन सर्वगतं सर्वभावैकभावकं॥ महाक
ल्पान्तकल्पान्तं महाशिवलयं गतं॥ महातेजोघरं वीरं महापथप्रिया प्रिय॥ महासिद्धपदं सिद्धं महादिबोधमण्डलं॥ एतत्क
यमनाख्यं त्रयो गिराशिक्रिगोचरं॥ चतुर्भदविभागेन कौलाचारं प्रकीर्तितं॥ योजानाति क्रमं दिव्यं सगुरु मोक्षदो भवेत्‌॥
पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि साधनासाधकं प्रिये॥ खचयत्र परिक्षीराणो भावतत्त्वयत्संगत॥ तत्रतत्रस्थितो योगी विछन्ति परभावितैः
: पश्यन्ते च परां दृष्टि यद्वसु मनसेप्सितं॥ तत्सम्प्राप्यते सो हि मन्त्रराज्यश्च भावतः॥ हर्षशोक परित्यागाति छन्ने वमहीतले
स्थिरीयत्वमापन्नासाधना साधकं प्रिये॥ समागमे विनिर्मुक्त स्वपत्सु ज्ञप्ति छुति॥ तत्र विस्रामयोगस्य भावितं तं विमलं प्रिये
पश्यन्ते स्वकुलं तत्त्वं परभावप्रभेदतं॥ परमाकाशगमनं साधनासाधकं प्रिये॥ ब्रह्माण्डस्फोटकरन्ते विदृष्टिपात त्रिशीक्षणात्‌॥
प्रतिमाचारणां कुर्यात्स्वदृढां हृगत्वं वचः॥ यक्षिणी साधनं च विलयन्तिप्रभ तुनं॥ शिलास्फोटं लभूकं स्यमन्तद्धानश्च खेच
रत्नीवा कृष्टिकरं देवि परविज्ञापदं स्मृतं॥ पुरप्रवेशाकरणं डमन्त्रं करणाप्रिये॥ अपमृत्युविनाशाय स्वरयोगतिवारणं॥ एष: ५१
स्थिरीकृत्यतत्त्वदेवि पाकलभेकरणं प्रिये॥ दूरास्वरणाविज्ञानं ज्ञाति नान्द्रुदितं श्रुतं॥ गमनं लभतं कृत्वा स्वतन्त्रिस्व
तन्त्रथा॥ पक्षी कगगनाकर्षेयक्ष भृ नति वारणं॥ एवं तु कथितं देवि योगेन्द्र स्यतु साधनं॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि दीक्षा
कौलिकमुत्तमं॥ मन्त्रदीक्षा सवीजा च आज्ञा शाक्तिर्तिलै कृतं॥ तिवीजा कौलिकी दीक्षा वेध मात्रस्वरूपतः॥ सम्पूर्ण क

सोऽभ्यागोनापि भवार्णवे॥ ताभ्यांसंस्पृष्टयोगेन वर्त्तते सोऽत्र निगुरु॥ एवं विधं महाराज त्वं गुरुसर्वार्थबोधन॥ भ्रान्तिज्ञानविचार
य गुरु नित्यमिधीयते॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि लक्षणस्य वरुत्तमं॥ सर्वलक्षणसंयुक्तः सर्वागमविचारकः॥ सर्वभूतदयायुक्त
कपाशीलात्मवत्सलः॥ बोधकश्चैद्दकोदक्षश्शान्तचित्तश्च वर्णितः॥ तपस्वी ब्रह्मचारी च गुणवान्सो जितेन्द्रियः॥ कालचक्रानभा
वी च भिक्षासी वीरविग्रहः॥ कुलो कालकुला ग्रायी क्रमशास्त्रविचारकः॥ विधदीक्षात्मसंबोधन्याही धीर्यपरायणः॥ अतुद्वि
जेनशील तद्दृष्टं गुरुलक्षणं॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि गुरुप्रत्ययमुत्तमं॥ भद्रष्टविग्रहः शान्तोदेवतात्ति ह्यखेचरी॥ पश्यंति दिव्यचक्षु
षां त्रिनेत्र गमने प्रिये॥ महद्विलापपरीश च परकायप्रवेशनी॥ परवेधपराकर्षं दसि गुरुप्रत्यय॥ एवं देवि मयाख्यं गुरुप्रत्ययल
क्षणं॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि कौलाचारमनुत्तमं॥ वर्णद्वारं पूजाद्वारं मोक्षद्वारं निरंजनं॥ एतदेव वदं दिव्य कौलाचार प्रकीर्त्तितं
देव्युवाच॥ वर्णद्वारं कथं नाथ पूजाद्वारं कथं॥ मम॥ मोक्षद्वारं महादेव निरंजनं वदस्व मे॥ एतद्द्वेच्चतु(?) चक्रं कथयस्व प्रसादतः
भैरवो वाच॥ भृणु देवि प्रवक्ष्यामि गुह्यं कालिकमुत्तमं॥ सम्प्रदायन्च गुह्यं भुक्तिमुक्तिफलप्रदं॥ स्वस्वरान्स्वरविसर्गदितं
बोधभास्करं॥ ध्वनिरूपसमापन्नं त्रालुमध्यावलम्बितं॥ प्राणसूत्रप्रवाहेन वश्वासवर्णसंयुतं॥ वेदतोवक्त्रयोः की चबीरावति
कुलोऽद्वं॥ विपालव कृविषदं निर्गतं कुलभैरवं॥ एतद्देवि मयोक्तञ्च वर्णद्वारमनुत्तमं॥ ध्यायानामि मनोल्हादं स्वदनन्ति निर्भ
र त्रिः प्रकारं त्रिसन्धं त्रिधा चक्रमण्डलं॥ अमृताधृतं दिव्यं तल्लक्ष्ये विदचिन्मुक्तं(?)॥ त्रिमूर्त्ति वदने देवि पूजाद्वारं प्रकी
र्त्तितं॥ नाभिचक्रान्तरगतं विद्धि वित्ते जमण्डलं॥ महायोनिपरं दिव्यं ब्रह्मनाडिप्रकाशकं॥ अधश्चोर्द्ध प्रवाहेन व्यापकं सर्वगोचरं

वा॰ तं॰
५४

सितपरः पक्षसरैयेवगमुत्तमं॥ प्रणवक्तुलकं युक्तं मध्यं स्थिवामव्ययमुत्तमं॥ ब्रह्माणं स्वं ऽपरमं स्वस्वरं परि कीर्त्तितं॥ भिक्षाटभव
वारेण आनन्दघरमुत्तमं॥ खवर्स्वं द्विकार्य्यानव हालानां स्वरेस्थितः॥ परामृत चरं दिव्य धारये त्वारणान्जीवितः॥ कथितं गु
वरारोहे ब्रह्मचार स्वलक्षणं॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि द्वैतस्याद्वैतलक्षणं॥ स्वपदं स्वपदानीतं स्वपदं स्वदान्तरं॥ कालचक्रोदयं
यत्र तत्र भक्षयते परं॥ एवं क्रमविचारेण द्वैताद्वैत स्वलक्षणं॥ पादुकादर्शनं देवि कथितं ममृतमुत्तमं॥ पूर्णप्लुभाक्तिं देविवि
तुनादान्तमध्यतः॥ स्थितं समरसीभूतं अद्वैतत्वं प्रकीर्त्तितं॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि प्रमेयं परमं स्थितं॥ सालम्ब किन्निरालम्बं निल
नं किं सन्तत्व कं॥ सानन्दं किं निरानन्द निर्लक्षं किस लक्षकं॥ साकारं किं निराकारं कीदृशं पश्चिमक्रमं॥ सत्वरूपं विदाकासे
स्थितं गुणितुर्निय संमुखं॥ सालम्बं विजानीयात् निरालम्बमनुत्तमं स्वजेनत्॥ भावना भाव्यते भावं स्फुटं प्रकटगोचरं॥ स्फुरतत्का
दोदयनिश्यं सतन्तं परिकीर्त्तितं॥ यच्छुद्धन्त्रिपरत्रियत्न त्रयीभूत विग्रहं॥ सर्वसमरसानन्दं निस्तन्त्वथं प्रकीर्त्तितं॥ विद
वित्स्यथ नोद्भूतं स्वस्वभावरसोऽद्वं॥ सानन्दं तद्विजानीयात् निरानन्दमतः परं॥ यत्र सर्वगतं सूक्ष्मं तत्त्वयीकृतविग्रहं॥
निर्लक्षं तं विजानीयात् सलक्षम्प्रथयाम्यहं॥ चिदाकाशंपरं ज्योतिर्बुद्धा परमया त्मसेन॥ दृश्यते परयाद्शात्मा सलक्ष्यमितिक
थ्यते॥ तत्वाधर कलाकालव्याप्तं येन चराचरं॥ साकारं तं विजानीयात् निराकारं तु मंत्यते॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि साक्रं सा
ध्वमानसं॥ लक्षणं देवदेवेशि महाज्ञानोदयं प्रिये॥ इच्छाज्ञानं क्रियाच्चैव तथा कुलवलिनी परा॥ मान्त्रका पंचमो वै निरु
क्तिः पंचकमिष्यते॥ इच्छाया प्रसरो द्वन्तं ज्ञानन्त्रावलोकनं॥ कार्य्याकार्य्यक्रियाच्चैव कुण्डलिन्या प्रबोधनं॥ मान्त्रकामी

राप:
५५

२८

रणं कृत्वा विश्रान्तं योगिनां प्रिये ॥ तत्रस्थो भावयेद्देवि आज्ञा विमलभैरवं ॥ पञ्च विग्रहसोत्कल्यं संक्रामकरणं प्रियं परमा
त्मस्वसम्बोध ल्हादनानन्दनिर्भरं ॥ विकल्पभेदयुक्ताग्र पञ्चविग्रहनिर्मलं ॥ हाहाकारक्रमेनैव शिथिलीकृतविग्रहं ॥ तेनैव युक्ति
भेदेन कादि सम्विदमाश्रुतं ॥ स्वस्वभावस्वबोधेन चर्वितं तश्च कुलाम्नतं ॥ पीत्वा तु युक्तिभेदेन ककन्दरनसोऽहंपक्षाभयवि
कासो घस्वानन्दपदनिर्भरं ॥ निर्गतं तास्वरावेन वेधयेत्स्यात्तु विग्रहं ॥ कथितं देवदेवेशि वेधवीक्षा स्वबोधतः ॥ संसारभय
भिद्धित्वाभोगमोक्षप्रदायिनी ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि समयं कौलिकागमे ॥ ब्रह्मादिस्तम्बपर्यन्तं सर्वं वर्णा व्यवस्थिता ॥
परमात्मापराशक्तिश्चिद्देहमपरभावितः ॥ समतां वुद्धिमापन्न सत्वस्य समनेन्द्रियः ॥ सर्वभूतान्तर वर्त्तिन्यं ग्मातृ
भावितः ॥ यत्र यत्रानुभावेन तत्र तत्रगतस्य वै ॥ पञ्चामृतानां सर्वेषां स्वस्वरूपविविक्तनः ॥ सर्वाचारसमोपतः समयं स
मयेश्वरः ॥ ॥ इति श्रीवाराहीतन्त्रे दक्षिणाम्नाये निर्वाणपदे षोडशपटलः ॥ १६ ॥ भैरव उ० ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि सा
राःसारं वरानने ॥ चतुर्थानन्तथाचार्यांत्रमस्यैवं तु लक्षणं ॥ भक्तियुक्तो हि योगीन्द्रः चर्यापर्यन्ततत्परः ॥ सरेखन्तु रसंक्र
कौलवृत्तपरायणः ॥ भिक्षोचारंश्चरन्नीत्या घागार्थं न्नीवमराडने ॥ यो गाथ्या स्वपुरान्नित्यं क्रमपूजारतः सदा ॥ अघोराघो
र कुरोवांकं मौलिनं केतलक्षणं ॥ तस्य सिद्धिर्भवेद्देवि कौलिकी मोक्षदायिनी ॥ देव्युवाच ॥ चतुर्थी दृसं नाथे त्वत्पुरश्चे
यको दृशं ॥ व्रतचर्योक्रमं नाथ अध्यात्म कथय स्व मे ॥ भैरव उ० ॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि सरखन्तु रलक्षणं ॥ व्रतचर्या स
मायुक्तं पश्चिमान्वयतत्परं ॥ मरेवदूर्मिरहितं वहूपं दार्थपदार्थितं ॥ ब्रह्मास्यातविसामपाररागा सास्वन्तमं ॥ वित्ता

॥ ता॰ तं ॥
॥ ५६ ॥

हेतं ॥ वेधदीक्षा च संबोधं कुर्यात्संजीव्य गतिं ॥ कुर्माधारसमाधिस्थो योगी पूरपुरं व्रजेत ॥ सरूजो निरुजो चैव निरूजीम न
तं प्रिये ॥ स्थितो जीवपूटाधारे साधकेयोगचित्रकः ॥ त्रिधनं पश्यते सर्वसत्वे सिद्धीश्वरो भवेत ॥ लोलाख्यं स्थानमासाद्य
भोगान्निविविधांश्च च ॥ प्राप्नोति साधकर्थ क्षपुसन्नात्र कार्य्या विचारणा ॥ नन्दिका त्वाप्य तो योगी स्फाविपासयलंद
रेत ॥ रसं रसायनं सिद्धं लभते न्मनूजिडवेत ॥ गुरुवक्त्रगता मस्य साधको विगतस्पृहः ॥ अविनाश ननूर्भूत्वा प्राप्नोति प
रमं पदं ॥ विघुवस्थामहादेवो जगदुद्धरणक्षमं ॥ भवते नात्र संदेहं पूजयेद्योषितां गणे ॥ वैसर्गिकसमारूढ सर्वतादि
गुणान्वितः ॥ हस्तीकर्णो भवद्योगी यथादेवसदाशिवः ॥ परचित्तगतज्ञानं मन्त्रीता नागतश्च वेत ॥ हृदिन्नं सर्वभूतानां
तत्त्वतो वेत्ति साधकः ॥ विसर्गो न्नयथा वस्यात्रिकम्पा देहवर्जितः ॥ कलाकलेकारहितो भ्राजते दिवि सूर्य्यवत ॥ सर्व
कामेश्वरी वीरैर्योगिनीभिः परावृतः ॥ स्थानन्दरससंपूर्णाक्रीडते नन्दपर्वसः ॥ इति मे कथितं सुभ्रुं रहस्यं शिवभावि
तं ॥ षोडशाधारयोगाख्यं स्थानभूतस्यैकलक्षणं ॥ सर्वः प्रत्ययकृद्देवि वीरारांहितकाम्यया ॥ स्वगोप्यं कारयेत्रितं ॥ राम ॥
यथास्थो न्नाधस्येत ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि शाम्भवस्यैव लक्षणं ॥ समंगतं त्वयं चैव अवबोधं चतुर्थकं ॥ चतुर्थाभेद ५६
भित्रसुशाम्भवं परिकीर्त्तितं ॥ भैरव उ० ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि रहस्यं भुवि दुर्लभं ॥ मंत्रवीर्य्य विमर्शश्च स्वरूपश्च तथो
दकं ॥ एतन्तस्य वरारोहे लक्षणाश्च वदाम्यहं ॥ मतन्तं सर्ववेदत्वे ज्ञानांसं सारगुरुं ॥ मननत्राणधर्मत्वात्मंत्रमित्यभि
धीयते ॥ यस्य मूलं परामख्य शक्तिमूलं तु तद्वर्गं ॥ तत्स्य भरिमाकारं महाव्याप्तिवरोदयं ॥ उदितो मंत्रराजानां तद्वीर्य्य

६०

यनेविश्वेपञ्चधाशक्तिलक्षणां॥ अमुनात्मस्वरूपञ्च विद्युत्रिपरभाविगः॥ आधारभेदयोगेन कुलङ्गारवासमाश्रितः॥ स्थानं
स्थानान्तरं देवि विमृशमन्त्रिपरस्परं॥ पृथग्भेदं पृथक्शक्तिच्छिन्नधुभोवेन भावितं॥ एतद्देवि मयाख्यातं आनवं तन्त्रकीर्त्ति
तं॥ देव्युवाच॥ आधारस्तु कथन्नाथ पृथक्सिद्धिः कथं भवेत्॥ विश्रामयोगभेदेन पृथक्स्थानं पृथक्कुमं॥ कथयस्व प्रसा
देन येन सिद्धार्थो भवेत्॥ भैरव उवाच॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि सारत्वा ज्ञानं सुविस्तरं॥ पृथक्सिद्धिः पृथग्भेदस्तु भावेन भा
वितं॥ कथितन्तव देवेशि सर्वसिद्धिफलं भवेत्॥ आधारं चैव संकोचं तुर्य्यं जन्म तथैव च॥ कन्दं कुण्डलिनी देवि कुम्भावञ्च
तथैव च॥ तन्त्रैलं ज्ञानवनीख्यं नं भ्रूतालं जीवसंपुटं॥ कूर्म्मोधारं स्पर्श— श्चलोनात्वं लम्बिकोदरं॥ एतत्र चक्रं नाडी
श्रे नव ज्ञात्वा तथैव च॥ विभु कृष्णपरं स्थानं वै सर्गिकमनः परं॥ विसर्गान्तं तथा देवि षोडशैतत्प्रकीर्त्तितः॥ एतेषोडशधा
धारे पृथक्सिद्धिर्वदाम्यहं॥ ऊर्द्ध्व नये विषधरात्पातयेच्च महीधरां॥ कम्पयेद्दग्विल्ला चोर्वीं सर्वाधारस्थितः प्रिये
आकृष्य सर्वलोकानां पाताल विच्चरं विसेत्॥ संभयेत्सर्व सेम्यान्निसकोठ्यं नसंशयः॥ ध्रुंसयेद्उक्षचेतासिद्धं
तत्पुत्रिपादपात्॥ दर्प्यं हरति नागानां माहतस्य तु साधकः॥ डावयेद्योषितः सर्वास्तु सर्वा कुर्य्याद्दुराचरं॥ परं सो
भाग्यमाप्नोति जन्मच … संस्थितः॥ चालयेत्प्रतिमादीनि आकर्षेत्सुरयोषितः॥ सर्व … तत्तं योगी कन्दचक्र
विलम्बकः॥ कुण्डल्याधारपालम्बं आहूयेदयोगिनीगणां॥ वेधयेत्स्वरवादीनी साधये यक्षदीक्षितां॥ परयेद्विभ्रम
स्थितं त्वाल … स्थान साधकः॥ सर्वसंक्रामतां कुर्य्यात्कुम्भस्थो नात्यगामिनी॥ चित्तक्षोभ भवत्याक्षु …

॥ वा. तं. ॥
॥ पृ ॥

श्रेचिद्रपुरी॥ सावित्रीं विस्व जननी सावित्र्या भगरूपिणी॥ पराकाम्यप्रविष्टस्य परचित्तस्य सावरी॥ परमर्षिपराकृष्यका
नित्या भगरूपिणी॥ सर्वहृम्यादिनाया सावित्रिकमेदेति गर्भिणी॥ त्रिप्रकारा त्रिशवरी सावित्रि त्याभगरूपिणी॥ एवं तु कथितं दे
विभगाख्यं लस्य वितीर्णये॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि प्रसन्न परमश्र्वं भ पारं पर्य्यं तु सन्नानं कथयामि वरानने॥ फलवीरो दयं यन्त्रसा
ञ्चो घमण्डलं॥ व्योमव्योमान्तरं सो वरुदितं वोधि भास्करं॥ भास्करा डविसं जोगं रवेजातं दिवाकरं॥ दिवाकरा सप्तगर्भ
प्रारंभ दितं जगत्॥ चिपपो विदधविश्रे जसर्वगं शिववीर्य्यकं॥ सर्वभूतान्तराव स्थं पारंपर्यं प्रकीर्त्तितं॥ कं मञ्चाकामकु
श्रेवक्रमंडो घविनिर्गतं॥ कमव्ययं तु सन्नानं विराचारपदं स्थितं॥ षडिन्द्रिय परियपरित्याग मन्त्रं दिव्यौघमण्डलं॥ ततश्चचि
च्छिन्नी स्थानं विसृमन्त्ररसात्रितं॥ तत्राप्तमितिविख्यातं तन्तु वाग्जालसंग्रहं॥ अन्यश्च कथिता देवी बीजरूपे वतत्रिणीयं॥ प
रिवारकविल्लारं नामतनिकवर्जितं॥ एवं मूलं स्यतन्यन्त्रं संक्षिप्तं विधि साधनं॥ शक्तावस्था परित्यज्य वो पूहृपेन सं
स्थितं॥ चिन्मात्रनरा ग संपूर्णवीजस्तहिमयस्थितः॥ अघ्याम्नगर्भिणी विज्ञस्व प्रकाशत्वमर्षिणी॥ स्वबीजमन्त्रेवीयञ्च
जन्मकर्मक्षयकरी॥ अनुष्टुब्वर्ण्णविख्यातं कण्ठमालोक्यवर्ज्जितं॥ अघंस्य उ अनुष्ठाप्यं नाक्षरं सरतेकाचित॥ तत्कुलवर्ण
रक्षंश्च तद्वर्ण्णं परिकीर्त्तितं॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि पीठपीठेशरक्षणं॥ प्रथमे कालिकं पीठं द्वितीयं विनयकौलिकं॥ तृती
यं सिद्धकौलं तु दिव्यकौलं चतुर्थकं॥ आदि षोडशकं स्वैवकादिसान्तं द्वितीयकं॥ यादि हान्तं तृतीयं तु रुमंत्र चतुर्थकं
सोमाख्यकौलिनीपीठं सौरं विनयकौलिकं॥ सिद्धकौलं तथा त्रे पंगियाख्यं दिव्यकौलिकं॥ एवमाम्नाय संस्थानिवास

॥ एष ॥
॥ पृ ॥

२६

नन्त रूपकं ॥ तद्धिमर्थपरामृष्यमत्रराज्ञामन्त्रस्मरेत् ॥ साधनासाधने देविक्रम्य थाजडवड्वेन ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि पुडाक
ष्टवदाननेः ॥ स्वस्वरूपपराद्दृष्टिर्विकाल्परयमोडवं ॥ वधाञ्जलिनाभिगतं हृदि विन्नेनिधायच ॥ वक्षाज्ञ्रेखेचरी मुद्रास्पास
जालस्य – वनीं ॥ सर्वदुष्टप्रसमनी सर्वविघ्नविनाशिनी ॥ ब्रह्मादिदेवतानां सर्वावश्यान्तष्पत्रियोगिणी ॥ न सम्मिःखेचरी चात्र
खेचरी सिद्धमाननः ॥ मातृकायोगिनीनां स्पर्शिं दद्याति भैरवि ॥ एतज्ञा कालेन देवेशि पाडकादर्शनं प्रिये ॥ यो वध्नात्वेच
रीमुद्रां तस्यमोक्षोध्रुवं भवेत् ॥ एतन्मूलावतारम्नु कथितं श्रु वराननेः ॥ याभिश्रीभगान्तरे स्थित्वा भगरूपा भगोदया ॥ भगडा
वकयोनि संभूतस्थानोदितावरा ॥ देव्युवाच ॥ कथं तु भगमित्युक्तं नित्यैव च किम्विधा ॥ भग निल्पा च यं दिव्यं कथय स्व
प्रसादतः ॥ ॥ भैरव उवाच ॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि भगान्निस्या च निर्णयं ॥ कथयामि न संदेहः त्वव स्नेहाद्वराननेः ॥ भगलिङ्ग
कोराग विख्याते दिव्यस्थं ग्रमसापल ॥ इच्छाज्ञानागक्रियाकोणां त मध्ये चिञ्चिनीक्रमं ॥ स्वसुधारां च निर्यात स्वभावानन्द
पिनी ॥ सर्वलोकान करीरस्त्रासा नित्या भगरूपिणी ॥ विस्वस्य जननी या सा कालग्रासा वलम्बिणी ॥ पीत्वा कामरसं शुद्धं
मातित्या भगरूपिणी ॥ स्वकलास्वेच रास्यास्या स्वचक्रकल भक्षिणी ॥ येन पान पदेश सा नित्या भगरूपिणी ॥ निर्बीजं वी
जया सस्ना स्वबीजोद्भवरूपिणी ॥ कुलकौलाक्षरगता सा नित्या भगरूपिणी ॥ संकोच त्रविकासं च स्वसंयत्र न विद्यते ॥
तदन्तर्लीनचित्तस्य नित्या न स प्रवर्तते ॥ सूर्याग्निचन्द्रमथितं गलितं कुलचण्डिनी ॥ तदसंयत्र संतप्ता सा नित्या भगरूपिणी
महाचक्रिणीभिश्चक्रा भोभवलिङ्गासमागमे ॥ प्रस्फुरन्ते त्रमध्येस्था सा नित्या भगरूपिणी ॥ ब्राह्म्यादिनपितुमचके भगम

वा.तं. नन्दस्थे एजयेद्युग्मं सकवाभन्नं भैरवि ॥ अं पिवच्छ्रुन्नदेवि अंवलि त्रितयं तथा ॥ नव संकेतकं मण्डेशदवक्राकुलं स्पमे ॥ गन्पयेक्रि
६१ तथा पूजयसम्नित्यस्पपादशी ॥ उष्णलम्मूलमाज्ञि त्यज्ञाता तेनावसंस्मरं ॥ सत्रश्रीक्रमविख्यातं योगिणीनां तु वल्लभं ॥ गदित
क्रमसंज्ञाय शुरत्नानि विश्रान्तं ॥ त्रिकथ्य कथितं देवि षट्प्रकारमतः शृणु ॥ आधारं गुह्यमित्युक्तं स्वाधिष्ठानं तु लिङ्गकं ॥ मणिपू
रं नाभिनं हृदके मुञ्चनाहतं ॥ विशुद्धं कण्ठदेशे तु आज्ञाभ्रूमध्यसंस्थितः ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि पुडात्रिगुप्तं तरं प्रिये ॥ दिव्यभौमा
न्तरिक्षस्थं त्रिविधं क्रमनिर्णयं ॥ भालपृष्ठेन देवेशि न रसं केतकं प्रिये ॥ एजयेत्तुरया भक्ष्यादिकं चैव वराननेः ॥ चतुष्का
र्धवेवोक्तं पूजासन्नित्रिविलम्बे ॥ वाद्यमण्डलमध्ये तु यथाविभवमर्चयेत् ॥ भौमान्तविजाभीयातु क्रिमु क्रिफलप्रदं ॥ पुनरन्यं
प्रवक्ष्यामि क्षन्तरिक्षक्रमं शुभं ॥ स्वचन्द्ररवे वराज्ञस्थं स्वस्वरूपावपन्नमं ॥ तेजोपदं हितयुक्तकालिचक्रको मोदयं ॥ एजयेच्च
महाचक्रं भास्वन्तं परमेश्वरि ॥ मरीचिवादशयुतं भविस्फूर्यं समप्रभं ॥ एजापरस वोधेन स्वस्वभावेन भावितं ॥ स्वपुष्पम
गडलेपूजयस्वम्डाम्य च यत्प्रिये ॥ स्वस्वरूपात् भावेन एजयेत् स्वपदात्तरं ॥ खगान्तराख्य नेस्थिं स्वविश्रान्तसर्यमण्डलं ॥ विद्ध
क्रियलितानन्द एजयेगमरीचयः ॥ एवं तु कथितं देवि अन्तरिक्षक्रमं शुभं ॥ ॥ इति श्री वाराहीतन्त्रे दक्षिणाम्नाये ति ॥एष:॥
वाराघदेस्तनदशमपटलः ॥ ७ ॥ भैरव उ० ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि वृक्षनाथस्पतल सतः ॥ रहस्यं सर्वशास्त्राणां गोपितं तस्मि ॥ ६१ ॥
केक्रमं ॥ एप्राणप्रतरं देवि दिव्यसुसंगं विवर्जयेत् ॥ प्रवक्ष्यामि परं दिव्यं तव सौभाग्यभाजनेः ॥ महाकोलारणं हृन्तिवं अनन्तं
विमलोदकं ॥ तन्मध्ये मध्यदेवेशि चन्दनीयसमुद्भवं ॥ पंचरत्नशिलाचण्डदीपमानं रसेश्वरे ॥ तन्त्रमध्ये त्रिकोणाक्षसंस्थान

नः कथयामि ते ॥ श्रीशैलं श्रीमहेन्द्रश्च वन्ध्यो पंचराननेने ॥ कैलासंस्थ चतुर्दे विशिवपीठमुदाहृतं । पीठेशाश्च प्रवक्ष्यामि भुक्ति
मुक्तिफलप्रदं ॥ चक्रं तु मारशिवरं मताव मेचतुर्थकं ॥ तत्पुरप्रमनंदिसं पीठे ड्राश्च प्रकीर्त्तितं । सिद्धानां योगिनीनाश्च भ
णवक्ष्यामि प्रिये ॥ आधारश्च स्वचक्रश्च कुरद्धीश्च प्रकीर्त्तितं ॥ मदननामदेवेशि पीठसिद्ध प्रकीर्त्तितं । रक्ताक्षलालावराक्षी
महोत्सुका चतुर्थिका ॥ पीठसिद्धा मया ख्याता देवाकौलिकतत्परा ॥ भैरवउ० ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि पूजाक्रममनुत्तमं
चतुष्कं पंचकं षट्कं त्रिकुञ्च परमेश्वरे ॥ कथयामि चतुष्कं तु सर्वाख्याम्यमं रप्रिये ॥ उड्डियानं प्रथमं पीठमनंथ्वेव द्वितीयकं
कुहेकान्तृतीयं स्याद्देवपीठं तुडयान ॥ ओंकारस्य प्रथमं पीठं जालपीठं द्वितीयकं ॥ पूर्णपीठं तृतीयं स्याद्देवपीठं तु कामरू
पं ॥ एते शक्तिमया पीठ सर्वाख्याम्यपन्नग्गति ॥ पूजनीयं विधानेन सिद्धानां योगिनी युतं ॥ ओं कानन तथा सिद्धवि
स्वानन्द द्वितीयकं ॥ तृतीये वकुलानन्द ड गर्भं चतुर्थकं ॥ पूजा नाम तु देवेशि देवी पूत्रन्तु मानसं ॥ रक्ताक्षी नागजिह्वा
चकराक्षी सोमजिह्विका ॥ वराटाक्षी अग्निजिह्वा च डयामस्तं पीजिह्विका ॥ पूजनीया विधाने न गुरु वक्त्रागतं प्रिये । चतु
ष्कं कथितं देवि देव्यापं चकं च रतः ॥ कानादि सवं तनादेवी शुक्रयोगेश्वरी तथा ॥ समरीसिद्ध संताच कुब्जिकाममयोऽस्मि
ना पंचकं कथितं देवि योगषट्कं श्रणु प्रिये । विमलाय प्रकारं तु कुब्जिकाशावराननने ॥ मातंगी सिषिनी चत्री गुह्यानन सुंदरी
तु गृहे षट्कं कथितं ज्ञानषट्कं श्रणु प्रिये ॥ आज्ञा च कुब्जिका देवि मानं श्रीभिद्धमेव च । अनाहतं मालिनी च मालि पर खगेश्वरी ॥
स्वाधिष्ठाने तु जिह्वाम्बज्राधारं तु विजिम्बिका ज्ञानषट्के तु कथितं त्रिकरहस्यं श्रणुष्व तु ते । पारंपर्यविभागेन त्रिमत्रियं परख्यापितं

वा·तं· ६१

कालेन तु देवेशि दर्शनाम्मोक्षदो भवेत् ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि पीठसंकेतलक्षणं । सोमावर्त्तप्रवेक्तव्यात्रिमेषस्याः गतप्रिये ॥ ओंकार
पीठसंकेतं योगिनां प्रियमुत्तमं ॥ करीतु दक्षिणे देवि परां दृष्टि निपातयेत् ॥ जालपीठस्य संकेतं सिद्धयोगिनि वल्लभं वाम
करांगुस्य सेद दृष्टिपूर्णा पीठोदयं प्रिये ॥ सकृन्नरस्य वक्त्रिखान तसिद्धयोगेश्वरी मते ॥ घाराणानु कामरू पीठ चनत्रदृष्टिस्य से प्रिये ॥ स
र्वकामफलत्रस्यायस्य संकेतकं प्रिये ॥ पीठसंकेतकं भङ्केकथितं तत्र वल्लभं ॥ सर्वसिद्धिप्रदं देवि सौभाग्यं जननं परं ॥ गोपि
तं च प्रयत्नेन नत्रा ताप परमेश्वरी ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि पीठमुडावराननेने ॥ मुष्टिमव्याकरौ देवि प्रसाप्या कृष्ण कप्रिये ॥ ओंकार
पीठसंकेतं योगिनां प्रियमुत्तमं ॥ करी तु दक्षिणे देवि परां दृष्टि निपातयेत् ॥ जालपीठस्य संकेतं सिद्धियोगिनि वल्लभ । वा
मकरांगुस्य से दृष्टिपूर्णा पीठोदये प्रिये ॥ सकृन्नरस्य वक्त्रिखान तसिद्धयोगेश्वरी मते ॥ घारागानु कामरूपी चनत्र दृष्टिस्य से प्रि
ये ॥ सर्वकामफलत्रस्यायस्य संकेतकं प्रिये ॥ पीठसंकेतकं भङ्केकथितं तत्र वल्लभं ॥ सर्वसिद्धिप्रदं देवि सौभाग्यजननं
परः ॥ गोपितं च प्रयत्नेन नत्राता परमेश्वरी ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि पीठमुडावराननेने ॥ मुष्टिमव्याकरौ देवि प्रसाप्या कृष्ण
कप्रिये ॥ ओंकारपीठमुद्रेयं सिद्धयोगिनि सेविते ॥ प्रसार्य तर्जनी देवेशि अंगुल्यादि रला कृते ॥ जालपीठस्य मुद्रेषा व
ल्लभा च योगिनी ॥ हस्तोत्तुंग भवत्कन्या अंगुल्या मस्त वल्लभे ॥ पूर्णपीठस्य मुद्रेषा वद्धादहनि कल्मषं । हस्तो त्रिकोणाव
त्कन्या ह्री अंगुल्या समानतः ॥ कामरूपीठमुद्रेषा कामिनीनां प्रियो भवेत् ॥ तर्जनी कुंडुगा कार्या कनिष्ठिऽनामपृष्ठि
कः ॥ देवीसंकेतमुद्रेषा रवेचरी समदद्वीनं ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि गुह्यास्थिति वराननेने ॥ त्रिणभंगर्भ विश्राम्भं रतिचक्रसमु

राम: ६१

२८

योगिनि वृत्तमं ॥ भ्रूज्ञानमगुरान्तस्थं तज्ञ्चभं हृदयान्तरं ॥ इदिजं चिञ्चिनीनाथ सर्वकामफलप्रदं ॥ मूलमारोत्कुविन्नीर्णि । दिव्यो
घफलसंभवं ॥ कौलाङ्कुरं कुलोन्मूलं ऽत्र त्रिशिवमण्डले ॥ स्वस्वभावरसाध्यायसान्नान्नामन संभवं ॥ सात्त्वत्रित यवि
ली लीवेदवेदरूपहृवं ॥ पुष्पोठयसमाकीरागिविषयाभुगमन्नमं ॥ नत्रविआत्रिपरमं सुखदुःखविवर्जितं ॥ चिदमो
दफलं दिव्यं स्वज्ञविभवमन्नमं ॥ एवं कुमारानंदे विकथितं हृत्क्षीन्निर्णयं ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि पुष्पसंकेतकं प्रिये ॥ चतु
त्प्रानलिपुष्पः पंचमंडभयं स्पन्नमं ॥ पष्ठे द्वितियं म्पाश्च भूनद्वारगं पंचमे भवं ॥ एतत्पुष्पवरं दिव्यं सर्वसाधारणं प्रिये
पुराणां पुष्कलानां योषपंनिं परस्परं ॥ पारयत्रिजटान्यवर्तनस्मात्पुष्पाः प्रकीर्तिता ॥ एवं तु कथितं देवि पुष्पस्ये
वतल्लक्षणं ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि गलागोत्रयमन्नमं ॥ गलाचत्री शिविरव्या नादेहस्याग्रवरानने ॥ गुप्राग प्रतरं दिव्यं अ
कथ्यं कथयामिते ॥ कदम्बप्रथमा देवि विज्ञिप्ता चैव द्वितीयकं ॥ त्रिजयादेवि गलाचैव सोऽप्यतेसर्वसिद्धिषु ॥ कुब्जम
रवमध्ये स्थानाभौ सिद्धकरानने ॥ भगेतु कथितं देवि गलादेव्याद्भुदाहृत एवं तु कथितं अभ्यगलाचैव वरानने ॥ गोशब्द
ममन्नदिव्यं पंश्चरन्तु समुडवं ॥ तन्त्र मध्ये मतादेवि अमरिकागोत्रमन्नमं ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि संकेतस्य तु लक्षणं ॥
ऊर्द्ध्वदृष्टि त्रिरीक्षेन हृद्घो द्विव्योघमण्डलं ॥ संकेतरूपविख्यातो जेष्ठनाथस्य सुव्रते ॥ नासाग्रमंडलान्तस्थं दिव्यवेद्यो
३ ऊर्द्ध्वं प्रिये ॥ दृष्टित्रिवेध्यपनत्रिवसंकेतमध्येमंप्रिये ॥ अधो दृष्टि त्रिरीक्षेन हृदि विन्नविधायवं ॥ संकेतरूपविख्या
तो बालनाथस्य सुव्रते ॥ अङ्गुष्ठमध्य मांगल्यकनीष्ठा च वरानने ॥ भुजात्रितयसङ्केत सिद्धिनाथमुदाहृतं ॥ एजग

॥ या·नं· ॥ त्रमं ॥ आम्नायसिद्धनाथं च अवतारक्रमं ॥ प्रवक्ष्यामि समासेन प्रगणायतनो वने ॥ आदग्गोरवगेन्द्रवधिना हृभ्या महागतं ॥ मा
॥ ६२ ॥ नुष्यं सिद्धिषिछनिकौलिनी परमेश्वरी ॥ पत्रश्रीडाप्रकुर्वीरगांसन्नतीमध्यवत्रदा ॥ विमले च सुतु मष्टतेषां दन्वाभिषेचनं ॥ गम्बाश्च
कं पदं देवि नस्वस्य क्रमं भक्तनं ॥ हस्ताचैव मोपिता लोके प्रसिद्धिना कुलगोचरे ॥ द्वितीयकुर्मनाथश्च मगत्वाज्योतिरेवच ॥ कोमाना
वे कुलाम्नाये ना ना स्तेषां द्वयसुमो ॥ अजिनो विजितेश्चैव तेषां समानकं कृतं ॥ त्रितीये मेषपादं तु कामम क्रूपा स्वत ॥ कीडवा
रंविनितं च द्वयोस्सेपशुपोलम्था ॥ विचित्रविधिनुनासंसंता तेनुशातठ्यं ॥ एतेषां शिष्य लोके च परिमानं तु सप्तति ॥ कृत्वा रवकु
लनाथेन चतुःषष्ट्याधिकं कुलं ॥ सिद्धिसु अधिकारश्च समनतीमेलकं तथा ॥ एवं वीचक्रदेहानि विविस्तर कथयामि ते ॥ कुलो
युगे महाघोरे चतुर्थमीनपादकं ॥ पिंकुलं नाम तत्राथ तमागमकामयं ॥ एहीतं ज्ञानं सर्वस्व मोक्षहेतु चराचरं ॥ नेतानक
ञ्जिं के ये तुमागरेन्द्र्यमितं तथा ॥ तदासमतु तेको धामाद्विषेश्वरवनार्व्वितं ॥ योठमोघाचतुषष्टिङ्ग्रमिगातुभकार्लाग्वं ॥ तावद्य
जाधिपं वहिठदु कथ्यनसंघय ॥ अन्यच्च कथितं देवि संक्षेपात्त्रठविस्तरं ॥ राजकन्यापहाभागकुब्जमानेन पूजिते ॥ ज्यानि त्वे
विमला: शुद्धात्मयाश्रीडितं मेवच ॥ डत्यन्ता द्वादशापुत्रारागजपुत्राम हाप्रिये ॥ तेषांनामानि वक्ष्यामि यथावत्तस्व महेश्वरि ॥ ॥ एमं· ॥
सहत्वा परपापश्चमहेठवरदेवकेः ॥ श्रहेठश्चरवगेठश्च महिधरस्तथैवच ॥ गडिकानाथपादश्च द्वास्तेन प्रकीर्तितः ॥ ॥ ६२ ॥
श्च मरो वरदेवश्च चित्रनाथस्तथैव च ॥ कालिनाथिवपादश्च गडिकाप्रधुकीर्तिताः ॥ एतेषां साधिकारस्तुस्तमनीकृत सुव्रते
ता नानि प्रवक्ष्यामि पुत्रेकोसे वतते ॥ त्रिपुरोत्तरसंकेतसिद्धिमृथ्यानं ते ताविदुः ॥ अभरव्यवराहिहेवरदेवस्यकामदः ॥ वि

८९

योगिनि वु स्वभं ॥ भ्रकान्त मगुराम्नस्यं तक्रूर्भ हृदयान्तरं ॥ उदितं चिञ्चिनीनाथ सर्वकामफलप्रदं ॥ मलमारोत्तुवि स्रोतां । दिव्यो
घफलसंभवं ॥ कौलाङ्कुरं कुलोम्नूलं उत्पन्नं शिवमण्डले ॥ स्वस्वभावर साध्याय सागर सामन संभवं ॥ सा व्युत्रित यवि
ला तां वेदवेद रूपत्वं ॥ पुष्पोठयस्म माकीरांगिषयाप्रागमन्त्र मं ॥ तत्र विश्रान्ति परमं सुखदुःखविवर्जितं ॥ चिदमो
दफलं दिव्यं स्वच्छ विभवमन्त्र मं ॥ एवं कुमागनं देवि कथितं हृक्षतिलो यं ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि पुष्पासंकेतकं प्रिये ॥ चतु
त्प्रान्त्ते पुष्पः पंच मंडभयं स्मृतम ॥ पंथेडि यम्पश्चभन द्वारतां पंचमे क्व ॥ एतत्पुष्पवरं दिव्यं सर्वसाधारणं प्रिये
पुराणो पुकुलांश्चानां योषपंत्तिवरष्वर ॥ पारयत्रिजरान्यवृतस्मात् पुष्पाः प्रकीर्तिता ॥ एवं तु कथितं देवि पुष्पसंके
वतुलक्षणं ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि गुरागोत्र यमुत्तमं ॥ गुराचत्री तिवित्वा नादेरुस्यात वरानने ॥ गुप्राग प्रतर दिव्य अ
कथ्यं कथयामि ते ॥ कदम्बप्रथमा देवि विश्लिष्टा चैव द्वितीयकं ॥ त्रितया देवि गुप्ता चैव सोय्य ते सर्वसिद्धिषु ॥ कदम्ब म
रवमध्येस्या नाभो सिद्धवरानने ॥ भगे तु कथितं देवि गुप्ता देव्याम दाहृतं ॥ एवं तु कथितं गुम्पं गुप्ता चैव वरानने ॥ गोशव्द
मम्र नदिव्यं पंश्चरन्तु सरुडवं ॥ तत्र मध्ये मता देवि अनामिका गोत्रमुत्तमं ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि संकेतस्य तु लक्षणं ॥
दुर्द्ध दृष्टित्रि शीक्षेन दृशो दिव्योघमण्डलं ॥ संकेतरूप विज्ञाय तोजे श्रुनाथस्य मुखं तं ॥ नासाग्रमंडलान्तस्थं दिव्यतेजो
३ कुर्व प्रिये ॥ दृष्टित्रि वेश्यत त्रिवसंकेतमध्ये मं प्रिये ॥ अधो दृष्टि त्रिशिक्षेन हृदि विन्यस विधायच ॥ संकेतरूप विज्ञा
मो वालनाथस्य मुखं ते ॥ अकुष्ठ मध्यमां गुल्या कनीष्ठा च वरानने ॥ पुष्पाद्वित्रि यसक्केत सिद्धिनाथ मुदाहृते ॥ एजा

॥ पा॰ नं॰ ॥ त्रमं ॥ आम्नाय सिद्धनाथं तु अवतारक्रमं ॥ प्रवक्ष्यामि समासेन अप्रमानाय नाथ वने ॥ आद्य युगे खगेन्द्र विना हुम्या महागतं ॥ मा
॥ ६२ ॥ नुष्यं सिद्धिमिच्छन्ति कौलिनी परमेश्वरी ॥ यत्र श्रीडाप्रकुर्वा रांसन्ततीसम्भव सन्तया ॥ विमलेश्वर तुमध्ये तेषां दत्वाभिषेचनं ॥ गम्भान्ध
कंपदं देवि तत्स्वस्य ग्रं मेहक्रते ॥ कृत्वा वै मोदितालोके पश्चिमा कुलगोचरे ॥ द्वितीय कूर्मनाथश्च मंगलान्यो त्रिरेवच ॥ श्रीमाना
वैकुलाम्नाये नाना स्तेषां द्वय सप्तमो ॥ अनितनो विजिते श्चैव तेषां समानकंकृतं ॥ त्रिनीयेमेषपादं तु कामम हृपा स्वत ॥ श्रीगद
रविनितं च द्वयोस्से पद्मपोत्तथा ॥ विचित्र विधितुनासं संता तेनुश तव च ॥ एतेषां त्रिषु लोकेषु परिमानं तु सन्मति ॥ कृत्वा स्वकु
लनाथेन चतुः षष्ट्यादिकं कुलं ॥ सिद्धिस्तु अधिकारश्च सन्तती मेलकं तथा ॥ एवं स्त्रीचतुर्देशा तत्रि विस्तरं कथयामि ते ॥ कुलो
युगे महाघोरे चतुर्थ मोनपादकं ॥ पिंकलं नाम तत्राथ तमागमकामयं ॥ एहीन्तान्न सर्वस्वमो क्षहे तु चराचरं ॥ तेनातेक
र्चिंकेये नसागरेन्वसितं तथा ॥ तदासमत्र तेको धारिश्चेश्वरवनाभिते ॥ योव स्वौ घाचतषष्ठि इकीगतु भवानीवं ॥ तत्र
ज्ञाधिपं वहिठ कथनसंज्ञ य ॥ अन्यच्च कथितं देवि संक्षेपात्र अविलम्बं ॥ रात्रकन्याम हाभागकुब्जामाने तपजिते ॥ ज्यातित्वे
विमलाः पुच्छातयाकीडितमेवच ॥ उत्पन्ना द्वादश पुत्रा राज पुत्रा महाप्रिये ॥ तेषां नामानि वक्ष्यामि यथावत्तव महेश्वरि ॥ ॥ एम॰ ॥
स्वदत्वा परपाप श्रुमहेठ वरदेव के ॥ अहेडश्चखगेडश्च महिधरस्तथैवच ॥ गुडिकानाथ पादश्च द्वादशैते प्रकीर्तिताः ॥ ॥ ६२ ॥
अमरोवरदे वश्चचित्रनाथस्तथैवच ॥ कालिनाविद्धपादश्च गुडिकापघुकीर्तिताः ॥ एतेषां साधिकास्य सन्ततीकृत तत्रवृते
ता नानि प्रवक्ष्यामि पुत्रके कौले वक्तते ॥ त्रिपुरोत्तरसंकेत सिद्धिम्याने तिसिद्धः ॥ अमरस्य वरारोहे वरदेवस्य कामदः ॥ वि

ऋवं। भाविनं कुलकौलाख्यं स्मृत्य परिकीर्त्तितं ॥ स्थित्वान क्रोधमनसा भावाभाव विवर्जये ॥ कीडये त्रिकुल — ये अखिल प्र
विदालये ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि जन्मस्थैव कुलक्षणं ॥ चतुर्णां द्वारमाम्नाये क्रमवतार पृथक पृथक ॥ देव्यामन्वये प्रभाव श्रु
वं पश्चिमदक्षिणां उत्तरश्च तथा डेविकामय यातुप मास्तुतं ॥ प्रवक्ष्यामि समासेन वक्त्र भन्वा द्वरानने ॥ पुरंपु पुनरं प्रवक्ष्ये
गोप्यनीयश्च यत्नतः ॥ रहस्यं सर्वशास्त्राणां आम्नाये हृदयं परं ॥ वक्त्रावक्त्रगते तान योगिनीभ्रस्संस्थितं ॥ खेचरवा
रण प्रश्रु कलाचारमनुत्तमं ॥ भोगमोक्षप्रदं नित्यं मेतसारसमुच्चयं ॥ पश्चिमाम्नाय देवेशि आज्ञाक्रमं वरानने ॥ गोपनी
यं प्रयत्नेन तथापि कथयामि ते ॥ भ्ररण देवि प्रवक्ष्यामि घर सूवंसु विस्तरं ॥ योगिनीमनसा रेनु आम्नायं कुलशासनं ॥
प्रवक्ष्यामि समासेन देवता स्वभावजं ॥ कुलकौलाम्ब रगतं कुब्जदेवनं अणं स्थानत्र त्रोदिनादेवी स्ववी धानमस्ति
णी ॥ कुलाचारचरस्थित्य कुलगर्भ कुलोदयं ॥ नस्मात कुलेश्वरी देवी कुमारी कुलभक्षिणी ॥ यत्र वीरवरं सिद्धा वांछयंति
पुनः पुनः ॥ श्रीमान्न वोधमंठिका तत्रस्थाना वनोरकं ॥ कन्या नुदेव नादेवि पूर्वी चयमनुक्रमं ॥ त्रिपुकारगतासानु देवी
त्रिभुवनेश्वरी ॥ वत्रिशी भास्करी चैव तेजो काठवरानने ॥ वठिणी वनगर्भस्था भात्यरीरविमध्यताः ॥ तेजोन्कटावास्ति
गर्भा मठि कात्रिककीर्त्तिताः ॥ वठिणी निगेना देवि भीननाथं वरानने ॥ भास्करीमिषपाद श्व अवतारं कुनेभवेत् ॥
तेजोन्कटा कूर्मं नाथ मुख्य त्रं स्वस्वभाजे ॥ खगेन्द्रनाथ देवियोमा ङं मठिकं प्रिये ॥ निर्गतान्तत्र मध्य गुपर मानद भैरवं ॥
नेनवाध्याचिते विश्वे दिव्योद्यं तान मुत्तमे ॥ मठिकासिद्धसन्तानं वृद्धोवल्लिनदा हतं ॥ एवं ठकथितं देवि मठिकामूलगु

वा॰तं॰ ॥ विव्रत चर्या करोतिच स्वैरवृक्षवाटिकाया मध्ये चैव वरानने ॥ व्रत नन्त्या वरारोहे मातिरु लस्य महानु ति ॥ पद्मपानुत्वा स ह ताविठं व्रतं
॥६३॥ चर्य्या करोति च खेचरी भूचरी प्रकृं साकिणी वहुभप्रिये ॥ श्रीउड्डिकानाथ कावरनं व्रत्तीपरिकीर्त्तिता ॥ श्री सेतेनुमता
देवि पूर्वद्व त्रय मध्यतः ॥ गोड्डिकानगर तत्र तत्र चर्या तपोधनः ॥ नाति केलफलं यत्र तत्र मध्ये तु वाटिका ॥ व्रत नन्त्या वरारोहे च
रवि स्वकृति लस्था ॥ मेतत्तत्रैव देवेशि अहो वर्षाणि सुव्रते ॥ वर्षा कुर्णेति योगि ठोव्रत तु भा मृत्युरगम्भि ॥ एवं न कथितं देविप्र
ठोव व्रिवृतक्रमं ॥ पार स्य विभागेन पूर्वा ग्राय मुकीर्त्तितं ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि दक्षिणा घोरमुत्तमं ॥ मह्यलिद्धि प्रदं दिव्यं
भुक्तिमुक्ति फलप्रदं ॥ कामेश्वर्यो ठतारकु कथयामि वरानने ॥ त्रिपीठो उसमध्यस्था सत्तव भावानुरूपिणी ॥ बालार्क
स तेजा घाविद्युत्कोटि समप्रभा कामतः कामिनी कान्मा भक्षयत्रिस्व कामिनी ॥ तस्मात्कामेश्वरी देवि कुमारी कुलभं
क्षिणी ॥ कामपीठवरं दिव्यं परधामे श्च मण्डले ॥ कामेश्वर्या वतारं तु कृत्वा कोमारि रूप धृक ॥ सम्भावनुते जे नडा
वितं जन्म माण्डले ॥ नित स्थवी यर्यस्तु कल्पमायानु कुलयोगिनी ॥ दिव्यरूपधरा शान्त भुक्ष फ दिके त्रिमलं ॥ तानसं
क्राम दिव्यो घं स्फुरती परतेजसा ॥ विभ्राजत्एकवक्त्राच त्रिनेत्रा त्रिमध्यगा ॥ कालरूपा च कौमारी योगिनी नि ॥ राम: ॥
प्रजिता ॥ महापीठवरस्था तेग त्वा मागति निपर्वतं ॥ वामभागे स्थिता देवी तस्य ष्टश्रेत्र गह्वरं ॥ कोकिलाध्यम ॥६३॥
हास्थानं दिव्यं परमं नीहरं ॥ हरस कारराड वा कीणी चक्र वा कोपसेभितं खेचरी भूचरी सिद्धा साकिणी दिव्यरूपिणी ॥ नि
वसति महादेवि योगध्यान परायणा ॥ तत्रस्थान महारम्ये त्रिकोण दिव्य मण्डले ॥ चतुर्विम्व गुहास्वेच्छा चतु कोतिसम प्रभं तत्रति

तस्य अट्टहासमध्ये देवि कोटंभतिस्य च ॥ दक्षिणा दिस विंध्यस्य कोल्लागिरया तु गोडिक ॥ सर्वे पांच्छुडुहार्थ वैसं विम्यागने पुकीर्त्तितं
पुनरस्य प्रवक्ष्यामि षण्णीर्थैव वरानने ॥ उत्ते भिक्षाकमं स्थाने पथकृपथकवदाम्यहं ॥ वोधोवत्सी परन्नाथत्र नमाम्यरातिप्रिये ॥ श्री
सैले दक्षिणादिसां उल्लालनगरं तथा ॥ चूर्या कुरोनितत्रस्या शंखिद्धनाथा वरप्रिये ॥ उत्तरन्यानु भूतिभिः रत्नवनत्रामुगीयते ॥ अ
म्बिलिस्यां वाटिकामध्ये तु गृहीगम्बरानने ॥ तेनेवह निर्मिलत्वं त्रूमसा चरितं प्रिये ॥ द्वादशौ वर्षाणि पश्चान्कौमारिकुङ्कने ॥ गन्वा
तेनमहादेवि चपांकु पांहरानने ॥ श्रीवरदेवभागः स्मां त्वम साचरितंप्रिये ॥ श्रीसैलपश्चिमे दिशा कुल्लेर नगरंतथा ॥ च
यीकरोनितत्र स्थो योगाभ्यास महाध्वनि ॥ तत्र स्थानं तु ते दत्वा विध्यानंतरस्य मा वर ॥ दिव्य सिद्धिवरं देवि वीरस्य यांतु पालक
योगिनी वृन्दसहितं क्रीडते ययत्र यत्र च ॥ श्री चित्रनाथं महादेवि पादोवती वकीर्त्तितं ॥ श्रीसैलउत्तरदिसां वाराल्लनगरत
था ॥ चर्यां करोति तत्र स्या चित्रनाथ महाप्रिये ॥ विल्वाक्षं श्रुफलं पत्रवाटिकातत्र मध्यतः ॥ त्रमंद न्याम हादेवि को
लसिं हरूति तथा ॥ नकृयां हु तवयालुन्न स्थाने तमहास्मने ॥ द्वादशौ वर्षाणि सिद्धानं तत्र मण्डले ॥ श्रीअलिनाथो
महादेवि भागलोव सिद्धिसंभवं ॥ श्रीसैल पर्वदितायां नगलवालककं प्रिये ॥ रंग वृक्षफलंतत्र वाटिकानंच मध्यतः ॥ त्रमद
त्वावतरो हे भंगाल ब्रतितत्र मं ॥ नकुलालु महादेवि कामरूपपीठमुत्तमं ॥ तस्य दक्षिणादिग्भागे त्व पांकु पांहरानने ॥ सि
रवरानी स्यानमागश्रिस्य पत्रसिद्धो विरंभति ॥ तत्रस्था नेत्र ते कृत्वा तत्र वर्षाणि सुब्रते ॥ सिद्धान्ते परमानंदं ध्यानं उक्तमहा
भूति ॥ विध्वनाथ महात्मायो योगी व स्ती प्रकीर्त्तितं ॥ श्रीसैलेतु महात्म्यानि पूर्वदक्षिण मध्यतः ॥ पिलावनगरं दे

वा तं नमोदि मापरो देवी हद्वेत्व्यानु विदाक्षरी ॥ शिवशक्ति मिश्रारूढा त्रिविधं छेदनोमयं ॥ परामरनरसंसारमेष्य वर्मी छेदनीमतं
६४ ठकेराकुरूरानस्यी भंगारपरिमण्डलं ॥ विश्रान्तवरनाराथं तदा नरश्चनंदनी ॥ इच्छाविचक्रमध्येतु वोधयेत्कुगनाम्बरं ॥ तत्र का
मकलानित्या क्षोभयेत्क्षोभनीमयः ॥ सुस्वहृदयसमावेशात् द्विचंद्रवनिनिभं ॥ यदा पूर्णा पूर्णामासात्तदासा मदनातुरा ॥ म
हायोन्यात्रंच क्रेत्रिकारस सोडवं ॥ निरंजनात तत्र मध्ये उदिता वोधभास्करी ॥ वन्हिभास्करयोर्मध्ये चंद्रविम्बगताऽन्तरे ॥ का
मिनीरसहेतुत्वान्तदाराज्ञवती प्रिये ॥ कामं कामान्तरगतं काममण्डलमध्यगं ॥ वर्ज्जितं तन्नादमण्डलं मदनावनिसंकुलं ॥
ज्ञानरूपं ह्रिंनीदेवी यारसालवेगामिनी ॥ रवकलासानुविज्ञेया च तु गर्भस्य गर्भिनी ॥ त्रिधागोदयमध्ये तु विश्रान्तं रविम
ण्डलं ॥ विधये चित्कलाहंडंडधिष्ठितं ज्ञानमस्ततं ॥ चंडस्य सौभयलिङ्गं मथितं मन्त्रयोदितं ॥ यथानुभावदिव्योघं तदाव
गवती समता ॥ शिवचक्रकलाभेदं गच्छितं मदनोदयं ॥ नेनाल्हादिना विद्धं क्रिडसूनदिव्यमंकुरं ॥ अङ्कुराभेदमित्र तुनानाः प्रकृति
सङ्गवं ॥ तदासौ व्यापको नित्यं मदनोन्मादरूपिनी ॥ देवकाञ्च ॥ कथंवागीश्वरी दिव्या त्रिपुराख्ये कथं भवेत ॥ काम्यवीति क
थं देवी नित्या वे मव भोगिनी ॥ भगमालिनि कथं त्राथ लिंगं त्रितयभेदिनी ॥ कामेश्वर्याः प्रभावं तु कथयस्व प्रसादतः राम:
भैरवउवा ॥ अजितप्रतरंप्रत्नं सर्वनित्या समुद्भवं ॥ दक्षिणं घोरमामानं कथयामि तव प्रिये ॥ त्रिकभेदान्तरं कपान्सकुर ६४
कुंगारमण्डलं निःस्वभावोदयं यत्रानन्तवादोऽवं प्रियं ॥ चतुर्भेदापराद्वैतडादिन्नागविभक्तमालिनी ॥ नम्मा द्वादशी च्छीसा
नुअहुधाकुलभेदिनी ॥ त्रिस्वभावपराशक्तिविषकामनिरंजना ॥ अलिञ्जालिङ्गिनी मातृत्रिभेदपरिकीर्त्तिता ॥ त्रिपुरा

स्यति सा देवी कुमारी भुक्तदायिनी । सर्वसिद्धा महादेवि विछनीनाश्चनपश्यिनः । भुवि:कोधभुचपलमत्सरोद्भवप्रिये । दिव्यंत
र्पसत्नस्वंतनपमाराधितेकृतं । क्षीणगात्रमहातूर्द्धवाशुभक्षमनोत्मनं । ऽर्द्धदृष्टि त्रिरीक्षेनस्थित्वाचान्नराव प्रिये । दृष्टा तु देव
देवेशि भक्तदेवि मत्तान्न पे । पूर्वोवस्थागता देवी भुक्तिभि र्द्दिव्यतेजसा । ज्ञानसंकामनंदिव्यं कृत्वा देशा न्वरानने । कामदेवग
तः माप्याद्दिव्य रूपधराम्नते । कामेश्वर्या प्रभावेन ऽव चं भवते तदा । होवीजावे कनः कृत्वा रऽपामत्तसंभवं । दिव्येनेसो
न्दर्दे देवि दिव्यकामफलप्रदं । ज्ञानयोगवलोत्कर्षा कृत्वानेन वरानने । लक्षपादाधिकं देवि ऽजाप्नलसहितं । स्वस्व भाव
स्वतेजेनपानीश्वर्यो प्रभावकं । नस्यपुत्रमहादेवि कौलीशं वरानने । मेनाव नारितंदिव्यं तानंपरम ऽत्वं भं । कर्मसंसा
रवधानां नराणां कथितं प्रिये । पुनस्त्वं प्रवक्ष्यामि देव तानामनुत्तमं । कामेश्वर्या वतारंजु परिवारेन संस्थितं । हृत्वेवा
त्के दनीस्ता क्षोभयेत्स जागरा । निरञ्जना रागवती तथान्या मदनावती । ध्वे चलाङ्गावती चैव तथा वेगवती स्मृता । एकाद
शैताद्देव्या लुमदनोद्घादशात्मना । चक्रव्याप्तं महादेवि विश्वक्षोभकारि मत्तलं । स्थूले स्त्रागलेश्वपजयित्वा वरानने । पा
र्श्वे तु मदनं दिव्यं पूर्वोरामध्यवस्थितं । मध्ये कामेश्वरी देवी न्यूजये दिव्यमंडले । एकादशाक्षरा विद्या वज प्रणास्सोद्धृता
मदनेनमरसंयुक्तं गरुडध्वजमंतं प्रिये । कामं न्यगं देवि रतिभुक्त वरानने । वामदक्षिणकं न्यस्य द्वारपालचतुष्टयते । दे
व्युवाच । कथं यश्च महानाथ देवता लक्षणोपरं । स्थानविशावपरमंसेत्त्वचे वपथकथय । भैरव उ० । भणु देवि प्र
वक्ष्यामि देवतानां च संविदं । नाम संज्ञा स्वभावो स्थाअध्या संकथयामि ते । हृदा सौ साम रगतं सामसो माकेमडलं

वा तं. ६५ योनय । रविभानुमयी देवी कौलेशी कुलगह्वरी । क्षोभानन्दविरामा तु पद्मपत्रे कुलसन्ततिः । मत्स्य व्योममार्गी वेशीवे भानवे कुलानथ
तः । तत्र प्रलीना सर्वित्रे भैरवाख्य पयोनयः । भानवी कुलासध्येत्तलय वर्कस्वभावतः । विलीनेत्त स्वभावाख्ये तत्र भावो
दयस्ततः । भावाभावक्षयोक्षीरांयद्विनो त्वशरीरिणा । सा विदो निश्वभावस्त्वा कुर्पा कुलि कुलोदरी । तस्य रूपोदितश्च कं
चिन्ना चर्क गतिस्थितः । पुनर्विच्मि वाभाति विस्मृत्यसैकालरूपं । न कुलं कौलिनी शक्तिर्ने स्वभावो द्वयस्ततः । रसं हारस्य सं
हार त्रिव्या स्ते सर्वभोगभुक् । इच्छाचिन्मात्र धर्मेण अपथश्यावृवङ्गिनी । सृष्टिस्सर्वगतस्त्वेवसंहारकथयामि ते रसेनानं
रजं रूपं यदा गुणस्वतु ह्यते । यदा प्रत्यस्य मलत्र सचतं हृन्निर्गोचरं । क्षीनेद्दृष्टिः प्रलीन त्वाल्पा पते परमा ऽ कुलं । त्रिकोणा
त्त्रिकोणस्थं मुशिरं स्वशिरागते । भूस्वभू त्वमुद्वै लीनं चिन्तं चिन्मात्रे स्थितं । चिदनादि विदाहाने तु भवनादि लिंग
रहे । कन्देन्द्रियाणि संपोत्पद्वरस्पर विधिक्रमे । हित्वा भावत्रयं त्यानियदा भावात्मचिति । तदातत्परमे त्रले स्वस्वभाव
प्रवर्त्तते । एतत्कौलाम्नतं सिद्धयोगिनीभिरहतः । तिक्षिपानस्पादेश्च भूतले मंडकाल्पितं । देव्युवाच । कथितं कस्य
वैनाथ त्रिक्रिया नन्द भूतले । महाकालिक्रमंदिव्यं संक्रान्तं कस्य संक्रमं । भैरव उवाच । भणु देवि प्रवक्ष्यामि संक्रामं ए. ६५
यस्य संक्रमं । सिलावितिस्तुति वरन स्य पुत्रतपोधनं । योगात्मामरतं देवि सिद्धनावरूपश्क । विधानदेत्ति वि
ख्यातं महाधारवरं प्रिये । दृष्ट्वा इगतया सित्यस्योत्रि मातन परंपरं । सिद्धयोगे तु वीरश्वचक्रचारररति प्रिये । शिवपी
ठं महादेवि श्रीसैलं देवनात्प्रियं । तस्याङ्नरदिग्भागे नानागसि रारपर्वत । तत्र हेमनयं दिव्यं गह्वाति द्रुमाचिता । त

सात्र जितै या विरा न र स्वभैरवी चं ठ विश्व गृहा त्र स्थानेनो घर सव र्षिणी॥ स्थान न्द स्व स्व नि स्था च लि क्र भेदे ऽवाविनी॥ भद्रकाल मं
डला भ्रस्थाभ गभोत्सा भगोदया॥ भगमालिनि संसारातिस्था पंचकाराणभक्षिणी॥ इत्यं हि विभिन्नं कं क्रमं वा राष्ट्र कीर्त्तितं॥
स्वयं सुवीज भूस्य स्त्रि त्रिधा लक्षंजपं क्रमं॥ पश्चात् भिन्न स्वभेदेन य स्यति क्रमस्य या दृशं॥ तत्र स्थान समा स्वस्य का मे श्वपी प्रवर्त्तकं
स्व वं न कथितं देवि घोर स्क्षिरा मुत्तमं॥ पुनर न्यं प्रवक्ष्यामि आम्नाय घर मुत्तमं॥ सात्र स्वरोदय पदं जन्मा धारस्त्रि खेडिनी तत्रो
दिता देवि कला काली कौलिकभक्षिणी॥ कौला चारं काल गर्भ कौलाद य त्रि कौलकं॥ तस्मात् कामेश्वरी देवी क्रमाहिक्रमलभ
क्षिणी॥ तत्रो व तारं क्रमं चा त्र यत्र स्थान मतो भुवि॥ स्वाणि ती स्थान परमं तिष्ठिय ज्ञान मुत्तमं॥ कथितं क्रोध राज स्य वे ध संक्र
मं तु हृतं॥ परमा म्नाय दिव्यो घं कराणां करणां क्रमं स्थितं॥ श्लोक द्वादश निर्भिन्नं संप्रदाय परिस्फुटं॥ गुरु वक्त्रा न देवि ल्लोक भ
त्वे कालक्षणां कालिः के कलनं क्रम भक्ष राश्च व देमुत्तमं॥ ॥ इति श्री वातुले ते के दक्षिणाम्नाय निर्वाण पदे अष्टादश
पटलः॥ १८॥ देव्युवाच॥ कालिभेद कथं नाथ द्वादशैव कथं स्मृतं॥ मुखाम्नाय कथं नाथ के नोपाये न संक्रमं॥ कथयस्व प्रसा
देन येन तुष्याम्य हं प्रभो॥ भैरव उ०॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि कालिका क्रममुत्तमं॥ द्वादशैव परं भेदं संप्रदायं वदाम्य हं॥ अविलम्ब
पराव्याप्ति भेद भिन्नाम्न स्व प्रभं॥ वामा मनी तवि शाग्नि यो गे निद्रा ग रो गर्भ स्वान॥ लभते च महा ज्ञान विद्या राजे व सुव्रते॥ क्रोध राजे
न विख्यात मध्याह्नि या स्यारि त्सजेत॥ कथयामि महाज्ञानं निष्क्रियं भ्रमणं सुव्रते॥ रवि प्रदीप को लो के स्वर्य्यं मध्या ह्नि तिगीतः
रवि रंतर्गतो भात्र भाभ मयस्य खि ले जगत॥ भानवी कौलिनी या मानंतं ज्ञायरितं जगत॥ तत्रो त्सवत्रा महामंत्रा भैरवा ह्व ह

वा.तं.
६६

नीभी मा द्वा दशौ दितभानवी॥ क्रमात्क्रम परंक्राम संक्रामं कालिका क्रमं॥ स्फुरत्स्वत्र गंतोर्द्धर्म्मिर मात्यं स्य स्व मुत्तमं॥ निष्पत्ति स्व क्रम स्थ
स्यो योगनिद्रात्र भावितं॥ भूः स्वं भूः स्मात्रं गतो न विदन्ति कुलास्मकं॥ ज्ञानगं त्रितल विद्या मरः स्व भाव पदसंविद॥ अतो परस्प रोद्या
सकालि त्वक्र विभ्र भितं॥ वृत्त्यादिदेव मास्स वान् भैरवात्र प्रकीर्त्तितं॥ जीयते वपरं तेजं कालवह्नि घनीकृतं॥ विदाकास परं ग्रस्य
ॐ दितं कुलभास्वरं॥ द्वादशारे भुते जा घं भूरि स्वर्य्यसम प्रभं॥ जीवस्य जीव संज्ञा वभ्य काश यति तत्र ते॥ ते नैव भक्ति भेदं न पद्मं वध
यते वतं॥ शिवाद्या मात्रं रं देवि सहमा दितभावन॥ रुद्र क्राम्य परा शक्ति वर्द्ध यं स्मान विग्रहं॥ व्योमा ती तं व्योमपदमुदितं भानवी क्र
मं॥ स्थाला सहस्र तेजो ह्यै त्रैलोक्यं ग्रास घस्मरं॥ त्रिधा मा दंय मध्ये श्च विन्त्रे न परभावितं॥ त्रिर्विधं त्रिविषमा क्राम्य कालकूट विभक्षितं॥
कुसंकुलं कुलाम्नायं रसं रस सद्भवं॥ पदं पदपदातीतं स्थानं कौलिकमुत्तमं॥ गर्भ स्था गर्भ राशि गर्भा पंच गर्भ प्रपूरयी॥ स्वकालि
क्रियोनी चण्डो ग क्रम मगलिनी॥ स्वरादि वर्णि विमलं स्थानं रस विभक्षितं॥ नाद्विश्राम पराभूमिः कालिकेन प्रकाशितं॥ बोधा
बोध यतेबोध तत्व बोधा त्परं बोधितं॥ चक्राचार विभेदेन संक्राम त्रिपरस्परं॥ स्व भूमि भूमिमाक्राम्य खेचर मूर्द्ध मुत्तमं॥ तद्वद्वी
यां व हासेन विस्न्दपिराद्गुन रक्तं॥ कालाकालस्व कालं भूस्य भक्ष विश्रान्त यस्थितं॥ न स्मृतं क्रीडते योगी स्व दृष्ट्वा विजेन मंडलं॥ तप:
रूपारूपा चरं रूपं त्त्व रूपं रूप व र्त्तितं॥ भावा भाव विनि र्मुक्तं स्व वं नोदित निष्कलं॥ तत्रो दिता परा देवी काली कला त भक्षिणी॥ ६६
कक्रान्त कान्त लक्ष्यात्र यौ॥ त्वा व्योमा मनोऽद्भवं॥ घर्पिता व भिताये च तेन विश्व समुद्भवं॥ नित्य धाम स्व रूपस्थो योगी योगविला
मृतः॥ कस्कन्दरसो कृत्य मस्त त्रामविचारकः॥ परं भुक्त्वा परं पात्वा परं दृष्ट्वा परोऽद्भवं॥ एवं समरसं भुक्त्वा कालिक्रमं विचारकः

आराधनं तु कृत्वा विद्यास्तविरहन्नमं ॥ करोति भक्तियोगी ध्रुवं सिद्धिपदात्मवान्छितः ॥ भक्तिस्ती व्रतराद्दिव्या कृत्वा सा वररूपधृक
नस्य तृष्टमनिवर्द्धेश्री निक्रियानरमुत्तमं ॥ अमोघवाराणीनस्य वसक्ताभ्यं कालिकाक्रमं ॥ वामागानंतु कथितं पंचवधूमिका
क्रमं ॥ तेषां भेदे दिव्यानिष्प्रण सर्वतुपार्वति । विभक्ताऽव वक्त्रा न्गगनं गगनी दितं ॥ द्वादशा कृष्णभा काली घोमकृपाष्टभ
क्षणी ॥ स्फुरत्क्षीरामान्वरंक्ष नतनत्क्षी रागादि व्यगोचरं ॥ क्रमं संहारसंहारं पारम्पर्य्यक्रमागतः ॥ स्वकुलंच कुलानीनं स्वपदं स्वप
दान्तरं ॥ स्पष्टा कालिक्रमं दिव्यं उदितं धमतए तं ॥ उन्मन नपदान्तस्थं विद कोदयमराएलं ॥ तत्रावभावितं रसं विस्तो घस्फुरते ।
क्रमे ॥ हित्वा वोधपदं दिव्यं वोधभास्करद्वितं ॥ डावितं चिमरी विभिः पीत्वा तु रसमुत्तमं ॥ वितत्व रूपपराकाशं सदसडाव वर्जितं
तद न्नरः सरसं परकास विजृंभितं ॥ अत्रस्थो त्योस्त विषयता ना वे विचित्रा चित्रितं ॥ भविनासपरो कामिका लितेत सपुष्पं ।
अतन्न सप्त विष्णुा न्नणण नो दितवितत्वयं ॥ स्फुरन्ते जो विकोत्ते घसंक्राम्तविपभुं वत्ना ॥ भगभगपदातीतमतन्नस्वलभूत्नमं
क्रमं कुलंकुंला न्नम्यं योगिनाधिपु क्तिगोचरः ॥ कामं कामान्तरं कामं तेजं ते ते षुमैथुनं ॥ भोगभोगान्तरं भोगं मतपुक्तिपुकीर्त्ति
त ॥ ऋडशृऋडइ क्तिश्च श्रुणपसे नभक्तितं ॥ सहऽडावकरवरवेक काये कुलकौलिकं ॥ शक्तिमतए द्ववान्तरस्थं भाववयो गेद्वि
वान्तके ॥ सापितए स्ति ष्व तेन पोत पालयप दभ्रीकृतः ॥ आलमूलो न्त्रणसङ्कवो न्तते नुरनान्त रः ॥ ऋडः शक्तिसमाविसा स्ति
ध्याक्रोमतृसासते ॥ एत ऋकुणत्ते ता नत भ्रुते स्व मतेमते ॥ वो ४ भास्करविंतामं कर्णात्कर्णक्रमेस्थितं ॥ अत्र गंगनयाकाचिस
प्चिदानरिनरिती ॥ तत्त्वरूपपण चालविकालस्फुरन्तो लिनी ॥ कौलकर्णालकलयाग्रासघस्मररूपिणी ॥ काली काली अ

वा तं. विश्ववक्ष्यामि रहस्यं कालिकागमं ॥ गोपनीयं महाभद्रे तथापि कथयामि ते ॥ सृष्टिकाली स्थितिकाली संहारश्चत्तनीयकं ॥ रक्तका
६७ ली चतुर्थी च सुकाली पंचमी स्मृता ॥ यमकाली तथा षष्ठ्ये मृत्युकाली च सप्तमी ॥ अष्टमी भद्रकाली च परमार्कान्तवस्था ना ॥ मार्त
माण्डकाली च दशमी परिकीर्त्तिता ॥ एकादशी रुद्रकाली महाकाली तु द्वादशी ॥ एतद्वेदक्रमं देवि ज्ञायसंज्ञा प्रकीर्त्तिताः
स्वभावास्व स्वरूपाच्चयो मात्रे षोमभक्षणी ॥ ह्रीं श्रीं मन्त्रे रसंपन्नं द्वादशारे सदादिता ॥ मध्ये तु परमादेवी कुमारीकुलभक्ष
णी ॥ द्वादशान्तं तु रूपस्पूर्वोक्त विधिवत्प्रभे ॥ गुरुपंक्ति तथा पूज्य पारम्पर्य्यक्रमागतं ॥ वाद्येन मध्यपूजेव स्पष्ट मेरं न्नं स्यसेम
भेरवउत ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि पश्चिमाचयमुत्तमं ॥ कुलपर्वं कुलोद्भूतं मकुलं कुलवर्जितं ॥ स्थानमत्रोदिता देवि पिद विविहिश्चि
नी स्फुटे ॥ वघमो घकलानंदस्व गार्भविनिर्गतं ॥ तस्मात् कुब्जेश्वरी देवी कुमारी कुलभक्षणी ॥ कृत्वा वगारन्ते वेदिन प्रहार्थं व
रानने ॥ चउडीपाव तारस्य निर्गता परमेश्वरी ॥ कथितं देवदेवेशि संक्षेपात्र तु विस्तरं ॥ श्रीकुब्जिकामतस्तारोयं विस्तरं कथि
तस्यया ॥ जप्या म्नायरहस्यं तु चतुष्परसमाचितं ॥ कथितं परमदिव्यं महिरिगहुराननं ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्याम्यसिद्धि कीर्त्तितु
त्तमं ॥ त्रिंशभेदं यनाथस्य धृकीर्त्तिवदाम्यहं ॥ मात्रीवने महास्थाने विश्वानीयेन पाटितं ॥ पुनश्चोस्था पतं कुर्यादि कीर्त्तिव्या रामः
ति मतक्रमं ॥ द्वितीयं कीर्त्तिनाथस्य विन्ध्यवृक्षविदारितं ॥ पुनश्चोत्थापनं कुर्यादिव्य कौलेन सुव्रते ॥ तृतीयकीर्त्तिनाथस्य ६७
विद्याधरस्तु पाटितं ॥ गुटिकाग्रहयेद्दे विक्षिप्त्वा चैव महानये ॥ तेडागे चिश्चिनी नाम्नान्य खगतिमाप्नुयात् ॥ विद्याधरं गुरुही
तं पश्चात्तत्रैव सुव्रते ॥ खेगतिः कृतन्ते तेन कीर्त्तिस्या त्परमेश्वरी ॥ अन्यानि च तडानि कृत्वा नागवरप्रिये ॥ अनुग्रहीतं कृति

कल्पान्ते कल्पितं कल्पं कुलकल्पविकल्पितं ॥ कालिचक्रमभेदश्च उदितानुक्रमागतं ॥ स्थूलसूक्ष्मं तथाऽनन्तं चित्रैतन्यलयं ततः
तत्र धामोदिता कालिद्विश्वाख्यसमरीचिनी ॥ वितुनादक्षयेक्षीरोगस्थानेविन्यदमागतं ॥ भावयेदिव्ययोगी च सिद्धानां पंचमश्रिनी
महाकालकलातत्स्थाकालचक्रकरी कला ॥ तेनकाली विविख्याता कलकालभक्षिराणी ॥ भावाभावसुभावस्य विश्वक्रविदन्वर्वि
तं ॥ स्वादसंवो धन्लादेनक्षुरकालिक्रमोदय ॥ भ्रमद्रुमन तिर्ग्गोबंलीयसेयस्पदे ॥ तत्रो कुलिनयोगी ड्योयोगिराणां प्रियो भव
त ॥ विश्रान्तबोधविमलो वेधयेन्कस्यमराउत्वं ॥ कुलकालि विभेदेन निस्तो निक्रमगामिनं ॥ कुलकालि विभेदेन मिस्तो निक्रममाश्रितं
गर्भादिवकुर्भपदं भगवन्मगजवकं ॥ महाविन्कमलानसंविकसद्बोधभाकरं ॥ सात्वत्रासविला घातनज्ञम्प्रभा प्रन्वोदकं
वीरवारत्ना कर्थकालिपज्ञान्क्रमोत्त ॥ हानादानविभेदेनम्यागग्रहपरिक्षये ॥ नरीक्षमानतत्वज्ञो ज्ञानाकेसंप्रकाशयेत ॥ विश्वा
कारोदितं चक्रं विश्वास्थित्वा वभासकं ॥ विश्वसंहारियं तेजनल से नोग्रासघस्मरः ॥ विविधे नविमानेन तत्ठाक्रम्पमतन्त्रमं ॥ कोटि
कर्मिकोयोगी सयोगी योगिनीप्रियः ॥ स्वपक्षभक्षभक्षकस्य क्षीराम्पलक्षणः ॥ स्फुरन्त्यूर्म्मिरता तत्र तिस्यादित्रिविसंभितं
स्वस्वबोधपरामर्षभावाभावविपर्यये ॥ विश्रान्तस्यन्कविशुक्तागतवज्ञातरस्यते ॥ नाधोनोर्द्धं नमध्येवानवाह्ये भ्यन्तरेपिच ॥ विश्व
तस्यपते यत्र तत्र कालिक्रमोदयः ॥ श्री विक्रिया नरनाथेनसावरसेवभूतले ॥ उक्ता पञ्चासिकादेविकालिकाक्रमसूत्रमं ॥
देव्युवाच ॥ आनंदेवमयासर्वं कालिकाक्रमपङ्कजं ॥ सिद्धसंदोहविज्ञानं पारंपर्यक्रमागतं ॥ अधुनाश्रियसंज्ञयो नाथ त्वयोक्तं
पूर्वपूर्वकं ॥ द्वादशार्कप्रभा काली नामसंज्ञा कथं भवेत ॥ एतदा ख्याहि मे नाथ मंत्रपूजासमन्वितं ॥ भैरव उवाच ॥ शृणु दे

वा.तं.
६८

वी ॥ इदंस्तन्त्रं कुविदिषुजनकुर्यद्विदागतोवान्ते ॥ दीपानुमनकाकारात्रिकोणान्तत्रिशोभनात ॥ कर्णिकांगाःचैतिराःकर्णीन्तवसप्राथपंच
वा ॥ अन्तलेजोवहिलिज्ञरक्तीकृत्यमितभुभानु ॥ त्रिधादेव्यपरिवान्यकुलदीपं निवेदयेत ॥ समलच कायकोशिपूनदेविन
थाविकं ॥ आरात्रिकमिदंदेवि गुह्याराममसिद्धये ॥ कलदीपास्त्रदहपाथशक्तिपूजनसमाचरेत ॥ पुनरत्नपुरुषपाविदीप
भक्षगापूर्वकं ॥ अर्घपात्रमंत्रदेविश्वपूवक्ष्यामिसुव्रतेचंडलूयीं दयान्नमस्यं दीयविश्वविमारकं ॥ उद्दीपभीहमम
तेपरानन्दरसोऽवं कुलवच्रीद्धयादेवि धारराग धारमराउले ॥ ज्ञानदीपंच विमलेविनूनालोकभावकं ॥ नत्रेननेजये
त्रेजवाह्यदीपंप्रकाशयेत ॥ स्वालिचूर्णैनसंस्कृत्यदीपयेक्रमसत्रिधौ ॥ मुसरस्त्रिमातंभर्ड्यस्त्रेहपूर्णासुलोभना
पूजयेत्रैविधानेनक्रमेराक्रमवत्सभे ॥ नुष्वत्रिखेचरीसिद्धामहाभैरवभैरवि ॥ दीपं प्रख्यात्यदेवेशि सन्निधानं भवं
तिहि ॥ श्रीनवाय तथानत्यं लोकभक्तिपरायराः ॥ अस्पागप्रतिपातेन प्रार्थयेद्धर्कप्रिये ॥ धूपं पेशुद्धदेवि वन्द
योचस्तउर्ध्वऊ ॥ ध्रामयेद्दिव्यचरुकं परं सौभाग्यदायकं ॥ जप्तान्तरगतं पापत्रासयेद्धवरातने ॥ पश्चाद्दीपं प्रवक्ष्ये
पराहिरिनिरीक्षनं ॥ द्यौतेनोरुकतत्कृत्वा कुलकर्मदहेक्रवं ॥ वहुमाच्छाघजनेननिर्विघ्नं यथाभवेत ॥ नवयभक्षयेद्दीपं — राम:
योमार्गप्रकाशकं ॥ शालिचूर्णेन वर्ल्लिसंगत्रसेवचसंयुतं ॥ कोमावनीश्चिकोणान्याउद्घायावकुराकुलं ॥ मथवाप्रकुलं — ६८
देवित्रिकोणाकारयेत्प्रिये ॥ सर्वविघ्नोपसमनं सर्वदुःखविनिवारणं ॥ सर्वोपमायसमनंत्रमदीपं समुद्धरेत ॥
कुमारीपूजितं देवी इयामवर्णां सुलोचनं ॥ व्योमासनं घूर्णीतं वीरपानपरिप्लुतं ॥ पूजयेत्तद्विधानेन पूजासमाप्तमभू

१५६

वरं विदं कृतन्तु नामकं ॥ अस्वराइमडलाकारं माज्ञा सिद्धिप्रकीर्तितं ॥ ज्ञानयोजनकं देवि पश्चंवे अपनेक्षराणा ॥ एवं कृथितं देवि सिद्धि
कीर्तिमनुक्रमात् ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि अधिकारत्रयं प्रिये ॥ व व त्रित्रिनयं देवि विप्रगुरुत्वायन लोचने ॥ त्रिमूर्तिश्च त्रिगर्भश्च च पुका
रमुदाहृतं ॥ कमलन्तिकृदे विज्ञेह मध्यमवालके ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि बहुश्रोतस्ये वलक्षणां ॥ शब्दस्पर्शस्तथा रूपं रसं गंधा
श्च पंचमं ॥ मनःषष्ठ विजानीया छ्रोत्र षष्ठं नम्र कीर्तितं ॥ मयानुव्यापिनी भ्राक्षिप्रार्थं देतत्र रेखितां ॥ बद्धकारगजालामृषोडशा
धारभेदिनी ॥ पंचव्योमान्तरा देवि त्रिलक्षपथमध्यगा ॥ षड्क व्यापिनी स्पृसर्वभावमनस्थना ॥ नाडिमध्यगतं वायुवायुर्म
ध्यगतं नभं ॥ नभोमध्यगतं शक्तिः शक्तिमध्यगतं शिवं ॥ शिवात्परतरं ज्ञाला सिद्ध्याज्ञा पारमेश्वरी ॥ पुनरन्य प्रवक्ष्यामि पंच
प्रस्थेय निर्णयं ॥ मण्डलो नारशां देवि मण्डलमण्डलक्रमं ॥ मण्डलाग्निं तथा देवि सप्तविंशतिमण्डलं ॥ प्रवक्ष्यामि समासितं न
भरण्स्यायतलोचने ॥ मंडलं नमितेन्क्रस्वरूपो ज्ञरता प्रिये ॥ विधानममण्डलं तेषं क मानन क्रमोदयं ॥ अग्निप्रकाशविहा
नं क्रमात्तेनानुयोजयेत ॥ एवं विधविधानेन सर्वसिद्धारतो भवेत ॥ मण्डलेपदनवा म पश्चिमे सिद्धिपूजयेत ॥ उत्तरे सहज
त्वाम भावमण्डलत्रवं कं ॥ क्र भावमण्डलत्रा म दक्षिणां दिशि पूजयेत ॥ क्रममण्डलमध्ये तु पूजयेत्शुकन्तथा ॥ अनन्तम
हन्तं व्योमप्रत्संश्च अ रवंड मण्डलं ॥ त्रैलोक्यघटपट्टांच अक्षयश्च तथैव च ॥ प्रभामण्डलमध्ये तु सोममार्ग्ये यपंडले ॥ पंचर
त्नत्रिकोणश्च पंचमन्त्रपनः प्रिये ॥ पंचव्योमस्थिता मन्त्रं शान्तसमण्डलमध्ये च ॥ व्याप्तिमण्डलकं देवि पूजयविजयन्तथा
कुलकौलं च हसिद्धं योगिनी मंडलं प्रिये ॥ एवं विधि विचारेण नानाभेदेन सुव्रते ॥ पूजये क्रमगा कानुड स्पाज्ञा पारमेश्व

का॰तं॰ ९८

सुव्रते ॥ देव्याम्नामादिवर्णाश्च इध्वन्ते परमेश्वरि ॥ डलकं सह वर्णाश्च पंचविंसत्प्रभेप्रिये ॥ तेजरूपं वायुरूपं शक्तिसमन्वितं अर्द्धे
न्दुविन्दुसंयुक्तं बीजं संहाररूपकं ॥ सृष्टिवर्णास्त्रिधा कृत्वा सर्वे पांवरवर्तिनी ॥ सृष्टिदीर्घत्रियक्तं मन्त्रं बिन्दुरूपकं ॥ देव्या माधृक्षरा
स्सर्वे पाबुजेन समन्वितं ॥ तेन युक्ता महादेवि एकादश समन्वितं ॥ श्री एवं तोसमापकं देव्यानाम सम्भवरेत ॥ एतन्मन्त्रवरं दि
व्यं मन्त्रमन्त्रेश्वराधिपं ॥ महासंहारसंहारं देवत्रिभुवनेश्वरी ॥ नियुतं षडक्रमिन्दुक्तं विश्वग्रासैकलंपटं ॥ बीजोभयं चषडं च व
क्ष्यामि नवसुव्रते ॥ द्वादशाग्नि गीनाशं शक्तिबीजरूपातपस्विनी ॥ सृष्टिसंहारभेदेन ह्रस्वदीर्घक्रमो देयं ॥ द्वादशास्वरभेदेन हृस्व
दीर्घं परिभूतं ॥ इत्येवं षडक्षरं क्रमं दीर्घसूक्ष्मस्थितिप्रिये ॥ उभयं बीजं षडकं कथितं तव सुव्रते ॥ ॥ इति श्री कालीतन्त्रे दक्षि
णाम्नाय निर्वाणपदे कवर्णविंशतिपटलः ॥ १९ ॥ भैरवउ ॥ पुनरन्य प्रवक्ष्यामि चरुसंडाश्चवरभा ॥ दृष्टिपातनथादिव्यंभ
रणं वक्ष्यामि सुव्रते ॥ तुल्यस्थानं चतुरंसं सोध्य गोमयेनोपलेपितं ॥ स्वछं पुष्पाच्छदेतुपंतिलसर्षपप्रस्तरेण ॥ घृतस्पाल्यचतकं दि
व्यं संस्कारा रश्मि प्रदीयते ॥ कपिलाक्षी लभ्यादायतन्दुले सो भनं क्षिपेत ॥ अथवायेन दुग्धेनच तकं साधयेत्प्रिये ॥ उत्तमा
धममध्येन तिविकल्पेन साधक ॥ वर्त्तव्यदिव्यचरुकं पुनः प्रक्ष्याल्यते प्रिये ॥ लेपनं सोभनं दत्वा पुष्पधूपार्घ सर्वये ॥
वहस्मा घ्राणयन्त्रेन स्थानी तंयागपरापे ॥ मूलमन्त्रेण प्रोक्षनं व तङ्डां वेदयेत्प्रिये ॥ पराहष्टि निपातेन सर्वविघ्नं निवा
रणं ॥ क्रममण्डल नैवेद्यं मूलमन्त्रेण साधकैः ॥ पश्चादानाग्रहीतलचरुकं ग्रहयेत्प्रिये ॥ शिरश्च वक्रमाच्छादयेत दम्बरपा
माहरेत ॥ सर्वविघ्नविनाशाय सर्वपापक्षयं भवेत ॥ कृत्विशस्तिद्धिमाप्नोति स्याज्ञा पारमेश्वरी ॥ पुनरन्य प्रवक्ष्यामि नित्य

राम: ९८

१८

षितं ॥ चतुर्भुजामेकवक्त्रां त्रिनेत्रां दिव्यरूपिणीं ॥ इदं रूपधरां देवि चिन्तयेद्योगमण्डले ॥ कुमारीं कुकुमारीं श्च कुलकौलक्रमागतं ॥ प्रा
र्थयेद्विधिवल्लोके रहस्यैः भुक्तिपानयेन ॥ पश्चात्सन्तर्पणीयं तु दीयं पुष्पास्पदरसि ॥ नहक्रौदितनन्त्रे जनन्त्रे तदीयपूर्वेरेन ॥ क्रमेण
राज्यलदानवंसन्निधानेन देवता ॥ करोति विविधाकारा भुक्तिमुक्तिफलप्रदा ॥ वामालामातृसाकिन्या खेचरी भैरवी स्मृता ॥
धारन्यमानानुमादेवि प्रकाशक्रममण्डलं ॥ एवं विधिक्रमायाते कथितं दीपलक्षणं ॥ गोपनीयं प्रयत्नेन न देयं यस्य कस्यचित्
पालनात्समयाचारात्सिद्धिर्भवति सास्वती ॥ पात्रं च अलिना पूर्णं द्वीवपुष्पसमन्वितं ॥ उभयानन्तरं देवि यदि योग्या भवेत
सुखी ॥ देव्युवाच ॥ योगिनीचक्रीदृशी नाथ कस्ते वा साधकेन तु ॥ कथयस्व प्रसादेन येति : संशयं भवेत ॥ भैरव उवाच ॥ योगिनी च सुभ
गाकायाशीलसम्पन्ना तपस्विनी ॥ स्वभावरतशान्ता नाम कान्ता भगप्रिये ॥ क्षेमाशीलाकितक्रोधा सत्यवाक्प्रियवादिनी ॥ क्रम
भक्ता क्रमरता क्रमवेधक्रमोदया ॥ क्रमचारस्ता देवि कुण्डारक्त मवर्त्तिनी ॥ सुप्रकाया गकाले च समयेष्टदिक्षिता ॥ तदासि
द्धिमवाप्नोति इत्याहा परमेश्वरी ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि त्रितिग्रहानग्रहं प्रिये ॥ विपराधारं विभुगर्भ विपाशान्तं विपाशे निर्गतः
तत्त्वित्यापकं विश्वे सर्वजगाति सर्वशः ॥ संचारक्रमभेदं संक्रामन्निपरस्परं ॥ मुखाम्नाय रहस्यं तु योगिनीसंप्रदायकं ॥
महामंथानमथितं कालचक्रविभेदितं ॥ स्वस्वराशि च तेजो तु विश्वं तत्क्रमलं स्फुरं ॥ स्फुरत्यान्तो घविमलपरमा मा
सर्वेषां ॥ त्रिरावेशात्स्वरूपेण स्वहोदिवाघमण्डलं ॥ यत्प्रत्वं जयनेभडेन तु त्वं तु ग्रहं पं ॥ विग्रहं संप्रवक्ष्यामि मन्त्रभेदेन

६१

वा. तं. ७१ क्रमशिद्धिक्रमव्यालम कुलं च कुलं तथा ॥ एतद्वक्ष्याम्यहं भडेव तत्त्वभावहराननं ॥ आरात्पान ह्वयोर्मध्ये यत्किंचिदुपलभ्य
ते क्रमहानं विजानीयात्सत्त्वपत्रेपलक्षणं ॥ तस्यानुभवभावेन तत्पीकृतविग्रहः ॥ यदा न विरतं किंचित्क्रमतेयदा भवे
त ॥ यादृष्टि दृष्टिनन्त्वा मां भेदत्रयविवर्जितं ॥ सादृष्टा सर्वमायेन सद्योगी क्रमलक्षकं ॥ वहनं तनं वनु भून्यं भावना भव
द्वं ॥ भावाचारस्वरं नित्यं नचचारंक्रमोदयं ॥ बहुकारक्रमं भेदविमलं सर्वतोदयं ॥ विभुद्विशोडशो भेदै ही दसैलु अ गाहतं
दशहिस्तुतिभिर्व्रत्स्कुषिस्या तेषडात्मकं ॥ आधारभेदाश्च त्कारआतामे दद्धिकन्तथा ॥ एतडेदवरं स्वे तु क्रमभेदं समुच्च
तेक्रमो घपत्पूदेवे शियथा सम्पद्यम्यहं ॥ विद्याक्षरोत्तरगते स्वतुगभेश्चमण्डले ॥ व्यापकं व्याप्तिमकलं चिच्छिनी स्फुरवि
ग्रहं ॥ क्रमो घेत्रा मसन्ना तं शिवशक्तिसमुद्भवं ॥ संहराहास्फुरन्निवबेध येत्मानमण्डले ॥ हृदये योगिरागी पद्म ब्रह्मरंजीव
मण्डलं ॥ त्माहृदये च तन्नादृशक्तिपरतत्त्वप्रकाशयेत ॥ येश्चतत्त्वलयं तस्या डावितं व्योममण्डलं ॥ लक्ष्यात् हृदयां नसंपश्यावाण
प्रवर्त्तते ॥ आनन्दोश्चोऽडवः कम्पनिद्राघूर्ण्णितं पश्चिमा तत्त्वविह्वस्यदेवेशि पश्चावस्था प्रवर्त्तते ॥ देव्युवाच ॥ अवस्था कीदृ
शी नाथ स्यात्तभावे कथं भवेत ॥ कथयस्व प्रसादेन येन तुष्याम्यहं तव ॥ भैरव उ० ॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि अवस्थालक्षणं श रामः
भं ॥ आनन्दजं तत्पूर्वं परात्परतरं ध्रुवं ॥ दिव्यौघ कुर्द्धरोमाञ्चि स्यात्सिद्धिः प्रवर्त्तते ॥ मरीचिचक्रडवित्ते नाभिं धविका ७१
सितं ॥ द्रविस्यपश्यति त्रिस्ते हास्यराव प्रभञ्जते ॥ एषावस्था उडवा योगी आज्ञासिद्धिप्रवर्त्तते ॥ धासप्तति सहस्राणि ना
डीरंध्रप्रपूरयेत् ॥ स्थानं त्राघत दिवे नमहृयितां पुकम्पायेत् ॥ व्योमवत्तु मन्ये भूर्मो भवबंध विमर्दयेत् ॥ कम्पावस्थाभ

४

Folio (upper leaf)

लक्षणं। खेचक्रचर्व्विनानित्यं वनभक्ष्यार्थमिप्रिये॥ विश्वामोत्पदसञ्चारनित्यमेव प्रकीर्त्तिता। सर्वसंपूर्णानिद्धन्निभावयेत्तत्स्वमंगलं
यावत्रकिंचित्रतेचभत्स्यीभूतविग्रहे॥ बोधभास्करमारुठे नैमित्तिकमुदाहृतं॥ पुनरन्यप्रवक्ष्यामि ब्रह्मानां चवरस्य तो। दीक्षाऽजे
षुं स्यात्तेत्क्षांअज्ञात्वेष्ठंननीयकं॥ कमंत्रेष्ठंचनर्थहिन्त्रधिकेकोत्रउच्यते॥ दीक्षानिर्वीजनगर्भेआज्ञातसंस्फुरति स्वसः॥ स्यानं
विज्ञात्रिपरमंजीवमुक्तिक्रमंलभेत॥ एवंविचारयेदेवित्वेष्ठानक्रमकारकं॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेनक्रमंत्वेष्ठाहिस्यते पुनरन्यंप्र
वक्ष्यामिपूर्णस्नायनंलोचने॥ दीपधूपगन्धपुष्पअर्घपात्रविधिक्रमं॥ कीदृशान्यवदीर्घन्तमस्साधकस्यवरानने॥ शिष्यस्यच
धीनस्यगुरुभक्तस्यधीमतः॥ सुदृढानस्यवीरस्यजितक्रोधस्यनित्यसः॥ सत्यवाक्प्रियवादिन्या अभयंभाविता। क्रमभक्तानुभावा
चत्यागीधर्मपरायणा॥ विनुना दान्तरत्नतज्ञानयोगसदास्वसः॥ विनयी देवतासक्ता अष्टांगप्रणिपातिनः यज्ञपाजीनित्यरग
तस्याध्यायाचनपस्विना॥ समयाचारयुक्तस्यगताकारतस्यच नित्यानन्दस्वभावहीधीरोवीरक्रमान्वितः गुरुकं गुरुकं मतंदिव्य
चक्रच्छिद्रस्यभाजनः। सिद्धसन्तानपारङ्गा पश्चिमाम्नायभाजनं॥ क्षेमापरस्योतेजस्वीधैर्यो वानरवोधभास्करः॥ मानावमा
नतिभुक्तो वीरद्रव्याभिलाषिकं॥ शीलसङ्केनमिरमादि मकौलविचारकः॥ इदृशास्यतुदानसंचहदीयं वरानने पुष्यक्रमवि
धानेनयेनसिद्धारताभवेत॥ देशिकः सिद्धिमिच्छन्तिनदागुणाविचारयेत॥ निर्गुणोयदिनदातव्यंसिद्धिहानिर्भविष्यति॥ तस्मा
सर्वप्रयत्नेनदेशिकश्च विचारयेत॥ पुनरन्यंप्रवक्ष्यामि पूर्णसम्यकवदाम्यहं॥ एकादशप्रकारं परंस्थयोक्तंपवित्रपर्वकं॥
वक्ष्यामितवदेवेशि पश्चिमान्वयकुलक्रमं॥ क्रमज्ञानेक्रमज्ञेयंक्रमतत्त्वं क्रमोदयं॥ क्रमभेदं क्रमोद्दाश क्रमागीतंक्रमकथ

Folio (lower leaf)

वा तं ७१
क्रत्यपक्षेत्रअष्टम्यांआवरोपूजयेत्प्रिये॥ वालो वलित्रिकामंसिद्धः क्रमलत्त्वामसुंदरि॥ पर्वसौभाग्यजननं पूजनीयंप्रयत्न
तः॥ पर्वतानन्तस्यमाहात्म्यंप्रवक्ष्यामिशृणुवरानने। सिद्धखेचरमामग्गं वामालाठसाकिनी॥ वीरामृतं त्रिकोणीठौगोरीका
मसुखासनता॥ एकनेत्रत्रिनेत्राचचगुर्वक्राप्यनेकधा॥ विडालौसिंहवक्राचनानानपधरप्रिये। नुष्यन्ति सिद्धिमिच्छ
न्तिसाधकस्यवरानने॥ एकाचान्चयवीरानांश्चान्तासंस्फुरिताभवेत॥ दुःखसोकविस्तिर्मुक्तंभोगमोक्षफलप्रदं। दो
षदारिद्रशमनं। पर्वचैवप्रपूजयेत॥ त्रयोवलित्रिकंमेदिवंत्र्यंसर्वचक्राचितंप्रिये॥ पुनरन्यप्रवक्ष्यामि आज्ञासिद्धस्य
लक्षणं॥ देशिकेनप्रदातव्यं साधकस्य वरानने॥ न्याताभिषेकदेवेशि प्रवक्ष्यामिलक्षणं॥ त्रिप्रकाराभिषेकं तुकलं
तत्रक्रमंप्रिये॥ आदोतत्त्वेकमंवक्ष्यदभिषेकेनुदेशिके॥ दानवंसा ध्यक्षेतस्यवक्ष्याम्यहंतवपार्वति॥ यागगोहंतुसंमो
ध्यभूमिभागं सुशोभनं॥ कृत्वातुदेशिकेतेनयागंप्रस्ताय्यसुव्रते। माकृत्यंसर्वतोभद्रेतत्रपूजांतुकारयेत॥ कलस
पंचभिः॥ पूज्यनेन्यपूर्णवरानने॥ सर्वोषधिसमायुक्तंसमब्रीहिसमन्वितं॥ ववाकुहरिरापश्चसर्वपातिलमे
वच॥ सहदेवेनसंयुक्तंलाज्यपुंगफलान्वितं॥ चंदनंरक्तमैवेपवाअर्घपुष्पादिकपवकं॥ मंत्रमूर्त्तितथाभ्यर्च्यकलशंप राम ७१
चकंप्रिये॥ हिरण्यगोप्यजानुष्ठुअलानुसारमर्यहृतं॥ पूजयेद्देविकेद्वैस्वकं एकचित्तसमाहितः॥ स्वलिकंमंगुलंक
न्वापंचरत्नसुनेहिया। नत्रोपविश्यदेवेशि पूर्वाभिमुखसाधकं॥ अष्टागंधंपंचभिर्देविकलशं पंचसंभवं॥ शीतवा
दिव्रसंयुक्तं शंखडडुमिरेवच। मंगलंमंफलंतूर्य्य गीयतेचवरानने॥ पश्चादभिमुखोचार्य्यअभिषेकेनुदापयेत

वेद्येवमाज्ञासिद्धिः प्रवर्त्तते ॥ सर्वभावपरित्यक्तज्ञानमौनसमाधिसेवन ॥ याच्चाज्ञायतनैस्तामोमयोमानरश्यता ॥ नदान्त
दपरानंदयोगविज्ञानबोधकः ॥ विज्ञावस्थाभवेत्तस्यैवमाज्ञासिद्धिः प्रवर्त्तते ॥ चतुर्थिवस्थासंतत्प्रोयोगीन्द्र लालाभेदक
परानन्दरसेपूर्णा पुष्पमालाधिवितिष्यसः ॥ आज्ञासंक्रमनंदिव्यं नित्यानंदकरंपरं ॥ राजाघर्म्मोदयावस्थाज्ञासिद्धिः प्र
वर्त्तते ॥ अवस्थाकथितंदेवि तद्रुः शक्तिः प्रभावतः ॥ रुद्रशक्तिसमावेशास्तिद्धातेस्वात्ममंडलं ॥ अनात्मश्च निराभासंतन
त्वश्च निराश्रयं ॥ अव्यक्तमतात्नातस्यंक्रमातीतंक्रमोदयं ॥ विकाशनयनोन्मेषयत्रदृष्टिर्निरीक्षते ॥ तत्रभावपदर्शिरो
क्रमप्यासस्पंदच्यते ॥ सर्वसंकल्पक्षीणोयितिस्यानंदः प्रवर्त्तते ॥ निवर्त्तते विवत्तभावं मोक्षलक्ष्मीश्च सिद्धति ॥ अथाकुमंडलं
तेयंश्रक्तिजस्पतलभ्यते ॥ पंचभौतिकनिर्मुक्तंमकुलंश्च प्रकीर्त्तितं ॥ तस्यछायापराशक्तिः प्रख्यातकुर्मधर्म्मिणी ॥ साकुलेतिस
माख्यातापज्ञानं तहलोदया ॥ पुनरन्यंप्रवक्ष्यामिसंज्ञाभेदस्यलक्षणं ॥ आज्ञानवसंकेतक्रकारत्रिकमेवच ॥ नयुरंबक्र
वितेयादेवीसंज्ञाचयंचकं ॥ त्रिमर्त्तित्रिकसंज्ञाश्च पारंपर्यक्रमेहतं ॥ समाविंशतिसंज्ञा वएनउदम्चाननते ॥ पुनरन्यंप्रव
क्ष्यामिपर्वीणामवतुलक्षणं ॥ कृष्णपक्षेतुअष्टम्यां फाल्गुणेप्रजयेत्सदा ॥ जेष्ठनाथस्यप्रपत्तिवर्ष्यां नाथस्यसंत्तिकाः तस्य
पर्वीत्रिदरेविप्रजनीयप्रयत्नतः ॥ भुक्तिमुक्तिप्रदरेविज्ञाज्ञासिद्धिफलप्रदं ॥ तस्यपर्वइदंदेवि सर्वविघ्ननिवारणं ॥ शि
द्धिडोभवतेसोपिदेवताप्रियनंदनः ॥ चैत्रमासेतुचाष्टम्यां कृष्णपक्षेतुपूजयेत ॥ मध्यमावत्तिनाथस्यपर्वानंदस्यवेचर
तस्यपर्वइदंदेवि सर्वविघ्ननिवारणं ॥ विज्ञानलाभपरंमंदेवतानांप्रियोभवेत ॥ सिद्धसाधनमभ्यानांदानवंसर्वप्रजतं

बातं
७२

पुनरन्यंप्रवक्ष्यामिक्रमीवार्यभिषेचनं ॥ आज्ञासिद्धिप्रदंनित्यंदिव्यम्पर्द्दीक्षरूपकं ॥ कथयामिनसंदेहवत्स
मत्वाद्दानते ॥ सौवीवमानयुक्तेनस्वराप्रारिसेनतु ॥ पंचामृतेनसंपूर्णाज्ञाकुंभनकलसेनवा ॥ पूजितानगुरुपारि
भितष्वायद्वारसंततिः ॥ कुलेश्वरीकुब्जिकाचकालीकामेश्वरीस्तथा ॥ पुष्पधूपसुगंधैश्चचंदनैःकुंकुमैः ॥ प्रिये ॥
ताम्बूलवदनैदिव्यैश्रीनाथभोजनभोजितः ॥ कन्याकेशाकुमारीचकलशंस्थापयेत्प्रिये ॥ साधकस्यवरारोहे आ
ज्ञासिद्धिप्रदायकं ॥ गच्छपत्रमहाप्रज्ञा आज्ञासंस्फुरिताभवेत ॥ वचनैःसन्नमात्रेरापशुक्द्यस्क्षणान ॥ का
धतुकथितंदेवीअध्यात्मभगमुक्तं ॥ मानसूलपिकादेवीरुद्रकलशमुच्यते ॥ भक्तिनाम्नातसपूर्णांशिष्यनतनाभि
षेचयेत ॥ मीनाख्यंमीनपादौसात स्नात्वानाभिषेचन ॥ अयंसिद्धाभिषेकंतु आज्ञासिद्धिः प्रवर्त्तते ॥ इतितत्क
थितंदेविसुविषेकस्यलक्षणं ॥ दीक्षितस्यस्वशिष्यस्यपोगिनीतिलकाहितं ॥ नामंकुर्य्याद्विराहेपूर्णानामा
क्षरैर्युतंम ॥ आद्यलीनां प्रवक्ष्यामी मात्रकाभेदमुत्तमं ॥ अप्रभूतानंद । आलोकानंद । इललितानंद । ईप्रति
मानंद । उचपलनन्द । ऊसिंहानंद । ऋऋक्रानंद । ॠलीलानंद । लृक्षितानंद । लॄलोचनानंद । एसुभगा
नंद ॥ ऐमन्मथानंद । ओपरमानंद । औविजयानंद । अंविचरानंद । अःसप्तानंद । ककुलानंद । खसुशिवान
गगनानंद । घसंपूर्णानंद । ङशिवानंद । चमात्रानंद । छभवनानंद । जपरमानंद । झवक्रानंद । ञ
अनेतानंद । टवामानंद । ठभोगुरानंद । डमदनानंद । ढनडानंद । णशवरानंद । तवैराग्यानंद । ददेवानंद

ताप १
७२

यज्ञोपवीतकं देवपादुका दीयते प्रिये ॥ स्वास्तिकश्चाक्षमाला च होमभाण्डं कथितं च ॥ समयोश्चार्घयेत्पश्चात् ऊर्ध्वं त्वं दक्षि
कोभवेत् ॥ पशुनिलारणां कृत्वा भूतमार्गे चराचरे ॥ तत्राभिषेकं कथितं कुलाचार्यं तु कथ्यते ॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि
वलयोगं कुसोभनं ॥ चतुष्कोणं चतुर्द्वारं क्षेत्रपालसमन्वितं ॥ मध्ये तु वर्तुलं कृत्वा लोहितं धामकारयेत् ॥ तन्मध्ये पद्
मादाय वसुनाभ्राद्यष्टपत्रे ॥ पूर्वलोहितवस्त्रेण नं अष्टे पूजयेत् कुलं ॥ मध्ये कुलेश्वरी देवी कुलनाथेन संयुतं ॥ पश्चा
त्कुलाष्टकं देवि पूजयेत् प्रसन्नधा ॥ मण्डलाष्टकं नत्वः पूज्यं सिद्धसन्तानपूजयेत् ॥ क्षेत्रपालं तु वटुकं विघ्नेशं तु वरा
नने ॥ एवैकं मेखिचारेण क्षलपूजां तु कारयेत् ॥ पश्चात् पूजयेद्देवि कुम्भं हौं कलशपञ्चमि ॥ मध्यादि वीरदृष्ट्वे न पू
जयेत् वरानने ॥ जायफलं पूगफलं किंचिद्द्वे वहिराप कं ॥ सहदेव वज्राकुम्भ सर्वौषधि समन्वितम् ॥ सिद्धार्थक
नथा श्री हस्तिव नपल्लव शोभितं ॥ चंदनं कुंकुमैलेप्य च धूपस्नगंधिभि ॥ पुष्पैर्नानाविधैर्देवि सम्पूज्य तथा
विधिं ॥ ब्रह्माद्या देवताश्चा हौं कलशे पूजयेत्प्रिये ॥ ह्रीं श्रीं मंत्रेण संपूज्य अष्टोत्तरशतं जपेत् ॥ देवता पूजयेच्छा
ष्टौ त्रिकालिकला वभोजनं ॥ सन्नपानं तु दातव्यं हेना ना भोजनं भोजितं ॥ सानन्देन त्वमाताश्च सर्वाभरणभूषिता ॥
अलंकारस्तु वस्त्रका मुक्तकेशा वरानने ॥ कलशस्थापनं यत्नो सम्भाविष्टुवरप्रिये ॥ साभिषेकस्याभिषेकं तु दक्षिण्यं च
रणतिर्ति ॥ गद्यपुत्रं कुलाचार्यं विचरन्तं महीतले ॥ अनुग्रहस्थ मध्यानां यथेष्टं कुरु देशिकं ॥ भुक्तिमुक्तिप्रदक्षि
णं देवता कुलयोगिनी ॥ दक्षिणा साधकस्यैव दत्वा ज्ञाप परमेश्वरी ॥ कुलाभिषेकं कथितं रहस्यं परमं पदं ॥

कुलविग्रहं ॥ कवाक बीजवैः कर्यां कुम्भेकुशेकुलिसमः ॥ अष्टौ संकेतकं भंडे पारं पर्यं त्वसाधक ॥ पाकहाभाकहा देवि आक
वा तं हाणकहा तथा ॥ मकहा मंकहा देवि नाकहा तु कहा तथा ॥ अष्ट संकेतकं भंडे योगिनी पुत्रवत्संस्थिता ॥ सदाहाभ्यं तरं दे
७३ वि भ्रूणस्थानि वक्ष्यसे ॥ कुकारेकुविकादेवि अष्टसंकेतसन्निधौ ॥ स्थानानि मम पूज्यत्तम साहाभ्यन्तरसालि च ॥ पादा
कवम ने त्रिसंस्थ पचीघर पूजितं ॥ सर्वाधारं तत्रैव संस्थित्वा चा तरमालिनी ॥ डाकेभ्रूण देवेहि तु कूशी घर पूजितं ॥ गु
ह्ये स्थाना त्न दर्गं तं स्थित्वा वा तरमालिनी ॥ वैशाकं तव मे देविमातृका घरपूजितं ॥ नाभिचक्रान्तरगतं स्थित्वा चान्त्रमा
लिनी ॥ यशाके योगिन्याः स्थानं खमी घरपूदाहृतं ॥ हृदये स्यादि मध्यसं स्थित्वा वा तरमालिनी ॥ तुशाके भुक्तिविते पाघाठ
की घरपूजतो ॥ कण्ठस्थानं मन्त्रं देवि स्थित्वा चान्त्र रमालिनी ॥ क्षेशाके परमं क्षेत्रं वेश्या घरपूजितं ॥ आज्ञाधारं तु त
त्रस्थं स्थित्वा चान्तरमालिनी ॥ निशाके भ्रूण देवेहि त्रैली घरस्तुतिमलं ॥ ब्रह्मबिलान्तस्थं स्थित्वा चान्तरमालिनी
क्षेमास्थानं द्वादशान्तं कदकी घरपूजितं ॥ वामस्थानवरं दिव्यं स्थित्वा चान्तरमालिनी ॥ एवं तु कथितं देवि अष्टौ संकेतकं तु
त्तमं ॥ खेचरी मतसंदेहस्यारम्भपर्यं क्रमागतं ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि योगिनी पुत्रवत्संस्थितं ॥ पाकहा पाकहा तु लेकुस्वविधा
रादयं प्रिये ॥ कल्यपाली घरस्तत्र स्थित्वा चान्तरपालिनी ॥ लागहाभगमूलतं तु स्वत्वयक्रमं भुमं ॥ पचकी घरमाधि राम: ७३
स्थित्वा चान्तरमालिनी ॥ मायामं सर्वतन्त्राणां जन्माधारं तु आहकाः ॥ ल्लेछि घरब लंदिव्ये स्थित्वा चान्तरमालिनी ॥
वकहाण प्रविज्ञेयं जन्माधारं तु धीवरी ॥ दहंति वीराणां परमं स्थित्वा चान्तरमालिनी ॥ मकहा सर्वसंकेतं मेमशान हृदये

८०

धर्मसंख्यानंदा नवतिनाकानंदा यक्षस्थानन्द ॥ पद्मवीनन्द। वसिद्धानंद । अभास्वानंद । समस्तानन्दा य योगानंद
रविनानंदा। नकुलानन्द । वअसिमानंद । शुभोगानन्द । पवनक्षानन्दा। सकिरणानन्द। हुलानानन्द । कुन्तलितानन्द । सं
स्थाप्य कुलनामैवं कुलद्रव्यं दापयेत । कुलाभिषेचनं पश्चात् कनैध्यं त्रिविकल्पतः । क्रमदीक्षास मग्राख्या साभ्र
ज्ञातिद्विप्रवर्जकं ॥ महासंसारपापौघारातारं सुकरं परं । इति ते कथितं देवि श्रीज्ञातिषस्य लक्षणं ॥ ॥ इ
ति श्रीवाराहीतंत्रे दक्षिणाम्नाय त्रिविंशाव देविंशतिपटलः ॥ २० ॥ भैरव उ० ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि षडसंदेहे सस्थि
तं ॥ पंचरत्नपरं देवि दीध्यं प्रत्ययलक्षणं ॥ स्कंमां संवसमैदोमज्जा भुक्तं तथैव च ॥ षडुसंदेह संधिमु आहार्यं स
वेसिद्धिदं ॥ इच्छारत्नम् प्रथमं द्वितीया कायसंस्थिते । तृतीयं मम सं सज्ञा चतुर्थं दे र्वं स्मनः ॥ पंचमं परमातन्त्र
सुप्रव संदेहकारक ॥ एतद्रत्नमपाव्यानामंत्रवीर्यं प्रसु प्रिये ॥ गमपवनदेवेद्रिक्कुरुपवनानने ॥ षष्ठस्त्व द स मा
पुभं विद्रुमलिंकभूषितं । एतेन मंत्रपरादिव्या अमरि गोत्रमुद्धरेत ॥ वीर्य पूजा विधानेन भग्नु स्वायमलोचने ॥
ह्रीं श्रीं सं ह्रीं फ्रें यं क्रों च्छाँ ल्लीं ह्रें क्लें नित्यमद ड वे हुं फें ह्रीं नीलपताकानीरगाराह्हीत्रि नायै स्वाहा ॥ मंत्रपूजाविधि
रोक्तं पंचरत्नानि सुप्रते ॥ पुनरन्यं प्रवक्ष्यामि आहार्यं प्रत्ययं तथा ॥ यस्य रत्नस्पर्श ध्यानं साहार्यं तत्र सुव्रते
तत्र श्रीभवने सोहि नदंया प्रिप्रवर्तते ॥ देव्युवाच ॥ भाषासंकेत कुनाथं नक्षराश्च वदस्व मे ॥ यथासम्यग्भवेत्
सिद्धावाद्या भ्यत्रशातिन ॥ भैरव उवाच ॥ भृणु देवि प्रवक्ष्यामि भाषासंकेतलक्षणं ॥ व्यानानिक मभेदनश्च देवरी

वा॰तं॰ रुण्डमाला च धारिणा गलकन्ध्रिये ॥ रक्षितव्यं महास्थानं चंडद्वीपं वरानने ॥ देवालयं सिद्धिपूजं कुशिकास्थानकृत्तमं ॥ अकचटतप
७४ यश वर्गा विज्ञा पूजकीर्तितं ॥ पूजनीया विधानेन अष्टौ देव्याष्टवर्गकौ ॥ दिसाचाष्टेन तथा देवि पूर्वादीशानगोचरे ॥ ब्राह्मी माहेश्व
री चैव कौमारी वैष्णवी तथा ॥ वाराही च तथा रुद्री चामुण्डा च वराःस्मृता ॥ एते देव्या मया ख्याता ख्यक्षण्याश्च वरानने ॥ पूज्नी
या विधानेन मुलस्य तु वाहता ॥ भुक्तिमुक्तिप्रदा मारं कुलदेव्याष्ट पार्वति ॥ वीरनाथ बलिर्देविक थितं मंत्रमुत्तमं ॥ वर्वरंपि
हकेश श्च पिङ्गः पिङ्गललोचनं ॥ ड हूणफ राल मम ग्रवपाला भ्र रोमज्वले ॥ बकक्षेत्रपाल महात्मा मराधिपते बलि ॥ रुरुर
ललललल लुलुलुलु भक्ष रव मर चिवर रररर रुरुरु चुरिलि रह्रीं स्वाहा ॥ पुष्पधूपनैवेद्यं सर्वयत्क्रथ्य ता भवेत ॥ देव्युवा
च ॥ आतं देव मया सर्वं मन्त्र नाथ मन्त्र मोत्तमं ॥ विश्वनी मनसा तोष यं त्वप्रसादान्मया श्रुतं ॥ किंचापि संशयो नाथ हृदि मे वर्त
ते स्फुटं । कथं वीरव्रतं नाथ कुमारी व्रतमेव च ॥ तदाख्याहि च मे नाथ प्रसादं कुरु शंकर ॥ ॥ भैरव उवाच ॥ भृणु देवि प्रवक्ष्या
मि कुमारी व्रतनिर्णयं ॥ चामरं स्वर्ष्ण रदिव्यं धारितं परमेश्वरी ॥ दक्षवामस्य तार नृकृत्वा व्रतमनुत्तमं ॥ देव्युवाच ॥ चमरं
कीदृशं नाथ स्वर्णं चैव कीर्तितं ॥ कथस्थाने व्रतं कुर्यादेतदाख्याहि मे प्रभो ॥ भैरव उ० ॥ भृणु देवि प्रवक्ष्यामि संक्षेपा रामः
तृविन्नरं ॥ स्वर्णं पूर्वं कथितं चमरं प्रणु सुव्रते ॥ सर्वाधारो दिना देविका कन्दर परा कला ॥ चारवक्त्र प्रवाहेत मेदयोत्त ७४
रमं पदं ॥ त्रिधाम्नोदयमध्यस्थं ड्राविनं चित्कलामृतं ॥ वर्त्तितं वर्द्धिकाग्रावं तस्मान्नाम रकं प्रिये ॥ धारितं परमादेवि
कुमारीव्रतचारिणी ॥ कामाख्यपीठमध्यस्थं व्रतमाचरितं प्रिये ॥ हाथ्यान्वस्यो पर्यादेव्यावक्ष्ष भावरमेश्वरी ॥ दिव्यारूपा

परं ॥ योगिनीसङ्क्रमं तत्र स्थित्वा चान्तरमालिनी ॥ मंकहामङ्गलं देविक ॥ठ कुंपश्चान्तमथ । क्षान्तिपासापरित्यागात्स्थित्वा चा
न्तरमालिनी ॥ नाकहामेकवृक्षं तु नासाग्रपरिकीर्त्तितं ॥ विश्रान्तिभुवसंस्थानं स्थित्वा चान्तरमालिनी ॥ षु कहात्तुषचकन्दे
विद्यादशान्तं तु दृष्टये ॥ कुमारीकुलभोक्ता च स्थित्वा चान्तरमालिनी ॥ आम्नायं कथितं देवि हस्यं कौलिकागमे । पुनरन्यं
प्रवक्ष्यामि छुम्मामेलापकं प्रिये ॥ पीठसिद्धक्रमं स्थानं मानमगुलमुत्तमं । गमागमं तरं दिव्यं तज्ज्ञास्यातेन संस्थेन
तस्मात् छुम्मा विजानीयात् त्रिविधं कुलशासने ॥ चलनं स्पन्दसंघट्टं विश्रान्तं गगनान्तरे ॥ लक्ष्यामन्तरं संदिव्यं पीत्वानंदम
योभवेत् ॥ आभन्दपूर्ण्णं विश्रान्तं तदा मेलापकं भवेत् । सकाराग्र्येनरं देवि प्रसारसप्रचयं ज्ञानं विमन्तिकं देवि कथि
तं तव वल्लभेन ॥ देव्युवाच ॥ आज्ञानं देवदेवेश मन्त्रसारसमुच्चयं ॥ मन्त्रान्तरिपंचकन्नाथ चक्रमध्ये मयेव च । क्षेत्रपालमहा
वीरः कथयस्व महेश्वर ॥ भैरव उवाच ॥ अतिप्रश्नवरं दिव्यं त्रिविधिनीमन्त्रसम्भवं । आम्नायं परमेशानि श्रृणु वक्ष्यामि तत्त्वतः
आधारन्द्रज्ञानं तं श्रृं कालात्रिशूलं पुनस्तथा ॥ बीजाकुलं तथा देवि महालीवन्नथैवच । प्रेतपावनं देवि सिंहासनमत
परं ॥ सिद्धेश्वरं तथा गुह्यं नाभौ वीरेश्वरं तथा ॥ हृदि कुलेश्वरं चैव ठकुलवं स्थानं कण्ठके ॥ ललाटे च ठं नाथं तु एने भासन
उन्नमं ॥ हृत्कमलाकुलदीपावर्च्चेराव ऽरूपिणी ॥ महाकारी पंचमाम्वसर्वेषां विमलं दद्देत ॥ रजनीयाम हादेवि दार
पावं गगने ॥ चतुर्भुजा एकवक्त्रा त्रिनेत्रा घोररूपिणी ॥ रागनासाभरणा देवि सर्वकुलविभूषिता ॥ महाज्वालाखमा
कीर्णो ऊर्द्ध्वकेशाट्टहासिनी ॥ टङ्क त्रिशूलहस्ता च डमरुखड्गधारिणी ॥ दंष्ट्राकरालवदना गजचर्मोत्तरीयकं ॥ नानालत

वा.त.
७५

मं देवि मायाबीजं द्वितीयकं ॥ श्रीबीजं तु तृतीयं स्यात् चतुर्थं भगमुद्रने ॥ पानजं बह्निमात्रं च एकादशयुतं प्रिये ॥ विन्दुयुक्तं परं
देवि योगिनीबीजमुत्तमं ॥ स्फटिकं सारसंयुक्तं चतुर्दशयुतं प्रिये ॥ कादिषुक्तं परं देवि पञ्चमं बीजमुत्तमं ॥ बीजपञ्चकमेतद्धि
सर्वसाधारणं प्रिये ॥ नमो भगवति पदं उद्धृतं प्रथमं प्रिये ॥ संहारं सृष्टिसंयुक्तं पानजं तेन संयुते ॥ एकादशं विन्दुयुतं एक
त्रं सप्रमं प्रिये ॥ श्रीकुब्जिके त्रिपदं दिव्यमेकादशप्रकाशितं ॥ संहारं च तथा कृत्वा तेजयुक्तं क्षमाननेन ॥ द्वितीयं स्वरविन्दुश्च
प्रथमं परिकीर्त्तितं ॥ चतुर्थस्वरसविंदु द्वितीयं बीजमुत्तमं ॥ चतुर्थस्वरविंदुस्थं तनीयं वस्खलिनि ॥ चतुर्दशपरं बीजं ङद्धत्यपरं
मेश्वरि ॥ ङ जरानमे त्रिपदं कोन विंशतिउद्धरेत् ॥ अघोरमुखे त्रिपदं चतुर्विंशवराननं ॥ छ्रां छ्रीं त्रि परमं दिव्यं किलि किलि
पदं परं ॥ विच्चे त्रिमन्त्रसंहारं द्वात्रिंशदुद्धृतं ॥ एकवक्त्रेश्वरी देवी सर्वकामफलप्रदा ॥ पूजिते सर्वदेवेभ्यो लोकपा
ला महाबलाः ॥ बलेन्द्रविष्णुरुद्राणां नित्यं पूजयते प्रिये ॥ जप्यमाना धियन्दद्या नरश्चेवरं तं पुयछति ॥ इति श्री वातुलहा
तन्त्रे दक्षिणाम्नाय निर्वाणपदे एकविंशतिपटलः ॥ २१ ॥ भैरव उ० ॥ दक्षिणाम्नायं वक्ष्यामि महावीर्यां महाबला ॥ अघो
रं भैरवां दृष्ट्वा निश्चेशी च तिलकला ॥ नित्यानन्देश्वरी नित्या अघोरं तद्धि वंविड ॥ सिंहासनगतानित्या त्रिशोडीरक्तवर्णि
का ॥ चैतन्यभैरवी कैविडम्भकाली त्रिकेचन ॥ सुंदरी कालिका केचिद घोरेश्वरि केचन ॥ ध्यानं तत्पं वक्ष्यामि भैरव्यायाः
स्यदिशस्थिता ॥ नित्यानिरंजना निरता निःशोशी निर्गुणाश्रया ॥ कुब्जनाराधिता देवी धर्मराजाय वै पुरा ॥ संपुटायकमेनै
व देवी चैतन्यभैरवी ॥ चतुर्वेदासना देवी महाफेत्कारसंस्थिता ॥ प्रत्यक्षं त्विचितामध्ये दक्षिणापेदक्ष दक्षया ॥ अलातेव

ताप:
७५

८२

कुमारीवरूपिकारम्रसुंदरी॥ चमरंधारयेऽन्याखसुरंरूपसुंदरी मध्येनखेवरीदेव्याश्चऽरेखनऽत्वलं॥ वर्याचार्य्यसमन्वायं
दिव्योघक्रममरगुतं॥ अचलेतिपदंदिवं चवलेतिपदद्वयं यवनेतिमहावेगेतिर्मीसेव्योमभक्षणी॥ वर्तकस्थदिसिहीच
भाषितन्थ्रमुरुमुरुः॥ स्थानेस्थानेषुगन्तव्यं कौडाकुलमनुत्तमं॥ एतदेविमयाख्यातं कुमारीव्रतनिर्णयं॥ पुनरन्यंप्रवक्ष्या
मिवीरव्रतमनुत्तमं॥ निसाटनंवीरधर्मं हतेपाकरसंयुतं॥ देव्युवाच॥ पाकरंकथितंनाथसंक्षेपात्रनुविस्तरं॥ श्रान्तिंता
नविनासायसर्वसिद्धाहोभवेत्॥ भैरवउवाच॥ शृणुदेविप्रवक्ष्यामिवीरपानकलक्षणं॥ स्वप्रकाशप्रबोधेनवारसं
चारचर्चितं॥ भवद्वेदपरोत्सासविमुक्तिपदंपरं॥ योमार्गीतपराभक्तिकौलोपायमणोवदः॥ वल्कवाक्पदंदिव्यतं
त्रपाकनसंस्मरेत्॥ भगमध्यविदाकारंरविमध्यरतिप्रिये॥ द्वाभ्यांमध्येशिवःसाक्षात्तत्रपाकरंसंस्मरेत॥ क्रमचरात्रगं
तंदेविभातवीकलसंस्थितं॥ जीवादिभ्योदितंयत्रतत्रपाकलसंस्मरेत॥ गत्वान्त्ररूपंपश्चात्वकोवक्षभगसागरं॥ सवि
गश्चमहाघोरपीत्वामहसभैरवं॥ वीरेशीखरस्तिष्ठसम्बरन्निचराचरं॥ नभयंविद्यतेतस्यायस्यभक्तिस्वयंविदः॥ पएदेव
परावस्थास्वभावःसर्वगोव्ययः॥ वदंभयत्रतोवीरकुलकोलाधिपःप्रभो॥ कथितंदेवदेवेशिवीरपाकरलक्षणं॥
देव्युवाच॥ अनंदेवसयासर्वमतमयसमुच्चयं॥ अद्यापिसंसयोनाथमंत्रविद्यावदाचमे॥ श्रीमासरिकनाथवीजपं
चकमेवच॥ खदिकाभवद्भलास्वंवदत्वममशंकर॥ भैरवउवाच॥ शृणुदेविप्रवक्ष्यामिमंत्रविद्यासमुद्धरं॥ मत्युदेहोम
मभूहृअलिनालेपयेत्रिये॥ पुष्पधूपवलिंदेविमद्यैनैवेद्यमुत्तमं॥ प्रसन्नवदनोभूत्वाऽद्धरेद्वीजपंचकं॥ वाग्भवप्रथ

वा·तं·
७६

रक्तीपेषुसाधकामेदर्शिनी॥ वोहारेगछरेषीटेयोनिमराउलमार्गगा॥ वामाचाररतापूज्योहृविमाद्यछन्निछिदा
सुत्रीयतामयाज्ञोक्तादक्षिणाम्नायतांशतानीलवाराहीकाख्यानंकथयामितवाधुना॥ नीलतायदसंकाशांनी
लकुंडलशोभिताम्॥ नीलमुख्यविभूषायांनीलालंकारभूषिताम्॥ नीलांगवावसंभ्रष्टांनीलवैडूर्यमालिनी
डुःनीलत्रिवर्णांभुमहार्धमणिभूषणाम्॥ नीलवान्निसमारूढांनीलखकाष्ठधांपराम्॥ पिशाचटननीलतभुवना
तिचतुर्दश॥ मोहयंतिमाहामायांउद्वसिंदकमभक्षिराणीम्॥ वीररशोनरतांवीरांपालयंतीसुमंततः॥ संकेतमंडलं
दिव्यंभक्तादयंनीस्वचासमा॥ परमानंदवपुषांपरमानंदभैरवी॥ परमानंदजननीप्रसन्नामगमिचरांविकाम्
मायालक्ष्मीहृयस्यान्तेनमोभगवतीतिच॥ माहेश्वरीस्वरूपांतेसर्वपभृजनेतिच॥ मनश्चक्ष्वेलिरस्करशांकुत
हृहुश्रुठहयं॥ तथान्येतितस्करणीललांकामेश्वरींततः वाणीन्नांतिरस्करिणांसकलजनेतिवैततः कागादिनी
तिसकलपभुवनजनेतिच॥ मनश्चक्षुश्रोत्रजिह्वाघ्राणोक्षितिरस्करणां॥ कुरुद्वयंठद्वयंश्वसविसर्गशिरोमतः
उद्यायमुत्तरंतुकालिकाकलसंभवं॥ कोटिकोटिप्रभेदालिकालिकानितुनायिका॥ आद्यालिङ्गपुरादेविवितु
तेजाज्ञहृहिता॥ मातवसीमहाकालिजगद्रक्षणतत्परा॥ कालिकातिमहाकालिचाद्ययोगेश्वरीतिव॥
तिपश्चछिन्नमरतिन्वमच्यतेमहेनोभयात॥ आव्रह्मस्थावरान्ताचकालेतकलयंतिच॥ तेकालंकलयेत्कालीत
तःमाकालिकाख्यमात॥ नेत्रेगचकचक्रेशा॥ नानाभेदामहागमा॥ ध्याक्वनेकालिकादेव्यादेवाग्रलीदयोपिहि

एपः
७६

८६

निचकवद्यस्याभ्रमंती छिरमालिका। खाधुलक्षाहस्तांगी च अस्थिचर्मवशी विता। व्याघ्रचर्मकृतिवतानरचर्मोत्तरीयका॥
तत्सादेत्यसंकाशांतप्रकाञ्चनसंप्रभं॥ पंचवक्त्रा चात्रिभीमात्रि पंचनयनैर्युता॥ इषद्धास्यललज्जिह्वातिम्रनाभीकृ
शोदरी॥ विकलालासनस्था ताञ्च क्रवक्रासनस्थिता। रौद्रीभयापराघोराचन्द्रार्द्धकृतकेतना॥ पद्मरागैकके शीना
गराजविराजिता॥ कबंधउत्पीवयुताव्रलशीर्षशिवोमति। सद्यश्छिन्नगलद्रक्तः शिरोमालाविभूषिता॥ भगवोड
शभुजा गजकंचुकाकिंकिणी॥ पाशांकुशकपालश्चखट्वांगडमरुतिमं॥ खड्गफेत्कारधनुश्च वाणनभम
गडुलं॥ अभयं वरदंच व मर्जनीतिश्चुताकरैः॥ मुदिताति द्विमधुनाशत्निभिःपरिवारिता॥ हुं हुं हुंकारनादेन त्रासयदे
वतागणान॥ जगद्गतासामथवी व्योवेदस्योपरिस्योपरिश्रोवरूपीमहादेवहृदपोपरिसंस्थिता॥ त्रिंशेशासामदे
णाचलिंही दक्षिणा कालिका॥ प्रचण्डचण्डवागा वदग्नगाकपालिनी॥ त्वरिताछिन्नमस्ती च बगलामाकधृष्टपि
नी॥ भीलासरस्वतीभीमात्रैलोक्यडामरेश्वरी। त्रैलोक्यविजयाचण्डीकल्याणतिभैरवी॥ तस्योगदेवताः सर्वेवन्
भेदामहोत्वरा। जंभिनी स्तंभिनी ताराम्मोहिनी क्रोधिनीशिवा॥ दक्षिणाम्नाय देवेशि नानाभेदविसारिणी॥ ब्राह्म्याद्यष्टभै
रवाष्टक्षेत्रपालाष्टमेव च॥ स्वक्षेत्रनाथ वटुकं गणेशं योगिनिगणाः॥ सकाविभित्राद्रूपासा समयांक्षत्र नायका
स्तथोरत्वगणासर्वेनानापारिवदाहृता॥ महावराडादसंरावपूरयन्लोदिगंतथा॥ वेतालायद्गलान्तवडाकिणी
गणसंवृता॥ वालखीलासमापत्रगनिशाचरगणावृता॥ दगपाशेधायन्तालर्वसाधकसिद्धिदा॥ शाकण्ठक

वा·त·
७७
डर्लभा॥ पंचवक्त्रा मंदेवी पंचकाल्यानशोभिता॥ गुह्यकाली महादेवी वैलवीब्रह्मरूपिणी॥ वामदेवाश्रितासर्वेमहा
भैरवकोटयः॥ गणेशावटुयोगिन्यः शतकोटिसहस्रका॥ भूतवेतालडाकिन्याचेनकाराक्षसव्यगाः॥ हेरवाकाक
ग्रश्चउग्रकागतडावका॥ चण्डालीदकाटियुगामानात्पामहावला॥ म्राम्रायतावदश्रीहउत्रालुविनन्त्रं॥ श्रुतक
सहतसाहसः श्रीनाथेनावतारितं॥ मन्त्रं नानारहस्यंच्छदनामतंलक्षसमन्वितं॥ नवनाभिमथनादेवी स्वकीयरसनाग
प्रस्मापनं गर्भतस्मस्माजातं दिवोनयोतिना॥ तद्वारम्भमहेशानि कुब्जादेवी निविकृतं॥ ज्येष्ठ वालवृभेदेनकुब्जि
कालीकपूजिता॥ सद्योज्ञानमुखोक्तीना पश्चिमाम्राय देवता॥ कुब्जिका जगनामाधाममहासंहाररूपिणी॥ अ
नन्त्रदेशिक॥ सेव्या नित्याशिवसमागता॥ ज्येष्ठ वालवृभेदेन वहुमार्गप्रवाहिनी॥ द्वात्रिंशनाभेदयुक्ताकु
जिकोभैरवाश्रिता॥ वृषभेसंस्थितं देवं व्ववगौरपशोभितं॥ एकवक्त्रं त्रिनेत्रंश्च भुजाष्टादशधारिणं॥ डमरु
परशुं वाणं खड्गं कुशावज्रकं॥ शंखंच विणगांधं वरदाभयदक्षिणे॥ वामे च खट्वांग शूलं च वधजःपाल वापाशकं
घंटाकलशवेणुश्च अभयनाशनं॥ पदेन वंधितं नाउ वामोत्सव्या वकुंजिका॥ एकवक्त्रात्रिनेत्रा च अष्टदशाव
र्णावर्तिता॥ द्विभुजावादादेवी सिद्धमुद्राभयस्ययमु॥ नागभरणभूषायानां च देहकूटमलका॥ सर्वलोकेशपाशेन
वाहयीतघनस्तनी॥ सर्वाभरणासंशोभालक्षणो र्धमुशोभिता॥ एवं ध्येया कुब्जामीता पश्चिमाम्रायभैरवी॥ तंत्रे
वदहुभेदोस्ति कुब्जिकाकुलनायिका॥ विभित्रसिद्धिदा येनश्री नाथेनावतारिता कुजेशनाथगरेनकुजाम्रायप्र
एष:
७७

८८

तथा पिते शमा नलुकमाली कमनः भरणु॥ नीलवर्णा महाकाली त्रिमुखा नवलोचना॥ नीलं तु दक्षिणं वक्त्रं मुत्तरं पाव
कोपमं॥ मगालं विततनाङ्गश्च भष्टवाह्नि तथा रा॥ पिंगलोद्भनराधापचराई कुनरी वरा॥ सप्तविंशतिमुण्डश्च रक्त
विभूषसंयुतं॥ अग्नि कुंडलशोभाढ्या मौलीकापालमालिनी॥ किंकिणी नूपुरा वीरघंटारवो ममा॥ शिवप्रे
ता समारूढ प्रवृत्त्वशो विततनिर्मला॥ इंडाया वृषवि पृष्ठा रुद्रेश्च रमसा शिव पीतम्या मरक्र धरत्रश्चे ता भाषच वका
लका॥ चक्रदंष्ट्रश क्तिभूतल खड्गं गयुधधारका॥ तर्जनि मुखेनि भिन्द्रपाशी वाध स्या विलोचना॥ वड्डपपालता
देवी पात्रान पयोधरा॥ वामहस्ते कपालं च रक्तपूर्णं निशोभते॥ धारयंति त्रिशूलश्च सद्यं दक्षिणे करे॥
चक्रं च दक्षिणे हस्ते अंकुशं च फलं तथा॥ वामे पाशं च खड्गं च खट्वाङ्गं गमनवाल वधारिरा॥ चिमकला कलनात
तस्यां स्तोति रूपाश्च केवला॥ निर्वाणपद दापी नाभाकायीनाम गोचरा॥ अग्निभूर्नीमहादेवमनन्तवकागति
रूजये न॥ बहुधा भेदरूपाणि कालिका परमेश्वरी॥ आ दानसिद्धिप्रदा नित्या कौलमार्गप्रवर्तिका॥ महाकुलाति
कायां नाविभुकालिच मग्गता॥ यस्याश्च भगवान महत्वं वर्तितेनैव शक्यते॥ हवी ता नारदो व्यासः वशिष्ठः
काशिक तथा॥ त्रिषुष्तुः पंचवक्त्रो हादेकाहा सिद्धिमागताः॥ अतिमा यामहासिद्धिनस्यां गतिद्धियः स्यतः
मोक्षदा सिद्धिदा कालि निर्वाणी शीघ्रसिद्धिदा॥ केवल्यमेकालि द्धिरूपा महाहानवस्र काशिनी॥ साधकेः भै
रवः सां भाग्नेरा भरराव जिंतः॥ धनदस्य सम्पाभूमि त्रशक मध्यवनायते॥ यामूर्ति साधकस्य व भयत्रैलोक्य

बा.तं.
७८
स्यापायोगलीनस्ते॥ यस्याद्दध्यानमात्रेण साक्षाल्लक्ष्मीपतिर्भवेत्॥ यस्यार्वी कर्मसुरनाथस्य मार्गी तु सारिसी॥ राजाराजस
मोभूत्वा सुरराज समोपि वा॥ भक्तानुविपुलान् भोगान्नत्वे निर्वाणमाप्नुयात्॥ कदाचिद्योषितो भूत्वा कदाचित्पुरुषोभ
वेत्॥ विष्णुरूपेन सकलं दुष्टान्सर्वान्विनाशयेत्॥ जगद्व्याप्तवती माया मोहयेत्सुरासुरान्॥ स्वरूपा रूपिणी भूत्वा सुंद
रीके थया मिते॥ प्रतप्तस्वर्णकालं कुंकुमोदकसंनिभा॥ सूक्ष्मांगी च सुनेत्रा च मृणालनी वा न हासिनी॥ कृशमध्या च सुहास
व से तु स्तनशेखरा॥ त्रिनेत्री सर्वभूषाढ्या वनवेश्या मनोरमा॥ पाशांकुशेक्षुचापं च पंचबाणधराम्बरा॥ ब्रह्माविष्णु
रुद्रईशानं च मंडपपादिका॥ सदाशिवाख्यपर्यंके संस्थिता परमेश्वरी॥ परांकुशांसुंदरी त्रिपुरेशी त्रिगीय
ते॥ माता मोक्षप्रदा देवी परं ब्रह्मस्वरूपिणी॥ बहुभेदा विशालाक्षी बहुरूपप्रकाशिनी॥ कामेश्वरी नडशक्ति पूर्णपी
ठावतारिणी॥ वज्रेशी वै त्वविनित्याकाम रूपनिवासिनी॥ शाक्तीश्वरी भगेशी च जालंधर प्रतिष्ठिता॥ सा शक्तिसम
न्यास पीठगह्वर विग्रहा॥ उड्यानपीठनिलया परब्रह्मात्मिका शिवा॥ सर्वचक्रेश्वरी सर्वपीठेश्री मन्त्रविग्रहा॥ सर्वमं
त्रेश्वरी सर्वदेवेशी दिव्यविग्रहा॥ षडाम्नायेश्वरी नित्या निरंसा निष्परिग्रहा॥ नित्याषोडशविद्या यान वचक्रेव्यवस्थि राध:
ता॥ नवचक्रेश्वरी नित्या नवकोणप्रतिष्ठिता॥ त्रैलोक्यमोहनं चक्रं सर्वाशापरिपूरकं॥ सर्वसंक्षोभनं चक्रं सर्वसौ ७८
भाग्यदायकं॥ सर्वार्थसाधकं चक्रं सर्वरक्षाकरं परं॥ सर्वकामप्रदा चक्रं सर्वसिद्धिप्रदायकं॥ सर्वानंदमयं चक्रं व
संचक्रनायिकां॥ सर्वे नहै स्वेतीनाम ही चक्रप्रदाहनं॥ त्रिपुरा त्रिपुरेशी च सुंदरी पुरवासिनी॥ श्रीमालिनी च सिद्धाम्बा

काशिता॥ नवात्माश्रीशिवानाथस्वछन्दललितेश्वर॥ क्रमेश्रीचत्रिखण्डानमहन्नारित्रिखण्डिका॥ त्रिभुद्धिङग्र वण्डोग्रच
ण्डाचण्डाकपालिका॥ मन्त्रपूर्णकपालाली चन्द्राला मालिनि कामिनी॥ ब्राह्मी माहेश्वरी चैव कौमारी वैष्णवी तथा॥ वाराही चैव माहेन्द्री चामुण्डा सप्तमी स्मृता॥ अष्टमी च महालक्ष्मी एताः सर्वत्र
पूजिता॥ अलिमांगो हरुश्चण्डक्रोधी शोन्मत्तकस्तथा॥ कपाली भीषणाख्यश्च संहारश्चाष्टमस्तथा॥ षडन्वये प्रपूज्या
वे मानका सह भैरव॥ गणेशा वटुको क्षेत्र योगिनी संघका स्मृता॥ डाकिनी भूत वेताल चेटिका गणा संवृता॥ डाकिन्या
दिमहा षट्को गिरः पृथ्वी तिता॥ डाकिनी याभिनी घोरा लाकिनी काकिणी तथा॥ साकिणी हाकिणी प्रोक्ता याकिण्यः सप्त
धा स्वः संस्थिता देवता विशान्त रूपेण भैरव॥ स्व घोजा नः साधिता साकृष्टि का चक्र नायिका॥ अंगिरा साधिता विद्या
दक्षाय प्रतिपादिता॥ न घषाय ततो दत्ता न नोच्चं ता च्यवाय च॥ पार्थिवा नां च सौम्या नां कुलदेवीति कीर्तिता॥ अनेक
सिद्धिदा सर्वक्रियान्तु वहव स्मृता॥ दत्तासा साधिता विद्या तिरश्चा शकराश्रिता॥ वाममार्गेरता नित्या दक्षिणा फल वर्जिता
म कारयं चवेकः फल्या नाथ था फल दा भवेत॥ सौ चम्चारति रम्वा रति कलं कालिता श्रया॥ अनिमादि महासिद्धि साध
नाद्धि प्रसिद्धिदा॥ मोक्षदा भोम दा देवी कुष्ठिका कुलमालका॥ वटुधा यति नादेहि नवागे श्री मदाहि भु॥ मन्थान भै
रवे चाभि चक्र विशमते प्रव॥ सर्व चक्रेश्वरी नित्या सर्वा प्रायप्रपूजिता॥ सर्वसिंहासनमयी ईशा ना सन संस्थिता
परं ब्रह्मेश्वरी माया देवी नाम यती स्मृता॥ विडाव द्रिक्षमा रव्यानि श्रुधात ना स्पति ईन्ति॥ प्रता शानि प्रभा ज्ञागि म

वा॰ त॰
७९
सर्वदेव गणाध्यक्ष सर्व धर्मेश्च नत्रैवै॥ गंगाद्याः सरिताः सर्वे पुष्कराद्या जलाश्रिताः॥ पुरुषोत्तम मुख्याः क्षेत्रानन्दवनादयः॥
वाजिमेधादियज्ञस्य फल भाविकलं भवेत॥ वाम दक्षिण योगेन सुंदरी हि विधा स्मृता॥ सुंदरी हि विद्या प्रोक्ता वाम दक्षिण मार्गतो
अविरेन भवेद्वामः सर्वकामान्न संशय॥ दक्षिणाचारयोगेन भिक्षु नां पारमात्मता॥ तदन्याचारयोगेन आभुक्ति द्विफलं
लभेत॥ वेदो क्रैः दक्षिणाचारैः कैवल्यं केवलं फले॥ अतएव महादेवि साक्षाद्ब्रह्मस्वरूपिणी॥ शब्द ब्रह्म परं ब्रह्म रूपिणी
परमेश्वरी॥ शब्द ब्रह्म विद्या नाहि साक्षाद्वर्ण स्वरूपिणी॥ षोडशार्णा महादेवी वाच्य रूपेण संस्थिता॥ जुगुप्यासा महाविद्या
साक्षाज्जाग्रत्स्वरूपिणी॥ वज्रकोटि सहस्रैस्तु जिह्वा कोटि शतैरपि॥ वर्तितुं नैव शक्नोति श्री विद्या षोडशाक्षरी॥ ब्रह्म
विद्या स्वरूपा सा भुक्ति मुक्ति फलप्रदा॥ एकोच्चार रतादेवि राजसूयस्य कोटयः॥ षोडशार्णा महाविद्या नश्य का स्यादा दाच
न॥ विना गुरु प्रसादेन श्री विद्या षोडशाक्षरी॥ दृष्टा प्रजपते यस्तु स मे क्षो योगिनी गणैः॥ श्री गुरोः कृपया लब्ध्वा न प्रकाश्या
कदाचन॥ विना गुरु प्रसादेन जपत्रैव कदाचन॥ श्री गुरोः कृपया लब्ध्वा सर्व सां साम्रा ज्य दायिनी॥ भुवानं रंगिनी वेगशाक्ष
चार्यदायिनी॥ सौभाग्यभोगसंपत्ताकलाकुशलदायिनी॥ भुवनत्रय सौभाग्यं त्रैलोक्याकर्षणं तथा॥ परं ब्रह्म
निःस्वनं चं ददाति जगदुत्तमं॥ षोडशार्णा महाविद्या भुक्ति मुक्ति फलप्रदा॥ निःस्फटि महाविद्या विस्फुलिंगो यथा
प्रिये॥ साक्षात्त्वं वन्मयी नित्या विस्फुलिंगा यथा प्रिये॥ साक्षात्त्वं विन्मयं नित्या हानमोक्ष प्रदायिनी॥ महासंप
त्प्रदा विद्या साक्षादक्षर रूपिणी॥ षोडशार्णा महाविद्या विद्या कथितान्तरा॥ विधानां रक्षणं कार्यं चौरेभ्य तु यथा
श्री
राम॰
७९
४६

महात्रिपुरभैरवी ॥ अनेकदेवतावृन्दलीना चक्रेषु संस्थिता ॥ वैष्णवे च त्रिकोणे च अत्र लालेष्टकोणके । द्विदशारे च मन्वस्रे नागप
त्रेषु सर्वतः ॥ पत्रषोडशसंख्याने वसुरस्रे गणास्पदे ॥ रेखात्रयके चतुर्द्वारे त्रैलोक्यं तत्र पार्वति । हिरण्यजते ताम्रे मरोगपत्रे थ
भूर्जेके ॥ कौशेयवस्त्रे तिले वापि दृष्टं तु प्रणमेत् प्रिये ॥ सर्वतीर्थेषु स्नातः सर्वयज्ञेषु दीक्षितः ॥ सर्वदः सर्वतत्त्वज्ञश्च मनुष्ये भु
रवु सोऽभवेत् ॥ श्रीचक्रं कालयित्वा तु यो दद्यात् साधकाय च ॥ भूचक्रं तेन दत्तं हि सशैलवनकाननम् ॥ स वै महापाभवतः स वै वै
ल वस न्नमः ॥ सर्वदः सर्वदर्शी च ब्रह्महा नीसवे पृथ्वी ॥ महापातकि येऽपि ज्ञानभूतिभिर्ब्रह्मवादिभिः ॥ तत्फलं लभते नेष्टी
चक्रस्य प्रभावतः ॥ कोटिलिंगप्रतिष्ठस्य यत्फलं समुदाहृतं ॥ तत्फलं लभते नूनं श्रीचक्रस्य च पूजने ॥ त्रिलोकेषु तीर्थेषु पा
फलं प्राप्नोति निश्चितं ॥ हिरण्यरजते ताम्रे मणिभूर्जे च पट्टके ॥ अंकित्वा धारयेद्यस्तु कलेकण्ठे भुजेऽपि वा ॥ यानि कानि च
पापानि ब्रह्महत्यासमानि च ॥ मुच्यते सर्वपापेभ्यः श्रीचक्रस्य च धारणात् ॥ पापानि विलयं यान्ति ज्ञानाज्ञानकृतानि
च सर्वं सदस्यते शीघ्रं चक्रराजस्य धारणात् ॥ भूतप्रेतपिशाचैश्च व्याघ्रैर्ब्रह्मराक्षसैः ॥ डाकिनीशाकिनीभिर्वा दीक्षितैर्वश
वर्त्मने । महाकृत्या हेर्वा विजनस्थाने स्थितोऽपि वा ॥ गोचरे लग्नगो वापि सर्वभयं भवेत् ॥ अकालमृत्युं हरति सदा सत्त्रि
हितापदः । पद सत्रिहितात्र किंकुर्वन्त्यस्य देवताः ॥ श्रीचक्रं धारयित्वा तु यत्र प्राणान् परित्यजेत् ॥ कीकटे वा त्रिशिरे वा
निविड्डे केऽश्मलेऽपि वा ॥ कृत्वा चेन्द्रियलोल्यं तु पापानि सुबहून्यपि ॥ स कैवल्यं लभेन्नूनं तत्प्रजन्म भाग्य भवेत् ॥ यस्य हृत्पद्म
यन्त्रे दृष्टः श्रीचक्रधारणं ॥ ब्रह्मज्ञानं तु वा मोक्षः का इच्छा वा सः लभत्यजेत् ॥ श्रीचक्रंधारणा वापि त्वयो मोक्षस्य कारणं

वा॰ तं॰ ८०

नामाहंकारारजोभूता शिरो स्थाने पीठे लक्ष्मीवनः मेनके ॥ इंडेनाराधिता नित्या बहुरूपा च तारिणी ॥ पूर्वाम्नाय निविष्टाना
पूर्वदेवर्षिपूजिता ॥ ईश्वरी सर्वविद्यानां महाभाग्यभरावहा ॥ नानारूपधरा नित्या बहुरूपा च तारिणी ॥ जयाजयन्ति विजयाअ
जिता नारसिंहिका । वाग्नेश्वरी कमला वागीशा श्रीभुवनेश्वरी ॥ एकदन्ता विशालाक्षी कामेश्वरी वरदमालिनी ॥ चिद्रु जिह्वा डा
मरेशी नीलेशानन्यनायिका ॥ नरी चैव महाकालनन्दिनी च कलालिका ॥ नवनाथेश्वरी तत्र चतुःपंचरसान्विता ॥ बहुभेदा
देवदेवी भैरवाष्टकमातृका ॥ नाटेश्वरी त्रिविद्यानी भैरवा चक्रपालक ॥ क्षेत्रविघ्नेश बटुक योगिनी मातृकाष्टका ॥ पु
ल्लाण्ष घाय पूज्यन्ते कुमारी वामदा सदा ॥ नत्वमाने पुरा देवैर्भैरवो मानभिपूजितः ॥ नत्य भैरव नाम्ना तु पूर्वचक्रे व्यवस्थि
ता ॥ गणेशश्च क्षेत्र डाकिन्यो गणा लम्बु तथा स्थिता ॥ वाममार्गे समाराध्य नन्ति दक्षिणातः क्रिया ॥ लक्ष द्वाचेकु शुद्धा पेवु ऊ श्वा
चतद पगा ॥ वश्यादः फलं भवन्ति सिद्ध्यन्त्वनिमाद्यः ॥ मरीचिनाभिमाराध्य शक्राय च पुष्पवाद् इत्येव पश्चाम्ना
य प्राचिनिंहा सत्तस्थिताः ॥ सुधाप्राय थाणुच्छे त्वं सावली जित्मालका ॥ अशेषकर्म निर्माणा कलौ शीघ्रफलप्रदा
वौ कुमार्यो त्रिरात्रं काविल कुं तन्त्र भा ॥ म्नाम्नायाः रमाराध्य त्या ना सो वज्रयोगिनी ॥ त्रिवक्त्रा रक्तवर्णा च तस्य पादस ताप: ८०
वासत ॥ त्रिनेत्रा चंडलंगी तद्दाम्भरणभूषिता ॥ अरुण्माना विभूता नीमालयज्ञी जवी निनी ॥ वाघ्रचर्माम्बरा देवी सिंहचर्मो
त्तरीयका ॥ वैरोचनी वज्रफेत्कारी वनघं घावरप्रिया ॥ चतुर्भुजा पेत संख्या वेवे दौ द्विशिरोन्ह ॥ तर्जकपाल खट्वांग इम हुं व ह्लाक
रे सेगन्ता गमा साक्षात्कलौ शीघ्रफलप्रदा ॥ इहैव पालदात्रि त्यानापवर्ग फलप्रभा ॥ सोगतन्न मुख्मा सर्वमन्ता भेद

धियै ॥ कारणेनापि रक्षणीया श्रीविद्या षोडशाक्षरी ॥ न देया यस्य कस्यापि देया ब्रह्मवादिनी ॥ राज्ञे राज्यप्रदे यानि ब्राह्मणेभ्यो प्र
शिकाय च ॥ सौवर्णी राजतं ताम्रं श्रेष्ठमध्यमथाधमं ॥ नात्र लक्षणसंप्रोक्तं रौप्यं कोटिगुणं भवेत् ॥ सौवर्णं तु अनन्तफलदं अधमात्तो
किंत्ववी चित्रे ॥ वामा सा प्रथमा विद्या नामो वाग्भवी रमा ॥ संपत्प्रदा श्रीप्रदा च मन्त्रोत्थि त्रिपुरभैरवी ॥ विन्दुमालिनि तिलोत्व
श्री पराकला ॥ षट्कूटा च वकूटा च लोपाभद्राद्रि कूटिका ॥ पंचमी पंचकाधिष्ठे विद्या श्रीकामराजकं ॥ षोडशार्णा महावि
द्याख्या वेश्री परमापरा ॥ पराप्रकाश च प्रासादपरमा भवंतस्तु मदाहृते ॥ अणिमाद्या महासिद्धा सुरराधपट्टकीर्तिता ॥ पंचवसि
हासनेदे व्यामसा त्रिपुरसुंदरि ॥ साक्षादानन्दरूपा च वैष्णवी पादेवता ॥ सर्वस्वरूपिणि सत्या वदा म्न लिंगस्वरूपिणी
सर्वोत्पत्तिर्हेतुभूताया नित्या विधीयते ॥ सिंहासनस्वरूपायाद्युत्रायमयोदितं ॥ तेषां मात्र महादेवि साक्षात्कारस्वरू
पिणी ॥ प्रथमं पूर्ववक्त्रेन रूपं नस्य तु खेनच ॥ कथयामास प्राविश्य सिंहासनमहोद्भूतं ॥ नायिका षोडशार्णायां शिवं नखरूष
परं ॥ परतो भवरीमहेशास्या पूर्वाम्नायपद कीर्तिता ॥ चक्रेश्वर्यानुवस्यापि साधकानां हितायवै ॥ ध्याने गुचित्रे धिकाय
ध्यानवक्ष्या परमेश्वरि ॥ इंद्रनीलसमप्रख्यां दंष्ट्रादाढ्यराद्धधारिणी ॥ वराभयकरं रम्यं सत्रिशूलं कपालकं ॥ डमरूचा
क्षमालां च दशभिश्चैव करामुजे ॥ दूचापंडरं चैवं वदक हलंकुशोभनी ॥ महाप्रेतोपरि न्यस्तो सूर्य्यबिंवं डासनस्थितां
मुण्डमालिनि टाविवैव्याघ्रचर्मा लातविभूषिता ॥ वासुकीश्वरं वे पालौ मे कर्णे भूषणं तं यमो ॥ मनन्तं हारमाला च हाडाल
कारभूषिता ॥ विशालनयने त्राम्नं चं डाईक्षकृतनहीषण ॥ एषा पूर्वाम्नायीश्वरी देवी हाहारववरप्रिया ॥ पूर्वोश्वरी निविका

वाम॰ ८१ हायसंयुक्तो वीरः सहायको थवा ॥ सहायद्वयहीनाय भीक्षासीच नित्शागमे ॥ सहस्रैकं जयेत्वादौ कार्यभूष्यार्थहेतवे ॥ देवी तुष्टा
हुनेचैव यथा पूर्वमपादिते ॥ नतोल्लक्षं जपेल्लक्ष्मी दिवाचारवर्जितं ॥ भूक्तोर्द्धभावनाशके संध्यायां शतमेककं ॥ प्रायत्ना
नु जपेद्युग्मं मन्त्राचैव षडंगकं ॥ ततो रात्रौ जपं कुर्यात् यथाशक्त्यात्मकं मेनमु ॥ दशांशेन हुनेद्यथा मन्त्रसंसिद्धिहेतवे होमा
न्त कन्यका पूज्या कृत्वा सिद्धिं भवेत् ध्रुवं ॥ अथवाद्दिग्गतां जाप्य यावद्दैव सप्तवासनं ॥ करादौ चाष्टमे सेयपद्मो माने गृहशांति
के ॥ त्रिसंधं मध्यरात्रौ च एककं त्रिचतुर्दिनं ॥ वामादिसेकनेशां नित्यहोमाद्रोगप्रमुच्यते ॥ आक्षाम्यां च चतुर्दश्यां संस्तारस्य
शिवावलि ॥ भैरव उवाच ॥ अथ विद्यास्य तन्त्रस्थं सम्यक् षट्कर्मलक्षणं ॥ सर्वतन्त्रानुसारेण प्रयोगफलसिद्धिदं ॥ शांति
वश्यस्तम्भनानि विद्वेषोच्चाटनं तथा ॥ मारणान्तिसंज्ञितं षट्कर्मेति मनीषिणः ॥ रोगग्रहादिपीडानां नाशनं शान्तिरीरितं
वश्यं जनानां सर्वेषां स्वाधीने समुदीरितं ॥ निवृत्तिः सर्वकारणां दिश्यस्तंभनं समुदाहृतं ॥ लोकानां द्वेषणामिथो विद्वेषणमुदा
हृतं ॥ उच्चाटनं स्वदेशाद् भ्रंशनं समुदाहृतं ॥ प्राणिनां प्राणहरणं मारणं समुदाहृतं ॥ स्वदेवता दिक्कालादीन्ज्ञात्वा कर्मा
णि साधयेत् ॥ रतिर्वाणी रमा ज्येष्ठा दुर्गा काली यथाक्रमात् ॥ षट्कर्मदेवताः प्रोक्ताः कर्मादौ ताः प्रपूजयेत् ॥ ईशचन्द्रेन्दु राम॰
निरृतिवायव्याग्नयो दिशः क्रमात् ॥ अनन्तवसुर्व सन्त्याद्या अहोरात्रं दिने दिने ॥ वसन्तग्रीष्मवर्षाश्च शरद्धेमन्तशिशि ८१
राः ॥ हेमन्तशान्तिके प्रोक्ता वसन्ते वश्यकर्मणि ॥ शिशिरे लभते प्रोक्तो विद्वेषे प्रावृडीरितः ॥ प्रावृडुच्चाटने ज्ञेयो शरत्का
रतो कर्मतोष पश्चिमस्वस्तिकं कापि चिके तत्कुक्कुटं क्रमात् ॥ वज्रभद्रपिष्याहुर सनानि मतिषिराः ॥ पद्मपंडरं क

४८

समाश्रिता ॥ कालं च क्रमसम्बरश्च हयग्रीवाख्यभैरवं । योगाम्बरं च कालेशं शाबली सौगमाश्रिता ॥ ॥ इति श्रीवाराही तन्त्रे दक्षि-
णाम्नाये निर्वाणपददेहा विंशतिपटलः ॥ २२ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ यथा संसाध्यते देव प्रयोगाश्चिजगत्पते ॥ साधकः संविभागेन
तथा कथय शंकरः ॥ श्रीसदाशिव उवाच ॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि यथासंसिद्धिसूचकं ॥ येन संसाध्यते वीरो वीराचारकुलक्ष-
न्त्रेते ॥ अकृत्वा तु पुरश्चर्यां प्रयोगं कर्तुमिच्छति ॥ मन्त्रपाठककोटीनां भाजनं स भविष्यति ॥ नातः परतरं देवि कुलमार्गस्पद-
र्शका ॥ तस्मात्सर्वव्ययेनापि प्राणान्तेनापि सर्वदा ॥ कर्मना मनसा वाचा पुरश्चरणमाचरेत् ॥ वर्णलक्षं जपेन्मन्त्री हविष्या-
शी जितेन्द्रियः ॥ दिवा च ब्रह्मचर्येण रात्रौ कुर्याद्यथेच्छया ॥ पूजयेद्धि विना देवी मपंचकपुरस्कृतं ॥ सांगं सपरिवारं च मन्त्र
तत्त्वं न कारयेत् ॥ दशांशं हवनं कुर्याद्विल्वपत्रैर्घृतप्लुतैः ॥ छागमीसैलिमधुक्तैर्देवीस्तेनहुतं हवेत् ॥ तर्पयेत्सुधया देवी द-
शांशे हवनस्य वै ॥ तर्पणस्य दशांशेन मार्जनं समुदाहृतं ॥ तद्दशांशेन वै कुर्यात्कुमारीभोजनं महत् ॥ कलौ चतुर्गुणं कुर्यात्
पुरश्चर्यां तु साधकः ॥ दीक्षाप्राप्यमकुर्याद्धि पुरश्चर्यां तु साधकः ॥ दीक्षाप्राप्य न कुर्याद्धि पुरश्चर्याविलंबनं । आम्रपुरश्चर्ये
ल नालान्वाचान्मश्रेय मविज्ञयेत् ॥ दीक्षाप्राप्य पुरश्चर्यामकृत्वा प्रियते यदि ॥ ब्रह्मभूता भवेन्नूनं शतवर्षमताशा-
ये ॥ चंडसूर्यपरागे वा पुरश्चरणमाचरेत् ॥ स्पर्शान्मुक्तिं तु संजप्य पुरश्चरणमुच्यते ॥ दशांशं सर्वकर्माणि कारयेत्पूर्व-
चोदितं ॥ ततः प्रयोगकर्माणि शृणु वक्ष्यामि सांप्रतं । वीरदीक्षान्वितं यस्य संपूज्य विधिवन्मुदा ॥ श्मशाने विदक्षवाग
हे वावाहने स्थिता । दीपादिसिद्धिविधेविश्मये महापर्वतपर्वणि ॥ सत्यवाक् धैर्यसम्पन्नः कामक्रोधविवर्जितं ॥ इन्द्रिय

वा.त.
८२

कृष्णाष्टम्यादि निर्दिष्ट विपूजनीया यथा देवता ॥ रक्तवर्णविभा वैश्यवश्याकर्षणे साधक ॥ वश्यकर्मे यथा देवि तथा कर्षणे ताम्रचू-
न ॥ गजचर्मे पृष्ठे धावंत्याम्नभ्मते मंत्री राज्ञो सदा । वैश्यादिषु तेयंत्रे भूवीजे नापशोभिते ॥ सितकृष्णादि निर्दिष्ट विपूजनीया यथा
देवता ॥ कम्बलं तु प्रशस्तस्यादासनं द्वेषकर्मणि ॥ चिताङ्गारं तथा निर्माल्ये यो मवी ओपशोभिते ॥ कृष्णपुष्पादि निर्दिष्ट
विपूजनीय यथा देवता ॥ वायुवीजसमायुक्ते उच्चाटने तथैव च ॥ तुरंकुशस्य चर्मे तु मारणस्यापि शस्यते ॥ विद्याराशिकादि
प्रक्षेव पृथ्वीजेन संयुते ॥ देवतां पूजयेत्पश्चात्साधके ठशिरोमणि ॥ शान्तिवश्याकर्षणे भद्र भवने साधकोत्तम ॥ अंगु-
ष्ठनामिकास्पोन्तु यथाकालं जपेन्नरः ॥ विद्वेषणोच्चाटनयोः तर्जन्यङ्गुष्ठयोगतः ॥ मध्य जपेद्यथाकालं ध्यात्वा नि-
श्चलमानसः ॥ कनिष्ठांगुष्ठयोगेन मारणोत्साह उपोवरः ॥ पश्चात्कल्पोक्तविधिना पूजयेदिष्टदेवतां ॥ नानाद्रव्यका-
रकुसुमैर्वस्त्रालंकारभूषणैः । कर्पूरागरुकस्तूरी चन्दनादिविलेपनैः ॥ धूपैर्दीपैस्तथा वाद्यैर्भेरीचामरवेः सह ॥ चर्व्या-
दिपञ्चभोज्यानि नैवेद्यानि देवतानि वैद्युतः ॥ छागैश्च महिषाद्यैश्च वलिदद्याद्यथाविधि ॥ पुरश्चर्याविधानेन शान्तिकादि-
षु पार्थिवं ॥ पश्चात्स्थिरचित्तेन सञ्जपेल्लक्षं यथाविधि ॥ गुरवे दक्षिणा देया शास्त्रमन्तु हादिका ॥ सिद्ध्यर्थं मन्त्रराजेना-
पुरश्चरणकारिणा ॥ हन्यादशंते पुरश्चर्या त्रिंशत्सहस्रेण लाघवं ॥ गुरवे प्रतिप्रयुक्त्यर्थं देयाऽक्लिष्टपुरःसरं । अथवा
इति तुलानिषयात् साधकसत्तम ॥ त्रिंशत्सहस्रेण लावापि वश्यकर्माणि शस्यते ॥ चत्वारिंशत्सहस्रेण तुला आकर्षणे तथा
धायते ॥ पञ्चाशत्सहस्रेण तुलास्तम्भने संप्रशस्यते ॥ षष्ठिस्सहस्रेण तुलायां तु रिपो हन्यात्तु ॥ सप्रतिसहस्रेण तुला तु

राम:
८२

८५

मनो न्नेवाः पमपा ङ्गगङ्गआपि॥ मुङ्गलाः ङ्गतिखङ्गास्य शान्ति कादि पुकर्मसु॥ जलेशा निविधौ ङ्गोके व इपेवन्ति न दाहनं॥ सलने
पृथिवी प्रोक्का विद्वेषणे व्योमकीर्तितं॥ उच्चाटने मनो वायुर्भूर्योग्ये मारणे मतः॥ नभश्च तु नो दयसंप्रोक्तं संपुटं॥ नभस्क
मे विधातव्यं मंत्रिणा निश्चितात्मना॥ शांतौ शोषणे तस्क्षोणी व्योम वायुस्तु विद्वेषणं॥ वर्णास्तु मंत्र विज्ञाः निषद्धकर्मसु यथाक्रमं
पृथक्ने च विदर्भो श्रुसंपुष्टस्तु विरोधनं॥ योगः पल्लव इत्युक्तः प्रयोक्तव्यः पुकर्मसु॥ मंत्रारणां तरिता कुर्यात्रामवर्णास्तथा
विधि॥ ग्रथनं तद्विज्ञो नीयात्रश्चलेशांतिकर्मणि॥ मंत्राद्ये हृदयं मध्ये मध्ये नामाक्षरं लिखेत॥ विदर्भ एव विद्वेषो
मंत्रिभिर्वश्यकर्मणि॥ आदावंते च मंत्रस्यात्रास्रो मोसंपुटस्मृतः॥ सएव बलतेन शान्तरः सत्को मंत्रवेदिभिः॥ नाम्न
आद्यंत मध्येषु मंत्रस्याडो धनं स्मृतं॥ विद्वेषणा विधाने च ङ्गालमिदं मीरितं॥ मंत्रस्याद्ये भवेन्नाम योगस्त्वादकल्प
तः॥ अंते नाम्नो भवेन्मंत्रः पल्लवो मारणे मतः॥ सितरक्तौ च वर्णौ कृष्णधूम्राः प्रकीर्तिताः॥ वर्णा नोमंत्रसंप्रोक्का देवता
वश्य कर्मसु॥ मंत्रा राणे लिखवेड्व्यं वड नरो वनादिकं॥ गृहधूम च्छिमाङ्गतो मारणे च विषातिनं॥ इपेनाद्रिमितो व पि
त्राविषञ्चुरटरससो तथा॥ गृहधूमस्त्री कुकुटौ विषा च कनु दाहनं॥ देवताकालमुङ्गादीन्सम्यक् ज्ञात्वा विचक्षणः॥ षट्क
र्मा लि प्रयुञ्जीत यथोक्तफलसिद्धये॥ ङ्गाभ्याल मेषचर्मं स्याद्दूर्वा च मारणा भ ने॥ व्येन चंद्रनादिलिप्रे श्री नो भूवी
नशोभिते॥ व्वेत पुष्पाभिः दिव्यैः पूजनीयाथ देवता॥ चेडकोटिप्रभाभासा सुधा ह्यानसाधकः॥ संपुष्यस्पंतीसा
ध्यामं त्रिभिः शांतिकर्मणि॥ प्रागुत्स्यवास्तु वह्निनो लाचर्मं वश्य प्रशस्यते॥ वेदनादि इत्येतत्र धावी तो पशोभिते र

वा॰तं॰ लविताया पये प्राग्रयतन॥ यदि रसाञ्चकं निष्ठं भैरवाख्य भयंभवेत॥ एतालवक्रकर्पूरजा श्रिवदिरसाद्वं केः नाम्न
८३ लघ्रु मुत्तेक्षिप्त ङ्गावं कु यदि दियो मुखे लावयित्वा च तत्स्त्र छेद स्ते न विलेपयेत॥ कदुस्तुलान्नक घातं व तुरसं विधा
यच॥ मध्ये वषद्वं वज्रीरं दत्वा एकममविंत॥ तन्मध्ये लेपमनिनं कमलात्र रितत्र मेन॥ पत्राडवे सन्निधी वहरे ची
त्रसाधकः॥ संस्थाप्य ङ्गाव नभ्यर्च्य तत्र स्थाने हतं विङ्गेन॥ कृष्णास्याव न लेदत्वाङ्गचके शास्त्रसार्य्यच॥ ह टंनिवध
त्रु हिकां नक्षु देवस्य तू पिनां॥ नस्यां देवं मुसंस्थाप्य पठेङ्गक्षायसंपुटे॥ सर्वभवे च्च देवे हि सिद्धि शव कुरमाचरे॥ व
हेन रक्ते नैव वरणो वं धयद्वं॥ ॐ भीम भी रुभयाभाव भाव लो व न भाव के॥ त्राहि मां देव देवेश श्रा राधिना धिय॥
इति पादतले तस्य त्रिको णां तु समालिखेत॥ नैनोनवारं तन ङ्गक्कोतिङ्गाव लुतिष्ठ त्तो भवेत॥ उपविश्य पुन लत्व वाहु
भिः भार्य्यपादयो॥ हलयो कुङ्गना स्ती यो पादौ तत्र निधापयेत॥ ॐ क्षौं लंपुटकौ कृत्वा ण्वि रवित्र प्रि देविया
सदादेवं हादि ध्यात्वा मौनोन्नपमथाचरेत॥ वरासमोङ्ग यंनास्ति भयजातवेदस्तत॥ पत्रार्थ तवलि ल्वेन दानज्ञ
कृजवादिह॥ दिनान्ते रे तदा स्यापि त्रुच नामकथयत्वमे॥ इत्युक्ता संहृत्तो माच जि भयत नुपक नयेत॥ ततश्च मधुर राम॰
वाक्यं वक्त्वे लोलय नरैः॥ ततः सं कारयित्वा वरं व प्रार्थयेन्नरः॥ यदि सत्वं न कारादि वरं वा नचपद्धति॥ तदा पुन ८३
जी वे ङ्गीमान क्रायत मानसः॥ पत्वे कृतं वरं लूं सं पाने तत्तत्परा दिकं॥ फुलं ज्ञात मिति ज्ञात्वा कुटिको मोचयेत्र न॥ ए
व प्रक्षाल्य संस्थाप्य पुमेभ्य येपाद यं धने॥ पादरज्जुं मोचयित्वा पूना उव्यंजले क्षिवेत॥ ताव जलेप र्त्र वा निक्षिप्य स्नानमा

रिपूणां मारणे मता॥ शान्तिर्वश्यस्तथा कर्षः स्तंभनं च तथा पुनः॥ उच्चाटनं मारणं च षट्कर्माणि विदुर्बुधाः॥ परात्परतरं देव
तु शान्तौ दश दक्षिणा॥ स्त्रदत्वा दक्षिणां सम्यग् गत्वा गुरुपादुकां॥ मंत्रप्रभावाद्देवेश कृतं तत्त्रिफलं भवेत्॥ श्रीभैरव उ०॥
षट्कर्मोक्तं विधानं च न्यकथितं मम त्रयं भो॥ येषां श्रवणमात्रेण रक्षस्तास्त्वं मूलसिद्धे महत्॥ यदि मंत्रे हसितं मानः कदाचिदपि मां
प्रति॥ तर्हि मे कथयास्मात् बलिदानं विधिं प्रभो॥ श्रीदेव्युवाच॥ शृणु पुत्र प्रवक्ष्यामि बलिदानविधिं शुभं॥ नदीतीरे प्रान्त
रे वा चतुष्पथे थवा पुनः॥ मत्स्य मांसादिसंयुक्तं बलिं दद्यात् साधकः॥ एहि हीति च मंत्रेण वटुकाय बलिं भवेत्॥ गणाप
त्य मंत्रेण तावलिं तस्य प्रदापयेत्॥ योगिनी मंत्रतावत्सनामा मध्य बलिर्भवेत्॥ क्षेत्रपाल च मंत्रेण बलिं कस्य प्रदापयेत्
वायव्यां चित्रदिक्षु दद्याद्बलिं च गुह्यं॥ त्रिकोणविधानं मध्ये सर्वभूतबलिं भवेत्॥ महातिशिवबलिं दत्वा ततः कर्म सम
माचरेत्॥ इष्टदेवी प्रपूज्याथ उपचारैस्तु शोभनैः॥ स्वर्णादिकुम्भे देववष्ट्वाद्यादिभिः पुनः॥ पुष्पनादिदिविभेदेन कर्मभे
देन पुत्रका॥ इष्टदेवी मंत्रं तु प्रातः क्रमाद्ध्यानादिकं चरेत्॥ होमकर्म ततः कृत्वा तर्पणं मार्जनं चरेत्॥ सुभिषेकं ततः कृत्वा
भोजयेद्विजपुंगवान्॥ सुभोजितेषु विप्रेषु सर्वं हि सफलं भवेत्॥ यदि नस्या द्विजभोज्यं नार्हति सफलं भवेत्॥ भैर
वउवाच॥ यथाय चित्रं रव्येय पित्रं शुक्रपयोमतं शवमानीय कर्त्तव्यं नाहरेत्त्वे छयापतं॥ स्त्री दृष्टप्रतिता स्वदृष्ट्या
मयवर्जेद्धर्तं नरं॥ अवत्क्रलिंकं कृष्णां गंधे तनार्चा शवं हरेत्॥ सदृर्षिक्षमस्तं वर्द्धते पर्युषितमेव च॥ स्त्रीजनं च हंसरूपं सर्व
थापरिवर्जयेत्॥ कृत्यागारमरण्येवा नीत्वा हुत्वा विभक्षयेत्॥ संस्थापाशवहत्याय तथा दिव्यरूपिणां॥ ततः शवं क्षा

वार्त्तं ८४

उमा कला तु सा ज्ञाता नाम्ना हि रूपा भवानीवै॥ एकवर्षा भवेत्वद्धि द्विवर्षा तु सरस्वती॥ त्रिवर्षा तु त्रिधा मूर्त्तिश्चतुर्वर्षा तु कालिका॥ शुभगा
पञ्चवर्षा तु षड्वर्षोडमा भवेत्॥ सप्तभिर्मालिनी साक्षादष्टवर्षा तु कुब्जिका॥ नवभिः कालसंकर्षा दशभिश्चापराजिता॥ एकादशे तु
रुद्राणी द्वादशाब्दे तु भैरवी॥ त्रयोदशे महालक्ष्मी द्विसप्तापीठनायिका॥ क्षेत्रज्ञा पञ्चदशभिः षोडशे चंडिका मता॥ एवं क्रमेण संपूज
या वत्स्य पुष्पं न विद्यते॥ प्रतिपदादिपूर्णान्तं वृद्धिभेदेन पूजयेत्॥ महापर्वसु सर्वेषु विशेषाच्च पवित्रके॥ महानवम्यां देवेशि कुमारीश्च प्र
पूजयेत्॥ पिंगली पूजयेद्यत्नु षोडशोऽप्येव भक्तिमान्॥ भक्तितः पूजयित्वा तु सर्वसंपत्तिमान्भवेत्॥ पूजयेत्कुलविद्यानां मेकया वा वभैर
वी॥ एवं कुमारयोगेन चैतन्य तत्र मर्चयेत्॥ एवं द्वाभ्यां त्रिभिश्चैव सप्तभिश्च न वा धवत॥ तिस्र क्रमेण देवेश पूजयेद्विधिपूर्वकं॥ घानि
विघ्नाः समिता लक्ष्यस्तथा शत्रुमहोत्कटं॥ व्याधयः सर्वरिष्टानि दुर्विमि ज्ञाति नाशयेत्॥ ग्रहा यक्षाः स्वयं यान्ति भूतवेताल पन्नगाः॥
ब्रह्मराक्षसकाः प्रेता योगिनीगुह्यडाकिनी॥ महाभयानि दुर्भिक्षस्वास्त्यनातिकत्तेश्वरि॥ दुःस्वप्रमपम स्यैव अन्ये ये ये सगुडः॥
कुमारीपूजनादेव नश्यन्त्येव भवन्ति हि॥ अत्रिमादेष्टसिद्धानि पाताल गुटिकाञ्जनं॥ उद्दिष्टं दिव्यवेतालो भवेत् कुमारिकार्चनात्॥
ऐंकारेण ऽलं दद्यात् ह्रींकारे पादशौचकं॥ श्रींकमलाघं दद्यात् क्लींवीजेन चंदनं॥ ह्रांक्लींवीजेन तु पुष्पानि च धूपं च दापयेत्॥ ऐं
ह्रीं श्रीं क्लां ह्रौं सौं मां कुलकुमारिके हृदयाय नमः॥ ह्रैं ह्रूं श्रीं ह्रूं ह्रां हें स्वाहा कुलकुमारिके शिरसे स्वाहा॥ ॐ ह्रीं सः शिखायै वषट्॥ ऐं कुल राम:
वागीश्वरी मां कुलकुमारिके कवचाय हुं॥ ह्रीं फट् स्वाहा मां कुलकुमारिके नेत्रत्रयाय वौषट्॥ ऐं ह्रीं सिद्धाय पूर्ववक्त्राय न ८४
मः॥ एं हें जयाय उत्तरवक्त्राय नमः॥ ऐं ह्रीं श्रीं कुब्जिके पश्चिमवक्त्राय नमः॥ ऐं फें कालिके दक्षिणवक्त्राय नमः। वाग्भवेन तु रेखो

चरेत्॥ स्वयं जले वा गर्त्ते वापि क्षिप्य स्नानमाचरेत्॥ ततस्तु स्वगृहं गत्वा बलिं दद्याद्दिनान्तरे॥ यत्नमानाग्रस्तं हं तु मया प्राप्तं मिमं दलि
न्न यैर्येर्यावितास्त्यागुनरकं जनभूकरात्॥ दत्वा दिष्टमयी केतु कर्ममेयं समुपोषणं॥ परेऽह्नि नित्यनावार्या पंचगव्यं पिबेन्न
न ग्रासरां भागत्र ये त्रत्र पंचविंशतिसांख्यकान्॥ पंच पंच विहीनाच्चाक्रमे रोगे वदशावधि॥ तेन त्रानाचानुभूत्वा तु नित्यले उत्तम
स्यतं॥ यदि तस्या द्विगुभास्यं तद्दातिंद्रुतनां व्रजेत्॥ तेन चेत्रिघने तस्यान्त्र यादेव॥ प्रकुप्यति त्रिरात्रं वा पिबश्चान्तं नव
रात्रं तु गो पचेत्॥ त्रिगर्ताय दिशार्वं ननदा व्याधि विवित्रि दिहोत्॥ शीतेश्च न्वा च वधिरो मिथ्याकुर्न त्यदशी नान॥ यदिवे क्लिदिने
वा कंतनदास्यं मूकता भवेत्॥ पंचदशादिनेयावद्देहे देवस्य संस्थिति॥ होषाकुर्य्यांगं वपुष्टे वैहि याति यदा यदा गो ब्रा
ह्मणानां त्रिदं च न कुर्यात्कदा चन॥ देवगोब्राह्मणानां च दिश्य प्रयत्नं संमदशीमुचि॥ प्रातन्विं स्वक्रियात्रे च विल्वपत्राद
कं पिबेत्॥ ततः स्नानं तु गंगायां संप्राप्ते शेषवासने॥ स्वस्थं तेन त्रगुचार्य प्रोक्तानारानमः पदं॥ एवं स्नानं च मेरू द्ध दे
नाग्वैन प्यपजलैः॥ स्नान तर्पराश्च स्य नस्या देन स्य तर्पणं॥ इत्येतेनविधानेन सिद्धिप्राप्नोति साधकं॥ इदं भक्त्या व
रां भोग तत्रं यं गिरिहरोदं॥ भैरवउ॰॥ कथयामि न संदेहं कुमारीपूजनं शुभं॥ यस्याः पूजनमात्रेण त्रैलोक्य प्र
जनं भवेत्॥ कुमारी पूजनं नाथ त्रिधा मूर्त्तिस्वरूपिणा॥ पराचेवापराचैव तनृतीयो-पराजन॥ यत्र कौलेन किश्चि
त्वाद्देवासुरमहोरगाः॥ त्रैलोक्यं तु चालाज्ञ तराजा ना दु मारीका॥ अष्टाष्टादशकीयान्तु प्रत्यक्षं तामलं विधा॥

वा॰ तं॰
८५

इति श्रीवाराही तन्त्रे दक्षिणाम्नाय निर्वाणपदे त्रयोविंशति पटलः॥ २३॥ श्रीदेव्युवाच॥ देवदेव महादेव सर्वज्ञ परमेश्वर॥ अ
त्यद्भुतमिदं मन्ये कालिक्रमकुलोद्भवं॥ मानसं के पतनं तो च लोमहर्षश्च जायते॥ कथं सा कालिका देवी शान्तको टिभेदतः॥ एत
द्भेदक्रमं का पिनश्च तं परमेश्वर॥ सर्वं कालिकमाश्रित्य स्थितं वभासते मनः॥ चक्रेश्वरी चक्रभेदं का वसर्वाधिष्ठात्रि ता॥ क्रम
भेदज्ञाता डेदकथं दज्ञाक्रमं प्रभो॥ तस्या चैनेन देवेशान भेद्याकिंमहाफलं॥ श्रान्तं वा मन्त्रकिं भक्तो साधकः परमेश्वर॥ कथं काली
स्य नाल वाला लं वा कालग्घ भारा॥ निर्गुणानि च कला तित्या निरईशोनिमुचयो दिता॥ कोटिभेदेल लक्ष भेदे वर्कं एप दिन शकाने भव्य
मार्गानुगादेवनायिकाव दशांक्रः॥ यस्यार्चनेनसक तत्कालि कां पूजितं भवेत्॥ एकस्थ वपरा नित्यां बादेवीं वि त्रिरूपिणी॥ सर्वस्व
रूपा सर्वेशी विचित्ररूपा श्रिता परा॥ यस्या भ्रुत्तज्ञा ते विश्वंली यनस्थिय ते पुनः॥ वदे देवमहेशान नमले शशीशेश्वर॥ नासांच
क्रेश्वरी नित्याकारूपा कतिसंक्षका॥ सम्यतस्यैव पाने तय थास्य तु देवता॥ नायिनो क्रमभेदस्थश्च त्वा तत्स्यामि प्रच्छता॥
वदष्वे देव तते देवसर्वज्ञ शर्व सर्वग॥ श्रीसदाशिव उवाच॥ ब्रह्माराड कोटिलक्षाणि भस्मसात्कुरुते यया॥ तां कालग्रास स्मरतां
कालसंकर्षणी क्रमः॥ यस्याः क्रीडार्थमखिलं ब्रह्माराडं कं दुकायते॥ तां कालग्रासनरतां कालसंकर्षिणी क्रमः॥ श्वगदे राम:
विप्रवक्ष्यामि यत्त्वया मनुपृच्छते॥ नित्यानिरंजना देवी ब्रह्मसत्यप्रकाशिनी॥ वक्रकोटिसहस्रैस्तु जिह्वाकोटिशतैरपि॥ ८१
वर्णितुं नैव शक्नोति ज्ञाता चेतापि सुंदरी॥ पंचतन्त्रैर्नजिह्वाभिः पंचभिः परमेश्वरी॥ लक्षं कोटि प्रभेदेषु देशमात्रं वदामि ते
कालिकाक्रमभेदेषु याश्चेष्टा मोक्षदायिनी॥ तानि ते कथयिष्यामि क्रमं पंचविधिं शितं॥ परं ब्रह्ममयी नित्या साक्षा अ

भं मायाबीजेन योजितं ॥ श्रियो बीजं श्रियालक्ष्मीं बीजेन विसंक्षयं । भैरवेन तु बीजेन खतत्वममरादिभिः ॥ कुमारिकाख्यहंत्राथ सप्तान्वथ
कुमारिका ॥ अष्टोत्तरशतं वापि एकां कन्यां प्रपूजयेत् ॥ रजिताप्रतिपूज्यन्ते निग्रहस्य च मातिका ॥ कुमारी योगिनी साक्षात्कुमारी
सर्वदेवता ॥ अर्थं वा मूर्त्तिपादैका कुमारी त्रिकपूजिता ॥ असुराऽष्टोगाश्चरन्ते दृष्ट्वा तृप्ता दधि ॥ भूतवेतालगंधर्वडाकिनीयक्षराक्षसाः
हृदये देवताः सर्वाभुं अवस्थौ व देवता ॥ पृथिव्यादीनि सर्वानि ब्रह्माण्डे सचराचरं ॥ ब्रह्मा विष्णुश्च रुद्रश्च ईश्वरश्च सदाशिवः ॥ भैरवा
सर्वेतु पुष्प यस्तु कन्यां प्रपूजयेत् ॥ कालाग्निशिवपर्यन्तं तथा गोर्यादिसंस्थिता ॥ सप्तद्वीपाः सप्तपाताल भुवनानि चतुर्दश ॥ विधि
वत् कुमारी च भोजयेत् कुलभैरव ॥ पाद्य मर्द्दनं ताम्बूलं क्रमेण चंदनं भूषणं ॥ भक्तिभावेन संपूज्य सर्वे तुष्यन्ति देवता ॥ प्रदक्षिणा
त्रयं कुर्यात् पादे नमेत् भवेत् ॥ पश्चात् दक्षिणा देया रजतं स्वर्णमौक्तिकं ॥ विवाहयेत्त्वयं कन्या ब्रह्महत्यां विनश्यति ॥ गोहत्या
चैव स्त्रीहत्या सर्वपापं प्रणश्यति ॥ माता पिता पितरौ चैव भ्रातरश्च वसर्वतः ॥ येन पंच पुत्रः सर्वे कं स्यादानं प्रकल्पयेत् ॥ भक्तिमुक्ति
फलं तस्य सौभाग्यं सर्वसंपदः ॥ तद लोके रसे त्रि स्वस्ति ने त्रोभगवान् हर ॥ षष्टिकोटिसहस्राणि अश्वमेधफलं भवेत् ॥ एकन्याकलेन
भे सह कन्यां यदि दिवाकरं ॥ कन्यादानं महादानं सर्वदाने पुत्रोत्तमं ॥ दौभाग्यं च प्रनश्यन्ति क्षिप्रं सौभाग्यवर्द्धते ॥ एकहायने भ
स्तु नी राज्य मध्येन देश्वरः ॥ सर्वेषांश्च कुमारीश्च पूजयेच्च प्रयत्नतः ॥ मत्स्य यस मुन्यन्ते पूज्यन्ते सुप्तिप्रमहतो ॥ कोटिक्के भारमे
येवा डो राका के उल्क कि के ॥ गृध्र काकवचारा वे यत्नं तेशांति कर्माणि ॥ महापूजा प्रकर्त्तव्या कुमारी भोजयेद्विधि ॥ नातः प
रतरं शांति नराणां कन्यां मचेतरं ॥ महाभय समुत्पन्ने कन्यकाश्चैव पूजयेत् ॥ नक्षत्राणां तु भवेत्सौभाग्यं सत्यं सत्यं च भैरवी ॥ ॥

वा॰तं॰ ॐ स्वस्वलिङ्गलक्ष्यकं चिंता हृदि क्षिप्रनिस्वेम महापातकनाशनं ॥ हिरण्यगर्भेनेनवापि मरुतो वापि च इंद्रकिंते ॥ चन्द्रांगुरु कर्पूरसोभिकाः
८६ क्षीरसिंदूरं ॥ रक्तचंदनयुक्तेन वहेत् तृणाद्यद्रुपे सुधी ॥ भाजने लेपयेन्नेनलिखेद्भस्म शलाकया ॥ अगुरेत्वा कुरे स्वे नरम्य दृष्टिमनो
हरा ॥ प्रतिमायां पटे वापि स्थलिते पुस्तके हृदि ॥ खड्गे वाथ त्रिशूले वा महापात्रे थवा स्त्रियां ॥ एतेन वपुवै पूज्यानव योनिपरा
प्रिया ॥ दिवायां ब्रह्मचर्यस्यै मंगलाया प्रपूजयेत् ॥ रात्रौ यथे च्छया पूज्या कालिकाकुलदायिनी ॥ कुरुध्य प्रकृतिस्वात्मा ली
लाभुवन पावनी ॥ हूहहूं दे ति प्रोक्ता रे राद्य दधिमहाभूत ॥ अतः पायावक्ष्यामि रूपमव्यक्तरूपिणीं ॥ विना ध्याने न वै पूजा
सकला पाक लम्पता ॥ तस्मात् साधक सिद्ध्यर्थं ध्यानयोगं वदाम्यहं ॥ पितामहे नदेवेन मासमो राधपार्थिता ॥ नष्टे न देवेम
याप्रो दाक्षु सरो लोकमर्जने ॥ ब्रह्म राणपि च तस्माय दत्तं कालीकुलक्रमं ॥ तेनापि विश्रवसे प्रादा हिश्रवाधन दायच ॥ ततो
लं कार्य पाठं सर्वोवं शाफालिक्रमान्रुशा ॥ दशास्यं कुंभकर्णं च विभीषणमहे द्रजितः ॥ हिरण्यकशिपुर्वा राणो वर्हि जीतस्य
रक्षपा ॥ अम्बरी षोथ मां धाता नहुषाहैहया दय ॥ नारदा द्या मुनिगणो दुर्वासा गाधिनन्दनः ॥ विरूपाक्षा दयः सिद्धा
देवगरे क्वेछया कृता ॥ तस्या प्रसादलेशेन त्रैलोक्य विजयी भवेत् ॥ वृषगाप्रो रितः पश्चात्त्वं के भरव धायच ॥ विश्वामित्र राप॰
वसिष्ठाभ्यां राघवाय प्रदत्तवान् ॥ सरस्वती स्वीर्य वेदशोनात शवाक्षरी ॥ त्रिंशताक्षरिमंत्रो कैत्रिलोकैश्वर्यदायिनी ८६
दशाक्षरीं मया देवि गोपितायन्त्रतः पुरा ॥ यदि दक्षिणं भवद्देविमेवं वैत्रिंशताक्षरी ॥ यो जानाति सुरापानाभैरवो हं न
संशयः ॥ मंत्रमात्रेति विख्याता त्रैलोक्यैश्वर्यदायकं ॥ सम्वत्समंत्र अक्षरी सर्वमंत्रप्रदूं सिणी ॥ वहुधा वर्तिनं मंत्रमाता

य स्व रूपिणी ॥ नित्ये पा निर्गुणा नित्या गुणोः संक्षोडते जगत ॥ न पुमान्न स्त्रियः साक्षान्न स्वाड्डे प्राकृतेन च ॥ अव्यक्ताव्यक्तरूपा च ताभ्य रू
रा गुणा लया पृथिवी वायुरापोग्निरव पञ्चभूत संस्मना ॥ तस्मात्तु रूपमिदं सर्वं स त्वार्थं सजते गुणैः ॥ धारणी परमा देवी धरणी पा
दिशिवा मया ॥ पृथव्यास्पृथिवी मुक्तानेनः सर्वं सह हि भूत ॥ सर्वजीवं प्राणयन्त्री सर्वत्र चरस क्षमः ॥ सम सर्वत्र प्रसी गुण सौवी
यो सम पिर्ष्चिनः ॥ चतुर्विधं जीवना च जगत्स्थावरजंगमं ॥ ततेः स च हृदये न्सर्वतन कुरां सज लेपितं दहन्तंजंगम सर्वमम मेधं मेध्य मेव
या ॥ तेज सा प्रज्वल त्रेवते न सा स्पृशः समास्थिताः ॥ आप क स्वान्म हत्वा च निरं गत्वा कृताञ्जपान ॥ आकाश व्यापिता देव्यास
व धार्यते गुणाः ॥ महासौभाग्य जननी महासारिस्व न सदा ॥ महासौन्दर्य भभगा महा महाविनाशिनी ॥ ब्रह्मा विष्णु रुद्रे डादिव
दिनाप पहारिणी ॥ सर्वतीर्थमयं देवी सर्वधर्ममयी शिवा ॥ सर्वक्षेत्रमयी पुण्या सर्वकार्यार्थसाधिनी ॥ महाभोगप्रदा शा
ना महामोक्ष फल प्रदा ॥ महाप्रभावनो देवी सर्वं भक्त्या त्रि नान्यथा ॥ वामाचाररता वापि दक्षिणाचार कुडवेन ॥ निराचारापि
साचारापायो धर्मेण विद्यते ॥ किमाचारविचारेण यदि कान्त्यार्चनेरत ॥ किमाचार विचारेण यदि कान्यान दीक्षिता ॥ निरा
चाराः क्रिया सर्वा साचाराश्च प्रियतेयया ॥ स्वेच्छात्र भक्षति यम गतिरा सुरसम स्टनं ॥ कालिनामाक्षर पादं जपन्याप पातितं रुप
ते ॥ महापातक कोटीनां लीलयैव विनश्यते ॥ दहते सर्व पापानि भूलराशिमिवानल ॥ चक्रोद्धारं प्रवक्ष्यामि भण घोरू
म नाशिवे ॥ विन्दु त्रिकोण पंचारनवकोणो पुनस्त्रि रेखेन ॥ अष्टारं चाष्टदलकं दश द्वादशकं तथा ॥ षोडशादल संलिख्य भग
प्राकारसं लिखेत ॥ चतुः पंचाशकं देवी कवंध मम गाहनं ॥ त्रिभ्रलाग्रे गणमाला च तुः पंचाशके प्रिये ॥ अष्ट दिक्षु स्मशाना

वा॰तं॰ अलं पुक्के शिरोमालाप्रकिर्त्तिता ॥ विडन्त्र वटिका काशं त्वक्के पाशोश्च शक्तिमं ॥ खड्गांगमुंडधरषं चक्रघंटा च पुस्तकं ॥ कालाग्रे
८१ नश्च कंकार कुलं तथा ॥ सर्पश्च कुरनीवं शाषडमुंडो डिका पुनः ॥ वहि पाश्च दाडश्च अवमप्तर केशरी ॥ व मुण्डकरडम हं
विभ्रती वामबाहुभिः ॥ विडन्त्र वटिकाक फैट त्रं त्वंकुश दाणकं ॥ रत्न पात्रं च कलशं त्रिशूलं डुष्ट नाशनं ॥ पंचपर्णेप नवानां
पत्नक्षी पम रूमः कुरत्नश्च पारिजातश्च छुरिका तो मरं तथा ॥ पुष्पमाला डिंडिमश्च प्रं स्वस्तिकं वर्द्धनी ॥ कमण्डलुश्च
बाणौ च पञ्च पुच्छिभ्या पहं ॥ नगावक्त्रे कुण्डलेश्च मांसखण्डम शोभनं ॥ वीजपुरफलं सूची विभ्रती दक्षबाहुभिः ॥ बाहुच
र्म परिधाना कालवर्मोत्तरीयका ॥ किंकिणी जाल शोभाढ्यावीर घंटानि नादिनि ॥ नौपुराणवति घोंषा घर्घर रावभी
षणा ॥ कनकांगद केयूर महास्थिकृत शोभना ॥ मुण्डमाला गलदेव्या स्नापदं ताविलंम्बिनी ॥ रक्तपद्म यीमाला भुजंग्क
पालिका तथा ॥ कांची क हार को पेत कंठि देव्या विराजिता ॥ ब्रह्म मू ज्वलन्कानो योगपट्टोत्तरीयका ॥ सोम्या गम्भारोष
कांता मरात्र छलं कृता ॥ रत्न कुंडलकर्णौ श्री पंच कालासनस्थिता ॥ द्वि वामनेनं त द्वर्द्ध चनी लं तादोर्द्ध लम्बते ॥ महोर्द्ध रत्न
मांसश्च कलवर्षश्च नर्भं जं ॥ एकवक्त्रं त्रिनयनं भैरवाभरणान्वितं ॥ कर्ण कपालहस्तं च डमरुखङ्गं गधारिणां ॥ एवं भैरवं पी
ठे तु देव्या आसनमुत्तमं ॥ पंचप्रेतश्च ब्रह्मा दक्षं ब्रह्मा या पंचकारणाः ॥ ब्रह्मा विष्णुश्च रुद्रश्चईश्वरश्च सदाशिवः ॥ पीतश्यामं राम: ८१
रक्तधूम्रं श्वेताभा पंचकारणाः ॥ दाडशक्तिभूलरवर्द्धगायुधधारका ॥ तर्जनी मुख निःक्षिप्रा शिवाध स्याति लोचना ॥
पिंगरक्त त्रिनेत्रा स्यातिफे त्कारस्वभीषणा ॥ वज्रदंष्ट्रा स्वरव स्पर्शा पद्मप्रहेला सिवोन्नमा ॥ शचीपत्मा दिरत्नश्च दिगवलीश

५४५

मायां सर्वप्रदायिनि ॥ भुवनं गिरा महाकालि मोक्षसौख्यप्रदायिनी ॥ नारंग्या तद्दशी विद्याविद्यनेभवनोदरे ॥ राज्यदा धनदा मोक्षद
यकैवल्यदायिनी ॥ नेत्राद्भुता वरा मेनराद्दरोविनिपातिता ॥ नदप्रभृति सा देवी स्मृर्यवंशागच्छेयरा: ॥ इष्टत्वेन च संपूज्य
सर्वतस्त्वागगा स्थिता ॥ आद्या काली क्रमं पंचदशकालाप्रचक्षाम्यता ॥ कालिकुलसमुद्भवेपुलस्त्येभावमाश्रिता ॥ कुमारी त्रिपुरा
कालि नवदशकाक्षरात्स्थिता ॥ आद्या या सप्तिह काली चद्विनीयात्स्थितिकालिका ॥ संहारकालि काउग्रा तनित्या दिव्यरूपिणी ॥
अनाख्या कालिका देवी चतुर्थपरमास्थिता ॥ भासा काली पंचमी तत्र द्वैतभावमास्थिता ॥ अभिन्नरूपा ताराः सर्वांगसुका
ली सप्तमी स्थिता ॥ शारीरा च यद्वावक्ता वाद्या दीनाङ्गनादिका ॥ पंचकाली महोग्रा सा एकानाम भिन्नरूपिणी ॥ आनन्दकैश्च भस्मा
याग्रह्यकाली प्रकीर्तिता ॥ तासां ध्यानं प्रवक्ष्यामि सर्वपापभयापहं ॥ अथ वक्ष्ये महादेव्या ध्यानयोगमनुत्तमं ॥ योगविज्ञा
नमात्रेरा साधकसिद्धिभाग्भवेत् ॥ नीलोत्पलदलश्यामा नीलरत्नविनिर्मिता ॥ नागरश्मिच्छ्रनाटोपा ज्योतिर्मेरासु संभवा ॥ द
ष्टावक्त्रा महाकालि समाविष्टा त्रिलोचना ॥ अष्टोत्तरःशताष्टभुजा दंष्ट्राग्रतरानना ॥ दीपकं डमरुं केवचं चापयोगेश्वरीमतं ॥
ज्योतिर्मेघमहाचक्रे निर्वाणपददायिनी ॥ नदष्टः सिंहवदनं श्वेतवर्णो शुभास्वनं ॥ हिंदवक्त्रं च वनदवकुक्ष त्रेलोकडामरं ॥
कपिड्भुश्च गुरव वामे रक्तवर्णं महोज्ज्वलं ॥ कोलवक्त्रं भवदक्षं धूम्रवर्णं भयानकं ॥ नाक्षे वक्त्रं च वामश्च पिंगवर्णं सचक्षुर्क
दक्षिशिरोमकरास्यं च हरिताभं प्रकीर्तितं ॥ गजास्यं वामके घोरं गौरवर्णं महोज्वलं ॥ हयास्यं दक्षिशिरो कात्यायनी पाम्बवर्णि
निविनिर्ययेन ॥ स्खंदङ्घाकरालावक्त्रिनेत्रामभिमनादिती ॥ क्रमगाकुटितला भीमाकाला त्र्यपार्श्वे सविज्ञासा पिंगलोर्ध्वजटाटो
पचंडाङ्कुतज्ञोपरा ॥ नानारत्नेर्जुघटितां प्रेतकाचालिमालिनी ॥ सप्ताविंशतिरुधिरश्च रक्तविभूषसंयुता ॥ पजालिप

वा·तं·
८८

ह्रीं स्वरेमदा संहारचक्रमध्यस्थां निर्मांसाकोटिरांविकां ॥ प्रभालीटपदादेविदन्तोष्ठचिपिटिकां ॥ लेलिहानानलजिह्वा भुक्त
हुंकाररराविनी ॥ वरदानेचपरिन्यज्य विश्रारासामंजकेशवौ ॥ दशशक्तिसमायुक्तं विश्वसंहारकारिणी ॥ स्थितिक्रममध्यमध्यस्थि
तमहसिनाननां ॥ रववीलं वोदरीदेवी राजलीलालसस्थितो ॥ अजकुलो परित्यज्य ब्रह्मकेकालवत्स्वयी ॥ वादयंतीमहाकाली
स्थितिस्थ्यां षोडशान्त्रिकां सष्टिक्रममध्यमध्यस्था महाहास समन्वितं ॥ उद्भासमयदुष्चापलितानवविग्रहा ॥ विहारपद्धल
वीराश्वग्रनीचण्डभास्करी योनिपंचचक्रमध्यस्थां ध्यायेन्महाहैककेरनवे ॥ अनाख्याचक्रमध्यस्था भासादेवी जगन्मयी ॥ सर्वशाली
मज्जादेवी षोडशारेषु निस्थिता ॥ चंडमूर्यपरित्यज्यामंजीरहृदयधारिणी ॥ जगदासयन्ते भासा कालि विशुस्कुंडवा ॥ वा
लाकुमारीपाकालि सर्वसंसद्गरूपिणी ॥ त्रिस्तरद्विभुजादेवी कपालमालसंयुता ॥ पिवंनुरुधिरं दिव्यं ह्रस्ववर्णा त्रिलो
चनं ॥ पाशांकुशांभ्रान्नभूतं रक्तांगमधुपूर्णकं तथा ॥ मनवालमुणहस्तं कपालं रक्तपूरितं ॥ एवं ध्यात्वा महादेवि नानाभोगफलप्र
दा ॥ एतद्देवहिमेदोयंचं चकालस्यकारणं ॥ ततः समस्तरूपाणि कालिकाक्रमस्य उज्जा ॥ विधिवत्पूजयेन्नित्यं विविलोपं न कारये
त् ॥ यथा गुरोपदिष्टं तु नैदैवस्य समाचरेत् ॥ देवतामंत्ररूपाणि गुरुरेव न संशय ॥ शिवेन दृष्टे गुरो त्राता गुरौ दृष्टे कदाचन ॥ राम: ८८
गुरुरेव सदा पूज्या कालिकाग्रहेनवे ॥ अन्येन मसिसंमन्त्रे गुरुरेव परोगतिः ॥ बधपत्रसहस्रेषु मानुःपित्र इति वेद वि ॥
एतेभ्यो गौरवत्वाच्च गुरुरित्यभिधीयते ॥ ब्रह्महत्यादि पापानां निःकृतं समुदाहृतं ॥ गुरुद्रोहिकृतानां तु निःकृतिर्नास्ति पाद
ति ॥ गुरोश्च देवतायाश्च द्वैतभावं न कारयेत् ॥ स्वामिकं यतो वापि गुरुरेव प्रतयेत् ॥ गुरुतुष्टे जगत्तुष्टे मिथ्याता पारमेष्ठ

वर्णाढ्यं॥ इंडपीनाभवजे च वन्हिरक्षे सशक्तिकं। यमे कलस्थ्रूयमाल्ये क्षयं नैर्ऋत्य स्याद्यं। वरुणे पाशभृ स्येवायुगापमकरे धजं॥ कु
वेरे कुंकुमगदं शुल्क मेशानभूत कं॥ दिशाश्च पतयो ह्येय मास तं परिकीर्तितं॥ भृत्कं ह्नुयुगे ह्येयं पीतं चैताघु गसत्वं॥ द्वापरं वारे
वर्णा श्यामं चैव कलिस्तते॥ अन्वे देवं भूकृ वर्णाच यथु पीतं सुवर्णावना॥ सामस्कृतिप्रियोत्तं कृत्वा थर्वे साङ्ख्याते ङपवेदस्त धावर्णा
नवमासनस्व्याने॥ ससत्वमरु स्यं द्वालागमास नेपरिकीर्तितं॥ पयोपरिस्थिता देवी तस्मा मातास दादिता॥ अथ वाम्रुतवपासी
नेसर्वं देवाधिपत्तिया॥ सहस्र सूर्य प्रतिभा त्रिरी स्वं डरासयो॥ सर्वदेवाश्रयानिस्या मालिनी जयमंगलो॥ नृत्क दुकारजि
ह्वाग्रे लालयं तं विचिन्तयेत॥ प्रस्याताढपदावापिरत्नमाना पिवासरेन॥ मर्वमन्त्रमयीधीरा सर्वलक्ष्मीजया॥ श्वरी॥ स्वं ध्या
यामहाकालीमुद्विन तस्वौवना॥ भासाक्रमस्य मध्यस्था चक्रेशी परमेश्वरी॥ पंचकालीप्रभेदास्तु विशेषं श्रृणुपार्वति॥ नै
ववक्त्रा महाकाली सप्तविंशतिलोचना॥ दुईज्योतिर्मयं वक्त्रं त्वरायोगेश्वरीमिधां॥ चिडन्त्र वटिको मताङालदेवास्तए
वसा॥ वक्त्रैकं रत्न मुडश्च विहीनापंचकालिका॥ वक्त्रशास्त्रं भुजं मालांमास माना निक्रमात्रिच॥ भूषणापानि वर्णानि य
थाश्रीत्र्येकालिका॥ सृष्टिस्थितिर्वसंहार अग्नाना यथा यां महेश्वरी॥ भासाकालस्व तत्वरूपा विशेषं सच तानि भाण॥ वि
शेषिकाविशेषं स्या तद्रूपस्या सिक्रमेन तु॥ नीलजीमूतसंकाशा त्रिवक्त्रा महेश्वरी॥ पूर्वोक्तेन विधानेन राजिनु लस्यावास्यामहे
श्वरी॥ वह्रुपमासना देवी पीनोन्नतपयोधरा॥ त्रिहाग्रे च वामदंष्ट्रदर्शयन्ति त्रिभसिको॥ मदरूर्णीत दिर्घाक्षी ध्यानलोच
ननत्परा॥ चिडन्त्र वटिकास्व त्यावरदाभयेपानिनी॥ नर्त्तोत्याग्रे स्थितेवजुंभ तजिलनसप्रभां॥ रश्मिद्वादशसंयुक्तसनासे

वा तं
८९

स्वतश्च तद्विना कवलिकृते॥ सत्यमभ्यासमारूपा सरूपेरा कवलीकृता॥ ततश्च श्री जाटरं चनारायुराम सम्बिते॥ माधवेन समा
युक्तो वलातजश्च नर्त्तिखेन॥ मायाचरान्ति कुर्चरक्षामहारावश्च नर्त्तिखेन॥ पत्रिंतियोजयेदेवी शिवमन्त्रं समुद्धरेत॥ वर्णाषोडशमा
त्वान्तं मंत्रराजमुदाहृतं॥ पंचपिण्डगतो दृत्वा महासप्तदशी भवेत॥ अनादिमहामंत्रं वर्णाराजमुदाहृतं॥ शताक्षरमंत्रराजे
जेनथा पंचशताक्षरं॥ पंचाक्षरमादिमंत्र तथा शताक्षरमन्त्रकं॥ दशोनात्रिंशता विद्या महामन्त्र उदाहृतं॥ द्विशतं तु महादेवी
नवात्रिंशकम् पुनः॥ चतुर्दिश हे त्रिपुरा सहस्राक्षरमालिका॥ स्वतन्त्र नरं देवी कुलाचारक्रमे विधि॥ परं त्रैलस्वरूपं तु तां देवि
नूकलात्रिका॥ सकलान्त्या मध्यस्या सकलातीततदिता॥ श्रीगुरो कृपया देवि संप्रदायक्रमागतं॥ लभ्यते यदि भाग्येन
कोन्य धन्यतरो भुवि॥ मङ्गलवधुपच्छन्नाम शिवो नात्रसंशयः॥ वर्णितुं नैव शक्नोति कालिकायां कुलक्रमं॥ वर्णाषोडशकं विद्या
राज्यदा प्राणदा स्मृता॥ महासौख्यप्रदा शान्ता सा कालि प्राणदायिनी॥ वैखरी चान्यभावत्वाद्दशभागा गता वर्णाने॥ ब्रह्मविद्या
स्वरूपा स्वभुक्तिमुक्तिफलप्रदा॥ स्वकाचारे रतादेवि शिवाजपेय स्यकोट्यः॥ अश्वमेधसहस्राणि अग्निष्टोमशतानि च भवन्ति था
प्रयागे स्नानजपूतं पं मकरस्थदिवाकरे॥ न स्यातु शतं पोर्नकालिका विविना चरन॥ वातुराश्च मयस्तु पंकमेता परमेविति
यन्नुतं पं वर्णा धर्मस्य न तु एवं कालिकार्चनात॥ काश्यादि तीर्थयात्राश्च सार्द्धकोटिमयाचितं॥ वृता नायेन्निदेवेशि सत्यं सत्य राम
नसंशयः॥ लक्षजापेन देवेशि विधिपूर्वकः सिद्धभाग्भवेत॥ यस्यामर्थ नोदेया भुवनानि चतुर्दश॥ अभिवस्त्रमेशानि तेषां का ८९
रातु पितरा॥ पुरश्चर्या कृता चेन तेषां विद्याफलाङ्गमे॥ कृत्वा पुरश्चर्यां तमेत्रे फलदा भवेत॥ त्र स्वगताको हिजेननी म

री॥ न माता न पिता भ्राता बन्धु सुहृत्तथा ॥ गुरोर्गुरुतरं देवि न कुर्य्यात्त्रिभिः सर्वथा ॥ यस्य प्रसादाज्ज्ञानी यात्रैलोक्यं सचराचरं । न
तेषितानां गुरुर्येन तस्य स्यात्त्रिफला क्रिया ॥ यस्य वक्त्राद्विनिर्यातादेवीश कथयीत्वम् ॥ न गुरुं वञ्चयेत् प्रौढः प्राणैः कण्ठगतैरपि । दे
वता मंत्रसकलं लंघितेन भैरव ॥ गुरुदैवत मेत्राशिमनाज्ये दंनकारयेत ॥ भेदेन तिलपर्यंतं तिसकुलं विनिहन्ति वै ॥ गुरुसंतोषयेच्छ
क्त्या ~ प्राणैर्नापि धनैस्तथा ॥ द्वीपकस्यैव वेलाल पराग्निमवाप्नुयात् । गुरुसंतोषितो येन नरसिंहं भवनत्रये । मात्रः परितरं किं स्थि
कृतेरन्यथा भिक्षुं प्रिये ॥ स्त्रशरीरावतीरूपाप्नुवाप्नुयात् व्यापिनीशिवे । पिता दानादिसंस्कारं यथा पितृन्तथा गुरो । मृत्युवाचकं यांति
षट्शिवर्षं शतं भिक्षुकं ॥ शरीरदापितादेनिहतानदायुतरेक्व । गुरोर्गुरुतरं नास्ति संसारदुःखसागरे ॥ येस्य वक्त्राद्विनिर्यातावाणे
व्रह्मसमयं वपु ॥ तारयेन्नागसंडहोरकारांविनेभ्रुवं त्रयोर्हेसंप्रवक्ष्यामि सारंसर्वार्थकामदं ॥ एकाक्षरी नवाक्षरीम्च षोडशा
क्षरि वानराति ॥ चतुर्पंचाशवर्णा च शेमाक्षिरि विशेषगा ॥ द्विशताक्षरि मंत्रस्थ दशनाभ शताक्षरी ॥ सहस्राक्षरि देवेशि
प्रासाभ्यसा तु कालिका ॥ अष्टिंपवनं वनिष्टापश्चवरताि तथा रावरीनामसाविद्या मोक्षदा भुक्तिदा प्रिये ॥ एकाक्षरी
परा विद्या भोग मोक्षप्रदायका ॥ शिवशक्तिसमायोगो भेवेदत्र चपार्वति ॥ महाकुण्डलिनि देवि मसर्वे विप्राजिता ॥
वनेविश्वास्तराने श्चकाले कालमवानरा ॥ शि रवीनमधुराशक्का कालिप्राणारु दा हुमं ॥ खडुंमान्त कलाालिवमताचंडस
नालिविन ॥ योगेश्वरीपदंदत्वा विद्यायं साक्षराक्षरी ॥ षोडशाक्षरि विद्याविश्ववाभ्रमात्रमाश्व नाच्छा ॥ यस्मोपदेशमात्रेण
व्रह्मभस्मायकल्पते ॥ त्रिपदं तमसम्भव्यं राम्पा रावं तमोलिविन ॥ निशामाक्षवसंयुक्तं हेयं त्रिदशवन्दते ॥ समाहूपसा

नयदेवजगंन्नाथ किंचित्प्रष्टुंमयप्रभो ॥ मनोमे नरतं जानो भक्ता वक्तुं न वीक्षसे ॥ प्रसीदपरमेशानं संशयं छेतुमर्हसि ॥ श्रीभैरव
उवाच ॥ मा हो काकृतदेवेशि त्वदशानाप्ति मतिर्यो ॥ त्रिशिकंगुछयादेवी पृच्छयं हृदिवांछितं ॥ पंचयन्त मम शयं देवितं नेप
छयथे छंयां ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ नमस्तुभ्यं नमस्तुभ्यं नमस्तुभ्यं महेश्वरी ॥ चिंडूपिणामाणदेवी कालिकाञ्चेशनायदा ॥ त्र
स्या द्वैघगभादेवनारदानुमसेनच । सर्वांगम विदः भूरैः साध कानंवत्तुनि ॥ किंभेदंचैवकारः वशिष्ठनारदैप्रुरा ॥
भैरव उ० ॥ धन्यो सि हृतकृत्यासि श्रोतुजानाभिनन्वन ॥ एतमस्ययोनिभेदेनपुनः श्रोतुमिनिलव ॥ जानापरमिकावुश्रि
नमस्ते परमेश्वरि ॥ सप्तादशाक्षरि विद्या विद्याया परमा कला ॥ खवात्मन्य खातिडिनी खंडा खवात्मविंडाय खंडिनी ॥
खवाउचकं गनाकालि विद्यास प्रदशाक्षरी ॥ फणिनप्रस्य कालस्य कुलगविंडभक्षिणी ॥ तथा राज्ञ हमालक्ष्मी विद्या
सप्रादशी समाः ॥ श्रकलाकलमथ्यथाकलाम्या अकलाकला ॥ श्रकलापरमानंदाति डसप्तादशाक्षरी ॥ रावस्यं
रावमध्यस्थं एवा वत्रियो जिता ॥ रावलीरावरात्रयामहासप्रदशाक्षरी ॥ कान्नगादि छातता नेम हाहन्वौं लहंछमं
रावलोलकाकर्त्रे एतामप्रदशीकला । प्रक्षराक्षायोगिनकालिशाबेनयहिता ॥ योगेश्वरि पदं नास्ति विद्यास
प्रदशाक्षरि ॥ हहहाहा हलवलीना विलिनोहहरेहसा ॥ हेना दानापदेवीनाविद्यासप्रदशाक्षरी ॥ एवं सप्रदशैव वर्णा
वर्णायपरमेश्वरी ॥ कमसवीजरंगी त्वं विग्रहांपरमेश्वरी ॥ शान वयं तवतीनां नवत्पक्षिकर्किर्णतं ॥ विगतोरहि
नविद्या त्रिखंडाय रिकीर्त्तिता ॥ नवषोडशवर्णानां भेदानावेव विद्यते ॥ अनयाविद्यया देवी जन्म मृत्यु विनाशयं

तमोक्षप्रदायिनी ॥ निःसरन्ती महामन्त्रा विस्फुलिंगा यथा प्रिये ॥ अन्येसकाशाद्रत्नाभेदा विशाप्रकाशिता ॥ प्रणवा सर्वमन्त्रा
परंब्रह्ममयं नु सा ॥ या मातृन्नारक्षिता च ना स्यान्तु भुवनेश्वरी ॥ नानाश्राघस्वरूपेन नानारूपेन माया या ॥ मोहये यश्री जगत्सर्वं उत्रदेत्र
प्रवर्द्धिनी ॥ स्त्रीपुंभावेन सन्ततं प्रस्थिता कामसत्त्वके ॥ सर्वत्रव्यापिनी चापि त्रैलोक्याननिवासिनी ॥ सौभाग्यवंधग्रत्नागिश्वयोनिरि
नीरिता ॥ चतुर्वर्गप्रदेयेति श्रेयं त्रैलोक्यवशकारिणी ॥ सा क्षान्तं प्रविश्रयी देवी रूपिणी भाग्यदायिनी ॥ महासंपत्प्रदात्रि या सा साध्या
दक्षरस्वरूपिणी ॥ षोडशाक्षररूपेन विश्वं व्याप्य व्यवस्थिता ॥ नवाक्षरी महाविद्यायं च वाच्छाक्षरी तथा ॥ एकाक्षरी दशाक्षरी व
शनार्णाच सहस्रकं ॥ एतेन स्तुमेत्रवर्गेषु विश्वं व्याप्य व्यवस्थिता ॥ चतुर्वेदेषु यत्सारं तदंगेषु च यत्परं ॥ पुराणेषु स्मृतिसारेषु
यत्सुसारं तमेमतं ॥ तन्त्रे वा भ्याधिकं सारं सारात्सारं परात्परं ॥ नवनीतं यथा दध्नः ग्रासा घृतं न यधुने भविन ॥ नदेवकृष्णमन्त्रान्तमद
वानां प्राणधारणां ॥ तथा सर्वमलेशास्त्रेषु च देमेत्रेषु च्चा प्रये उद्धृत्य सर्वसारेभ्यो व्राल्लतो प्रतिपादिता ॥ प्रात्मरोगपित्रशि
स्वायवज्रिष्ठोप घवायच ॥ दत्तं सर्वात्मने ते नन्तोम स्यावतारिना ॥ अहं नाहि विधाकत्वाज्ञा नितान्तदृशि नादशीना
त्रिंशनक्ष्यामंत्रछिष्यां प्रकाशिता ॥ सौम्या सिद्धि कुमारेन देवी प्रत्यंगिराभिधा ॥ नारदाय मतेनैव संतादका ॥ छिघाक
ना ॥ निधानं मिव चौरेभ्यो रक्षणीयोप्रयत्नतः ॥ न देयाय स्वकस्यापि देया प्राणप्रदायिने ॥ निर्मलाय प्रशान्ताय प्रा
ण्तेभ्यो पि प्रियाय च ॥ तानतिक्राय दानव्यं वारमेतन्महेश्वरि ॥ ॥ इति श्रीवाराहीतंत्रे दक्षिणाम्नाये निर्वाणपद्धेचगर्वि
इति पटल ॥ २४ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ नमो देवाधिदेवाय सर्वज्ञाय महात्मने ॥ सृष्टिस्थितिरन्यन्तकर्त्रे चैव सर्वव्यापिने मेन्हते

वा॰तं॰ ५१

नजायं तत्स्वर्गं वा मोक्षमेव वा ॥ नाधर्मा नैव पापादि जायते तत्कृमेन वा ॥ किं बधर्मा महतापि पुरंदरा शिवर्द्धते ॥ इज्का सर्व
सकृत्स्व वयक्तिश्चि ज्ञानगतीगते ॥ तस्मात्कृष्णमप्यभुक्षवाशक्ति ब्रह्मस्वरूपके ॥ सर्वे देव दिवो विप्र सदाचारिणि शुभे ॥ चाडा
लमथ चेपापे स्यात्ता सर्वत्र वर्तते ॥ आत्मा ब्रह्म विना नाहि भाति ज्ञानं परिस्पज ॥ ज्ञानमेव परं तत्त्वं तस्माज्ज्ञानं समाश्रये ॥
ज्ञानमार्गेण सकलं विकल्पं परिवर्जयेत् ॥ सविकल्पा महादोषपापभाक् जायते ध्रुवं ॥ शिवशक्तिमयं देहरत्नं भुक्ते म
जायते ॥ परंब्रह्मणि संलीना परवाच्यापरेश्वरि ॥ भीराज्यमधुमेरेयं डवभेदाभवेन्नहि ॥ सर्वतत्त्वेवराते हेयज्ञे दोषानविध
ते ॥ अश्वमेधे महायज्ञे वाजिहत्या कथं भवेत् ॥ जलं क्षीरं घृतं चैव मधुमेरेयमेक्षवं ॥ पौष्पं तत्तु भवंधात्वे सम्भवे तत्र निर्मितं
सहकारं भवेच्चैवं विविधं वहुभेदतः ॥ अज्ञानेः म कृतं सद्यो महापानक कुण्डवेत् ॥ ब्रह्महत्या सुरापानस्वर्णस्तेयादिपातक
ं ॥ एतन्नादेव निर्विकल्पस्य निर्विकल्प समेत्र विन ॥ जलं जलं च तलं सर्वं घटटरकसमानयेत् ॥ स्यापिते दिन सद्द्भा हेजलं जीवय
मविनः ॥ अनामित्वं नालिकिं चिमस्य वंक्षी नादिकं प्रिये ॥ समवृक्षः समोवन्हि तथा शुद्धरिति ध्रुति ॥ सर्वभूतेषु विज्ञाने ताम
यं देशि कोनमे ॥ काष्ठादिमथनादेवि छकर वाह्निनसाते ॥ तेकाष्ठं दग्धुं ते नैव नेनवब्रह्ममयं जगत् ॥ धर्माधर्मपरित्यागेन
कलेचिपरत्र च ॥ विशुत्र सीर जेवापि यत्ता स्मिसकले प्रिये ॥ विचारयेत्सुमन्त्रादि भागनिरेव हिकारणं ॥ अत्रैव ब्रह्मविज्ञा
नीयात्रेनयस्यसम्प्रदं ॥ मनाजीवाश्रयत्तत्रपुरीषं केन दुःखाने ॥ गोमत्रं ब्राह्मणे देवि गोमत्रस्यापि भक्षणं ॥ ब्राह्मण्य
त्रेषक थितं ब्रह्महत्यादि मोचनं ॥ मतलमूत्रेषु जेभ्रान्तिरेवएव नसेशय ॥ स्त्रीरजं परमेशानि देहस्थेनैव जायते ॥ कस्मि

गुरुः ५१

५८

च॥ नारदाद्यामुनिश्रेष्ठा योगिनः कपिलादयः॥ त्रिलोकविजयिभूत्वात्वेच्छया विचरंति ते॥ अप्यारे नगाति प्रोक्ता त्रिका
लद्दशी भवन्नदा॥ शोणितनात्वे पुरे देवि रुधिरं करविग्रहे॥ नारदेन मुनिश्रेष्ठेन हृष्टाय संपदनवाह॥ हरिरा जेभना लेभ
पुर्योस्मा हरमेहिना॥ वासुदेवो पि पार्थोय रक्षार्थ प्रदर्दो पुरा॥ भगोपभ कृष्णतु शिवयोगं पथा भवेत्॥ नह त्रिरक्षरं
तु भूक्षरैः रविसंयुता॥ नोद्धारं लेखे य देवि साक्षा वर्णोश्वरी वरा॥ पापो भवति वैकृतं मन्त्रहानि प्रजायते॥ वित्तरव भवते कानी
पापा नाम्ना अथो भवेत्॥ कार्यकार्ये देवेशि हृदिस्थं कुरु सर्वदा॥ गुरुवक्त्राद्विनिःक्रांतो नाभित्र मार्गे हृदि स्थिता॥ उदेवालिखि
तं यद्मन्त्रोद्धारं तथा भवेत्॥ भोगमोक्षप्रदा विद्यां पुस्तके नैव लेखयेत्॥ सर्वच्छलकृता वासे ताज्वा कर्मभूभाषभं॥ ततो
मंत्र वदेहृष्ट्वा यथाम्नाय भूभमिच्छति॥ अपरीक्षित — — यय प्रमत्तं प्रयच्छति॥ त्रिस्थे त्रियतं वा सो भविष्यति दाहतो॥
तस्मात्सर्वे प्रयत्नेन पुस्तकं कदाचन॥ अलिकावुद्धियमालिन सिद्देवीप्रलीदति संकापाजायते — त्रिसंकापाउव
भाजनं॥ संकायालिद्धिहानिस्यात्त विर्विकल्पं समाश्रयेत्॥ कर्मयं वाप्यकर्मं वा नैव तत्र विचारयेत्॥ मद्यापि विलिप्ता
स्याद्ब्रह्मलहत्यामुनि भिर्गतः॥ सकंपात्र गृहीत्वा तु निर्विकल्पयथा विना॥ देवगंधर्वदैत्याद्यान रक्षपत्रमानवा॥ समधा
नुभि॥ सन्निवेत्रे मलमूत्रेश्च वा वदे॥ न षो कितछि वारेत्तानिर्विकल्पसमाचरेत्॥ सूर्यो दये किं न माभिनि वृत्ति भवता
दरे॥ तथा देव्याः प्रभावेन किमाचारविचारयेत्॥ किंवरु क्रोधदेवे शिगोपनियं प्रयत्नतः॥ सर्वसिद्धि भरेशा त्रिगो
पनीयं प्रयत्नतः॥ प्रकटन्त्तु मामेसो निसिद्धिहा निश्च जायते॥ यस्मिन् मंत्रे यदाचार स्तत्र धर्मं समाचरेत्॥ कृतार्थ से

वातं
९२

मन्त्रानात्रसंशयः॥ यथा सूर्यप्रकाशेभ्यस्तमस्तेन प्रवर्तते॥ तन्त्रमयापि चाम्यस्य ननःसंहतेश्वराम॥ शोचयेत्सर्वं तन्त्रादिच
स्तं नैव कर्दमं॥ मुनतस्व महेशानि संनिसानिसर्व मयो भवेत्॥ सिद्धिलदेवि विज्ञेय श्रीगुरोः कृपया प्रिये॥ श्रीदेव्युवाच॥ य
थासंसाधयेदेव प्रयोगादीन्ज्ञगत्पते॥ तथकं संविभागेन तथा कथय शंकर॥ श्रीभैरव उवाच॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि
यथा संसिद्धिसूचकं॥ येन संसाधयेद्धीरो वीराचा कुलसत्तमे॥ अकृत्वा तु पुरश्चर्यां प्रयोगं कर्तुमिच्छति॥ महापातक
कोटीनां भाजनं स भविष्यति॥ नातःपरतरं देवी कुलमार्गास्यदूषका॥ तस्मात्सर्वव्यये नापि प्राणान्तेनापि सर्वदा॥ क
र्मना मनसा वाचा पुरश्चरणमाचरेत्॥ वर्णलक्षं जपेन्मंत्री हविष्याशी जितेन्द्रियः॥ दिवा च प्रलच्चर्यनत्रोक्तपरं यथे
च्छया॥ पूजयेद्धि विनादेवि मपंच कपुर स्कृतः॥ सांगं सपविवारं च नत्रनूनेन कारयेत्॥ दशांशेन हवनं कुर्यात्बिल्वपत्रै छत
प्लुतैः॥ छाग मांसैस्त्रिम धुक्तैर्देवी संतुष्ट हेतवे॥ तर्पयेन्मधुया देवी दशांशेन हवनस्य तु॥ तर्पण स्य दशांशेन मार्जनं समुपा
तं॥ तद्दशांशेन वै कुर्यात् कुमारीभोजनं महेशि॥ कलौ चतुर्गुणा कुर्यात् पुरश्चर्यां मुसाधकं॥ दीक्षा प्राप्य न कुर्याद्धि पुरश्चर्या विले॥ राम:
तं॥ प्राप्य श्चत्तु तनातानान्वान्वामस्रेयत्तु चिंतयेत्॥ दीक्षा प्राप्य प्रपुरश्चर्यां मकृत्वा त्रियते यदि॥ ब्रह्मभ तामवे कृतं शा ९२
न वर्षमनाश्रये॥ तस्मात्सर्वैः प्रयत्नेना देवी पुरश्चर्यां समाश्रयेत्॥ चंडसूर्यापरांगे वा पुरश्चरणं कारयेत्॥ पर्शाभु
क्तिर्सं जप्य पुरश्चरणमुच्यते॥ दहासं सर्वकर्माणि कारयेत् पूर्वचोदितं॥ तत्र प्रयोगकर्माणि शिवप्रवक्ष्यामि साधु
तं॥ वीरदिक्षानसम्पायेसं पूज्य विधिवत्पुरा॥ स्वगृहाग्नेशिव दक्षवाम देवा महारे स्थिता॥ दीपादिति विधैस्त्रिंसंम

५८

नेहृषि नं तेन प्राप्तने परमेपदं ॥ पुरुषस्य न वार्जं न विनुरि स्वविधीयते ॥ विनु सु परमेशानि कार्योयं शिवरूपधृक् ॥ शिवतन्ने नमोऽस्या
दि हृदयं नास्ति वैन दा ॥ रूनयपवित्र देहस्य कारणांके नविद्यते ॥ ज्ञान मार्गे न सकलं निर्विकल्पस्य कुं दशे ॥ विकल्पस्य महेशा
निपापभाजायते तेन च ॥ मातृ गर्भस्य वीर्यस्य शिशु रेव न संशयः ॥ निर्विकाल न पायस्य रसेना कुत्सिता भवेत् ॥ नलुहृष लाम
पुरुंमस्य सर्वं शुभं भवेत् ॥ व्रह्मानन्दमयं ज्ञानं परंव्रह्ममयो भवेत् ॥ तं ज्ञात्वा परमेशानि कथयामि वरानने ॥ नवुस्य सातुनवा
ह्येन क्षत्रक्षत्रियल्लथा ॥ वैश्यानवै इपभ्रूडे नभ्रूडल्लु परमेश्वरी ॥ विचारे परमेशानि पृच्छसो नैव पृच्छ शा ॥ सर्वेषां तु विज्ञा
नो हि परमात्मा विनिश्चयात् ॥ आकाशात्पतितं तोयं तेनिन्न मार्गेन गच्छति ॥ यामयधागतं सर्वं विष्णोमू त्रादिषु रितं ॥ भगसो
भाहि भार्जा रावरात्रि तथि राचिन ॥ समत्त्वमपि देवेशि गंगा यामिलितं यथा ॥ गंगामतं तदेवा स्ति का लुप्य नेव तिष्ठति ॥ म
लमूत्रे पृये दोषाश्च मत्स्व हिकारणी ॥ पवित्रं स्त्री रजं प्रोक्तं य तेषदेहविनिःसृतं ॥ रुधिरादि विधानेन प्राप्य ते परमं पदं ॥ पुरुषस्य
पुयद्धा ज्ञं विनु नित्यं निषिध्यते ॥ सर्वस्य कारणं शरे मो तं देहे के न तिष्ठते ॥ भग लिंगस्य संस्पर्शा हृ गोदि त्रिःस तः पुमान् यस
नदाज्ञ स्वकाले कोन स्याकुत्स्न न त्सग ॥ पुत्रप पापविनि र्मुक्तं ज्ञान मेव न संशयः ॥ व्रह्मलग्न कोटिजमनी एकैवाहं स्वरूपिनी
भूस्कानानाविधैर्वीहै क्रीडार्थं सकलं जगत् ॥ कुलालचक्रे भेदेन घटपकालं यथा घटे ॥ हस्यन्ने परमेशानि आकाशव्या
प्यति ष्ठति ॥ घटे भवति भिन्नत्वे नाकाश भिन्नता भवेत् ॥ यथा देहगतो जीवो देहनाशे वरानने ॥ व्याप्यति सर्वत्र तस्या
पुरुषपदं महत् ॥ ज्ञ न हरवमहेशानि निर्विकल्पसदा भवेत् ॥ एवं संचिन्मये ज्ञानं सभ नासर्वं जंगम ॥ सर्ववर्णो पुत्रभावत्

वा॰ तं॰
९३
विविषयानादिनाशये ॥ पुष्यात्र सिद्धि सिद्धार्थ स्पेशानस्य च भस्मकं ॥ सप्रमं त्रात्तते च्छेशश त्रुं मोहनाय च ॥ मलपात्रे धा
न्यं पंजेमधपूर्णा घटे शुच ॥ भक्षये तद्देवेतस्य तिस्य पूजारतस्य च ॥ सर्थ कोपे तित्वगतो सो लिष्य पटको जपेत ॥ धनदेह
समद्ध्यन कद्य सिद्धि नइयेति ॥ गजशाते नुरूप मे पूजयेत्व का जाम्य ते ॥ न करुध्विद्धिन इंपतिग जा हृद्धि पू जायते ॥
कृत्वाच नव कोणास्याम च्वस्यान कदंच कं ॥ संपूज्या इपा नन्स्यति तु विमायाति शोभना ॥ शिन पुत्रवत्स प्यो प्काधा
नव्या पुवणटिका ॥ सप्रजशे मुखे धार्यां सुखभंगो न जायते ॥ वालानां सद्यो पामच्च शानखेना मसेरव्य या ॥ कण्ठे वद्धा
दृष्टिपाति खाष्टु पाप्र तयाद्दट ॥ पुष्पार्क थ्याह लेप कं सहस्रा द्वैन मन्त्रितं ॥ गन्ती लेखेवि नानारी सुप्रत्रो सुय ने पुनः
स्रु हेस त्रो षिम्नो भूत्वा स्त्रृदिम्पोन ये गुयः ॥ स्वार्थं वाथ परार्थं वा स्तुप मन्त्र विनश्यति ॥ पुंडरीको भगाम सोकारु ल्पंदी
प्रसमवे ॥ वने जायासु हेस्वे नक्रं ज्ञानी पइपमे विधि ॥ चतुः पठमदंम ल गत्ताद्ध पंचविंशति ॥ जम्बासं क्षपये त्रिंडाक्षो
भवति दुर्भगा ॥ तिले तं डुलसिद्धार्थं पुत्येकदशमन्त्रितं ॥ एकीकृत्य क्षिपेद्ये लम पदंना क्रमते अग्नि ॥ हत्वा लिंवं सिकं पंच
विंशाधिकशताभिषं ॥ भक्जायां संक्षिपेद्यत्र तत्र रोगी भवेत्तत ॥ लाजा चाक्षतसिद्धार्थं सभस्म शनमन्त्रितं ॥ यत्र यत्र
क्षिपेन्मत्री नश्वो तेयं ध्रुवं तते ॥ काष्ठ मात्रो दके स्थितान पेत्यंच गतो यदि ॥ वकलोन तथा होमा य्व तद्व क्षिप्ये भेद्रुवं ॥ श
नार्द्वन जपे मंत्री इशतं हुं होम चेत्क्रिये ॥ वशी कुर्या त्तसंदेहा सप्राहे न शचीपति ॥ जप्त्वा पे वशतं मंत्री इना र्द्धहोमये
नपुनः ॥ पुत्र पंच शतं जप्त्वा सिद्धार्थवाक्षते तथा ॥ मन्त्रके काष्ठ वा तो वाह्ना दीश्च स्थ लं भवं स्रव मार्ग शतं तुत्वा

राम॰
९३

४०

भायामर्थं ततिपूर्व ॥ सत्यवाक्यधैर्यसंपन्नः कामक्रोधविवर्जितः ॥ शक्तिसहायसंयुक्तो वीरः सहायकोऽथवा ॥ सहायऽव्यहीनोऽथ
भीक्ष्णाशी चरित्रसागमे ॥ सहस्रैकं जपेद्वादौ कार्यसिध्यर्थहेतवे ॥ देवीं तु पूजयेद्वैव यथा पूर्वं मयोदितं ॥ ततो लक्षं जपेन्मन्त्री दिवा
चाहारवर्जितः ॥ भक्तोर्द्ध्वभावनाशक्तः संध्यायां शतमेककं ॥ गायत्र्या भजपेत्पुष्पं स्वलयाचैव षडङ्गकं ॥ नमस्कारोऽर्ज पंकजमध्य
था शक्त्या क्रमेण तु ॥ दशांशेन तु नैवेद्यं मन्त्रसंसिद्धिहेतवे ॥ होमं तेजस्य कायव्याकनसिद्धिर्भवेद्ध्रुवं ॥ अथवा द्विगुणं जाप्यं वा
वद्देस प्रवासरं ॥ कृत्वादौ चाष्टमे सेकाद्धो मात्रे शतमाति कं ॥ त्रिसंध्यं मध्यरात्रौ च स्फटिकेन चतुर्दिनं ॥ वानगदिमेकत्रे शांति हो
मा डोमयुप्रजयेत् ॥ अष्टम्यां वा चतुर्दश्यां समारभ्य तु रशातं ॥ दशांसे होममनः सेकाम्बदेशात्रिभवेत्स्फुटं ॥ जपपंचशतं मन्त्री यद्ध
ग्यंत्रिशतं तु नेत ॥ होमात्रे सेकतः पश्चपुष्टि चैव समाप्नुयात ॥ त्रिंशत्रिंशि शनेतु त्याज स्वाचैवाष्टमेहनि ॥ होमान्ते सेकतो जप्यात्
छिमाप्रोति मानव ॥ जप्त्वा चैव तु सहस्रं तु तेनैव चशनमति वै ॥ नागाश्चगोष्ठ तोकानां पुष्टिमाप्नोति सैकत ॥ निर्गला फलपंचाणि भा
लनो वापरस्पथ ॥ त्रिसंध्यावर्जे राद्धस्प त्रिसप्ताभ्र जायते ॥ इष शानेशकर्मणःस्य मंत्रैरष्टशतं जयेत ॥ यत्र यत्र क्षिपेन्मंत्री तिति
यशस्फोटनं भवेत ॥ भूमौ कुशमध्ये दंदे नत्रि धाभिमंत्रितास्तधारा ॥ नकाशाकव्ययत्रारोगमध्ये ग्लोचवेश्मधाम ॥ दूर्वां तेन तु विषक्षो
भेदः कुलं पुष्टं जंतुष्ठ ॥ वालुकास प्रजप्त्वा तु महोमेघान्तु वारयेत ॥ राजिकास प्रजप्त्वा तु शत्रु भूतादिभिर्ज्वरं ॥ नाडयेन्नितिध्रुस्यां
कृत्वा संत्यजते क्षं ॥ स्वराचारार्थकायाथस प्रजप्त्वा डकेनन ॥ कृत्वा शतोनि निवर्तं ते श्चित्राणं गलत्रूप न ॥ नतागर्भ भविष्के
व्याधयो विधा सथा ॥ सप्रजप्तोदकं सेवान्या नालोपद्विना शयेत ॥ स्पर्कविंशति वारेल जलेते चैवाभिमंत्रितं ॥ स्पारवरं तेन मंत्र

का.तं. ९४ सिद्ध्यर्थकवचाख्येन प्रत्यक्षे कलशादने ॥ कृत्वा प्राणवतुर्दशा संयुक्तमधुसंयुते ॥ मुखे प्रक्षिप्य जप्त्वातु परवादजयो भवेत
क्षितं क्षुं त्विकामृतं शनात्पारिजा चितं ॥ शिरोवेष्टि कयेयघ्रापरवादानि वारतां ॥ स्वाचार वारभेदेन तत्र देवि निषिध्यते
निराचारापि सा चारा तस्माद्देव्या प्रभावतः ॥ विशेष किं बहुक्तो न सारमेतद्वदाम्यहं ॥ नचमर्मास नं कृत्वा नरपात्रे प्र
पूजयेत ॥ यथा गुरुमुखोद्दिष्ट निर्विकल्पेन साधयेत ॥ लाक्षारससन्निभैर्नैवहेतुनापरिपूरितं ॥ कन्योद्दत्वा नत्रमध्येपा
त्रेहेतु प्रपूरिते ॥ अष्टम्यां वा चतुर्दश्यां नवम्यां वा विशेषतः ॥ शिवरात्रौ तथा पूजा ति शार्यां परिपूजयेत ॥ यथाश्री
चक्रे पूजा वैत थासर्व समाचरेत ॥ त्रितुचक्रत्रिकोणेतु महापात्रं तु स्थापयेत ॥ पंचकाल्याभुयं चास्वेच हकं पश्च वेके
मातृ ॥ नातः परतरं भद्रे कालिकाक्रमपूजने ॥ भोगं स्वर्गं सुखं मोक्षं मात्सासिद्धिर्भवेद्ध्रुवं ॥ सत्यं सत्यं महादेवी सत्यमेतद्ब्रवी
म्यहं ॥ अन्यथा कुरुते यस्तु होतवादकृतर्द्धतः ॥ परिश्रमं केवलं तस्य सिद्धिर्मता प्रयात ॥ इत्येतत्रेसमाख्यातं कालिकाया
कुलेक्रमं ॥ विधानं परमं दिव्यं शाक्तेकालिक्रमगतैः ॥ गोपनीयं प्रयत्नेन न दद्याद्यस्यकस्यचित ॥ गुरुभक्तिरतो योहि मत्त
शास्त्रमर्यानुसा ॥ रम्यपुष्पफले दृष्टु वस्त्रालंकारमेव च ॥ स्वात्मक्रियानिभवानियक्रिंचिद्विद्विद्तं भं ॥ गुरवे प्रथमं दत्वा
ततः स्वात्मनि धारयेत ॥ गवीगर्भ व्रकुमारी शापू जयाय प्रदापयेत ॥ गुरुसंतुष्टमानेतु संतुष्टा कालिकाक्रमं ॥ यनेदं राम:
लिख्यतेशास्त्रं यस्य हस्ते प्रतिष्ठते ॥ यत्रस्थितं प्रपूज्यन्ते विधिवत्परमेश्वरी ॥ सति तिं द्विप्रगुप्ता त्पासंयावक्री वंति ९४
चैव हि ॥ पुस्तकं पूजितं येन इदं कालिकुलक्रमं ॥ सम्यक् पूजितं येन कालिका काल नाशिनी ॥ ब्रह्मास्त्रलंभ सकलं

न्त्कारेन स्व दीयते । उभंगो जायते निःसंदी निनाशो मवाप्नुयात् । सिद्धार्थं गुग्गुलुं चैव एकीकृत्य शतत्रयं । होमान्ते च मताप्रीतिवि
द्वीतिसप्रजायते ॥ हेमवीजः शनाष्टौ च — होपयेत प्रवासरं । उन्मत्तो जायते श्रीघ्रं वर्तुलवा घनाचिते ॥ सप्तरात्र च निशा रात्रौ
जपेद्धुङ्कासमन्वितः । दिवा च ब्रह्मचर्येन रात्रौ कुर्याय थेच्छया । कर्प्पासास्थि तु पाते लत्रु कर्पं चशतं हुने । एकविंशा दिने देवि
शत्रू स्यापि त्रिय हरेत ॥ गृ न भुक्तान्न तीया पूजा कुंभे शते जपेत् । त्वास्थि मधु संसे का द्रुं श्री लभते स्त्रियं । पिष्टेन द्वा कृतिं कृ
त्वा मंत्र शाम महस्काविधि । छित्वा पेच शतं हुत्वा स्व कुलां परिनेष्यति । सिंदूरमक्ष नाय कं शताष्ट परिमन्त्रितं । कृत्वा कन्या
करे दत्वा आविष्टा वे एकं भवेत् । राजिका क्षुम जे क्षारं दशाधा वाभिमन्त्रितं । महोरग प्रशमते वा नमात्रेरा निष्ठितं
तैलं वाथ घृतं वाथ आस्था चाभिमंत्रितं । पानान्नाभिषु दानात्र पुमूत्रे मत्वनिडया ॥ शिरस्थाने घटं पूज्य सहस्त्र
शतं जपेन ॥ हिताहितेषु कार्य्येषु स्वपरेवाद येलभेत ॥ हनाम्बरसमादाय कृत्वा मावर्त्ति लक्षकं ॥ तथैवा हस्पकः
संस्कीडे नैव सुधानले ॥ पंचविंशतिसाहस्रे करे कृत्वा वचाजपेन ॥ जयन्तिभक्षये प्राप्ता वाग्मी भवरसमो भवेत ॥ लक्षा
र्द्धहोमयेद्वारः कदम्ब कुसुमैर्यदा ॥ काण्डोऽनिष्ठतेः श्री प्रवेताला सिध्यन्ति तदा । काकिनीवीरहोमेन तु शाभू तपिशा
चिका ॥ लक्षार्द्धं तु होमेन तिसंदघासले किका । कस्याह मंत्र लंग हृदशां नार्द्ध सहस्र शान्तके ॥ जपाभूत भविष्य श्च
वर्त्तमानं भवन्ति ॥ नगोलोचन कौर सम लालशत चितं ॥ ललाटे तिलकं कृत्वा यः पश्येत्स वशो भवेत ॥ कुंकुमागुरु
कर्पूरं रोचनां निपुसिष्ठितेः ॥ शतमभिमंत्रितं कृत्वा तिलकं यः करिष्यति ॥ रणे राजकुल द्युते विवादे सजयी भवेत ॥

कृत्वासनं कुक्कुटासनं मत्स्यस्यो हौं भ्यांसं वध्यकन्धरा ॥ सन्ते कूर्मं वदुत्तानं सत्व उत्तान कूर्मकं ॥ पादांगुष्ठौ तु पाणिभ्यां गृहीत्वा श्री
वार्त्तं वाप वधि ॥ धनुराकर्षणां कुर्यात् धनुरासनमुच्यते ॥ वामोरुमूलार्पित दक्षपादं जानो वहिर्वेष्टित वामपादं ॥ प्रगृह्य तिष्ठेत्स
८५ रिवे त्रिताग्रः श्री मत्स्यनाथोदित मासनं स्यात् ॥ मत्स्येन्द्रपीठं ज्वलनं प्रदीप्तं प्रचालण्यमन्तवैषु तानूं ॥ अभ्यासतः कुण्ड
लिनी प्रबोधं दंड स्थिरत्वं वदसाति पुंसां ॥ उत्तान शववद्भूमौ शयनं स्वासनं ॥ सवासनं श्रान्तिहरं विभ्रान्ति कारकं
चतुरासी तिभ्यासनानि शिवेन कथितानि तु ॥ तेभ्यश्चतुष्कमादाय सारभूतं ब्रवीम्यहं ॥ सिद्धं पद्मं तथा सिंहं भद्रं वेति
चतुष्टयं ॥ श्रेष्ठं तत्र द्वयं नित्यं तिष्ठेत्सुख सिद्धासने सदा ॥ योनिस्थानकमंघ्रिमूल घटितं कृत्वा दृढं विन्यसेमेढ्रे पादमथैकमे
वनियतं कृत्वा समं विग्रहं ॥ स्थाणुः संयमितेन्द्रियो चलदृशा पश्यन्भ्रुवोरन्तरं ह्येतन्मोक्षकपाटभेदजनकं सिद्धासनं प्रोच्यते
मेढ्रादुपरि निक्षिप्य सव्यं गुल्फं तथोपरि ॥ गुल्फान्तरं च निःक्षिप्य सिद्धासनमिदं भवेत् ॥ एतत्सिद्धासनं प्राहुरन्ये वज्रासनं
विदुः ॥ मुक्तासनं वदन्त्येके प्राहुर्गुप्तासनं परे ॥ यमेष्विव मिताहारः अहिंसा नियमेष्विव ॥ मुख्यं सर्वासनेष्वेकं सिद्धाः सिद्धा
सनं विदुः ॥ मुक्तासनं वदन्त्येके प्राहुर्गुप्तासनं परे ॥ यमेष्विव मिताहारः अहिंसा नियमेष्विव ॥ मुख्यं सर्वासनेष्वेकं सिद्धाः
सिद्धासनं विदुः ॥ चतुरासीति पीठेषु सिद्धमेव सदाभ्यसेत् ॥ द्विसप्तति सहस्रेषु नाडीनां मलशोधनं ॥ आत्मध्यायी मिताहारी राम:
यावद्द्वादशवत्सरम् ॥ सदा सिद्धासनाभ्यासाद्योगी निष्पत्तिमाप्नुयात् ॥ किमन्यैर्बहुभिः पीठैः सति सिद्धासने सति ॥ ८५
प्राणानिले सावधाने बद्धे केवलकुंभके ॥ उत्पद्यते निरायासात्स्वयमेवोन्मनी कला ॥ तथैकस्मिन्नेव दृढे बद्धे सिद्धासने सदा

कालेन कलयेत्सदा ॥ तं कालं कालिका देवी कलयेत्सा युगे युगे ॥ न काली सदृशी यन्त्रो न काली सदृशी तपः ॥ न काली सदृशी धर्मो
न काली सदृशी भुवि ॥ जीवन्मुक्तः स विज्ञेयो महापापभयं त्यजेत् सर्वे ॥ महायोगी विजानीहि कालिका पथ संस्थिता ॥ अस्ताम्भस्तु जयो
देवी मंगलार्चनतो भवेत् ॥ कलौ विशेषतो काली पूजितव्या प्रयत्नतः ॥ देवता संप्रसन्ने विघ्नैर्वर्जितं स्यान्न कंप्रिये ॥ यो ह्यार्लभे
रवी देवाश्चोत्तारं उस मो भवेत् ॥ सत्यं कथा च वसुधा साधकानां हिताय च ॥ नानातंत्र प्रवाहालु नानास्त्रायत्न मागता ॥ नेत्र
भेदेन नामभेदा सुकाद्याज्ञिस हस्रधा ॥ मंगला च महामाया चराचरका पालिनी शिवा ॥ चामुण्डा चर्चिका वाराहस्वच्छिस्थि त्रस्त्रक
त्रिनी ॥ अन्नाख्या च महाभावाग्र सकाली जयापरा ॥ सिद्धिलक्ष्मी विश्वलक्ष्मी महाप्रत्यंगिरासुजा ॥ सुन्दरी त्रिपुरा चात्
ग्रचरा प्रकाशिनी ॥ विभिन्ना वसुधा जाता नानाभेदस्वमाश्रिता ॥ एकासा बहुरूपा च जम्भी याहि त्वं च शुभ्रा स एव साधक
श्रेष्ठः सिद्धिज्ञानस्य भाजनं ॥ अनुष्ठानरता सर्वसिद्धिभागी भवेद्ध्रुवं ॥ ॥ इति श्रीवाराहीतन्त्रे दक्षिणाम्नाये निर्वाणपदे पञ्च
विंशतिपटलः ॥ २५ ॥ भैरव उवाच ॥ कुर्यान्त्र दासनं तस्माधारोप्य चांगला घवम् ॥ वज्रिं सुदो ... श्रुतिभिर्मस्ये त्रयो श्रेयो पि
भिः ॥ स्वंगी हृ नान्या स्वनाति कथ्यते कानि विस्मृदा ॥ जानुर्वोरंतरे सम्यक् कृत्वा पादतले उभे ॥ ऋजुकाये समासीनः स्व
स्तिकं तत्प्रचक्षते ॥ सव्ये दक्षिणगुल्फं तु पृष्ठपार्श्वे नियोजयेत् ॥ दक्षिणे ऽपि तथा सव्यं गोमुखं गोमुखं तथा ॥ एकं पादं त
थैकस्मिन् विन्यस्योरुणि संस्थितं ॥ इतरस्मिंस्तथा चैकं वीरासनमिति रितं ॥ गुदं निरुध्य गुल्फाभ्यां व्युत्क्रमेण समाहितः
कूर्मासनं भवेदेतदिति योगविदो विदुः ॥ पद्मासनं तु संस्थाप्य जान्वोरन्तरे करौ ॥ निवेश्य भूमौ संस्थाप्य व्योमस्थं कु

कुक्कुटासनं ... भद्रादिकरणानि च ॥ अथातो नाद्यसंधेन स्यादभ्यासात्क्रमो हठयोगे ब्रह्मचारी मिताहारी त्यागी योगपरायणः ॥ अब्दा
दूर्ध्वं भवेत्सिद्धिर्नात्र कार्या विचारणा ॥ सुस्निग्धमधुराहारश्चतुर्थांशविवर्जितः ॥ भुज्यते शिवसंप्रीत्यै मिताहारः स उच्यते ॥ कट्वम्ललवणतीक्ष्ण
तक्र ... भोजनमहितं विद्यात् पुनरुष्णीकृतं ॥ रूक्षमतिलवणं तिलपिण्याकं शाकं तथा ॥ वर्जयेद्
कीर्तन प्रीतिवह्निस्त्रीपथसेवनं ॥ प्रातःस्नानोपवासादिकायक्लेशादिकं तथा ॥ गोधूमशालियवषाष्टिकशोभनान्नं क्षीराज्य
खण्डनवनीतसितामधूनि ॥ शुण्ठीपटोलकफलादिकपञ्चशाकं मुद्गादिदिव्यमुदकं च यमीन्द्रपथ्यम् ॥ इष्टं सुमधुरं स्नि
ग्धं गव्यं धातुप्रपोषणम् ॥ मनाभिलषितं योग्यं योगी भोजनमाचरेत् ॥ युवा वृद्धोऽतिवृद्धो वा व्याधितो दुर्बलोऽपि वा ॥
अभ्यासात्सिद्धिमाप्नोति सर्वयोगेष्वतन्द्रितः ॥ पीठानि कुम्भकाश्चित्रा मुद्रादिकरणानि च ॥ सर्वाण्यपि हठाभ्यासे राजयो
योगफलावधि ॥ अथासने दृढे योगी वशी हितमिताशनः ॥ गुरूपदिष्टमार्गेण योगमार्गं समभ्यसेत् ॥ चले वाते चलं
चित्तं निश्चले निश्चलं तथा ॥ योगी स्थाणुत्वमाप्नोति ततो वायुं निरोधयेत् ॥ यावद्वायुः स्थितो देहे तावज्जीवनमुच्यते ॥
मरणं तस्य निष्क्रान्तिस्ततो वायुं निरोधयेत् ॥ मलाकुलासु नाडीषु मारुतो नैव मध्यगः ॥ कथं स्यादुन्मनीभावः कार्य
सिद्धिः कथं भवेत् ॥ शुद्धिमेति यदा सर्वं नाडीचक्रं मलाकुलं ॥ तदैव जायते योगी प्राणसंग्रहणे क्षमः ॥ प्राणायामं
सततं कुर्यात्सात्त्विकया धिया ॥ यथा सुखं मवस्थाय मलाः शोषं प्रयान्ति च ॥ बद्धपद्मासने योगी प्राणं चन्द्रेण
पूरयेत् ॥ धारयित्वा यथाशक्त्या भूयः सूर्येण रेचयेत् ॥ प्राणं सूर्येण चाकृष्य पूरयेदुदरं शनैः ॥ विधिवत्कुम्भकं कृत्वा

वंधनं यस्तनायासात्तस्य मेवोपजायते ॥ नवासनं सिद्धसमं न कुंभसदृशोऽनिलं ॥ न खेचरीसमा मुद्रा न नादसदृशो लय ॥ वामोरूपरि द-
क्षिणं च चरणं संस्थाप्य वामं तथा दक्षोरूपरि पश्चिमेन विधिना धृत्वा कराभ्यां दृढं ॥ अंगुष्ठे हृदये निधाय चिबुकं नासाग्रमालोकये-
त् एतद्व्याधिविनाशकारि यमिनां पद्मासनं प्रोच्यते ॥ उत्तानौ चरणौ कृत्वा ऊरुसंस्थौ प्रयत्नतः ॥ ऊरुमध्ये तथोत्तानौ पाणी कृत्वा ततो दृशौ ॥
नासाग्रे विन्यसेद्राजदंतमूलं च जिह्वया ॥ उत्तंभ्य चिबुकं वक्षस्युत्थाप्य पवनं शनैः ॥ इदं पद्मासनं प्रोक्तं सर्वव्याधिविनाशनं ॥ दुर्लभं
येन केनापि धीमता लभ्यते भुवि ॥ कृत्वा संपुटितौ करौ दृढतरं बध्वा तु पद्मासनं गाढं वक्षसि सन्निधाय चिबुकं ध्यायंश्च तच्चेतसि ॥ वारंवा-
रमपानमूर्ध्वमनिलं प्रोत्सारयन्पूरितं मुंचन्प्राणमुपैति बोधमतुलं शक्तिप्रबोधोदयात् ॥ पद्मासने स्थितो योगी नाडीद्वारेण पू-
रयेत् ॥ मारुतं यस्तु विधृतिं स मुक्तो नात्र संशय ॥ गुल्फौ च वृषणस्याधः सीवन्याः पार्श्वयोः क्षिपेत् ॥ दक्षिणे सव्यगुल्फं तु दक्ष-
गुल्फं तु सव्यके ॥ हस्तौ तु जान्वोः संस्थाप्य स्वांगुलीः संप्रसार्य च ॥ व्यात्तवक्त्रो निरीक्षेत नासाग्रं सुसमाहितः ॥ सिंहासनं भवेदेतत्पूजितं
योगिभिः सदा ॥ बंधत्रितयसंधानं कुरुते चासनोत्तमम ॥ गुल्फौ च वृषणस्याधः सीवन्याः पार्श्वयोः क्षिपेत् ॥ पार्श्वपादौ च पाणिभ्यां
दृढं बध्वा सुनिश्चलं ॥ भद्रासनं भवेदेतत्सर्वव्याधिविनाशनं ॥ गोरक्षासनमित्याहुरिदं वै सिद्धयोगिनः ॥ एवमासनबंधेषु यो-
गींद्रो विगतश्रमः ॥ अभ्यसेन्नाडिकाशुद्धिं मुद्रादिपवनक्रियां ॥ क्रियायुक्तस्य सिद्धिः स्यादक्रियस्य कथं भवेत् ॥ न शास्त्रपाठमा-
त्रेण योगसिद्धिः प्रजायते ॥ न वेषधारणं सिद्धेः कारणं न च तत्कथा ॥ क्रियैव कारणं सिद्धेः सत्यमेतन्न संशयः ॥ शिश्नोदररता
ये हे तद्वेषधारिणी ॥ मयि बोधाद्बोध्यच्छेत्तछ्रीयं विश्वबुद्बुदः ॥ पानी नउदिमोवेमि विकल्पावसगाः कृताः ॥ आसनं कुंभ

बा॰तं
२७
न संशयः ॥ नाभिदघ्नजले पायुन्यस्तनालोत्कटासनः ॥ आधाराकुंचनं कुर्यात्क्षालनं बस्तिकर्म तत् ॥ गुल्मप्लीहोदरं चापि
वातपित्तकफोद्भवं ॥ बस्तिकर्मप्रभावेन क्षीयंते सकलामयाः ॥ धात्विंद्रियांतःकरणप्रसादं दधाच्च कांतिं दहनप्रदीप्तिं ॥ अ-
शेषदोषोपचयं निहन्यादभ्यस्यमानं जलबस्तिकर्म ॥ सूत्रं वितस्ति सुस्निग्धं नासानाले प्रवेशयेत् ॥ मुखान्निर्गमयेदेषा ने-
तिः सिद्धैर्निगद्यते ॥ कपालशोधिनी चैव दिव्यदृष्टिप्रदायिनी ॥ जत्रूर्ध्वजातरोगौघं नेतिराशु निहंति च ॥ निरीक्षेन्नि-
श्चलदृशा सूक्ष्मलक्ष्यं समाहितः ॥ अश्रुसंपातपर्यंतमाचार्यैस्त्राटकं स्मृतं ॥ मोचनं नेत्ररोगाणां तंद्रादीनां कपाटकं ॥
यत्नतस्त्राटकं गोप्यं यथा हाटकपेटकं ॥ अमंदावर्तवेगेन तुंदं सव्यापसव्यतः ॥ नतांशो भ्रामयेदेषा नौली गोली प्रश-
स्यते ॥ मंदाग्निसंदीपनपाचनादिसंधापिकानंदकरी सदैव ॥ अशेषदोषामयशोषणी च हठक्रियामौलिरियं च नौली ॥
भस्त्रावल्लोहकारस्य रेचपूरौ ससंभ्रमौ ॥ कपालभातिर्विख्याता कफदोषविशोषिणी ॥ षट्कर्मभिर्गतस्थौल्यं
कफमेदोबलाधिकं ॥ प्राणायामं ततः कुर्यादनायासेन सिध्यति ॥ प्राणायामैरेव सर्वे प्रशुष्यंति मला इति ॥ आचा-
र्याणां तु केषांचिदन्यत्कर्म न संमतं ॥ षट्कर्मयोगमाप्नोति पवनाभ्यासतत्परः ॥ ब्रह्मादयोपि त्रिदशाः प्राणायामपरा-
यणाः ॥ तेनाभिसिद्धिं गतास्तेन तस्मात्पवनमभ्यसेत् ॥ सुमना कालकाभयं तस्मात्पवनमभ्यसेत् ॥ यावद्बद्धो मरुद्देहे
यावच्चित्तं निरामयं ॥ यावद्दृष्टिर्भ्रुवोर्मध्ये तावत्कालभयं कुतः ॥ विधिवत्प्राणसंयामैर्नाडीचक्रे विशोधिते ॥ सुषुम्ना-
वदनं भित्वा सुखाद्विशति मारुतः ॥ मारुते मध्यसंचारे मनस्थैर्यं प्रजायते ॥ यो मनःसुस्थिरीभावः सैवावस्था मनोन्मनी ॥ गुरुः
२७

पुनः चंद्रेण रेचयेत् ॥ येन त्यजेत्तेन पीत्वा धारयेदविरोधतः ॥ रेचयेच्च ततोऽन्येन शनैरेव न वेगतः ॥ प्राणंचेदिडया पिबेन्नियमितं भूयोऽ
न्यया रेचयेत्पीत्वा पिंगलया समीरणमथो बध्वा त्यजेद्वामया ॥ सूर्याचंद्रमसोरनेन विधिनाबिंबद्वयं ध्यायतां शुद्धा नाडिग
णा भवंति यमिनां मासत्रयादूर्ध्वतः ॥ प्रातर्मध्यंदिने सायमर्द्धरात्रे च कुंभकान् ॥ शनैरशीतिपर्यंतं चतुर्वारं समभ्यसेत् ॥ अ
धमे जायते स्वेदः कंपो भवति मध्यमे ॥ उत्तिष्ठत्युत्तमे प्राणरोधे पद्मासने मुहुः ॥ जलेन श्रमजातेन गात्रमर्दनमाचरेत् ॥ दृढ
ता लघुता चापि तेन गात्रस्य जायते ॥ अभ्यासकाले प्रथमे शस्तं क्षीराज्यभोजनं ॥ ततोऽभ्यासे स्थिरीभूते न तादृङ्नियमग्रहः ॥ यथा
सिंहो गजो व्याघ्रो भवेद्वश्यः शनैः शनैः ॥ तथैव सेवितो वायुरन्यथा हंति साधकं ॥ प्राणायामेन युक्तेन सर्वरोगक्षयो भवेत् ॥
अयुक्ताभ्यासयोगेन सर्वरोगसमुद्भवः ॥ हिक्का कासस्तथा श्वासः शिरःकर्णाक्षिवेदना ॥ भवंति विविधा दोषाः पवनस्य व्यतिक्र
मात् ॥ युक्तं युक्तं त्यजेद्वायुं युक्तं युक्तं च सेवयेत् ॥ युक्तं युक्तं च बध्नीयादेवं सिद्धिमवाप्नुयात् ॥ यदा नाडिविशुद्धिः स्यात्तदा चिह्ना
नि बाह्यतः ॥ कायस्य कृशता कांतिस्तथा जायते निश्चितं ॥ यथेष्टधारणं वायोरनलस्य प्रदीपनं ॥ नादाभिव्यक्तिरारोग्यं
जायते नाडिशोधने ॥ मेदःश्लेष्माधिकादिनाशार्थं षट्कर्मादि समाचरेत् ॥ अन्यथा नाचरेत्तानि दोषाणां समभावतः ॥ धौती
वस्तिस्तथा नेतिस्त्राटकं नौलिकं तथा ॥ कपालभाथी चैतानि षट्कर्माणि प्रचक्षते ॥ कर्मषट्कमिदं गोप्यं घटशोधनकारकं
विचित्रगुणसंधायि पूज्यते योगपुंगवैः ॥ चतुरंगुलविस्तारं हस्तपंचदशायतं ॥ गुरूपदिष्टमार्गेण सिक्तं वस्त्रं शनैर्ग्रसेत्
ततः प्रत्याहरेच्चैवं बहुदिनैर्धौतीकर्मतत् ॥ श्वासः कासः प्लीहकुष्ठं कफरोगाश्च विंशतिः ॥ धौतीकर्मप्रभावेन नश्यंत्येव

वा॰नं
२८

वारयेत्पवनं स्थली ॥ मुखसंयकप्रयत्नेन घ्राणं घ्राणेन रेचयेत् ॥ यथागलति हृत्कंठे कपालपवनं ततः ॥ वेगेन पूर
येच्चापि हृत्पद्मावधि मारुतं ॥ पुनर्विरेचयेत्तद्वत्पूरयेच्च पुनः पुनः ॥ यथैव लोहकाराणां भस्त्री वेगेन चारयेत् ॥ त
थैव स्वशरीरस्थं चालयेत्पवनं शनैः ॥ यदा श्रमो भवेद्देहे तदा सूर्येण रेचयेत् ॥ अथोदरं भवेत्पूर्णमनिलेन तथा ल
घु ॥ धारयेन्नासिकामध्ये अंगुलीभ्यां तथा दृढं ॥ कुंभकं पूर्ववत्कृत्वा रेचयेदिडयानिलं ॥ वातपित्तश्लेष्महरं शरी
राग्निविवर्द्धनं ॥ कुंडलीबोधकं कुंभो रोगघ्नः सुखदः शुभः ॥ ब्रह्मनाडीमुखसंस्थः कपालार्गलनाशनः ॥ सम्यग्ब
द्धासमुद्भूतो ग्रंथित्रयविभेदकः ॥ वेगाद्घोषं पूरकं भृंगनादं भृंगीनादं रेचकं मंदमंदं ॥ योगींद्राणामेवमभ्यासयो
गाच्चित्ते याता काचिदानंदमूर्छा ॥ पूरकांते तु गाढतरं बद्ध्वा जालंधरं शनैः ॥ रेचयेन्मूर्छनाख्येयं मनोमूर्छा सुखप्रदः ॥
अंतःप्रवर्तिताधारमारुतापूरितोदरः ॥ साक्षात्पयस्यगाधेऽपि प्लवते ब्रह्मपुत्रवत् ॥ प्राणायामस्त्रिधा प्रोक्तो रे
चपूरककुंभकैः ॥ सहितः केवलश्चेति कुंभको द्विविधो मतः ॥ रेचकः पूरकः कार्यः स वै सहितकुंभकः ॥ यावत्केवल
सिद्धिः स्यात्तावत्सहितमभ्यसेत् ॥ रेचकं पूरकं मुक्त्वा सुखाद्वायुनिरोधनात् ॥ प्राणायामोऽयमित्युक्तः स वै केवलकुं
भकः ॥ केवले कुंभके सिद्धे रेचपूरकवर्जिते ॥ न तस्य दुर्लभं किंचित्त्रिषु लोकेषु विद्यते ॥ शक्तः केवलकुंभेन यथेष्ट
वायुधारणात् ॥ राजयोगपदं चैव लभते नात्र संशयः ॥ हठं विना राजयोगो राजयोगं विना हठः ॥ न सिध्यति ततो युग्मना
निष्पत्तेः समभ्यसेत् ॥ कुंभकः प्राणरोधांते कुर्याच्चित्तं निरामयं ॥ एवमभ्यासयोगेन राजयोगपदं व्रजेत् ॥ कुंभका

गुरुः
२८

तत्सिद्धयेविधानज्ञोविचित्रान्कुर्वंतिकुंभकान् ॥ विचित्रकुंभकाभ्यासाद्विचित्रासिद्धिमवाप्नुयात् ॥ सूर्यभेदनमुज्जायीतथाशी
त्कालशीतली ॥ भस्त्रीकाभ्रमरीमूर्छाकेवलश्चाष्टकुंभकाः ॥ पूरकान्तेतुकर्तव्योवंधोजालंधराभिधः ॥ कुंभकान्तेरेचकादौकर्त
व्यस्तुड्डियानकः ॥ अधस्तात्कुंचनेनाशुकंठसंकोचनेकृते ॥ मध्येपश्चिमतानेनस्यात्प्राणोब्रह्मनाडिगः ॥ अपानमूर्द्ध्वमुत्
थाप्यप्राणंकंठादधोनयेत् ॥ योगीजराविमुक्तःस्यात्षोडशाब्दवयोभवेत् ॥ अथासनेसुखादेववध्वावध्वासनंततः ॥ दक्ष
णाड्यासमाकृष्यवर्हिस्थंपवनंशनैः ॥ आकेशादानखाग्राच्चनिरोधावधिकुंभयेत् ॥ कृत्वावैवामनाड्याचवालयेत्पवनं
शनैः ॥ कपालशोधनंवाततदोषघ्नंकृमिनाशनं ॥ पुनःपुनरिदंसूर्यभेदनंसमुदाहृतं ॥ मुखंसंयम्यनासाभ्यांआकृष्य
पवनंशनैः ॥ यथालगतिकंठात्तुहृदयावधिसस्वनं ॥ पूर्ववत्कुंभयेत्प्राणंरेचयेदिडयाततः ॥ श्लेष्मादोषहरंदेहवल
दीप्तिविवर्द्धनं ॥ कुंभकुर्यात्सदावक्रप्राणेनैवविजृंभितं ॥ एवमभ्यासयोगेनकामदेवोद्वितीयकं ॥ योगीवक्त्रेःसमा
साघसृष्टिसंहारकारकः ॥ नक्षुधानतृषानिद्रानैवालस्यंतुजायते ॥ भवेत्स्वच्छंददेहश्चसर्वोपद्रववर्जितः ॥ अनेन
विधिनासत्यंयोगीन्द्रोभुविमंडले ॥ रसनातालुमूलेनयःप्राणंसततंपिवेत् ॥ सभवेत्सर्वसिद्धीनांभाजनंनात्रसं
शयः ॥ रसनातालुमूलेनयःप्राणंसततंपिवेत् ॥ अब्दार्द्धेनभवेत्तस्यसर्वगांसुस्थिरःक्रिया ॥ जिह्वायावायुमाकृष्य
पूर्ववत्कुंभसाधनं ॥ प्राणेनपूरणंश्वासाभ्यांरेचयेदनिलंशनैः ॥ गुल्मश्लेष्मादयोदोषाःज्वरपित्तक्षुधातृषा ॥ सतानि
शीतलीनामकुंभकोयंनिहंतिच ॥ ऊर्वोरुपरिसंस्थाप्यउभेपादतलेतथा ॥ पद्मासनंभवेत्तत्सर्वपापप्रणा
शनं ॥ सम्यक्पद्मासनंबध्वासमग्रीवोदरःसुधीः ॥ मुखंसंयम्ययत्नेनप्राणंघ्राणेनरेचयेत् ॥ अथैवस्वशरीरस्थं

वा॰तं
९९

ल्पातनोमुद्रांविसर्जयेत् ॥ नापथ्यंनहिपथ्यंवरसासर्वेपिनीरसा ॥ अपिमुखंविषंघोरंपीयूषमिवजीर्यते ॥ क्षयंकुष्टं
गुदावर्त्तंगुल्माजीर्णपुरोगमाः ॥ दोषसर्वेक्षयंयातिमहामुद्रांतुयोभ्यसेत् ॥ कथितेयंमहामुद्रामहासिद्धिकरीनृणां
गोपनीयाप्रयत्नेननदेयायस्यकस्यचित् ॥ पार्ष्णिभागेनपादस्ययोनिस्थानेनियोजयेत् ॥ वामोरूपरिसंस्थाप्य
दक्षिणंचरणंतथा ॥ पूरयित्वाततोवायुंहृदयेचिवुकंदृढं ॥ निक्षिप्ययोनिमाकुंच्यमनोमध्येनियोजयेत् ॥ धार
यित्वायथाशक्त्यारेचयेदनिलंशनैः ॥ सव्यांगेचसमभ्यास्यदक्षिणेनरमभ्यसेत् ॥ मतमेतत्तुकेषांचित्कंठवंधंवि
वर्जयेत् ॥ राजदंतस्यजिह्वायावंधःशस्तोभवेदिति ॥ अयंकिलमहावंधमहासिद्धिप्रदायकः ॥ महामुद्रावमेनं
ववदंतिविवुधोत्तमाः ॥ वंद्वासेवसमभ्यस्यपर्यासेपुनरभ्यसेत् ॥ यावत्तंख्याभवेत्तुल्यातनोमुद्रांविसर्जयेत् ॥ नाप
थ्यंनहिपथ्यंवरसासर्वेपिनीरसा ॥ अविमुक्तंविषंघोरंपीयूषमिवजीर्यति ॥ क्षयकुष्टगुदावर्त्तंगुल्माजीर्णपुरो
गमाः ॥ दोषाःसर्वेक्षययांतिमहामुद्रांतुयोभ्यसेत् ॥ कथितेयंमहामुद्रामहासिद्धिकरीनृणां ॥ गोपनीयाप्रय
त्नेननदेयायस्यकस्यचित् ॥ पार्ष्णिभागेनपादस्ययोनिस्थानेनियोजयेत् ॥ वामोरूपरिसंस्थाप्यदक्षिणंचरणंत
था ॥ पूरयित्वाततोवायुंहृदयेचिवुकंदृढं ॥ निक्षिप्ययोनिमाकुंच्यमनोमध्येनियोजयेत् ॥ धारयित्वायथा
शक्त्यारेचयेदनिलंशनैः ॥ सव्यांगेचसमभ्यास्यदक्षिणेनरमभ्यसेत् ॥ मतमेतत्तुकेषांचित्कंठवंधंविवर्जयेत्
राजदंतस्यजिह्वायावंधःशस्तोभवेदिति ॥ अयंकिलमहावंधःमहासिद्धिप्रदायकः ॥ कालपाशमहावंधविमो

गुरुः
९९

कुंडलीबोधःकुंडलीबोधितोभवेत् ॥ अनुर्गतासुखुम्नाचहठसिद्धिश्चजायते ॥ वपुःकृशत्वंवदनेप्रसन्नतानादस्फुट
त्वंनयनेवनिर्मले ॥ आरोग्यताविंदुजयोग्निदीपनंनाडीवुसिद्धिंहठसिद्धिलक्षणं ॥ सशैलवनधात्रीणांयथाधारोहि
कुंडली ॥ सुप्तागुरुप्रसादेनयथायागर्त्तिकुंडली ॥ तयापद्मानिसर्वाणिभिद्यंतेग्रंथयोपिच ॥ प्राणस्यशून्यपद
वीतदाराजपथायते ॥ तथाचित्तंनिरालंवंतथाकालस्यवंचनं ॥ सुषुम्नाशून्यपदवीब्रह्मरंध्रंमहापथः ॥ श्मशा
नंसांभवीमध्यमार्गश्चेत्येकवाचका ॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेनप्रवोधयतुमीश्वरीं ॥ ब्रह्मद्वारमुखसुप्तंमुद्राभ्यासंसमा
चरेत् ॥ महामुद्रामहावंधोमहावेधश्चखेचरी ॥ उड्डियानंमूलवंधःततोजालंधराभिधः ॥ करणीविपरीताख्यावज्रो
लीशक्तिचालनं ॥ इदंचमुद्रादशकंजरामरणनाशनं ॥ आदिनाथोदितंसर्वंअष्टैश्वर्यप्रदायकं ॥ वल्लभंसर्वसिद्धा
नांदुर्लभंमरुतामपि ॥ गोपनीयंप्रयत्नेनयथारत्नकरंडकं ॥ कस्यचिन्नैववक्तव्यंकुलस्त्रीसुरतंयथा ॥ वज्रोली
रसरोभिश्चसहजालित्रिधामता ॥ एतेषांलक्षणंवक्षेकर्त्तव्यंचविशेषतः ॥ पादमूलेनवामेनयोनिसंपीड्य
दक्षिणां ॥ पादंप्रसारितंधृत्वाकराभ्यांधारितंसुखं ॥ कंठेवंधंसमारोप्यधारयेद्वायुमूर्द्धतः ॥ यथादंडाहतःसर्पो
दंडाकारःप्रजायते ॥ ऋज्वीभूतातथाशक्तिःकुंडलीसहसाभवेत् ॥ तदासिमननावस्थाजायतेद्विपुनाश्रिना
ततःशनैःशनैरेवरेचयेन्नतुवेगतः ॥ इयंखलुमहामुद्रामहासिद्धैःप्रदर्शिता ॥ महाक्लेशादयोदोषाजायंतेम
रणादयः ॥ महामुद्रांचतेनैववदंतिविबुधोत्तमाः ॥ चंद्रांसेचसमभ्यस्यसूर्यांशेपुनरभ्यसेत् ॥ यावत्तुल्याभवेत्तु

वा॰तं १००

स्थितोभूत्वासोमपानंकरोतियः ॥ मासार्द्धेननसंदेहोमृत्युंजयतियोगवित् ॥ नित्यंसोमकलापूर्णाशरीरंयस्यदेहि
नः ॥ तक्षकेनापिदष्टस्यविषंतस्यनसर्पति ॥ गोमांसंभक्षयेन्नित्यंपिवेदमरवारुणीं ॥ कुलीनंतमहंविद्याइत
रेकुलघातकाः ॥ गोशब्देनोदिताजिह्वातत्प्रवेशोहितालुनि ॥ गोमांसभक्षणंतत्तुमहापातकनाशनं ॥ जिह्वाप्रवे
शनंभूतंवह्निनोत्पादितंखलु ॥ चंद्रात्स्रवतियासम्यक्सास्यादमरवारुणी ॥ मूर्द्धषोडशपद्मपत्रगलितंप्राणाद
वाप्तंहठात्ऊर्ध्वास्योरसनांविधायविपरेशक्तिंपरांचिंतयेत् ॥ तत्कल्लोलजलाकुलंसुविमलंधारामृतंयःपिवेत्
निर्दोषःसमृणालकोमलतनुर्योगीचिरंजीवति ॥ वर्षांतियद्दिलंविकायमनिशंजिह्वारसस्पंदिनीसक्षाराकदय
दुग्धसदृशीसध्वाज्यतुल्यातथा ॥ व्याधीनांहरणंजरांतकरणंशास्त्रागमोदीरणंतस्यस्यादमरत्वमष्टगुणितंसि
द्धांगणाकर्षणं ॥ एवंसर्वेद्धिमयंवीजएकामुद्राचखेचरी ॥ एकादेवोनिरालंवएकावस्थामनोन्मनी ॥ सुचिरंध्यानज

गुरुः १००

नकंपंवस्त्रोतःसमन्वितः ॥ तिष्ठंतीखेचरीमुद्रातस्मिन्शून्येनिरंजने ॥ यथालेपंपिहितंसुखिलंमेरुश्चांतथैव
तस्मिंस्तत्त्वंप्रवदतिसुधीयस्तनमुखनिम्नगा ॥ चंद्रात्सारस्रवतिवपुषस्तेनमृत्युन्नराणांतद्बध्नीयात्करणममलं
नान्यथाकार्यसिद्धि ॥ ॥ इतिश्रीवाराहीतंत्रेदक्षिणाम्नायनिर्वाणपदेषड्विंशपटलः ॥ २६ ॥ भैरवउवाच
पार्ष्णिभागेनसंपीड्ययोनिमाकुंचयेद्दृढं ॥ अपानमूर्द्धमाकृष्यमूलवंधोयमुच्यते ॥ अधोगतमकारंवैऊर्द्ध
गंकुरुतेवलात् ॥ आकुंचनेनतंप्राहुर्मूलवंधंहियोगिनः ॥ गुदपार्ष्णितुसंपीड्यवायुमाकुंचयवलात् ॥

वनविचक्षणः॥ अयंचसर्वनाडीनामूर्द्धगतिनिबोधकः॥ त्रिवेणीसंगमंधत्तेकेदारंपापयेन्मनः॥ रूपलावण्य
सम्पन्नायथास्त्रीपुरुषंविना॥ महामुद्रामहाबंधौनिष्फलौवेधवर्जितौ॥ महावेधास्थितोयोगीकृत्वापूरकमेकधीः॥
वायूनांगतिमावृत्यनिभृतंकंठमुद्रया॥ समहस्तयुगोभूमौस्फिचौसंताडयेच्छनैः॥ पुटद्वयंसमाकृष्यवायुस्फुरतिस
त्वरं॥ सोमसूर्याग्निसंबंधोजायतेचामृतोजयः॥ मृतावस्थासमुत्पन्नाततोवायुंविरेचयेत्॥ महावेधोयमभ्यासा
न्महासिद्धिप्रदायकः॥ वलीपलितवेपघ्नःसेव्यतेसाधकोत्तमैः॥ एतत्त्रयंमहामुद्राजरामृत्युविनाशिनी॥ वह्नि
वृद्धिकरंचैवमनिमादिगुणप्रदं॥ अष्टधाक्रियतेचैवंयामेयामेदिनेदिने॥ सर्वसंवारसंधायीपापौघाभिदुरंस
दा॥ सम्यक्शिक्षावतामेवंस्वल्पंप्रथमसाधनं॥ वह्निस्त्रीपथिसेवानामादौवर्जनमाचरेत्॥ छेदनचालनदोहैः
कलांक्रमेणवर्द्धयेत्॥ सायावद्भ्रूमध्यंचेत्तितदाखेचरमुद्रया॥ कपालकुहरेजिह्वाप्रविष्टाविपरीतगा॥ भ्रुवो
रंतर्गताद्दष्टिर्मुद्राभवतिखेचरी॥ कलांपरांमुखीत्यक्षणार्द्धमपितिष्ठति॥ क्षणोनमुच्यतेयोगीव्याधिमृत्युज
लादिभिः॥ नरोगोमरणंतस्यननिद्रानक्षुधातृषा॥ नचमूर्छाभवेत्तस्ययोमुद्रांवेत्तिखेचरी॥ वाध्यतेनसरोगे
नलिप्यतेनसकर्मणा॥ वाध्यतेनसकालेनयोमुद्रांवेत्तिखेचरी॥ चित्तंचरतिखेयस्माज्जिह्वाचरतिखेगता॥
तेनैवखेचरीमुद्रासर्वसिद्धिनमस्कृताः॥ खेचर्यामुद्रितंयेनविवरंलंविकोर्द्धतः॥ नतस्यक्षरतेविंदुःकामिन्या
लिंगितस्यच॥ चरितोपियदाविंदुःसंप्राप्तश्चाग्निमंडलं॥ व्रजत्यूर्द्धंहठाच्छक्त्यानिरोधोयोगमुद्रया॥ उर्द्धजिह्वा

वा॰तं
१०१

ब्रह्मस्थानस्थितोरोधःप्रयातिपवनोलयं॥ ततोनजायतेमृत्युजरारोगादिकंतथा॥ ऊर्द्धनाभिरधस्तालुरूर्द्धभा
नुरधःशशी॥ करणीविपरीताख्यासर्वव्याधिविनाशिनी॥ नित्यमभ्यासयुक्तस्यजठराग्निप्रवर्द्धिनी॥ आहारो
बहुलस्तस्यसंपाद्यःसाधकस्यतु॥ अल्पाहारोनिराहारःक्षुधाल्तस्यवसाभवेत्॥ अधःशिरश्चोर्द्धपादौक्षणंस्या
त्प्रथमेदिने॥ क्षणाच्चकिंचिदधिकंमभ्यासेच्चदिनेदिने॥ वलितंपलितंचैवषण्मासात्तुनदृश्यते॥ मासत्रयंतु
योनित्यमभ्यसेत्सतुकालवित्॥ स्वेच्छयावर्त्तमानोपियोगोक्तैर्नियमैर्विना॥ वज्रोलींयोविजानातिसयोगीसिद्धि
मान्भवेत्॥ तत्रवस्तुद्वयंवक्ष्येदुर्लभंयस्यकस्यचित्॥ क्षीरंचैवद्वितीयंतुनारीचवशवर्तिनी॥ मेढ्रेणशनैः
सम्यक्कृत्वाकुंचनमभ्यसेत्॥ पुरुषोवापिनारीवावज्रोलीसिद्धिमाप्नुयात्॥ प्रयत्नतःशिरोजालेफूत्कारः
कंदकंदरे॥ शनैःशनैःप्रकुर्वीतवायुसंचारकारणात्॥ नारीभगेपतद्विंदुमभ्यासेनोर्द्धमाहरेत्॥ चलितंच
लितंविंदुमूर्द्धमाकृष्यरक्षयेत्॥ एवंरक्षतियोविंदुंमृत्युंजयतियोगवित्॥ मरणंविंदुपातेनजीवितंविंदुधा
रणात्॥ सुगंधियोगिनोदेहोजायतेविंदुधारणात्॥ यावद्विंदुःस्थितोदेहेतावन्मृत्युभयंकुतः॥ चित्तायत्तंनृणां
शुक्रंशुक्रायत्तंहिजीवितं॥ तस्माच्छुक्रंरजश्चैवरक्षणीयंप्रयत्नतः॥ विंदुमध्येरजोप्येवंविंदविंदुंचरक्षयेत्
मेढ्रेणाकर्षयेदूर्द्धंसम्यगभ्यासयोगवित्॥ अप्रयासप्राप्तवतांधन्यानांतत्त्वदर्शिनां॥ निर्मत्सराणांसिध्यतेनतुम
त्सराणांलिनां॥ सहजोलीचामरोलीवज्रोल्याएकभेदतः॥ जलेषुभस्मनिःक्षिप्यदग्धगोमयसंभवं॥ वज्रोलीमैथु

गुरुः
१०१

६८

वारंबारंतथाचोर्द्धसमायातिसमीरणः॥ प्राणादिनादिनोविंदुमूलबंधेनचैकतः॥ ततोयोगससंसिद्धौप्रमातत्रन
संशयः॥ अपानप्राणयोरैक्यात्क्षयोमूत्रपुरीषयोः॥ युवाभवतिवृद्धोपिसततंमूलबंधनात्॥ अपानेचोर्द्धमायातेस
म्पतःनाभिमंडले॥ तथाननेशिखादीर्घाक्रियतेवायुनाहता॥ ततोवायुवह्नियोगोप्राणायामसउष्णते॥ तेना
भ्यतःप्रदीप्तस्तुकृतोदेहक्षयस्तदा॥ तेनकुंडलिनीसुप्तासंतप्तासंप्रबुध्यते॥ दंडाहताभुजंगीवनिश्वस्यऋजु
नायिका॥ विलंप्रविश्यावततोब्रह्मनाड्यंतरेव्रजेत्॥ तस्मानित्यमूलबंधःकर्त्तव्योयोगिभिःसदा॥ ऊर्द्ध्वंस्थि
तःसुषुम्नायांप्राणस्तुड्डीयतेमतः॥ तस्मातेउड्डीयानोख्यायोगिभिःसमुदाहृतः॥ उड्डीनंकुरुतेयस्मादविश्रा
तंमहाखगः॥ उड्डीयानंतदेयस्याक्षत्रबंधोभिधीयते॥ उड्डियानंतुसहजंगुरुणाकथितंसदा॥ अभ्यसेत्सत
तंयस्तुवृद्धोपितरुणोभवेत्॥ नाभेरूर्द्धमधश्चापितानंकुर्यात्प्रयत्नतः॥ योगीसमभ्यसेत्सम्मृत्युंजयत्येवन
संशयः॥ अतिवज्रासनेपादौकराभ्यांधारयेद्दृढं॥ गुल्फदेशसमीपेचकंदंतत्रप्रपीडयेत्॥ पश्चिमतानमु
परिकारयेद्धृदयगले॥ शनैःशनैर्यथाप्राणस्तदागंधप्रगच्छति॥ सर्वेषामेवबंधानामुत्तमोउड्डियानकः॥ उड्डियाने
दृढबंधेमुक्तिःस्वाभाविकीभवेत्॥ कंठमाकुंच्यहृदयेस्थापयेद्दृढमिच्छय॥ बंधोजालंधराख्योयंजरामृत्युविनाश
कः॥ बध्नातिहिशिराजालमधोगामिनभोजलं॥ ततोजालंधरोबंधःकंठदुःखौघनाशनः॥ जालंधरेकृतेबंधे
कंठसंकोचनेकृते॥ मध्यमपश्चिमतानेनस्यात्प्राणोमध्यनाडिगः॥ इडाचपिंगलाचैवबाह्येयत्पश्चिमेपथं॥

वतीगंगापिंगलायमुनानदी॥ इडापिंगलयोर्मध्येबालरंडासरस्वती॥ पुच्छेप्रगृह्यभुजगींसुप्तामुद्बोधयंच्चतां
वा॰तं १०२ निद्रांविहायसाक्रम्यऊर्द्धमुत्तिष्ठतेहठात्॥ अवस्थिताचैवफणावतीसाप्रातश्चसायंप्रहरार्द्धमात्रंप्रसार्यसूर्य
परिधानयुक्त्याप्रगृह्यनित्यंपरिचालनीया॥ वितस्तिप्रमितंदीर्घविस्तारेचतुरंगुली॥ मृदुलंधवलंप्रोक्तंवेष्टना
म्बरलक्षणं॥ वज्रासनस्थितोयोगीचालयित्वाचकुंडली॥ कुर्यादनंतरंभस्त्रांकुंडलीमाशुबोधयेत्॥ भानोराकुंचने
नैवकुंडलीचालयेत्ततः॥ मृत्योर्वक्त्रगतस्यापितस्यमृत्युभयंकुतः॥ नाभादक्षिणमार्गवाहिपवनाप्राणेभिदीर्घो
कृतोवराडाभःपरिपूरिनामततनुःप्राग्घटिकायास्तथा॥ छित्वात्कालविशालवह्निवशगोभूरंध्रनाडीगणांत
त्कार्यंकुरुतेप्रनर्नवतरंवित्तक्रमस्कंधयन्॥ कुंडलीचालयित्वाथकुर्याद्भस्त्रींविशेषतः॥ एवमभ्यस्यतोनित्य
यमिनस्तुकुतोयमः॥ यदात्मसेत्सूर्यभेदमुज्वलीवापिशीतली॥ एवमभ्यासयोगेनशमनोयमिनाकुतः॥ मुहू
तद्वयपर्यंतंनिर्भयंचालनादसौ॥ ऊर्द्ध्वमाकृष्यतेकिंचित्सुषुम्नायाःसमुद्गतः॥ तेनकुंडलिनीतस्याःसुषुम्नाया गुरू
मुखंध्रुवं॥ जहातितस्मात्प्राणोयंसुषुम्नांव्रजतिनिश्चलां॥ तस्मात्तांचालयेन्नित्यंसुखसुप्तामरुंधती॥ यस्यासंचा १०२
लयेनाशुयोगीरोगात्प्रमुच्यते॥ येनसंचालिताशक्तिःसयोगीसिद्धिभाजनं॥ किमत्रबहुनोक्तेनकालंजयति
लीलया॥ ब्रह्मचर्यरतस्यैवनित्यंहितमिताशिनः॥ मंडलाद्दृश्यतेसिद्धिःकुंडल्याभ्यासयोगतः॥ अभ्यासेविस्त
तांचाडीविभूनांसहमभिषेचयेत्॥ तांधारयेदुत्तमांगेदिव्यदृष्टिप्रदायिनी॥ द्विसप्ततिसहस्राणांनाडीनांमलशोधने

नाहूर्द्धंस्त्रीपुंसाःस्वांगलेपनं॥आसीनयोःसुखेनैवमुक्ताव्यापरयोक्षणं॥सहजोलीरियंप्रोक्तासाश्रद्धेयायोगिभिःस
दा॥अयंशुभंकरोयोगोभोगेभुक्तेपिमुक्तिदः॥विहायनित्यंप्रथमांवधारांविहायनिःसारतमांत्यधारं॥निषव्य
तेशीतलमध्यधाराकपालिकेकुंठमतेरमेध्या॥अमरीयोपिबेन्नित्यंनस्यंकुर्याद्दिनेदिने॥वज्रोलीमभ्यसेत्स
त्वेअमरोलीतिकथ्यते॥पुंसोविंदुसमाकुंच्यसम्यगभ्यासपाटवात्॥यदिनारीरजोरक्षेत्सयोगीवासियोगिनी॥
तस्माकिंचिद्रजोनाशंनगच्छतिनसंशयः॥तस्याशरीरेनादश्चविंदुनाविंदुगच्छति॥सविंदुतद्रजश्चैवएकेभूता
स्वदेहजैः॥वज्रोल्याभ्यासयोगेनसर्वसिद्धिःप्रजायते॥मेढ्रानाकुंचनादूर्द्धंरजसासिद्धियोगिनी॥अतीतानाग
तवेत्तिखेचरेवभवेद्ध्रुवं॥देहसिद्धिंचलभतेवज्रोल्याभ्यासयोगतः॥तस्मादयंसाधकानांभोगमुक्तिविमु
क्तिदः॥तस्मात्पुण्यवतामेवयोगोयंसंप्रसिध्यति॥कुटिलांगीकुंडलिनीभुजंगीशक्तिरीश्वरी॥कुंडल्यारुंधदे
वीतिशब्दापर्यायवाचका॥उद्घाटयेत्कपाटंतुयथाकुंचिकयाहठात्॥कुंडलिन्यातथायोगीमोक्षद्वारविभेद
येत्॥येनमार्गेनगन्तव्यंब्रह्मस्थाननिरामयं॥मुखेनाछाद्यतद्द्वारंप्रसुप्तापरमेश्वरी॥कंदोर्द्धकुंडलीशक्तिर
ष्टधाकुंडलाकृतिः॥वंधनायचमूढानांसदामोक्षाययोगिनां॥अंभोदिशिखिदीपानांआधारःशेषकुंडला॥अशे
षयोगतंत्रीणांआधारःकुंडलीतथा॥कुंडलीकुटिलाकारासर्पवत्परिकीर्तिता॥साशक्तिश्चालितायेनसमुक्तो
नात्रसंशयः॥गंगायमुनयोर्मध्येवालरंडांतपस्विनी॥बलात्कालेनगृह्णीयातद्विष्णोःपरमंपदं॥इडाभंग

प्रबुद्धायामादिशक्तौप्राणःशून्यविलीयते॥उत्पन्नशक्तिबोधस्यत्यक्तनिःशेषकर्मणः॥योगिनसहजावस्थास्वयमेवप्रकाशते
वा॰तं सुषुम्नावाहिनीप्राणेशून्येविशतिमारुते॥तदासर्वाणिकर्माणिनिर्मूलयतियोगवित्॥अमरायनमस्तुभ्यंसोपिकालस्त्वयाहतः
१०३ पतितंपवनेयस्यजगदेतच्चराचरं॥चित्तेसमत्वमापन्नेवायुव्रजतिमध्यमे॥तथामरोलीवज्रोलीसहजोलीमतोपिव॥ज्ञानंकुतो
मनसिजीवतिदेहियावत्प्राणोपिजीवमनोस्तिपतेनयावत्प्राणोमनोद्वयमिदंविलययातिमोक्षंसगच्छतिनरोनकथंचि
दन्यत्॥ज्ञात्वासुषुम्नासद्भेदंकृत्वावायुंचमध्यगं॥स्थित्वासदैवसुस्थानेब्रह्मरंध्रेनिरोधयेत्॥सूर्यचंद्रसमाकृत्वादत्वाकारापि
पंजरे॥सुषुम्नाशांभवीशक्तिःशेषास्त्वेवनिरर्थकाः॥वायुःपरिचितोयस्मादग्निनासहकुंडली॥अथचिंतांतरेभ्यासप्रत्यासा
जीवयोगिना॥पवनोवध्यतेयेनतेनैववध्यतेमनः॥हेतुद्वयंतुचित्तस्यवासनाचसमीरणः॥तयोर्विनष्टएकस्मिंस्तद्द्व
नापिविनश्यतः॥तत्रैवलीयतेवायुःमनस्तत्रैवलीयते॥दुग्धांबुवत्संमिलितावुभौतौतुल्यक्रियौमानसमारुतौहि॥यतो
मरुत्तत्रमनःप्रवृत्तिर्यतोमनस्तत्रमरुत्प्रवृत्तिः॥एकस्यनाशादपरस्यनाशस्तत्रैवप्रवृत्तेरपरस्यवृत्तिः॥अध्वस्तयोश्चे
न्द्रियवर्गवृत्तिःविध्वस्तयोर्मोक्षपदस्यसिद्धिः॥रसस्यमनसश्चैवचंचलत्वंस्वभावतः॥रसोबद्धोमनोबद्धंकिंनसिध्यति
भूतले॥मूर्छितोहरतेव्याधिंमृतोजीवयतिस्वयं॥वद्धखेचरतांधत्तेसजीवशोरसेश्वरः॥वायुमार्गेवसंचारेसफलं
लभतेमहः॥ततोष्टगुणमैश्वर्यंसत्यमित्याहशंकरः॥मनःस्थैर्येस्थिरोवायुस्ततोविंदुःस्थिरोभवेत्॥विंदुस्थैर्याद गुरुः
यासत्वंपिंडस्थैर्यंप्रजायते॥इंद्रियाणांमनोनाथोमनोनाथस्तुमारुतः॥मारुतस्यलयोनाथस्तन्नाथंलयमाश्रयेत् १०३
स्वयमेवामोक्षस्त्वल्पिवापिमत्रांतरोमनः॥प्राणापानमपानंताद्वयकाश्चित्तवर्तते॥प्रनष्टोच्छ्वासनिःश्वासःप्रणष्ट
विषयग्रहः॥निश्चलोनिर्विकारश्चलयोजयतियोगिनः॥उच्छिन्नसर्वसंकल्पोनिःशेषाशेषचेष्टितः॥स्वावगम्योल
यःकोपिजायतेवाग्गोचरः॥यत्रदृष्टिर्लयस्तत्रभूतेंद्रियसनातनः॥साशक्तिर्जीवभूतानांद्वेअलक्ष्येलयंगते॥वेदशा

रुडप्रक्षालनोपायः कुंडलिन्यासमुच्यते ॥ इति मुद्रा दशधा प्रोक्ता आदिनाथेन शंभुना ॥ कारणं सर्वसिद्धीनामेकैकापि मे वसा ॥ रा
जयोगं विना पृथ्वी राजयोगं विना निशा ॥ राजयोगं विना मुद्रा विचित्रापि न राजते ॥ मारुताभ्यासनं किंचिन्मनोयुक्तं स
माचरेत् ॥ इतरेत्र न कर्त्तव्या मनोवृत्तिर्मनीषिणा ॥ विनापि मध्यमा नाडी रोदयाश्वासेन योगिनः ॥ आसनं धारणा संया
मं मुद्रापि सरला भवेत् ॥ अभ्यासेन हि पुत्राणां तदुन्नतिसमाधिना ॥ मुद्राणां चापरा मुद्रा भद्रा सिद्धिं प्रयच्छति ॥
उपदेशं हि मुद्राणां यो धत्ते सांप्रदायिकं ॥ स एव श्रीगुरुः स्वामी साक्षादीश्वर एव सः ॥ तस्य वाक्यपरो नित्यसंधा
स समाहितः ॥ अणिमादिगुणैश्वर्यं लभते कालवंचकः ॥ नमः शिवाय गुरवे नादबिंदुकलात्मने ॥ निरंजनपदं या
ति यतो योगी परायणः ॥ अथेदानीं प्रवक्ष्यामि समाधिक्रममुत्तमं ॥ मृत्युघ्नं च सुखोपायं ब्रह्मानंदकरं परम् ॥
राजयोगः समाधिश्च उन्मनी च मनोन्मनी ॥ अमरौघारयस्तत्त्वं शून्याशून्यं परं पदं ॥ अमनस्कं तथाद्वैतं निरालंबं
निरंजनं ॥ जीवन्मुक्तिः पदं सप्त पर्यायवाचकं ॥ सलिले सैंधवं यद्वत्साम्यं भजति योगतः ॥ यथात्ममनसो
रैक्यं समाधिरभिधीयते ॥ तत्समं च द्वयोरैक्यं जीवात्मापरमात्मना ॥ समस्तनष्टसंकल्पः समाधिः सोभिधीय
ते ॥ समाधिस्तु तथा ज्ञानं कर्पूरं सलिले यथा ॥ तथात्ममनसोरैक्यं समाधिः सोभिधीयते ॥ राजयोगस्य माहा
त्म्यं को वा जानाति तत्त्वतः ॥ ज्ञानं मुक्तिः स्थितिः सिद्धिः गुरुवाक्येन सिध्यति ॥ दुर्लभो विषयत्यागो दुर्लभं तत्त्वद
र्शनं ॥ दुर्लभा सहजावस्था सद्गुरोः करुणां विना ॥ यावन्नैव प्रविशति चरन्मारुतो मध्यमार्गे यावद्बिंदुर्न भवति दृ
ढः प्राणवातः प्रबंधः ॥ यावद्ध्याने सहजसदृशं जायते नैव चित्तं तावज्ज्ञानं वदति यदिदं दंभमिथ्याप्रलापः ॥ वा
युमार्गेण संचारस्य कलं लभते महत् ॥ तथाष्टगुणमैश्वर्यं सत्यं सत्यं वरानने ॥ विविधैरासनैः कुंभैर्विचित्रैः करणैरपि

वा·तं
१०४

पूर्णकुंभ इवार्णवे ॥ बाह्यचिंता न कर्तव्या तथैवांतरचिंतनं ॥ सर्वचिंता परित्याज्या न किंचिदपि चिंतये ॥ ज्ञेयं सर्वमयीतं च ज्ञानं च मन
सि उच्यते ॥ ज्ञानं ज्ञेयं मनश्चैव नान्यः पंथो द्वितीयकः ॥ मनो दृश्यमिदं सर्वं यत्किंचित्स चराचरं ॥ मनसो ह्युन्मनीभावो द्वैतं नै
वोपलभ्यते ॥ ज्ञेयवस्तुपरित्यागाद्विलयं याति मानसं ॥ मानसो विलये याते कैवल्यमपि कल्पते ॥ लयो लय इति प्राहुः कीदृ
शं लयलक्षणं ॥ अपुनर्वासनोत्थानाल्लयो विषयविस्मृतः ॥ एवं नानाविधोपायाः सम्यक्स्वानुभवान्विता ॥ समाधिमार्गाः कथि
ताः पूर्वाचार्यैर्महात्मभिः ॥ असक्यं तत्त्वबोधीनां मूढानामपि सम्मतं ॥ प्रोक्तं गोरक्षनाथेन नादोपासनमुच्यते ॥ श्री आदिनाथे
न सपादकोटिलयप्रकाराः कथिता जयंति ॥ नादानुसंधानकमेव चान्यं संमन्यामहे रत्नेसं लयानां ॥ श्रवणपुटनयनयुगलघ्रा
णमुखरोधनमेव कर्त्तव्यं शुद्धसुषुम्नाशरणौ स्फुटममलः श्रूयते नादः ॥ आरंभश्च घटश्चैव तथा परिचयस्ततः ॥ निष्पत्ति
सर्वयोगेषु स्यादवस्थाचतुष्टयं ॥ ब्रह्मग्रंथिर्भवेद्भिन्नानादः शून्ये समुद्भवः ॥ विचित्रः क्वणको देहेनाहतः श्रूयते ध्वनिः ॥ दिव्यगं
धा दिव्यवक्षस्तेजस्वी तु अरोगवान् ॥ संपूर्णहृदयः शून्य आरंभो योगवान्भवेत् ॥ द्वितीयभेदयुक्तेतु वायुर्भवति मध्यगः ॥
दृढासनो भवेद्योगी ज्ञानी देवसमस्तथा ॥ विष्णुग्रंथिस्तथा भेदात्परमानंदसूचकः ॥ अतिशून्ये विमर्दश्च भेरीशब्दस्तथा भ
वेत् ॥ अथ ग्रंथित्रयं भित्वा जायते मर्दलध्वनिः ॥ महाशून्ये समायाति सर्वसिद्धिसमाश्रयः ॥ चित्तानंदं ततो जित्वा सहजा
नंदसंभवः ॥ दोषदुःखजरामृत्युः क्षुधानिद्रात्तृषा तथा ॥ रुद्रग्रंथिस्ततो भित्वा सर्वपीठगतोनिलः ॥ निष्पत्तौ वैणवः शब्दः क्व
णन्नादो क्वणो भवेत् ॥ एकीभूतं तथा चित्तं राजयोगाभिधानकं ॥ सृष्टिसंहारकर्त्तासौ योगीश्वरसमो भवेत् ॥ राजयोगपदं
प्राप्य सुखवायोल्पचेतसां ॥ सद्यः प्रत्ययसंधायी सेव्यते नादयोलयः ॥ नादानुसंधानसमाधिभाजां योगीश्वराणां हृदि वर्ध
मानं ॥ आनंदमेकं वचसामवाच्यं जानाति तं श्रीगुरुनाथ एव ॥ मुक्तासनास्थितो योगी मुद्रां संधाय शांभवीं ॥ शृणुयाद्दक्षि

गुरु
१०४

स्वपुराणानि सामान्योगणिकाइव ॥ एकैवशांभवीविद्यागोप्याकुलवधूरिव ॥ अंतर्लक्षमनोदृष्टिर्निमेषांमेषवर्जिता ॥ एषातु
शांभवीमुद्रासर्वमंत्रेषुगोपिता ॥ अनंतलक्षविलीनचित्तपवनोयोगीयथावर्त्तते दृष्ट्यानिश्चलतारयावहिरधःपश्यन्नपश्यन्नपि ॥ मुद्रे
यंखेचरीभवतिसायुष्मत्प्रसादाद्गुरोःशून्याशून्यविवर्जितंस्फुरतितत्तत्वंपदंशांभवं ॥ ताराज्योतिषुसंयोज्योकिंचिदुन्नारयेद्भ्रुवौ ॥ स्यु
गतस्यमार्गेषु उन्मनीकाललक्षणा ॥ केचिदागमयोगेनकेचिन्निगमसंकुले ॥ केचित्तर्केनमुह्यंतिनैवजानंतितारकं ॥ अर्द्धोन्मीलितलो
चनस्थिरमनोनासाग्रदत्तेक्षणश्चंद्रार्कंचविलीयतांतरमुनोनिक्षिप्यभासान्तरे ॥ ज्योतीरूपमशेषवाह्यरहितंदेदीप्यमानपरंतत्व
प्रश्वरमचवस्तुपरमंवाच्यंकिमुत्राधिकं ॥ वासरेपूजयेल्लिंगंरात्रौचैकनपूजयेत् ॥ सततंपूजयोल्लिंगंदिवारात्रौनपूजयेत् ॥ सुखि
नज्ञानजनकंपंचस्त्रोतःसमन्वितं ॥ तिष्ठतेखेचरीमुद्रातस्मिंश्शून्यनिरंजने ॥ सव्यदक्षिणानाडिस्थोमध्यवाहोतमारुतः ॥ तिष्ठते
खेचरीमुद्रातत्रसत्यंनसंशयः ॥ सोमसूर्यद्वयोर्मध्येनिरालंवंतथापुनः ॥ संस्थितावोमचक्रेयासामुद्रानामखेचरी ॥ सोमयो
र्भेदितावामसाक्षाद्देशिववल्लभा ॥ पूजयेदतुलादिव्यासुषुम्नादक्षिणेमुखे ॥ पुरस्ताच्चैवपूर्यतनिश्चितास्खेचरीभवेत् ॥ अभ्य
स्ताखेचरीमुद्राउन्मनीसंप्रजायते ॥ अभ्यसेत्खेचरीमुद्रातावत्स्याद्योगनिद्रता ॥ संप्राप्तयोगनिद्रस्यकालोनास्तिकदाचन ॥ भ्रु
वोर्मध्येशिवस्थानंमनस्तत्रविलीयते ॥ ज्ञातव्यंतत्पदंतूर्यंतत्रकालोनविद्यते ॥ चंद्रसूर्यद्वयोर्मध्येमुद्रादद्याच्चखेचरी ॥ निरा
लंवेमहाशून्यव्योमचक्रव्यवस्थितं ॥ निरालंवंमनःकृत्वानकिंचिदपिचिंतयेत् ॥ सवाह्याभ्यंतरंव्योम्निघटवत्तिष्ठतिध्रु
वं ॥ वाह्यवायुर्यथालीनस्तथामध्येनसंशयः ॥ स्वस्थानगछतिप्राणःसूर्यंगिपवनेतथा ॥ एवमभ्यस्यमानस्यवायुमार्गे
सदानिशं ॥ अभ्यासाज्जायतेवायुर्मनस्तत्रविलीयते ॥ अजरत्वंभवेद्देहेआपदतलमस्तके ॥ सिध्यतेचमहायोगोमहाव
लपराक्रमः ॥ शक्तिमध्येमनःकृत्वाशक्तिर्मनसिमध्यतः ॥ मनसामनसोलोकेधारयेत्परमंपदं ॥ खमध्येकुरुचात्मानमा
त्ममध्येचखंकुरु ॥ सर्वमयंचखंकृत्वानकिंचिदपिचिंतयेत् ॥ अंतःशून्योवहिःशून्योशून्यःकुंभइवांवरे ॥ अंतःपूर्णोवहिःपूर्णः

यंतेतिस्वरेमनसाहृते ॥ नादकोटिसहस्राणिविंदुकोटिशतानिच ॥ सर्वेतत्रलयंयांतियत्रदेवोनिरंजनं ॥ एवंश्व
ष्टिमयंवीजंएकामुद्राचखेचरी ॥ एकोदेवोनिरालंवएकावस्थामनोन्मनी ॥ शंखदुंदुभिनादंचनश्रुणोतिकदाचन ॥
वा॰तं १०५ काष्ठवज्जायतेदेवउन्मन्याअवस्थाध्रुवं ॥ सर्वावस्थाविनिर्मुक्तासर्वचिंताविवर्जिता ॥ मृतवत्तिष्ठतेयोगीसमुक्तो
नात्रसंशयः ॥ अवध्यसर्वशास्त्राणांमवध्यःसर्वदेहिनां ॥ अयाह्यमंत्रतंत्राणांयोगीयुक्तसमाधिना ॥ प्रवेशोनिर्ग
मेचैवदक्षिणोवामध्यमः ॥ नपश्यवायुर्वहतिसमुक्तोनात्रसंशयः ॥ चित्तंनसुप्तंनोजाग्रस्मृतिवस्तुवनान्यथा
नास्तिमेतिनचोदेतियथासोमुक्तएवसः ॥ स्वष्टिःस्थिरायस्यविनैवदृश्यंवायुःस्थिरोयस्यविनाप्रयत्नतः ॥ चित्त
स्थिरंयस्यविनावलंवंसएवमुक्तःसगुरुःससेव्यः ॥ विद्यातीर्थंजगतिविवुधासाधवःसत्यतीर्थंगंगातीर्थं
मलिनमनसोयोगिनोज्ञानतीर्थे ॥ धारातीर्थेधरणिपतनोदानतीर्थंध्रुभक्ताःलज्जातीर्थःकुलयुवतयःपात
कंक्षालयंति ॥ ॥ इतिश्रीवाराहीतंत्रेदक्षिणाम्नायेनिर्वाणपदेसप्तविंशतितमःपटलः ॥ २७ ॥ श्रीभैरव
उवाच ॥ शृणुदेवीप्रवक्ष्यामिषोडशमातृकांविकां ॥ वाराहीनीलकालीचकथयामियथाक्रमं ॥ गौरीपद्माशची गुरुः १०५
मेधासावित्रीविजयाजया ॥ दिवसेनास्वधास्वाहामातरोलोकमातरः ॥ हृष्टिःपुष्टिस्तथातुष्टितथात्मकुलदेव
ता ॥ धम्मिल्लसंयुतकेशाविधोश्चाधोमुखीगला ॥ केशांतेतिलकस्याद्धेदृधवीसुमनोहरा ॥ मनिकुंडलसंघ
ष्टगंडामुकुटमंडिता ॥ सत्पोतिकर्णपूरांवाकर्णवापूर्यसंगता ॥ सुवर्णमणिमाणिक्यनागहारविराजिता
सदासुगंधिभिःपद्मैरसानेरतिसुंदरी ॥ मोलांविभर्त्तिग्रीवायांरत्नकेयूरधारिणी ॥ मृणालायतहस्तैश्चवाहुभिः
कोमलैःशुभैः ॥ राजतीकंचुकोपेतपीनोन्नतपयोधरा ॥ क्षीणमध्यापीतवस्त्रात्रिवलीमध्यभूषिता ॥ भूलंव

योकर्णौनादमंतर्गतेमहत्॥अभ्यस्यमानोनादोयंबाह्यमावृणुतेध्वनि॥पक्षाद्विपक्षमखिलंजित्वायोगीसुखीभवेत्॥श्रूयतेप्रथ
माभ्यासेनादोनानाविधोमहान्॥वर्द्धमानेततोभ्यासेश्रूयतेसूक्ष्मसूक्ष्मतः॥आदौजलधिजीमूतभेरीनिर्भरनिःस्वनः॥म
ध्यमर्दलशंखेवघंटाकोलाहलस्तथा॥अन्तेतुकिंकिणीवंशवीणाभ्रमरनिःस्वनः॥इतिनानाविधानादाश्रूयतेयत्रमध्य
तः॥महत्यश्रूयमानेपिमेघभेर्यादिकध्वनौ॥तत्रसूक्ष्मंनादमेवपरितोपिपरामृशेत्॥ध्वनिमुत्सृज्यवास्थूलंसूक्ष्मेसूक्ष्ममुत्स
ज्यवायवे॥स्मशानमपिक्षिप्रंवमनोनेत्रप्रवारयेत्॥यत्रकुत्रापिवानादेलगतिप्रथममनः॥तत्रैवनिश्चलीभूत्वातेन
सार्द्धविलीयते॥कोष्ठप्रवर्त्ततेबाह्यकोष्ठेनसहसाम्पतिं॥नादेप्रवर्त्ततेचित्तंनादेनसहलीयते॥औदासीन्यपराभू
त्वासदाभ्यासेनसंशयः॥उन्मनीकारकंसद्योनादमेवावधारयेत्॥ज्ञानेकाष्ठोपटीकुंडीवापथ्याहारोगोपयोवाघयोवा
भोज्यभोक्तंवान्नमाकंदयावाडोराणीवाप्यवोपभोज्यैवपात्रं॥सर्वचिंतांसमुत्सृज्यसर्ववेष्टावसर्वदा॥नादमेवानसंध
त्तेयोगसाम्राज्यमिच्छति॥मकरंदामिवंभृंगोगंधनोप्यक्षतेयथा॥नादेशक्तंतथाचित्तंविषयानहिकांक्षति॥बद्ध
विमुक्तंवावल्पनादगंधकरीरणात्॥मनःपारदमाप्नोतिनिरालंबाख्यखेटन॥बद्धाचेनादगंधेनसद्यःसत्पक्षवाप
ले॥प्रयातिसाखनाश्वेवअपाछछिन्नतरक्रमा॥नादप्रराणतनित्तस्यमंतरंगाभुजंगमं॥विस्मृत्यविश्वमेकाग्रंकुत्र
चिन्नहिधावति॥मनोन्मत्तगजेंद्रस्यविषयोद्यानवारिणः॥नीयमानस्समर्थोयंनिनादनिशितांकुशं॥नादांतरंतुसं
गस्यवाजिनःपरिखावते॥अंतरंगतुरंगस्ययोगीवागीयतेपिच॥अनाहतध्वनेचेतज्ञेयंयत्सूक्ष्मसूक्ष्मकं॥मनस्त
त्रलयंयातितद्विष्णोःपरमंपदं॥भावनाकाशसंकल्पोयावच्छंदःप्रवर्त्तते॥निःशब्दंतत्परंब्रह्मपरमात्मानुमीयते
नादशक्तिरितिख्याताताद्रानंसदाशिवं॥नादज्ञानेननष्टेनतद्रुन्मन्यवशिष्यते॥नादोयावन्मनस्तावन्नादांतेतुम
नोन्मनि॥सशब्दकथितंव्योमनिःशब्दंब्रह्मकथ्यते॥यतनादानुसंधानात्संक्षीणोवासनोदये॥निरंजनेवली

बा॰तं
१०६

प्येवंशुचिःकुर्यादुदंमुखः॥शुचिःसुवस्त्रधकप्राज्ञोमौनीध्यानंपरायणः॥गतकामभयेद्वंद्वोरोगमोत्सर्यवर्जितः
आत्मानंपूजयित्वावशुगंधसितवाससा॥सर्वमूर्त्तेयजेद्देवानस्वकीयामनसंस्थितान्॥सर्वंसुगंधजातं
सुप्रसन्नोमलयोद्भवः॥तस्मात्सर्वप्रयत्नेनदद्यामलयजंसदा॥घृततिलाश्चहोमार्थेमदद्येवानुलेपनं
चंदनागुरुकर्पूरंनखधूपेवरंमतं॥चंदनाख्यंलेपनंदद्यंसर्वसिद्धिप्रदायकं॥कृष्णागुरुःसकर्पूरःसहि
तोमलयोद्भवैः॥कुंकुमागुरुकस्तूरीचंद्रभागैःसमाकृतैः॥गंधःप्रीतिप्रदादेव्याद्दुर्गायासहशंभुना॥मद
कर्पूरकाश्मीररोचनानांचतुष्टयं॥एतेनलेपयेद्देवींसर्वकामानवाप्नुयात्॥पुष्पैररणपसंभूतैःपत्रैर्वा
गिरिसंभवैः॥अपर्युषितनिश्छिद्रैःप्रोक्षितैर्जंतुवर्जितैः॥आत्मारामोद्भवैर्वापिपुष्पैःसंपूजयेच्छिवां॥सतुका
लोद्भवैःपुष्पैर्मल्लिकाजातिकुंजकैः॥सितरक्तैस्तथापद्मैःनीलपद्मैश्चपांडरैः॥किंशुकैस्तगरैश्चैवकिंकि
रातैःसचंपकैः॥बकुलैश्चैवमंदारैःकुंदपुष्पैस्तिरोटकैः॥करवीरार्कपुष्पैश्चश्यामाशसैश्चापराजितैः॥सितर तृ: १०६
क्तैस्तथापीतैःकृष्णैश्चैवचतुर्विधैः॥धत्तूरकानिमुक्तैश्चबंधुकागस्तिसंभवैः॥मदनैस्सिंदुवारैश्चसुरभोमरु
वकैस्तथा॥लताभिर्ब्रह्मवृक्षस्यदुर्वांकुरैश्चकोमलैः॥मंजरीभिःकुशानांचबिल्वपत्रैःसुशोभनैः॥उत्पलकै
स्तथासर्वजलजैस्थलसंभवैः॥पत्रैःपुष्पैर्यथालाभंसर्वौषधयुतैःशुभैः॥आत्मानासर्वपत्रैश्चपुष्पैश्चैवप्र
पूजयेत्॥अलाभेपुष्पजातीनांपत्राण्यपिनिवेदयेत्॥पत्राणामप्यलाभेतुओषधीश्चनिवेदयेत्॥ओष

ग्रंथवानंच खड्गंशक्तिंतथैव च ॥ दक्षिणैः पाणिभिर्देवी गृहीत्वादित्य पूजिता ॥ गदां घंटां च चापं च चर्म शंखं तथैव च
ऊर्द्ध्वादिक्रमतो देवी दधती वामपाणिभिः ॥ सिंहस्योपरि निष्ठति व्याघ्रचर्मणि कौशिकी ॥ बिभ्रती रूपमतुलं
सुरासुरमोहनं ॥ नीलोत्पलदलश्यामा चतुर्बाहुसमन्विता ॥ खट्वांगं चन्द्रहासं च बिभ्रती दक्षिणे करे ॥ वामे चर्म
च पाशं च ऊर्ध्वाधोभावतः पुनः ॥ दधती मुण्डमालां च व्याघ्रचर्मधरा सुरा ॥ कृशांगी दीर्घदंष्ट्रा च अतिदीर्घातिभीष
णा ॥ लोलजिह्वा निमग्नरक्तनयना रासभीषणा ॥ कबन्धवाहनासीना विस्तारिश्रवणानना ॥ एषा काली समाख्या
ता चामुण्डेति च कथ्यते ॥ जयन्ती मंगला काली भद्रकाली कपालिनी ॥ दुर्गाक्षमा शिवा धात्री स्वाहा स्वधा नमोस्तु
ते ॥ अनेनैव तु मंत्रेण जपहोमौ प्रकारयेत् ॥ गंधपुष्पं तथा धूपं दीपं नैवेद्यमेव च ॥ यस्य यद्दीयते वस्त्रम
लंकारादिकिंचन ॥ तेषां देवतमुच्चार्य कृत्वा प्रोक्षणपूजयेत् ॥ उत्सृज्य मूलमंत्रेण प्रतिनाम्नानि वेदयेत्
यद्दीयते च देवेभ्यो गंधपुष्पादिकं तथा ॥ अर्घपात्रस्थितैस्तोयैरभिषिंच्यतदुत्सृजेत् ॥ विना पात्रेण यः कु
र्यात्सुतिष्ठांयाज्ञिकीक्रियां ॥ विफलायते सर्वा गृहनादिधनापहा ॥ बलिहीने तु दुर्भिक्षं गंधहीने त्वसाकता ॥
धूपहीने तथा रोगं वस्त्रहीने धनक्षयः ॥ रत्नहीने म्रियेज्जायो विपत्ता केचनायकः ॥ छत्रहीने हरेच्छत्रं विता
ने रमनोहरेत् ॥ वेदहीने तु नाशः स्यान्नगरस्य पुरस्य च ॥ कलशैर्वधनाशाश्च भवेदेशनिउक्त च ॥ तोरणाना
शभावात् हन्योज्ञातिसर्वावधवान् ॥ दक्षिणाविहीने सर्वव्यर्थस्यान्नात्र संशयः ॥ मंत्रविद्याविहीनं तु संपूर्णम
पिनश्यति ॥ पात्रमंत्रसमायुक्तं सर्वदोषापहं भवेत् ॥ रात्राबुद्दंमुखः कुर्याद्देवकार्यं सदैव हि ॥ शिवार्चनं समा

रघुनादिकान् ॥ कृत्वा मिश्रीकृतं स्नेहं तामिश्रं नरकं व्रजेत् ॥ पद्मसूत्रभवो दर्भगर्भसूत्रभवाथवा ॥ शणजा वादरो वापि प
वा·तं १०७ लकोटिभवाथवा ॥ वर्तिकादीपकृत्येषु सदापंचविधाः स्मृताः ॥ शाणं वादरं वस्त्रं च जीर्णं मलिनमेव च ॥ उपयुक्तं तु ना
द्याद्वर्तिकार्थं कदाचन ॥ नैव निर्वापयेद्दीपं देवार्थमुपकल्पितं ॥ दीपहर्ता भवेदंधः काणो निर्वापणाद्भवेत्
नैवेद्यं सुप्रदत्तं च देयं देव्यास्स्वभाविते ॥ परमान्नं पिष्टकं च यावकं कृशरं तथा ॥ मोदकं पृथुकापोलिकं दुग्ध
वर्णिवोत्सृजेत् ॥ हविष्यान्नोदनं दिव्यं माषयुक्तं सशर्करं ॥ निवेदयेन्महादेव्यै सर्वाणि व्यंजनानि च ॥ क्षीरान्
दीन्यग्रमानि महिषाणि चशर्वशः ॥ कपित्थं लांगलं चैव द्राक्षाक्रमुकमेव च ॥ वकुलं च मधूकं च रसाला
म्रातकं तथा ॥ औदुंबरं च पुन्नागं करुणं कर्कटीफलं ॥ हरीतकीमामलकं षड्विधं नागरंगकं ॥ मातुलुंगं च
लक्षं च कदलीकरमर्दकं ॥ शृंगाटकं कशेरुं च शालूकं च मृणालकं ॥ कुसुमानां पंकजानां फलानि विनिवेद
येत् ॥ वाराप्रियेभ्यश्च नैवेद्यं लाजाक्षतफलादिभिः ॥ दुग्धदधिसिताभिश्च लवणी नागरंगकैः ॥ पूजयेज्जगतीधा
त्री सर्वकामार्थसिद्धये ॥ एवं वा लक्षणोपेतं गंधधूपसुगंधिनं ॥ विधिवत्कालिकालीति जप्त्वा खड्गे तथा श्रीः
तयेत् ॥ एवं वा वंपं च वार्षिकं महिषसज्जमेव च ॥ तदुत्थं रुधिरं मांसं गृहीत प्रनादिष्टु ॥ नैर्ऋत्येभ्यः प्रदात १०७
व्यं महाकौशिकमंत्रितं ॥ तस्याग्रतो न पश्चाद्या छत्रं कृत्वा धपिष्टकं ॥ खड्गेन घातयित्वा तु दद्यात्स्कंदविशा
खयोः ॥ ततो देवीं स्नापयेच्च क्षीरसर्पिर्जलादिभिः ॥ कुंकुमागुरुकर्पूरचंदनैश्च प्रपूजयेत् ॥ हेमादिपुष्प
रत्नानि वासांसि चित्रहतानि च ॥ नैवेद्यं सुप्रदत्तं च देयं देव्यास्स्वभाविते ॥ देवी भक्ताश्च पूज्यंते कन्यकाप्रथ

भीनामलाभेतुभक्त्याभवतिपूजिता॥ कदंबैस्सर्वयेशात्रौमल्लिकाउभयोःस्मृताः॥ दिवावायाणिपुष्पाणिप्यथालाभंप्रपूजयेत्
केशकीटोपविद्धानिशीर्णपर्युषितानिच॥ स्वयंपतितपुष्पाणित्यजेदुपहृतानिच॥ मुकुलीनार्चयेद्देवीमपक्वंननिवे
दयेत्॥ फलंकथितविद्धंवकालापक्वमपित्यजेत्॥ सर्वेषामेवधूपानांदुर्गायोगुग्गुलुःप्रिये॥ घृतयुक्तोविशेषेणास
ततंप्रीतिवर्द्धनः॥ कृष्णागुरुःसकर्पूरोमहामायाप्रियःस्मृतः॥ धूपकल्याणनाम्नातुनित्यंदेव्याःप्रियानृप॥ नासा
क्षिरंध्रसुखदःसुगंधातिमनोहरः॥ दह्यमानस्यकाष्ठस्यधिपतस्येतरस्यवा॥ परागस्याथवाधूपोनिस्तापोयस्य
जायते॥ सधूपइतिविज्ञेयोदेवानांतुष्टिदायकः॥ रागीकृतैर्नवैवस्त्रैर्दृढैःपरिधापयेत्॥ मेदोमज्जासमायुक्तान्न
धूपान्विनिवेदयेत्॥ परकीयास्तथाघ्रातान्स्तेयीकृत्याभिमाक्षितान्॥ पुष्पधूपंवगंधंवउपचाराँस्तथापरान्
घ्राणानिवेद्यदेवेभ्योनरोनरकमाप्नुयात्॥ नभूमौवितवेद्धूपंनाशनेनस्रुतेतथा॥ यथातथावाधृतंकृत्वानावि
निवेदयेत्॥ घृतदीपप्रथमतस्तिलतैलोद्भवस्ततः॥ सार्षपःफलनिर्यासजातोवाराजिकोद्भवः॥ दधिजृम्भ्यात्तज
श्चैवदीपासप्तप्रकीर्तिता॥ हविषाप्रथमःकल्पोद्वितीयश्चौषधीरसैः॥ वसामेदास्थिनिर्यासैर्नकार्यःप्रिस्थिमि
छता॥ नेत्राह्लादिकरंस्वर्वंदूरतापरिवर्जिता॥ स्वशिषःसवदरहितोनिर्द्धनोनतिनिस्वकः॥ दक्षिणेदीपवृक्षस्तु
प्रदीपश्रीसहृद्वये॥ सुवृत्तवर्तिसस्नेहंपात्रभवयूदर्शने॥ प्रदीपवृक्षकोणेतुदीपंदद्यात्प्रयत्नतः॥ लभ्यतेय
स्यतापुरुदीपस्यवत्तरगुल्मात्॥ नसदीपइतिख्यातभोसवह्निस्तुसंभृतः॥ वृक्षप्रदीपोदातव्योनतुभूमौकदाच
न॥ सर्वसहावसुमतीसहतेनहिदद्वयं॥ स्वकार्यपादघातंतुदीपघातंतथैववा॥ नमिश्रीकृत्यदद्यात्तुदीपस्नेहा

मणीयावभूषणैः॥ संपूज्यप्रेषणंकुर्याद्दशम्यांशाबलोत्सवैः॥ अनेनविधिनायस्तुदेवींप्रीणयतेनरः॥ स्कंदवत्पालयेत्तस्तुदेवीस
वा॰तं १०८ र्वोपद्रविस्थितं॥ छत्रदारस्वनर्द्धीनांसंख्यातस्यनविद्यते॥ भुक्त्वेहपरमान्भोगान्प्रेत्यदेवगणोभवेत्॥ बोधयेद्विल्वशाखायांषष्ठ्यां
देवीफलेषुच॥ सप्तम्यांविल्वशाखान्तामाहृत्यप्रतिपूजयेत्॥ पुनःपूजांतथाष्टम्यांविशेषेणसमाचरेत्॥ विसर्जनंदशम्यांतुक
र्यात्शावरोत्सवैः॥ कृत्वाविसर्जनंतस्यांतस्यानकंसमाचरेत्॥ अंत्रपादोदिवाभागेप्रणावस्ययदाभवेत्॥ तदासप्रेषणंदेव्या
दशम्यांसावरोत्सवैः॥ वाणिनीभिःकुमारीभिःवेश्याभिर्नर्तकैस्तथा॥ शंखतूर्यनिनादैश्चमृदंगैपटहैस्तथा॥ ध्वजैरस्त्रैर्वस्त्रै
विधैर्लाजपुष्पप्रकीर्तितैः॥ धूलिकर्दमविक्षेपैःक्रीडाकौतुकमंगलैः॥ भगलिंगाभिधानेश्चभगलिंगप्रगीयते॥ भगलिंग
क्रियाभिश्चक्रीडयेयुर्वलंजनाः॥ परैर्नाक्षिप्यतेयस्तुयःपरनाक्षिपत्यपि॥ तस्यक्रुद्धाभगवतीशापंदद्यात्सुदारुणं॥ मूलक्षा
प्यप्रथमवरणेभ्यर्च्यन्तुश्रवणादशमी॥ वासवक्षेविसुजत्यात्॥ मूलेनप्रतिपूजयेद्भगवतींचंडीप्रचंडाकृतिंवाष्टम्यामुपवासस
गततयाभक्त्यासमाराधयेत्॥ नानापाशवमजामांसैरुधिरैःकृत्वानवम्यांवलिंनक्षत्रंश्रवणान्तिथिंचदशमींसंप्राप्यसंप्रेषयेत् गुरुः १०८
नक्षत्रयेवमलादौसप्तम्यामाश्विनेसिते॥ वणिएकामुपहारेश्चपूजयेदष्टमीद्वये॥ कुर्याज्जागरमष्टम्यांनवम्यांविधिवद्बलिं
दशम्यांवलवृद्ध्यर्थंकुर्यान्नीराजनंप्रिये॥ मूलेनबोधयेद्देवींपूर्वेणप्रतिपूजयेत्॥ उत्तरेणार्चनंकृत्वाश्रवणेनविसर्जयेत्॥ ति
थिःशारंतिथिस्वकारणंतिथिःप्रधानंतिथिरेवसाधनं॥ तिथिंविनानैवचदृश्यतेशशीविनेंदुनानैवचकर्मसिद्धिः॥ तिथि
नक्षत्रयोर्योगेद्वयोरेवानुपालनं॥ योगाभावेतिथिर्ग्राह्यादेव्याःपूजनकर्मणि॥ उमायानवमीप्रोक्तादुरस्यातिथिरष्टमी॥ द्वयो
रैक्यंमहापुण्यंउमामाहेश्वरीतिथि॥ अष्टम्यानवमीयुक्तानवम्याचाष्टमीयुत॥ अर्द्धनारीश्वरप्राप्यातिथिःसर्वबुनादिषु॥ प्या
श्विनस्याशितेपक्षपातस्यातिथिरष्टमी॥ तस्यरात्रौपूजनीयामहाविभवविस्तरे॥ योमोहादथवानस्यदेवीदुर्गामहोत्सवे॥ नपू
९

मादयः॥ छिन्नदीनानुपास्वांदानन्न दानेन तोषयेत्॥ नंदभक्तोनवायेत्तमहाव्रतधराश्चये॥ पूजयेत्तान्विशेषेण यस्मात्तद समानितं॥
मातृकाणांच देवानां पूजा कार्या तदा निशि॥ ध्वजछत्रपताकादि उच्छ्रयेच्चंडिकागृहे॥ रजयात्रां बलिंछेपवदुकाख्यपूजनं॥ का
रयेत्तुष्यते येन नृनानाप्रसुनिपातनैः॥ अश्वमेधमवाप्नोति भक्तिनः सुरसत्तमः॥ महानवम्यां पूजयेव सर्वकामप्रदायका
सर्वेषु वन्सवरोषु तव भक्त्याप्रकीर्तिताः॥ कृत्वाप्नोति यशोराज्यंपुत्रायुर्धनसंपदः॥ कन्यायांकृष्णपक्षे तु पूजयित्वाद्रभेदि
वा॥ नवम्यावाधयद्देवीं गीतवादित्तनिस्वनैः॥ शुक्लपक्षेवत्तुर्थ्यातु देवीकेशविमोचनं॥ प्रातरेवत्तु पंचम्यांस्नापयेत्सुशुभैर्ज
लैः॥ सप्तम्यांपत्रिकापूजा अष्टम्यांचप्युपोषणं॥ पूजाचजागरश्चैवनवम्यांविधिपद्बलिः॥ संप्रेषणं दशम्यांतु क्रीडाकौतुकमंग
लैः॥ नीराजनं दशम्यांतु बलिवृद्धिकरं महत्॥ रामस्यानुग्रहार्थाय रावणस्यवधायच॥ रात्रावेव महाकाली ब्रह्मणा बोधि
तापुरा॥ ततस्तुभ्यक्तनिद्रासा नंदयामाश्विने सिते॥ रामा रावणयोर्युद्धं श्लेषमहं साम्पयोजयेत्॥ व्यतीतेसप्तरात्रेतु नवम्यां रा
वणांततः॥ रावणोघोषयामास महामायाजगन्मयी॥ यावत्तयास्वयंदेवी युद्धकौलिमदेक्षतः॥ तावत्तु सप्तरात्राणि सर्वदेवैः
सुपूजिता॥ निहतेरावणेवीर नवम्यां सकलैः सुतैः॥ विशेषपूजा दुर्गाया चक्रेलोकपितामहः॥ ततः संप्रेषिता देवी दशम्यां
वरोत्सवैः॥ तथैव च नरा सर्वे कुर्युः पूजां यथाविधिः॥ वस्त्रनीराजनं राजा कुर्याच्च बलवृद्धये॥ दिव्यालंकारयुक्ताभिः कामिनी
भिः प्रवर्तनं॥ कर्तव्यं गीतवाद्यादि क्रीडाकौतुकमंगलं॥ केशसंस्कारद्रव्याणि प्रदद्यात्प्रातिपद्दिने॥ षष्ठ्यादानं द्वितीयायांके
शसंसयहेतवे॥ दर्पणं च तृतीयायां सिंदूरालक्तकं तथा॥ मधुपर्कं चतुर्थ्यां तु तिलकं नेत्रमंडलं॥ पंचम्यायंगरागं च शक्त्यालं
करणानि च॥ षष्ठ्यां बिल्वतरौ बोधं सायं संध्यासु कारयेत्॥ सप्तम्यां प्रातरानीय गृहमध्ये प्रपूजयेत्॥ उपोषणं तथाष्टम्यां
साष्टशक्तेश्च पूजनं॥ नवम्यां उग्रचण्डायां तद्वदेवार्चनं दिवा॥ पूजा च बलिदानं च तत्कृत्वा तु प्रपूजयेत्॥ कुमारीपूजनीयाव भू

हविभवविस्तरैः॥ पूजां समारभेद्देव्या रक्षकर्क्षवारिभे यदि वा॥ पशोघातः प्रकर्तव्यो गवदोजरधस्तथा॥ बलिक्षेपस्तु रक्षेभ्यः कार्यः सर्वा दिशांत
वा॰तं १०९ ये॥ कृन्यासंस्थे रवौ विषेयाश्वु शुक्लातिथिरष्टमी॥ तस्यां रात्रौ पूजितव्या महाविभवविस्तरैः॥ नवम्यां बलिदानं तु कर्तव्यं वै यथाविधि
जपहोमं च विधिवत्कुर्यात्तत्र विभूतये॥ मातृणां चैव देवीनां देवा कार्या तदा निशि॥ हते घोरे महावीरे सुरासुरभयंकरे॥ देवा
उपासकाः देवाः प्रभूता राक्षसास्तथा॥ आगता घातितं दृष्ट्वा महिषं तं सुदुर्जयं॥ ब्रह्माविष्णुसुरेशानाः रुद्र वंद्र यमानिलाः॥ आ
दित्या वसवो रुद्रा ग्रहा नागाः सगुह्यकाः॥ संभूय सर्वदेवास्ते देवीभक्त्या प्रतुष्टुवुः॥ वरं च सर्वलोकानां प्रददौ भयनाशिनी॥ व
र्लिंदुदुश्च तानां महिज्जानिषेनव॥ प्रणेदुः संखभेर्यश्च शमशोथ सूहस्वश्री॥ हताश्च भिनादाश्च पद्दशक्ताः समर्दनः॥ पताका
ध्वजसंछन्नं घंटाचामरशोभितं॥ तद्दिने कारयामासुर्देवीभक्ताः सुरोत्तमाः॥ कृत्वा च सर्वदेवेश्च महापूजा च शाश्वती॥ आश्वि
ने मासि माघान्ते महिषासुरिणि विहिंसिनी॥ देवीं संपूजयित्वाय अर्द्धरात्रेष्टमी सु च॥ घातयन्ति पशून्भक्त्या तेभवंति महाबलाः॥
बलिवधे प्रय छंति सर्वभक्त विनाशनं॥ तेषां तु तुष्यते देवी यावत्कल्पं तु शांकरं॥ क्रीडंति विविधैर्भोगैर्देवलोके सुदुर्लभे॥ ना
धयोभ्याधयस्तेषां न च शक्रभयं भवेत्॥ न च देवग्रहा दैत्या मासुरानवपन्नगाः॥ पीडयन्ति सुराध्यक्ष देवीपादे समाक्षितान्॥ या
वदुर्वायुर्वाकाशं जलं वह्निः शशिग्रहाः॥ तावच्च वरिष्ठका पूजा भविष्यति सदा भुवि॥ प्राकृकाले विशेषेण आश्विनस्याष्टमी सु च॥ गुरुः १०९
महाशब्दा नवम्यां बलोके ख्यातिं गमिष्यति॥ सततं देवराजेंद्र स्वर्गवासफलप्रदं॥ परापराविभागेन क्रियायोगाच्च कीर्तितं॥
इति श्रीवाराहीतंत्रे दक्षिणाम्नाये निर्वाणपदे अष्टाविंशतिपटलः॥ २८ ॥ श्रीभैरव उवाच॥ नवपञ्चात्मके स्थाने पूजा दुर्गां
स्वमूर्तिनः॥ आरोम ध्येतथे प्रादेनवतत्त्वाक्षरैः क्रमात्॥ अष्टादशभुजैः कान्तपीनवक्षस्थलोरुका॥ मूर्द्धजं खेटकं घंटामा
दर्शं तर्जनी धनुः॥ ध्वजं डमरुकं पाशं बिभ्रती वामकैस्ततः॥ शक्तिमुद्गरशूलं च वज्रं खड्गमथांकुशं॥ शरं चक्रं लोक वसतैरवाय

जयतिदंभाद्यद्वेष्याद्याप्यथभैरव ॥ कृष्णाभगवतीतस्य कामानिष्ठानिहंतिवै ॥ परत्रत्वमहामायावलिर्भूत्वासञ्जायते ॥ तस्माद्दे
कहितार्थायसर्वलोकविभूतये ॥ दुर्गातंत्रेणमंत्रेणपूजितस्यउभेअपि ॥ भद्रकालीवोग्रचण्डीमहामायैमहोत्सवे ॥ प्रारुत्तरे
णानस्याच्चदध्यक्षतसमन्वितं ॥ नूतनपल्लवसच्छत्रफलवस्त्रयुगान्वितं ॥ पंचरत्नसमायुक्तंपंचभंगदलान्वितं ॥ स्थापयेद
व्रणंकुंभंवरुणंतत्रविन्यसेत् ॥ गंगाद्याःसरितःसर्वाःसमुद्रांश्चसरांसिच ॥ गजाश्वरथ्यावल्मीकसंगमाक्षदशोकुलान
मृदमानीयविप्रेंद्रसर्वौषधिजलान्वितां ॥ स्नानार्थंविन्यसेत्तत्रयजमानस्यधर्मवित् ॥ सर्वेसमुद्राःसरितःसरांसिवनद
क्रदाः ॥ आयान्तुयजमानस्यदूरतःक्षयकारका ॥ श्रीकाम्यस्तुल्यसम्पेकदेशावृद्धिकरंशुभं ॥ कांचनघृतगोधमान्दूर्वारोचन
यासह ॥ अग्निर्वुसभवानीवगजवक्त्रोमहोरगः ॥ स्कंदोभानुर्मातृगणोदिग्पालाश्चनवग्रहाः ॥ एषांघटेषुप्रत्येकंपूजयि
त्वायथाविधि ॥ मूर्तिपवित्रमेकेकंदद्यादेभ्यःसमाहिताः ॥ कदलीदाडिमीधान्यहरिद्रामानककचू ॥ विल्वाशोकजयंती
चविज्ञेयानवपत्रिका ॥ ब्रह्माणीकदलीकाराद्दाडिमेरक्तचंडिका ॥ धान्यलक्ष्मीर्हरिद्रायांदुर्गामानकपत्रके ॥ चामुण्डा
कालिकाकच्वांशिवाविल्वप्रतिष्ठित ॥ अशोकशोकरहिताजयंताकीर्तिकीस्थिता ॥ तस्मिन्देवीप्रकर्तव्याहैमीवाराजती
तथा ॥ महाक्षीलक्षणोपेताविल्वषष्ठ्यांचपूजयेत् ॥ तत्रास्त्रम्पांभद्रकालीदक्षयज्ञविनाशिनी ॥ प्रादुर्भूतामहाघोरायोगि
नीकोटिभिःसह ॥ अतोर्थंपूजनीयासातस्मिन्नहनिमानवैः ॥ उपोषितैर्वस्त्रधूपमाल्यरत्नानुलेपनैः ॥ दीपैर्नैवेद्यैस्तथाभ
क्ष्यैःफलैर्मल्लैश्चधान्यकैः ॥ आमिषैर्विविधैःशाकैःहोमैर्ब्राह्मणतर्पणैः ॥ विल्वपत्रैःश्रीफलैश्चचंदनेनघृतेनच ॥ पशु
भिःपानकैर्हृद्यैरात्रिजागरणेनच ॥ दुर्गागृहेतुशस्त्राणिपूजनीयानिपण्डितैः ॥ वाद्यभांडानिचिह्नानिकवचान्यायुधानि
च ॥ राजोचिह्नशिल्पिभिस्तानिस्वानिपूज्यानिसर्वदा ॥ कन्यास्थरवयश्चैवस्तुकाष्टम्याप्रपूजयेत् ॥ सोपवासोनिशार्द्धेतम

देतावत्तुष्मष्टिश्चयोगिनी ॥ शृणुदेवीप्रवक्ष्यामिचतुःषष्टिकरूपकं ॥ महाभागंविशेषेणधनधर्मसमन्वितं ॥ पूजयेद्विजयादे
वा·तं वींशूलपद्माक्षधारिणीं ॥ शूलाक्षसूत्रवरदामभयंदक्षिणेकरे ॥ भद्रांतुपूजयेद्देवींभद्रासनव्यवस्थितां ॥ नीलोत्पलकराशू
११० लाक्षसूत्रवरधारिणीं ॥ धृतिसंपूजयेद्देवींवराडासनव्यवस्थितां ॥ पद्मदर्पणधारिणींसर्वाभरणभूषितां ॥ शांतिःशांतिप्रदा
कार्यापद्मासनव्यवस्थिता ॥ अक्षसूत्रधरादेवीवरदावामपाणिका ॥ शिवावृषासनाकार्यात्रिनेत्रवृषपाणिका ॥ डमरुरगधा
रिणिसशूलावामयप्रदा ॥ जयामकुटखंडेनुवासुकीकृतकंकणा ॥ क्षमापद्मासनस्थातुप्रतिसर्योपपाणिका ॥ मेखलाशू
लसंयुक्तायोगपट्टोत्तरीयका ॥ सिद्धिचंडासमाकार्यासिद्धार्थकेवलप्रदा ॥ अथपद्मासनस्थातुप्रीतिसर्पोपशोभिता ॥ तुष्टिं
चपूजयेद्देवींकलशोपरिसंस्थितां ॥ पाशांकुशधरांसौम्यांपद्मस्वस्तिकधारणीं ॥ उमापद्मासनाकार्यामृगसिंहपराहता ॥
योगपट्टोत्तरासंगाकमंडलुकराशुभा ॥ वराद्यतत्रिशूलाजपजयाद्यैःपरिवारिता ॥ गहमालाविराजंतीपद्मकुंडलधारिणी ॥
शिवार्चनरतादेवीपुष्टिःकार्यायथाशृणु ॥ खङ्गहस्तामहारूढावर्ममुकुटधारिणी ॥ अश्वारूढास्वरूपाधापुष्टिर्वैवंविधाभ
वेत् ॥ श्रियापद्मासनाकार्यापद्मश्रीफलधारिणी ॥ गजेर्भृहीतकलशैःस्नाप्यमानासुशोभना ॥ ऋद्धिंपूजयपद्मस्थांवरदा गुरु:
भयपाणिकां ॥ दानोद्यतकरांदेवींमाहरतिशुभानिच ॥ वीणावाद्येनपद्मस्थारतिकार्यासुलोचना ॥ दीप्ताचंडासनाकार्याकिर ११०
णोज्वलधारिणी ॥ सिंहासनगदावापिपद्महस्तासुशोभना ॥ नीलोत्पलस्थिताकांतिःकमलोत्पलधारिणी ॥ सुश्यालाभूषिता
देवीसर्वाभरणार्चिता ॥ पर्यंकोदरसंस्थाचयशाकार्यासुशोभना ॥ शंखपुस्तकधारीचसुश्यालाभरणोज्वला ॥ लक्ष्मीःपद्मासना
कार्यापद्मश्रीफलधारिणी ॥ ईश्वरीवृषभस्थातुजटामुकुटधारिणी ॥ चंडार्द्धशेखरादेवीत्रिशूलोरगभूषणा ॥ कलस्थाभवे
द्धिर्वीजपूरकधारिणी ॥ योगपट्टोत्तरासंगरत्नमालाधराशुभा ॥ शाचीगजासनाकार्यावज्रहस्तासुशोभना ॥ जयावतीजीवसं

वैर्युता॥ शेषाःषोडशहस्ता च तर्जनी डमरुं विना॥ रुद्रचंडा प्रचंडा च चंडोग्रा चंडनायिका॥ चण्डा चंडवती चैव चण्डरूपातिचण्डि
का॥ नवमी चोग्रचंडा च मध्यस्था च प्रकीर्त्तिता॥ रोचनाभारुणा कृष्णा नीला धूम्रा च शुक्लिका॥ पीता च पांडुरा रक्ता अतीव स्था
हरिस्थिता॥ महिषोथ महाशस्त्री तत्केवग्रहमुष्टिका॥ स्थाप्या हृत्ते च पत्रेषाव शूलकं स्कंदयामले॥ महिषघ्नि महामाये चामु
ण्डे मुण्डमालिनी॥ कुम्भमारोग्यविजयं देहि देवि नमःस्तुते॥ रूपं देहि यशो देहि भगं भगवति देहि मे॥ पुत्रान्देहि धनं देहि सर्वान्का
मांश्च देहि मे॥ आदौ पृथक् ततः पञ्चमध्ये स्थित्वा च चंडिका॥ पुष्पराप्य हस्तेन शारदां मे विकेत्म ऊं॥ स्थ्रेहि परमेशाने सान्नि
ध्यमिह कल्पय॥ पूजाभागं गृहाणेमं दुर्गे देवि नमोस्तु ते॥ दुर्गे दुर्गे गृहाणाच्छ गणैः परिकरैः सह॥ पूजाभागं गृहाणेमं सर्वरक्ष
नमोस्तु ते॥ नारायणोपविष्टेव चंडिकायै तु धाम च॥ शेषभागे भगायास्मिन चंडीप्रवादयात्॥ दत्वा स्नानमनेनैव कुर्यात्
त्रेणैव पुनः॥ चतुरक्षरमंत्रेण पाद्यादीन थषोडश॥ वितरेदुपचारांश्च पूर्वोक्तांश्चैव भैरव॥ दुर्गा त्रेण मंत्रेण देव्या अंगानि पू
जयेत॥ दुर्गे अनेन हृदये पुन दुर्गे अनेन तं॥ शिखा कवच नेत्राणि बाकु पादाश्च पंचभिः॥ वादिपं वाक्षरैः शेषैः पूजयेत्क्रमसः शु
धी॥ पूर्वभागे मंडलस्य देव्यास्त्राक्षौ च पूजयेत॥ उग्रचंडा प्रचंडा च चंडोग्रा चंडनायिका॥ चंडा च चंडवती चैव चंडरूपा च चंडिका॥
देव्यास्तु करगृह्याणि शस्त्रास्त्रादीनि वाहनं॥ पंचाननकामरं च दैत्यमग्रे च पूजयेत॥ जप्त्वा स्तुत्वा च बलिं दद्यान्नमस्कृत्वा च गु
णं च॥ योनिमुद्रां प्रदर्श्याथ निर्माल्यं दिशि शूलिने॥ चंडेश्वर्यै नमः इति निर्वाप्य च विसर्जयेत्॥ उग्रचंडादिका पूज्या योगिन्य
श्चोत तथा शुभाः॥ योगिनीश्च चतुःषष्टिस्तथा च कोटियोगिनी॥ नवदुर्गास्तथा सर्वदेव्याः संनिहिताः शुभाः॥ जयंत्याद्यागंधपुष्पैः
नादेव्यामर्त्तयेयत॥ देव्याशास्त्राणि चास्त्राणि भूषणानि तथैव च॥ अग्नौ पत्नीयुक्तानि वाहनं सिंहमेव च॥ महिषासुरमर्दि
न्याः पूजयेत्क्रमयसदा॥ ग्रहांश्च दशदिक्पालान पूर्वोक्तेन क्रमेण तु॥ पूर्ववत्पूजयेद्धीमान भैरवं भैरवीमपि॥ दक्षिणे पूजये

वा॰तं
१११

धारिणी॥ रुद्ररूपा तथा रौद्री वृषसंस्था सुशोभना॥ जटामुकुटसार्द्धेन्दुः कृतवासुकिकंकणा॥ रथस्थां पूजयेत्कालीं कपालशूलधारिणीं॥
मयूरी शिखिसंस्था च पाशशक्तिधरा शुभा॥ त्रिनेत्रा चाक्षकर्त्तमा सर्वाभरणभूषिता॥ दंडासनसमारूढे पद्मस्वस्तिक धारिणी॥
स्वरूपां पूजयेद्देवीं हारकेयूरभूषितां॥ शूलचक्रधरा देवी वक्तुरूपा नृसिंहसना॥ त्रिनेत्रां पूजयेद्देवीं शूलपट्टिसधारिणीं॥ जटोरग
शिरश्चंद्रभूषितां शिवरूपिणी॥ रिपुहा शत्रुनाशार्थे वज्रचक्रधनुर्धरा॥ अश्वारूढा तथा पूज्या सर्वाभरणभूषिता॥ अंबिका शू
लशूलाक्षधारिणीं पूजयेत्तथा॥ प्रभासनस्थां देवं चर्चिकां सांप्रतेश्वराम्॥ प्रेतारूढां महादेवीं नागाभरणभूषितां॥ ऊर्ध्वकेशी
करालीं तु मुंडकर्त्रिकधारिणीं॥ सुरपूजिता तु कर्त्तव्या गजारूढा महाबला॥ वज्रांकुशधरा देवी तथा चैव वसतीश्वराम्॥ कापालदण्ड
हस्तां शुभ्रकरास्यां यमासना॥ कौमारी पूज्यते देवि मयूरासनशक्तिभृत॥ त्रिदंडी वानरूपा तु रक्तमाल्यासककुद्ा॥ माहेश्वरी वृषारूढा
त्रिनेत्रा शूलधारिणी॥ वीणावादनशीला च हारकेयूरभूषिता॥ शंखचक्रधरा पूज्या वैष्णवी गरुडासना॥ वनमालाधरा देवी महा
लक्ष्मीस्तथा स्मृताम्॥ गगणोद्भिसि शूलां च नृत्यमालां कपालिनीं॥ सोम्यानना सुसंपूर्णा त्रिनेत्रां मुंडभूषितां॥ तस्यास्तु मस्तकाकार्या
कार्त्तिकी प्रेतसंस्थिता॥ शिवदूती च कर्त्तव्या योवनाभरणोज्वला॥ शिवां वज्रांकुशाधरा निर्मांसा कोटरेक्षणा॥ अविरला तु थेवाष्टावि
केशा नागवधना॥ मुंडालंकृतकर्णा तु वामोरुकरसंस्थिता॥ पीठसंस्थे नयाम्येव तथा ठविकृतानना॥ चामुंडा पूज्यते देवी ऊर्ध्वके गुरु॰ १११
शी भयानका॥ प्रेतासनस्था निर्मांसा मालाखट्वांगधारिणीं॥ कपालशूलहस्ता च कर्णिकाभरणोज्वला॥ मुंडास्थिधरे वास्थे संस्थिता
वामकाङ्गुली॥ गजचर्माशुणा रौद्री नागाभरणभूषिता॥ चतुःषष्ठेस्तु देवानां रूपकं कथितं न च॥ सांप्रतं चसुधाध्यक्ष महाभाग वदा
म्यहं॥ यथा शिवस्य नैवातो विघ्नते देविपूजने॥ तथा चातेन पश्यामि चतुःषष्टेस्तु संयुनान॥ सुवर्णभूमिदानस्य गोदानस्य च यत्फल
फलौति दधि कं देवि चतुःषष्टिस्मृते रिह॥ प्रासादे मंडपे गेहे विचित्रवस्त्रे वलार्थता॥ चतुःषष्टिर्महाभाग पूजिता राज्यदा शुभा॥ चतुः
षष्ठिप्रतिष्ठाप्य धात्रिंशा षोडशाथ वा॥ वसुसंख्यामथा देवि सर्वतरानिरुःकृते॥ मातृणां लक्षणं वक्ष्ये यथावदनपूर्वशः॥ ब्रह्माणी

स्याग्रस्थंगधराशुभा॥ हंसासनाभवेद्ब्राह्मी मुंजमेखलधारिणी॥ चतुर्वक्त्रास्वरूपाधा दंडकाष्ठंकमंडलुं॥ अक्षसूत्रंचबिभ्रा
णास्कंधहस्ताब्जधारिणी॥ योगपट्टकखट्वांगसर्वदोगिरणानना॥ जयंतीनकुलस्थाचकुंडशूलकराशुभा॥ खड्गखेटकराकार्या
वरदाभयपाणिका॥ अपराजितातुकर्त्तव्यासिंहारूढामहाबला॥ पिनाकशरहस्तातुखड्गखेटकधारिणी॥ त्रिनेत्रासर्जटाजूटा
क्रांतवासुकिधारिणी॥ पद्मांकुशकरादेवीअजितामकरासना॥ रथस्थामानसीकार्याघंटामुद्गरधारिणी॥ वज्रांकुशधरीदेवीसर्वा
भरणभूषिता॥ श्वेतापंकजसंस्थातुदण्डाक्षसूत्रधारिणी॥ दितिर्दण्डधराकार्यासर्वाभरणभूषिता॥ फुल्लनीलोत्पलवराउत्संगे
बालकान्विता॥ मायापाशांकुशवरामायावामरधारिणी॥ शूकरस्थामहामायामोहयंतीवरावरं॥ मोहनीमृगयारूढाध्वज
शूलाक्षधारिणी॥ वेणहस्तासुरापात्रहारकेयूरभूषिता॥ लालसागजसंस्थातुमलादर्पणधारिणी॥ ताराकलशमारूढावि
मलाह्वयवर्चसा॥ मुक्ताक्षसूत्रधारीचकमंडलुकलाशुभा॥ गौरीपद्मासनस्थातुवरदाभयपाणिका॥ अक्षसूत्रकरादेवीक
मंडलुधराशुभा॥ शरणासिंहमासीनावरदाभयपाणिका॥ कौशिकीकौशिकारूढात्रिशूलमुण्डधारिणी॥ कपालकर्तिकाहस्ताघो
ररूपामहाबला॥ मतिमनस्थाकर्त्तव्यासर्वाभरणभूषिता॥ वीणावादनसीनावन्द्यमानासुशोभना॥ दुर्गादिशमशस्त्राणिपृष्ठे
गारिपुसूदनी॥ पिनाकशरखर्माद्विधारिणीमहिषापहा॥ नक्षोर्घोत्थमहाकार्यैस्तंभैःपरिवारिता॥ रक्तसूक्ष्मनेत्रैश्चतर्जिता
तूर्ध्वमहान्विता॥ वेष्टितानागपाशेनकेचिकेच्छिगतासनः॥ देवीशूलगताकार्याःसर्वतेसमुखाननाः॥ पादौपद्मासनेचैकमेकमिह
निवेशितं॥ स्वंविधेनरूपेणदुर्गाकार्याभवान्यथा॥ पद्मोपरिसमासीनाक्रियाकार्यासुशोभना॥ पुष्पमालाविराजंतीप्रभामंड
लभूषिता॥ स्रक्वंसुखनधारीचसर्वशोभासमन्विता॥ धृतस्यारुंधतीकार्यापुष्पोदककराशुभा॥ घण्ठातुपूजयेदेवीघंठहस्तां
त्रिशूलिनी॥ कराग्रस्वरूपाकर्त्तव्यासकर्त्तातुसुशोभना॥ पद्माक्षसूत्रधारीचमहाव्रतधराशुभा॥ कपालिनीसराकार्याकपालशूल

वेशयेत्॥ द्विभुजादिव्यवस्त्राणिखड्गखेटकधास्तथा॥ स्त्रिमसुंदरिरूपाचपाशशूलधरापरा॥ धनुर्बाणधराचान्याघंठावक्त्राकरोधता
वज्रदण्डधरादेवीदृष्टावाकुरथापरा॥ कर्तिकामंगलकुंभंकुठारंतर्जनीपुरः॥ डमरुंधारयंतीवशक्तिहस्तामहाबला॥ पद्माभय
बा॰तं करादेवीतर्पयणविंशकेकरे॥ एवंविधस्वरूपातुसिंहस्योपरिसंस्थिता॥ महामायाप्रकर्त्तव्यासिंहयुग्मगतास्थवा॥ पद्मासन
११२ स्थावरदानवयौवनभाविता॥ सर्वावयवशोभाढ्याज्ञयाप्यरूपशोभिता॥ अथवायुध्यमानातुमहिषासुरघातिनी॥ ध्यातव्य
पूजितानित्यंसर्वकामफलप्रदं॥ नतथातुष्यतेदेवीहोमदानजपेनतु॥ कुमारीभोजनेनात्रयथादेवीप्रसीदति॥ पितरोवस
वोरुद्राआदित्यागणालोकपाः॥ शुक्लाष्टमीचतुर्दश्यानवम्यांचविशेषतः॥ कृष्णपक्षेविशेषेणभोजयेत्तुकुमारिका॥ प्र
क्षाल्यपादौसर्वासांकुमारीणांचवासव॥ स्वलिप्तेभूतलेदिव्यतत्रताआसनेस्थिता॥ पूजयेगंधपुष्पैश्चधूपाभश्चापिनना
रमेः॥ पूजयित्वाविधानेनभोजनंतासुधापयेत्॥ खंडलड्डुगुडंसर्पिर्दधिक्षीरंसमाक्षिकं॥ तासांदेयंकुमारीणांसनैर्भोजाप
येच्चता॥ पानीयंयावितंदेयमंचवायावितंशुभं॥ तास्तुप्नासुयदासर्वास्तदास्वाचमनंददेत्॥ आचम्यताक्षतान्सर्वानदत्वात्व
याक्षतंततः॥ दानुःशिरसिरातम्याःकन्यकाभिस्त्वाक्षता॥ तेनापिप्रणिपातंतुकर्त्तव्योभक्तिपूर्वकः॥ अनेनविधिनाश्चैवदे यरु:
वीक्षिप्रंप्रसीदति॥ ददातिविविधान्कामान्मनोभीष्टान्सुराधिप॥ राज्यंकृत्वाततःपश्चाद्देवलोकंचगच्छति॥ प्रभूतवलिदा ११२
नंचनवम्याविधिवच्चरेत्॥ वलिंचयेप्रयच्छंतिसर्वभूतविनाशनं॥ तप्पत्तुतुष्यतेदेवीयावत्कल्पतुशाकरं॥ सर्वभूतविनाशनां
महिषाच्छेदनकलं॥ नवधापशुघातंतुमहिषाज्ञायोविघातनं॥ कर्त्तव्यंभूतवेतालनवम्योनोत्तिकाम्यया॥ पक्षिणःकच्छ
पाग्राहावराहाश्छागलास्तथा॥ महिषोगोधिकासेधास्तथानवविधामृगाः॥ नवविधामृगाक्रूरासारुरुप्रभृतयः॥ ददे
तुष्टोवलिंचैवनिजगात्रासृगुक्षितं॥ सहस्तंतप्तिमायानिस्वदेहरुधिरेनतु॥ तर्पितातिविधिवद्दुर्गाभित्ताबाहुंचजंघके॥

ब्रह्मसदृशी चतुर्वक्त्रा चतुर्भुजा ॥ हंसाधिरूढा कर्तव्या साक्षसूत्रकमंडलु ॥ महेश्वरी स्वरूपेण तथा माहेश्वरी मता ॥ जटामुकुटसंयुक्ता वृष
स्था चंद्रशेखरा ॥ कपालशूलखट्वांगवरदा च चतुर्भुजा ॥ कुमाररूपा कौमारी मयूरवरवाहिनी ॥ रक्तवस्त्रधरा तद्वच्छूलशक्तिधरा मता ॥
हारकेयूरसंपन्ना कृकवाकुधरा तथा ॥ वैष्णवी विष्णुसदृशी गरुडासनसंस्थिता ॥ चतुर्बाहुश्च वरदा शंखचक्रगदाधरा ॥ सिंहासनगता वा
पि बालकेन समन्विता ॥ वाराहीं च प्रवक्ष्यामि महिषोपरि संस्थिता ॥ वाराहसदृशी देवी घंटाचामरधारिणी ॥ गदाचक्रधरा तद्वद्दानवेंद्र
विनाशिनी ॥ इंद्राणीमिंद्रसदृशी वज्रशूलगदाधरा ॥ गजारूढा सुतानंदी लोचनैर्बहुभिर्वृता ॥ तप्तकांचनवर्णाभा वस्त्राभरणभूषिता ॥
तीक्ष्णखड्गधरा तद्वद्योगीश्वरश्शुभा ॥ दीर्घजिह्वा सुरूकेशी मसिखंडैश्च मंडिता ॥ दंष्ट्राकरालवदना कुर्याद्वै च कृशोदरी ॥ कपालमालि
नी देवी मुंडमालाविभूषिता ॥ कपालं वामहस्ते तु मांसशोणितपूरितं ॥ मस्तकं वा शिरोऽन्यस्मिन् शस्त्रिकां दक्षिणे तथा ॥ गृध्रस्था वास
वास्था वा निर्मांसा विगतोदरी ॥ करालवदना तद्वत्कर्तव्यासा त्रिलोचना ॥ चामुंडा बद्धघंटा च द्वीपिचर्मधरा शिवा ॥ दिग्वासा कालिका
तद्वद्रासभस्था कपालिनी ॥ सुरक्तपुष्पाभरणा वर्द्धनी ध्वजसंयुता ॥ विनायकं च कुर्वीत मातॄणामन्तिके तथा ॥ वीरेश्वरश्च भगवान्
वृषारूढो जटाधरः ॥ वीणाहस्तस्त्रिशूली च मातॄणां पुरतो भवेत् ॥ मातरः पूजनीयास्तु दृष्टादृष्टफलार्थिना ॥ गंधनैवेद्यधूपेन
बलिमाल्यविभूषणैः ॥ तथा मातृगणं पूज्य देवं भैरवरूपिणं ॥ स्त्रीसंयुक्तकन्यका विप्राः पूजनीयाश्च शक्तितः ॥ ब्राह्मी माहेश्वरी भ
यः कौमारी वैष्णवी स्मृता ॥ वाराही च तथैंद्राणी चामुंडा सप्तमी मता ॥ अष्टमी स्यान्महालक्ष्मीः प्रोक्तास्तु विश्वमातरः ॥ वरिष्ठं तु श्मशान
स्य योगिन्यष्टौ प्रकीर्तिताः ॥ ब्रह्माणी प्रथमा प्रोक्ता ततो माहेश्वरी परा ॥ कौमारी वैष्णवी चैव वाराही च तथा परा ॥ नारसिंही तथैवं डीशि
वदूती तथाष्टमी ॥ भैरवः पांडुनाथश्च रक्तगौरश्चतुर्भुजः ॥ गदां पद्मं च शक्तिं च चक्रं चापि करेषु च ॥ बिभ्रद्देवाः पुरोभागे पूज्योऽयं
विघ्नरूपधृक् ॥ ममप्रवर्तते पूजा यत्र यत्र च तत्र ते ॥ पूज्यश्चिंत्यस्तथा तत्रैव कायायतव्रतानव ॥ त्रिशूलं दक्षिणो दद्यात् खड्ग
वामे तथोद्धतः ॥ तीक्ष्णधारां तथा शक्तिं वामतोऽपि निबोधत ॥ खेटकं पूर्णपात्रं च पाशमंकुशमेव च ॥ घंटा चापरशुं वापि वामेधः सनि

रुधिरेणाप्यायनामिति ॥ स्थाननियोजयेद्रक्तं शिरश्च सप्रदीपकं ॥ एवं दत्वा बलिं पूर्णं फलं प्राप्नोति साधकः ॥ होमे तु स्याच्छिन्नतायां
निष्फलः स्याद्विपर्ययात् ॥ अन्येषामपि हिंसादीनां बलिना मथ पूजयेत् ॥ कायो मध्ये तमायाति रक्तं गृह्णाति वै शिवा ॥ बलिदाने तु
बा॰तं ११२ दुर्गायाः सर्वत्रायं विधिः स्मृतः ॥ दैत्यानामत्यमांसानि देवीनां पललौदनं ॥ कूष्मांडमिक्षुदंडश्च मद्यमांसं च यच्च वा ॥ एतद्बलि
समाज्ञेयास्तृप्तौ छागसमा स्मृता ॥ चंद्रहासेन कंगारं छेदनं शस्त्रमिष्यते ॥ दात्रासिधेनुकं कवशं कुलाभिस्तु मध्यमं ॥ असि
धेनुच्छुरिशंकुलावर्त्तं तथैव च ॥ कर्तरीक्षुरभागस्त्वधमं परिकीर्तितं ॥ एभ्योऽन्यैः शक्तिशूलाद्यैः बलिच्छेदः कदापि नः
नास्ति देवी बलिं तं तु दानान्मृत्युमवाप्नुयात् ॥ बलिदाने बलिं छित्वा खड्गे स्वरुधिरे शकैः ॥ सर्ववश्यनमंत्रेण ललाटे तिल
कं न्यसेत् ॥ राजा वा राजपुत्रो वा स्त्रियो वा यक्षराक्षसाः ॥ सर्वे तस्य वशं यांति भूतग्रामश्चतुर्विधः ॥ अजानां महिषाणां च मे
षाणां च तथा वधात् ॥ प्रीणयेद्विधिवद्दुर्गां मांसशोणिततर्पणैः ॥ अहन्यहनि यो दुर्गां पूजयेद्रुधिरादिभिः ॥ कुलानां शत
मुद्धृत्य ब्रह्मलोके महीयते ॥ स्वमेकमेक वरदा तत्प्रीभवति चंडिका ॥ रुधिरेणैणस्य हृत्तर्पिता विधिवन्नृप ॥ अजस्य द
श वर्षाणि रुधिरेणास्तु तर्पिता ॥ महिषेण शतं वीर तृप्ता भवति चंडिका ॥ सहस्रं तृप्तिमायाति स्वदेहरुधिरेण तु ॥ तर्पिता वि
धिवद्दुर्गा भक्त्या वा कुर्वजंघके ॥ नरेण शिरसा वीर पूजिता विधिवन्नृप ॥ तृप्ता भवेद्धृशं दुर्गा वर्षाणां लक्षमेव तु ॥ छित्वा भि गुरु॰ ११२
त्वा वृभत्वा निहत्वा सर्वमिदं जगत् ॥ प्रणम्य शिरसा देवीं सपापैस्तु न लिप्यते ॥ दुर्गायादर्शनं पुण्यं दर्शनादभिवंदनं ॥ वंदना
स्पर्शनं श्रेष्ठं स्पर्शनादभिपूजनं ॥ पूजनात्तर्पणं श्रेष्ठं तस्य परा स्वपरा स्मृतं ॥ तर्पणं मांसदानं तु महिषाजनिपातनं ॥ सर्व
यज्ञोपवासेषु सर्वतीर्थेषु यत्फलं ॥ तत्फलं लभते वीर प्रणम्य शिरसा सीं ॥ संप्रसारितदेहो यो दंडवत्पतितो भुवि ॥ चंडिका
पुरतो वीर स याति परमां गतिं ॥ तपतीर्थप्रदानेश्च यज्ञैर्वा बहुदक्षिणैः ॥ न तां गतिं लभते त्रयासुतावसुरेश्वरि ॥ आयुरा
रोग्यसौख्यानि संपदा दयिता स्त्रियः ॥ भवंति तस्य यस्माति देवी वा सव भैरवी ॥ चंडिकां पूजयित्वा तु प्रहृष्टेनांतरात्मना ॥ कृ

Folio (upper)

अजश्च महिषश्चैव नरश्चैव यथाक्रमात् ॥ वलिर्महावलिश्चाति वलिश्चेति प्रकीर्त्तिता ॥ नारेश शिरसा वीरपूजिना विधिवन्नृप ॥ तथा
भूतं भवेद्दुर्गावर्षाणां लक्षमेव च ॥ शोणितं मन्त्रपूतं तु शीर्षपीयूषमुच्यते ॥ तस्मात्पूजमेद ग्रावलेशीर्षवशोणितं ॥ पूजयेद्वि
धिवज्ज्ञात्वा वा मुंडामुंडसमुद्दिनी ॥ रुधिरेणा तथा वीरश्शिरोभिर्विविधैर्नृपः ॥ अजारिमहिषाणां च स्वदेहस्य च भेदनात् ॥ छिन्न
लांगुलकर्णाक्षिभग्नदन्तं तथैव च ॥ भग्नशृंगादिकं वापि न दद्याज्जु कदाचन ॥ काणाश्च गं वापि वृद्धं रोगिणां च गलत्क्षुरं ॥ नो
दत्तो नागमथवा वृद्धलिंगास्त्र वत्सकं ॥ नवत्रैमासिकान्पूनं पशुं दद्याद्विवावलिं ॥ नवत्रैपक्षिकान्पूनं प्रदद्याद्वैष्णतंत्रिणा
पशूनां पक्षिणां चापि नराणां च विशेषतः ॥ स्त्रियं न दद्यात्तु वलिं दत्वा नरकमाप्नुयात् ॥ अलक्तेनापि दद्याज्जुन्तथाज्ञानात्मग
छिजान् ॥ पंचावृद्धलक्षणोपेतं विधिवत्कालिकावलिं ॥ विधिवत्कालिकालीति जप्त्वा खड्गेन घातयेत् ॥ उत्तराभिमुखो भू
त्वा वलिं पूर्वमुखं तथा ॥ निरीक्ष्य साधकः पश्चादिमं मन्त्रमुदीरयेत् ॥ नरस्त्वं वलिरूपेण मम भाग्यदुपस्थितः ॥ प्रणामा
मि ततः सर्वरूपिणं वलिरूपिणं ॥ चण्डिकाप्रीतिदानेन नरस्तरपि विनाशन ॥ चामुण्डावलिरूपाय वलेतुभ्यं नमोऽस्तु ते ॥
यज्ञार्थे वलयः सृष्टास्स्वयमेव स्वयंभुवा ॥ अतस्त्वां घातयाम्यद्य तस्माद्यज्ञे वधोवधः ॥ ऐं ह्रीं श्रीं मिति मन्त्रेणा वलिमे
तस्वरूपिणं ॥ चिंतयित्वान्यसेत्पुष्पं मूर्द्धि तस्य तु भैरव ॥ ततो देवीं समुद्दिश्य काममुद्दिश्य चात्मनः ॥ अभिषिंच्य ततः
पश्चात्कल्तवालं तु पूजयेत् ॥ पूजयेति पुनः प्राह सर्वलोकप्रसाधकः ॥ क्रीं हूं खड्गेति मन्त्रेण ध्यात्वा खड्गं च पूजयेत् ॥ कृ
ष्णं पिनाकपाणिं च कालरात्रिस्वरूपिणं ॥ उग्रं रक्तास्य नयनं रक्तमाल्यानुलेपनं ॥ रक्तांवरधरं चैकपाशहस्तं कुटुंबिनं
पिवमानं च रुधिरं भुंजानं क्रव्यसंहितं ॥ असिर्विशसनः खड्गस्तीक्ष्णधारो दुरासदः ॥ श्रीगर्भो विजयश्चैव धर्मपालन
मोऽस्तु ते ॥ पूजयित्वा ततः खड्गं आं कुं फडिति मन्त्रकैः ॥ गृहीत्वा विमलं खड्गं छेदयेद्वलिमुत्तमं ॥ ॐ ऐं ह्रीं श्रीं कौशिकीति

Folio (lower)

बा·तं ११४

स्तुते ॥ सर्वाप्रधमहामात्र सर्वदेवानिसूदन ॥ चापमांसमरे रक्ष शाकंशरवैरिह ॥ धृतं खड्गेन रक्षार्थं संहाराय हरेण च ॥ त्रयीमूर्त्तिगतं
देवं धनुरस्त्रं नमाम्यहं ॥ प्राणान्यात यशत्रूणां मनया तीक्ष्णधारय ॥ गृहाणाजीवितं तेषां कुतस्यैन्यवरक्षमि ॥ शर्मप्रदत्वं समरे च
र्मन्से न्यय शोघनं ॥ रक्ष मां रक्षणी यो हं तापनेयं नमोऽस्तु ते ॥ शशांककरसंकाश हिमदिंडिरपांडुर ॥ प्रोत्सारयन्त्वं दुरितं चामं चाम रव
प्सभ ॥ यथा वुद्धस्रोऽदयन्तः शिवाय मां वसुंधरां ॥ तथा मां छादयच्छत्र युद्धे ध्वनिगतः सदा ॥ शक्रकेतो महावीर्यः स्वपत्नुत्वां सपंडितः
पक्षिराजो वैनतेयस्तथा नारायणध्वजः ॥ काश्यपपयोम्नृतो हर्तो नागारिर्विष्णुवाहनः ॥ अप्रमेयो दुराधर्षो रणे देवानिसूदनः ॥
गरुत्मान्गगरूत्नगतिस्त्वय्येसन्निहितः स्थितः ॥ साध्य वर्मान्मु धान्योधान्यो धान्रक्षात्मकेरिपु ॥ कुतप्रगपस्सवोरुद्रा वायुसो
मामरुर्षय ॥ नागकिंनरगंधर्वा यक्षभूतमहोरगाः ॥ प्रमथाश्च महादेवैर्भूतेशमात्मभिः सह ॥ शक्रसेनापतिस्कंद वरुणश्चाश्रि
तस्त्वयि ॥ प्रतिहन्तुरिपून्सर्वान्राजविजयं च ऋतु ॥ यानि प्रयुक्तान्यरिभिर्दूषणानि समंततः ॥ निहतानि सदानानि भवं तु तव ते
जसा ॥ कालनेमिवधे युद्धे यद्धत्रिपुरघातिने ॥ हिरण्यकशिपोर्युद्धे युद्धे देवासुरे यथा ॥ शोभितासि तथैवाद्य शोभस्व समयं स्म
र ॥ रक्तानीलासिता दृष्टान्तिश्चन्तवाभ्युममारयः ॥ दुंदुभेत्वं सपत्नानां घोषाद्धृदयकंपनः ॥ भव भूमिपसैन्यानां तथा विजयवर्द्धनः
यथाजीमूतघोषेण हृष्यंति वरवारणा ॥ तथास्तु तव शब्देन हर्षोस्माकं जयापहः ॥ यथा जीमूतशब्देन स्त्रीणां त्रासो भिजायते गुह्य ११४
तथा तत्र कृशब्देन तस्मात्स्माद्विषारो ॥ प्रापपत्व शरक्षपणपानाभूतगल्लानां च मंगल ॥ विघ्ननात्वं धृतो नित्यं मतः शांतिप्रयच्छ मे ॥
विजयो जयदो जेता रिपुभेत्ताभयंकरः ॥ दुःखहा शर्मदः शान्तः सर्वारिष्टविनाशनः ॥ इत्यष्टौ तव नामानि यस्मात्त्रिरूपराक्रम ॥ तेन
सिंहासनेति त्वं नाम्ना रादेवषुर्गीयते ॥ त्वयि स्थितः शिवः साक्षात्त्वयि शक्रः सुरेश्वरः ॥ त्वयि स्थिते हरिर्देवं त्वदर्थं नत्पते न तपः ॥ समस्त
सर्वतोभद्रशिवो भवमही पृते ॥ त्रैलोक्यविजय सर्वसिंहासन नमोऽस्तु ते ॥ तु रंगमारिवं जीवं परशास्त्रैव लक्षितः ॥ सदमासमरे रक्ष
स्वामिकार्यसरा कुरु ॥ गन्धर्वकुलजातोसि माभूयाः कुलदूषकः ॥ ब्राह्मणानां सत्यवाक्येन सोमस्य वरुणस्य च ॥ तेजसा चैव सर्वस्य मुनी
नां तपसा तथा ॥ रुद्रस्य ब्रह्मवर्येण पवनस्य वलेन च ॥ प्रभावाच्च हुताशस्य वर्द्धस्व तुरगम ॥ स्मर त्वं राजपुत्रासि कौस्तुभं जमणि

१२

तांजलिपुटोभूत्वा इदंस्तोत्रमुदीरयेत् ॥ ॐ दुर्गांशिवांशांतिकरींब्रह्माणींब्रह्मणःप्रियां ॥ सर्वलोकेप्रणेत्रींचप्रणमामिसि
दाशिवां ॥ मंगलांशोभनांसिद्धांनिःकलांपरमांकलां ॥ विश्वेश्वरींविश्वमयींचंडिकांप्रणमाम्यहं ॥ सर्वदेवमयींदेवींसर्वरोग
भयापहां ॥ ब्रह्मेशविष्णुनमितांप्रणमामिसदाउमां ॥ विंध्यस्थांविंध्यनिलयांदिव्यस्थाननिवासिनीं ॥ योगिनीयोगमाता
चचंडिकांप्रणमाम्यहं ॥ ईशानमातरंदेवीमीश्वरीमीश्वरप्रियां ॥ प्रणतोस्मिसदादुर्गांसंसारार्णवतारिणीं ॥ महिषघ्निम
हामायेचामुंडेमुंडमालिनी ॥ द्रव्यमारोग्यविजयंदेहिदेविनमोस्तुते ॥ भूतप्रेतपिशाचेभ्योरक्षोभ्योश्चमहेश्वरी ॥ देवेभ्यो
मानुष्येभ्यश्चभयेभ्योरक्षमांसदा ॥ सर्वमंगलमांगल्येशिवेसर्वार्थसाधिके ॥ उग्रब्रह्माणिकौमारीविश्वरूपेप्रसीदमे ॥
रूपंदेहियशोदेहिभगंवतिदेहिमे ॥ पुत्रान्देहिधनंदेहिसर्वान्कामान्प्रसीदमे ॥ चंदनेनसमालब्धेकुंकुमेनविलेपिते
विल्वपत्रकृतापीडेदुर्गेहंशरणंगतः ॥ इतिश्रीवाराहीतंत्रेदक्षिणाम्नायेनिर्वाणपदेऊनत्रिंशपटलः ॥ २९ ॥ श्रीभैर
वउवाच ॥ दुर्गागृहेतुशस्त्राणिपूजनीयानिपंडितैः ॥ वाद्यभांडानिचिह्नानिकवचान्यायुधानिच ॥ असिर्विशसनःखड्ग
स्तीक्ष्णधारोदुरासदः ॥ श्रीगर्भोविजयश्चैवधर्मधारस्तथैवच ॥ इत्यष्टौतवनामानिप्रियमुक्तानिवेधसा ॥ नक्षत्रंकृत्ति
कातेतुगुरुर्देवामहेश्वरः ॥ रोहिण्यश्चशरीरंतेदैवतंचजनार्दनः ॥ पितापितामहोदेवस्त्वमापातयसर्वदा ॥ नीलजीमूत
संकाशस्तीक्ष्णदंष्ट्रःकृशोदरः ॥ भावशुद्धोमर्षणश्चअतितेजास्तथैवच ॥ इयंयेनधृताक्षोणीहतश्चमहासुरः ॥ तीक्ष्ण
धारायसुधायतस्मैखड्गायतेनमः ॥ सर्वायुधानांप्रथमंनिर्मितासिपिनाकिना ॥ शूलायुधाद्विनिष्कृष्यकृत्वामुष्टिग्रहंशु
भं ॥ चंडिकायाःप्रदत्तानिसर्वदुष्टनिवर्हिणी ॥ तयाविस्तारिताचासिदेवानांप्रतिपादिता ॥ सर्वसत्वांगभूतानिसर्वाशुभनिवारि
णी ॥ छुरिकेरक्षमांनित्यंशांतिंयच्छनमोस्तुते ॥ रक्षांगानिगजान्रक्षरक्षवाजिधनानिच ॥ ममदेहंसदारक्षकट्टारकनमो

भवंतुविजयायते ॥ आखंडमंडलाग्निभगवान्यमनैर्ऋतिस्तथा ॥ वरुणःपवनश्चैवधनाध्यक्षस्तथाशिवः ॥ ब्रह्मणासहिता
शेषादिक्पालाःपांतुतेसदा ॥ कीर्तिलक्ष्मीधृतिर्मेधापुष्टिःश्रद्धाक्रियामतिः ॥ बुद्धिर्लज्जावपुःशांतिस्तुष्टिःकांतिस्तुमातरः ॥
वा॰तं ११५ एतास्त्वामभिषिंचंतुदेवपत्न्यःसमागताः ॥ आदित्यश्चंद्रमाभौमोबुधजीवसितार्कजाः ॥ ग्रहास्त्वामभिषिंचंतुराहुःकेतुश्चतर्पि
ताः ॥ दत्वादानवगंधर्वायक्षराक्षसपन्नगाः ॥ ऋषयोमानवोगावोदेवमातरएवच ॥ देवपत्न्योडुमानागादैत्याश्चाप्सरसां
गणाः ॥ अस्त्राणिसर्वशस्त्राणिराजानोवाहनानिच ॥ औषधानिचरत्नानिकालस्यावयवाश्चये ॥ सरितःसागराःशैलास्ती
र्थानिजलदानदाः ॥ एतात्वामभिषिंचंतुसर्वकामार्थसिद्धये इति ॥ ॥ श्रीभैरवउवाच ॥ शृणुदेविप्रवक्ष्यामिप्रायश्चित्तंवि
धिंतव ॥ गुरुत्यागकरःशिष्यःप्रायश्चित्तीभवेद्ध्रुवं ॥ लक्षंश्रीपादुकांजप्त्वातस्मात्पापाद्विशुध्यति ॥ मंत्रत्यागंकरोयस्तु
त्संगंवर्जयेत्प्रिये ॥ लक्षमेकंजपेन्मंत्रंहोमंतर्पणंशुचिः ॥ नित्यादिक्रमदोषाणांशांत्यैविद्याशतंजपेत् ॥ नैमित्तिकांति
क्रमेणसहस्त्रंप्रजपेन्मनुं ॥ मधुलोभाद्यथाभृंगःपुष्पात्पुष्पांतरंव्रजेत् ॥ गुरुर्लब्धास्तथाशिष्योगुरोर्गुर्वंतरंव्रजेत् ॥
यदिदैवात्यशोर्विद्यालभ्यतेकुलजैर्नरैः ॥ द्विजंतुकौलिकंप्राप्यपुनर्विद्यामुपालभेत् ॥ सकलोजीवहीनस्तुसंदिग्धानि गुरु॰ ११५
दिततथा ॥ मनवस्तुनसिध्यंतिगुरुःस्याद्बुद्धघातकः ॥ तदातंसहसाज्ञात्वामंत्रंदेवगुरुंत्यजेत् ॥ क्षमस्वमातस्त्वत्पापंहर
देवीकृपांकुरु ॥ अनेकधापशोरत्तंभुंजतेयत्तुकौलिकाः ॥ लक्षत्रयंजपेत्तापंलक्षंवाप्यजपाजपेत् ॥ होमयेद्धविषाने
नतिःपापःस्यात्तथाध्रुवं ॥ एकपात्रेपिबेद्द्रव्यंवीरोमाहेश्वरोयदि ॥ श्वानोच्छिष्टंभवेत्पापप्रायश्चित्तंसकौलिकः ॥ गायत्र्या
लसहस्रेणउपवासत्रयेनच ॥ सम्यक्साधितविद्यस्तुसर्वांगंगुरवेददेत् ॥ कुलात्स्वरसतोवापियोरमेत्मंत्रमातरं ॥ दशाल
क्षमंतंजप्त्वातुप्रायश्चित्तंसमाचरेत् ॥ मंत्रपुत्रास्वपुत्राश्चभगिन्याश्चकुलस्त्रियः ॥ रमणात्लक्षजापेनपूतोभवतिकौलिकः

स्मर॥ सुरासुरैर्मथ्यमाना क्षीरोदात्समनादभिः॥ जातस्त्वं च भवापूर्वं तेन जातोसि तत्स्मरः॥ यागानि वृस्लहागच्छेपितृहामातृहानतथा॥
भस्मयर्थेनृपवादीवरणोयश्चपरांमुखः॥ स्वर्यांवडमसौवायुयावत्पश्यति दुःकृतां॥ नागानि व्रजसिक्षिप्रंतत्त्वपापंभवेतु व॥ विह्न
तिं यदिगच्छेथा युद्धे ध्वनितु रंगमं॥ रिपूनत्वैजित्यसमरे सह भक्तासुखीभवे॥ शिवाकंकालवेतालाः पूतनाजंभकादयः॥ तेसर्वे
नश्यंयायांतु वलिदानेनतोषिता॥ योज्ञाकारणंगिरिसुताभिरतोददाति वैत्रोत्सवादिदिवसेप्यधिहृर्येनादं॥ वीणासुरेणमधु
रसुस्माधिरीभिः संगीयतेसहितृक्षोदरकिंनरेभिः॥ गीतवाद्यप्रदानेनतसौरव्याप्नोत्यनुत्तमं॥ प्रदक्षिणप्रदानेनरूपवानभि
जायते॥ मासिवाश्वयुतेवीरश्च शुक्लपक्षेत्रिशूलिनी॥ नवम्यांपूजयेयस्तुतस्यपुण्यफलंशृणु॥ अश्वमेधसहस्रस्यवाजपेयश
तस्यच॥ तत्फलंलभतेवीरविविदैवगणोर्हतं॥ अज्ञानामहिषाणांचमेषाणांचतथावधात्॥ वीणायेद्धिधिवदुर्गामासंसोणि
ततर्पणैः॥ उत्तिष्ठदेविचंडेश्रीशुभापूजांप्रगृह्यच॥ कुरुष्वममकल्याणमष्टाभिःशक्तिभिःसह॥ गच्छगच्छपरंस्थानंस्वस्थानंदे
विचंडिके॥ वज्रसोतोजलेन्नहृच्यैतिष्ठगेहेचभूतये॥ ॐ दुर्गेदेविजगन्मातःस्वस्थानंगच्छपूजिते॥ संवत्सरेव्यतीतेतुपुनरागम
नायवै॥ इमांपूजांमयादेवीयथाशक्त्यानिवेदितां॥ रक्षणार्थंसमादायव्रजस्थानमनुत्तमं॥ चतुर्भुजापीतवस्त्रासर्वाभरणभू
षितां॥ दक्षिणवामयोरूपरितलहस्तयोःखड्गचर्मधरांमधस्तनहस्तयोर्वराभयविधात्रिनेत्रांमीषत्स्मितहसितवदनांमपराजितां
वारुणमुखपद्मेनविचित्रकनकोज्वला॥ जयादेविशिवेभक्तासर्वकामान्ददातुमे॥ कांचनेनविचित्रेणभास्वत्कनकमेखला॥
अपराजितारुद्ररताकरोतुविजयंमम॥ इतिश्रुत्वाहरिद्राञ्चपीतांपवारपूजयेत्॥ सरापराजितायस्मात्त्वल्लतासकमातुता॥ सर्वा
कामार्थसिद्धार्थकस्मात्त्वांधारयाम्यहं॥ भवापराजितेदेविममसर्वार्थसिद्धये॥ पूजितायात्वयिभ्रेयोममास्तुदुरितंहृतं॥ ॐ जयदे
वरदेदेविदशम्यामपराजिते॥ धारयामिभुजेदक्षेजललाभाभिवृद्धये॥ वलमाधेहिवलयंमयिशत्रोःपराजयं॥ त्वंधारणाज्ञवे
युर्मेधनधान्यसमृद्धये॥ सुरासुरास्त्वामभिवंदंत्वब्रह्मविष्णुमहेश्वराः॥ वासुदेवोजगन्नाथस्तथासंकर्षणोविभुः॥ प्रद्युम्नश्चानिरुद्धश्च

देहधर्मसमुपाश्रितः॥ अंत्यशिल्पत्वकर्तव्यात तच्छिष्याद्यैर्विधानतः॥ कर्त्तानित्यक्रियांकर्त्तापंचरत्नैर्विशोधयेत्॥ प्रेतंनेत्रादिमार्गेणालोकांत
रविनिर्गतं॥ आकृष्यस्थापयेत्प्रेतंजीवात्मानंगुरुःक्षितः॥ पंचप्रणवयोगेनवियद्धृषिनिल्लात्मके॥ मोक्षदेपदस्तुग्राय्यवक्षुराद्धि
वा॰तं ११६ समुच्चरेत्॥ प्रेतनामसमुच्चार्यवदेदावाहयामिच॥ अनेनावाहयेत्प्रेतंतत्रप्राणांश्चविन्यसेत्॥ अंगप्रकल्पनंकुर्यान्माययादीर्घ
संयुता॥ प्रतिष्ठाप्यघटंमंत्रीपरेतंस्नापयेत्सुधी॥ पंचगव्यैरयश्रेरणवर्द्धिन्याचाभिषिच्यतं॥ शुद्धतोयेनसंस्नाप्यभस्मनास्नाप
येत्पुनः॥ प्रेतंदक्षिणमूर्द्धानंन्यसेद्दर्भास्तनेसुधीः॥ नववस्त्रस्रगालेपैरलंकृत्यापिभूषणैः॥ अभ्यर्च्यगंधपुष्पाद्यैर्मूलमंत्रेणसा
धकः॥ सम्यक्विमानसंकल्प्यामृतकंतत्राविन्यसेत्॥ ग्रामंप्रदक्षिणीकुर्वन्शंखभेर्यादिनिस्वनं॥ प्रेतस्थानंसमाविश्यदक्षि
णान्तमायतं॥ उपविश्यसमेभूमिंतत्रलाजातिलाक्षतान्॥ विकिरेत्सर्षपोपेतान्विमानमथविन्यसेत्॥ संस्थाप्यतत्रवित्यभि
परिस्तीर्यविलोमतः॥ पात्राणपासादयेन्मंत्रीदक्षिणेविह्निदेवतं॥ प्रणीतपात्रमासाद्यसंपूज्यकुसुमादिभिः॥ दर्भैराछादितं
मंत्रीवह्निकोणेप्रविन्यसेत्॥ दक्षभागेयजेद्देवंभैरवंमंडलक्रमात्॥ उक्तेनविधिनाकृत्वावह्नेर्जिह्वादिकल्पनं॥ तिलतंडु गुरुः
लसंमिश्रंश्चवयवरुमुत्तमं॥ मृत्युंजयेनमंत्रेणशतमष्टोत्तरंस्रुचीः॥ सावेनवरुणंकृत्वापंचरत्नविशेषतः॥ जुहुयात्मूलमं ११६
त्रेणक्रमादावरणानितिकं॥ सर्वंविलोमताहोमात्सर्वमंत्रान्गुरोस्तनौ॥ क्रमेणविलयंनीत्वाजुहुयाद्वारविभेनव॥ कृत्वाथ
मूलमंत्रेणप्रेतदेहेविलोमतः॥ तत्वानिविलयंनीत्वासर्वमात्मनियोजयेत्॥ पुराणपापेपरेतस्यजुहुयान्मंत्रमुच्चरन्॥
ततःपूर्णाहुतिंदत्वायोजयेत्परमेपदे॥ शिवशक्त्यात्मकेशुद्धेपरानंदेद्विवर्जिते॥ सच्चित्सुखमयेसाक्षान्नत्वागीतेनिराकले
इतिसंयोजितःप्रेतःशिष्येनपरमेपदे॥ संपूज्यमलकालुष्यंशससंभावायकल्प्यते॥ आज्येनजुहुयाद्धूमवयोराष्ट्रेणमूलतः
अनुलोमविधानेनप्रायश्चित्तायसाधकः॥ परेतदेहमग्निनाशयनंपरिकल्पयेत्॥ वह्नेर्दक्षिणदिग्भागेकुलवृक्षसमुद्भवैः॥

मंत्रपुत्रीपुत्रत्वेनस्युपदेशोभिधानतः ॥ कृत्वावीरवधंमंत्रीतृषापानंगुरोर्गृहे ॥ मंत्रपत्नींवीरपत्नींरक्षितांलक्षमाजपेत्
अनस्थिप्राणसंघातंहत्वावनरकंव्रजेत् ॥ हत्वाचपक्षिणःसर्वान्स्त्रियंवैकादशजपेत् ॥ सर्पमार्जारनकुलमूषमंडूकखरेह
यं ॥ गजाश्वमृगान्सर्वान्हत्वाचाष्टशतंजपेत् ॥ जपेदष्टसहस्रंतुक्षुद्रजंतुवधेकृते ॥ वलिदानंविनामंत्रीपानंयन्त्रपशून्
क्वचित् ॥ अन्यथास्मार्त्तमुदितंप्रायश्चित्तमशोभि ॥ गोवधेदशभिर्लक्षैर्मुच्यतेनरकार्णवात् ॥ लक्षैर्द्वादशभिर्मंत्रीनृपंह
त्वाविमुच्यते ॥ गुरुंहत्वाप्रमादेनपंचलक्षैर्भवेच्छुचिः ॥ दशभिःकोटिभिर्मंत्रीस्त्रीवधात्प्रविमुच्यते ॥ नकाशीर्षायनपापपीठ
क्षेत्रपरिभ्रमात् ॥ प्रमादात्पतितेविप्रेक्षणंविंशतिभिःशुभिः ॥ क्षेत्रादयोयथोक्तेनमुच्यतेकिल्विषादिनः ॥ ब्राह्मणस्यवधेलक्ष
क्षत्रियेद्विगुणंस्मृतं ॥ वैश्येत्रिगुणमुद्दिष्टंपादजेचचतुर्गुणं ॥ अर्हद्बौद्धवधेमंत्रीखड्गिलक्षमनुंजपेत् ॥ वभ्राश्वभूकराणांच
वधेपंचसहस्रकं ॥ पक्षिणांहननेमंत्रीद्विसहस्रेणशुध्यति ॥ सर्पमार्जारमत्स्यानांवधेवेदसहस्रकं ॥ देवद्रोहीगुरुद्रोहीत्रि
शत्कोटिमनुंजपेत् ॥ निंदतेसमयानांचयोगिनीवीरयोःशिवः ॥ शास्त्राणांमंत्रिणांस्वाणांसहस्रंजपमाचरेत् ॥ वामदक्षिणा
सिध्यन्तेशैवव्रतधरेहते ॥ चतुःकोटिमितंमंत्रीजपन्शुध्यन्तिकिल्विषात् ॥ आद्यादिनिदनेमंत्रीदशावर्तेनशुध्यति ॥ अर्घाम्
तंपिवेत्यर्वदेवीमस्थापयेत्ततः ॥ पशुपानभवेत्स्यन्तस्ययालक्षतोभवेत् ॥ वीरपत्नीतृषापानंवीरपत्नीशुषेत्लप ॥ प्रायश्चि
त्तंचरेन्मंत्रीदिव्यवीरार्चनादिकं ॥ दीपनाशेपात्रनाशेपात्रप्रस्खलनेतथा ॥ पूजयित्वामहादेवींजपेदष्टोत्तरंशतं ॥ अज्ञानाद्यदितु
छिद्रंज्ञात्वातद्विगुणंभवेत् ॥ भग्नेवस्फुटितेयंत्रेहतेचौरेणवाप्रिये ॥ उपवासंप्रकुर्वीतदिनमेकमतंद्रितः ॥ लक्षमात्रंजपेद्विधा
होमतर्पणपूर्विका ॥ सञ्ज्ञात्वागुरुंतोष्यवृषस्नाणानपिभोजयेत् ॥ कस्यविध्वर्भविहवास्फटितादिविभवणं ॥ भग्नंकरोतियोमं
त्रीमृत्युस्तस्यभवेत्ध्रुवं ॥ तस्मात्सर्वतीर्थराजेवागंगादिसरितावरे ॥ समुद्रेवाक्षिपेद्देवीमन्यथादुःखमाप्नुयात् ॥ आर्विकेयोयदामंत्री

वा॰तं ११७

वेत्तोयोनयोषित्सुकदाचन ॥ नमासोयोषितांचात्रनध्यानंनचपूजनं ॥ केवलंजपमात्रेणमंत्राःसिध्यंतियोषितां ॥ पुरश्चर
णकालेचपरशक्तिंप्रपूजयेत् ॥ दीक्षितोवस्त्रपुष्पाद्यैर्भोज्येपायससंभवैः ॥ अन्यगेहेसमानीयअर्घोदकंविशोधितं ॥
अमृतीकरणंकृत्वाशक्तीरभिमुखंनयेत् ॥ अर्घोदकेनसर्वास्ताःसंप्रोक्ष्यविधिपूर्वकं ॥ अमृतीकरणंकुर्यात्सफलीकरणं
ततः ॥ अथाष्टकन्यकावक्ष्येदेवीरूपधरायतः ॥ ब्राह्मणीक्षत्रियावैश्याशूद्राचकुलभूषणः ॥ वेश्यानापितकन्याचरजकी
योगिनीतथा ॥ विशेषवैदग्ध्ययुताःसर्वस्वच्छभागगाः ॥ अष्टकन्यारूपभेदंविलोक्यामर्षवेष्टितं ॥ ब्राह्मण्याद्यष्टशक्ती
नांनामभिःकृतसंज्ञकः ॥ गोरक्षक्ष्मादिकंरूपंसौम्यत्ववर्णादिकं ॥ आसनंप्रथमंदत्वास्वागतंचवदेत्पुनः ॥ अर्घ्यंपा
द्यंचपानीयंमधुपर्कंजलंततः ॥ स्नापयेद्गंधपुष्पाद्यैःकेशसंस्कारमाचरेत् ॥ धूपयित्वाततःकेशान्कोशेयंविनिवेदयेत् ॥
ततःस्नातोत्तरेपीठमास्तीर्यपादुकाद्वयं ॥ दत्वातत्रसमासीनांनानालंकारभूषणैः ॥ भूषयित्वातत्रलेपंचगंधमाल्यंनिवे
दयेत् ॥ तांताशक्तिसमावाह्यमूर्द्धितासांसमानयेत् ॥ भोज्यमंडपमध्येतुस्वर्णपात्रेसुशोभने ॥ चव्यंचोष्यंलेह्यपेयंभोज्य
वैवहिभक्षकं ॥ अदीक्षितायदास्यंतुतदामायानिवेदयेत् ॥ तत्रासांसव्यकर्णेषुततःस्तोत्रंसमाचरेत् ॥ मातर्देविनमस्तेस्तु
ब्रह्मपुत्रिवरेनघे ॥ कृपयाहरविघ्नंमेमंत्रसिद्धिंप्रयच्छमे ॥ माहेश्वरवरदेदेविपरमानंदरूपिणी ॥ कृपयाहरविघ्नंमेमंत्र
सिद्धिंप्रयच्छमे ॥ कौमारीसर्वविघ्नघ्नीकुमारक्रीडनेवने ॥ कृपयाहरविघ्नंमेमंत्रसिद्धिंप्रयच्छमे ॥ विष्णुरूपधरेदेविविनान
सुतवाहिनी ॥ कृपयाहरविघ्नंमेमंत्रसिद्धिंप्रयच्छमे ॥ वाराहिवरदेदेविदंष्ट्रोद्धृतवसुंधरे ॥ कृपयाहरविघ्नंमेमंत्रसिद्धिंप्रयच्छ
मे ॥ शक्ररूपधरेदेविशक्रादिसुरपूजिते ॥ कृपयाहरमेदेविमंत्रसिद्धिंप्रयच्छमे ॥ महालक्ष्मिमहामोक्षक्षोभसंतापनाशि
नी ॥ कृपयाहरमेदेविमंत्रसिद्धिंप्रयच्छमे ॥ मितिमातर्मयेदेविमितिमातर्विहित्वान्ते ॥ एकैवतुंतरेदेविविश्वरूपेनमोस्तुते ॥

गुरु॰ ११७

शंखभिर्दक्षिणाग्रैस्तु बिल्वैर्वा कुवैस्तथा ॥ आस्तीर्य शयनं मंत्री त्रिगुणीकृततंतुना ॥ संवेष्ट्य पूजयेदों च पुष्पाद्यैरुपचारकैः ॥ आच्छाद्य
नववस्त्रेणा तत्र यंत्रं लिखेत्सुधीः ॥ पद्मं त्रिकोणाग्रकोणाकर्णिकं शास्त्रपत्रकं ॥ सार्द्धरेखेन तस्मात्र पुष्पमारोपकीयेत्सर्वतः ॥ प्रेतं दक्षि
णमूर्द्धानं विन्यसेदिह साधकः ॥ रक्षामंत्रेण संकल्प्य ज्वालामालिनिविद्यया ॥ प्रज्वाल्याघोरमंत्रेण दहेत्यातादितो बुधः ॥ अघोराख्ये
णा मंत्रेणा मंत्री पाशुपतेन वा ॥ यावद्भस्मी भवत्येष तावद्धोमं करोत्विह ॥ स्तोत्रमंत्रजपं कुर्यात्समयज्ञाः समागताः ॥ भस्मीभूते परे
तस्मिं देवान्सम्यक्तमर्चयेत ॥ चितामग्निं रक्षयेन्मंत्री संप्राप्ते सप्तमे हनि ॥ निर्वापयस सास्थीनि वेष्टयेद्धनवाससा ॥ तत्क्षणे निःक्षिपे
त्क्वापि विशुद्धे सलिलाशये त ॥ अस्थि कूटं खतेन्मंत्री देवमातृगृहे थवा ॥ स्वगृहे वा नियम्यैत त्रिसंध्यं पूजयेदिदं ॥ पूर्वं पूजाम्नतद्दिने
प्रतिमा सप्रकल्पयेत ॥ संपूर्णवत्सरे कुर्यान्महोत्सवमतंद्रितः ॥ ततोस्थि कृतस्मछत्पनया वा विधिसंस्पृशि ॥ निःक्षिपेन्निखनेत्क्वापि वि
शुद्धे धरणीतले ॥ केनापि कीकसेनास्य प्रतिमां पादुके थवा ॥ कृत्वास्य पूजयेन्मंत्री गुरुभक्तिपरायणः ॥ देशांतरमृतानां च जीवताम
पि साधकः ॥ दर्भपुंजैः पलाशैर्वा शालिपिष्टेन वा पुनः ॥ देहं कृत्वा यथा पूर्वं दाघं कुर्याद्विचक्षणः ॥ अथ वा मनसा कुर्यादेकांते स्वयमा
त्मिकः ॥ वाग्भवदीपिनी ज्वालामालिनीति पदं ततः ॥ क्रोधसंपुटतत्पराणं संपुटत्वेन योजयेत ॥ एतानि तत्र बीजानि प्राणबीजं विकेशवे
हसेंदुगान्कुटिलं वह्निं बिंदुभगाश्रितः ॥ शिवशक्तिक्षमं द्राव वह्निवानाधिसचयं ॥ ज्वालामालिनि मंत्रोयं कथितो मंत्रकोविदैः ॥ माया
बीजं स्फुरद्वय प्रस्फुरद्वितयं ततः ॥ घोरघोरतरे भ्यंते तनुरूप पदं वदेत ॥ चटप्रचटद्वितयं कथितो यमहासनः ॥ कहकहसमच्चयेघात
यद्वयमच्चरेत ॥ बंधंस्वाहा समुद्दिष्टो वर्णाम घोरमंडकः ॥ तारिणीप भुवरातिकववावाक्षरो वदेत ॥ मनुपाशुपतास्त्रोयं क्षत्रयद्द
निवारकः ॥ पंचांतकेंदुपाश्वार्णान्यमधांतसमन्वितान ॥ रुद्रारुवानुस्थीः कुर्याद्वामकर्णेदुसंयुतान ॥ पंचरत्नमिदं प्रोक्तं मनोभिलषि
तप्रदः ॥ इति श्री वाराहीतंत्रे दक्षिणाम्नाये निर्वाणपदे त्रिंशपटलः ॥ ३० ॥ भैरव उवाच ॥ कुरुक्षेत्रे प्रयागे च गंगासागरसंगमे ॥ महाका
लेचकाश्यां वरोपस्थानेन चिंतयेत ॥ पर्वते सिंधुतीरे वा पुण्यारण्ये नदीतटे ॥ यदि कुर्यात्पुरश्चर्यां तत्र कूर्मं न चिंतयेत ॥ नियमः पुरु

पायेन देवेश देहशुद्धिः प्रजायते ॥ तन्मे कथय सर्वज्ञ यदि स्नेहोस्ति मां प्रति ॥ ईश्वर उवाच ॥ देवेशि भक्तिसुलभे औषधं कथयामि ते ॥ नव्र
काष्ठमिदं क्वापि त्रिषु लोकेषु दुर्लभं ॥ कुमारीस्तन्यधारीवराजमार्गेण पेषयेत ॥ एकवर्णगवाक्षीरे रंभावीजेन मे वच ॥ प्रभाते लेप
येद्देगे वत्सपसिद्धिः प्रजायते ॥ श्वेतापराजितामलं सघृतो सह भक्षयेत ॥ श्वेतकुष्टविनाशं च लेपयित्वा रवेर्दिने ॥ अशोकस्य फलं पु
ष्पं मेरंडस्य फलं सह ॥ निमंत्रयेत्सर्वदिने भक्षयेदपरे हनि ॥ वानाजीर्णभवरोगस्तस्य देहे न जायते ॥ द्वादशाधारमारोप्य तत्कृते
परिभेदयेत ॥ ननोजपेन्महाविद्यां वाक्पतिर्जायते नरः ॥ वादेसदसिया वाक्यसंभिनी प्रतिवोदिनी ॥ तत्पंडितघटाटोपतनोप्रभ
हतप्रभ ॥ सत्तर्कपदवाक्यार्थशब्दालंकारसारवित ॥ जिह्वायांन्यसनादेवमूकोपि सुकविर्भवेत ॥ सुकुमारतरस्फारशब्दालंकार
सारवित ॥ ततोद्भुतसमुद्रोस्मिमालानुल्येरुपन्यते ॥ पदगुंफैर्महाकाव्यं वरकारपितामवेत ॥ अम्याहतामतिशास्त्रे विजयो वाक्
नेरिव ॥ बालकस्य तु जिह्वायां त्रिदिनाभ्यंतरे लिखेत ॥ सुवर्णस्य शलाकिन्या मधुनाभ्रे तदु वेया ॥ वाग्भवाद्यालिखेद्विद्यां समारा
ध्य प्रजाप्यव ॥ सस्त्वपण्यितस्मीमान्नमूर्खः करावन ॥ एतद्वागीश्वरी विद्यां वारिशशस्यापि मूर्द्धनि ॥ करदत्वा जपेद्विद्यां शतमष्टोत्तर
नरः ॥ सोपि श्लोकान्नशोधाख्य करोति वाक्यनिर्यथा ॥ जिह्वायां भावयेद्यस्तु तारिणीं पर्सनिभां ॥ बृहस्पतिसमस्तस्य कदिनाभुक्त
निर्जिता ॥ ब्राह्मेमुहूर्ते वोत्थाय कृतावश्यकसंयुतः ॥ जिह्वायां भावयन्विद्यां तेजोरूपां जपेत्सुधीः ॥ अमृतसंदितीतस्य वाणी सर्व
विधा भवेत ॥ प्रातर्विद्यां विभाम्यैव जिह्वायां दीपरूपिणीं ॥ मातृकासहितां विद्यां त्रिरावर्त्य जलं पिवेत ॥ जलपानविधानेनम
कोपि सुकविर्भवेत ॥ जिह्वायां चिंतनादेव त्रिकालज्ञो भवेन्नरः ॥ यस्तु विद्यां भेदेन चिंतयेत्साधकोत्तमः ॥ जीवन्मुक्तोपि स
कश्च भवेत्सोपि भवेद्ध्रुवं ॥ मधुना तर्पणाद्देव्याः सर्वकामफलप्रदं ॥ अष्टसिद्धिकरं साक्षान्महापातकनाशनं ॥ हविष्याशी स
नकेशोजपेच्यतमादरात ॥ गद्यपद्यमयी वाणी तस्य सर्वविधा भवेत ॥ शतानि भजन्नमात्रेण रोरवन्नानि लकंनरः ॥ कृत्वापञ्च
नियमंत्री तत्कुर्याद्दास्यवत्क्षणे ॥ पक्षराजपालेलगाढयेषिकाच्छतमोग्रह ॥ दतेनानीयतं गर्भकीलकेन नकारयेत ॥ तेनैव मधुनो

एतत्स्तोत्रंपठेद्यस्तुमंत्रारंभेषुसंयुतः॥विरुग्धांवासमालोक्यनस्यविघ्नंनजायते॥यदिक्रीडापरात्मास्तुभोजनेनतुहाहृदि॥
स्थितस्तोत्रंपठेत्तावद्यावत्तृप्तिप्रजायते॥आचम्यमुखवासादितांबूलंचनिवेदयेत्॥ततोदद्यात्पुनर्माल्यंवंदनंपंक्तिनंभु
भं॥विसृज्यप्रदक्षिणीकृत्यवरंप्रार्थ्यसुखीभवेत्॥ज्योतिपश्यतिसर्वत्रशरीरेवाप्रकाशयुक्॥निजंशरीरमथवादेवतामय
मेवहि॥क्रूरकर्मसुदेवेशिकर्मकृत्वायथाविधि॥तैलाभ्यक्तःपुनःस्नातःसोगाशावरणायुधः॥अभ्यर्च्यदेवतासिद्धामात्मरक्षा
र्थमेत्रिजे॥जपेत्मंत्रंप्रसन्नात्मासहस्रंशास्त्रकंप्रिये॥मांरक्षरक्षयेत्युक्त्वाप्रणाम्यविसर्जयेच्छिवे॥अन्येसुहृद्भिःसुस्निग्धैरात्म
रक्षांतुकारयेत्॥मृत्युंजयादिभिर्देवीप्रयोगास्त्वेणवाशकृत॥जपहोमार्चनाध्येष्यब्राह्मणाराधनादिभिः॥प्रयोगातेतथावक्र
पूजामंत्रीसमाचरेत्॥एकलक्षंजपेन्मंत्रीध्याननामाससमन्वितः॥प्रयोगदोषशात्यर्थमात्मरक्षार्थमेवच॥नचेत्तफलमाप्नो
तिदेवताशापमाप्नुयात्॥प्रणावाद्यामुक्तिकरीश्रीबीजाद्यायनागमे॥हृल्लेखाद्यामहासिद्धिकरीसर्ववशंकरी॥वाग्भवाद्यावर
द्वियांकामाद्याजमरंजनी॥ऊर्ध्वदृष्टिर्जपेच्छांतावधोदृष्टिस्तुमोहने॥समदृष्टिःस्तंभनेचपार्श्वतोदर्शनक्रमात्॥विरोधेवसमु
च्चाटमारणोस्तर्यदर्शनः॥विद्यार्थंजलमध्यस्थोभानुमंडलदर्शनात्॥क्रममध्यदर्शनादेविसर्वत्रशुभकर्मणि॥नित्यंजपकरेकु
र्यात्प्रयोगेकरावन॥प्रयोगविहितामालातत्कर्मानुरूपतः॥होममुद्रात्रयप्रोक्तमृगीहंसीचसूकरी॥सकुरीकरसंकोचामृगी
मुक्तकनिष्ठिका॥हंसीस्यात्तर्जनीमुक्ताविधाशप्रकीर्तिता॥शांतिकेपौष्टिकेचैवमारणोच्चाटनेतथा॥विद्वेषस्तंभनेचैवच
रुपवपरमेश्वरि॥शांतिकेचमृगीज्ञेयाहंसीपौष्टिककर्मणि॥अभिचारेभूकरीस्याद्विद्वेषोच्चाटनादिषु॥नदेवाप्रतिगृह्णतिमु
द्राहीनामथाकृतिं॥मुद्राहीनातुयामोहस्त्वेतामिच्छतिमंदधीः॥वश्यशांत्योःस्वर्णपात्रंमत्यात्रंस्तंभनेमतं॥विद्वेषेखादिरंपा
त्रमुच्चाटलोहनिर्मितं॥मारणेकुकुंडस्यान्यात्राणामानितर्पणे॥देव्युवाच॥भगवन्सर्वतत्वज्ञलोकानुग्रहकारक॥केना

तस्मादेविन्यसेन्मंत्रंसर्वकामफलप्रदं॥मातृक्रोडेतुसंस्थाप्यदर्भानास्तीर्ययत्नतः॥शांतिंकुर्याद्बालकस्यसाधकैःसहसंयु
तः॥मातृःसव्येतुकर्णेचपूर्वस्तोत्रंसमाचरेत्॥बालीभयावचावासापिप्पलीमधुसंयुताः॥अस्यप्रयोगात्सप्ताहात्किंनरैः
बा॰तं ११९ सहगीयते॥देव्युवाच॥जिह्वामार्जनकंडंयंस्त्वाभिरक्षावकीदृश॥पुत्ररक्षावकिदेववेश्मरक्षाकिमौषधं॥श्रोतुमिच्छा
म्यहंदेवकथ्यतामनुग्रहात्॥ईश्वरउवाच॥कृष्णाजयंतीपुष्पंचअपामार्गस्यमूलकं॥लेपयित्वाचजिह्वायांषष्ठेचदि
वसेसुतं॥रक्षाद्रव्यंवजातीयाद्यजन्मदिवसेकृतं॥विप्ररारुपभमूलभुश्कगोमंडमेवच॥स्थापयेद्द्वारदेशेचनालिकि
ञ्जयंतदा॥जंबुत्वचंशिविपत्रंजटानांधारयेच्छिरे॥राक्षसानांभयंनास्तिरोगहृत्यादिकंतथा॥चतुःकोणेतुगेहस्यरोप
यित्वातुपिप्पलं॥वहिसस्थापयेद्द्वारेवध्वायाच्छागलकपि॥रंभामूलद्वयंरोहेषष्ठेचदिवसेन्यसि॥तत्रैवस्थापयेत्खड्ग
ब्राह्मणंचसुशोभनं॥कृष्णांस्त्रियंप्रतिष्ठाप्यमृणालंवाविनयान्वितं॥जयंत्यासुरसेनैवकुमारस्नापयेत्ततः॥जयंतीघृतयो
गेनचोदकेनवसिचयेत्॥अष्टपत्रेप्रतिष्ठाप्यसुपुत्रोमतिमान्भवेत्॥नागेश्वरस्यमूलंचवत्सचमानीप्रयत्नतः॥पूर्णांकृत्वा
घृतारूचवर्तिकाकारयेत्ततः॥दीपंकृत्वातुमंत्रज्ञःपुत्रनाडीतुदेख्येत्॥सुविनीतोभवेत्पुत्रोमेधावीचगुणान्वितः॥स्थाप गुरु॰
येद्द्वारदेशेचअशोकदक्षिणात्वचं॥एतानिस्थानेद्रव्याणिजंबुन्वचसलोकं॥यःसदास्थापयेद्द्वारेतस्यविघ्नविनाश ११९
नं॥निशाभागेत्रयोदश्यांपूजयित्वातुनारिणी॥अर्कत्वचंकरेधृत्वास्पर्शयेन्नारिणीशिवां॥कामसिद्धिःप्रयत्नेनलभते
नात्रसंशयः॥यात्मूलंकरेधृत्वायःस्मरेन्नारिणीमनुं॥त्रयोदश्याविशेषेणसर्वकामफलंलभेत्॥कृष्णकेनारमारेचप
रमानंददायिनी॥संसारेदुःखरेघोरेत्राहिमांपरमेश्वरि॥सर्वपापविनाशाचसर्वपापविनाशिनी॥त्रिकालाज्ञानरूपेच
त्राहिमांपरमेश्वरि॥ॐनमःचंडिकादेवीनमस्तेयममातरी॥पंचनद्यास्थितानित्यानित्यमध्वरवासिनी॥गजमुखःवा

केनपृष्ठिपत्रमात्रके॥ लिखेद्धज्ञावलीमध्येमूलमंत्रंतुसिद्धिदं॥ अमुकंकुरुमायांतेवदेत्साधकसत्तमः॥ तत्तुंडेवतुरस्रेतुनिःक्षिप्यगुरु
पादुधि॥ सहस्रलक्षीरनीरक्तपद्मामालोहितांचिषं॥ प्रणवंपूर्वमुच्चार्यपद्मेयुगलमेवच॥ महापद्मेपदंब्रूयात्पद्मावतिपदंततः॥
ॐॐस्वाहेतिमंत्रेणयथापूर्ववलिंहरेत्॥ स्वयंकुरुतेकर्मसंस्याद्भुतकविश्रुवं॥ अर्द्धरात्रेततोनित्यंवलिंदद्याच्चतुःपथे॥ प्रण
वंपूर्वमुच्चार्यहृल्लेखांचततःपरं॥ स्फजटेपदांतेतुमहाशब्दमुदीरयेत्॥ पक्षाधिपदमाभाष्यमतस्यतनोममः॥ उपनीतपदं
वोक्त्वावह्निलिंगंततितिष्ठद्विधा॥ गृह्णापयद्विधाठोक्तासमस्तंपदंततः॥ शांतिकुरुयदंदेवपरविद्यामनंतरं॥ द्विधाद्धंकृत्वातिष्ठ
ब्रूयात्क्रटद्विधीतिवह्निधा॥ मायास्वाहेतिमंत्रेणवल्यादौवुद्धिसिद्धिदः॥ परसैन्यग्रहारिष्टरोगकृत्याविनाशनः॥ प्रयोगंव
लिमंत्रोयंप्रयोगान्साधयेयदि॥ अर्द्धरात्रेगतेनित्यंवलिंदद्याच्चतुःपथे॥ परसैन्यग्रहारिष्टरोगकृत्याविनाशनः॥ प्रणवंपू
र्वमुच्चार्यवाग्भवारेततःपरं॥ विकटदंष्ट्रेपरपक्षक्षोभयद्वयमुच्चरेत्॥ खादयद्वयपदमथतथाछेदयद्वयंवदेत्॥ यमांहि
सितुमुधेनातथानिंदितुमुधता॥ योगिनीवक्रसहितेसत्यानाशायहुंफट्स्वाहा॥ परविद्यामाकर्षयछेदयस्वाहाकपिलेग
हूंस्वाहा॥ अथवामधुलाजाभ्यांजिह्वायांबालकस्यच॥ नाडीछेदात्तदापूर्वंलिखेद्धेमशलाकया॥ मूलमंत्रंलिखेन्मंत्रीय
द्वेस्वाभ्येतुदूर्वया॥ वाक्योवाररणतोबालोवाग्मीद्रुतकविर्भवेत्॥ जन्मसंस्कारेकुसद्यःपुत्रोजातेप्रशस्यते॥ जिह्वायांतुलिखे
न्मंत्रीयत्तदारुशलाकया॥ वारत्रयंतुसंपूज्यदक्षिणेनैवपाणिना॥ मंत्रमुच्चार्यप्रत्येकंपंक्तिंकुर्यात्सुशोभनं॥ आदौकृत्वातु
संस्कारांउदंतेविलिखेन्मनुं॥ गंधवदनपुष्पैश्चपूजयेत्तारिणीशिवां॥ उत्तराभिमुखोभूत्वास्थापयेत्तीर्थसत्तमं॥ पूजयेत्ता
रिणीदेवीनानाभक्ष्यैःसुशोभनैः॥ कविर्वाग्मीभवेत्पुत्रःसत्यवादीजितेंद्रियः॥ कुशमूलेनमधुनालिखेन्मंत्रंप्रयत्नतः॥ पि
तुर्भ्राताथवामंत्रंमातुर्भ्राताथवाप्यनः॥ पितावाविलिखेन्मंत्रंनान्यस्यकदाचन॥ अथभ्राताप्रशस्तश्चअग्रजश्चभवेत्सदा

योगेश्वरिस्रवंदिता॥ कृष्णाष्टमीचतुर्दश्यांवाष्टमीवज्रमंडला॥ कपालसंस्थितादेवीनरकंकारसंकुले॥ रक्तपात्रवसामेदुमत्स्यमांस
वलिप्रिये॥ महाभैरवसंयुक्तानमामिजयभैरवी॥ क्षेत्रेपीठेमहापीठेगुह्यासीप्रेतासनी॥ कामाक्षीकामरूपीत्वंमोहमायाति
बा॰तं रंजना॥ दुःखशोकजरामारीभयपातकनाशिनी॥ खड्गसिद्धिकरीदेवीलक्ष्मीश्रीशुभदायिनी॥ पथितंभक्तिभावेनयेपठंतिस्तु
९२० तिमानराः॥ कामसिद्धिफलंप्राप्यशुभगानंददायिका॥ भैरवउवाच॥ नमोस्तुवीरचामुंडेनमोस्तुपरमेश्वरी॥ जननीसर्वभूतानां
सर्वसंरक्षकारिणी॥ चंडमुंडसमाकीर्णवरदांगीमनासनी॥ नानारूपधरादेवीभूरागीसोमरूपिणी॥ पीनस्तनीविशालाक्षी
सर्वाभरणभूषिता॥ मुक्ताकनकमाणिक्यकुंडलामुकुटधारिणी॥ नतुसुग्मदिव्यकेयूरंमुक्तास्रग्दामसोभनी॥ नानारत्नानिवं
धंतेमेखलाकटिबंधने॥ हस्तयोदर्पसर्वांगनानाप्रहरमर्दिता॥ भैरवीरूपसंकाशारक्ताक्षीभीरविक्रमा॥ निर्जनीअरिहंतारि
सर्वशत्रुक्षयंकरी॥ नानाशस्त्रधरीदेवीनानाशास्त्रसुरेश्वरी॥ अष्टादशभुजारौद्रीनानाशास्त्रासुरेश्वरी॥ परशुपाशगदाचक्राभिं
दिपारश्चतोरणा॥ शक्तिनानावगादीचत्रिशूलाश्चलधारिणी॥ खड्गफटकसंधारीकर्त्तरीकर्त्तधारिणी॥ त्वंदेविसर्वभूतानामने
काकामरूपिनी॥ दाद्याध्यात्मस्वरूपत्वंसर्वज्ञाजीवरूपिणी॥ ऊर्ध्वकेशमुखोभीमाभैरवाकारनादिनी॥ सूर्यरश्मिरवाकीर्णास गुह्य॰
र्वदोषप्रणाशिनी॥ चतुष्पीठचतुर्वृक्षेश्मशानेचत्वमेवच॥ पद्मासनसमारूढापद्मिनीचक्रनायिका॥ क्षितिजलाचपातालेपंच ९२०
भूतत्वमेवच॥ इडापिंगलाश्चैवदशवानादरूपिणी॥ नाभिकंठेहृदिस्थानेबुलरंध्रेप्यवस्थिता॥ मूर्ध्निस्थानेमहाज्ञानेममृ
तामृतरूपिणी॥ कुलमध्यस्थितादेवीज्ञानमध्यरूपिनी॥ भुक्तिमुक्तिप्रदेदेवीसर्वज्ञारुद्रनायिका॥ ब्रह्मेंद्रविष्णुदेवेंद्रेनई
श्वरेशिवसंस्थिता॥ नागेंद्रयक्षगंधर्वासर्वदेवमनोहराः॥ वत्सारोलोकपालानांसर्वत्रैलोक्यमातरा॥ अथयोगमनयश्चैवदा
नवासुरपूजिता॥ हाहाहारावमहाघोराअट्टहासामहाबला॥ वामहस्तेमहाशंखंखट्वांगडमरुधारिणी॥ अट्टाट्टहासनेनित्यं

मकुटंवस्कदंतत्रिलोचन ॥ गणेशंविघ्नसंहारंगंगासुतंनमोस्तुते ॥ प्रणाम्यब्रह्माणीदेवीकनकांगीमन्तासनी ॥ चंद्रांतश्री
चतुर्मुखीहंसवृक्षेवरगामिनी ॥ नागकुंडलभूल्लास्वकपालचंडेश्वरी ॥ विभक्तावसमाक्रीडाविशेषभयवाधिनी ॥ नमस्तेयोगिरुद्रा
णीत्रिनेत्रवृषभवाहिनी ॥ पद्मरागतनुर्वायसशस्त्रसूर्यसमप्रभा ॥ शक्तिहस्तामलंकालीकौमारीमयुरासनी ॥ विभक्तावसमाक्रीडा
विशेषभयनाशिनी ॥ शंखचक्रगदापाणिजयन्तीगरुडासनी ॥ रक्तवेशपटाटोपकर्णहस्तत्रिलोचनी ॥ दंष्ट्रावदनवाराहीनमा
मिमहिषासनी ॥ जातरूपीस्वरूपीच सौम्यरूपीनिमित्रता ॥ नमस्तेश्वरसेंद्राणीवज्रहस्तगजासना ॥ वराभयधरीवज्र
शक्तीचत्रिलोचनी ॥ अग्निप्रभेमहाकालाश्रुक्षांगीकमलासनी ॥ पंचभूतेश्वरीदेवीनिर्मलेत्तानरूपिनी ॥ नमस्तेस्तु
महालक्ष्मीनिर्विघ्नशुभकारिणी ॥ चंडिकाचामुंडिकादेवीचर्चिकाचंडेश्वरी ॥ सर्वसिद्धिकरीसर्वसर्वविघ्नविनाशिनी ॥ पाशा
कुशशक्तिहस्तभ्रूलखट्वांगधारिणी ॥ दहनीमालिनीवरणिदानवादर्पनासनी ॥ रुरुवरक्तकेशारीरक्ताभरणभूषिणी ॥ द्वा
दशादित्यसंकाशांमलक्ष्मीमल्लनाशनी ॥ दुर्गतारीउग्ररूपीरुरणांत्रैलोक्यकारिणी ॥ डाढभासुरवमुरवज्वालामुंडमालास
माकुले ॥ जयजगन्मातरौदेवीनमस्तेत्रिभुवनेश्वरी ॥ नरवर्मधरीदेवीमाघ्रचर्मनिवासिनी ॥ कपालभरभूषांगीसुरापा
णविलासिनी ॥ डमरुवाटकंयंत्रघंटानेचवभूषणी ॥ साडंवरीअरुकाराप्रचंडप्रेतवाहनी ॥ नानाशास्त्रसमाकीर्णा
फेफकारमहारवा ॥ त्रैलोक्यत्रासनीरौद्रीप्रचंडीप्रेतवाहनी ॥ कल्पाग्नीरसमाकालीज्वालाभरणभूषणी ॥ चंडिमुंडी
चचांडली संग्रामेजयमंगलं ॥ जालंधरेओडियानदेवीकोटनिवासिनी ॥ नानारूपधरादेवीनमस्त्रैलोक्यपालनी ॥ मु
खोज्वालागंडलेखालललाटसिंदूरधारिणी ॥ डाकिनीभूतवेतालीपिशाचायानवस्तनी ॥ देवदानवगंधर्वायक्षकिन्नर
पूजिता ॥ गंधचंदनलिप्तांगीपुष्पमालाविभूषणी ॥ वटुकनाथमहाकालक्षेत्रपालसमायुता ॥ श्रीमच्छक्तिश्चसंयुक्त

लश्रधारिणी ॥ वृषवाहनीमहादेवीमहालक्ष्मीनमोस्तुते ॥ ब्रह्माणीमाहेश्वरीदेवीकौमारीवैष्णवीतथा ॥ वाराहीइंद्रचामुण्डाम
हालक्ष्मीगणेश्वरी ॥ अनेकदेवतारूपीत्वंदेवीकालरूपिनी ॥ भैरवीअष्टसंयुक्तेभैरवीचनमोस्तुते ॥ जयधूम्रश्चसिंहस्थैनै
वा॰तं १२१ ऋत्यावारुणेतथा ॥ वायव्याचोत्तरेभागेईशानेचनमोस्तुते ॥ अधऊर्ध्वस्त्वयादेवीअंतरिक्षेजलेभुवि ॥ त्वंशक्तिशक्तिसंधारी
शक्तिरूपीनमोस्तुते ॥ प्रणाम्यशक्तिसंयुक्तंसततंयोगिनीकुला ॥ क्रियाकुर्वंतियोगिन्यभवच्छेदकुठारक ॥ यःपठेत्स्तोत्रविधि
नामेकचित्तसमाहितः ॥ भुक्तिमुक्तिप्रदंदिव्यंलभतेनात्रसंशयः ॥ श्मशानेवाप्रवासेवास्वस्थानेवावनांतरे ॥ संग्रामेघोर
संस्थानेअग्निदाहेमहाभये ॥ यस्मापठतेनित्यंजयोभवतिमानवाः ॥ येर्चितंतत्फलंदिव्यंलभतेधामनांशुभां ॥ इत्युक्तेन
चपुराणेनसर्वसत्वासुखावह ॥ मातापितानश्चसर्वाश्चभविष्यतिशिवप्रदा ॥ भैरवउवाच ॥ वाराहीसुंदरीकालीसुंद
रीवदनाशुभा ॥ सौम्यरूपाचसौम्यस्थासर्वसौभाग्यदायनी ॥ वामाचारलतादेवीवामाचारसुपूजिता ॥ पूजितासुभगादा
त्रीसौम्यरूपितमोस्तुते ॥ महिषासनमारूढामहिषासुरघातिनी ॥ त्वयास्तुतिनजानामिक्षम्यतांपरमेश्वरी ॥ सिंहस्था गुरु: १२१
सौम्यरूपाचसिंहासनफलप्रदा ॥ राजमातास्त्वमेकालीराज्यैश्वर्यप्रदायनी ॥ त्वमेवजननीकालीवाराहीचनमो
स्तुते ॥ रनेराजकुलेद्यूतेसर्वत्रविजयोभवेत् ॥ यस्त्वंपठितस्तोत्रंसर्वान्कामानवाप्नुयात् ॥ जवापुष्पसहस्रेणानी
लोत्पलसहस्रकं ॥ जपित्वापूजिताकालीप्रत्यक्षचंडिकाभवेत् ॥ इतिवाराहीतंत्रेदक्षिणाम्नायेनिर्वाणापदेशएकत्रिंशपटलः

अघोरा घोररूपिणी॥ श्मशाने क्रीडिते नित्यं भैरवी भैरवसह॥ गृध्रकाककशिवाश्वानपिशाचागनराक्षसा॥ डाकिनी रुद्रवे
तालाश्च योगिनीगणमंदिता॥ कपालमालिकादेवी कपालवरधारिणी॥ रक्ताम्बरप्रिया नित्यं जगत्संहारकारिणी॥ अ
नेकनामसंपन्नामनेकाममनायका॥ नानारूपाग्निनामानि वकुरूपा नमोस्तुते॥ भगवति चण्डिका दुर्गा भवानी व्योमरूपि
णी॥ कालिकाकालदंडी च कात्यायनि नमोस्तुते॥ वेदमति विशालाक्षी गायत्री गांडमादिनी॥ सावित्री शोभनी चंडी भूवप
श्चा वसुंधरा॥ जया च विजया श्चैव अजिता चापराजिता॥ नंदा भद्रा स्तथा पूर्णा उमादेवी नमोस्तुते॥ गौरी जामुक्षगंगा च शिवा
निशिवरूपिनी॥ भुवनेश्वरी चंडिका श्चाशी गंधर्वा त्रिभुवनेश्वरी॥ प्रज्ञाधरी विधाना च सृष्टिसंहारकारिणी॥ जंभनी स्तंभनी श्चै
वसुमुखी भयपारगा॥ मोहनी वर्विका चण्ड हंसिनी नादरूपिनी॥ अनेकज्ञानसंशोधिकालिनी कुलनायका॥ षडक्षरी भद्र
काली वेदनी लसरस्वती॥ मातंगी कालिका श्चैव हरालक्ष्मी नमोस्तुते॥ मनोनेत्रा त्रिपुरा त्रिपुराभैरवी स्तथा॥ भूत्यना
भवसंधाती भावाभावविवर्द्धिनी॥ अनेकमंत्रसंस्थाने मंत्रांगानेकरूपिनी॥ चतुर्भुजहंससमारूढा चतुर्मुखा हेमरू
पिनी॥ पितामही वेदमाता ब्रह्मायणी नमोस्तुते॥ नमामि शिरसा देवी त्रिशूलाभूलधारिणी॥ त्रैलोक्यमोहनी देवी मा
हेश्वरि नमोस्तुते॥ शक्तिहस्ता महाकाया मयूरासनसंस्थिता॥ वारभावेकरस्कांगी कौमारी च नमोस्तुते॥ चतुर्भुजा गरुडा
रूढा शंखचक्रगदाधरी॥ गौरवर्णा महामाया वैष्णवी च नमोस्तुते॥ दण्डहस्ता महाकाया भीषणा श्च विभीषणी॥ त्रि
नेत्रा रौद्र घोराक्षी वाराही च नमोस्तुते॥ कुंजरासनमारूढा सहस्राक्षी वज्रधारिणी॥ अनेकरिपुहन्तारि ऐन्द्रायणी नमो
स्तुते॥ प्रेतासनी महारौद्र मुण्डमालासुशोभिनी॥ ऊर्द्धकेशी च केकाली चामुण्डा च नमोस्तुते॥ दिग्वांगी चंद्रसंहारी त्रिशू

वा॰नं॰ गांब्रुक्रमः स्याचेत्र थनिर्वपणादिषु॥ यद्वा देवान्स्वचां ब्रह्माजुहुयात्स्रुवाहुतिम्॥ यन्मुखां स्वस्वहेडयं होमकर्त्रे दत्तातितत्॥ यजमानस्तु
१२२ गुरुश्चा ब्रह्मा भवेत्स्रुवाहुतिः॥ कस्मिंश्चिद्ब्रह्मणाय स्मिन्पक्षे द्रव्येदत्तानितत्॥ होतवैका ऋत्विश्चात्र व्याहृत्याविः समुच्चयात्॥ प्रायश्चित्ते हु
ते पश्चाद त्रीन मपि कर्मवै॥ कार्यमिस्येक आचार्यानेत्य स्येतु विपश्चितः॥ जपहोमहास्वेतेन्मुगादिव्यरूपिणः॥ पवित्ररूह स्तस्पविडवं
तिदिशोदश॥ चकल्पे वास्त्व ऋसोकं यस्य कर्म प्रचोदितं॥ तस्याता वन्निशास्वार्थक्रतेसर्वहुतो भवेत्॥ सप्तहस्तश्चतुःशृंगः सप्तजिह्वो द्विशी
र्षकः॥ त्रिपास्प्रसन्नवदनः सुखासीनः शुचिस्मितः॥ स्वाहां तु दक्षिणे पार्श्वे देवी वामे स्वधां तथा॥ बिभ्रद्दक्षिणहस्तैस्तु शक्तिमन्नं स्रुवं स्रु
चं॥ तोमरं व्यजनं वामेघृतपात्रं तु धारयन्॥ आत्माभिमुखमासीन एवंरूपो हुताशनः॥ यस्य स्मृत्या च नामोक्त्या ततो यस्क्रियादिषु॥ स्व
नं संपूर्णतां याति सद्यो वंदे तमच्युतं॥ पावको लौकिको ह्यग्निः प्रथमः संप्रकीर्तितः॥ अग्निस्तु मारुतो नाम गर्भाधाने विधीयते॥ ततः पुंस
वने ज्ञेयः पवमानस्तथैव च॥ सीमन्ते मंगलो नाम प्रबलो ग्रान कर्मणि॥ नाम्ना वै पार्थिवो ह्यग्निः प्राशने तु शुचिः स्मृतः॥ सत्यो नाम स्वचौले
तु व्रतादेशे समुद्भवः॥ गोदाने सूर्यनामाग्निर्विवाहे योजको मतः॥ आवसथ्यो द्विजो ज्ञेयो वैश्वदेवे तु रुक्मकः॥ प्रायश्चित्ते विपश्चैव पा
वकपत्ते शुपावकः॥ देवानां हव्यवाहश्च पितॄणां कव्यवाहनः॥ शांतिके वरदः प्रोक्तः पौष्टिके बलवर्द्धनः॥ पूर्णाहुत्यामनिलो नाम क्रोधा रामः १२२
ग्निश्चाभिचारके॥ वश्यार्थे कामदो नाम वनदाहे तु दूषकः॥ क्रव्यादो जाठरो ज्ञेयः क्रव्यादो मृतदाहके॥ वह्निनाम लक्षहोमे कोटिहोमे तु
नाशनः॥ समुद्रे नाडवो ज्ञेयः क्षये संवर्तकस्तथा॥ ब्रह्मा वै गार्हपत्यश्च ईश्वरो दक्षिणस्तथा॥ विष्णुराहवनीयः स्यादग्निहोत्रेत्रयोग्न
यः॥ शास्त्रैव मग्निनामानि गृह्यकर्म समारभेत्॥ सर्वे सप्तद्वाः सरितस्तीर्थानि जलदान दाः॥ आयान्तु यजमानस्य दुरितक्षयकारकाः॥ देव

भैरव उवाच ॥ पवित्रं यदि नश्येद्वै तस्मात् पवित्रं वनेत् वस ॥ यदा हविरपक्वं स्यात्तेनैव हविषा यजेत् ॥ वन्हुः शरावमात्रेण पचेद्धी हि निरोदनं ॥ भो
जयेत्तेन चान्येन वनुरोगा सरगान्यथा ॥ वहु दग्धं च पक्वं तत् किंचिदेव यथा हवि ॥ छिप्टेन छा पुनर्यागः स्यादारत्यादिन सदा ॥ हुन्त दग्धं
यदा तस्मात् पुनरुत्यादयेद्धवि ॥ स एव योगः कर्त्तव्यः पुनर्योगस्तु नेष्यते ॥ मध्यात् पूर्वाद्धतो वर्त्रे यदि दुष्टं हविर्भवेत् ॥ तस्यैव हविषा व
ह्नेर्मध्यात् पूर्वार्द्धनः पुनः ॥ इध्माधाने कृते दुष्टं प्रधानहविरत्र येत् ॥ तत्स्थाने जुहुयादाज्यमदुष्टं च जुहोत्सथ ॥ एवं समापयेद्दुष्टं तदप्सु
प्रक्षिपेत्पुनः ॥ अन्वाधानादिको यागः पुनः कर्त्तव्य एव तु ॥ प्रागिध्माधानतो दुष्टं प्रधानहविषिन्वथ ॥ तद्धविः पुनरुत्पाद्य पूर्ववत्त
त्समापयेत् ॥ अंगानां चेद्धविर्दुष्टं तदप्सु प्रक्षिपेत्पुनः ॥ स्वष्टकृद्धविदोषस्य आज्येनैव समापयेत् ॥ प्रच्युते स्तु न खेः केशैः कीटैर्वा मेध्य
मेविभिः ॥ वसासृक्वच्छुक मज्जास्थि मूत्र विट् स्वेदद्रुषकैः ॥ श्लेष्माधैरपि वीभत्सैर्दुष्टानि स्युर्हवींषि चेत् ॥ भिन्नानि वै वल्मिकाभिर्दुष्टानि स्युः
क्षिपेज्जले ॥ पर्वतायाजीश्वपातेन कुर्याद्धोमं न चैव तत् ॥ समानतन्त्र कुर्वीत पार्वणे तान्नु कर्मणा ॥ कृता प्रयाणो श्रीयात्र वात्रयस्तु
चैनतः ॥ वैश्वानराय कर्त्तव्यं श्वरुः प्राग्हविस्त्रुवा ॥ द्विप दत्रं यदाभ्रके तत्राप्येष चरुर्भवेत् ॥ सपात्रदसमिन्नाशे पुनराधेयमिष्यते
श्रोतो न मविरोक्षणमव्रणानुशान शान्तिदं ॥ प्रायश्चित्तं विशेषस्य यत्र नोक्तो भवेद्विधिः ॥ होमस्या घ्याहुति लत्त्र भूर्भुवो स्वरिही हुतं
निमित्तानन्तरं सर्वं प्रायश्चित्तं भवेदिह ॥ प्रागेवो त्पथने दोषश्चाज्यसंरक्षारतो यदि ॥ प्रायश्चित्तं भवेदाज्यसंस्कारानन्तरं तदा ॥ य
क्रमेदि वतानीनु संकल्पादौ भवेद्यदि ॥ मंत्रारातं व्युत्क्रमस्तद्योमादौ न भवेद्यदि ॥ मध्यात् पूर्वाद्धतस्त्रीति व्युत्क्रमोस्य भवेद्यदि ॥ इध्मा

 रंजीवतु बालकः ॥ बालेनयेनविद्धं ते शैलभंगसमुच्छ्रितं ॥ हृष्टेनैकेन हस्तेन तद्बलं स्यात्तु ते मम ॥ शांतिरस्तु शिवं चास्तु भक्षाश्च पत्र्य भं च येत् यः
 समागतेश्चायं तत्रैव प्रतिगच्छतु ॥ चंडार्कयो दितीशानां यमस्य च भवस्य च ॥ निक्षेपभिवमय्यातं ते मे रक्षंतु कलकं ॥ अत्र — — प्रमत्तं
वा दिवा रात्रौ तथापि वा ॥ रक्षंतु सर्वतः सर्वे देवाः शक्रपुरोगमाः ॥ आयुर्वेदोक्त मंत्रेण रक्षां वालसमीप ठेत् ॥ नागाः पिशाचा गंधर्वाः पित
रो यक्षराक्षसाः ॥ यथेत्वाभिभवंति स्य ब्रह्मा ताः हंतु सर्वदा ॥ पृथिव्यामंतरिक्षं च ये रक्षंति निशाचराः ॥ दिदिक्षु दिक्षु ये चान्ये त्वा रक्ष
तु जनस्ततः ॥ पांतु त्वां ऋषयो देवाः शस्ता राजर्षयस्तथा ॥ पर्वताश्चैव नद्यश्च तथा सर्वे च सागराः ॥ अग्नि रक्षतु जिह्वायां प्राणान्वायु
स्तथैव च ॥ सोमो व्यानं चपानं ते पर्जन्यः परिरक्षतु ॥ उदानं विद्युतः पातु समानं स्तनयित्नवः ॥ वलमिंद्रो वलपतिर्वा चं वा च मतिस्तथा॰
कामांस्ते पातु गंधर्वाः सत्वमिंद्रोभिरक्षतु ॥ प्रज्ञां ते वरुणो राजा समुद्रो नाभिमंडलं ॥ चक्षुः सूर्यो दिशः श्रोत्रं चंद्रमाः पातु ते मनः ॥ ना
सिकां पातु ते वायुरोमाणि ओषधयस्तथा ॥ आकाशं त्वरिशे पातु देहं त्वं वसुंधरा ॥ वैश्वानरस्तव शिरो विष्णुस्तव पराक्रमं ॥ पौरुष पुरुषः
श्रेष्ठो ब्रह्मा पादौ तथा ध्रुवो ॥ एते देहविशेषाणां तव मित्या भवन्विह ॥ एतद्वेदोक्त मंत्रैस्तु कृत्वा व्याधिविनाशनं ॥ मये वं कृतरक्षस्त्वं दीर्घ
मायू मा प्नुहि ॥ ब्रवीठस्वस्ति ते विछः स्वस्ति ते नारदाद्दय ॥ स्वस्ति चाग्निश्च वायुश्च स्वस्ति देवा महोरगाः ॥ पितामहकृतं स्वास्ति स्यायुः
कूर्वंतु ते सदा ॥ निर्वाणं निर्विकल्पं निरूपममलं निर्विकारं सकोपं चक्रं दंडं दधानं तन्वदनेहद्रवन्मंत्रभावं प्रकृत्या रावह्यरार्वभ्र
कुटितटप्रखं भैरवं भूलपाणिं खद्वांगैः कोटिभीमं डमरुकसहितं क्षेत्रपालं नमामि ॥ नानारूपधराः सर्वे गंधर्वा देवयोनयः ॥ स्वयं रक्षं
तु मे पुत्रं तुष्टा गृह्णन्तु मे वलिं ॥ आदित्याद्याग्रहाः सर्वे नित्यं स्वर्गनिवासिनः ॥ रक्षां कुर्वंतु मे सर्वे स्वयं गृह्णंतु इमं वलिं ॥ दिक्पालाश्च तथेन्द्रा

दानवसंवादेमथ्यमानेमहोदधौ॥ उत्पन्नासितदात्वंभविष्णुनेविष्णुनास्वयं॥ तत्रोयसर्वतीर्थानिदेवाःसर्वेत्वयिस्थिताः॥ त्वयितिष्ठति
रूपानित्वयिप्राणाःप्रतिष्ठिताः॥ शिवंस्त्वयंत्वमेवासिविष्णुस्त्वंचप्रजापतिः॥ आदित्यावसवोरुद्राविश्वेदेवाःसपन्नकाः॥ त्वयिति
ष्ठन्तिसर्वेपियतःकामफलप्रदाः॥ त्वत्प्रसादादिमंयत्नंकर्तुमीहेजलोद्भव॥ सान्निध्यंकुरुदेवेशप्रसन्नाभवसर्वदा॥ स्फुरत्पद्मासना
देवींमर्द्धपद्मासनस्थितां॥ सर्वालंकारशोभाढ्यांपीनोन्नतपयोधरं॥ सदामृतप्लवंतीञ्चपीतकौशेयवाससां॥ चतुर्भुजांदक्षिणोन्न
स्थूलदंडचविभ्रती॥ वामेनचोर्द्धहस्तेनदधतीनीलोत्पलंशुभं॥ वामदक्षिणहस्ताभ्यांगृहीतविविधायुधां॥ आयाहिवरदेदेविमहा
षष्ठीतिविश्रुते॥ शक्तिभीरक्षमेदेविमहषष्ठीनमोस्तुते॥ जयदेविजगन्मातर्जगदानंदकारिणी॥ प्रसीदजयकल्याणीनमस्तेदे
विषष्ठिके॥ षष्ठिदेविमहासत्वेसर्वेषांवसूत्प्रदे॥ वरदेत्वत्प्रसादेनचिरंजीवतुबालकः॥ देवतानामृषीणांचभक्तानांभक्तवत्सले॥
शमंचरक्षमेपुत्रंषष्ठिदेविनमोस्तुते॥ गौर्याःपुत्रायथास्कंदःशिशुःसंरक्षितस्त्वया॥ तथाममाप्ययंबालोरक्षतांषष्ठिकेनमः॥ षष्ठिदेविन
मलुभ्यंसूतिकागृहशायिनि॥ पूजिता--रंभक्त्यासवालांरक्षमातर॥ जननीसर्वभूतानांवर्द्धिनीधनसंपदां बोधिनीसर्वविद्यानांजन्मदेत्वंनताव
यं॥ जननीसर्वलोकानांबालानांचविशेषतः॥ नारायणीस्वरूपेणास्तुतेमेरक्षसर्वतः॥ शक्तिस्त्वासर्वदैवानांबालानांहितकारिणी॥ मते
वरक्षमेपुत्रंमहाषष्ठिनमोस्तुते॥ रुद्राणीरुद्ररूपेणसर्वविघ्नविनाशिनी॥ ब्रह्माणिदेविरक्षबालंशुभदाभवसर्वदा॥ खड्गेममकुलोत्पन्नंर
क्षत्वमिहबालकं॥ रक्षोभूतपिशाचेभ्योडाकिनीयोगिनीषुच॥ मातेवरक्षमेबालंशापदेपत्रगेषुच॥ चमेववैष्णवीदेवीब्रह्मा
णीचव्यवस्थिताः॥ रुद्रशक्तिसमाख्यातामहाषष्ठीनमोस्तुते॥ धात्रीत्वंकार्त्तिकेयस्यमहाषष्ठीतिविश्रुते॥ त्वत्प्रसादादविघ्नेनचि

वा·रा· सेनसर्वशः॥ पितापितामहोभ्राताज्ञातयोगोत्रजाग्रजाः॥ उपायनेधिकारिस्यान्पूर्वाभावेपरःपरः॥ पित्रैवोपनयेत्पुत्रंतदभावेपितुः
१२७ पिता॥ तदभावेपितुर्भ्रातातदभावेतुसोदरः॥ मध्येशिरसिचूडास्यात्वशिष्ठानांतुदक्षिणे॥ उभयोःपार्श्वयोरत्रिःकाश्यपानांशिखा
मता॥ शिशोर्मातरिगर्भिण्यांचूडाकर्मनकारयेत्॥ पंचमाद्वादथोर्द्ध्वंतुगर्भिण्यामपिकारयेत्॥ सहोपनीयाकुर्याच्चेत्तदादो
षोनविद्यते॥ रसंध्यागर्जितेकालेनवृष्ट्यानचूषिते॥ ब्रह्मौदनंपचेदग्नौपक्वंचेत्तन्निवर्त्तते॥ तंवोधियजपेन्मंत्रंलक्षंचैत्रशिवालये·
ब्रह्मचारीस्वधर्मञ्चन्यूनंचेत्पूर्णमेवतत्॥ अनाश्रमीनतिष्ठेत्तदिनमेकमपिद्विजः॥ आश्रमेणविनातिष्ठन्प्रायश्चित्तीयतेहिसः॥ गु
रवेतुवरंदत्वास्नायीतदनुराज्ञया॥ वेदव्रतानिवापारंनीत्वाह्युभयमेववा॥ अविप्लुतब्रह्मचर्योलक्षण्यांस्त्रियमुद्वहेत्॥ अनन्यपूर्वि
कांतामसपिंडांयवीयसीं॥ पंचमात्सप्तमादूर्द्ध्वंमातृतःपितृतस्तथा॥ वधावरस्यवानातःकूटस्थाद्दिसप्तमः॥ पंचमीचेत्तयोर्माता
सापिंड्यंविनिवर्त्तते॥ कूटस्थोमूलपुरुषःयतःसंतानभेदजः॥ कुलंशीलंचवयश्चरूपंविद्यावित्तंचसनाथतांच॥ एतान्गुणान्स
प्तपरीक्ष्यदेयाकन्याबुधैःशेषमचिंतनीयं॥ कुलेक्रमनुत्रयीदर्वाङ्मुंडनादपिमुंडनं॥ प्रवेशान्निर्गमंनैवचनकुर्यान्मुंडनत्रयं॥ कुलेक्रमनु
त्रयादर्वाङ्मुंडनात्तुमुंडनं॥ पुत्रोद्वाहात्रैवपुत्रीविवाहोपिऋतुत्रये॥ अब्दांतरान्मुंडनंचनैकदामुंडनद्वयं॥ फाल्गुनेचैत्रमासेतुपुत्रो
द्वाहोपनयने॥ भेद्वाद्वत्सरकुर्वतिऋतुत्रयविलंबनं॥ जन्मार्क्षेजन्मदिवसेशुभाशुभंत्यजेद्बुधः॥ ज्येष्ठमासस्यद्यगर्भशुभवर्जेत्त्रि रामः
याश्वपि॥ एककालमृजयोरेकवत्सरेपुत्रकन्ययोः॥ एकक्रियानकर्त्तव्याक्रियाभेदेविधीयते॥ स्वसृयुगेभ्रातृयुगेस्वसृभ्रातृयुगेत १२७
था॥ एकस्मिन्मंडपेचैवनकुर्यान्मुंडनद्वयं॥ पुत्रीपरिणयात्पूर्वंयावद्दिनचतुष्टयं॥ पुत्र्यंतरस्यकुर्वंतिनोद्वाहमितिसूरयः॥ एकोद

3

घाः स्वस्थानप्रतिवासिन॥ शांतिरक्षंतु मे सर्वे ग्रहा गृह्णंतु मे बलिं॥ कृष्णोनंतोच्युतश्चक्री वैकुंठोथ जनार्दनः॥ उपेंद्रो यज्ञपुरुषो वासुदे
वस्तथा हरिः॥ योगीशः पुंडरीकाक्षो मासेनामान्यनुक्रमात्॥ इंद्राकायोर्दिगीशानां दिशं पंच वरुणस्य च॥ निक्षेयाथ भिमं दक्षिनेत्वा रक्ष
तु सर्वदा॥ अप्रमत्तं प्रमत्तं वा दिवा रात्रावथापि वा॥ रक्षंतु सततं सर्वे देवाः शक्रपुरोगमाः॥ रक्षै गांवसुधे देवि सदा सर्वगतं शुभे॥ आयुः
प्रमाणां निधिने निःक्षिप स्वहरिप्रिये॥ अविरादायुषं तस्य ये केचित् परिपंथिनः॥ जीवनारोग्यवित्तेषु निर्दह स्वाहिरे शालानः॥ धारिराप
द्रोष भूतानां मातस्त्वमधिका घलि॥ कुमारं पाहि मातस्त्वं ब्रह्मा तदनुमन्यतां॥ सर्वैश्च जन्मादिवसे स्नात्वा मंगलवारिभिः॥ गुरुदेवाग्निवि
प्राश्च पूजनीया प्रयत्नतः॥ स्वनक्षत्रं च पितरस्तथा देवप्रजापति॥ प्रतिसंवत्सरं यत्नात्कर्तव्यश्च महोत्सव॥ मार्कंडेया नमस्तेस्तु सप्त
कल्पांतजीवन॥ आयुरारोग्यसिद्ध्यर्थं प्रसीद भगवन्मुने॥ चिरंजीवि यथा त्वं तु मुनीनां प्रवर द्विज॥ कुरुष्व मुनिशार्दूल तथा मां चिरजी
विनं॥ मार्कंडेय महाभाग सप्तकल्पांतजीवन॥ आयुरारोग्यसिद्ध्यर्थमस्माकं वरदो भव॥ सतिलं गुडसंमिश्रमंजल्यर्धमितं पयः
मार्कंडेयाद्वरं लब्ध्वा पिबाम्यायुर्विवृद्धये॥ अश्वत्थामा बलिर्व्यासो हनूमांश्च विभीषणः॥ कृपः परशुरामश्च सप्तैते चिरजीविनः॥ स
प्तैतान्स्मरेन्नित्यं मार्कंडेयमथाष्टकं॥ जीवेद्वर्षशतं साग्रं सर्वव्याधिविवर्जितः॥ आरभ्याधानमा चौलात्कालेतीतेतु कर्मणां॥ व्याहृ
त्या तु समस्तं तु कृत्वा कर्म यथाक्रमं॥ एतेष्वेकैकलोपेपि पादकृच्छ्रं समाचरेत्॥ चूडायामर्धकृच्छ्रं स्यादापदित्येवमीरितं॥ अनापरि
सर्वत्र द्विगुणं द्विगुणं चरेत्॥ जातकर्मादिसंस्काराः स्वकाले न भवंति चेत॥ चौलादर्वाक् कुर्वीत प्रायश्चित्तादनंतरं॥ --- यश्चित्रकृते
पश्चात् सीतमकर्वै॥ कार्यमित्येकत्र्या चार्या नत्वन्येनुविपश्चितः॥ माघादिपंचमासेषु मेखलाबंधनं शिशो॥ ज्येष्ठमासेन ज्येष्ठस्य जन्ममा

वा.रा.
१२५

इदानीं नवपुत्राय दत्वा हस्तेहे नकल्पतां॥ निःसपानेन गृहे जीर्णे प्राशनी नैष्ठुसप्रसुः॥ वधूप्रवेशमांगल्येन मोंढे गुरुशुक्रयोः॥ बाती
याते च संक्रांतौ ग्रहणे रोगे वैधृतावपि॥ श्राद्धं विनाशुभं नैव प्राप्तकालेपि नानव॥ अमासंक्रांतिविष्ट्यादौ प्राप्तकालेपि नाच
रेत॥ दाने विवाहे यज्ञे च संग्रामे देशविप्लवे॥ आपद्यपि च कष्टायां सद्यः शौचं विधीयते॥ विवाहोत्सवयज्ञेषु त्वंतरामृत
सूतके॥ पूर्वसंकल्पितार्थेषु न दोषः परिकीर्तितः॥ विवाहोत्सवयज्ञेषु त्वंतरामृतसूतके॥ परैरन्नं प्रदातव्यं भोक्तव्यं
च द्विजोत्तमः॥ व्रतयज्ञविवाहेषु श्राद्धे होमेर्चने जपे॥ आरब्धे सूतकं न स्यादनारब्धे तु सूतके॥ प्रारंभो वरणं यज्ञे संकल्पो व्र
तसत्रयोः॥ नांदीमुखं विवाहादौ श्राद्धे पाकपरिक्रिया॥ अनालब्धविभूत्यर्थं कूष्मांडैर्जुहुयाद्घृतं॥ गां दद्यात्पंचगव्याशी तत अ
घतिसूतकी॥ ममप्रीतिकरा येयं मया सृष्टा पुरातनी॥ स्वर्कजातु सरणा सृष्टा अस्माकं प्रतिरक्षतु॥ नमस्ते मंगले देवि नमः सवित
रात्मजे॥ त्राहि मां कृपया देवि पत्नी त्वं मे इहागता॥ स्वर्कं तं ब्रह्मणा सृष्टः सर्वप्राणिहिताय च॥ वृक्षाणामादिभूतस्त्वं देवानां प्री
तिवर्धनं॥ तृतीयो ब्राह्मणं पापं मृत्युं चापि विनाशय॥ पश्चात्तैलं न स्तैः केशैः कीटैर्वा मध्यसे विभिः॥ वसा सकृत्कुंकुमग्राह्यिष्वत्रावि अ
दृष्टकैः॥ ते बाधैरपि वीभत्सै दुष्टानिस्सु हंवीषितु॥ भिन्नानि चैव सर्वाणि दुष्टानि स्युः क्षिपेज्जले॥ शुक्ले च डिंडिम्ने न नजन्या माहत्य
गुरुयाजुष्णिः॥ वनस्पत्यानि भिन्नानि प्रागं डास्पनले क्षिपेत्॥ ॥ इति श्रीवाराहितंत्रे दक्षिणाम्नाय निर्वाणपदे द्वात्रिंशः पटलः॥ रामः
३२॥ भैरव उवाच॥ कालतत्त्वं कलायुक्तो संभूतः नाथेन भाषितं॥ जेनव्य स्यासमने पूर्वं ह्यायने मृत्युरोगिणी॥ कालस्य त्यनिभूतानिका १२५
न संहरते प्रजा॥ कालः स्वप्नोपि जागर्ति कालो हि दुरतिक्रमः॥ कालेदेवा विनश्यंति काले वा असुरपन्नगाः॥ नरेंद्रा सर्वजीवानां सर्वका

४

रघुसूनानामेकस्मिन्वासरे पुनः। विवाहं नैव कुर्वंति मंडपोपरि मंडने। पितादद्यात्स्वयं कन्यां भ्राता वा मत्तेनेपि च। मातामही मातृ
लश्च सकुल्यो वा धवलस्तथा। मातास्वभावे सर्वेषां प्रकृतो यदि वर्त्तते। तस्मात्प्रकृतिस्थायां कन्यां दद्युः स्वजातयः। ब्राह्मो दैवस्त
थार्षः प्राजापत्यस्तथासुरः। गांधर्वो राक्षसश्चैव पैशाचराक्षसश्च यः। यज्ञसाधनभूताया विश्वस्य प्रकाशिनी। विश्वरू
पधरो देवः प्रीयतामनया गवा। सर्वेशस्याभया भूमीवराहेण समुद्धृता। अनंतफलदानां तस्मात्तः शांतिं प्रयच्छ मे। इयं दासी
मयातुभ्यं श्रीवत्सप्रतिपादिता। सदाकर्मकरी योग्या पयेष्टं भइ मलुते। अभयं त्वं शायनी नित्यं मनूनां प्रियमुत्तमं। सौभा
ग्यं देहि मे नित्यं शय्यादानेन केशव। हिरण्यगर्भसंभूतं सौवर्णं चांगुलीयकं। सर्वप्रदं प्रयच्छामि प्रीयतां कमलापति। श्री
रोदमथने पूर्वसमुद्भूतं कुंडलद्वयं। श्रिया सह समुद्भूतं ददे श्रीः प्रीयतामिति। इदं दंष्ट्राग्रहं त्वं सर्वोपस्करसंयुतं। तव
विप्रप्रसादेन मम प्राप्तिर्हि मतं फलं। इन्द्रादिलोकपालानां या राज्यमहिषी शुभा। महिषासुरस्य जननी सा तु मम सर्वकामदा। प
रापवोदपेभ्यस्या दभक्ष्यस्य च भक्षणात्। इतस्त्र पापदानेन तानि नश्यंतु। यानि पापान्यनेकानि कामोत्थानं कृतानि च
कोस्य पात्रप्रदानेन तानि नश्यंतु मे सदा। वंशो वंशकरः श्रेष्ठो वंशो वे मम संभव। अनेन वंशदानेन तुष्टो वृद्धिकरो तु मे। वंश
पात्रमिदं पुण्यं वंशजातसमुद्भवं। वंशागा पुत्रमं दानं अतः शांतिं प्रयच्छ मे। वंशपात्राणि सर्वाणि मया संपादितानि वै। उमा
कार्याय दत्तानि मम गोत्राभिवृद्धये। वंशवृद्धिकरं दानं सौभाग्यादि समन्वितं। उद्वेगाच्छादितं पूगफलं हेमसमन्वितं। स
र्वपापक्षयकरं नानाद्रव्यैः प्रपूरितं। दानानापुत्रमंदागं अतः शांतिं प्रयच्छ मे। सप्तवर्षा तिर्यें कन्या पुत्र व त्यालि नामया।

वा॰ १२६ स्वेदहीनो ज्वरो यस्य नासा स्वासप्रवर्त्तते। कंठोपि कफहीनस्य स रोगी जीवति ध्रुवं। निद्रा सिरघ्न भवेद्यस्य शरीरं स्योष्ममं तथा। इंद्रियाणि
प्रसन्नानि स रोगी न विनश्यति। चैतन्यं सकलं यस्य गंधस्वादुस्फुटं भवेत्। कफपूरितकंठस्य सजीवेनात्र संशयः। विकारो इंद्रियाणा
स्ति सर्वं चैतन्य भाषितं। अत्रस्वादजलं पित्वा सजीवेनात्र संशयः। उडुरो रोगनास्ति च मूत्राभ्यां शुद्धरोगिणः। सर्वे क्रियालिंड दुःखा
नि सजीवेनात्र संशयः। शिरोदुःखं नेत्रदुःखं कर्णानि क्वा तथैव च। दंतदुःखं कंठदुःखं सजीवेनात्र संशयः। बाहुदुःखं हृदि दुःखं
खं त्रिसंधिदुःखमेव च। जानुभ्यां पादयोर्दुःखं सजीवेनात्र संशयः। संधिस्थाने दुःखनास्ति भ्रमश्वासश्च दुःखकं। रक्तश्रप्रभवेत्ता
स्ति सजीवेनात्र संशयः। गडलिंगेन दुःखानि हृदि कंठे न दुःखकं। नास्ति दुःखं कर्णमूले सजीवेनात्र संशयः। नेत्रज्वाला शिरो
धूमं दृष्टा स्वदेहच्छायया। कर्णशब्दं नेत्रदृष्टं सजीवेनात्र संशयः। जिह्वास्वादं दंतकिंशं हस्तपादे न दुःखकं। इच्छा या गमनं स्वप्नं
सजीवेनात्र संशयः। मुखरंभुभवात्रीच प्रलापं नास्ति कश्चन। अपूर्ववाक्यानकथितं सजीवेनात्र संशयः। क्षेमासस्पंदमोदानं
पश्चनेंद्रियनिग्रहं। परदारा न वेष्यागि सजीवेनात्र संशयः। लोभोनास्ति परक्षेत्रे परद्रव्ये च निस्पृहः। परनिंदानकर्त्तव्यं सजीवेनात्र
संशयः। स्वात्मा परात्मा तुल्यं च स्वदेहपरदेहयोः। समदृष्टो भवेल्लोके सजीवेनात्र संशयः। दानसिरतपोमिरस्वर्गमार्गसदारतः राम॰
गोब्राह्मणासदारक्ष्या सजीवेनात्र संशयः। अग्निलोनास्ति पित्तस्य पित्तं नास्ति कफग्रहे। कफरुद्धकंठमायाति दुःखं भं तस्य जीवितं। १२६
रात्रौ दाहो भवेद्यस्य दिवा शीतं च जायते। कफपूरितकंठस्य तत्स्य मृत्युर्भविष्यति। हीनस्वरो गडः भ्रष्टो कासश्वाससमाकुलः। हि
क्कासंफसमायुक्तो क्षुद्रोगेन जीवितं। हृदयं नाभि नासां च पाणिपादौ च सीतलः। शिरस्तापो भवेद्यस्य तस्य मृत्युर्भविष्यति। हुंकारो

जेविनस्यति ॥ विरक्तिदिनेमध्येपतन्नींद्रा चतुर्दश ॥ अकानां सनमंनेन सोपि कालो विनस्यति ॥ मनुष्यं सतजीवीव पुरो दैवेन भाषितं ॥ विकर्मणा
प्रभावेन सीघ्र कालेविनस्यति ॥ वर्षा सीते तथाचोष्णं प्रतु षमऽध्यमंदिनं ॥ अपरान्हे तस्य रूपे कालः कालेन कष्यते ॥ कालेन फललेवृक्षा
कालेवीजमवाप्यते ॥ काले पुष्पवती नारी सर्वकालेन जायते ॥ क्रोध लोभ प्रसंगेन कालः कलति प्रानिनां ॥ ज्ञानयोगिस दाभ्यासे· विपरी
तंविनासकृत ॥ कालाग्निजठले जाते तस्य वां छाच्च जायते ॥ आहारं मुदकं निद्राकमश्चैव चतुर्थकं ॥ अन्न हीना दहं धातु मेवुही नाच्च मो
नितं ॥ कामहीनाद्देहे देह निद्रायारोग कारिनी ॥ जवनं व्यंजनं हिनं नेत्र श्रोत्रं विनस्यति ॥ दुग्ध हिनं घृतं हिनं मांस हिनं मांसनासनं ॥ म
द्यहीनं वीर्जनासं मत्स्यहीनं तथैवच ॥ षस्वाद विहितं भीजं महारोगश्च जायते ॥ औषधी सा कहिनानां मंदाग्निजठरायते ॥ घृत स्नेह
मपक्वं स्यात्स मलरोगजायते ॥ शुष्क मांसं मत्स्य सुष्कं फलमूलनिसच्चदं ॥ तांबूल पुंग हिनां च मुखरोगश्च जायते सप्याहिनवस्त्र हिनं
कंपरोगश्च जायते ॥ पानियं मस्तं हित्वा कफस्या सश्च जायते ॥ शिला मध्ये सदा देवि सितताप फलप्रदं ॥ अप्यमुपानाविसमायनेच
दिवास्य था जागलनाच रात्रौ ॥ संधारणा मूत्र पुलिषनं चवड्रिप्र कारै प्रभवंति रोगाः ॥ अन्निपापादनिक्रो धामिथ्यादि दुःख तांसदा ॥ देवेडो हि
स्वामि द्रोहि कुष्ट रोगश्च जायते ॥ अगम्यागमनं चैव अभक्ष्याभक्ष्य योनरः ॥ यत्र देव ब्रह्मद्वेषि अपस्मार स्तु जायते ॥ षट् चक्रं षोडशाधा
रं त्रिलक्ष्यं व्योमपंचकं ॥ स्वदेहे जो न जानाति कथं वैद्यस उच्यते ॥ एक स्तंभ नव द्वारा त्रिभक्ष्यं पंचदेवता ॥ पंचेंद्रीय कूटुं वे भुज त्री त्यागत्र
मेगृहं ॥ सकलं काल हीनं च त्रिकला कालसंयुतं ॥ इन्द्रीया निविकारैश्च जायते मृत्यु जीवितं ॥ सोम्य दृष्टिभिः वैद्यस्य श्रोता वक्ता तथै
वच ॥ एडगानौ भवेद्यस्य सवसाध्यानसंशयः ॥ पानिपादौ भवेड्रोदा घाचल्प वोत्सन ॥ जिह्वाको मलतां जानि सरोगी नाविनस्पति ॥

फसंयुता ज्ञानवंविद्धु धेर्ज्ञनै ॥ श्रोकन्वातकफेनस्थेपित्तं त्वहंति श्लेष्मकं ॥ पित्तश्लेष्म विजानीयात् भैषजंतस्य कारयेत् ॥ आतुरे वहते
वायुकफश्च कंठसंयुतं ॥ नष्टे पित्ते वनार्ग्गात्सन्निपातोभिधीयते ॥ स्कंदं चस्फुटते नित्यं पुयोल गतिवाधुलो ॥ असाध्येसं विनिर्दिष्टा
नारी दूरेन वर्ज्जयेत् ॥ वातपित्तकफश्चैव यस्य कत्व समाश्रितं ॥ तस्य मृत्युविजानीयाद्दस्येवं नाडिलक्षणं ॥ आदौ मृगसिरस्यान्ते मध्ये मू
लप्रतिष्ठितं ॥ नविंदु नामनक्षत्रं स्कनाधो जदा भवेत् ॥ तदाहि ज्ञायते मृत्यु यथा सर्वत्र भाषितं ॥ मदांतं डाहि भास ते विषेया भेषजं तु धे·
ज्वरस्य प्रथमे स्थाने लंघनं च दिनद्वयं ॥ न देयं कथितं तो यं भेषजं वा विरोशितं ॥ प्रवातं नापि निर्वातं न पथ्यं न च लंघनं ॥ कायसा
धरनाकार्य्यामातु षेज्वर संस्थिते ॥ मार्गे पोषे तथा माघे अषाढे श्रावने तथा ॥ भाद्रपदे चिकित्साज्ञै वातेरा ज्ञापकीर्त्तिता ॥ आश्विने का
र्त्तिके मासे वैशाखे जेष्ठयो ध्रुवं ॥ सर्वसाध्य क्विाराजै पित्तोराजा प्रकीर्त्तिता ॥ फाल्गुने चैत्र मासे च जंतु पीडा करोत्तमं ॥ शातानाद्यात्मुस
न्ताश्लेष्म राजा दृढस्मृता ॥ कृसो रुक्षो विकेशश्च चलचित्तो धनुस्थितः ॥ वाहु वाक्व्योमगः स्वप्ने वाते प्रकित्तिको नरः ॥ अकाल पलितो गो
रः प्रस्वेदी कोपनो बुधः ॥ स्वप्ने च दीपवत्प्रेक्षेत्पित्त प्रकृतिको नरः ॥ अतिकृष्ण कफः पीनः स्थिर चित्तः क्षमान्वितः ॥ स्वप्ने जलसतालोके श्लेष्म प्र
कृतिको नरः ॥ नाभौ च स्तनितो वह्निः क्षयं हृदि वर्त्तितः ॥ विनिर्दिष्टे से स्कंठे तु स्वरभंग च नाडिषु ॥ वोतोदये वात कलक्षणांच पित्तो
दयेपित्त करं च भडे ॥ श्लेष्मो दये श्लेष्मकरं वलक्षणं प्रयुक्त पुंसां प्रकरोति रोगी ॥ शत्रेषु जीवयेत्क्षी सहस्त्रेषु भलोदरी ॥ मेहीदस राम: १२७
सहस्त्रेषु राजमेरी नजीवति ॥ प्रहरं च त्रिभागं च वात धातुश्च जायते ॥ ततो त्यानं च पित्ते कंक कंचैव विनिर्दिशेत् ॥ वात धातुश्च जय
द्रुक्ते रोगीनां च विहारतः ॥ विष्टंभयं निचाहारं रोग वृद्धि करोमतः ॥ पित्ते च वहतेमाने पक्कं त्विसंयुते ॥ आहार भुक्तिं हानि यदि निद्रा

E2

शीतलोयस्य फूत्कारो श्वित्रिसंनिभ॥ महादाहो भवेद्यस्य तस्य मृत्युर्भविष्यति॥ अंगरूपो गतिर्भंगो वर्णा यानावर्तेवच॥ गंधस्वादं नजानातिस
गछ्यमशासनं॥ दंतपंक्तिंतरेभ्यस्य त्याविसेद गलितयं॥ सजातिस्प्राशेनमिश्रितं जम मंदिरे॥ शीर्षविदभवेजस्यसुखेवायुश्चरेथये
त्॥ अष्टनाडी अनिर्वाहं सोपिकालेनजीवित॥ अरुंधतीध्रुवंश्चैव विष्णोत्रीनिपदानि वा॥ आयुहीनेन पश्यंति चतुर्थं मात्र मंडलं॥ यस्य रुंध
तीभवेत् जिह्वाध्रुवं नासाय मुच्यते॥ ध्रुवं विशेषपरे मध्ये तारिकामात्र मंडलं॥ जिह्वाकृष्णा भवेद्यस्य मुखं वैकुंकुमारुणं॥ उड्डसलछ
नजस्यतस्य मृत्युर्भविष्यति॥ वृक्षस्य मूलसाखायां स्फुलिंगा वह्निसंनिभं॥ प्रसूतियद्धीमापेश्च मत्यते मानवध्रुवं॥ कुंडलीपीड्यतेज
स्य वातेनाहारवंधनात॥ आहारे हृदये जस्य सवर्षे नविनस्यति॥ धारा विंदुसमाजस्य पतने वमहीमले॥ सप्त्रहाभ्यंते मृत्युकालज्ञा
नेनभाषितं॥ स्त्री ही प्रमादसंयुक्तं प्रमादा क्रोधभाषनं॥ षड्भिर्मासैश्च नोजविसारा छिजमसास यं॥ श्वसत्करूपांडुवर्णाश्च वहुनिःस्वास
संयुत॥ जलप्रवर्तते नित्यं मासमेकं सजीवति॥ लक्षं लक्षन लक्षनेन य यसासं सुर्दभानोर्ज्जले क्षीरादक्षिरा पश्चिमोत्तरश्चरः॥ षट्त्रि
द्विमासैककं॥ मध्ये छिद्रगतं भवेद् सदिने धूम्राकुलेत्रादिनं सर्वजीः परिभाषितेजिनमने आयुः प्रमानं ध्रुवं॥ उन्नलावतथालंवामंदा
श्रुभंतरातथा॥ कथिनावस्थिराश्चसूक्ष्माः मृधिरो दुष्टकीर्तिता॥ स्वाभाविरामा इत्युत्पाज्ञातव्यं नाडिलक्षणं॥ त्रिविधं चिंतयेत्साध्य सुनकर्म
समाचरेत॥ अनुपाधनुपातेन सत्तहापित्त लानि च॥ नामारूपंकराद्धेया कफेन परिपूरिता॥ मेदास्कंदति आहारो कफवातेन सं
युता॥ वहुदाधकरी रक्ते श्रावयंती विशेषत॥ आदौ प्रवहते पित्तं मध्ये श्लेष्मा तथैव च॥ अंते प्रभंजनाप्रोक्ता वातश्लेष्मा विकित्स
के॥ वातनाडी प्रगल्भाय वहेत्पित्तसंयुता॥ कफभेदयते वायुर्गति पित्तं चउच्यते॥ पित्तनाडी प्रगाल्भा च वहतेकफसंयुता॥ वित्तं चक

वा॰ज॰ निमुत्रवा पुत्स्यां ज्वरस्यामकस्य लक्षणं॥ ज्वरे वेगाधिकानृष्णा प्रलापस्वत्र नेभ्रमा॥ मलप्रवृत्तिदोषोत्क्लेशपाकश्च ज्वरपक्वस्य लक्षणं॥ अत्पाकंस
१२८ सिरकंडुक्षवथुगात्रिलाघवं॥ प्रस्वेदोज्वरपाकश्च ज्वलमुक्तस्य लक्षणं॥ संधिगताग्निकश्चैव साध्यं वचित्तविभ्रम॥ कष्टसाध्यक
गठकूजः कर्णि कोनिहकस्तथा॥ कष्टात्कष्टतरा ज्ञेया स्वाहो हन्ति वानरा॥ अन्तःकोभयनेत्रश्च रक्तष्ठीवी प्रलापकः॥ शीताङ्गश्चभ्रम
भिन्यासः षड्साध्यश्च मारकाः॥ शातव्या सर्वथा वैद्यैः सन्निपातास्तु योदश॥ सहासंश्लेष्म रागा पूर्वभूलंका शान्ति वेदना॥ शो संच
लक्षणान्येते संधिगेसन्निपातिके॥ अनिनिद्रा ज्वरश्वास कमलावेति रंजित॥ स्थूलकंठ पुनाश्यामा जिह्वाकंठे च कंडुता॥ श्रुतिः
स्कंध्याकफश्वेतालांडिके सन्निपातके॥ मदो माहो भ्रमत्लापभास्यं गीतप्रलापनं॥ मूर्छ्यं वैकल्पितापीडाविक्षयक्षेपदीक्षणां॥ लक्ष
णाः सन्निपातोयं शातपश्चिन्न विभ्रमः॥ कंठग्रहो ज्वरो मूर्छा दाहः कंपो विलापनं॥ मोहतापः शिरोवर्त्ति वीतान्नौ प्रलनस्वपन॥ कं
ठकूजस्पत्रिपातः कष्टसाध्यं विनिर्दिशेत्॥ ज्वल करांत्रशोफं चश्वासं रुक्षं प्रलापनं॥ स्वेदःकंठग्रहत्लापो हृल्लासो द्रवथापिवा
कर्णिके सन्निपातेव लक्षणानि भवन्ति वै॥ संकटाकाठिनाजिह्वा काशश्वासाभिविह्वल॥ मूकोवधिरतापाकोवलहीनोतिलक्षणैः
जिह्वकः सन्निपातोयं कष्टसाध्योवलक्षयेत॥ मोहत्लापः प्रलापश्च व्यथाकराठे भ्रमःश्रम॥ वेदनातिततघाताद्यः श्वासश्च लक्षणो
रिनैः॥ नेयोकष्टतमःसाध्यं हृग्राहं सन्निपातके॥ सन्निपातं त्रिदोषोत्थं साध्यसाध्या विनाशयेत॥ दाहो मोहः शिरस्कंपो हिक्काकास्सं राम॰
गकंपनं॥ संताप श्चान्त्र कोज्ञेया सन्निपातेतिसारकः॥ श्वसनं लोचने भग्ने स्मृतिः श्न्याच्च रोधिकः॥ मोहोप्रलापनंकंपभ्रमोनिद्रा १२८
चलक्षणैः॥ ज्ञातव्यं भग्ननेत्रोयं सन्निपातक्षयंकरः॥ रक्तनिष्ठीवनं मूर्छा ज्वरो मोहस्तृषा भ्रमः॥ वान्तिर्हिक्कातिसारंश्च संज्ञानाशतथा

८

नकारयेत् । वैद्याश्चैवचवैपथ्यंयोददातिचरोगिना ॥ सोपिसत्रभवेतस्यप्राणसंदेहकारकः ॥ सज्वरोविज्वरोवापिपिपासलः परिभुजयेत ॥ येचनालं
घनेप्रोक्तानेतनालघुभोजने ॥ आहारेभैषजंवारिजीर्णोवारिवलप्रलः ॥ अमतंभोजनार्द्धंतुभोजनांतुनद्विषे ॥ आदौचहरतेवन्हिमध्येवारिर
सायनं ॥ भोजनांतेजलंपीत्वातज्जलंद्विजलंभवेत ॥ नसंपत्तिक्रियाशक्तिभैषजंचनविद्यते ॥ सर्वरोगविनासायनिसांतेतुजलंपिवेत ॥
पिवेघटसहस्रानियावन्नास्तमनेरवि ॥ अस्तंगतेदिवानाथेविंदुरेकोघटायते ॥ विरुचीविरसोहारः छर्दिपीडातथोदरे ॥ भवेत्येतानि
चिन्हानिविष्टषाजीर्णकज्वरे ॥ सोषदाघप्रलापंचभंगभ्रमासिरोव्यथा ॥ एतानियस्यचिन्हानिसंभवेत्वमलज्वलः ॥ निंद्राविजंभनंस्पे
दिभंगस्वादस्तथैवच ॥ एतानियस्यचिन्हानिसपेदज्वरउच्यते ॥ सिरोर्त्तिभ्रमम्मूर्छात्रिप्रलापोरक्तमूडता ॥ अक्षिस्त्रिघोषप्रकटु
कंपित्तज्वरस्यलक्षणं ॥ गंभीदरतृष्णास्फोटिरसक्तिछर्द्दिनंतथा ॥ एतानियस्याचिन्हानिसोपिदष्टिज्वरस्मृत ॥ श्वेनकंपोभमोरोमह
र्षस्फोटिसिरोव्यथा ॥ कषायमुषतोष्ठकासोवातोद्भवेज्वरो ॥ अंगस्वेदशिरस्तापशीतमाहस्तपादयो ॥ एतानियस्यचिन्हानिसकाल
ज्वरउच्यते ॥ अंगभंगोमुखस्वासोगात्रस्थोजातिरक्तता ॥ एतानियस्यचिन्हानिसःकारज्वरउच्यते ॥ निंद्राद्वेहारुचिछर्द्दिहल्लासोअषफेनता ।
उष्णाभिलाषितावैवकासस्वासेकफेज्वरे ॥ उष्णाभिलाषिताचैवकासस्वासेकफेज्वरे ॥ एकाहिद्व्यंतराजातेनानापीडामयाज्वरा ॥ तत्र्योपि
हिविज्ञेयोविकार्य्यरेवलक्षणं ॥ आरंभेविषमोयस्तुज्वरोवादीर्घरात्रिषु ॥ गंभीरीतीक्ष्णवेगश्चज्वरान्नपरिवर्ज्जयेत ॥ नोत्मीलयतिनेत्रानिगद
कृतगात्रदह्यते ॥ आलस्यमरुचिश्चैवज्वरोपद्रवतेभूवोत ॥ शुर्किप्यांवालवृद्धावकामासाकनवज्वरे ॥ लंघनंनैवकर्त्तव्यंपूर्वाक्यावदं
तिते ॥ निर्घातसेवनोस्वेदछेदनांउष्णवाहिनी ॥ पाणादमज्वरेछिन्नेपश्चात्कथंप्रयुज्यते ॥ आलस्यंमरुचिविक्षोविदाहपर्वनोचरुक् सह्या

वा.नं. १२९ तंभूमिकंपयो ॥ कृत्तिकाचविशाखाचपूर्वभाद्रपदस्तथा ॥ मघानिष्यभरंणीचपूर्वफाल्गुनरेवच ॥ यद्यग्यचलतेवायुपालिवेश्मशशीस्र
र्य्ययोः ॥ भूमिकंपोथनिर्घातमुल्कागापतनेयदि ॥ ग्रहणंचन्द्रसूर्य्यस्यकेतुश्चैवतुदर्शनं ॥ रक्तविष्टिपांशुवृष्टिपाषाणपतनस्तथा ॥
नारकंपननश्चैवअग्न्यश्चैवमहाद्भुतं ॥ आग्नेमन्त्रेविजानीयात्तस्यवक्षामिलक्षणं ॥ नेत्ररोगमतीसारअग्निश्चपचमोभवेत ॥ अ
ल्पक्षीरघृतागावोअल्पपुष्पफलद्रुमा ॥ वारिदेशविनश्यन्तीअल्पवृष्टिविनिर्दिशेत ॥ कषालद्रुलघ्वश्पन्नेनराणांचप्रपीडिता ॥ सै
न्धवायप्रुनाश्चैवकान्यकुब्जाथवाह्लिका ॥ जालंधलश्चनेपालंकाश्मीलंचोत्तरापथं ॥ कावोजागालिकाश्चैवतथानागपुरेपिच ॥ ए
तेदेशाविनश्यन्तिश्रयेयमराष्ट्रलफलं ॥ ज्येष्ठाचरोहिणीचैवतुराधाअवणस्तथा ॥ धनेष्ठावोत्तराखाढअभिजित्समपमस्तथा ॥ यद्य
त्रचलतेकिञ्चिद्धिकारश्चयदाभवेत ॥ माहेन्द्रतंविजानियात्तस्यवक्षामिलक्षणं ॥ प्रजाप्रमुदिताःसर्वेतस्यान्तरोगविवर्ज्जित ॥ सन्धि
कर्वत्तिलाजानंभुभिक्षंपार्थिवोभवेत ॥ सप्तडामागधाश्चैवमध्यदेशस्तथैवच ॥ कुरुक्षेत्रसमस्तञ्चपाणिपथ्यस्तथैवच ॥ एतेदेश
विनश्यन्तिनस्मिंस्तत्पातदर्शने ॥ अश्लेषांचैवमूलञ्चपूर्वाषाढस्तथैवच ॥ रेवतीवारुणांरोहिणीउत्तरास्तथा ॥ यद्यत्रचलतेकिञ्चि
द्विकालश्चयदाभवेत ॥ वारुणंतंविजानीयात्तस्यवक्षामिलक्षणं ॥ वहुक्षिलधृतागावोत्रदपुष्पफलद्रुमा ॥ आरामास्तत्रजायन्तेवहु
शस्यचमेदिनी ॥ किटकामूषकाश्चैवशलभाग्मर्कटास्तथा ॥ मत्स्यासरीसृपाश्चैवपिपीलीकंस्तथैवच ॥ एतेस्थलेषुवृष्टिःस्यात्वारिवे राम: १२९
गाभयावहा ॥ धान्यानिचसमर्घनिसुभिक्षंपार्थिवोभवेत ॥ अग्निजलापद्विभिस्यात्तत्रवेनभयंक्वचित ॥ नागराकीरसोराष्ट्रस्तथै
वसिषुसागरा ॥ ओडुम्बराहिछत्रंचतथानागपुरेपिवा ॥ एतेदेशविनश्यन्तितस्मिंस्तत्पातदर्शनं ॥ हस्तचित्रातथास्वातिमृगशिरोपुनर्व

स्वसन्॥ मंडलाश्यावरक्ताश्च देहस्या लक्षणौ रिमैः॥ ज्ञातव्यं सन्निपातोयं रक्तष्ठीवी निधानकः॥ प्रलापः कंपविभ्रान्तः प्रज्ञानाशाति
तापवान्॥ पक्षांशौ अङ्गपीडा च विकलः प्रतिपादनं॥ ज्ञेयः प्रलापकश्चिन्हैः सन्निपातानि कृन्तनः॥ शरीरं हि मवच्छीन कर्ध्व तीसार
कंपनं॥ क्षणंनादोगमाश्वायं हिक्काश्वासेल्कमं वसन्॥ सर्वांग शिथिला हन्ति शीताङ्गः सन्निपातकः॥ त्रिदोषं च मुखं स्निग्धं निद्राविक
ल्पनष्टवान्॥ निश्चेतनं मनिश्वासो मंदाग्निर्बलहानि च॥ मृत्युतुल्यो ह्यभिन्यासः सन्निपातं सुलक्षये॥ क्षीयन्ते धातकः सर्वे ततः शुष्यति
मानवः॥ भक्तद्वेषोज्वरः श्वासकासः शोणितदर्शनं॥ स्वरभेदश्च जायन्ते षड्रूपे राजयक्ष्मणः॥ अंशपार्श्वाभितापश्च संतापः करपाद
योः॥ सत्वहानिश्च दौर्बल्यं राजरोगस्य लक्षणं॥ बलिनो बहुदोषस्याति विविन्नस्पशोधनं॥ दुर्द्धौ शोषक्षिणाः कुर्यात् क्षीणिभिः तं नका
रयेत्॥ आलस्यं बहुनिद्रा च स्वल्पदाहो ह्यरोभ्रमः॥ वान्तिशोणितप्रयो पित्तश्लेष्मोद्भवेक्षयेत्॥ धूमोपघाताद्रजसा व्यायामरूक्षसे
वनात्॥ विमार्गत्वाद्भुक्तस्य स्वेगधाद्वेगसेधवात्॥ प्राणोह्युदानगमनात्कासः संजायते॥ पञ्चकासाः स्मृता वातपित्तश्लेष्मक्षत
क्षयैः॥ पूर्वरूपं भवेत्तेषां शूकपूर्णगलास्यते॥ कण्ठे कण्डूश्च भक्ष्याणां अवरोधश्च जायते॥ वाताहृत्कण्ठशूलं च मूर्द्ध पार्श्व दरो पिवा॥ आपा
नये बलक्षीणां भिन्नकाश स्वरस्तथा॥ केवलानिलजं काशं स्नेहैरादौ पाचरेत्॥ वातघ्न सिद्धौ सिद्धैश्च पेयायूषरसादिभिः॥ यदा श्रोता
सि संरुध्य मारुतः कफपूर्वकः॥ सर्वं ब्रजति दाश्वासकरो भवेत्॥ प्रनष्टज्ञानविज्ञानस्तथा विभ्रान्तलोचन॥ दुष्टश्वसिति यो दीर्घं न
च प्रत्याहरत्यधः॥ श्लेष्माहृतमुखश्रोता क्रुद्धगन्धि विपश्यति॥ आनाहस्वेद मृहाश्च भवन्ति विश्वितः॥ ॥ इति श्री वाराहीतन्त्रे दशि
णाम्नाये निर्वाणपदे कालज्ञान जीवित मृत्युलक्षणानि रोगो नाम त्रयत्रिंशः पटलः॥ ३३॥ श्रीभैरव उवाच॥ अथ देवि प्रवक्ष्यामि उत्पा

वा॰तं क्षां मध्यानं तस्य निर्द्दिशेत्॥ नौकामारोहयेद्यस्तु भिन्नां नष्टो सपुत्रं रेत्॥ प्रवासं निर्द्दिशेत्तस्य शीघ्रमागमनं पुनः॥ बली कीकुक्कुटी क्रौञ्ची
१३० श्चयः प्रतिबुद्ध्यते॥ स भार्यां लभते हृद्यां नं प्रियवादिनीं॥ निस्य मभ्यर्चितं दृष्ट्वा प्रतिमां च विशेषतः॥ व्यवहारे जये तस्य धनं च विपुलं
लभेत्॥ आदित्यमण्डलं स्वप्ने चन्द्रे वा यदि पश्यति॥ रोगी हि मुच्यते रोगी ह्यरोगी श्रियमाप्नुयात्॥ यस्तु श्वेतेन सर्पेण दस्यते दक्षिणे
भुजे॥ धनलाभो भवेत्तस्य संपूर्ण दशमे दिने॥ निगलैर्बध्यते येन कौशतेच पुनः पुनः॥ पुत्रश्च जायते तस्य प्रतिष्ठां च विनिर्द्दिशेत्॥
रुधिरं पिबति स्वप्ने सुरां वापि कथंचन॥ ब्राह्मणो लभते विद्यामितरस्तु तथा धनं॥ क्षीरं पिबति तः स्वप्ने फलं दाहरनीरुतं॥ सोमपानं
भवेत्तस्य अपूर्वं हि तमादिशेत्॥ यस्तु भक्षयते दागस्य भृन्नीत दधिपायसं॥ विल्ली गौ वौष्ठे पात्रे पार्थिवो सौ न संशयः॥ उरगो वृश्चि
कश्चैव जलौकादंशते यदि॥ विजयश्चार्थलाभश्च पुत्रलाभो भवेदिति॥ दधि दृष्ट्वा भवेद्धिगोष्ठ मेश्चधनागमः॥ यवैर्यत्नागमं विद्याल
भः सिद्धार्थकेन तु॥ फलिते फलितं विद्यात् पुष्पिते वृद्धिमाप्नुयात्॥ धूमं यत्नं ज्वलन्तं वा पश्यन् श्रियमाप्नुयात्॥ आसने शयने याने श
रीरे वाहने गृहे॥ ज्वलमने विबुध्येन तस्य श्रीः सर्वतोमुखी॥ देवताश्च द्विजा गावः पितरो लिङ्गिनस्तथा॥ यद्वदन्ति नरं स्वप्ने तत्तथैव भवेदि
ति॥ पिताम्बरधरा नारी पितगन्धानुलेपना॥ अव गृहति यं स्वप्ने तस्य श्री सर्वतोमुखी॥ शुक्लाम्बरधरा नारी शुक्लगन्धानुलेपना॥ अव राम:
गृहति यं स्वप्ने लक्ष्मी तस्य विनिर्द्दिशेत्॥ सर्वाणि शोभनानि कर्पासभस्मास्थिकपालवर्ज्जं सर्वाणि शुक्लानि शोभनानि गोहस्तिदे १३०
व द्विजवाजिवर्ज्जं॥ शैलप्रासादनागानां वृषभानां चरोहणं॥ द्रुमाणां श्वेतपुष्पाणां गजानाञ्च तथा द्विजः॥ तृणाद्रुमो तवोनाभौ त
थाचैव कृतासन॥ तथैव बहुशीर्षत्वे पलितोद्भवमेव च॥ शकधजालिंगनञ्चैतद्भ्यानं क्रियातथा॥ भूमौ शक्रप्रपातश्च शत्रुराणाञ्च

सु॥ उत्तरा फाल्गुनिश्चैव तथाश्विनिरेव च॥ यत्र चलते किंचिद्दिकालश्च यदा भवेत्॥ वायव्यं तं विजानियात्तस्य वक्ष्यामि लक्षणं॥ महा
पाव भय चाथ महाभय मुपस्थितं॥ दुर्भिक्षं यदा मे घान मुञ्चन्ति तथा जलं॥ प्राकाराणि गिरिभंगाश्च तोरणोद्यान मेव च॥ वायुविध्वंस मा
नेनयतं कीश्च महितले॥ देवविप्रास्तथा राजा वृक्षाणि तु जदानि च॥ नष्ट धर्मास्तथा सर्वं हाहाभूतं च जायते॥ पाञ्चाला सुरसेनाश्च
उज्जैन्या मन्ते छुव च सा॥ उड्र मगधाश्चैव अन्ध्र काञ्चि विडास्तथा॥ कार्णाटकालथा सर्वे ये वाम्ये विन्ध्य वासिनः॥ एते देशा विनश्यन्ति
तस्मिन्नुत्पात दर्शने॥ स्वप्नाध्यायं प्रवक्ष्यामि यथा सर्वत्र भाषितं॥ अविज्ञान स्वरूपाणां नराणां ज्ञान हेतवे॥ स्वप्ने तु प्रथमे यामे स
म्वत्सर फलप्रद॥ द्वितीये चाष्टभिर्मासैस्त्रिभिर्मासैस्त्रियामिकः॥ चातुर्थे चार्थ मासेन दृश्यते नात्र संशयः। अरुणोदय वेलायां सद्यः
स्वप्ने फलं लभेत॥ तस्माच्छुभे शुभे स्वप्ने पश्चात्स्वापो न विद्यते॥ प्रसूषे मेगते कृत्वा पश्चात् प्रस्त वनेशुभे। अतऊर्ध्वं प्रवक्ष्यामि प्राप्य पा
योडश्यानि ते॥ आरोहणं गो वृष कुञ्जराणां प्रासाद शैलाग्र वनस्पतीनां॥ आरूढ्वा नावं प्रतिगृह्य वीणां [illegible] त्वा स्वर्ग अर्थलाभः॥ स्वप्ने
भवेयुः क्रिमिपूरितदेहा रौक्ष्यतं गात्र विभूषणं च॥ विष्ठानुलेपो रुदितं च स्वप्ने [illegible] गम्यं गमनं च धन्ये। यस्तु पश्यति स्वप्नान्ते राजानं कुंज
लं हयं॥ सुवर्णं रजतं गाञ्च कुडमे तस्य वर्द्धते॥ क्षीरिणं फलिनं वृक्षमेकाकी यो वरोहति॥ अपि दाश कुले जातः सोपि राजा भविष्यति॥ दी
यमेत्रं फलं पक्कं कन्या छत्रं [illegible]॥ यस्तु पश्यति स्वप्नान्ते तस्य श्रीः सर्वतो मुखी॥ मानुषाणां च मांसानि स्वप्ने यस्तु भक्षयेत॥ हरिमा
निच पञ्चानि भ्रष्टानि तस्य पद्ये गणाः॥ पादे पञ्च शते लाभः सहस्त्रं बाहु भक्षणो॥ राज्यं शतं सहस्त्रं वा लभते मूर्द्धि भक्षणात्॥ अश्वे वेश्य
नि यस्तु ग्राम नगर मेव वा॥ ग्रामे स्यान्मण्डला भोगी नगरे पार्थिवो भवेत॥ छत्रं चोपानहं चैव लब्ध्वा यः प्रतिबुध्यते॥ असि मध्वीनि र्मलां तीं

वा.तं. मेव च॥ अनु पङ्कं लोकानां हयानामपि मारणं। रक्त पुष्प द्रुमानाञ्च चाण्डालस्य च दर्शनं। वराह ऋक्ष खरोष्ट्राणां तथा चारोहन क्रिया। भक्षणं प
१२१ क्षि मांसानां तैलस्य कृशरस्य च। मन्त्रनं हसनं चैव विवाहो गीत मेव च॥ नृत्यं वाद्य विहीनानां वाद्यानामपि वादनं। स्रोतो वाहाति गमनं
स्नानं गोमय वारिणा। पादोदकेन च तथा मही तोयेन वाप्यथ॥ मातुः प्रवेशो जठरे तारोहनमेव च। शक्रध्वजाभिपतनं पतनं शशि भ
र्ययो। दिव्यान्तरिक्ष भौमानां मुत्पातानाञ्च दर्शनं॥ एवमादीनि चान्यानि स्वप्नानि परिवर्जयेत॥ एतान्त्र परमं रंधम्यं पुनः सुस्य प्रफे
तथा। कार्यं स्नानं तिलैर्होमो ब्राह्मणानांच रक्षना॥ स्तुतिश्च वासुदेवस्य तथा तस्यैव पूजनं॥ गजेन्द्र मोक्षश्रवणं ज्ञेयं दुःस्वप्न नाशनं·
रक्त चन्दन काष्ठानि घृताक्तानि च होमयेत्। गायत्र्यष्ट सहस्राणि जपेद्दुःस्वप्न नाशनं। चिन्तास्वप्ने न शोके न व्याधि ग्रस्तेन वा पुनः॥ का
मोन्मत्तक चित्तेन स्वप्नं न फलभाग्भवेत्॥ ॥इति श्री वाराही तन्त्रे दक्षिणाम्नाय निर्वाण पदे भूमिकंप स्वप्न निर्णय चतुस्त्रिंशपटलः
३४॥ श्री भैरव उवाच॥ अथातः संप्रवक्ष्यामि योगिनी न्यास मुत्तमं। येन विन्यस्त देहस्तु शिवरूपो प्रजायते॥ महासमर्पितं मंत्रेन तस्य
प्रहृद्युजे भावयेल्लक्ष सूर्याभ्यां तद्दुद्दांस्व कांतजं कोटि सूर्य सम प्रभं भावयेदेक धा स्थितं॥ मूर्द्धि श्रीनाथ संध्याये स्ववामे पादुका
चक्रे। दक्षिणे गणपं [illegible] देशके। कामायनीं वपुरन्तस्त्र मंत्रैः प्रतिष्ठ्य सलेत॥ विन्यसेन्मात्रकामादौ देवी मेनी ध्यग्रा शान्तये· राम:
[illegible] काविंदु विसर्गादि क्रिदुर्ध्वविंदु सर्गकैः॥ विन्यसेभिपत्नं हुंयो न्यासादिन्यास पूर्वकं॥ शिवशक्त्यात्मकं रूपं ध्यात्वा विजित मन्म १२१
थः॥ श्रीकंठादी अविन्यसेद्धक्ति युक्तात्त्वसिद्धयेन्। सर्वभूतानां त्रासिनी॥ आक्षिभूलं कर्णभूलं ललाटभूलं पादभूलं। यो
निभूलं॥ लिंगभूलं गुडभूलं॥ संधिभूलादिसमस्तभूलानि विस्फोटिनी॥ दोषाणां प्रभेदिनी। सर्वाभिहित तमो पशमनी॥ आत्मर

वधक्रिया॥ जयो विवादे घ्नन्ने च संग्रामे च तथा द्विज॥ भक्षणं चाममांसस्य मत्स्यस्य पायसस्य च॥ दर्शनं रुधिरस्यापि स्नानं वा रुधिरेण च॥ सुरा
रुधिरमद्यानां पानं क्षीरस्य वा पुनः॥ अन्त्रेर्वा वेष्टनं भूमौ निर्मलं गगनं तथा॥ मुखेन दोहनं सस्तं महिषाणां तथा गवां॥ सिंहीनां हस्तिनीनां
अश्ववरानां तथैव च॥ प्रासादश्वेवविप्रैश्च गुरुभिश्च तथा शुभं॥ स्नानमात्माभिषेकश्च गवां शृंगोदकेन च॥ चन्द्रग्रस्य न वा राजन्‌ ज्ञेयं राज्य
प्रदं हितं॥ राज्याभिषेकश्च न तथा छेदनं शिरसोपि वा॥ मरणं वह्निलाभश्च वह्निदाहो गृहादिषु॥ लब्धिश्च राजलिंगानां तन्त्रिवाद्यादिवादनं॥ त
थोदकानां तरणं तथा विषमलंघनं॥ हस्तिनीनां गवां चैव नारीणां प्रसवो गृहे॥ आरोहणं मश्वरथे रोदनं च शुभप्रदं॥ परस्त्रीसुतलाभश्च
तथालिंगनमेव च॥ निगडैर्वन्धनं धन्य तथा विष्ठानुलेपनं॥ जीवितां भूमिपालानां सुहृदामपि दर्शनं॥ दर्शनं देवतानां विमानानां तथाप
सां॥ शुभान्यथितानि नरस्तु दृष्ट्वा प्राप्नोति यत्नाद्ध्रुवमर्थलाभं॥ स्वप्नानि धर्मत्तमनाविधिः स्याद्याधेदि मोक्षस्तु तथापरोपि॥ ॥ रक्ताम्बरधरा
नारी रक्तगन्धानुलेपना॥ अवगूहति यं स्वप्ने मरणं व्याधिं विनिर्दिशेत्‌॥ रूक्षाम्बरधरा नारी रूक्षगन्धानुलेपना॥ अवगूहति यं स्वप्ने मर
णं तस्य निर्दिशेत्‌॥ दन्तायस्य वशीयन्तस्य प्रान्ते निपतन्ति वा॥ धननाशो भवेत्तस्य पीडा वापि शरीरजा॥ अभिद्रवन्ति ये स्वप्ने भंगिगोपदंष्ट्रि
णोपि वा॥ वानरो वा वराहे हे तस्य राजकुलाद्भयं॥ अभ्यंगित स्तु तैलेन घृतेन पयसापि वा॥ वेहेन वा तथा न्येन व्याधिं तस्य विनिर्दिशेत्‌॥ न
त्रिकाय त्र दृश्यन्ते गायन्ति च हसन्ति च॥ उत्सवं चैव कुर्वन्ति मरणं तत्र निर्दिशेत्‌॥ खरोष्ट्र महिषर्यस्तु यानमारोहते नरः॥ अभ्यंगितस्तु तैलेन
सम्यक्‌ शीघ्रमाप्नुयात्‌॥ देवता यत्र नृत्यन्ति गायन्ति च हसन्ति च॥ आस्फोटयन्ति धावन्ति देशस्तत्र विनश्यति॥ नाभिर्विना यगात्रेषु
तृणवृक्षसमुद्भवः॥ भञ्जनं मुद्रिकास्यानां पतनं भयनां तथा॥ मलिनां वलधारित्वं मभ्यंगं पंकदिग्धता॥ उच्चात्प्रपतनं चैव दोलारोहन

वा॰सं॰ १३२ वंधिनि मंडले जयपुर मंडले वंधि रक्ष २ मां च ल २ मा कर्मि स्वाहा ॐ नमो भगवते रुद्राय कुवेरदिशायां गिरिस्कंधसमारूढ मुद्गरहस्ताक
रो वंधनि मंडले कुवेरमंडले वंधि रक्ष २ मां च ल २ मा कर्मि स्वाहा ॐ नमो भगवते रुद्राय ईशान्यदिशायां वृषभस्कंधमारूढ त्रिशू
लहस्तो ईश्वरो वंधिनि मंडले ईश्वरमंडले वंधि रक्ष २ मां च ल २ मा कर्मि स्वाहा ॐ नमो भगवते रुद्राय प्राचीदिशायां गजस्कंध
समारूढ वज्रहस्त इन्द्रो वंधनि मंडले इन्द्रमंडले वंधि रक्ष २ मां च ल २ मा कर्मि स्वाहा ॐ नमो भगवते रुद्राय ऊर्ध्वदिशायां हं
सस्कंधसमारूढ श्रुतिहस्त ब्रह्मा वंधनि मंडले ब्रह्ममंडले वंधि रक्ष २ मां च ल २ मा कर्मि स्वाहा ॐ नमो भगवते रुद्राय अधोदि
शायां गरुडस्कंधसमारूढ शंखचक्रगदाहस्तेन विष्णु वंधनि मंडले विष्णुमंडले वंधि रक्ष २ मां च ल २ मा कर्मि स्वाहा ॐ ह्लीं
स्वाहा ॐ ह्रीं स्वाहा ॐ क्लीं स्वाहा ॐ ग्लौं स्वाहा ॐ शिरो रक्षेत्तु कौमारी मुखं माहेश्वरी तथा कंठं रक्षेत्तु वाराही इन्द्राणी भुजद्वयं
चामुंडी हृदयं रक्षेत्‌ ब्रह्माणी मे कटिं त्विमां वैष्णवी पादयोर्देवी सर्वांगे भुजद्वयं ॐ ब्रह्माण्यणी रक्ष २ हस्तदंडेन ठः ठः स्वाहा ॐ
माहेश्वरी रक्ष २ त्रिशूलेन ठः ठः स्वाहा ॐ कौमारी रक्ष २ कमलहस्तेन ठः ठः स्वाहा ॐ चामुंडा रक्ष २ चक्रई ब्रह्मांड मंडले हस्तेन ठः
ठः स्वाहा ॐ नमो भगवते रुद्राय क्षेत्रपालाय नमः रक्ष २ खड्गहस्तेन ठः ठः स्वाहा॥ अष्टौ ब्राह्मणान्‌ ग्राहयित्वा लिखित्वा तु समर्पयेत्‌॥ आ राम॰ १३२
मा या वा हस्तं युक्तं वा स्तु विद्या प्रसिध्यति॥ अथवा गगन सिध्यन्ति रुद्रो वै च ब्रह्महा भवेत्‌॥ शिष्यहस्ते न यो पाठे स वै च ब्रह्महा भवेत्‌॥ नाहं
न घोषु संगनानां नमपुण्यन पर्वत शत्रुस्य हृदयं जाताः अहंकाम स्वरूपेण॥ इमां विद्यां भवेद्रक्षां न पेत्स्त्री पुरुषोपि वा॥ सर्वसिद्धिम
वाप्नोति नात्र कार्या विचारणा॥ महाविद्या पठेन्नित्यं संशयं कृत्वा तु यो द्विज॥ अपुत्रो लभते पुत्रान्‌ निर्धनो धनवान्‌ भवेत्‌॥ कन्यार्थी लभते

क्षा पररक्षा अग्निरक्षा वायुरक्षा वज्रवर्णरक्षा मेघराभयानकरक्षा। भयंबालकस्यकं ठेवध्नाति। हाहाकालेन हस्तेनापंचशक्ति
पुत्राणीनांमात्राणांसुख हस्तेन कस्यापिकलहविंगुलाकंठेनरहाहामानंगीहूंहूंमातंगीशास्वरोईस्वरी ब्रह्मदंडेनईस्वरीविष्णु
दंडेनज्वर। अग्निदंडेनशामय नैऋत्यदंडेनवंधि कुवेरदंडेनभिष। ईशानदंडेन नृत्याचक्रुणी भलनी पघ्रनि कूलाक्षी कूम्भसर्प
सदृशी। ॐ वायवेस्वाहा ॐ उग्रायस्वाहा ॐ क्लींस्वाहा ॐ क्लींक्लींस्वाहा ॐ भ्रींस्वस्वाहा ॐ भ्रींभ्रींस्वाहा ॐ स्रींस्रींस्वाहा। ॐ स्रीं
स्रींस्वाहा। ॐ ज्वींस्वाहा ॐ ज्वींज्वींस्वाहा ॐ ह्रींस्वाहा ॐ ह्रींह्रींस्वाहा ॐ भूः स्वाहा ॐ भुवःस्वाहा ॐ स्वःस्वाहा ॐ भूर्भुवःस्वःस्वाहा॰
ॐ यत्रैवागतं पापं तत्रैवपरिगच्छतुस्वाहा ॐ रुद्रस्वाहा ॐ स्कंदस्वाहा ॐ ब्रह्मणेस्वाहा ॐ वैष्णवेस्वाहा ॐ प्रजापतयेस्वाहा ॐ अग्नि
येस्वाहा ॐ गंधर्वायस्वाहा ॐ कूष्मांडायस्वाहा ॐ येमांहिंसंतिभूतप्रेतपिशाचाचौरा। रक्षरक्षसवेतालशाकिनीकूष्मांडवासिनी
मयकेचिदुष्टास्तेषांदिशंवध्नामि आकाशंवध्नामि। पातालंवध्नामि जलंवध्नामि। स्थलंवध्नामि हस्तौवध्नामि पादौवध्नामि। चक्षुर्वध्ना
मि गतिर्वध्नामि मतिर्वध्नामि। मंत्रंवध्नामि पंचयोजनविस्तीर्णरुद्रोवंधति मंडलं। तस्यमंडलमध्ये ॐ रुद्रमंडलवंधिवंधिरक्ष२माच
लमाचलेध्येमाकर्म्मिस्वाहा। ॐ नमोभगवतेरुद्राययाम्यांदिशायांमहिषस्कंधसमारूढ दंडहस्तोयमोवंधतिमंडलं यममंडलवंधिर
क्ष२माचलमाचलमाकर्म्मिस्वाहा। ॐ नमोभगवतेरुद्रायनैऋत्यादिशायांशाचस्कंधसमारूढखड्गचर्मधरोहस्तेननैऋतिवंधतिमंड
लंनैऋतिमंडलंवंधिर२क्ष२माचल२माकर्मिस्वाहा ॐ नमोभगवतेरुद्रायवरुणादिशायामप्रतस्कंधसमारूढपाशहस्तेवरुणोवंधति
मंडलंवरुणमंडलंवंधिर२क्ष२माचल२माकर्म्मिस्वाहा ॐ नमोभगवतेरुद्रायवायव्यादिशायांमृतस्कंधसमारूढपाताहस्तोवायव्यो

वा॰तं॰ निरादायनमः। नाभौ। ह्रींश्रींअंकुरनादायनमः स्वाधि ह्रींश्रीं अक्षरनादायनमः मूलाधारे नादन्यासः ततश्चस्वशिरसिषट्कोणंध्या
१३३ त्वा स्वगुरुकोणादसावर्त्तेनषट्कोणेषुन्यसेत् ह्रींश्रींवामायैनमः ह्रींश्रींज्येष्ठायैनमः ह्रींश्रींरौद्र्यैनमः ह्रींश्रीं अम्बिकायैनमः॰
ह्रींश्रींज्ञानायैनमः ह्रींश्रींशांतनायैनमः इतिकोणन्यासः ततः ह्रींश्रींडांडींक्लींब्लूंभः यांरांलांसांजम्भनेभ्यः कामेश्वरवाणेभ्यो
नमः २ यां५डां५जंजंभनेभ्यः कामेश्वरीवाणेभ्योर२ दक्षाधोहस्ते २डां५यां५तंसमोहनायकामेश्वरधनुषेर२ २डां५यां५स्वंसं
मोभनायकामेश्वरीधनुषेर२ वामाधाहस्ते २डां५यां५आंवशीकरणायकामेश्वरपाशायर२ २यां५डां५ह्रींवशीकरणायका
मेश्वरीपाशायर२ वामोर्द्धहस्ते २डां५यां५क्रौंलंभनायकामेश्वराङ्कुशायर२ २यां५डां५क्रौंलंभनायकामेश्वर्यङ्कुशायर२ द
क्षोर्द्धहस्ते। इत्यस्त्रन्यासः ततश्चमूलत्वगाद्यत्रयात्मेत्रैनमइत्यादिक्षंनमः इत्यन्तंमातृकास्थानेन्यसेत् इतिलिपिन्यासः २ऐं
सर्वज्ञायैमध्यमाभ्योर२ २क्लींनित्यतृप्तायैअनामिकाभ्यांस्वाहा २सौः अनादिवोधायैकनिष्ठिकाभ्यांवषट् २ऐंस्वतन्त्रायैअंगु
ष्ठाभ्यांहुं २क्लींनित्यमलुप्तशक्त्येतर्ज्जनीभ्यांवौषट् २सौः अनन्तशक्त्येकरतलपृष्ठाभ्यां अस्त्रायफट् अस्त्रे एवंहृदयादि इति
अंगन्यास॥ अथवशिनी २अं१६अ्लूंवशिनीवाग्देवतायैर२ ब्रह्म २कं५कल्ह्रींकामेश्वरीवाग्देर२ ललाटे २ल्ह्रींमोदिनीवाग्देर२ राम॰
जिह्वा २टं४ ह्लूंविमलावाग्देर२ कण्ठे २तं४ क्ष्म्रींअरुणावाग्देर२ हृदि २पं४ —— जयनीवाग्देर२ नाभौ २यं५ज्म्रीं॰ १३३
सर्वेश्वरीवाग्देर२ इतिवशिनी ततः २ऐं१ अग्निचक्रेकामगिर्यालयेमित्रीश। ।नाथात्मकेकामेश्वरीदेवीरुद्रात्मश
क्त्यैर२ २क्लींसूर्य्यचक्रेपूर्णगिरिगह्वरेषष्ठीशनाथात्मकेवज्रेश्वरीदेवीविष्ण्वात्म। ।शक्त्यैर२ हृदि २सौः सोमचक्रेजाल

१९

कं न्यासु तार्थी लभते सुतं । वंध्या तु लभते पुत्रं मैत्रीकरणमुत्तमं । सर्वसिद्धिर्भवेद्यो नित्यं सर्वविघ्नो विनश्यति ॥ भूर्यपत्रे लिखेद्देतन् अष्टगंधत्र
भुभे दिने ॥ शतवर्ण पठेद्विद्या रक्तसूत्रेन वेष्टयेत् । स्थापयेत्स्वर्णमध्ये तु रौप्यं वा ताम्रमेव वा । धार्य्या शिरसि वा कंठे करे दक्षिण वामके ॥ स
र्वसिद्धिर्भवेत्तस्य वांछितं लभते ध्रुवं । सर्वरक्षा भवेन्नित्यं महाविद्याप्रसादतः ॥ इति महाविद्या मन्त्रपालायन्त्र ॥ श्रीभैरव उवाच
षोढान्यासो निसाघास्त्र मूलदेव्यादिकं प्रिये कलमुख्यादिकं चैव शक्तिन्यासादिकं तथा । अंगुलीहृदयगस्थानपासनं त्रिखिकादिखि
लं । नादकीरणाद्वलिप्यंग वशिनी पीठ तत्वकं । नवयाणिश्च मन्त्रश्च तिन्यसेच्च पृथक् पृथक् प्रातःकालेथवा पूजासमये होमकर्म
णि । जपकालेथवा सम्यग्विनियोगः पृथक् पृथक् ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः मध्यमादिकनिष्ठान्तं अंगुष्ठादितलान्तं अंगुलिन्यास ॥ ऐं क्लीं सौः
श्रीमत्महात्रिपुरसुन्दरी मम मात्मारी रक्ष २ हृदि दक्षिणाभागे विन्यसेत् शिखिन्यासः । सौः अस्त्राय फट् । छोटिकाभिर्दिग्बन्धनं । ततः च मूलवी
जखण्डत्रयेणानन्तेजसो देहं व्याप्य प्रथमकूटेन मूलादिहृदयान्तं द्वितीयेन हृदयादिभ्रूमध्यान्तं तृतीयेन भ्रूमध्यादिब्रह्मरन्ध्रान्तं व्याप्य
प्राणायामत्रयात्मकं त्रयं कुर्य्यात् । इत्युत्थानं न्यासः । ह्रीं श्रीं ह्रीं क्लीं सौः देव्यात्मासनाय नमः । इति पादादिजानान्ते ह्रीं श्रीं हैं ह्क्लीं ह्सौः
चक्रासनाय नमः । जान्वादिगुह्यान्तं ह्रीं श्रीं ह्सैं ह्स्क्लीं ह्सौः सर्वमन्त्रासनाय नमः । मूला ह्रीं श्रीं ह्रीं क्लीं ब्लें साध्यसिद्धासनाय नमः ॥ नाभि
इत्यासनं न्यासः । मूलखण्डत्रयेणाकरेद्वयस्य मूलमध्याग्रेषु मूलहृदयभ्रूमध्येषु च यथासंख्यं न्यसेत् । त्रिखिकं न्यास ॥ ततश्च शा
विशायाममकादि पादान्तं पादादिमस्तकान्तं त्रिव्यापकं न्यसेत् अखिलन्यासः ह्रीं श्रीं अविद्धतनादाय नमः मूर्द्ध्नि ह्रीं श्रीं भस्यनादाय
नमः ललाटे । ह्रीं श्रीं स्पर्शनादाय नमः । भ्रूमध्ये ह्रीं श्रीं विन्दुनादाय नमः मुखे ह्रीं श्रीं नादनादाय नमः कंठे ह्रीं श्रीं बीजनादाय नमः ह्रीं श्रीं

वा.तं. याद्भिर्विलेपनं कवचेनैवाग्निसर्पसोपानामष्टत्रिंशत्कलात्मना चिंतनं । कवचेन त्रिसूत्रीकरणं ॐ अमुककुंडाय नम इति पूजनं अस्त्रेणाभ्य
१३४ वहुंढमितिचिंतनं । हुंमंत्रेणाकुशैः चतुःपथकरणं कवचेन कुशैः कुंडस्य सर्वतः आच्छादनमित्यक्षपाटनं अथवा आदिक्षांतानां वर्णा
नां लिखनं इत्येषादशसंस्काराः ॥ स्थंडिलं मूलमंत्रेणावीक्ष्य अस्त्रमंत्रेण प्रोक्ष्य अस्त्रेण कुशैः संताड्य कवचेनाभ्युक्ष्य तत्र हुंमंत्रेण
प्रागग्राउदगग्राश्च तिस्रस्तिस्रो रेखाः कुशमूलेन विलिख्य प्रणवेनाभ्युक्ष्य प्रागग्रासु रेखासु ॐ विष्णवे नमः ॐ रुद्राय नमः ॐ इन्द्राय २
उदग्रासु लेखासु ॐ वरुणाय ॐ यमाय ॐ चंद्राय इति संपूज्य तत्र मंडूकादिपरतत्वान्तं योगपीठं संपूज्य ॐ जयायै ॐ अजितायै ॐ अ
पराजितायै ॐ नित्यायै ॐ विलासिन्यै ॐ दोग्ध्र्यै ॐ अघोरायै ॐ मंगलायै नमः इति पीठदेवताः संपूज्य ह्रीं सर्वशक्तिकमलासना
य २ । इति वाराह्याः आसने पुष्पांजलिं दत्वा वाराहीमुपचारैः संपूज्य तत्र शिवं ध्यात्वा संपूज्य देवीमृतुमतीं देवं च मदनमत्तं विचिंत्य सूर्य
कान्तादि भवं श्रोत्रियागारादीनं वा वह्निमादाय स्वमंत्रेण क्रव्यादांशमेकं नैरृत्ये परित्यज्य देवेशं वीक्षणादिभिर्भिः संस्कारैः
संस्कृत्य औदर्यं ऐन्दवं पार्थिवं वह्नीनां ऐक्यं विभावयन् रं इति वह्निबीजेन संयोज्य प्रणवेनाभिमंत्र्य धेनुमुद्रया अमृतीभूतं अस्त्रेण सं
रक्ष्य कवचेनावगुंठ्य ॐ रं वह्नये नमः इति संपूज्य आमवस्त्रिगतलं त्याज्यं कराभ्यामादाय प्रदक्षिणक्रमं आयतनोपरि त्रिः परिभ्राम्य देव्या
योनौ श्रीदेवबीजधियात्त्वाभिमुखं ॐ भूर्भुवः स्वरिमाभ्यां यतनमध्ये संस्थाप्य मैथुनात्त्वधियादेवदेव्योर्नाचमनं दत्वा ॐ चित्पिंगल
हन पच २ दह २ सर्वज्ञापय स्वाहा ॥ इति अग्निं प्रज्वालितं कृत्वा काष्ठैः पद्धकृत्य कृतांजलिं उत्थाय । ॐ अग्निं प्रज्वलितं देवं जातवेदं हुताशनं रामः
वहं सुवर्णवर्णममलं समिद्धं सर्वतोमुखं मितिसुपस्थाय उपविश्य ॐ वैश्वानर जातवेद इहावह लोहिताक्ष सर्वकर्माणि साधय स्वाहा १३४

नपीठेउड्डीशनाथात्मके भगमालिनीदेवीब्रह्मात्मशक्त्यै २॥ जिह्वा २ ऐं क्लीं सौः ब्रह्मचक्रे ओड्यानपीठे चर्याीनाथात्मके श्रीम
हात्रिपुरसुन्दरीदेवपरब्रह्मात्मशक्त्यै २ ब्रह्मा इति पीठन्यासः॥ ततः २ प्रथमं आत्मतत्वव्यापिकायै श्रीमन्महात्रिपु
रसुन्दर्य्यै २ मूलादिहृदयान्तं व्याप्य २ द्वितीयं विद्यातत्वव्यापिकायै श्रीमन्महात्रिपुरसुन्दर्य्यै २ हृदयादि क्रमध्यान्तं
२ तृतीयं शिवतत्वव्यापिकायै श्रीमन्महात्रिपुरसुन्दर्य्यै २॥ क्रमध्याद्ब्रह्मरंध्रान्तं २ त्रयं चार्याः सर्वतत्वव्यापिकायै श्री
मन्महात्रिपुरसुन्दर्य्यै २ ब्रह्मरंध्रादिपादान्तं पादादिब्रह्मरंध्रान्तं न्यसेत्॥ इति तत्वन्यासः॥ ततो नवयोन्यादिकं न्यासं कुर्य्या
द्दीजैस्त्रिभिस्त्रिभिः कर्णयोश्चिबुके भ्रूयः शंखयोर्विदने पुनः॥ नेत्रयोर्न्नासिकापार्श्वे अंशयोहृदयाम्बुजे॥ स्तनयोर्न्नाभिदेशे
च जान्वोर्धे नमूर्द्धनि॥ पादयोर्गुह्यदेशे च पार्श्वयोर्हृदयोपरि॥ स्तनाधः कंठदेशे च दक्षिणाग्ये त्रिविन्यसेत्॥ ततश्च मंत्राक्षरं
न्यासः॥ मूर्द्धिगुह्ये च हृदये नेत्रत्रय मेव च॥ कर्णयोर्मुखदेशे च अंशयोपीठके पुनः॥ तथा सर्वविजानीयाजात्नोर्द्धनमूर्द्धनि
इति मंत्रन्यासः॥ ततश्च पादादिमूर्द्धान्तं मूर्द्धादिपादान्तं मंत्रमयमात्मानं विभाव्य॥ ॥इति सुन्दरीवाराहीकालिषोढाः॥
न्यस्या होमपद्धति॥ साधकेन्द्रः संभृतसंभारः आशनेऽपविश्य पावष्पत्राणाचम्य देशकालौ संकीर्त्य कामनानुसारेण होमसंक
ल्पं विधाय तदंगमग्निस्थापनं करिष्ये इति संकल्प्य भूतशुद्धि प्राणप्रतिष्ठामातृकान्यासान् विधाय कुंडं मूलमंत्रेणावाष्प
स्त्र मंत्रेण प्रोक्ष्य॥ अस्त्रेण कुशैः संताड्य॥ कवचेनाभ्युक्ष्य॥ अस्त्रेणास्वनित्वा अस्त्रेणातो मृदमंगुष्ठानामिकाभ्यां उद्धृत्य हृदयमंत्रे
ण भुक्त्मृदाव्यातमापूर्य अस्त्रेण संमीकृत्य कवचेन जलेराभिसिंच्य अस्त्रेण कुष्ठयित्वा॥ कवचमंत्रेण संमार्ज्जनं॥ कवचेनैव गोम

वामं. १३५
याये २ ॐ लं सुप्रभायै २ ॐ यूं अतिरक्तायै २ मध्यं यूं बहुरूपायै॥ ततोऽष्टदलकेसरेषु ॐ सहस्रार्चिषे हृदयाय नमः॥ ॐ स्वस्ति
पूर्णाय शिरसे स्वाहा ॐ उत्तिष्ठपुरुषाय शिखायै वषट् नमः ॐ धूमव्यापिने कवचाय हूं नमः ॐ सप्तजिह्वाय नेत्राय वौषट
नमः ॐ धनुर्द्धराय अस्त्राय फट् नमः ततोऽष्टदलेषु प्रागादि ॐ अग्नये जातवेदसे नमः ॐ अग्नये सप्तजिह्वाय नमः ॐ अग्नये
हव्यवाहनाय नमः॥ ॐ अश्वोदरजाय नमः ॐ अग्नये वैश्वानराय नमः ॐ अग्नये कौमारतेजसे नमः ॐ अग्नये विश्वमुखाय
नमः॥ वहिश्चतुरस्रे लोकेशानायुधानि च संपूज्य धूपादिना देवं संपूज्य अग्ने रुत्तरतो दर्भान्संस्तीर्य्य पात्राणि प्रासादयेत्॥ स्रुक
स्रुवप्रोक्षणीमाज्यस्थालीं चरुस्थालीं परिधिपंचसमिधः इध्मं वर्हिः ब्रह्मदाक्षिणार्थं पूर्णपात्रं पूजा बलिः इत्यादीन्यासाद्य पवित्रं
कृत्वा प्रोक्षणीपात्रमस्त्रेण प्रक्षाल्य तस्मिन् पवित्रान्तर्हिते पञ्चानीयास्त्रेणातिरुत्स्य गन्धाभिरुद्धृत्य वानि सर्वाणि पात्राणि मूल
मंत्रेण त्रिः प्रोक्ष्य दक्षिणतो ब्रह्माणमुपवेश्य प्रणीतापात्रं प्रोक्षणीवत्संस्कृत्याग्नेरुत्तरतः कुशेषु सादयित्वा तज्जलं किंचित् प्रोक्ष
णीपात्रे कृत्वा तेन जलेन सर्वं हननीयं प्रोक्ष्य प्रोक्षणीजलेनाग्निं परिसमूह्य चतुर्भिश्चतुर्भिर्दर्भैरग्निं परिस्तीर्य्य प्राचीवर्ज्जं
परिधायपरिधाय दक्षिणपरिधौ ब्रह्माणं पश्चिमे विष्णुं उत्तरे रुद्रं इति ध्यायेत् ततोऽग्निपश्चात् वर्हिरासीर्य्य संस्कृत शैस्क कुस्क वो आ
दाय प्रमाणप्रोरे २ गं मध्ये मर्धं मूले संस्कृत्य पुनः प्रणम्य प्रोक्ष्य वर्हिष्यासादयेत् ततो मूलमध्याग्रेषु ज्ञानेच्छाक्रियाशक्तिः पून राम: १३५
येत् स्रुचि माषात्रु वेशि पंचसंस्कृत्याज्यस्थालीमादायास्त्रमंत्रेण प्रक्षाल्यानस्यां पवित्रवत्यामाज्यं निरूप्य चतुर्भिर्वीक्षणादि
भिः संस्कृत्य वायव्यांगारानपोह्य मेषा संह्रधि श्रित्य कुशद्वयं प्रक्षाल्य हृन्मंत्रेणाज्ये निक्षिप्याग्नीषाम्य पुनस्पृश्य हृद्वयं प्रज्वाल्य

१४

इति मंत्रेण प्राणायामत्रयं विधाय शिरसि ॐ भृगवे ऋषये नमः ॥ मुखे गायत्री छंदसे २ हृदये श्री वन्हिदेवतायै २ मम होमे न्यासे विनियोगः
इति न्यास ततः लिंगे ॐ भ्रूं हिरण्यायै अमर्त्याधिदेवतायै नमः गुह्ये ॐ ष्ट्रूं गगनायै पित्राधिदेवतायै २ इति शिरसि ॐ श्मूं रक्तायै गंध
र्वादिदेवतायै २ मुखे ॐ कृष्णायै यक्षाधिदेवतायै २ नासिकायां ल्लूं सुप्राणायै नागाधिदेवतायै नमः नेत्रयोः ॐ अतिरक्तायै वि
द्याधराधिदेवतायैः सर्वांगे ॐ बहुरूपायै राक्षसाधिदेवतायै नमः इति सप्तजिह्वा विन्यस्य ॐ सहस्रार्चिषे हृदयाय नमः ॐ स्व
स्तिपूर्णाय शिरसे स्वाहा ॐ उत्तिष्ठपुरुषाय शिखायै वषट् ॐ धूमव्यापिने कवचाय हूं ॐ सप्तजिह्वाय नेत्राय वौषट् ॐ धनुर्ध
राय अस्त्राय फट् इति षडंगमंत्रान् करयोर्न्यस्य हृदयादिषु च न्यसेत् शिरसि ॐ अग्नये जातवेदसे नमः वामांसे ॐ अग्नये सप्तजिह्वा
य २ वामपार्श्वे ॐ अग्नये हव्यवाहनाय २ वामकट्यां ॐ अग्नये अश्वोदरजाय नमः लिंगे ॐ अग्नये वैश्वानराय २ दक्षिणकट्यां
ॐ अग्नये कौमारतेजसे २ दक्षिणपार्श्वे ॐ अग्नये विश्वमुखाय २ दक्षिणांसे ॐ अग्नये देवमुखाय २ सर्वांगे इति विन्यस्य सप्तजिह्वा
मुद्रां प्रदर्शयेत् ततो वन्हेः षट्कोणाष्टदलं चतुरस्ररूपं पीठं विचिंत्य तत्र मंडूकादियोगपीठान्तं संपूज्य ॐ पीतायै नमः ॐ श्वेता
यै नमः ॐ अरुणायै २ ॐ कृष्णायै २ ॐ धूम्रायै २ ॐ तीव्रायै २ ॐ विस्फुलिंगिन्यै २ ॐ रुचिरायै २ ॐ ज्वालिन्यै २ इति पीठशक्तिं संपू
ज्य रं सर्वशक्तिकमलासनाय २ इति पीठं संपूज्य वन्हिं ध्यायेत् करैर्वरस्वस्तिकशक्त्यभीतिर्दधानमंभोजगतं त्रिनेत्रं सिंदूरवर्णां लपती
य भूषं वन्हिं जटाभासितमौलिमीडे इति ध्यात्वा ॐ वैश्वानर जातवेद इहावह लोहिताक्ष सर्वकर्माणि साधय स्वाहा इति मंत्रेणाग्निं
आसनादि पुष्पान्तं संपूज्य ततः षट्कोणेषु ईशानादि प्रादक्षिण्येन ॐ स्रूं हिरण्यायै नमः ॐ ष्ट्रूं गगनायै ॐ श्मूं रक्तायै ॐ ष्णूं कृ

वा.तं. १३६ से स्वाहा ॐ उत्तिष्ठपुरुषाय शिखायै वषट् स्वाहा ॐ धूमव्यापिने कवचाय हूं स्वाहा ॐ सप्तजिह्वाय नेत्रत्रयाय वौषट् स्वाहा ॐ धनुर्धराय अस्त्रा
य फट् स्वाहा ॐ अग्नये जातवेदसे स्वाहा ॐ अग्नये सप्तजिह्वाय स्वाहा ॐ अग्नये हव्यवाहनाय स्वाहा ॐ अग्नये अश्वोदरजाय स्वाहा
ॐ अग्नये वैश्वानराय स्वाहा ॐ अग्नये कौमारतेजसे स्वाहा ॐ अग्नये विश्वमुखाय स्वाहा ॐ अग्नये देवमुखाय स्वाहा ॐ लं इन्द्राय स्वाहे
त्यादि लोकपालानां तदायुधानां चैकैकाहुतिं जुहुयात् ततः स्रुवेणाज्यं स्रुचि गृहीत्वा अधोबिलं स्रुवं निधायोत्थाय ॐ वैश्वानर जा
तवेद इहावह लोहिताक्ष सर्वकर्माणि साधय स्वाहा वौषट् इति हुत्वोपविश्य ॐ स्वाहा ॐ श्रीं स्वाहा ॐ श्रीं ह्रीं स्वाहा ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं स्वाहा
ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं स्वाहा ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं स्वाहा ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गणपतये वरद स्वाहा ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गणपतये वरवरद सर्व
जनं मे स्वाहा ॐ श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं गणपतये वरवरद सर्वजनं मे वशमानय स्वाहा इति दशधा विभक्तेन हुत्वा समस्तेन चतुर्वारं महागणपति
मंत्रेण जुहुयात् ततश्च हुतशेषार्थं चरुं पचेत् इत्येवं संस्कृते वन्हौ ॐ अग्ने त्वमेश्वरं तेजः पवित्रं परमं यतः तस्मात्त्वदीयहस्तेषु पूजयामि
परं शिवं इत्यग्निं प्रार्थ्य स्वेष्टदेवं पीठपूजापूर्वकं सांगं सावरणं संपूज्य मूलमंत्रेण वन्हौ कीरणार्थं पंचविंशति आज्याहुतीर्जुहुयात्
तथैव मूलेन नाडीसंधानार्थं एकादशाज्याहुतीर्जुहुयात् ततः आवरणदेवतानामेकैकामाज्याहुतिं हुत्वा प्रधानद्रव्येन स्वेष्टदेवताहो राम: १३६
मं यथासंख्यं समाप्य षडंगदेवतानामावरणदेवतानां च पूर्ववदेकैकामाज्याहुतिं जुहुयात् ततो महाव्याहृतिहोमं कुर्यात् ॐ भू
रग्नये च पृथिव्यै च महते च स्वाहा ॐ भुवो वायवे चान्तरिक्षाय च महते च स्वाहा ॐ सुवरादित्याय च दिवे च महते च स्वाहा ॐ भूर्भुवस्व
श्चन्द्रमसे च नक्षत्रेभ्यश्च दिग्भ्यश्च महते च स्वाहा इति चतस्र आहुतिः ॐ स्वाहेति पंचमीं हुत्वा ॐ इतः पूर्वं प्राणबुद्धिदेहधर्माधिकारतो जा

कवच मन्त्रेण पर्युक्ष्य कृत्वा ऽग्नौ प्रक्षिप्य पुनरसद्दर्भद्वयं प्रज्वाल्य त्वेणाग्नौ प्रदर्श्य वन्हौ प्रक्षिप्य आज्यस्थाली मुद्धास्य प्रदक्षिणेन बर्हिषा
साधयत्वाग्नारारतिस्थ उपसंगृह्य अनामिकाभ्यां पवित्रे धृत्वा अस्त्रमन्त्रमुच्चरन् घृतं त्रिरुत्पूयं तच्च मन्त्रेण स्पृष्टं समस्ते घृतं संप्लाव
व्य पवित्र माज्यस्थाल्या मध्ये आगग्रं निधाय भागद्वयं कृत्वा दक्षिण भागं शुक्लपक्षं वामभागं कृष्णपक्षं परिकल्प्य वामभागे इ—दक्षिण भागे
पिंगलां मध्ये सुषुम्नां संचिंत्य सूवेण दक्षिण भागात् नमोमन्त्रेणाज्यमादाय ॐ अग्नये स्वाहे ति वन्हे दक्षिण नेत्रे हुत्वा संस्रावं यत् अवाज्यं गृहितं
नत्र निदध्यात् नच्चवान्निर्हृपर्यन्ते । ॐ अग्नये इदं न मम इत्युद्देशत्यागं कुर्यात् पुनर्वामभागादाज्यमादाय सोमाय स्वाहेति वन्हे र्वामनेत्रे हुत्वा
मध्यादाज्यमादाय ॐ अग्नीषोमाभ्यां स्वाहेति वन्हे ललाटीयस्ने अवने हुत्वा पुनर्दक्षभागादाज्यमादाय ॐ अग्नये स्विष्टकृते स्वाहेति वन्हे
र्वक्रे हुत्वा सर्वत्र तत्तद्देवतोद्देशेन त्यागं विदध्यात् ॥ ततः ॐ स्वाहा परमात्मने इदं ॐ भूः स्वाहाग्नये इदं ॐ भुवः स्वाहा वायवे इदं ॥ ॐ स्वः स्वा
हा सूर्याये दं ॐ भूर्भुवः स्वः स्वाहा प्रजापतये इदं ॥ ॐ वैश्वानर जातवेद इहावह लोहिताक्ष सर्व कर्माणि साधय स्वाहा इति मन्त्रेणाहुति त्रयं हु
त्वा ततः अग्निगर्भाधानं संपादयामि स्वाहा । एवं पुंसवनं सीमन्तोन्नयनं जातकर्म ॥ ततः पंच समिधा साधायनयनेन सूतकं संशोध्य नाम
करणं निःक्रमणं चान्नप्राशनं चोलं उपनयनं महानाम्नीव्रतं महाव्रतं ॥ औपनिषदं गोदानं समावर्त्तनं विवाहं संपादयामि स्वाहे ति प्रतिकर्म मन्त्रः
त्वावाज्याहुती हुत्वाग्ने र्गर्भाधाराद्युद्वाहान्तान् संस्कारान् विधाय वन्हेः शिरसोटे वदेवो विसर्जेन ॥ ततः पंच समिध मभिधार्य प्रजापतिं मनसा
ध्यायन् ॐ स्वाहेति वन्हावादध्यात् ॥ ततोंगदेवतानां एकैकामाहुतिं जुहुयात् ॥ स्पूँ हिरण्यायै स्वाहा । घ्रूँ गगनायै स्वाहा रघ्रूँ रक्तायै स्वाहा ध्रूँ
कृष्णायै नमः स्वाहा । ल्रूँ सुप्रभायै स्वाहा ॥ घ्रूँ अतिरक्तायै स्वाहा । घ्रूँ बहुरूपायै स्वाहा ॐ सहस्रार्चिषे हृदयाय नमः । ॐ स्वस्ति पूर्णाय शिर

रा.मं. १३२ महामाया वाराही मम धारिणी । कोलास्या च महारौद्री वज्रवुराउधरायनी ॥ सहस्रसूर्य्यसंकाशो तेजपुञ्जसमन्वितं । रुद्ररूपमहाघोरा
घोररूपी भयंकरी । बन्धुकपुष्पसंकाशा दाडिमीकुसुमोपमा । तीक्ष्णा सिंदूरसंकाशा जवाकुसुमसन्निभा । जौवनंस्था मदोन्मत्ता तुंग
पीनपयोधरा । सर्वालंकारभूषाङ्गी मुण्डमालाविलंबिनी ॥ त्रिनेत्रं रक्तघोराक्षी दंष्ट्राकरालभासुरा । चतुर्भुजधरा देवी अथवाष्ट
भुजाधरी । दक्षिणे चहलं धृत्वा वामे च मुशलं करे ॥ का घं वर धरा देवी नानालंकारमण्डिता । रक्ताम्भोजासना देवी प्रेतस्योप
रि संस्थिता । सर्वलक्षणसंयुक्ता सर्वावयवशोभिता ॥ मद्यमांसप्रिया देवी मदिरानन्दवन्दिता । पूजिता सर्वलोकस्य त्रैलोक्यस
चराचरं । त्रिकोणस्थे महाचक्रे संस्थिता विश्वयोगिनी ॥ पञ्चकोणमहाचक्रे संस्थिता पंचदेवता । अन्धनी रुन्धिनी चैव जम्भनी मो
हनी तथा ॥ स्तम्भनी च समायुक्ता पूजनीया मदाबुधैः ॥ बाह्ये षट्कोणचक्रं च षड्भंग मध्ये तु पूजिता । ईशानकोणमध्ये तु डाकिनी व
प्रपूजयेत् ॥ भक्षनी त्वच कर्माणी सर्वानीक्षयकारिनी ॥ अग्निकोणे च राकिन्या शक्त्र रुधिरपायनी ॥ पश्चिमे कोनमासत्य लाकि
नी मांसभक्षनी । काकिनी वायुकोणे तु अस्थिधातुं च भक्षनी ॥ पूर्वकोणेतु शाकिन्या मेदधातुं च यत्न्हति ॥ राक्षसी कोणमासत्य हा
किनी मज्जभक्षनी । याकिनी कुसुमालिन्या षट्चक्रपुर मध्यगा ॥ शुक्रधातुं च भक्षन्ति कायसंहारकारनी ॥ इदं देव्यास माराध्यानित्य
हा सिद्धिहास्तनी । पूजितानु समाध्यात्वा सर्वसिद्धिकरीं परां ॥ मारणोच्चाटनो देवी कृष्णवर्ण सुतेजसा । प्रेतस्योपरिमा ध्यायभुं राम. १३२
जाष्टकं च धारिणी ॥ खड्गं चक्रं च मुशलं च लदं दक्षिणे परे ॥ खेटं शंखं च हलं चैव वज्रमभयं वामके करे ॥ मारणो सर्वभूतानां सर्वशत्रु
क्षयंकरी । पिताम्बरमालादियोगेन मोहने रक्तरूपिनी । वश्यनी रोदनी चैव कृष्णानलसमप्रभा । जम्भके धुम्रवर्णाभा स्फटिकाभ

ग्नेस्त्व प्रभुभुप्स्व वस्याशु मनसा वा वाक कर्म्मणा हस्ताभ्यां पद्भ्यां मूर्द्ध रेणाशिश्रयत्स्न तं यदुक्तं यत्कृतं तत्सर्वं ब्रह्मार्प्पणं भवतु स्वाहा इत्यष्टा
वाहुतिर्जुहुयात् ॥ नमो वह्नि प्रावत्सं प्रत्स्यन्यूनातिरिक्तं क्षिप्रमर्थं ददामि सद्य तनिलं । ॐ हूं सांगं कुरु स्वाहा । इति त्रिलैरेकामा
हुतिं हुत्वा ॥ ॐ सहस्रार्चिर्महारेतानमस्ते बहुरूपधृक् ॥ सर्वाशिने सर्वगत पावकाय नमोस्तु ते ॥ त्वं रौद्र घोर कर्म्मा च घोर रुद्र व
नमामि ते ॥ विष्णुस्त्वं लोकपाले सि शान्तिं शान्त प्रयच्छ मे ॥ इत्यग्निं प्रार्थ्य वसुर्गृहीतेन घृतेन सव मापूर्य तदुपर्यधो मुखं स्रुवं निधा
यो त्थाय इष्टदेवता मंत्रेणा वौ षड्ति पूर्णाहुतिं स्वरूपं वा यवीयसं हिता या मुक्तं ॥ ततो मावशिष्टेन घृतेन प्रथ्य च चक्रवं निधाय पुष्प
तस्याग्रेस्तु वेणा धौप्रक्षेनतां ॥ स ये भैरण समाख्याघमूले नांजलि नो स्थितः ॥ वौषडं ते तजुहुयात् धारां तु यव संमितामिति वौषडन्तेन
प्राणाहुतित्रयं हुत्वा देवं संपूज्य वह्नेः सकाशाद् इशास्य देव पार्षदाय वंडेशाय लोकपालेभ्योपि वलिं दत्वा विसर्ज्य पूर्व वह्नेर्वा
नुर्व्वाहुतिं जिह्वा षडंगादि मूर्त्तीनामेकैकामाहुतिं हुत्वा वर्हिषि प्राणीतां तिनाय नित्यातिरिक्ते परिस्तरणपरिधानमग्नौ प्रास्य पोक्ष
णीजलेनाग्निं परिषिच्य संपूज्य ॥ भो भो वह्ने महाशक्ते सर्वकर्म्म प्रसाधक ॥ कर्म्मान्तरेपि संप्राप्ते संनिधिं कुरु सादरं ॥ इत्यग्निं प्रार्थ्य
संहारमुद्रयाथास्य ब्रह्मणो पूर्णपात्रं प्रदाय ब्रह्माणमुद्वासयेदिति ॥ ॥ इति श्री वाराही तन्त्रे दक्षिणाम्नाये निर्वाणपदे सिद्धान्त
होमपद्धति निर्णयो नाम योगिनीन्यास महाविद्याप्पंचत्रिंशः पटलः ॥ ३५ ॥ श्री देव्युवाच ॥ पूर्वं ख्यातं मयाश्रुत्वा वाराह्याः कथितं
त्वया ॥ अधुनाश्रोतुमिच्छामि पञ्चाङ्गं कथय प्रभो ॥ ॥ श्री भैरव उवाच ॥ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि वाराह्याः कथयामि ते ॥ पञ्चाङ्गं भुव
सारं हि साराणां सारं च कथ्यते ॥ यस्याः स्मरणमात्रेण महापातक नाशिनी ॥ अधुना कथयिष्यामि पञ्चाङ्गं पटलं तथा ॥ नमो स्तु ते

वा॰तं॰ १३९ क्रहेतवे ॥ यस्य कार्य्ये भुरक्तांगी संग्रामे क्रूररूपधृक् ॥ पूजयेद्विविधाकारा अनेकाकालमूर्त्तिभिः ॥ आहवे भुच सर्वेषां निरष्टाहाररूपिनी ॥ त्रै
लोक्ये नमिता देवी उग्ररूपभयंकरी ॥ तुरग प्रहार साघूर्णा घोरात् घुत्कारनादिनी ॥ वर्वयन्ती महाशत्रुं कटकरा वमर्दिता ॥ रुधिरा यानपी
ताव मद्दाघूर्णित लोचनी ॥ नृत्यमान महादेवी नित्यं श्मशानवासिनी ॥ तालनेसर्वसत्त्वानां स्मरणात् सर्वसंकटे ॥ रणे राजकुले चैव चौर
व्याघ्रभयादिषु ॥ भूत प्रेत पिशाचेषु देवेषु वा प्सरादिषु ॥ अष्टनागकुलेचैव राक्षसानां भयं तथा ॥ अन्येष्व विविधानेता स्मरणात् सर्व
नश्यति ॥ खड्गादिभिश्च शस्त्रे अस्त्रैरन्यैरनेकधा ॥ वारणात्व प्रसादेन धारणात्तव मन्त्रणात् ॥ वंध्या च विविधै चैव निगडैः सुखवादिभिः
स्मरणात्वाशमु च्यन्ति वन्धमोक्षं च कारिनी ॥ देवी श्री पंचमी माता उग्ररूपा भयापहा ॥ क्रोधेन ध्यायते देवी जयहो मार्च्चने विधि ॥ वलि
प्रदाने पूजा या विशेषार्च्चन भैरवी ॥ सप्तरात्र प्रयोगेन सर्व शत्रु विनाशिनी ॥ शान्ति पुष्टि च संसिद्धि मोहस्तम्भनकारिणी ॥ जम्भने
मारणे देवी सर्वसिद्धि प्रदायका ॥ पूजयेद्विविधाकारा पुष्प धूपादिभिस्तथा ॥ पशुभिः मद्य मांसादि नैवेद्यादिकसंददे ॥ पुष्पांज
लित्रयं दत्वा दण्डवत्प्रणतो मतं ॥ ध्यानजपं तथा कृत्वा नमस्ते स्येन मीन मः ॥ वाराही वरदे देवि सुन्दरी रूप यौवनी ॥ भक्तेभ्योव
रदे देवि सुन्दरी त्वां नमोस्तु ते ॥ महिषच्छाग कुक्कुटा मेषा दिनर पाक्षाः ॥ वलिदानेन संतुष्टा संग्रामे जयदायनी ॥ सुन्दरी कालि
कादेवि वाराहि वरदायनी ॥ वरदात्री महाकालि महिषासुरघातिनी ॥ कौमालि पूजयित्वा वस्त्रक्षेत्र रक्षणं प्रिये ॥ पूजयित्वा वि राम: १३९
धानेन देवि सं तोष माप्नुयात् ॥ ॥ इति वाराही तन्त्रे दक्षिणाम्नाये निर्वाणपदे पूजाविधि षड्त्रिंशः पटलः ॥ ३६ ॥ वाराही तन्त्र पू
र्वत्वगउ संपूर्णं शुभम् ॥ ॥ वाराही तन्त्रस्य ग्रन्थसंख्या ६५०० ॥ अस्य पत्रा संख्या १४० श्री सदानंदनैवोयाविया ॥

कागजनाउः ३४

वा·स्र १४०

श्रीचण्डभैरवगुह्यकालीसंवाद १
विरालाक्षराक्षस
रामायण
रामायणाडुर्वासाप्रदमंत्र
वाराहीस्तोत्र
सप्ताक्षरीमंत्र
देवीकृतस्तोत्र
गुरुशिष्यलक्षण
दीक्षा
मंत्रशुद्धि
वर्गचक्र
मात्रग्रहणमास
वारतिथि
गर्जितादिउपद्रव
नक्षत्र
योग
करण
लग्नस्थान
उपवासनिषिद्ध
पारणावस्तूनि
स्वप्नवाराहीमंत्रध्यान
पूर्वाभिषेकदीक्षाविधिः
शिष्यस्याचार
निर्वाण
पुरश्चरणकाल
पुरश्चरणक्रिया
अष्टमातृकागायत्री
दीक्षानिषिद्धक्षेत्र
गुरुशुक्रअस्तवृद्धदोषरहितकाल
करमाला
मातृकामाला
पद्मबीजादिमाला
काम्यविशेषमाला
आसन
महामालासंस्कार
पुरश्चरण
स्थानविशेष
भक्षणावस्तूनि
जपकालनियम
त्रिविधजप
सूतकद्वयमुक्ति
भूतलिपिमंत्र
मुण्डवाडोलन्द
स्त्रीसूद्रानानिषिद्धमंत्र
पूर्णाभिषेक
कलशनिर्माण

गुरुः १४०

मर्ज दीक्षाप्रशस
देवतास्थानविशेषबलिसुरा
महाकालध्यानमंत्रस्तोत्र
अग्निवेतालमंत्रऋषिछंद
ध्यान
कवचगायत्री
गंधपंचकदेवताविशेष
विशेषभोजनादुपवासनानिषेध
बालरवजन्मेजिकाशोधनं

Kaiser Library Manuscript Collection Project
Kaiser Library, Kaiser Mahal, Kathmandu, Nepal

KL Acc. No.: 211 KLD No.: 0287

(Corresponds to NGMPP Reel No.: C 22/6)

Short Title: Vārāhītantra

Subject: Tāntra

No. of leaves: 138 Size in cm: 31.9 x 15.3

Date of photographing: 27 Dec. 2011 Script: D. Nagari

Material: Nepali-paper State: –

Remarks: